

**जिल्ला वस्तुगत विवरण
संखुवासभा-२०७२**

संरक्षक
कृष्णप्रसाद सुवेदी

सल्लाहकार
पुरुषोत्तम घिमिरे
योजना अनुगमन तथा प्रशासकिय अधिकृत

लेखा अधिकृत
अर्जुन सापकोटा

संकलन/सम्पादन
जीतबहादुर कोइराला
सुभाषचन्द्र कुइकेल

कार्यालय प्रमुख, तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर/कार्यक्रम अधिकृत, जि.वि.स., संखुवासभा

प्रकाशन	: जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा/तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर
प्रकाशन बर्ष	: २०७२
मुद्रण प्रति	: १,००० प्रति
मूल्य संस्थागत	:
मूल्य व्यक्तिगत	:
तस्विर सौजन्य	: सुजन बज्रचार्य, गंगा विष्ट, सुभाष कुइकेल, सुन्दर शाक्य, म.व.रा.नि., संखुवासभा
सर्वाधिकार	: जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा तथा तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर
मुद्रक	: म्याक्स प्रिन्टर्स, इटहरी, ०२५-५८३५८४

यस पुस्तकमा उल्लेखित विवरण तथा सूचनाहरू यस जिल्ला वस्तुगत विवरण, २०७२
संखुवासभा भनी खुलागुट मात्र साभार गर्न सकिनेछ ।

© (२०७२) जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा तथा तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर

cfj/0f tl:a/x? Mचैनपुरे करुवा, विश्वको पाँचौ अग्लो मकालु हिमाल, विश्वकै होचो (४५७ मि.)
अरुण उपत्यका र तुम्लिङ्गटार एयरपोर्ट, प्रसिद्ध सिद्धकाली मन्दिर, उच्च हिमाली भेगमा पाईने दुर्लभ जन्तु
रेड पाण्डा र गुराँसको राजधानी तिनजुरे-मिल्के-जलजला क्षेत्रमा फूलेको गुराँस साथमा नेपालको नक्सामा
संखुवासभा जिल्ला र संखुवासभा जिल्लाको जनासंख्यिक पिरामिड ।

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

फोन { ४२४५९१४६
४२४५९१४७
४२४५९१४८
४२४५९१९३
४२४९८०३

पत्र संख्या:-

च.नं.:-

फ्याक्स: ९७७-१-४२२७७२०

पो.ब.नं. ११०३१

रामशाहपथ

थापाथली, काठमाडौं

शुभकामना

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत (Disaggregated) तथ्याङ्कको माग दिनानु दिन बढ्दै गइरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं। खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषि गणना र नमूना सर्वेक्षण (Sample) मा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त जिल्ला एवं गा.वि.स. तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरूलाई एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूले उपयोगका लागि उपलब्ध गराउने प्रयास स्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका ३३ तथ्याङ्क कार्यालयहरूले गत आर्थिक वर्ष ०७०।७१ मा आ-आफ्नो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारी गरेका हुन्। यसको तयारीबाट जिल्लास्तरको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध भई प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हृदयसम्म सम्बोधन भएको विश्वास मैले लिएको छु। चालु आ.व. मा तयार हुन लागेका थप ३३ वटा जिल्ला वस्तुगत विवरणले जिल्लास्तरको बढ्दो तथ्याङ्कीय माग परिपूर्ति हुने कुरा स्पष्ट छ। तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि ७५ वटै जिल्लाका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं। प्रस्तुत जिल्ला वस्तुगत विवरण पनि सरोकारवालाहरूको निम्त निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु।

गा.वि.स. र वडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारी गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म तथ्याङ्क कार्यालयको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु। आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणको तयारीमा पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु।

(विकाश बिष्ट)

महानिर्देशक

महानिर्देशक

चैत्र, २०७१

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

फोन: ०२२ ५६०९३३
०२२ ५६०९३४
फ्याक्स: ०२२ ५६०५३३

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

संखुवासभा

e-mail:- daosankhuwasabha@gmail.com

पत्र संख्या:- प्र. ०७२।७३
चलानी नम्बर:-
प्राप्त पत्र संख्या र मिति:-

कोशी अञ्चल (नेपाल)

मिति: २०७२/०९/०९

शुभ-कामना

जिल्लाको विविध क्षेत्रलाई समेटेर तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरले यस जिल्लाको वस्तुगत विवरण प्रकाशन गर्न लागेको जानकारी पाउँदा खुसी लागेको छ । जिल्लाको विविध क्षेत्रको तथ्याङ्कको जानकारी राख्ने व्यक्ति संघसंस्थाहरुलाई यस प्रकाशनले सहयोग पुग्ने देखेको छ । साथै तथ्याङ्कको अध्ययन गर्न चाहने तथा योजना निर्माण कार्यमा संलग्न जो कोहीलाई पनि सहयोग पुग्ने अपेक्षा लिएको छ ।

अन्त्यमा, यस जिल्लाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरका कर्मचारी एवं सम्पादक मण्डल सबैलाई धन्यवाद दिदै प्रकाशनको पूर्ण सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

(गंगा बहादुर क्षेत्री)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल सरकार

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय

जिल्ला विकास समितिको कार्यालय

संखुवासभा

प.सं.:-

च.नं.:-

फोन/फ्याक्स नं.:- ०२९ ५६०१४४

मिति:- २०७२/०९/०२

मेरो भनाइ

जिल्लाको सर्वाङ्गण एवं दिगो विकास र स्थानीय निकायको नेतृत्वदायी भूमिकाको लागि जिल्लाको यो जना तर्जुमादेखि लिएर यसको सफल, व्यवस्थित कार्यान्वयन र प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको जरूरत पर्दछ। यसको लागि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र सो सम्बन्धी नियमावली, २०५६ ले जिल्ला विकास समितिलाई नेतृत्वदायी भूमिका सुम्पेको छ। उल्लेखित भूमिका निर्वाह र जिल्लाको सर्वाङ्गण विकासको लागि जिल्लासँग सम्बन्धित भरपर्दो सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको आवश्यकता पर्दछ। यसै आवश्यकतालाई महशुस गरी यो जिल्ला वस्तुगत विवरण प्रकाशन गर्न लागिएको हो।

यसअघि वि.सं. २०५८ सालमा जिल्ला विकास समिति संखुवासभाले जिल्लाको वस्तुगत विवरण प्रकाशन गरे को थियो। त्यसपछि वि.सं. २०६३ मा तत्कालीन शाखा तथ्याङ्क कार्यालय (हाल तथ्याङ्क कार्यालय) ले जिल्ला वस्तुगत विवरणको प्रकाशन गरे पनि तत्पश्चात् अद्यावधिक गर्न नसकिरहेको अवस्थामा विभिन्न कार्यालय, क्षेत्र तथा निकायबाट अलग-अलग रूपमा प्रकाशन हुँदै आएका तथ्याङ्कलाई एकीकृत रूपमा जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा र तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरले संयुक्त रूपमा पहिलो पटक समय सापेक्ष अद्यावधिक गरे को छ।

यसमा राष्ट्रिय जनगणना, कृषि गणना, औद्योगिक गणना लगायत अन्य विभिन्न सर्वेक्षणका नतिजाका साथै स्थानीय स्तरबाट संकलित सूचना तथा तथ्याङ्क समावेश गर्दै जिल्लाको जनसांख्यिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, आर्थिक, राजनैतिक, सेवा क्षेत्र तथा अन्य विविध पक्षसँग सम्बन्धित सूचना तथा तथ्याङ्कलाई प्राथमिकताका साथ समावेश गरिएको छ। यसले संखुवासभा जिल्लाको जानकारी लिन चाहने सम्पूर्ण कार्यालय, संघसंस्था, अनुसन्धान गर्ने शोधकर्ता एवं विद्यार्थी लगायतका लागि उपयोगी र सन्दर्भ पुस्तक/प्रकाशन हुने अपेक्षा लिएको छ। परिवर्तित समय, सन्दर्भ र सम्बन्धित क्षेत्रको मागलाई मनन गरी आगामी दिनमा यसलाई अभि परिष्कृत र स्तरीय बनाउने कोशिस गर्ने नै छौं। यसका लागि सम्बद्ध सबै पक्षबाट उपर्युक्त सुभाव र सल्लाहको अपेक्षा पनि राखेका छौं।

अन्त्यमा, यो प्रकाशनको मस्यौदा तयारीको आगि आवश्यक पर्ने सूचना, तथ्याङ्क, विवरण, जानकारी उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्बद्ध सबै सार्वजनिक निकाय, संघसंस्था तथा पक्षहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु। तथ्याङ्क संकलनदेखि प्रकाशनसम्म निरन्तर रूपमा लागि रहने यस जिविस कार्यालयका सूचना अधिकृत श्री सुभाषचन्द्र कुइँकेल र तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरका कार्यालय प्रमुख श्री जीतबहादुर कोइरालाप्रति विशेष आभार तथा धन्यवाद प्रकट गर्न चाहन्छु। साथै यस कार्यमा प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष सहयोग गर्नु हुने संखुवासभा जिल्लाका सम्पूर्ण कार्यालय प्रमुखज्यूहरू तथा कर्मचारीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु।

कृष्णप्रसाद सुवेदी

स्थानीय विकास अधिकारी

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर
(भोजपुर, संखुवासभा)

प.सं.- ०७२/७३

च.नं.-

फोन/फ्याक्स नं.- ०२९ ४२०१०४

मिति:- २०७२/०३/३०

आफ्नो भनाइ

जिल्लालाई आवश्यक पर्ने जिल्ला स्तरीय तथ्याङ्क पद्धतिलाई सुव्यवस्थित गरी नियमित, भरपर्दो र विश्वसनीय तथ्याङ्कको आवश्यकता परिपूर्ति गरी विकास प्रशासनभित्र पर्ने नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, योजना कार्यान्वयन र अनुगमन मूल्याङ्कन प्रक्रियाको जग थप मजबुत बनाउन तथ्याङ्क कार्यालयको वास्तविक भूमिकालाई अभ्यप्रभावकारी बनाउन केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग तथा अन्य तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने निकायहरूका विभिन्न प्रकाशनमा छरिएर रहेका, जिल्लास्थित सरकारी एवं गैर सरकारी निकायहरू का प्रकाशित तथा अप्रकाशित अभिलेखहरूमा रहेका महत्वपूर्ण सूचना तथा जानकारीहरूलाई एउटै प्रकाशन मार्फत् प्रस्तुत गर्न यो जिल्ला वस्तुगत विवरणको प्रकाशन गर्न लागिएको हो ।

तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर र जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभाले बेला बेलामा यसप्रकारको जिल्ला वस्तुगत विवरण छुट्टाछुट्टै प्रकाशित गरिदै आएको भएता पनि यसपटक एकै प्रकारको पुस्तक दुई फरक निकायबाट फरकफरक प्रकाशित गर्नुको साटो संयुक्त रुपमा एउटै प्रकाशन प्रयोगकर्ता माभ पुगोस् भन्ने हेतुले पनि यो जिल्ला वस्तुगत विवरण अद्यावधिक गरी प्रस्तुत गरिएको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना, राष्ट्रिय कृषि गणना, औद्योगिक गणना, विभिन्न सर्वेक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू लगायत विविध पक्षसँग सम्बन्धित सूचना, तथ्याङ्क र सूचकाङ्कहरूलाई एकीकृतरुपमा सरल किसिमले प्रस्तुत गरिएको यस प्रकाशन आवधिक जिल्ला विकास योजनाको लागि नयाँ विकासका सम्भावनाहरूको खोज, अध्ययन एवं विश्लेषण तथा अनुगमन र मूल्याङ्कनमा सहयोग पुग्ने अपेक्षाका साथै जिल्लाको विकाससँग सम्बन्धित सबै सरकारी, अर्धसरकारी, गैर सरकारी निकाय लगायत अध्येता, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी सञ्चारकर्मी र संखुवासभा जिल्लाको जानकारी लिन चाहने जोसुकैको लागि उपयोगी हुने विश्वास लिएको छ ।

प्रस्तुत जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार पार्नको लागि प्राथमिक तथा माध्यमिक तथ्याङ्क उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण कार्यालय, संघसंस्था तथा शुभचिन्तक सहयोगी महानुभावहरूप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । तथ्याङ्क संकलन, तालिकीकरण, सम्पादन तथा प्रशोधनमा विशेष सहयोग पुऱ्याउने हुने यस कार्यालयका सुपरिवेक्षक श्री ज्ञानी शाह, खरिदार श्री गणेशमान श्रेष्ठ र गणक श्री मनोजराज भट्टराईलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । व्याकरणात्मक शुद्धाशुद्धी हेरेर सहयोग पुऱ्याउनु हुने भोजपुर बहुमुखी क्याम्पस, भोजपुरका शिक्षक सहायक श्री अनिल अधिकारी प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसैगरी यो प्रकाशन संयुक्त रुपमा तयार गरी प्रकाशनमा आवश्यक सहयोग, समन्वय तथा सहकार्य गर्ने जिल्ला विकास समिति, संखुवासभाका सूचना अधिकृत श्री सुभाषचन्द्र कुइकेल लगायत जिल्ला विकास समिति संखुवासभाप्रति विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । जिल्लाको विभिन्न आयामहरू भल्कने सुन्दर र बहुमुख्य प्रकाशित-अप्रकाशित तस्बिरहरू सौजन्य स्वरुप उपलब्ध गराईदिनुहुने फोटोग्राफर श्री सुजन बज्रचार्य (खाँदबारी), पत्रकार श्री गंगा विष्ट (लालिगुराँस एफ.एम., खाँदबारी), पर्यटन व्यवसायी श्री सुन्दर शाक्य (चैनपुर) र जि.वि.स. संखुवासभालाई अमूल्य सहयोगको लागि धन्यवाद सहित आभार व्यक्त गर्दछु । तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरलाई यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारीको लागि आवश्यक मार्गदर्शन प्रदान गर्नु हुने केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, योजना शाखाप्रति पनि आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अन्तमा, यो प्रकाशनका कतिपय विवरण, सूचना तथा तथ्याङ्क अभै पनि पूर्ण छैनन् । यसमा भएका रिक्तताहरू आगामी दिनमा सुधार गर्ने नै छु । तसर्थ यसभित्र भएका गल्ती, एवं त्रुटिहरूलाई औँल्याई भविष्यमा सुधार र अद्यावधिक गर्नको लागि सम्पूर्ण तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूबाट रचनात्मक सुझाव र सल्लाहको अपेक्षा गर्दछु ।

जीतबहादुर कोइराला
कार्यालय प्रमुख

विषयसूची

खण्ड-१ : जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	३
१.१ जिल्लाको नामाकरण र ऐतिहासिक चिनारी	३
१.२ भौगोलिक अवस्था	४
१.३ जिल्लाको सिमाना	४
१.४ क्षेत्रफल	४
१.५ राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन	५
१.६ राजनीतिक विभाजन, क्षेत्रफल र मतदाता संख्या	५
१.७ संखुवासभाको घोषित नयाँ नगरपालिकाहरु	६
१.८ भू-उपयोग	८
१.९ भू-बनावट र उपयोग	८
१.१० मौसमी सम्बन्धी विवरण	९
१.११ प्राकृतिक सम्पदा	९
१.१२ हावापानी	११
१.१३ वनस्पतिहरु	११
१.१४ माटो	११
१.१५ खनिज	११
१.१६ यातायात	१२
१.१७ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु	१२
१.१८ प्रमुख व्यापारिक स्थलहरु	१२
१.१९ जिल्लाबाट आयात निर्यात हुने प्रमुख वस्तुहरु	१२
१.२० जिल्लामा भएका गुठीहरु	१३
१.२१ जैविक विविधता	१३
१.२२ दुर्लभ जीवजन्तुहरु	१३
खण्ड-२ : जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१४
२.१ जनसंख्या तथ्यांकको आवश्यकता	१४
२.२ महत्वपूर्ण तथ्यांकीय परिभाषाहरु	१४
२.३ जिल्लाको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१६
२.४ जनसंख्या र जनघनत्व	१६
२.५ जनसंख्या वृद्धिदर	१७
२.६ परिवार संख्या र परिवार बनौट	१७
२.७ परिवारमूली	१८
२.८ घर तथा आवसीय इकाइको स्वामित्व र बनौट	१९
२.९ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत	२१
२.१० परिवारमा वती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन	२१
२.११ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	२२
२.१२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको सुविधा	२२
२.१३ घरायसी सुविधा अनुसार परिवारसंख्या	२३
२.१४ एकल उमेरको जनसंख्या	२३
२.१५ उमेर समूह अनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२४
२.१६ जातजाति अनुसार जनसंख्याको संरचना	२५
२.१७ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचना	२७

२.१८ धर्म	२८
२.१९ बसाइसराईको अवस्था	२९
२.२० अनुपस्थित जनसंख्या	३१
२.२१ संखुवासभा जिल्लाको आगामी ५ वर्षको जनसंख्या प्रक्षेपण	३२
खण्ड-३ : महिला, बालबालिका तथा सामाजिक सुरक्षा	३३
३.१ घरमूली र महिलाहरूको नाममा रहेको घरजग्गा	३३
३.२ वैवाहिक अवस्था	३४
३.३ पहिलो विवाह गर्दाको उमेर (दश वर्ष वा सोभन्दा माथि)	३५
३.४ विवाहित महिला र जन्माएका बालबच्चा सम्बन्धी विवरण	३६
३.५ बालबालिकाको आश्रित अवस्था	३८
३.६ अपाङ्गतासम्बन्धी विवरण	३९
३.७ व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धी विवरण	४०
३.८ सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी	४१
खण्ड-४ : आर्थिक तथा रोजगारी	४२
४.१ आर्थिक रूपले सक्रिय तथा अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या	४२
४.२ उमेर र लिङ्ग अनुसार आर्थिक रूपले सक्रियता	४३
४.३ पेशा अनुसार रोजगारीको विवरण	४४
४.४ आर्थिक काम गर्दाको हैसियत	४५
४.५ क्षेत्र अनुसार रोजगारीको स्थिति	४५
४.६ आर्थिक तथा गैरआर्थिक क्रियाकलाप	४६
४.७ आर्थिक सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरु	४७
४.८ मानव विकास सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरु	४९
४.९ मानव गरिबी सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरु	५०
४.१० जिल्लाको वार्षिक बजेटसम्बन्धी विवरणहरु	५३
४.११ गा.वि.स./न.पा.गत वार्षिक बजेट सम्बन्धी विवरणहरु	५४
४.१२ गा.वि.स./न.पा.गत वार्षिक बजेटसम्बन्धी विवरणहरु	५५
खण्ड-५ : शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई	५६
५.१ संखुवासभा जिल्लाको शैक्षिक स्थिति	५६
५.२ शैक्षिक उपलब्धि (उत्तीर्ण गरेको तह)	५७
५.३ अध्ययन गरेको विषय र क्षेत्र	५७
५.४ गा.वि.स./न.पा.गत रूपमा जनसङ्ख्या र विद्यालय उपस्थिति	५८
५.५ गा.वि.स./न.पा. को साक्षरता सम्बन्धी विवरण	६०
५.६ समग्र शिक्षामा संखुवासभा	६०
५.७ स्वास्थ्य	७१
५.८ जिल्लामा खानेपानीको अवस्था	८६
५.९ सरसफाईको अवस्था	९४
खण्ड-६ : उद्योग, व्यापार र वाणिज्य	९८
६.१ औद्योगिक गणना २०६९	९८
६.२ घरेलु तथा साना उद्योगको अवस्था	९९
६.३ संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका व्यवसाय सम्बन्धी विवरण, २०७० सम्मका	१०३

६.४ जिल्लाभिन्न लग्ने मुख्य मुख्य हाटबजार सम्बन्धी विवरणहरु	१०३
६.५ जिल्लामा भएका मुख्य मुख्य होटल तथा लजहरु	१०४
६.६ उद्योग वाणिज्य संघका हालसम्मका अध्यक्षहरु	१०५

खण्ड-७ : कृषि, पशुपालन र रोजगारीको अवस्था १०६

७.१ राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ परिचय	१०६
७.२ कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल तथा कित्ताको विवरण	१०७
७.३ जग्गाको उपयोग अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल	१०९
७.४ स्वामित्वअनुसार जग्गाको क्षेत्रफल	११०
७.५ सिचाइको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल	१११
७.६ कृषि उपजको अप्रयाप्तता तथा अप्रयाप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम	१११
७.७ कृषि ऋण तथा ऋणको आपूर्ति स्थिति	११२
७.८ जिल्लामा कृषि विकासको स्थिति	११६
७.९ संखुवासभा जिल्लाको नदी प्रणाली	१२६
७.१० पशुपंक्षी विकास	१२७

खण्ड-८ : वन तथा मू-संरक्षण र वातावरण १३६

८.१ वन क्षेत्रको स्थिति	१३६
८.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज र संरक्षण क्षेत्र	१४१
८.३ जिल्लाभिन्न रहेका उपजलाधार क्षेत्रहरु	१४३

खण्ड-९ : संखुवासभा र पर्यटन १४५

९.१ संखुवासभा जिल्लाको पर्यटन स्थिति	१४५
९.२ जिल्लाका पर्यटकीय सम्भावनाका क्षेत्रहरु	१५१
९.३ जिल्लाको अन्य पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरु	१५१
९.४ संखुवासभामा पर्यटकको आवागमन	१५१
९.५ पर्यटन व्यवसाय र व्यवसायीहरु	१५१
९.६ संचालनमा आएका पदमार्गहरु	१५१
९.८ मकालु हिमाल Expedition सम्बन्धी विवरण	१५१

खण्ड-१० : उर्जा तथा विद्युत् १५४

१०.१ जलस्रोत	१५४
१०.२ लघु जलविद्युत् सम्बन्धी विवरण	१५७

खण्ड-११ : यातायात, सूचना र सञ्चार १५८

११.१ सडक यातायात	१५९
११.२ नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार	१६१
११.३ जिल्लामा निर्माण भएका पक्की तथा भोलुङ्गे पुलसम्बन्धी विवरण	१६२
११.४ यातायात व्यवसायी संस्था र यातायात रुटको विवरण	१६२
११.५ सूचना तथा सञ्चार	१६३
११.६ हुलाक सेवाको स्थिति	१६४
११.७ संखुवासभाका पत्रपत्रिका, रेडियो तथा केवल नेटवर्कहरु	१६५

खण्ड- १२ : वित्तीय तथा सहकारी संस्थाह	१६७
१२.१ बैङ्किङ सेवा	१६७
१२.२ सहकारी संस्थासम्बन्धी विवरण	१६८
खण्ड - १३ : जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघ संस्थाहरू	१७०
१३.१ जिल्लामा कार्यरत विभिन्न गैरसरकारी संघ संस्थाहरू	१७०
१३.२ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भएका संघ संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण	१७१
खण्ड-१४ : संगीत, अभिनय कला र खेलकुद	१८१
१४.१ संगीत र गायन	१८१
१४.२ अभिनय कला	१८१
१४.३ खेलकुद	१८१
खण्ड-१५ : सार्वजनिक प्रशासन, शान्ति सुरक्षा, न्याय सेवा र मानव अधिकार	१८४
१५.१ सार्वजनिक प्रशासन सेवा	१८४
१५.२ शान्ति सुरक्षा सेवा	१८५
१५.३ न्याय तथा कानूनी सेवा	१९२
१५.४ संखुवासभा जिल्लामा मानव अधिकारको अवस्था	१९५
खण्ड - १६ : जिल्लाका जनप्रतिनिधिहरू र संविधान सभा निर्वाचन परिणाम	१९८
१६.१ जिल्लाका जनप्रतिनिधिहरू	१९८
१६.२ संविधान सभा निर्वाचन परिणामहरू	२००
खण्ड-१७ : विविध	२०८
१७.१ मालपोत कार्यालयबाट भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेशन संख्या र सोबाट संकलित राजश्व रकम	२०४
१७.२ खाँदवारी नगरपालिकाबाट भएको नक्सा पास	२०४
१७.३ खाद्य संस्थानसम्बन्धी	२०५
१७.४ ब्रिटिस गोर्खा वेलफेयर स्कीमबाट संचालित योजनाहरू	२०५
१७.५ रुद्राक्ष खरिद बिक्रीका लागि वितरण भएको इजाजत पत्र	२०६
१७.६ बाढी पहिरोबाट भएको क्षति र राहत	२०७
१७.७ महाभुकम्प तथा त्यसपछिका पराकम्पबाट भएको क्षति	२०८
१७.८ निर्माणसम्बन्धी जिल्लाको दररेट	२०९
१७.९ जिल्लामा प्रमुख प्रशासकहरू	२१३
१७.१० जिल्लास्तरीय कार्यालय तथा सम्पर्क नम्बर	२१६
१७.११ जिल्लाका आदिवासी/जनजातिहरू सम्बन्धी विवरण	२१८
१७.१२ तथ्याङ्क कार्यालय एक परिचय	२१८

तालिकाहरूको सूची

तालिका नं. १: राजनीतिक विभाजन अनुसार क्षेत्रफल र मतदाता संख्या	५
तालिका नं. २: संखुवासभामा घोषित नयाँ नगरपालिकाहरू	६
तालिका नं. ३: २०७१ सालको मासिक मौसम सम्बन्धी विवरण	९
तालिका नं. ४: जिल्लामा भएका गुठीहरू	१३
तालिका नं. ५: जिल्लामा भएका जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण	१३
तालिका नं. ६: संखुवासभा जनसंख्या, जनघनत्व र बृद्धिदर	१६
तालिका नं. ७: जनसंख्या बृद्धिदर कम भएका र बढी भएका ५/५ गा.वि.स.हरू	१७
तालिका नं. ८: सदस्य संख्याको आधारमा परिवारको बनौट	१८
तालिका नं. ९: लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशत)	१८
तालिका नं. १०: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या	१९
तालिका नं. ११: घरको जगको बनौट अनुसार परिवार संख्या	२०
तालिका नं. १२: घरको बाहिरी गारो अनुसार घर संख्या	२०
तालिका नं. १३: घरको छाना अनुसार घर संख्या	२०
तालिका नं. १४: पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२१
तालिका नं. १५: परिवारले बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने गर्ने साधन	२२
तालिका नं. १६: खाना पकाउने इन्धनको प्रयोग अनुसार परिवार संख्या	२२
तालिका नं. १७: प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२३
तालिका नं. १८: एकल उमेर अनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२४
तालिका नं. १९: उमेर समूह अनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२५
तालिका नं. २०: जातजाति अनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२६
तालिका नं. २१: मातृभाषा अनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२८
तालिका नं. २२: धर्मअनुसार जिल्लाको जनसंख्या	२९
तालिका नं. २३: जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	३०
तालिका नं. २४: स्वदेशमा जन्मेको व्यक्ति हाल बसेको जिल्लामा बसाई सरी आउनुको मुख्य कारण अनुसार जनसंख्या	३०
तालिका नं. २५: बसाई सरी आएर बसेको अवधि अनुसार जनसंख्या	३०
तालिका नं. २६: अनुपस्थित हुनाको कारण	३१
तालिका नं. २७: अनुपस्थित व्यक्तिहरू गएका राष्ट्र	३१
तालिका नं. २८: संखुवासभा जिल्लाको जनसंख्या प्रक्षेपण	३२
तालिका नं. २९: लैङ्गिक आधारमा घरमूलीको अवस्था, जनगणना २०६८	३३
तालिका नं. ३०: महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा	३४
तालिका नं. ३१: वैवाहिक स्थिति (दश बर्ष वा सोभन्दा माथिको)	३४
तालिका नं. ३२: उमेर समूहअनुसार पहिलो पटक विवाह भएको जनसंख्या (दश बर्ष वा सोभन्दा माथि)	३५
तालिका नं. ३३: बच्चा जन्माएका आधारमा विवाहिता महिला (१५ देखि ४९ बर्ष उमेर समूहका)	३६
तालिका नं. ३४: १५-४९ बर्षका विवाहित महिलाले गणनाको दिनसम्म जन्माएका बालबच्चा	३७
तालिका नं. ३५: १५-४९ बर्षका बितेको १२ महिनामा जीवित बच्चा (लिङ्ग अनुसार) जन्माए अनुसार विवाहित महिला	३७
तालिका नं. ३६: १५-४९ बर्षका विगत १२ महिनामा बच्चा (संख्या अनुसार) जन्माए अनुसार विवाहित महिला	३८
तालिका नं. ३७: बालबालिकाको आश्रित अवस्था (१६ बर्ष मुनिका)	३८
तालिका नं. ३८: बालबालिकाको आश्रित अवस्था (१६ बर्ष मुनिका), २०७०/७१	३९
तालिका नं. ३९: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण	३९
तालिका नं. ४०: अपाङ्गता परिचय पत्र लिएकाहरूको विवरण, २०७०/७१	४०
तालिका नं. ४१: व्यक्तिगत घटना दर्ताको वार्षिक अभिलेख, २०७१	४०
तालिका नं. ४२: अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसंख्या (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४२
तालिका नं. ४३: अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय नहुनुको प्रमुख कारण अनुसार जनसंख्या (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४३
तालिका नं. ४४: उमेर समूहअनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय जनसंख्या (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४३
तालिका नं. ४५: मुख्य पेशाअनुसार जनसंख्या (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४४
तालिका नं. ४६: आर्थिक काम गर्दाको हैसियत (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४५
तालिका नं. ४७: क्षेत्रअनुसार अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४५
तालिका नं. ४८: विगत १२ महिनामा गरेको क्रियाकलाप (१० बर्ष वा सोभन्दा माथि)	४७
Table No. 49: Per Capita Gross National Income	47

TableNo.50:LabourProductivity.....	48
TableNo.51:RankingofTop10DistrictsbyLabourProductivity.....	49
TableNo.52:ValuesoftheHumanDevelopmentIndex(HDI)andRelatedIndexes.....	50
Table No. 53: Human Poverty Index (HPI) Values	51
तालिका नं. ५४: गरिबीको दर अनुसार समृद्धिस्तर २०५८ र २०६८	५१
तालिका नं. ५५: इलाका अनुसार गरिबीको दर, गरिबीको विषमता र गरिबीको गहनता २०६८	५२
तालिका नं. ५६: गरिबीमापन सम्बन्धी विभिन्न सूचकाङ्क, २००६	५३
तालिका नं. ५७: वार्षिक बजेट: निकास र खर्च (चालु खर्च तथा पूँजीगत)	५३
तालिका नं. ५८: वार्षिक राजश्व आम्दानी	५४
तालिका नं. ५९: धरौटी रकमको जिल्लागत अभिलेख र आर्थिक विवरण	५४
तालिका नं. ६०: गा.वि.स./न.पा.को तुलनात्मक खर्च बाँडफाँड तथा राजश्व आम्दानीको विवरण (रु. हजारमा)	५४
तालिका नं. ६१: जिल्लाबाट निकाशी हुने प्रमुख वस्तुहरु र सोबाट संकलित राजश्वको तुलनात्मक विवरण	५५
तालिका नं. ६२: विगत ५ दशकको जिल्लाको साक्षरता स्थिति (प्रतिशत)	५६
तालिका नं. ६३: ५ वा सोभन्दा बढी उमेरका जनसंख्याको शैक्षिक उपलब्धि (उत्तीर्ण गरेको तह)	५७
तालिका नं. ६४: एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरुले अध्ययन गरेको विषय क्षेत्र	५८
तालिका नं. ६५: गाविसअनुसार ५-२५ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या र र लैङ्गिक आधारमा विद्यालय उपस्थिति	५९
तालिका नं. ६६: गा.वि.स/न.पा. को साक्षरतासम्बन्धी विवरण (५ वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेर)	६०
तालिका नं. ६७: शैक्षिक संस्थासम्बन्धी विवरण, २०७०	६१
तालिका नं. ६८: विद्यालयको तहसम्बन्धी विवरण, २०७०	६१
तालिका नं. ६९: शिक्षक संख्या (स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत मात्र) सम्बन्धी विवरण, २०७०	६१
तालिका नं. ७०: तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण (शिक्षक अनुदान समेत), २०७०	६१
तालिका नं. ७१: समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरु	६१
तालिका नं. ७२: आ.व. २०७०/७१ मा विद्यार्थी संख्या अति न्यून भएका कारण मर्ज गरिएका सामुदायिक विद्यालयहरु	६२
तालिका नं. ७३: आ.व. २०७०/७१ मा न्यून विद्यार्थी संख्या भएका कारण कक्षा घटाइएका विद्यालयहरु	६२
तालिका नं. ७४: श्रोतकेन्द्रगत रूपमा विद्यालय विवरण	६२
तालिका नं. ७५: सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको विवरण	६४
तालिका नं. ७६: तहगत रूपमा जम्मा विद्यार्थी संख्या	६४
तालिका नं. ७७: पूर्व प्रा.वि./वालविकास केन्द्रका विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण	६४
तालिका नं. ७८ : कक्षागत रूपमा जम्मा विद्यार्थी संख्या	६५
तालिका नं. ७९: कक्षागत रूपमा दलित विद्यार्थी संख्या	६५
तालिका नं. ८०: कक्षागत रूपमा जनजाति विद्यार्थी संख्या	६५
तालिका नं. ८१: जातिगत आधारमा विद्यार्थी विवरण	६५
तालिका नं. ८२: कक्षागत शैक्षिक सूचकहरु, प्रतिशतमा	६६
तालिका नं. ८३: शैक्षिक सूचकहरु, संख्यामा	६७
तालिका नं. ८४: शैक्षिक सूचकहरु, प्रतिशतमा	६७
तालिका नं. ८५: समाष्टिगत शैक्षिक सूचकहरु (Integrated Educational Indicators)	६८
तालिका नं. ८६: विद्यालय, विद्यार्थी तथा शिक्षक अनुपात (Flash II, 2070) अनुसार	६९
तालिका नं. ८७: विशेष विद्यालयसम्बन्धी विवरण	६९
तालिका नं. ८८: साक्षरता कार्यक्रमसम्बन्धी समाष्टिगत विवरण, २०७०/७१	६९
तालिका नं. ८९: संखुवासभा जिल्लामा संचालनमा रहेको उच्च मा.वि. सम्बन्धी विवरण	७०
तालिका नं. ९०: संखुवासभा जिल्लामा संचालित क्याम्पसहरु, २०७१	७१
तालिका नं. ९१: आधारभूत स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी विवरण	७१
तालिका नं. ९२: मुख्य मुख्य स्वास्थ्य सूचकहरु, २०७०/७१	७२
तालिका नं. ९३: आयुर्वेद स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरणहरु	८२
तालिका नं. ९४: जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्स सेवासम्बन्धी विवरण	८५
तालिका नं. ९५: आ व ०७०/०७१ को अन्तसम्ममा खानेपानीबाट लाभान्वित जनसंख्या	८६
तालिका नं. ९६: वर्षातको पानी संकलन आयोजना प्रतिफल सूचकको प्रगति, २०७०/०७१	८६
तालिका नं. ९७: जिल्लामा सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरुको विवरण (आ.व. २०७०/७१)	८७

तालिका नं. ९८: जिल्ला विकास समितिमा आ.व.२०७१/७२ सम्ममा मुहान दर्ता भएका आयोजनाहरू	८७
तालिका नं. ९९: वातावरणीय सरसफाइ आयोजना प्रतिफल सूचकको प्रगति, २०७०/७१	९४
तालिका नं. १००: आ व ०७०/७१ को अन्त्यसम्ममा ब्यवस्थित चर्पी भएका घरधूरी	९४
तालिका नं. १०१: खानेपानी तथा सरसफाईको न.पा./गा.वि.स.गत स्थिति (२०७०/७१)	९५
तालिका नं. १०२: आ.व. २०७१/७२ सम्ममा घोषित खुल्ला दिशामुक्त गा.वि.स. तथा न.पा.हरू	९६
तालिका नं. १०३: गा.वि.स./न.पा.अनुसार वायो प्लान्ट र सुधारिएको चुल्होसम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)	९७
तालिका नं. १०४: औद्योगिक गणना २०६९ अनुसारका ठूला उद्योग प्रतिष्ठानहरू	९९
तालिका नं. १०५: घरेलु तथा साना उद्योगसम्बन्धी विवरणहरू, ०७०/७१	१००
तालिका नं. १०६: निकाशी भएका वस्तुहरूको विवरण	१०२
तालिका नं. १०७: संखुवासभा र चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका व्यवसायहरू सम्बन्धी विवरण	१०३
तालिका नं. १०८: जिल्लामा भएका मुख्य मुख्य होटल तथा लजहरू सम्बन्धी विवरण	१०४
तालिका नं. १०९: संखुवासभा र चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघको हालसम्मका अध्यक्षहरू सम्बन्धी विवरण	१०५
तालिका नं. ११०: कृषिगणना २०५८ र २०६८, संक्षिप्त नतिजा	१०७
तालिका नं. १११: कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल तथा कितासम्बन्धी विवरण	१०८
तालिका नं. ११२: किता संख्याको आधारमा कृषक परिवारहरूको विवरण	१०८
तालिका नं. ११३: कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल र किताको विस्तृत विवरण	१०९
तालिका नं. ११४: जग्गाको उपयोगअनुसार जग्गाको क्षेत्रफल (भू-उपयोग)	११०
तालिका नं. ११५: स्वामित्वअनुसार जग्गाको क्षेत्रफल	११०
तालिका नं. ११६: कृषिचलनमा सिंचाइको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल	१११
तालिका नं. ११७: कृषि उपजको अपर्याप्तता तथा अपर्याप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम	११२
तालिका नं. ११८: कृषि ऋणको स्रोत र ऋण लिनुको उदेश्य	११३
तालिका नं. ११९: अस्थायी बाली लगाएका कृषक परिवार संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल	११३
तालिका नं. १२०: स्थायी बाली लगाएका कृषकपरिवारको संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल	११४
तालिका नं. १२१: नगदे बाली लगाएका कृषकपरिवारको संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल	११४
तालिका नं. १२२: पशुपंछी पालन गर्ने कृषक परिवार तथा पशुपंछीको संख्या	११४
तालिका नं. १२३: वीउविजन र विषादीको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लगाएको कृषकपरिवारको प्रतिशत	११५
तालिका नं. १२४: रासायनिक मलको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लागेको क्षेत्रफल र मलको परिमाण	११५
तालिका नं. १२५: खेतीयोग्य जमिनको वर्गीकरण (हेक्टर)	११६
तालिका नं. १२६: कृषि सेवा केन्द्रहरू तथा यसको कार्यक्षेत्रहरूको विवरण	११६
तालिका नं. १२७: कृषि सेवा केन्द्र अनुसार खेतीयोग्य जमिन	११७
तालिका नं. १२८: गा.वि.स./न.पा. अनुसार खेतीयोग्य जमिनको विवरण	११७
तालिका नं. १२९: खाद्यान्न बाली उत्पादन विवरण (२०७०/७१)	११९
तालिका नं. १३०: सम्भावित व्यवसायिक बाली उत्पादन पकेट क्षेत्रको विवरण	१२०
तालिका नं. १३१: खाद्यन्न बाली प्रणाली	१२१
तालिका नं. १३२: उत्पादन पकेट क्षेत्र तथा बाली पात्रो	१२१
तालिका नं. १३३: आ.व. ०७०/७१ को खाद्यान्न वासलात	१२१
तालिका नं. १३४: किराको प्रकोपको अवस्था (जिल्लाभरि)	१२२
तालिका नं. १३५: जिल्लामा भएको नदी प्रणाली र तिनीहरूका सहायक नदीहरू	१२६
तालिका नं. १३६: पशु सेवा केन्द्रहरू तथा यसको कार्यक्षेत्रहरूको विवरण	१२७
तालिका नं. १३७: पशुजन्य उत्पादनसम्बन्धी विवरण	१२८
तालिका नं. १३८: पशु रोगको स्थिति (आ.व. ०७०/०७१)	१२८
तालिका नं. १३९: प्रयोगशाला सेवासम्बन्धी विवरण	१२९
Table No. 140: Vaccination status	130
तालिका नं. १४१: उपचारको विवरण	१३०
तालिका नं. १४२: पशु पंक्षीहरूको तुलनात्मक तथ्यांक (आ.व. ०७०/०७१)	१३०
तालिका नं. १४३: कृषक समूहहरूको सारांश विवरण (आ.व. ०७०/०७१)	१३१
तालिका नं. १४४: अन्य साभेदार संस्थाबाट वितरण भएका पशुहरूको विवरण	१३२
तालिका नं. १४५: जिल्लामा पशु आहाराको उपलब्धता (शुष्क पदार्थको आधारमा)	१३२

तालिका नं. १४६: सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ताको विवरण	१३४
तालिका नं. १४७: जिल्लाको वन क्षेत्रसम्बन्धी प्रमुख तथ्यांकहरु	१३६
तालिका नं. १४८: प्रजातिको आधारमा वनका प्रकारहरु	१३७
तालिका नं. १४९: हावापानीका आधारमा वनका प्रकारहरु	१३७
तालिका नं. १५०: इलाका वन कार्यालय अन्तर्गतका गा.वि.स./न.पा.को विवरण	१३८
तालिका नं. १५१: गा.वि.स./न.पा. अनुसार सामुदायिक वनको विवरण र वनको किसिमअनुसार क्षेत्रफल	१३८
तालिका नं. १५२: जिल्लामा पाइने प्रमुख गैर काष्ठ वनपैदावारको उत्पादन र तिनको क्षेत्रसम्बन्धी विवरण	१३९
तालिका नं. १५३: निकासी भएका जडीबुटी तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावारहरु (आ.व.२०६९/७०)	१४०
तालिका नं. १५४: विरुवा उत्पादन तथा वितरण	१४०
तालिका नं. १५५: वन, वनस्पति तथा वन्यजन्तुको विविधता सम्बन्धी विवरण	१४२
तालिका नं. १५६: उपजलाधार क्षेत्रहरुको विवरण	१४३
तालिका नं. १५७: मकलु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र भएका प्राकृतिक सम्पदाहरु	१४६
तालिका नं. १५८: मकलु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र भएका धार्मिक तथा सास्कृतिक सम्पदाहरु	१४८
तालिका नं. १५९: विगत ५ वर्षको पर्यटकसम्बन्धी विवरण	१५१
तालिका नं. १६०: गत २ आ.व. को मासिक पर्यटकसम्बन्धी विवरण	१५१
तालिका नं. १६१: विगत ३ वर्षमा मकालु हिमाल आरोहण गर्न जाने पर्यटकसम्बन्धी विवरण	१५१
तालिका नं. १६२: निकुञ्जबाट संकलित विगत ५ वर्षको कुल राजश्वसम्बन्धी विवरण	१५१
तालिका नं. १६३: पर्यटन व्यवसायी सम्बन्धी विवरण	१५२
तालिका नं. १६४: मकालु हिमाल Expedition मा सहभागी हुने पर्यटक संख्या	१५३
तालिका नं. १६५: संखुवासभा जिल्लाको विद्युत्को अवस्था	१५५
तालिका नं. १६६: विद्युत् ग्राहक संख्या र सरदर खपत	१५६
तालिका नं. १६७: विद्युत् ग्राहकहरु र महशुल असुली सम्बन्धी विवरण	१५६
तालिका नं. १६८: विगत ५ वर्षको विद्युत् चुहावटको स्थिति	१५६
तालिका नं. १६९: संखुवासभा जिल्लामा रहेका लघु जलविद्युत् परियोजना सम्बन्धी विवरण	१५७
तालिका नं. १७०: जिल्ला जलस्रोत समितिमा जल विद्युत् उत्पादन प्रयोजनको लागि दर्ता भएका जलस्रोत संस्थाको विवरण (आ.व. २०७१/७२ सम्म)	१५८
Table No. 171: Total Road Length (KM)	159
तालिका नं. १७२: जिल्लाको अन्य मुख्य सडकको लम्बाई र सतहको अवस्था	१६१
तालिका नं. १७३: उत्तर दिक्षण (कोशी) सडक आयोजना, खाँदबारीबाट निर्माणाधीन खाँदबारी किमाथांका सडक सम्बन्धी विवरण	१६१
तालिका नं. १७४: तुम्लिङ्गटार विमानस्थल एक फलक	१६१
तालिका नं. १७५: तुम्लिङ्गटार विमानस्थलबाट उडान गर्ने विमान सेवाहरु	१६२
तालिका नं. १७६: जिल्लामा भएका पक्की पुलको विवरण	१६२
तालिका नं. १७७: संखुवासभा जिल्लामा यात्रु बाहक सवारी साधन सञ्चालन सम्बन्धी जानकारी	१६२
तालिका नं. १७८: सञ्चार सुविधा प्रयोगकर्ता सम्बन्धी विवरण	१६४
तालिका नं. १७९: हुलाक सेवा सम्बन्धी विवरण	१६४
तालिका नं. १८०: संचालित केवल नेटवर्क सम्बन्धी विवरण	१६५
तालिका नं. १८१: पत्रपत्रिकाहरुको वर्गीकरण	१६५
तालिका नं. १८२: संखुवासभामा रहेका एफ.एम./रेडियो स्टेशनहरुको विवरण	१६६
तालिका नं. १८३: हाल प्रकाशन भैरहेका पत्रिकाहरुको विवरण	१६६
तालिका नं. १८४: नेपाल पत्रकार महासंघ, संखुवासभाको अध्यक्षहरु	१६६
तालिका नं. १८५: जिल्लास्थित 'क' वर्गका वाणिज्य बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरु सम्बन्धी विवरण	१६७
तालिका नं. १८६: जिल्लास्थित 'ख' वर्गका विकास बैंक तथा लघुवित्त बैंकहरु सम्बन्धी विवरण	१६७
तालिका नं. १८७: न.पा./गा.वि.स.का आधारमा सहकारी संस्थाहरु	१६८
तालिका नं. १८८: कार्य प्रकृतिका आधारमा सहकारी संस्थाहरु (रकम रु. हजारमा)	१६८
तालिका नं. १८९: दर्ता सालको आधारमा सहकारी संस्थाहरु	१६९
तालिका नं. १९०: जिल्लामा कार्यरत केही संघसंस्थाहरु सम्बन्धी छोटकरी विवरण	१७०
तालिका नं. १९१: जिल्लामा कार्यरत अन्य केही सक्रिय संघ संस्थाहरु	१७९
तालिका नं. १९२: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भएका संघ संस्थाहरु	१७९

तालिका नं. १९३: जिल्लास्थित कृयाशिल विभिन्न खेलकुद समितिहरूको विवरण (आ.व. २०७०/७१)	१८२
तालिका नं. १९४: जिल्लाबाट राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलमा सहभागी एवं पदक विजेताहरूको विवरण	१८२
तालिका नं. १९५: मुख्यमुख्य खेल मैदानसम्बन्धी विवरणहरू	१८३
तालिका नं. १९६: नागरिकता तथा राहदानी जारीसम्बन्धी विवरण	१८४
तालिका नं. १९७: सामाजिक सुरक्षाको लागि संस्थागत व्यवस्थासम्बन्धी विवरण	१८५
तालिका नं. १९८: जिल्लामा नेपाली सेनासम्बन्धी विवरण	१८६
तालिका नं. १९९: जिल्लामा सशस्त्र प्रहरीसम्बन्धी विवरण	१८६
तालिका नं. २००: जिल्लास्थित प्रहरी युनिटहरू	१८६
तालिका नं. २०१: जिल्लाको दरबन्दी विवरण	१८८
तालिका नं. २०२: कार्यालय तथा मातहत समेतको कूल दरबन्दी संख्या तालिका	१८८
तालिका नं. २०३: कार्यालय तथा मातहत समेतका मुद्दा दर्तासम्बन्धी त्रैवर्षीय अपराध तथ्याङ्क	१८९
तालिका नं. २०४: महिला सेलमा दर्ता भएका महिला हिंसासम्बन्धी उजुरीको विवरण	१९१
तालिका नं. २०५: सवारी दुर्घटनासम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)	१९१
तालिका नं. २०६: दर्ता तथा फछ्यौट भएका मुद्दासम्बन्धी विवरण	१९२
तालिका नं. २०७: कार्यविधिको आधारमा मुद्दाको वर्गीकरण, आ.व. २०७०/७१	१९२
तालिका नं. २०८: जिल्ला अदालतमा परेको मुद्दाहरूको विषयको आधारमा वर्गीकरण, आ.व. २०७०/७१	१९३
तालिका नं. २०९: कैदी तथा थुनुवाहरू सम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७०/७१)	१९३
तालिका नं. २१०: विगत बर्षमा संखुवासभा जिल्लामा मानवअधिकार हुनबाट भएका पिडितको विवरण	१९५
तालिका नं. २११: द्वन्द्वपिडीत र तीनिहरूले प्राप्त गरेका राहत विवरण	१९७
तालिका नं. २१२: भू.पू. मन्त्री तथा राज्यमन्त्रीहरू	१९८
तालिका नं. २१३: जिल्लाबाट प्रतिनिधित्व गर्ने सांसद/सभासदहरू	१९८
तालिका नं. २१४: भूतपूर्व जि.वि.स. सभापतिहरू (विघटित जि.पं. तथा मनोनित सहित)	१९९
तालिका नं. २१५: भूतपूर्व जि.वि.स. उपसभापतिहरू (विघटित जि.पं. तथा मनोनित सहित)	१९९
तालिका नं. २१६: संविधानसभा निर्वाचनमा प्रत्यक्ष तर्फ विजयी उम्मेदवारहरूको विवरण	२००
तालिका नं. २१७: संविधानसभा निर्वाचनमा समानुपातिक तर्फ विजयी उम्मेदवारको विवरण	२००
तालिका नं. २१८: निर्वाचन क्षेत्र अनुसार निर्वाचनको संक्षिप्त विवरण	२००
तालिका नं. २१९: संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०६४ को अन्तिम परिणामसम्बन्धी विवरणहरू	२०१
तालिका नं. २२०: संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०७० को अन्तिम परिणामसम्बन्धी विवरणहरू	२०२
तालिका नं. २२१: समानुपातिक तर्फ प्राप्त गरेको मत परिणामसम्बन्धी विवरणहरू	२०३
तालिका नं. २२२: घरजग्गा रजिष्ट्रेशन संख्या र सोबाट संकलित राजश्व रकमको तुलनात्मक विवरण	२०४
तालिका नं. २२३: लैङ्गिक रूपमा रजिष्ट्रेशनसम्बन्धी तुलनात्मक विवरण	२०४
तालिका नं. २२४: नक्सा पाससम्बन्धी विवरण, आ.व. २०७०/७१	२०४
तालिका नं. २२५: विगत ५ वर्षको आद्यान्त्र बिक्री परिमाण र आम्दानीको तुलनात्मक विवरण	२०५
तालिका नं. २२६: गोर्खा वेलफेयर स्किमबाट सम्पन्न भएका खानेपानी आयोजनाहरू सम्बन्धी विवरण	२०५
तालिका नं. २२७: सम्पन्न भएका भोलुङ्गे पुल आयोजनासम्बन्धी विवरण	२०६
तालिका नं. २२८: रुद्राक्ष खरिद बिक्रीका लागि वितरण भएको इजाजत पत्रसम्बन्धी विवरण	२०६
तालिका नं. २२९: २०७२ सालमा गएको बाढी पहिरोबाट भएको क्षती र तत्काल बाडिएको राहतसम्बन्धी विवरण	२०७
तालिका नं. २३०: मिति २०६८ र २०७२ को महाभुकम्प तथा त्यसपछिका पराकम्पबाट भएको क्षतिको विवरण	२०८
तालिका नं. २३१: जिल्ला दर्रेट निर्धारण समिति, संखुवासभाको आ.व. २०७१/७२ को स्विकृत जिल्ला दर्रेट	२०९
तालिका नं. २३२: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा हालसम्म बहाली हुनु भएका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू	२१३
तालिका नं. २३३: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा हालसम्म कार्यरत सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू	२१४
तालिका नं. २३४: जिल्लामा हालसम्मका स्थानिय विकास अधिकारीहरूको विवरण	२१५
तालिका नं. २३५: कार्यालय, कार्यालय प्रमुखको नामावली तथा सम्पर्क नम्बरहरू	२१६
तालिका नं. २३६: जिल्लामा क्रियाशिल राजनैतिक दल, प्रमुख तथा सम्पर्क नम्बरहरू	२१८

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१: राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ अनुसार संखुवासभा जिल्लाका गा.वि.स./न.पा.हरू को जनसांख्यिक विवरण	२२१
अनुसूची-२: घरको स्वामित्व र जगको प्रकार अनुसार घरपरिवार संख्या, जनगणना २०६८	२२२
अनुसूची-३: घरको बाहिरी गारो र छानाको प्रकार अनुसार घर संख्या, जनगणना २०६८	२२३
अनुसूची-४: पिउने पानीको स्रोत र बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको आधार परिवार संख्या	२२४
अनुसूची-५: अक्सर खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन र चर्पीको सुविधाको प्रकार अनुसार परिवार संख्या.....	२२५
अनुसूची-६: घरायसी सुविधा अनुसार परिवार संख्या.....	२२६
अनुसूची-७: उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार जनसंख्या.....	२२७
अनुसूची-८: गा.वि.स./न.पा.गत जातजाति अनुसार जनसंख्या	२३०
अनुसूची-९: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या	२३४
अनुसूची-१०: गा.वि.स./न.पा.का वडाअनुसार घरपरिवार र जनसंख्या.....	२३६
अनुसूची-११: गाविस र लिङ्ग अनुसार अपाङ्गताको प्रकार र जनसंख्या.....	२४१
अनुसूची-१२ (क): सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आंशिक अपाङ्गहरूको विवरण	२४४
अनुसूची-१२ (ख): औषधी उपचार खर्च पाउने ७० बर्ष पुगेका विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आंशिक अपाङ्गहरूको विवरण	२४५
अनुसूची-१३: गाविसगत रूपमा साक्षरतासम्बन्धी विवरण	२४६
अनुसूची-१४: ५ वा सो भन्दामाथिको जनसंख्या र तिनीहरूको लैङ्गिक आधारमा शैक्षिक स्थिति	२४८
अनुसूची-१५: संखुवासभा जिल्लाको एस.एल.सी. परीक्षा २०७० र २०७१ को तुलनात्मक नतिजा	२५१
अनुसूची-१६: क्याम्पसका विद्यार्थीहरू तथा प्राध्यापक हरूको दरबन्दी सम्बन्धी विवरण	२५३
अनुसूची-१७: संखुवासभा जिल्लाभित्रका हाट बजारहरू	२५५
अनुसूची-१८: सामुदायिक वनसम्बन्धी पूर्ण विवरण	२५६
अनुसूची-१९: जिल्लाभित्रका धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको संक्षिप्त विवरण	२६४
अनुसूची-२०: संखुवासभा जिल्लाको विद्युत् उत्पादनसम्बन्धी थप विवरणहरू	२६६
अनुसूची-२१: संखुवासभा जिल्लामा भएका भोलुङ्गेपुलहरूको सूची	२७०
अनुसूची-२२: आ.व. २०७१/७२ सम्ममा दर्ता भएका तथा हाल प्रकाशित हुँदै आएका पत्रपत्रिकाहरू सम्बन्धी विवरण	२७६
अनुसूची-२३: सहकारी डिभिजन सहकारी कार्यालय, धनकुटामा दर्ता भएका सहकारी संस्थाहरूको पूर्ण विवरण	२७९
अनुसूची-२४: २०७१ आषाढ मसान्तसम्म नवीकरण भएका संस्थाहरूको नामावली	२८२
अनुसूची-२५: संखुवासभा जिल्लाका संगीत तथा गायनसंग सम्बन्धित कर्मीहरू	२८४
अनुसूची-२६: संखुवासभा जिल्लाको कलाकार र कलाकारिता सम्बन्धी विवरण	२८६
अनुसूची-२७: जिल्लामा सार्वजनिक प्रशासन सेवा प्रवाह गर्ने कार्यालय तथा तिनमा रहेका जनशक्तिको विवरण (संख्यामा).....	२९८
अनुसूची-२८: प्रमुख जिल्ला अधिकारी, स्थानीय विकास अधिकारी र अन्य का. प्र.हरूले अध्यक्षता गर्ने जिल्लास्तरीय समितिहरू	२९१
अनुसूची-२९: बहस पैरवी र प्रतिरक्षा गरिने अनुसूचीभित्र/बाहिरका मुद्दाको कारवाही विवरण (२०७०/७१)	२९४
अनुसूची-३०: आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन २०५८ ले अनुसूचित गरेका आदिवासी/जातजातिहरू	२९५
अनुसूची ३१: संखुवासभा जिल्लाको छिमेकी जिल्लाहरू तथा १ न.पा, ३३ गा.वि.स. कार्यालयहरू समेटिने कोष प्रमाणित .	२९६
अनुसूची ३२ (क): सामुदायिक पूर्वाधार विकास अनुदान सम्बन्धी विवरण (आ.व.२०७१/७२ सम्म)	२९७
अनुसूची ३२ (ख): नागरिक सचेतना केन्द्र सम्बन्धी विवरण २०७१/७२ सम्मको	२९८

जिल्ला वस्तुगत विवरणको परिचय

१. पृष्ठभूमि

वर्तमान विकासको आधार तथ्याङ्कमा आधारित, योजनावद्ध र समाज मुहाउदो विकासको समय हो । विकास एउटा निरन्तर चलिरहने प्रक्रिया अनि मावन विकासको आधारशिला पनि हो र यसलाई साकार पार्ने स्थायी निकाय भनेको जिल्लास्थित स्थानीय निकाय लगायतका कार्यालयहरू हुन् । जिल्लाको विकासको लागि नेतृत्वदायी जनपतिनिधिमूलक र स्वायत्त संस्था जिल्ला विकास समिति पनि हो । जिल्ला विकास समिति अन्तर्गत जिल्ला सूचना तथा अभिलेख केन्द्र रहनु पर्ने र यस्तो सूचना केन्द्रमा जिल्लासंग सम्बन्धित विभिन्न तथ्याङ्क एवं सूचनाहरूको व्यवस्थापन गरिनुपर्ने भनी स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ एवं सो सम्बन्धी नियमावली, २०५६ मा उल्लेख गरि एको छ र सो पावधान अनुरूप नै यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार पारिएको हो । यो क्रमलाई शुरुवात गर्न संखुवासभा जिल्ला विकास समितिले पछिल्लो पटक संखुवासभा जिल्लाको वस्तुगत विवरण २०५८ र तत्कालिन शाखा तथ्याङ्क कार्यालय (हाल तथ्याङ्क कार्यालय), भोजपुरले २०६३ सालमा तयार गरेको संखुवासभा जिल्लाको जिल्ला वस्तुगत विवरण अद्यावधिक गर्न आवश्यक महशुस गरी आगामी दिनमा जिल्लाको विभिन्न तहको (वार्षिक, आवधिक तथा दीर्घकालीन) योजना निर्माणका लागि आधार तयार गर्न यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर र जिल्ला विकास समिति, संखुवासभाले संयुक्त रूपमा तयार पारेको हो ।

भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार नै वैज्ञानिक योजना पद्धतिको जग हो । जिल्लाको वस्तुगत विवरण तयारीमा जति व्यापक र भरपर्दो तथ्याङ्क र सूचनामा आधारित हुन सक्यो त्यति नै बढी वस्तुपरक र वैज्ञानिक हुन जान्छ । यस वस्तुनिष्ठ तथ्यलाई महशुस गरी जिल्लास्तरीय र गाविसस्तरीय योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई सहयोग गर्न जिल्ला विकास समितिको सूचना तथा अभिलेख केन्द्र र तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर मार्फत जिल्लाको तथ्याङ्कहरू संकलन गरी व्यवस्थित गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको हो । यसले आवधिक जिल्ला विकास योजनाको लागि नयाँ विकासका संभावनाहरूको खोज, अध्ययन, अनुसन्धान एवं विश्लेषणको लागि सहयोग गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । यो जिल्ला वस्तुगत विवरणले राष्ट्रिय योजना आयोगले तयार गर्ने योजना नीति र कार्यक्रम अनुरूप जिल्लामा रहेको मौजुदा श्रोत र साधनहरूलाई परिचालन गर्दै लैजान जिल्ला योजना तर्जुमा गर्ने प्रक्रिया र विकास योजनाहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियामा तथ्याङ्क र सूचनाका माध्यमद्वारा सहयोग पुऱ्याउने आशा गरिएको छ ।

२. उद्देश्य

जिल्लासंग सम्बन्धित विभिन्न तथ्याङ्क एवं सूचनाहरूलाई एकीकृत गरी सरोकारवालाहरूलाई सरल र सहज रूपले सूचना उपलब्ध गराउने समेत उद्देश्यले यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरण तयारीको मुख्य मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- पूर्ववत् रूपमा प्रकाशित जिल्ला वस्तुगत विवरणलाई अद्यावधिक गर्ने ।
- राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणना लगायत अन्य विभिन्न सर्वेक्षणबाट प्राप्त जिल्लाको विभिन्न नतिजा, तथ्याङ्क, सूचनालाई एकीकृत रूपमा प्रस्तुत गर्ने ।
- जिल्लामा भएका विभिन्न सूचना एवं तथ्याङ्कहरूलाई एकीकृत गरी जिल्लाको संक्षिप्त चिनारी गराई विद्यमान अवस्थाहरूको तथ्य चित्रण गर्ने ।
- जिल्लाको वार्षिक, आवधिक तथा दीर्घकालिन योजना तर्जुमाका लागि तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्ने ।
- जिल्लाका गाउँ विकास समितिहरूको पार्श्वचित्र तयार गर्न मार्गनिर्देश गर्ने ।

- जिल्लाको बारेमा जनकारी लिन चाहने सरोकारवाला जुनसुकै व्यक्ति एवं संघसंस्थाहरूलाई सहज रूपमा सूचना एवं जानकारी उपलब्ध गराउने ।
- जिल्लाको अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, संघ/संस्था एवं जिल्लाको विकासमा जिज्ञासा राख्ने व्यक्तिहरूलाई महत्वपूर्ण क्षेत्र, सम्भावना र समस्याहरू बारेमा एकीकृत रूपमा अवगत गराउने उपयोगी सामग्रीको रूपमा पस्तुत गर्ने ।

३. प्रकृया एवं विधि

३.१ तथ्याङ्क एवं सूचना संकलन

३.१.१ प्राथमिक स्रोत (Primary Source)

विषय सम्बन्धित विभिन्न कार्यालय, संघसंस्था लगायत विभिन्न व्यक्तिहरूको अलिखित खोज, सूचना, स्मरण लगायतका जानकारीहरूलाई तथ्याङ्कको प्राथमिक स्रोत मानिएको छ ।

३.१.२ द्वितीय स्रोत (Secondary Source)

राष्ट्रिय जगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणना लगायत अन्य विभिन्न सर्वेक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू, विभिन्न राष्ट्रिय तथा जिल्ला तहका प्रतिवेदन, बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, पुस्तिकाहरू लगायतलाई मुख्य आधार बनाईएको छ । यसै गरी विभिन्न तथ्याङ्कलाई क्षेत्रगत एवं विषयगत तथ्याङ्कका लागि जिल्ला विकास समिति र तथ्याङ्क कार्यालयद्वारा सम्बन्धित निकायमा फारम सहित पत्राचार गरी तथ्याङ्क एवं सूचना संकलन गरिएको थियो । जिल्लासँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकाशनहरूबाट पनि सान्दर्भिक सूचनाहरू साभार गरिएको थियो ।

३.२ तथ्याङ्क विश्लेषण

राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणनाबाट प्राप्त जिल्ला तहको र गा.वि.स. तहको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गरी पस्तुत गरिएको छ । द्वितीय स्रोतबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं सूचनाहरूलाई जस्ताको तस्तै तथा केही विषयहरूको आवश्यकता अनुसार सामान्य परिवर्तन गरी तालिकीकरण र विश्लेषण गरिएको छ ।

४. मस्यौदा प्रतिवेदनमाथि छलफल

उपलब्ध तथ्याङ्क एवं सूचनाहरूका आधारमा वस्तुगत विवरणको मस्यौदा पति तयार पारी विषयगत सूचना तथा तथ्याङ्कको पति सम्बन्धित कार्यालय, संघसंस्था व्यक्तिहरूलाई उपलब्ध गराई मस्यौदा सम्बन्धमा आवश्यक थप राय, सुझाव र सूचना संकलन गरिएको थियो ।

५. अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

मस्यौदा पतिवेदन हेरी प्राप्त राय, सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी मस्यौदा पतिवेदनलाई आवश्यक परिमार्जन गरी अन्तिम पारुप तयार गरिएको थियो । यो पारुप तयार गर्नको लागि शुरुदेखि अन्तिमसम्म जिल्ला विकास समिति संखुवासभाको अभिलेख तथा सूचना शाखा र तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुर मार्फत सम्पूर्ण कार्य सम्पादन भएको थियो ।

६. सीमाहरू

जिल्ला वस्तुगत विवरण मूलतः प्राथमिक स्रोतका तथ्याङ्क, राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणनाका पतिवेदनहरू र जिल्लामा उपलब्ध द्वितीय स्रोतमा आधारित सूचनाका आधारमा तयार गर्ने अवधारण रहेको थियो । विभिन्न कार्यालय एवं संघसंस्थाहरूबाट तथ्याङ्क एवं सूचनाहरूलाई जस्ताको तस्तै राखिएको छ भने केहीलाई उपर्युक्त तालिकामा ढालिएको छ ।

खण्ड १

संखुवासभा जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

१.१ जिल्लाको नामाकरण र ऐतिहासिक चिनारी

नामाकरण

यस जिल्लाको नाम पश्चिमबाट बहने संखुवाखोला र बीच भागबाट बहने सभाखोलाको सन्धि गरी संखुवासभा जिल्ला रहन गएको हो । सुरुमा यी दुई खोला बीचमा पर्ने भू-भागलाई संखुवासभा भन्ने गरिन्थ्यो । तिथिर्मिति यकिन नभए पनि प्रशासनिक हेरफेरले गर्दा निकै समयपछि मात्र हालको संखुवासभा जिल्लाको स्वरूप निर्धारण भएको हो । संखुवासभा जिल्लाको ऐतिहासिक बजार चैनपुरमा पहिले यस जिल्लाको सदरमुकाम रहेको थियो । वि.सं. २०३१ सालमा सदरमुकाम खाँदवारी बजारमा सारिएको हो ।

हाल सदरमुकामस्थित पोखरी भनिने खुल्ला स्थानमा आज भन्दा २०-२५ वर्षअगाडि सम्म पनि एउटा पोखरी रहेको थियो । त्यस पोखरीको बीचमा एक थुम्को रहेको र त्यस थुम्कोमा सिमलको ठूलो रुख रहेको थियो । गोर्खाली सैनिकहरूले एकीकरणताका भोट प्रदेशको सयर गरी फर्कदा पोखरीबीचको थुम्कामा पूजाआजा तथा वढाइ गरी रगत लागेका तरवार, खुँडा आदि धोइपखाली गरेकोले उक्त स्थानलाई खुँडावारी भन्ने गरिन्थ्यो । यही शब्दको अपभ्रंश भएर खाँडवारी हुँदै खाँदवारी भएको हो भन्ने जनश्रुति पाइन्छ । त्यस्तै पौराणिक किंवदन्ती अनुसार हालको सदरमुकाम रहेको खाँदवारी बजारमा पहिले एक ठूलो पोखरी थियो । जहाँ अर्ना, हाँसहरू बसोबास गर्दथे । पहिले, पहिले यस ठाउँमा स-साना राज्यहरू भएको पाइन्थ्यो । यिनीहरू एक आपसमा लडाईं गरी आफ्नो हतियार (खाँडो) उक्त पोखरीमा पखाल्ने पोखरी, खाँड पोखरी हुँदै गयो र हालको नाम खाँदवारी रहन गएको हो । विस्तार-विस्तार जनसंख्या बढ्दै गयो र हाल उक्त पोखरी पुरिइसकेको छ र जसको चारैतिर पसल र घरहरू छन् ।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

वैदिक कालदेखि नै संखुवासभा जिल्लाको महव रहँदै आएको छ । सो समयमा शिवपार्वतीको क्रिडास्थल मानिने शिवधारा, वेदव्यासले भगवान शिवशंकरसंगको प्रार्थनापछि सिद्धिविनायक गौरीपुत्र गणेशको सहयोगमा पोखरीको बीचमा वेदिको निर्माण गरी वेदको लेखन गरेको स्थान सभापोखरी, स्वस्थानी व्रतकथामा वर्णित सतीदेवीको देब्रे आँखा पतन भएको स्थान सिद्धकाली जस्ता पौराणिक महत्व भएको स्थलहरूले सोको प्रमाणित गर्दछ ।

एकीकरण पूर्व तीन राज्यमा विभाजित किराँत राज्यमा संखुवासभा जिल्ला पल्लो किराँतअन्तर्गत पर्दथ्यो । किराँत कालमा यस जिल्लाका विभिन्न स्थानहरूमा गढी, गोला, कोट आदि भएको तथ्य हाल सो अनुसार रहेको गाँउहरूको नामाकरण (हटियागोला, गढी बजार, लोहाकोट आदि) ले पुष्टि गर्दछन् । जस अनुसार गढी तथा कोटमा शासकहरूको दरवार हुने गर्दथ्यो भने गोलामा त्यस ताकाको अन्नपानी तथा हातहतियारको भण्डार रहने गर्दथ्यो । हाल जिल्ला प्रहरी कार्यालय रहेको स्थान जसलाई ढोलबाजे गढी भनिन्थ्यो तथा हाल हेलिप्याड रहेको स्थान सम्याउने कार्य गर्दा फेला परेका चिल्ला, वुट्टेदार तथा बलिया ईट्टाहरू, त्रिशुल, तीर, तरवार, खुँडा आदिले परापूर्वकालमा उक्त स्थानमा कुनै ठूलो दरवार रहेको तथ्यलाई पुष्टि गर्दछन् । यस्ता गढी, गोला, तथा कोटहरूमा हेदाङ्गना गढी, चैनपुर गोला, हटियागोला, कोतडाँडा (हाल हिमालय मा.वि. भएको स्थान), वानेश्वर गढी आदि प्रसिद्ध रहेका थिए ।

नेपाल राज्यको एकीकरणका क्रममा वि.सं. १८३१ वैशाखमा चैनपुरको दक्षिणी भागमा रघुराना लिम्बूको नेतृत्वमा गोर्खाली सेनाहरू र किराँत राज्यका कागिसोरेको नेतृत्वमा युद्ध भएको प्राप्त तथ्यहरूले यस क्षेत्रको एकीकरण त्यससमय

पश्चात् भएको पाईन्छ । राणाकालमा यो क्षेत्र धनकुटा गौंडा वडाहाकिमको प्रशासनिक क्षेत्र तथा चैनपुरका न्यायिक क्षेत्रभित्र पर्दथ्यो । त्यसताका वस्तीहरूलाई थुम भनिने गरिन्थ्यो र यो जिल्लाभित्र पनि विभिन्न थुमहरू, दशमजिया (मादी विर्ता), पाचँ मजिया (खराङ्ग देखि लिडलिड), दशथर थुम (चैनपुरदेखि पोखरीबजार), त्यस्तै पाँच खपन थुम, सभा उत्तर थुम, संखुवा उत्तर थुम आदि पर्दथे ।

१.२ भौगोलिक अवस्था

विवरण		मान	कैफियत
अक्षांश		२७° ०६" देखि २७° ५५"	उत्तर
देशान्तर		८६° ५७" देखि ८७° ४०"	पूर्व
सिमाना	पूर्वमा	ताप्लेजुङ्ग, तेह्रथुम	
	पश्चिममा	संखुवासभा र सोलुखुम्बु	
	उत्तरमा	चीनको तिब्बत	
	दक्षिणमा	धनकुटा र संखुवासभा	
क्षेत्रफल		३,४६८.१७ वर्ग कि.मि.	
औसत लम्बाइ		९१ कि.मी.	उत्तर - दक्षिण
औसत चौडाइ		७३ कि.मी.	पूर्व - पश्चिम
भौगोलिक बिभाजन		हिमाली क्षेत्र	
उचाइ	सबभन्दा अग्लो स्थान	८,४६३ मिटर (मकालु हिमाल, विश्वको पाँचौँ सर्वोच्च शिखर)	
	सबभन्दा होचो स्थान	३०० मिटर (पिलुवा-अरुण दोभान)	
	सदरमुकाम	१,०४० मी. (खाँदबारी)	

१.३ जिल्लाको सिमाना

पूर्व	ताप्लेजुङ्ग (मिल्के डाँडा) र तेह्रथुम (तीनजुरे डाँडा) जिल्ला
पश्चिम	भोजपुर (अरुण नदी) र सोलुखुम्बु जिल्ला
उत्तर	चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत
दक्षिण	भोजपुर (अरुण नदी) र धनकुटा (केवा खोला) जिल्ला

१.४ क्षेत्रफल

भण्डै-भण्डै भारत देश जस्तो आकारको यस संखुवासभा जिल्लाको क्षेत्रफल ३,४६८.१७ वर्ग कि.मी. रहेको छ । नेपालको क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग कि.मी. को २.३६ प्रतिशत, पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको क्षेत्रफल २८,४५६ वर्ग कि.मी.को १२.१९ प्रतिशत र कोशी अञ्चलको क्षेत्रफल ९,६६९ वर्ग कि.मी.को ३५.८६ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ ।

१.५ राजनैतिक/प्रशासनिक विभाजन

विकास क्षेत्र	पुर्वाञ्चल
अञ्चल	कोशी
जिल्ला	संखुवासभा
सदरमुकाम	खाँदवारी
इलाका संख्या	११
गा.वि.स. संख्या	२५
नगरपालिका संख्या	३
वडा संख्या	२७०
निर्वाचन क्षेत्र	२

१.६ राजनीतिक विभाजन, क्षेत्रफल र मतदाता संख्या

तालिका नं. १: राजनीतिक विभाजन अनुसार क्षेत्रफल र मतदाता संख्या

निर्वाचन क्षेत्र	इलाका नम्बर	गाविस/न.पा.को नाम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	मतदाता संख्या	निर्वाचन क्षेत्र	इलाका नम्बर	गाविस/न.पा.को नाम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	मतदाता संख्या
१	१	किमाथाका	१३.६२	१४८	२	७	वाना	४८.५८	२९५०
		हंटिया	२२१.४४	१५११			स्यावुन	५३.५५	३०७८
		चेपुवा	४३४.९४	९६९			जलजला	५१.८४	२९३६
		पावाखोला	२७९.४७	१४९८			सिद्धकाली	२७.९५	२७५५
	२	याफु	१५५.६२	१२५९		८	सिद्धपोखरी	४३.१६	२०९६
		मकालु	७४३.५८	१७५१			नुनडाकी	५१.४४	१३२८
		पाथिभरा	८०.४२	१६०८			चैनपुर	२२.४१	३०८८
		नुम	१३४.३१	१६९२			९	मादीराम्बेनी	२४.५१
	३	बाला	९३.६३	१४८४		१०	मानेदिन	३७.७२	१७१९
		सिसुवाखोला	२४.९७	१५१४			खराङ	४९.१३	२८५९
		ताम्हु	१५४.७३	१५२२			वानेश्वर	२१.९०	२१३९
		माङ्तेवा	९२.३१	११४४			११	अँखीभुईँ	५०.८१
	दिदिङ	५१.१३	१४७४	मादिमुलखर्क		४७.४४		३३६५	
	सित्तलपाटी	३१.७३	२७४६	माम्लिङ		२०.१८		२२६८	
	मत्स्यपोखरी	३७.५४	२१२२	तामाफोक		६२.१५		३४३३	
	५	सभापोखरी	९७.११	१४१९		निर्वाचन क्षेत्र नं. २ को जम्मा		६१२.७७	४१००१
		वानेविसे	८६.९५	१३४१		दुवै निर्वाचन क्षेत्रको जम्मा		३४६८.१७	८१२३१
		धुपु	३२.६५	२३७४		नोट: हाल सिद्धकाली, सिद्धपोखरी, चैनपुर, वानेश्वर र खराङ गा.वि.स.हरू चैनपुर न.पा.मा र मादीराम्बेनी, मादिमुलखर्क र मानेदिन गा.वि.स.हरू मादी न.पा. मा पर्दछन्।			
	६	खाँदवारी न.पा.	८९.२५	१२६५					
	निर्वाचन क्षेत्र नं. १ को जम्मा			२८५५.४		४०२३०			

१.७ संखुवासभाका घोषित नगरपालिकाहरु

तालिका नं. २: संखुवासभाका घोषित नगरपालिकाहरु

खाँदबारी नगरपालिका				केन्द्र: खाँदबारी बजार			कै.
नगरपालिकामा गाभिएका गा.वि.स.हरु	रा.ज.ग.२०४८ अनुसारको जनसंख्या		वडा विभाजन		रा.ज.ग.२०६८ अनुसारको जनसंख्या		
	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	साविक गा. वि.स.को वडा	नगरपालिकामा कायम भएको वडा	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	
पाङ्मा	१२०२	५८५७	पाङ्मा-८,९	२	४०५	४,६२१	घोषणा मिति २०५३/१०/१८
			पाङ्मा-१,२	३	६७१	१,७३१	
			पाङ्मा-३,७	४	३२१	२,९२१	
			पाङ्मा-४,५,६	५	३७२	१,३००	
माल्टा	७३७	३८७०	माल्टा-१,२,३	६	१६१	१,६४२	
			माल्टा-४,५	७	१७४	६८४	
			माल्टा-६,८	८	१७५	७४५	
			माल्टा-७,९	९	३०४	८२९	
मनकामना	१८३०	९०२९	मनकामना-२,३	१	१,१८७	४,६२१	
			मनकामना-१	१०	८०४	३,२०५	
			मनकामना-४,५	११	६३०	२,७३०	
			मनकामना-६,७	१२	४२०	१,६८५	
			मनकामना-८,९	१३	६६६	२,७६४	
जम्मा					६,२९०	२९,४७८	

श्रोत: संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय

चैनपुर नगरपालिका			केन्द्र: चैनपुर बजार				कै.
नगरपालिकामा गा.वि.स.हरू	रा.ज.ग.२०४८ अनुसारको जनसंख्या		वडा विभाजन		रा.ज.ग.२०६८ अनुसारको जनसंख्या		
	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	साविक गा.वि.स.को वडा	नगरपालिकामा कायम भएको वडा	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	
सिद्धपोखरी	८०९	३८८०	सिद्धपोखरी-१,२,३,४	१	२२०	१०९९	
			सिद्धपोखरी-५,६,७	२	२६८	१२८६	
			सिद्धपोखरी-८,९	३	३२१	१४९५	
सिद्धकाली	११६१	५३२१	सिद्धकाली-८,९	४	२४५	११२२	
			सिद्धकाली-५,६,७	५	३११	१५०३	
			सिद्धकाली-३,४	६	३६०	१५६१	
			सिद्धकाली-१,२	७	२४५	११३५	
चैनपुर	१३१२	५८०२	चैनपुर-१,५	८	३४५	१६३५	
			चैनपुर-८,९	९	३६०	१६२१	
			चैनपुर-२,३,४	१०	३७०	१५०४	
			चैनपुर-६,७	११	२३७	१०४२	
वानेश्वर	८६४	४०३५	वानेश्वर-१,२,७	१२	१८३	८६०	
			वानेश्वर-८,९	१३	१५०	७५१	
			वानेश्वर-३,६	१४	३३६	१४५०	
			वानेश्वर-४,५	१५	१९५	९७४	
खराड	१२३९	५६९७	खराड-१,४	१६	३१०	१३५१	
			खराड-२,३	१७	३००	१४२२	
			खराड-६,८	१८	३५५	१६०७	
			खराड-५,७,९	१९	२७४	१३१७	
जम्मा					५,३८५	२४,७३५	

घोषणा मिति २०७१/१/२५

मादी नगरपालिका			केन्द्र: मादी ओखरबोटे				कै.
नगरपालिकामा गा.वि.स.हरू	रा.ज.ग.२०४८ अनुसारको जनसंख्या		वडा विभाजन		रा.ज.ग.२०६८ अनुसारको जनसंख्या		
	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	साविक गा.वि.स.को वडा	नगरपालिकामा कायम भएको वडा	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या	
मादी मूलखर्क	१२९९	५८२०	मादी मूलखर्क-३,९	१	३२३	१४९०	
			मादी मूलखर्क-८	२	२३९	११०१	
			मादी मूलखर्क-६,७	३	२७३	११५८	
			मादी मूलखर्क-४,५	४	२५५	११०९	
			मादी मूलखर्क-१,२	५	२०९	९६२	
मादी राम्बेनी	११९६	५३४७	मादी राम्बेनी-५,७,९	६	४१८	१७७१	
			मादी राम्बेनी-२,३	७	२१०	९१८	
			मादी राम्बेनी-१,८	८	२८६	१३५०	
			मादी राम्बेनी-४,६	९	२८२	१३०८	
मावादिन	७२१	३३०३	मावादिन-१,२,३	१०	२२९	९८६	
			मावादिन-४,५	११	२२८	१०१०	
			मावादिन-६,७	१२	७२	३७२	
			मावादिन-८,९	१३	१९२	९३५	
जम्मा					३,२१६	१४,४७०	

घोषणा मिति २०७१/८/१६

१.८ भू-उपयोग

वन जङ्गलले ढाकेको क्षेत्र	४०.३१%
कृषि योग्य जमिन	८.२७%
चरण तथा भाडी क्षेत्र	११.३७%
हिउँ तथा जल क्षेत्र	२७.३९%
ढुङ्गा, भीर तथा पाखा क्षेत्र	१२.६६%
जम्मा	३,४६८.१७ वर्ग कि.मी. (१००%)

श्रोत: जिल्ला विकास योजना (२०७०/७१), संखुवासभा

१.९ भू-बनावट र उपयोग

भौगोलिक बनावटको दृष्टिकोणले यस जिल्लालाई पनि समग्र राष्ट्रियस्तरको विभाजन अनुसार सामान्यतया चार भागमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ।

(क) हिमाली प्रदेश

संखुवासभा जिल्लाको १६,००० देखि २७,७६६ फिटसम्म उचाइका अग्ला हिमश्रृंखलाहरू यस प्रदेशमा पर्दछन्। जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो र विश्वकै पाँचौं अग्लो हिमाल मकालु २७,७६६ फिट (८,४६३ मी.) यही प्रदेशमा पर्दछ भने कुम्भकर्ण (७,७१० मी.), मकालु दोश्रो (७,६७८ मी.) हिमालपनि यसै क्षेत्रमा पर्दछन्। त्यसैगरी चाम्लाङ (७,३१९ मी.), वरुञ्चे (७,१२९ मी.), हिमचुली (६,४२४ मी.), एकराते डाँडा (६,३२१ मी.), लुम्बासुम्बा (५,००० मी.) पाँचपोखरी (५,०००मी.), जलजले (४,८३२ मी.), पिक सेभेन जस्ता चुचुराहरू यस क्षेत्रका आकर्षणहरू हुन् भने जैविक विविधताले भरिपूर्ण १,५०० वर्ग कि.मी.क्षेत्रमा फैलिएको मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज र ८३० वर्ग कि.मी. क्षेत्रमा फैलिएको मध्यवर्ती क्षेत्रपनि यस क्षेत्रको महत्वपूर्ण क्षेत्रहरू हुन्। उचाईका कारण यसभेगको अधिकांश क्षेत्रमा हिउँ पर्ने र चिसो हुने हुनाले खेतीपातीको लागि उपर्युक्त हावापानी पाइदैन।

(ख) लेकाली प्रदेश

७००० फिटदेखि १६,००० फिटसम्मको भागलाई लेकाली प्रदेशको रूपमा लिएको छ। अग्ला चुचुराहरूको दक्षिणी भेगमा रहेको यस प्रदेशमा जाडो महिनामा निकै जाडो हुन्छ भने गर्मीमा वातावरण सामान्य रहन्छ। यहाँ बत्तासे डाँडा ४,५००), रंगले डाँडा, साङ्गलद्रङ्गमा डाँडा, जस्ता थुप्रै लेकाली भेगहरू छन्। यसै भेगमा भैरवकुण्ड, पाँचपोखरी, सूर्यकुण्ड आदि कुण्डहरू रहेका छन्। यो भेग खेतीपातीको लागि त्यति उपयुक्त नभएता पनि यहाँ विभिन्न किसिमका जडीबुटीहरू पाइन्छन्।

(ग) पहाडी प्रदेश

यो प्रदेश ५००० फिटदेखि ७००० फिटसम्मको उचाइमा पर्दछ। यो भेगमा अनगिन्ती पहाडी चुचुराहरू रहेका छन्। जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारी पनि यसै क्षेत्रमा पर्दछ। जाडोमा त्यति जाडो नहुने र गर्मीमा पनि साह्रै गर्मी नहुने यस भेगमा खाद्यान्न उत्पादनको स्थिति राम्रो रहेको छ।

(घ) टार तथा वेंशी

समुद्र सतहबाट ९८४ फिट (३०० मी., पिलुवा अरुण दोभान) देखि ५००० फिटसम्मको भू-भाग यस प्रदेशमा पर्दछ। यो भू-भाग खाद्यान्न, तरकारी तथा फलफूल उत्पादनको लागि ज्यादै उपयुक्त छ। तुम्लिङ्गटार यस जिल्लाकै सबैभन्दा ठूलो टारको रूपमा रहेको छ। जिल्लाका अन्य टारहरूमा तुम्लिङ्गटार (खाँदबारी), सिमलटार, ठूल्टार

(चैनपुर), विरेटार (आँखिभूई), चापाबोटेटार, मालिङ्गटार, संखुवाटार, दोभनटार (सित्तलपाटी), न्याङ्ग्रेटार (जलजला) आदि हुन् भने चेवा बेशी लगायत अन्य प्रशस्त बेशीहरू रहेका छन् ।

१.१० मौसमी सम्बन्धी विवरण

औषत अधिकतम तापक्रम: २५ डि.से.

औषत न्यूनतम तापक्रम: १६.५ डि.से.

औषत सापेक्षिक आद्रता: ८२.५ प्रतिशत

वार्षिक वर्षा: १,७५४.२ मिलिमिटर

तालिका नं. ३: २०७१ सालको मासिक मौसम सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	महिना	तापक्रम (डि.से.)		सापेक्षिक आद्रता (प्रतिशत)	वर्षा (मि.मि.)
		अधिकतम	न्यूनतम		
१	वैशाख	२९.६	१८.३	९०.९	८७.९
२	जेष्ठ	२९.६	२०.३	९२.७	२०७.०
३	असार	३०.१	२१.९	९३.७	२८४.९
४	श्रावण	३०.०	२१.९	८८.९	३२५.८
५	भाद्र	२७.८	२१.०	९१.२	२९९.१
६	आश्विन	२६.४	१९.०	८५.५	१४२.३
७	कार्तिक	२२.७	१५.३	८२.१	२२.५
८	मंसिर	१९.१	१२.४	८२.२	३१.८
९	पौष	१७.७	९.६	७५.०	४६.३
१०	माघ	१९.१	९.९	७०.१	८२.०
११	फाल्गुण	२१.७	१२.२	७३.०	१५९.९
१२	चैत्र	२५.९	१५.७	६७.९	६४.७

श्रोत: पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय हावापानी कार्यालय, धरान

१.११ प्राकृतिक सम्पदा

क) प्रमुख नदीनालाहरू

अरुण नदी यस क्षेत्रको सवैभन्दा ठूलो र जलविद्युत तथा सिंचाईको दृष्टिकोणले धेरै सम्भावना बोकेको नदीको रूपमा रहेको छ । साथै अरुण नदीको मुख्य सहायक वरुण हिमनदी पनि जलश्रोतको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण रहेको छ । यसको अलावा संखुवाखोला, सभाखोला, पिलुवाखोला, हेवाखोला, कालीखोला, चिन्डेखोला, वाङ्गखोला लगायत इप्सुवा, आप्सुवा, केकुवा, उवा, इखुवा, कुसुवा, सिसुवा, लखुवा, निदुवा, खङ्गलुवा, वासुवा, छुक्सुम, देउमाइ, नाउङ्ग आदि खोलाहरू लघुजलविद्युत् तथा सिंचाई प्रयोजनको लागि पनि उपयोगी खोलाहरू हुन् ।

ख) कुण्ड, ताल तथा पोखरीहरू

सभापोखरी, पाँचपोखरी, लामपोखरी, बौलाहापोखरी (सभापोखरी), दूधपोखरी, सिद्धपोखरी, सानोपोखरी, ठूलो पोखरी, भूतपोखरी, तातो छाँजु (हटिया), बन्दुके पोखरी (हटिया), कालपोखरी (बाला) लालपोखरी, पोप्तीपोखरी गुफापोखरी (नुनढाकी), एकलेपोखरी, तीनपोखरी, नुडरिरी पोखरी, खुइसी पोखरी (मकालु वरुण रा.नि.भिन्न), लक्ष्मी पोखरी, किपुपोखरी, फेल्नुपोखरी, मुलुङ्गपोखरी, छावापोखरी, मत्स्यपोखरी, थामपोखरी, छावापोखरी, मेटालुङ्ग आदि पर्यटकिय तथा कतिपय धार्मिक दृष्टिकोणले दर्शनिय पोखरीहरू यस जिल्लामा रहेकाछन् । मकालु हिमाल आधार शिविर नजिकै रहेको ४,५७० मीटर उचाइमा रहेको ७८० हेक्टर क्षेत्रफल भएको तल्लो वरुण ताल पनि यस क्षेत्रको भौगोलिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले सुन्दर ताल हो ।

ग) मुख्य मुख्य छहरा तथा भरनाहरू

शिवधारा (मकालु), वालिङ्ग किराँती भरना (मादिमूलखर्क), बाधा नदीको भरना, लौकुवा (मावादिन), ताङ्गलेवा (सिद्धकाली), बासुवा, बैधे (पावाखोला), टाँसिजोम (मकालु), चित्लाङ्ग काइकोक, कालिखोला (सिसुवाखोला), भ्रिमभ्रिम्मा (चेपुवा) नामासे, बतासे, शंखभिर, मेनवेन्या आदि ।

घ) तातोपानीको मूलहरू

अठार हटिया गाउँको छुपुसाङ्ग र चेपुवाको खुबुङ्गमा रहेको तातोपानीको मूल ।

ङ) उपत्यकाहरू

अरुण उपत्यका: विश्वकै सबभन्दा होचो (४५७ मी.) उपत्यका ।

तल्लो वरुण उपत्यका: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभिन्न पर्ने, जैविक विविधतायुक्त उपत्यका ।

साल्दिम उपत्यका: हटिया गा.वि.स.मा रहेको उपत्यका ।

च) मुख्य मुख्य टारहरू

तुम्लिङ्गटार (खाँदबारी), सिमलटार, ठूलटार (चैनपुर), वीरेटार (आँखिभूईं), चापाबोटेटार, मालिङ्गटार, संखुवाटार, दो भनटार (सित्तलपाटी), न्याङ्ग्रेटार (जलजला) आदि ।

छ) मुख्य मुख्य भञ्ज्याङ्गहरू

उम्बक भञ्ज्याङ्ग (५,२३०मी), पोपटी भञ्ज्याङ्ग (४,२०० मी.), राङ्गला भञ्ज्याङ्ग (५,०६७ मी.), छिरनचोमा भञ्ज्याङ्ग (४,३८७ मी.), भाटभटेनी भञ्ज्याङ्ग (३,९०० मी.), मेरा पिक भञ्ज्याङ्ग, ताङ्गला भञ्ज्याङ्ग आदि ।

ज) गढीहरू

चैनपुर गढी (चैनपुर बजार), हेदाङ्गना गढी (पाथिभरा), हाङ्गथुङ्ग गढी, सिद्धिपुर किराँत गढी (सिद्धकाली), याङ्गतामा भग्नावशेष दरबार गढी (ताम्कु), रेवाहाङ्ग दरबार गढी (खाँदबारी) आदि ।

झ) गुफाहरू

खम्पालुङ्ग गुफा (याफु), गुफापोखरी गुफा (नुनढाकी), शिव-पार्वती (शिवधारा), जौबारी, नागेश्वर गुफा (स्याबुन), बालेश्वर, भिरेश्वर गुफा (चैनपुर), गुप्तेश्वर गुफा (जलजला), खोरण्डे, माजागुम्बा, ठेसुम्बाला, नेमेण्डाल, बुल्डाँडा गुफा (मकालु), पोप्ती/भञ्ज्याङ्ग, निलगुफा (ताम्कु), तोङ्ग्राफु गुफा (निकुञ्ज क्षेत्रभिन्न) आदि ।

ञ) पार्कहरू

- शहिद स्मृति पार्क, नुनढाकी ९ (मिल्के-जलजले संरक्षण क्षेत्र)
- यलम्बर पार्क तथा साँस्कृतिक केन्द्र, मुढेशनिश्चरे (तामाफोक ८)

- वाशु स्मृती पार्क, चैनपुर
- खाँदवारी पोखरी पार्क, पोखरी (खाँदवारी न.पा.१)
- सौसिमा पार्क, मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रभित्र

१.१२ हावापानी

३,४६८.१७ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलको दक्षिणी ३०० मीटर उचाइमा रहेको पिलुवा-अरुण दोभानदेखि विश्वको पाँचौ हिमचुली ८,४६३ मीटर लग्लो मकालु हिमालसम्म फैलिएको उष्ण भू-मध्यरेखीय हावापानीदेखि लिएर ठण्डा ध्रुवीय हावापानीसम्म यस जिल्लामा पाइन्छ ।

क) उष्ण हावापानी: समुन्द्र सतहबाट ३०० मीटरदेखि ८०० मीटर सम्मको उचाइमा पर्दछ । गर्मीमा धेरै गर्मी र जाडोमा धेरै जाडो हुने यस क्षेत्रमा खेतीयोग्य जमिन धेरै छ । यस क्षेत्रमा धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, फिलुङ्गे, मास, तरकारीका साथै आँप, लिची, भुईँकटहर, रुखकटहर, केरा, जस्ता फलफुलहरूको खेती गर्ने गरिन्छ ।

ख) समशीतोष्ण हावापानी: ८०० मीटरदेखि १,५०० मीटर उचाइसम्मको यो क्षेत्रमा हिउँदमा जाडो र वर्षामा शितल हुन्छ । यस क्षेत्रमा पनि धान, मकै, कोदो, फापर, अलैंची, आलु, अदुवा लगायत नास्पाती, सुन्तला, जुनार, कागती, लिची, केरा जस्ता फलफुलहरू फल्छन् ।

ग) शीतोष्ण हावापानी: १,५०० मीटरदेखि २,५०० मीटर उचाइसम्मको यस क्षेत्रमा वर्षेनी तुसारो पर्ने र कहिले काँही हिउँ समेत पर्ने र ज्यादै ठण्डा हुने गर्दछ । यो क्षेत्रमा फापर, जौ, उवा, आलु, अलौँची लगायत स्याउ, नास्पाती, ओखर, आरु जस्ता लेकाली फलफुलहरू पाइन्छन् ।

घ) लेकाली हावापानी: २,५०० मीटरदेखि ५,००० मीटरसम्मको उचाइमा यस किसिमको हावापानी पाइन्छ ।

ङ) हिमाली हावापानी: ५,००० मीटरमाथिको क्षेत्रमा हिमाली हावापानी पाइन्छ । यो क्षेत्रमा बाह्रै महिना हिउँ जमी निकै ठण्डा र मानववस्ती बस्न कठिन हुने गर्दछ । यो क्षेत्र हिमाली दृष्यावलोकनको लागि मात्र उपयोगी हुने र वनवनस्पतिहरू नपाइने हुन्छ ।

१.१३ वनस्पतिहरू

क) यस जिल्लामा उष्ण हावापानीदेखि उच्च हिमाली हावापानीसम्मको भिन्नता पाइने भएकाले यहाँको वनस्पतिहरूमा पनि सोहीनुसारको भिन्नता पाइन्छ ।

क) उष्ण वनस्पति: खयर, लामपाते, सखुवा (साल), जामुन, सिमल, वयर, आदि वनस्पतिहरू यस क्षेत्रमा पाइन्छ ।

ख) शीतोष्ण वनस्पति: चिलाउने, पात्ले, उत्तीस, सल्ला, ढाल्ने, रुद्राक्ष आदि यस क्षेत्रमा पाइने वनस्पतिहरू हुन् ।

ग) लेकाली वनस्पति: विश्व विख्यात लेकाली वनस्पतिहरू ब्यूल, बुकी, सुनगाभा, चिमाल, गुराँस, दामपाती, सुनपाती, डपाती, गोब्रेसल्ला, धुपी, भोजपत्र, मालिङ्गो लगायतका लेकाली वनस्पतिहरू यस क्षेत्रमा पाइन्छन् ।

१.१४ माटो

यस जिल्लाका खोलानाला आसपासका फाँटहरूमा पाङ्गो माटो पाइन्छ भने अन्य भागमा दुमट, बलौटे तथा चिम्टाइलो माटो भएको र प्रायःजसो अम्लीयपन बढी भएको माटो पाइन्छ ।

१.१५ खनिज

ढुङ्गा (Stone), चुन ढुङ्गा (Limestone), छापने ढुङ्गा (Marbels), Gem Stones, Garnet, Ruby, Turmalin Aquamarin, Mica sheet, Graphite, Magnesite, फलाम, क्वार्ज, तामा, शिसा आदि ।

१.१६ यातायात

क) सडक

जिल्ला यातायात गुरु योजना (DTMP, 2012) अनुसार जिल्लाको प्रस्तावित रणनीतिक सडक बसन्तपुर देखि चैनपुर हुँदै किमाथांकाको कुल लम्बाई २४४ कि.मी. रहे पनि निर्माण सम्पन्न बसन्तपुरदेखि नुमसम्मको रणनीतिक सडक १६०.७५ कि.मी., शहरी सडक १७.४५ कि.मी. र ग्रामिण सडक ४१४.०५ कि.मी. गरी जम्मा जिल्लाको निर्माण सम्पन्न सडक सञ्चालको कुल लम्बाई ५९२.२५ कि.मी. रहेको छ । रणनीतिक सडकमा तेह्रथुमको वसन्तपुरदेखि चैनपुर, खाँदबारी हुँदै नुमसम्मको कोशी लोकमार्ग (H1) १४२.७ कि.मी. र लेगुवा-तुम्लिङ्गटार (१८.०५ मि.मी) फिडर सडक (F1) रहेको छ । चैनपुरदेखि खाँदबारी (४४.३ कि.मी) सम्मको सिंगल लेनको सडक ओटासिल प्रविधिबाट कालोपत्रे गरिएको छ भने बसन्तपुर-चैनपुर पनि पहिले ओटासिल प्रविधिबाट कालोपत्रे गरिएको भए तापनि भत्किएर हाल ग्राभेल सरह बन्न पुगेको छ । त्यस्तै लेगुवा-तुम्लिङ्गटार फिडर सडकपनि साँघुरो र अप्ठ्यारो भएकाले हाल ट्याक्सी तथा ट्याक्टर लागयतका सवारी साधनमात्र गुड्ने गर्छन् ।

ख) हवाइ यातायात

खाँदबारी नगरपालिका वडा नं. १३ मा पर्ने तुम्लिङ्गटारको १,३१४ मीटर उचाइमा १,४०० मी. लामो कालोपत्रे गरिएको धावनमार्ग सहितको विमानस्थल रहेको छ । बुद्ध एयरले काठमाडौँ-तुम्लिङ्गटार-काठमाडौँ तथा तुम्लिङ्गटार-विराटनगर-तुम्लिङ्गटार, यती/तारा एयर र गोमा एयरले काठमाडौँ-तुम्लिङ्गटार-काठमाडौँ उडान गर्ने गरेका छन् ।

१.१७ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू

मेरा क्षेत्र, मकालु क्षेत्र, साईसिमा, सभापोखरी, गुफापोखरी, सिद्धकाली मन्दिर, मनकामना मन्दिर, खेम्पालुङ्ग शिवधारा गुफा, स्यावुनमा जौबारी महादेव गुफा, पाथीभरामा सरनगुम्बा, किमाथांकामा टासीछोलिङ्ग गुम्बा, हटियामा शिवालिङ्ग मन्दिर र सर्चुङ्ग गुम्बा, चेपुवामा छेलिङ्ग गुम्बा र नाम्टाङ्ग गुम्बा आदि ।

१.१८ प्रमुख व्यापारिक स्थलहरू

खाँदबारी बजार, तुम्लिङ्गटार, चैनपुर बजार, खराङ्ग, त्रिवेणी बजार (बाह्रविसे), जलजला, सित्तलपाटी, मुदेशनिश्चरे, किमाथांका आदि ।

१.१९ जिल्लाबाट आयात निर्यात हुने प्रमुख वस्तुहरू

- क) संखुवासभा जिल्लाबाट जिल्ला बाहिर निर्यात हुने वस्तुहरू: अलैंची, रुद्राक्ष, चिराइतो, यासाँगुम्बा लगायतका जडीबुटीहरू । गोलिया काठ, नेपाली कागज, पित्तलका भाडाकुँडाहरू
- ख) बाहिरबाट संखुवासभा जिल्ला आयात हुने वस्तुहरू: खाद्यान्न, तयारी कपडा, तत्ता कपडा, इलेक्ट्रोनिक्स तथा इलेक्ट्रिक सामानहरू, मोटर गाडीहरू, खेलौना, जुता चप्पलहरू, कस्मेटिक्सका सामानहरू, तरकारी, फलफुलहरू, जलविद्युत् उपकरणहरू, निर्माण सामग्रीहरू आदि ।

१.२० जिल्लामा भएका गुठीहरू

तालिका नं. ४: जिल्लामा भएका गुठीहरू

क्र.सं.	गुठीको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	बक्तेश्वर गुठी	चैनपुर	श्रोत: मालपोत कार्यालय, चैनपुर
२	वालेश्वर महादेव गुठी	चैनपुर	"
३	अरुण देवता गुठी	चैनपुर	"
४	वानेश्वर गुठी	वानेश्वर	"
५	दुग्धनाथ गुठी	आँखीभुई	"
६	वासुकी गुठी	चैनपुर	"
७	सिद्धकाली गुठी	सिद्धकाली	"
८	पौवा गुठी	चैनपुर	"
९	सिंहेश्वरी गुठी		"

१.२१ जैविक विविधता

तालिका नं. ५: जिल्लामा भएका जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वनस्पतिको वर्ग	प्रजाती संख्या	क्र.सं.	वन्यजन्तुको प्रजाती	प्रजाती संख्या
१	वन	२७	१	माछा	७८
२	फुल फुले विरुवा	३०००	२	स्तनधारी	८८
३	गुराँस	२५	३	उभयचर	१३
४	सुनाखरी	४७	४	सरिसृप	४३
५	जंगली गुलाफ	४८	५	चरा	४२१
६	औषधीजन्य जडिबुटी	८७	६	पुतली	३१५
७	दुर्लभ तथा संकटापन्न वनस्पति	५६	श्रोत: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज		
८	बाँस	१९			
९	डाले घाँस	८६			

१.२२ दुर्लभ जीवजन्तुहरू

रुखभालु, रेड पाण्डा, ओत, हिमभालु, हिमचितुवा, बाघ, घोरल, भारल, मृग, चित्तल, हरिण, खरायो, काँडे भ्याकुर, भिम्गे फिस्टो, पखेटे भ्याकुरो आदि ।

खण्ड १

जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

२.१ जनसंख्या तथ्याङ्कको आवश्यकता

जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र वा वर्ग विशेषमा काम गर्ने मानिसलाई मात्र नभई यससँग सम्बन्धित रहने वा जिज्ञासा राख्ने सबै क्षेत्र वा वर्गका नागरिकहरूलाई उत्तिकै पर्दछ। हरेक मानिसहरू आ-आफ्नो पेशामा वा सेवामा लागि रहेका हुन्छन्, ती सबै पेशामा लागेका मानिसहरूले आ-आफ्नो किसिमको आवश्यकता अनुरूप तथ्याङ्कहरूको प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने गर्दछन्। देशको स्वास्थ्य क्षेत्रको योजना बनाउने योजनाकारहरूको लागि आवश्यक पर्ने जनसंख्या तथ्याङ्क र पर्यटन व्यवसायसँग सम्बन्धितहरूले प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कमा उद्देश्यात्मक विभेद रहेको पाइन्छ। त्यसैगरी राष्ट्र र समाजका हरेक अंगमा रहेर काम गर्ने जो कोही सचेत नागरिकहरूलाई यसको सहायता विना भविष्यको योजना बनाउन र बितेका समयमा भए गरेको कामहरूको सही मूल्याङ्कन गर्न अप्ठेरो पर्दछ। जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कको उपयोग सरकार, स्थानीय सरकार, सरकारी र गैह्रसरकारी संस्था तथा अध्ययन र अनुसन्धानका क्षेत्रमा लागेका मानिसहरूलाई अत्यधिक पर्ने गर्दछ। यस प्रकार समग्र रूपमा भन्नु पर्दा जनसंख्या तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र विशेषको साँघुरो घेराभित्र मात्र नरही व्यापक क्षेत्रको मानिससँग सम्बन्धित रहेको हुन्छ र मानिसको अस्तित्व रहनुजेलसम्म यसको आवश्यकता निरन्तर कायम नै रहने छ। राष्ट्रिय जनगणना: कुनै पनि राष्ट्रको भौगोलिक सीमाभित्र कुनै निश्चित समय र परिधिभित्र रहेर त्यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने सम्पूर्ण नागरिकहरूको गणना गर्ने प्रकृत्यालाई राष्ट्रिय जनगणना भनिन्छ। अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा जनताहरूको सम्पूर्ण विवरण सहितको तथ्याङ्क संकलनलाई जनगणना भनिन्छ। जनगणना गर्नुको मुख्य उद्देश्य त्यस क्षेत्रमा रहने मानिसको निश्चित संख्याको यकिन गर्नु हो। यसको लागि कुनै क्षेत्र विशेषमा रहेको निश्चित घरहरूको संख्यालाई लिइन्छ र उक्त घरमा रहेका परिवार संख्या, महिला/पुरुष, रहन सहनको स्तर, वसाइ-सराई, शिक्षाको अवस्था तथा जन्म तथा मृत्युको सम्पूर्ण बानोट आदिलाई समावेश गरी तथ्याङ्क संकलन गरिन्छ।

जनगणनाबाट संकलन भएको तथ्याङ्क देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासको लागि योजना तर्जुमा, अध्ययन एवं अनुसन्धान गर्न प्रयोग गरिने आधारभूत तथ्याङ्क भएकाले कुनै पनि देशमा राष्ट्रिय जनगणनालाई एक महत्वपूर्ण राष्ट्रव्यापी कार्यको रूपमा लिइन्छ। यस्तो आयोजना संचालन गर्नको लागि आर्थिक स्रोत जनशक्ति र साधन जुटाउनु पर्ने तथा तयारीको लागि पनि लामो समय लाने भएकोले सबै जसो मुलुकहरूमा जनगणना सामान्यतया १०/१० वर्षमा गर्ने चलन रहेको छ। नेपालमा वि.सं १९६८ (सन् १९११) देखि जनगणना गर्ने काम शुरु भएको हो। त्यसपछि लगभग प्रत्येक १०/१० वर्षमा जनगणना सञ्चालन हुँदै आएको छ। वि.सं २०६८ (सन् २०११) को गणना नेपालको इतिहासमा ११ औं जनगणना हो।

२.२ महत्वपूर्ण तथ्याङ्कीय परिभाषाहरू

कुनै पनि विषयको तथ्याङ्क संकलन गर्दा सोको परिभाषा स्पष्ट उल्लेख हुनु आवश्यक हुन्छ। संकलन गरिएका तथ्याङ्कहरू परिभाषामा एकरूपता भएमा तथ्याङ्कलाई तुलनात्मक रूपमा अध्ययन गर्न सकिने भएकोले यहाँ उल्लेख गरिएको हो। नेपालमा महत्वपूर्ण तथ्याङ्क संकलन गर्ने जिम्मेवारी केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले पाएकोमा जनसांख्यिक तथ्याङ्क आदि संकलन गर्दा उक्त निकायले गरेको परिभाषा अनुसार नै गर्दा एकरूपता हुने हुन्छ। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा संचालन गरिने राष्ट्रिय जनगणनामा प्रयोग गरिएको केही परिभाषा यहाँ उल्लेख गरिएको छ।

क) जनगणना विधि र अक्सर बसोबास: गणना गर्दाको मुख्य उद्देश्य भनेको गणनामा कोही व्यक्ति नछुट्नु तथा कोही नदोहरिनु भन्ने हो। जनगणना गर्ने दुई वटा विधिहरू:

१) **वास्तविक उपस्थिति विधि (De-facto Method):** यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको निश्चित समयमा जो जहाँ छ त्यहीबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो । यो पद्धतिमा प्रायः निश्चित रातको समयलाई सन्दर्भ समय मानी त्यस रात जो जहाँ छ त्यहीबाट तथ्यांक संकलन गरिन्छ ।

२) **स्थायी बसोबास गणना विधि (De-jure Method):** यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको Legal Place of Residence अर्थात् कानूनी रूपमा बसोबास गरेको ठाँउबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो ।

वि.सं. २००९/११ देखि प्रत्येक दश-दश वर्षमा संचालन हुँदै आएका जनगणनाहरू मोडिफाइड डे जुरे (Modified De-jure) पद्धतिको आधारमा गणना हुँदै आएको छ । यस विधि अनुसार व्यक्तिको गणना गर्दा व्यक्ति प्रायः जसो जुन ठाउँमा बसोबास गर्छन्, त्यो व्यक्ति/परिवारको गणना त्यही ठाउँबाट गर्नुपर्दछ । गणनाको अवधिमा कुनै व्यक्ति छोटो समयको लागि औषधोपचार वा तीर्थयात्रा वा पर्यटनका लागि आफ्नो अक्सर बसोबासको स्थान छोडी अन्यत्र गएको भएता पनि त्यस्ता व्यक्तिहरूको गणना अक्सर बसोबासको आधारमा सम्बन्धित स्थानको भएको मानी सो स्थानबाटै गणना गरिन्छ । यस्तै यस विधिमा कामगर्ने मान्छे वा भान्से पनि एउटै परिवारमा खाने र बसोबास गर्ने गरेको भए तिनीहरूलाई त्यही परिवारमा सामेल गरी गणना गर्नुपर्दछ ।

सामान्यतया व्यक्तिहरूको गणना गर्दा अक्सर बसोबासको अवधारणाबाट नै गणना गर्नुपर्दछ । तर अक्सर बसोबास यकिन गर्न नसकिएको अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति ६ महिना वा सो भन्दा बढी समयको लागि स्वदेशकै अन्यत्र स्थान वा विदेशमा गएको रहेछ भने त्यस्ता व्यक्तिलाई गणना गरिएको स्थानमा समावेश गरिदैन । त्यस्तै प्रकारले कुनै पनि व्यक्ति ६ महिना वा सो भन्दा बढी समयदेखि स्वदेशकै अन्यत्र स्थान वा विदेशबाट आई यस क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेको रहेछ भने त्यस्ता व्यक्तिलाई गणना गरिएको क्षेत्र वा स्थानमा समावेश गरिन्छ ।

ख) घर परिवार: सामान्यतया एउटै आम्दानी तथा खर्चले व्यवहार चलाई एकै भान्सामा खानपान गरी वसेका व्यक्तिहरूको समूहलाई परिवार भनिन्छ । परिवारमा एकमात्र वा धेरै व्यक्तिहरू हुन सक्दछन् । तिनीहरूका नातेदार पनि हुन सक्छन्, नहुन पनि सक्छन् वा कोही असम्बन्धित व्यक्ति (जस्तो कृषि काम गर्ने स्थायी कामदार, स्थायी रूपमा काम गर्ने कामदार) मिलेर पनि परिवार बन्न सक्दछ । एउटा घरमा एक वा एकभन्दा बढी परिवार पनि बसोबास गरेको हुन सक्दछ ।

ग) परिवार मूली: परिवारको सबै सदस्यले त्यस परिवारको मुख्यरूपमा मानी आएको व्यक्ति (पुरुष वा महिला) लाई परिवारको मूली भनिन्छ । परिवारमा भैपरी आउने सबै व्यवहार चलाउने अधिकार तथा जिम्मेवारी परिवार मूलीको हुन्छ ।

घ) अपाङ्गता: अपाङ्गता भन्नाले शरीरको कुनै एक वा एकभन्दा बढी अंगहरूले सामान्य रूपमा काम गर्न नसकेर दैनिक कार्यहरू सरलतापूर्वक गर्न अप्ठ्यारो पर्ने अवस्था हो । यस प्रकारको अवस्था स्थायी वा अस्थायी हुनसक्दछ । विभिन्न कानूनी दस्तावेजहरू तथा अन्य सर्वेक्षणहरूले अपनाएको परिभाषा अनुसार बुँदागतरूपमा अपाङ्गता भन्नाले:

- हातखुट्टा कमजोर, लुलो भई कुनै कामकाज गर्न समस्या, हिड्दुल गर्न समस्या भएको ।
- आँखाले देख्नमा समस्या भए ।
- बोल्नमा समस्या र कानले सुन्नमा समस्या भए ।
- उमेर अनुसार व्यवहार गर्न नसक्ने र सिक्नमा वा पढ्नमा ढिलाई वा गाह्रो हुनु ।
- एकोहोरो भएर बस्ने, दिक्क मान्ने र दिक्दार भई एकान्तमा बस्ने, छोप्ने जस्ता अनौठो व्यवहार गर्ने र आत्महत्या बारे भन्ने वा आत्महत्या गर्न कोशिस गर्नु जस्तो व्यवहार ।
- छारेरोग वा छाप्ने रोग/व्यथाले ग्रसित भए ।
- कुनै दीर्घ समस्या वा रोग भएको भए ।

२.३ जिल्लाको जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

जनसंख्याका आधारभूत तथ्याङ्कहरूको विवरण यस खण्डमा राखिएको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का प्रकाशित तथा बेभसाइट मार्फत् सार्वजनिक गरिएका तथ्याङ्कहरूलाई गणना एवं प्रशोधन गरेर केही सूचकहरू तयार गरिएको छ । जिल्लाको कोरा जन्मदर, कुल प्रजनन दर, बाल मृत्युदर, शिशु मृत्युदर, औषत आयु र मातृ मृत्युदर जनसांख्यिक गणना भएता पनि स्वास्थ्य सम्बन्धी महत्वपूर्ण सूचकको रूपमा लिइन्छ । जिल्लास्तरमा बाल मृत्युदर तथा मातृ मृत्युदरको गणना भएको छैन । जनसांख्यिक गणनाहरू जिल्ला स्तरमा हरेक ५/५ वर्षमा सर्वेक्षण वा अनुमान गर्नुपर्ने भएता पनि हालसम्म यस्तो योजना तथा नीतिहरू बनेको देखिदैन । १०/१० वर्षमा हुने जनगणनामा मात्र भरपर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

यस खण्डमा जिल्लास्तरका आधारभूत जनसांख्यिक विवरण, एकल उमेर अनुसार जनसंख्या, जातजाति, मातृभाषा, धर्म, अपाङ्गता लगायतका तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ । गा.वि.स.स्तरको जनसंख्या विवरणहरू विस्तृतरूपमा अनुसूचीहरूमा उल्लेख गरिएको छ ।

२.४ जनसंख्या र जनघनत्व

जनगणना गर्दा जिल्लाको १ न.पा. र कुल ३३ गा.वि.स.हरूमध्ये (१ मात्र खाँदबारी न.पा. भएकोमा मिति २०७१/१/२५ मा चैनपुर न.पा. र मिति २०७१/८/१६ मा मादी न.पा. थप गरी ३ न.पा. भएको र जनगणनाबाट प्राप्त नतिजाहरूलाई सोही अनुसार नै समायोजन गरिएको) हिमाली भेगका बस्तीहरूमा जनघनत्व कम रहेको छ भने बेशीतिर तुलनात्मक रूपमा बाक्लो बस्ती रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार यस जिल्लाको कुल घर परिवार संख्या बढेको देखिए तापनि जिल्लाको कुल जनसंख्या अघिल्लो जनगणनाभन्दा घटेको देखिन्छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार संखुवासभा जिल्लाको कुल जनसंख्या १,५८,७४२ रहेको छ, जसमध्ये पुरुष ४७.३९ प्रतिशत (७५,२२५) र महिला ५२.६१ प्रतिशत (८३,५१७) रहेका छन् । गत २०५८ सालको जनगणनामा जिल्लाको कुल जनसंख्या १,५९,२०३ मध्ये पुरुष ४८.९ प्रतिशत (७७,८५३) र महिला ५१.१ प्रतिशत (८१,३५०) थिए । यसै गरी २०४८ र २०३८ सालको जनगणनामा यस जिल्लाको जनसंख्या क्रमशः १,४१,९०३ र १,२९,४१४ रहेको थियो । यस बाहेक लैङ्गिक अनुपात तथा औसत परिवार संख्या पनि २०५८ को राष्ट्रिय जनगणनाभन्दा घटेको छ जसको मान क्रमशः ९५.७० बाट ९०.०७ र ५.१७ बाट ४.५८ मा भरेको छ । गा.वि.स अनुसार हेर्दा धेरै जनसंख्या भएका पाँच गा.वि.स.हरूमा आँखिभूईँ (७,३२३), तामाफोक (७,०५८), स्याबुन (६,२६४), जलजला (५,८८४) र वाना (५,३७३) हुन् भने कम जनसंख्या भएका पाँच गा.वि.स.हरूमा किमाथाँका (३६८), चेपुवा (१,७३९), माडूतेवा (२,०१०), याफु (२,३९१) र नुनढाकी (२,५७३) पर्दछन् ।

जिल्लाको जनघनत्व (प्रति वर्गकिलोमिटरमा बसोबास गर्ने जनसंख्या) हेर्दा ४५.४५ बाट ४५.६२ पुगी भिन्नो मात्रामा बृद्धि भएको छ । जनगणना २०२८ देखि नै जनघनत्व क्रमशः सानो मात्रामा भए पनि बढ्दो रहेको छ । गा.वि.स. अनुसार धेरै जनघनत्व माम्लिङ्ग (१९०.९८) गा.वि.स.मा सबैभन्दा कम चेपुवा (४) जना प्रतिवर्ग कि.मी. रहेको छ । गा.वि.स. अनुसार विश्लेषण गर्दा संस्थागत परिवार र संस्थागत जनसंख्या समावेश गरिएको छैन ।

तालिका नं. ६: संखुवासभा जनसंख्या, जनघनत्व र बृद्धिदर

जनगणना	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			औसत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	जनघनत्व	जनसंख्या वृद्धिदर
		जन्म	पुरुष	महिला				
२०६८	३४,६२४	१५८,७४२	७५,२२५	८३,५१७	४.५८	९०.०७	४५.६२	-०.०३
२०५८	३०,७६६	१५९,२०३	७७,८५३	८१,३५०	५.१७	९५.७०	४५.४५	१.१५
२०४८	२६,९०२	१४१,९०३	६९,५१९	७२,३८४	५.२७	९६.०४	४०.७८	०.९२
२०३८	२७,०६३	१२९,४१४	६५,२२५	६३,८८९	४.७८	१०२.६	३७.१९	१.२४
२०२८	२०,१४३	११४,३१३	-	-	५.६४	९६.४८	३५.६६	N.A.

लैङ्गिक अनुपात: प्रति सय महिलामा पुरुषको संख्या

२.५ जनसंख्या वृद्धिदर

जनगणना २०५८ देखि २०६८ अवधि वीचको सालाखाला वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (Average Annual Exponential Population Growth Rate) (०.०३ प्रतिशत रहेको छ, जुन २०५८ सालको जनगणना अनुसार वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर १.१५ प्रतिशत रहेको थियो भने २०३८ र २०४८ मा जनसंख्या वृद्धिदर १.२४ र ०.९२ रहेको थियो । २०६८ को जनगणना अनुसार जिल्लाका ३३ गाविसहरू मध्ये २४ गाविसहरूमा जनसंख्या वृद्धिदर ऋणात्मक रहेको छ भने बाँकी ९ गाविसहरू र १ नगरपालिकामा जनसंख्या वृद्धिदर धनात्मक रहेको छ । गाविसहरू मध्ये सबैभन्दा बढी जनसंख्या घट्दोदरमा रहेको गाविस मादिमूलखर्क (-१.६३) हो भने सबैभन्दा बढी बढ्दो जनसंख्या वृद्धिदर भएको किमाथांका (१.४९) रहेको छ । त्यसैगरी खाँदबारी न.पा. को वृद्धिदर १.८८ रहेको छ । तालिका नं. ७: जनसंख्या वृद्धिदर कम भएका र बढी भएका ५/५ गा.वि.स.हरू

क्र.सं.	वार्षिक वृद्धिदर कम भएका ५ गा.वि.स.हरू	वृद्धिदर	कैफियत	क्र.सं.	वार्षिक वृद्धिदर बढी भएका ५ गा.वि.स.हरू	वृद्धिदर
१	मादीमूलखर्क	-१.६३	हाल मादी न.पा.मा गाभिएको	१	किमाथान्का	१.४९
२	मावादिन	-१.३६		२	नुम	१.४४
३	नुनढाकी	-१.२३		३	पाथीभरा	०.३२
४	याफू	-१.०८		४	मकालु	०.२५
५	धुपु	-१.०४		५	जलजला	०.२३

गा.वि.स. अनुसार औसत वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर अनुसूची-१ मा दिइएको छ ।

२.६ परिवार संख्या र परिवारको बनौट

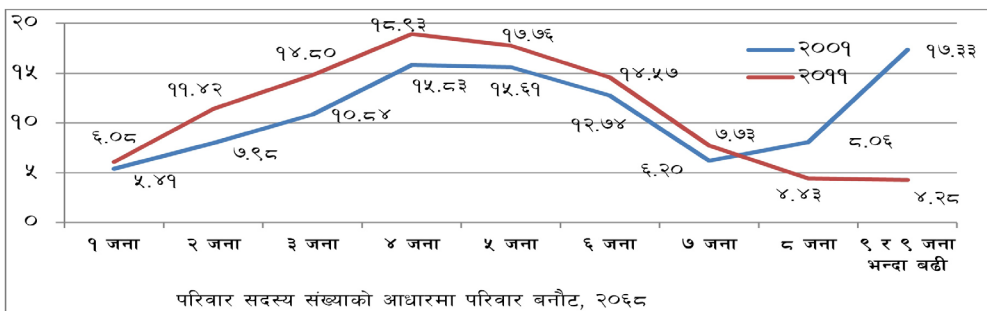
२.६.१ परिवार संख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्र अक्सर बसोबास गर्ने व्यक्ति तथा परिवारहरूको व्यक्तिगत तथा पारिवारिक विवरणहरू संकलन गरिएको थियो । यस जनगणना अनुसार संखुवासभा जिल्लाभित्र जम्मा ३४,६२४ परिवारहरू बसोबास गरेको देखिएको छ, जसमध्ये ९ परिवारहरू मात्र संस्थागतरूप र बाँकी सबै ३४,९१५ व्यक्तिगत घरपरिवारको रूपमा बसोबास गरेको पाइएको छ । दश वर्षअघि अर्थात वि.सं. २०५८ मा कुल परिवार संख्या ३०,७६६ थियो । यसप्रकार जिल्लामा विगत १० वर्षभित्र ३,८५८ परिवारहरू थप भएको देखिन्छ । त्यसैगरी गा.वि.स.गत परिवार सङ्ख्यातर्फ दृष्टिगत गर्दा धेरै परिवार हुने पाँच गा.वि.स.हरूमा तामाफोक (१५८०), आँखीभूईँ (१,१५५१), स्याबुन (१,२७६), वाना (१,१८३) र जलजला (१,१७५) हुन् भने थोरै परिवार हुने गा.वि.स.हरूमा किमाथांका (७२), चेपुवा (४०४), माइतेवा (४११), याफु (५१९) र नुनढाकी (५५३) पर्दछन् । त्यसैगरी खाँदबारी न.पा.मा ६,२९०, चैनपुर न.पा.मा ५,३८५ र मादी न.पा.मा ३,२१६ परिवारहरूको बसोबास रहेको छ । गाविस अनुसारको परिवार संख्या अनुसूची-१ मा राखिएको छ ।

२.६.२ परिवारको बनौट

दश वर्षमा हरेक परिवारमा बसोबास गर्ने सरदर सदस्य संख्यामा केही कमी देखिएको छ । वि.सं. २०६८ सालमा संखुवासभा जिल्लाको प्रति परिवार अक्सर बसोबास गर्ने सदस्य ४.५८ जना रहेको देखिन्छ, जबकी २०५८ सालमा ५.१७ जना थियो । सबैभन्दा ठूलो औषत परिवार हुने गा.वि.स. पावाखोला (५.३१) र सबैभन्दा सानो आकार हुने सित्तलपाटी (४.२२) रहेको छ ।

परिवारमा बसोबास गर्ने सदस्य संख्याको आधारमा हेर्दा अभै पनि यो जिल्लामा ठूलो परिवार आकार भएका परिवारहरू रहेका छन्। यसको उदाहरण अभैपनि ९ वा सोभन्दा बढी सदस्य हुने परिवार संख्या १,४८२ (४.२८%) रहेका छ जुन २०५८ ताका १७.३३ प्रतिशत रहेको थियो। यसलाई हेर्दा परिवारको संरचना क्रमशः संयुक्तबाट एकात्मक परिवारतिर रुपान्तरण हुदै गएको देखिन्छ। त्यसपछि सवैभन्दा बढी ४ जना हुने १८.९३ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसपछि क्रमशः ५ जना हुने १७.७६ प्रतिशत, ३ जना हुने १४.८० प्रतिशत र ६ जना हुने १४.५७ प्रतिशत रहेका छन्। एक जना मात्र सदस्य अक्सर बसोबास गर्ने परिवारहरू पनि २,१०६ (६.०८ प्रतिशत) देखिन्छ। ४ वा सोभन्दा कम सदस्य संख्या रहेका परिवार १७,७४० अर्थात ५१.२४ प्रतिशत रहेकोले सानो परिवारप्रतिको आकर्षण वढी रहेको देख्न सकिन्छ।

तालिका नं. ८: सदस्य संख्याको आधारमा परिवारको बनौट

जनगणना वर्ष	१ जना	२ जना	३ जना	४ जना	५ जना	६ जना	७ जना	८ जना	९ र सो भन्दा बढी	जम्मा
२०११	२,१०६	३,९५४	५,१२४	६,५५६	६,१४९	५,०४३	२,६७७	१,५३३	१,४८२	३४,६२४
प्रतिशत	६.०८	११.४२	१४.८०	१८.९३	१७.७६	१४.५७	७.७३	४.४३	४.२८	१००
२००१	१,६६३	२,४५६	३,३३४	४,८६९	४,८०३	३,९२०	१,९०८	२,४८१	५,३३२	३०,७६६
प्रतिशत	५.४१	७.९८	१०.८४	१४.८३	१५.६१	१२.७४	६.२०	८.०६	१७.३३	१००

२.७ परिवारमूली

यस जनगणनामा गणना प्रयोजनका लागि १० वर्ष उमेर पुगेको र परिवारमा अक्सर उपस्थित/बसोबास गर्ने पुरुष वा महिला सदस्य जसले परिवारको व्यवहार चलाउने अर्थात् मुख्य रूपमा निर्णय लिने गर्दछन्, त्यस्ता व्यक्तिलाई परिवारमूली मानिएको छ। नतिजाअनुसार विगत दश वर्षको अवधिमा परिवारमूली महिला रहेका परिवारहरूको प्रतिशतमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ।

तालिका नं. ९: लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशत)

उमेर समूह	लिङ्ग अनुसार परिवारमूली					
	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१०-१४	५१	०.१५	१८	०.१९	३३	०.१३
१५-१९	३८०	१.१०	१७१	१.८०	२०९	०.८३
२०-२९	४,६६६	१३.४८	२१०९	२२.२०	२५५७	१०.१८
३०-३९	७,२२५	२०.८७	२,१८०	२२.९५	५,०४५	२०.०८
४०-४९	७,६०७	२१.९७	१,६१३	१६.९८	५,९९४	२३.८६
५०-५९	७,१०५	२०.५२	१,४३५	१५.११	५,६७०	२२.५७
			१८	जिल्ला वस्तुगत विवरण, संखुवासभा-२०७२		

उमेर समूह	लिङ्ग अनुसार परिवारमूली					
	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
६०-६९	४,७२५	१३.६५	११६०	१२.२१	३५६५	१४.१९
७०+	२,८६५	८.२७	८१४	८.५७	२,०५१	८.१६
जम्मा	३४,६२४	१००	९,५००	१००	२५,१२४	१००

हाल जिल्लामा कुल ३४,६२४ परिवार रहेकोमा ती मध्ये २५,१२४ अर्थात ७२.५६ प्रतिशत परिवारको मूली पुरुष रहेको पाइन्छ भने बाँकी ९,५०० परिवार अर्थात २७.४४ प्रतिशत परिवारको मूली महिला रहेको पाइन्छ। दश वर्षअघि कुल परिवारको ८४.२९ प्रतिशतका मूली पुरुष र १५.७१ प्रतिशत परिवारको मूली महिला रहेका थिए। दश वर्षका अर्धमा करिब ४,६६७ अर्थात ९.५६ प्रतिशत परिवार मूली महिला थपिएका छन्।

प्राप्त नतिजाले उमेर समूह अनुसार अधिकांश परिवारका मूलीहरू ४० देखि ४९ वर्ष उमेरभित्रका रहेको देखाएको छ जसमा २१.९७ प्रतिशत छ। यसपछि परिवारमूलीको सर्वोच्च हिस्सा ३० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा २०.८७ प्रतिशत रहेको र कलिलो उमेर तथा वृद्ध अवस्थाका व्यक्तिहरू कमै सङ्ख्यामा मात्र परिवारमूली रहेको देखिन्छ। कुल ५१ अर्थात ०.१५ प्रतिशत परिवारमा चौध वर्षभूमिका बालबालिकासमेत परिवारमूली रहेको देखिन्छ। जम्माजम्मी ८.२७ प्रतिशत परिवारमा ७० वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरू परिवारमूली रहेको देखिएको छ। सबै भन्दा धेरै महिला मूलीहरू ३०-३९ वर्ष र पुरुष मूलीहरू ४०-४९ वर्ष उमेर समूहका रहेको देखिन्छ। यसभन्दा पछाडिको तालिकाहरूमा संस्थागत ९ परिवारहरू समावेश गरिएको छैन। गाविसगत परिवारमूली सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१ मा राखिएको छ।

२.८ घर तथा आवासीय इकाइको स्वामित्व र बनौट

२.८.१ घर/आवासीय इकाइको स्वामित्व

विगतको जनगणना जस्तै यस जनगणनामा पनि परिवारले आवासीय हैसियतमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्वसम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थियो। कुल ३४,६१५ परिवार मध्ये ३०,९५९ अर्थात ८९.४४ प्रतिशत परिवारहरू आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको पाइयो भने २,५९६ अर्थात ७.५ प्रतिशत भाडामा, १८९ अर्थात ०.५५ संस्थागत रूपमा र ८७१ अर्थात २.५१ प्रतिशत अन्य आवासीय इकाइमा बसिरहेको पाइयो। घरको स्वामित्व सम्बन्धी गाविसगत विवरण अनुसूची-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १०: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या

गणना वर्ष	जम्मा	घर वा आवासीय इकाइको स्वामित्व			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
२०६८	३४,६१५	३०,९५९	२,५९६	१८९	८७१
प्रतिशत	१००	८९.४४	७.५०	०.५५	२.५२
२०५८	३०,७६६	२७,८२३	१,५३०	१,२४३	१७०
प्रतिशत	१००	९०.४३	४.९७	४.०४	०.५५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०५८ र २०६८

विगत २०५८ सालको जनगणनामा आफ्नै घर हुने २७,८२३ (९०.४३%), भाडामा बस्ने १,५३० (४.९७%) र अन्य अवस्था भएका १,४१३ (४.५९%) रहेको थियो।

२.८.२ घर/आवासीय इकाइको बनौट

यस गणनामा परिवार बसोबास गरिरहेको घर वा आवासीय इकाइको बनौटलाई सो घर/आवासीय इकाइको भौतिक संरचनाका मुख्य अङ्गहरू जग, बाहिरी गारो र छानाको बनावटको आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । नतिजाअनुसार संखुवासभा जिल्लाका परिवारहरूले प्रयोग गरिरहेको घरहरूमध्ये ७७.२२ प्रतिशतको जग माटो जडित इटा/दुङ्गाबाट बनेको, १९.४६ प्रतिशतको काठको खाँबो गाडिएको, ०.८४ प्रतिशतको सिमेन्ट जडित इटा/दुङ्गाबाट बनेको, ०.१६ प्रतिशतको ढलान पिल्लर सहितको र १.८ प्रतिशत बाँकी अन्य बनौटको रहेको देखिएको छ । भर्खरै विकास हुदै गरेको नगरपालिका र त्यसमा पनि पहाडी दुर्गम सदरमुकाम भएकाले केही थोरै मात्र पक्की घरहरू निर्माण भैरहेका छन् त्यो बाहेक अक्सर सबै माटो जडित इँटा/दुङ्गाको जग भएका घरहरूको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ । घरको बनौट सम्बन्धी गाविसगत विवरण अनसूची-२ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. ११: घरको जगको बनौट अनुसार परिवार संख्या

घर/आवासिय इकाइको बनौट	जम्मा	माटो जडित इँटा/दुङ्गा	सिमेन्ट जडित इँटा/दुङ्गा	ढलान पिल्लर सहित	काठको खम्बा	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	३४,६१५	२६,७२९	२९०	५४	६,७३५	६२४	१८३
प्रतिशत	१००	७७.२२	०.८४	०.१६	१९.४६	१.८०	०.५३

तालिका नं. १२: घरको बाहिरी गारो अनुसार घर संख्या

जम्मा	बाहिरी गारोको प्रकार						
	माटोको जोडाइ भएको इँटा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको इँटा/दुङ्गा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इँटा	अन्य	उल्लेख नभएको
३४,६१५	२४,८६०	४०३	८९०	७,६२९	५२	५९३	१८८

घरको बाहिरी गारोको हकमा कुल परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरू मध्ये अधिकांश (७१.८२ प्रतिशत) माटो जडित इटा/दुङ्गाबाट, १.१६ प्रतिशतको सिमेन्ट जडित इटा/दुङ्गाबाट र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ । यस सम्बन्धी थप गाविस अनुसारको विवरण अनुसूची-३ मा राखिएको छ ।

तालिका नं. १३: घरको छाना अनुसार घर संख्या

जम्मा	घरको छाना							
	खर/पराल/छ्वाली	जस्ता/टिन/च्यादर	टायल/खपडा/भिँगटी/दुङ्गा	सिमेन्ट/ढलान	काठ/फल्याक	माटो	अन्य	उल्लेख नभएको
३४,६१५	२२,५७६	८,७५६	२६३	१७६	४८५	२१	२,१२९	२०९

आवासीय घरको छानाको बनौट हेर्दा कुल परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरू मध्ये ६५.२२ प्रतिशत घरहरूको छाना खर/पराल/छ्वाली भएका, २५.३ प्रतिशत जस्ता/टिन/च्यादर भएका, ०.७ प्रतिशत टाइल/खपटा/भिँगटी भएका, ०.५१ प्रतिशतको सिमेन्ट/ढलान भएका, १.४ प्रतिशत काठ/फल्याक भएका छन् । त्यसैगरी बाँकी छाना अन्य सामग्रीको प्रयोगबाट बनेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी थप गाविस अनुसारको विवरण अनुसूची-३ मा राखिएको छ ।

२.५ परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्रका हरेक परिवारले पिउने पानीको मुख्य स्रोत सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । सो गणनाको नतिजाअनुसार संखुवासभा जिल्लाका कुल ३४,६१५ परिवार मध्ये ६७.५९ प्रतिशत परिवारले धारा/पाइपबाट र २०.३३ प्रतिशतले मूल धाराबाट पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । ढाकिएको इनार/कुवा, नदी/खोला र अन्य स्रोतबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारहरू सानो संख्यामा रहेका छन् । विगत २०५८ सालको जनगणनामा धारा/पाइपबाट पिउने पानी आपूर्ति गर्ने परिवारको प्रतिशत ६१.५१ थियो भने मूलधाराबाट खानेपानी आपूर्ति गर्ने परिवार २०.९६ प्रतिशत थियो । यस सम्बन्धी थप गाविस अनुसारको विवरण अनुसूची-४ मा राखिएको छ ।

तालिका नं. १४: पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

क्र.सं.	पानीको मुख्य स्रोत	२०५८		२०६८	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	धारा/पाइप	१८,९२५	६१.५१	२३,३९५	६७.५९
२	ट्युबवेल/हाते पम्प	-	-	-	-
३	ढाकिएको इनार/कुवा	४,५२४	१४.७०	४५२	१.३१
४	खुला इनार/कुवा	०	०.००	२,८७५	८.३१
५	मूल धारा	६,४४९	२०.९६	७,०३६	२०.३३
६	नदी/खोला	६७३	२.१९	६३८	१.८४
७	अन्य	११७	०.३८	८२	०.२४
८	उल्लेख नभएको	७८	०.२५	१३७	०.४०
जम्मा		३०,७६६	१००	३४,६१५	१००

२.१० परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने साधन

प्राप्त नतिजामा जिल्लाका धेरैजसो घरपरिवारहरूले आफु बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ । गत २०५८ सालको जनगणनामा बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार १२.१६ प्रतिशत रहेकोमा २०६८ त्यो प्रतिशतमा उल्लेख्य बृद्धि भई ५२.५८ प्रतिशत पुगेको छ । गत जनगणनामा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर मडितेल प्रयोग गर्ने परिवार ८५.७२ प्रतिशत रहेकोमा हाल घटेर २२.८४ प्रतिशत मात्र देखिएको छ । बत्ती बाल्नका लागि सोलारको प्रयोग नभएकोमा २०६८ मा आइपुग्दा उल्लेख्य परिवर्तन आई १९.२९ प्रतिशत पुगेको छ । यस सम्बन्धी थप गाविस अनुसारको विवरण अनुसूची-४ मा राखिएको छ ।

तालिका नं. १५: परिवारले बत्ती बालन प्रयोग गर्ने गर्ने साधन

जनगणना वर्ष	जम्मा घरपरिवार संख्या र प्रतिशत	अक्सर बत्ती बालन प्रयोग गर्ने इन्धन					
		बिजुली	मटीतेल	गोबर ग्याँस	सोलार	अन्य	उल्लेख नभएको
२०६८	३४,६१५	१८,२०१	७,९०५	४६	६,६७८	१,६५०	१३५
प्रतिशत	१००	५२.५८	२२.८४	०.१३	१९.२९	४.७७	०.३९
२०५८	३०,७६६	३,७४०	२६,३७४	१८	०	५६४	७०
प्रतिशत	१००	१२.१६	८५.७२	०.०६	०	१.८३	०.२३

२.११ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले जिल्लाका कुल परिवार मध्ये अधिकांश परिवारले खाना पकाउन काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ । कुल परिवारको ९४.६२ प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । दश वर्षअघिको जनगणनामा यो प्रतिशत ९७.८७ प्रतिशत थियो । विगत जनगणनामा एल.पि. ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवारहरू नरहेकोमा यस जनगणनामा उल्लेख्य वृद्धि भई ४.१३ प्रतिशत पुगेको छ । खाना पकाउन अक्सर मट्टितेल, एल.पि.ग्याँस, गुईठा/गोराहा, गोबरग्याँस, बिजुली र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवारको प्रतिशत सानो संख्यामा रहेको छ । यस सम्बन्धी गाविसगत विवरण अनुसुची-५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १६: खाना पकाउने इन्धनको प्रयोग अनुसार परिवार संख्या

जनगणना वर्ष	जम्मा घर परिवार संख्या	अक्सर खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन							
		काठ/दाउरा	मटीतेल	एल.पी. ग्याँस	गुईठा	गोबर ग्याँस	बिजुली	अन्य	उल्लेख नभएको
२०६८	३४,६१५	३२,७५३	१८१	१४३१	१	६९	२९	१२	१३९
प्रतिशत	१००	९४.६२	०.५२	४.१३	०	०.२०	०.०८	०.०३	०.४०
२०५८	३०,७६६	३०,११०	५१८	०	०	६५	०	१७	५६
प्रतिशत	१००	९७.८७	१.६८	०	०	०.२१	०	०.०६	०.१८

२.१२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको सुविधा

जिल्लाका २१.७७ प्रतिशत परिवारहरूसँग आफु बस्ने घरमा अबै पनि शौचालयको सुविधा नभएको तथ्याङ्क राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले देखाएको छ जुन संख्या गत जनगणना २०५८ मा ४१.९२ प्रतिशत थियो । हाल १५४९ प्रतिशत परिवारहरूले फ्लस भएको (आधुनिक) शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ जुन विगतको जनगणनामा २.२५ प्रतिशत मात्रै थियो । त्यसैगरी साधारण शौचालय प्रयोग गर्ने परिवारहरूको संख्या ६२.३ प्रतिशत देखिएको छ जुन विगतमा ५५.१९ प्रतिशत थियो । गा.वि.स.गत शौचालय प्रयोग गर्ने परिवारहरू अनुसुची-५ मा दिइएको छ ।

तालिका नं. १७: प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकारको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

क्र.सं.	पानीको मुख्य श्रोत	जनगणना वर्ष			
		२०५८		२०६८	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	फ्लस भएको (सेप्टिक टयाङ्क)	६९२	२.२५	५,३६१	१५.४९
२	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	०	०.००	१७	०.०५
३	साधारण	१६,९८०	५५.१९	२१,५६४	६२.३०
४	शौचालय नभएको	१२,८९६	४१.९२	७,५३४	२१.७७
५	उल्लेख नभएको	१९८	०.६४	१३९	०.४०
जम्मा		३०,७६६	१००	३४,६१५	१००

२.१३ घरायसी सुविधा अनुसार परिवारसंख्या

परिवारमा भएका घरायसी सुविधाका साधनहरू सम्बन्धी गाविसगत विवरण अनुसूची-६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.१४ एकल उमेरको जनसंख्या

देशमा विद्यमान जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचना महत्वपूर्ण जनसांख्यिक सुचक हो । यो सुचक प्राप्त गर्नका लागि यस जनगणनामा देशभित्र अक्सर बसोबास गर्ने हरेक व्यक्तिको पुरा भएको उमेर सोधिएको थियो । एक वर्ष पनि पुरा नभएका व्यक्तिहरूको उमेर शून्य वर्ष लेखिएको हुँदा नतिजाका तालिकाहरूमा पनि शून्य वर्षका जनसंख्या उल्लेख गरिएको छ । प्राप्त नतिजामा जनसङ्ख्याको एकल वर्ष उमेर (Single Year Age) अनुसार हेर्दा कुल जनसङ्ख्यामा सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरू (२.९६%) १२ वर्ष उमेर पुगेका बालबालिका रहेको देखिन्छ । पुरुषको र महिला दुवैको सबै भन्दा ठुलो हिस्सा क्रमशः १२ वर्षको उमेरमा नै देखिन्छ ।

तालिका नं. १८: एकल उमेर अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

उमेर	महिला	पुरुष	जम्मा	उमेर	महिला	पुरुष	जम्मा	उमेर	महिला	पुरुष	जम्मा
०	१,५१८	१,५६५	३,०८३	३२	१,०८८	८२०	१,९०८	६४	३१७	३३५	६५२
१	१,३१५	१,४१८	२,७३३	३३	७४२	६३१	१,३७३	६५	५६९	५०६	१,०७५
२	१,४३४	१,४३८	२,८७२	३४	७९५	६६०	१,४५५	६६	२९६	२७४	५७०
३	१,५२३	१,५१६	३,०३९	३५	१,४१०	१,११५	२,५२५	६७	३९२	३२५	७१७
४	१,७१८	१,८१९	३,५३७	३६	९१८	६९०	१,६०८	६८	३४४	३८०	७२४
५	१,९३१	२,०४७	३,९७८	३७	६९३	६२८	१,३२१	६९	२०३	२३९	४४२
६	२,०३५	१,९९२	४,०२७	३८	८९६	७३३	१,६२९	७०	५०४	४३३	९३७
७	२,१२०	२,१०३	४,२२३	३९	६६३	५५५	१,२१८	७१	१७९	२१२	३९१
८	२,०५०	२,१५८	४,२०८	४०	१,४३६	१,१७४	२,६१०	७२	३०७	२७९	५८६
९	१,९९६	१,९९१	३,९८७	४१	६३६	५६७	१,२०३	७३	२०६	२३७	४४३
१०	२,१६९	२,१७५	४,३४४	४२	८०८	७७०	१,५७८	७४	१६०	१६६	३२६
११	१,९०४	१,८३३	३,७३७	४३	६७०	६०९	१,२७९	७५	३१३	३१०	६२३
१२	२,३१०	२,३८१	४,६९१	४४	६०५	५२९	१,१३४	७६	१५६	१८७	३४३
१३	१,९९५	२,०१०	४,००५	४५	१,११६	९७१	२,०८७	७७	२०४	१७०	३७४
१४	२,१८१	२,००६	४,१८७	४६	६९७	५७४	१,२७१	७८	२०३	१८३	३८६
१५	२,०१९	१,९८८	४,००७	४७	६४६	५६०	१,२०६	७९	८८	९०	१७८
१६	१,९३१	१,९३५	३,८६६	४८	७९८	७६०	१,५५८	८०	२०४	१७३	३७७
१७	१,९५८	१,८१७	३,७७५	४९	६१९	६०१	१,२२०	८१	८५	७७	१६२
१८	१,९९८	१,८७०	३,८६८	५०	१,२६१	१,१३८	२,३९९	८२	९१	१०५	१९६
१९	१,४४१	१,२००	२,६४१	५१	५६१	६०८	१,१६९	८३	७९	७३	१५२
२०	१,६८२	१,१७२	२,८५४	५२	७७०	७३७	१,५०७	८४	९९	९१	१९०
२१	१,४५५	१,००२	२,४५७	५३	५८३	५६४	१,१४७	८५	११३	६५	१७८
२२	१,७६२	१,१५८	२,९२०	५४	५५९	५१८	१,०७७	८६	५५	४३	९८
२३	१,३४४	८६७	२,२११	५५	७४५	७४२	१,४८७	८७	४०	४२	८२
२४	१,४१९	९५४	२,३७३	५६	५७४	५८८	१,१६२	८८	४५	५६	१०१
२५	१,६८४	१,००२	२,६८६	५७	५२२	५२७	१,०४९	८९	२६	२४	५०
२६	१,३१७	८८७	२,२०४	५८	५४२	५५६	१,०९८	९०	३९	२४	६३
२७	१,३१७	९०६	२,२२३	५९	४३९	४४८	८८७	९१	१४	११	२५
२८	१,३४७	९९०	२,३३७	६०	९५१	८९७	१,८४८	९२	८	७	१५
२९	८३०	६३४	१,४६४	६१	४६३	४१३	८७६	९३	८	७	१५
३०	१,६०८	१,१३४	२,७४२	६२	४३०	४१४	८४४	९४	६	८	१४
३१	७७८	६२२	१,४००	६३	३९५	३८०	७७५	९५	१३	१२	२५
								९५ भन्दा माथि	४४	२६	७०

२.१५ उमेर समूह अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसङ्ख्याको सर्वाधिक अंश रहेको देखिन्छ। यो उमेर समूहमा कुल जनसङ्ख्याको १३.२१ प्रतिशत हिस्सा रहेको देखिन्छ। यसलाई १२.८७ प्रतिशत जनसङ्ख्यासहित ५ देखि ९ वर्ष उमेर समूहले पछ्याएको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै र महिलातर्फ पनि कुल महिलाको सबैभन्दा धेरै १० देखि

१४ वर्ष उमेर समूहकै व्यक्तिहरू रहेको देखिन्छ । उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको देखिन्छ । ९५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेर समूहमा सबै भन्दा कम जनसंख्या रहेको देखिन्छ जसमा ७० जना छन् जसमा पुरुष र महिला क्रमशः २६ र ४४ जना छन् । गा.वि.स. गत उमेर समूहको जनसंख्या अनुसूची-७ मा दिईएको छ ।

तालिका नं. १९: उमेर समूह अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		महिला		पुरुष	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	१५८,७४२	१००	८३,५१७	१००	७५,२२५	१००
००-०४	१५,२६४	९.६२	७,५०८	८.९९	७,७५६	१०.३१
०५-०९	२०,४२३	१२.८७	१०,१३२	१२.१३	१०,२९१	१३.६८
१०-१४	२०,९६४	१३.२१	१०,५५९	१२.६४	१०,४०५	१३.८३
१५-१९	१८,१५७	११.४४	९,३४७	११.१९	८,८१०	११.७१
२०-२४	१२,८१५	८.०७	७,६६२	९.१७	५,१५३	६.८५
२५-२९	१०,९१४	६.८८	६,४९५	७.७८	४,४१९	५.८७
३०-३४	८,८७८	५.५९	५,०११	६.००	३,८६७	५.१४
३५-३९	८,३०१	५.२३	४,५८०	५.४८	३,७२१	४.९५
४०-४४	७,८०४	४.९२	४,१५५	४.९८	३,६४९	४.८५
४५-४९	७,३४२	४.६३	३,८७६	४.६४	३,४६६	४.६१
५०-५४	७,२९९	४.६०	३,७३४	४.४७	३,५६५	४.७४
५५-५९	५,६८३	३.५८	२,८२२	३.३८	२,८६१	३.८०
६०-६४	४,९९५	३.१५	२,५५६	३.०६	२,४३९	३.२४
६५-६९	३,५२८	२.२२	१,८०४	२.१६	१,७२४	२.२९
७०-७४	२,६८३	१.६९	१,३५६	१.६२	१,३२७	१.७६
७५-७९	१,९०४	१.२०	९६४	१.१५	९४०	१.२५
८०-८४	१,०७७	०.६८	५५८	०.६७	५१९	०.६९
८५-८९	५०९	०.३२	२७९	०.३३	२३०	०.३१
९०-९५	१३२	०.०८	७५	०.०९	५७	०.०८
९५+	७०	०.०४	४४	०.०५	२६	०.०३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदन: २०६८

२.१६ जातजाति अनुसार जनसंख्याको संरचना

वि.सं. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार जिल्लामा बसोवास गर्दै आएका मुख्य जातजातिहरूमा क्रमशः सबै भन्दा बढी क्षेत्री (१८.३५%) र त्यसपछि राई (१०.६६%), तामाङ (१०.४४%), कुलुङ (६.१५%), शेर्पा (५.८३%), लिम्बु (५.७४%) रहेका छन् जुन तलको तालिकामा देखाइएको छ । विगतको राष्ट्रिय जनगणना २०५८ अनुसार यस जिल्लामा सबैभन्दा बढी राई (२२.४३%) र क्षेत्री (१९.३८%), रहेका थिए । जिल्लाको विस्तृत जातजातिको तुलनात्मक तथ्याङ्क तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ भने गा.वि.स. अनुसारको जातजातिगत विवरण अनुसूची-८ मा दिईएको छ ।

तालिका नं. २०: जातजाति अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

क्र.सं.	जातजाति	जनगणना वर्ष					
		२०५८		२०६८			
		जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	महिला	पुरुष
१	क्षेत्री	३०,८५८	१९.३८	२९,१२५	१८.३५	१५,४१४	१३,७११
२	राई	३५,७०८	२२.४३	१६,९२८	१०.६६	८,८१५	८,११३
३	तामाङ	१५,०३०	९.४४	१६,५७४	१०.४४	८,६९१	७,८८३
४	कुलुङ	-	-	९,७५५	६.१५	५,०१३	४,७४२
५	शेर्पा	८,२६३	५.१९	९,२५७	५.८३	४,७९३	४,४६४
६	लिम्बु	७,५७४	४.७६	८,६८२	५.४७	४,५९३	४,०८९
७	गुरुङ	९,१९४	५.७८	८,६२३	५.४३	४,६२०	४,००३
८	ब्राम्हण-पहाडी	१०,४५१	६.५६	८,४७९	५.३४	४,५१५	३,९६४
९	नेवार	८,०२८	५.०४	७,५३७	४.७५	३,९३८	३,५९९
१०	कामी	६,९९९	४.४०	७,५२१	४.७४	४,०५९	३,४६२
११	याक्खा	७,००१	४.४०	७,१८९	४.५३	३,८७८	३,३११
१२	मगर	५,००६	३.१४	५,२९८	३.३४	२,७९३	२,५०५
१३	याम्फु	-	-	४,२६२	२.६८	२,१८५	२,०७७
१४	भोटे	४,५६२	२.८७	३,४८८	२.२०	१,८०५	१,६८३
१५	दमाइ/ढोली	३,३४१	२.१०	३,४७९	२.१९	१,८९८	१,५८१
१६	मेवाहाङ वाला	-	-	२,२६१	१.४२	१,१७०	१,०९१
१७	सार्की	१,७६१	१.११	२,०१८	१.२७	१,१०६	९१२
१८	सान्यासी/दशनामी	१,२०९	०.७६	१,०५१	०.६६	५५७	४९४
१९	लोहारुङ्ग	-	-	९५८	०.६०	४८२	४७६
२०	कुमाल	८७०	०.५५	८९६	०.५६	४९५	४०१
२१	ल्होमी	-	-	८६९	०.५५	४५७	४१२
२२	घर्ती/भुजेल	८५८	०.५४	८५०	०.५४	४६१	३८९
२३	थुलुङ	-	-	६५८	०.४१	३२२	३३६
२४	खालिङ्ग	-	-	४६३	०.२९	२४७	२१६
२५	चाम्लिङ्ग	-	-	३३२	०.२१	१७७	१५५
२६	कायस्थ	११	०.०१	२०६	०.१३	९५	१११
२७	नाछिरिङ्ग	-	-	१७६	०.११	९४	८२
२८	माभी	४१	०.०३	१६३	०.१०	८६	७७
२९	ठकुरी	५	०.००	१०७	०.०७	५२	५५
३०	थारु	११८	०.०७	१०४	०.०७	२३	८१
३१	मारवाडी	६	०.००	८३	०.०५	४५	३८
३२	साङ्गपाङ्ग	-	-	७८	०.०५	३५	४३
३३	यादव	३९	०.०२	७६	०.०५	२२	५४
३४	तोफ्केगोला	-	-	६९	०.०४	३२	३७
३५	बादी	-	-	६४	०.०४	३९	२५
३६	बान्तवा	-	-	६१	०.०४	२८	३३

३७	घले	-	-	५६	०.०४	२४	३२
३८	सुनुवार	११०	०.०७	५५	०.०३	२९	२६
३९	बाहिड	-	-	५१	०.०३	२७	२४
४०	हजाम/ठाकुर	१२	०.०१	५१	०.०३	१९	३२
४१	मुसलमान	२१	०.०१	४१	०.०३	१६	२५
४२	पथरकट्टा/कुशवाडिया	-	-	३५	०.०२	१९	१६
४३	तेली	१७	०.०१	३३	०.०२	८	२५
४४	बोटे	-	-	३२	०.०२	१६	१६
४५	कथवनीया	-	-	२७	०.०२	१५	१२
४६	ब्राम्हण-तराई	५०	०.०३	२३	०.०१	९	१४
४७	माली	-	-	२१	०.०१	११	१०
४८	खवास	-	-	२१	०.०१	१०	११
४९	धान्डी	-	-	२०	०.०१	१२	८
५०	राजवंशी	७	०.००	१५	०.०१	५	१०
५१	धानुक	-	-	१४	०.०१	५	९
५२	चमार/हरिजन/राम	-	-	१३	०.०१	९	४
५३	दुसाध/पासवान/पासि	-	-	१३	०.०१	४	९
५४	कोइरी/कुशवाहा	१०	०.०१	१२	०.०१	७	५
५५	कलवार	-	-	१२	०.०१	३	९
५६	दनुवार	-	-	११	०.०१	५	६
५७	अन्य दलित	२२७	०.१४	५२	०.०३	२२	३०
५८	अन्य तराइ	-	-	६३	०.०४	३०	३३
५९	अन्य	५९३	०.३७	१४८	०.०९	७६	७२
६०	उल्लेख नभएको	१,२२३	०.७७	१८३	०.१२	१०१	८२
जम्मा		१५९,२०३	१००	१५८,७४२	१००	८३,५१७	७५,२२५

२.१७ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचना

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले जिल्लाभित्र अक्सर बसोबास गर्ने व्यक्तिहरूले बोल्ने मातृभाषाको संख्या जम्माजम्मी ४२ वटा रहेको देखाएको छ । विगतको जनगणनामा सोभन्दा कम मातृभाषाको संख्या प्राप्त भएको थियो । गत २०५८ सालको जनगणनामा जस्तै यस पटकको जनगणनाको नतिजाले पनि मातृभाषा नेपाली हुने व्यक्तिहरूको सर्वोच्च हिस्सा रहेको देखाएको छ । यस अनुसार नेपाली भाषा मातृभाषा हुनेहरू विगत २०५८ सालको ४६.४६ प्रतिशतबाट थोरै घटेर ४६.१८ प्रतिशत कायम भएको देखिन्छ । नेपाली भाषापछि तामाङ्ग मातृभाषा हुनेहरू ८.८२ प्रतिशत हिस्सासहित दोस्रो बाहुल्यतामा छन् जुन २०५८ सालमा ८.५६ प्रतिशत थियो । यसैगरी तेस्रो स्थानमा देखिएको भाषा शेर्पा हो जसको प्रतिशत ७.९ बाट अतिकति बढेर ७.९५ प्रतिशतमा पुगेको छ । अन्य मातृभाषा बोल्नेहरूमा कुलुङ्ग, लिम्बु, याक्खा, याम्फु, गुरुङ्ग, मगर, राई, नेवारी, लोहोरुङ्ग, मेवाहाङ्ग, खालिङ्ग लगायतका अन्य मातृभाषा बोल्नेहरू भेटिएका छन् । २०६८ सालको जनगणना अनुसार यस जिल्लामा देखिएका नयाँ मातृभाषामा राई, ल्होमी, डुमी, भुजेल, सिंधी, कोयी, जेरो, बेलहरी, कुमाल, माझी, थारु, पुमा, राजस्थानी, बोटे, भोजपुरी, सुनुवार, सिंह भाषा, डोटेली, हिन्दी, संस्कृत, घले रहेका छन् । मातृभाषाको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ भने गाविसगत विवरण अनुसूची-९ मा राखिएको छ ।

तालिका नं. २१: मातृभाषा अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

क्र.सं.	भाषाभाषी	जनगणना वर्ष					
		२०५८		२०६८			
		जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत	महिला	पुरुष
१	नेपाली	७३,९७०	४६.४६	७३,३१२	४६.१८	३९,००८	३४,३०४
२	तामाङ्ग	१३,६२०	८.५६	१३,९९८	८.८२	७,३३७	६,६६१
३	शेर्पा	१२,५७७	७.९०	१२,६२६	७.९५	६,५१८	६,१०८
४	कुलुङ्ग	६,४५४	४.०५	१०,५१७	६.६३	५,३९६	५,१२१
५	लिम्बु	७,८६४	४.९४	७,८५९	४.९५	४,१३१	३,७२८
६	याक्खा	६,६१५	४.१६	६,८१०	४.२९	३,६६३	३,१४७
७	याम्फु / याम्फे	१,१७३	०.७४	५,०६४	३.१९	२,५७४	२,४९०
८	गुरुङ्ग	५,८३०	३.६६	४,६१३	२.९१	२,४४४	२,१६९
९	मगर	३,९२५	२.४७	३,६२९	२.२९	१,९३२	१,६९७
१०	राई	-	-	३,४९४	२.२०	१,८६१	१,६३३
११	नेवारी	२,२३३	१.४०	३,०४६	१.९२	१,५९९	१,४४७
१२	लोहोरुङ्ग	१०९	०.०७	२,८२३	१.७८	१,५०७	१,३१६
१३	मेवाहाङ्ग	६१६	०.३९	२,४९६	१.५७	१,२६१	१,२३५
१४	खालिङ्ग	१३२	०.०८	१,८०६	१.१४	९३८	८६८
१५	चाम्लिङ्ग	२०४	०.१३	१,३९३	०.८८	७३१	६६२
१६	थलुङ्ग	११६	०.०७	९७५	०.६१	४८४	४९१
१७	ल्होमी	-	-	५९१	०.३७	३०६	२८५
१८	मैथिली	८९	०.०६	४९३	०.३१	१७१	३२२
१९	नाछिरिङ्ग	-	-	३९१	०.२५	२०६	१८५
२०	वान्तावा	२२,६५०	१४.२३	२९६	०.१९	१४९	१४७
२१	डुमी	-	-	१९३	०.१२	१०६	८७
२२	भुजेल	-	-	१९०	०.१२	१०७	८३
२३	साङ्गपाङ्ग	४०	०.०३	१८९	०.१२	९१	९८
२४	बाहिङ्ग	२२	०.०१	१६०	०.१०	८५	७५
२५	सिंधी	-	-	१५०	०.०९	७९	७१
२६	कोयी	-	-	११५	०.०७	६१	५४
२७	जेरो / जेरुङ्ग	-	-	१११	०.०७	५४	५७
२८	बेलहरी	-	-	६८	०.०४	३९	२९
२९	कुमाल	-	-	५६	०.०४	३२	२४
३०	माभ्मी	-	-	५३	०.०३	२८	२५
३१	थारु	-	-	५२	०.०३	१२	४०
३२	पुमा	-	-	३८	०.०२	१९	१९
३३	राजस्थानी	-	-	३७	०.०२	२१	१६
३४	बोटे	-	-	२९	०.०२	१७	१२
३५	भोजपुरी	-	-	२८	०.०२	१२	१६
३६	सुनुवार	-	-	२८	०.०२	१७	११
३७	सिङ्ग भाषा	-	-	२१	०.०१	१२	९
३८	डोटेली	-	-	१४	०.०१	८	६
३९	हिन्दी	२४	०.०२	१३	०.०१	२	११
४०	संस्कृत	-	-	१३	०.०१	६	७
४१	घले	-	-	१२	०.०१	६	६
४२	अन्य	९४०	०.५९	५९५	०.३७	३१२	२८३
४३	उल्लेख नभएको	-	-	३४५	०.२२	१७५	१७०
	जम्मा	१५९,२०३	१००	१५८,३९७	१००	८३,३४२	७५,०५५

२.१८ धर्म

वि.सं. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार जिल्लाभित्र विभिन्न १० वटा धर्म मान्ने व्यक्तिहरू रहेको देखाएको छ । जनगणना २०५८ र २०६८ लाई तुलना गरेर हेर्दा हिन्दू धर्माबलम्बी ४६.९५ प्रतिशतबाट घटेर ४२.७३ प्रतिशतमा भरेको छ । किराँत धर्माबलम्बीहरूको जनसङ्ख्याको २७.५५ बाट बढेर २८.७५ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ । त्यसैगरी बौद्ध धर्माबलम्बीहरू २४.७८ प्रतिशतबाट बढेर २६.६२ पुगेको छ भने त्रिस्चयन धर्म मान्नेपनि ०.६३ प्रतिशतबाट बढेर १.७४ प्रतिशत पुगेको छ । यस जनगणनामा नयाँ प्रकृति धर्माबलम्बी पनि देखिएको छ जसको प्रतिशत ०.११ देखिन्छ भने अन्य धर्माबलम्बीहरूको संख्या नगन्य रहेका छन् ।

तालिका नं. २२: धर्म अनुसार जिल्लाको जनसंख्या

क्र.सं.	धर्म	जनगणना वर्ष				जनगणना वर्ष			
		२०५८				२०६८			
		जम्मा	प्रतिशत	महिला	पुरुष	जम्मा	प्रतिशत	महिला	पुरुष
१	हिन्दु	७४,७४५	४६.९५	३८,२८८	३६,४५७	६७,८२६	४२.७३	३५,९६४	३१,८६२
२	किराँत	४३,८५३	२७.५५	२२,४०८	२१,४४५	४५,६४३	२८.७५	२३,८०३	२१,८४०
३	बौद्ध	३९,४५१	२४.७८	२०,०८२	१९,३६९	४२,२५४	२६.६२	२२,१९०	२०,०६४
४	त्रिस्चयन	९९९	०.६३	४९७	५०२	२,३३१	१.४७	१,२०४	१,१२७
५	प्रकृति	-	-	-	-	१६९	०.११	९७	७२
६	जैन	११	०.०१	७	४	७०	०.०४	३८	३२
७	इस्लाम	२३	०.०१	६	१७	४१	०.०३	१६	२५
८	बोन	-	-	-	-	४	०.००	१	३
९	बहाई	७	०.००	४	३	१	०.००	१	०
१०	शिख	२२	०.०१	९	१३	-	-	-	-
११	उल्लेख नभएका	९२	०.०६	४९	४३	४०३	०.२५	२०३	२००
जम्मा		१५९,२०३	१००	८१,३५०	७७,८५३	१५८,७४२	१००	८३,५१७	७५,२२५

२.१९ बसाइसराईको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को लगत २ को नतिजा अनुसार संखुवासभा जिल्लामा बसोबास गर्ने मध्या स्वदेशमा जन्मेका ९८.८९ प्रतिशत र विदेशमा जन्मेका ०.४४ प्रतिशत देखिन्छ । स्वदेशमा जन्मेका मध्ये यसै संखुवासभा जिल्लाभित्रै जन्मेका ९५.५८ प्रतिशत र अन्य जिल्लामा जन्म भई यस जिल्लामा बसोबास गरेका ४.४२ प्रतिशत देखिएको छ । लैङ्गिकरूपमा हेर्दा अर्को जिल्लाबाट जन्म भई यस जिल्लामा बसाई सरी आउनेमा महिला ६.० ९ र पुरुष २.५६ प्रतिशत देखिन्छ । यसरी अन्य जिल्लाबाट बसाई सरी आउनुको प्रमुख कारणमा विवाह, नोकरी, आश्रितमा क्रमशः ५१.४२, ८.५७ र ७.७२ प्रतिशत रहेको छ । विवाह गरेर आउने मध्ये पनि महिलाको प्रतिशत ६९.७४ रहेको छ भने नोकरीमा पुरुषको २६.१८ र महिला १.९५ प्रतिशत देखिन्छ । बसाई सरी आएपछि १० वर्षभन्दा बढी बस्ने ४४.५६ र १-५ वर्ष बस्ने २४.३९ प्रतिशत जनगणनाबाट प्राप्त नतिजाले देखाएको छ ।

तालिका नं. २३: जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

क्र.सं.	जन्मस्थान	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	स्वदेश	१५६,४६६	९८.८९	८२,५९०	९८.९०	७३,८७६	९८.८७
	उही जिल्ला	१४९,५४९	९५.५८	७७,५६३	९३.९१	७१,९८६	९७.४४
	अर्को जिल्ला	६,९१७	४.४२	५,०२७	६.०९	१,८९०	२.५६
२	विदेश	६९०	०.४४	३८७	०.४६	३०३	०.४१
३	नखुलेको	१,०६६	०.६७	५२८	०.६३	५३८	०.७२
	जम्मा	१५८,२२२	१००	८३,५०५	१००	७४,७१७	१००

तालिका नं. २४: स्वदेशमा जन्मेको व्यक्ति हाल बसेको जिल्लामा बसाई सरी आउनुको मुख्य कारण अनुसार जनसंख्या

बसाई सार्नुको कारण	विवाह	नोकरी	आश्रित	कृषि	व्यापार व्यवसाय	अध्ययन	द्वन्द्व	अन्य	उल्लेख नभएको	जम्मा
जम्मा	३५५७	५९३	५३४	५२६	४९०	३७३	१७	३१४	५१३	६९१७
प्रतिशत	५१.४२	८.५७	७.७२	७.६०	७.०८	५.३९	०.२५	४.५४	७.४२	१००
महिला	३५०५	९८	३०३	२६४	१८७	१७४	९	१२३	३६३	५०२६
प्रतिशत	६९.७४	१.९५	६.०३	५.२५	३.७२	३.४६	०.१८	२.४५	७.२२	१००
पुरुष	५२	४९५	२३१	२६२	३०३	१९९	८	१९१	१५०	१८९१
प्रतिशत	२.७५	२६.१८	१२.२२	१३.८६	१६.०२	१०.५२	०.४२	१०.१०	७.९३	१००

तालिका नं. २५ : बसाई सरी आएर बसेको अवधि अनुसार जनसंख्या

जम्मा	बसाई अवधि				उल्लेख नभएको	
	१ वर्षभन्दा कम	१ - ५ वर्ष	६ - १० वर्ष	१० वर्षभन्दा बढी		
दुवै	६,९१७	४९३	१,६८७	१,१०१	३,०८२	५५४
प्रतिशत	१००	७.१३	२४.३९	१५.९२	४४.५६	८.०१
पुरुष	१,८९०	२०७	५७२	२९७	७११	१०३
प्रतिशत	१००	१०.९५	३०.२६	१५.७१	३७.६२	५.४५
महिला	५,०२७	२८७	१,११५	८०४	२,३७१	४५१
प्रतिशत	१००	५.७१	२२.१८	१५.९९	४७.१७	८.९७

१.२० अनुपस्थित जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लामा अनुपस्थित (विदेशमा बसोबास गर्ने) जनसंख्या १२,१९८ जना रहेको देखिन्छ, जसमा पुरुषको संख्या ११,३३५ (९२.९३%) र महिलाको संख्या ८६३ (७.०७%) रहेको छ। दश वर्षअघि अर्थात् २०५८ सालमा अनुपस्थित (विदेशमा बसोबास गर्ने) संख्या ५,५१६ जना मात्र थियो जसमा पुरुष ५,१२१ (९२.८४%) र महिला ३९५ (७.१६%) जना थिए। अनुपस्थित व्यक्तिहरूको अनुपस्थितिको कारण हेर्दा सबैभन्दा बढी निजी नोकरीमा ७९.२३ प्रतिशत, संस्थागत नोकरीमा ८.० प्रतिशत, आश्रितमा ४.०३ प्रतिशत, अध्ययनमा १.७७ प्रतिशत र बाँकी अन्य देखिएको छ। यसैगरी अनुपस्थित व्यक्तिहरू गएको राष्ट्र हेर्दा सबैभन्दा बढी मध्यपूर्वमा ५१.६४ प्रतिशत, ओसियानमा २७.५९, भारतमा १३.४ प्रतिशत, अन्य एशियनमा २.०७ प्रतिशत र बाँकी अन्यमा देखिन्छन्। महिलाहरू सबैभन्दा बढी मध्यपूर्वका राष्ट्रमा गएको पाइन्छ जसमा ३२.२१ प्रतिशत रहेको छ। गा.वि.स. अनुसार अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण अनुसूची-१ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २६: अनुपस्थित हुनाको कारण

क्र.सं.	अनुपस्थितिको कारण	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	निजी नोकरी	९,६६५	७९.२३	९,१९७	८१.१४	४६८	५४.२३
२	संस्थागत नोकरी	९७६	८.००	९२६	८.१७	५०	५.७९४
३	आश्रित	४९२	४.०३	३५०	३.०९	१४२	१६.४५
४	अध्ययन	२१६	१.७७	१५४	१.३६	६२	७.१८४
५	अन्य	१४१	१.१६	१०८	०.९५	३३	३.८२४
६	व्यापार	८५	०.७०	७३	०.६४	१२	१.३९
७	द्वन्द्व	२७	०.२२	२५	०.२२	२	०.२३२
८	उल्लेख नभएको	५९६	४.८९	५०२	४.४३	९४	१०.८९
जम्मा		१२,१९८	१००	११,३३५	१००	८६३	१००

तालिका नं. २७: अनुपस्थित व्यक्तिहरू गएका राष्ट्र

क्र.सं.	विदेशिएको राष्ट्र/क्षेत्र	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	भारत	१,६३५	१३.४०	१,३२७	११.७१	३०८	३५.६९
२	सार्क (भारत बाहेक) राष्ट्र	८९	०.७३	८६	०.७६	३	०.३५
३	ओशियन राष्ट्र	३,३६५	२७.५९	३,३०७	२९.१८	५८	६.७२
४	मध्यपूर्व राष्ट्र	६,२९९	५१.६४	६,०२१	५३.१२	२७८	३२.२१
५	अन्य एशियन राष्ट्र	२५२	२.०७	१८३	१.६१	६९	८.००
६	युरोपियन युनियन राष्ट्र	२०६	१.६९	१४७	१.३०	५९	६.८४
७	उत्तर अमेरिकी राष्ट्र (अमेरिका र क्यानाडा)	१३३	१.०९	८०	०.७१	५३	६.१४

क्र.सं.	विदेशिएको राष्ट्र/क्षेत्र	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
८	उल्लेख नभएको	९५	०.७८	८४	०.७४	११	१.२७
९	एशियन प्यासिफिक राष्ट्र	४३	०.३५	२७	०.२४	१६	१.८५
१०	अफ्रिकन राष्ट्र	१६	०.१३	१४	०.१२	२	०.२३
११	अन्य युरोपियन राष्ट्र	१६	०.१३	१३	०.११	३	०.३५
१२	दक्षिण अमेरिका/क्यारेबियन राष्ट्र	९	०.०७	८	०.०७	१	०.१२
१३	अन्य	४०	०.३३	३८	०.३४	२	०.२३
जम्मा		१२,१९८	१००	११,३३५	१००	८६३	१००

१.२१ संखुवासभा जिल्लाको आगामी ५ बर्षको जनसंख्या प्रक्षेपण

तालिका नं. २८: संखुवासभा जिल्लाको जनसंख्या प्रक्षेपण

बर्ष								
२०११			२०१६			२०२१		
जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
१५८,७४२	७५,२२५	८३,५१७	१५७,८५४	७४,७६३	८३,०८१	१५५,२९२	७३,५६३	८१,७२९
बर्ष								
२०२६			२०३१					
जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला			
१५७,४६८	७४,६८४	८२,७८४	१५७,३९६	७४,७२८	८२,६६८			

खण्ड-३

महिला, बालबालिका तथा सामाजिक सुरक्षा

कुल जनसंख्याको आधाभाग ओगटेको नेपाली महिलाहरूको स्थिति अभ्रै पनि उपेक्षित अवस्थामा रहेको पाइन्छ। महिलाहरूको विषय संवेदनशील विषय भएको कुरालाई हाम्रो देशमा मात्र नभएर विश्वमा नै गहन रूपमा लिन थालिएको छ। फलस्वरूप सन् १९७९ डिसेम्बर १८ मा संयुक्त राष्ट्र संघको साधारण सभाले महिला भेदभावसम्बन्धी सहासन्धि पारित गरी सन् १९८१ मा महिलाहरूको विकासको लागि उक्त सन्धिपत्र जारी गरेको थियो। जसमा महिलाका अधिकार: राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य, खेलकुद सम्बन्धी उल्लेख गरिएको छ। साथसाथै सन् १९७० को दशकपछि विकासमा महिला (Women in Development), सन् १९७० को उतरार्द्धमा महिला र विकास (Woman and Development) र सन् १९८० को दशकपछि लिङ्ग र विकास (Gender and Development) को अवधारणाले पनि महिला र यससँग सम्बन्धित तथ्यांकहरूले विशेष महत्व राख्दछ। यस विषयमा नेपालले पनि प्रतिबद्धता जनाएको छ। यिनै विषयमा तथ्याङ्कहरूको अध्ययन र विश्लेषण गरी समस्याहरूको पहिचान गर्नुपर्ने देखिन्छ। जबसम्म महिलाहरू उत्पादनमूलक कार्यमा संलग्न रहदैनन् तबसम्म देशको आर्थिक अवस्थामा सुधार हुदैन भन्ने कुरा सर्वविदितै छ।

३.१ घरमूली र महिलाहरूको नाममा रहेको घरजग्गा

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार जिल्लाको कुल घरपरिवार ३४,६२४ मध्ये ९,५०० (२७.४४%) परिवार महिला घरमूली छन्, त्समध्येपनि सवैभन्दा बढी ३०-३९ उमेर समूहका २,१८० (२२.९५%) र सवैभन्दा कम १८ (०.१९%) १०-१४ उमेर समूहका रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. २९: लैङ्गिक आधारमा घरमूलीको अवस्था, जनगणना २०६८

उमेर समूह	लिङ्ग अनुसार परिवारमूली					
	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१०-१४	५१	०.१५	१८	०.१९	३३	०.१३
१५-१९	३८०	१.१०	१७१	१.८०	२०९	०.८३
२०-२९	४,६६६	१३.४८	२१०९	२२.२०	२५५७	१०.१८
३०-३९	७,२२५	२०.८७	२,१८०	२२.९५	५,०४५	२०.०८
४०-४९	७,६०७	२१.९७	१,६१३	१६.९८	५,९९४	२३.८६
५०-५९	७,१०५	२०.५२	१,४३५	१५.११	५,६७०	२२.५७
६०-६९	४,७२५	१३.६५	१,१६०	१२.२१	३,५६५	१४.१९
७०+	२,८६५	८.२७	८१४	८.५७	२,०५१	८.१६
जम्मा	३४,६२४	१००	९,५००	१००	२५,१२४	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ का अनुसार जिल्लाको कुल घरधुरी मध्ये महिलाको नाममा घर र जग्गा दुबै भएका घर धुरीहरूको संख्या ३,५११ (१०.१४%) रहेको छ। त्यस्तै घर मात्रै भएका घरधुरीहरू ४,४६९ (१२.९१%) रहेको छ। जुन अधिल्लो जनगणनाको तथ्यांक भन्दा निकै नै सुधारात्मक देखिन्छ। गत २०५८ सालको जनगणनामा महिलाको नाममा घरजग्गा ०.२९% मात्र रहेको थियो।

तालिका नं. ३०: महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा

गणना वर्ष	जम्मा	परिवारमा महिलाको नाममा घरजग्गा			उल्लेख नभएका
		घरजग्गा दुवै	घरमात्र	घरजग्गा दुवै	
		भएका	भएका	नभएका	
२०५८	३०,७६६	८७३	८९	२९,८०४	०
प्रतिशत	१००	२.८४	०.२९	९६.८७	०
२०६८	३४,६१५	३,५१०	४,४६९	२६,४९९	१५७
प्रतिशत	१००	१०.१४	१२.९१	७६.५०	०.४५

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

३.२ वैवाहिक अवस्था

यस जनगणनामा देशका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिकस्थिति सम्बन्धी विवरण प्राप्त गर्नका लागि उत्तरमा ७ वटा छनौट विकल्पसहितको प्रश्न समावेश गरिएको थियो। सो अनुसार प्राप्त नतिजाले जिल्लाका १० वर्षभन्दा माथिल्लो उमेरका कुल १,२३,०५५ जना मध्ये ४४,९२७ जना अर्थात् ३६.५१ प्रतिशत अविवाहित रहेको देखिएको छ जुन गत जनगणनामा पनि ४५,९९६ (३८.८३ प्रतिशत) थियो। दश वर्षभन्दा माथिल्लो उमेरका ५७,१७८ जना पुरुष मध्ये ४०.३१ प्रतिशत र ६५,८७७ जना महिला मध्ये ३३.२१ प्रतिशत अविवाहित रहेको पाइयो। दश वर्षमाथिका व्यक्तिहरू मध्ये ५६.२२ प्रतिशतको एक विवाह भएको देखिएको छ। एक विवाह भएका पुरुष र महिलाहरूको प्रतिशत क्रमशः ५१.४९ र ६०.३३ रहेको छ। त्यसैगरी १.९६ प्रतिशत व्यक्तिहरूको बहुविवाह भएको देखिन्छ। बहुविवाह गर्ने पुरुष र महिला क्रमशः ३.३५ र ०.७६ प्रतिशत रहेका छन्। दश वर्षभन्दा माथिल्लो उमेरका जम्माजम्मी २.७१ प्रतिशत व्यक्तिहरू विधुर/विधवा रहेका, २.२१ प्रतिशत व्यक्तिहरूको पुनर्विवाह भएको, ०.१० प्रतिशतको पारपाचुके भएको र ०.२८ प्रतिशत छुट्टिएर बसेको अवस्था रहेको छ। एकल महिलाहरू २,४९४ जना अर्थात् दश वर्ष माथिका कुल महिलाको ३.७९ प्रतिशत रहेको पाइएको छ।

तालिका नं. ३१: वैवाहिक स्थिति (दश वर्ष वा सोभन्दा माथिको)

क्र. सं.	वैवाहिक स्थिति	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	विवाह नभएका	४४,९२७	३६.५१	२३,०५१	४०.३१	२१,८७६	३३.२१
२	एकल विवाह	६९,१८२	५६.२२	२९,४३९	५१.४९	३९,७४३	६०.३३
३	बहुविवाह	२,४१६	१.९६	१,९१३	३.३५	५०३	०.७६
४	पुनर्विवाह	२,७२१	२.२१	१,७५८	३.०७	९६३	१.४६
५	विधुर/विधवा	३,३३८	२.७१	८४४	१.४८	२,४९४	३.७९
६	पारपाचुके	१२१	०.१०	६६	०.१२	५५	०.०८
७	छुट्टिएको	३५०	०.२८	१०७	०.१९	२४३	०.३७
जम्मा		१,२३,०५५	१००	५७,१७८	१००	६५,८७७	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

३.३ पहिलो विवाह गर्दाको उमेर (दश बर्ष वा सोभन्दा माथि)

दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलो पल्ट विवाह हुँदा पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औसत उमेर गणना गरिन्छ । यो सूचक जनसङ्ख्याको प्रजननयोग्य व्यवहारसँग पनि प्रत्यक्ष सम्बन्धित रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजाले यस जिल्लामा धेरैजसो व्यक्तिहरूको पहिलो विवाह १५ देखि १९ वर्षको उमेरमा भएको देखाएको छ । यो उमेरभित्र ४१.८७ प्रतिशत विवाहित व्यक्तिहरूको पहिलो विवाह भएको पाइन्छ जुन गत जनगणनामा ४२.७ प्रतिशत थियो । यसपछि २० देखि २४ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह हुने व्यक्तिहरूको संख्या धेरै (३३.५३ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । दश वर्षमुनिको कालिलो उमेरमा पहिलो विवाह भएका व्यक्तिहरूसमेत ४५४ (०.५८ प्रतिशत) रहेको देखिएको छ । १४ वर्षमुनिको उमेरमा पहिलो विवाह हुनेहरू ७.५७ प्रतिशत रहेका छन्, उक्त प्रतिशत विगतको जनगणनामा ८.७१ थियो । पचास वर्षको उमेर पार गरिसके पछि पहिलो विवाह हुनेहरू ५८ जना रहेको देखिन्छ जुन गत जनगणनामा ३३ जना मात्र रहेको थियो । उमेर समूह अनुसार पहिलो विवाह गर्दाको जनसंख्या विवरण तलको तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका नं. ३२: उमेर समूह अनुसार पहिलो पटक विवाह भएको जनसंख्या (दश बर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र.सं.	उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	१० भन्दा कम	४५४	०.५८	१०५	०.३१	३४९	०.७९
२	१०-१४	५,४६४	६.९९	१,०६५	३.१२	४,३९९	१०.००
३	१५-१९	३२,७१४	४१.८७	९,८१७	२८.७७	२२,८९७	५२.०४
४	२०-२४	२६,१९५	३३.५३	१३,६९३	४०.१२	१२,५०२	२८.४१
५	२५-२९	९,४१३	१२.०५	६,६६४	१९.५३	२,७४९	६.२५
६	३०-३४	२,६३३	३.३७	१,८९७	५.५६	७३६	१.६७
७	३५-३९	८३२	१.०६	५८७	१.७२	२४५	०.५६
८	४०-४४	२६४	०.३४	१९५	०.५७	६९	०.१६
९	४५-४९	१०१	०.१३	७५	०.२२	२६	०.०६
१०	५०+	५८	०.०७	२९	०.०८	२९	०.०७
जम्मा		७८,१२८	१००	३४,१२७	१००	४४,००१	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

लैङ्गिक आधारमा पहिलो विवाह गर्ने उमेरको विश्लेषण गर्दा २८.७७ प्रतिशत पुरुषको १५ देखि १९ वर्षको उमेरमा र ४०.१२ प्रतिशतको २० देखि २४ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह हुने गरेको देखिएको छ । १४ वर्ष मुनिको उमेरमा ३.४३ प्रतिशत बालकको विवाह भएको समेत देखिएको छ । महिलाको हकमा ५२.०४ प्रतिशतको १५ देखि १९ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह भइसकेको देखिएको छ । करिव २८.४१ प्रतिशत महिलाको २० देखि २४ वर्षको उमेरमा पहिलो विवाह भएको पाइन्छ भने १४ वर्ष मुनिको उमेरमा १०.७९ प्रतिशत र १० वर्ष मुनिको उमेरमा पनि ०.७९ प्रतिशत महिलाको पहिलो विवाह भएको पाइन्छ । जम्मा २९ जना महिलाको ५० वर्षको उमेरपछि विवाह भएको देखिन्छ ।

३.४ विवाहित महिला र जन्माएका बालबच्चा सम्बन्धी विवरण

यो जनगणनामा १५ देखि ४९ उमेरका विवाहित महिलाहरूलाई हालसम्म कति बटा जीवित सन्तान जन्माउनु भएको छ भनी प्रश्न सोधिएको थियो । यस प्रश्न Lifetime Fertility निकाल्ने प्रयोजनको लागि हो । सो अनुसार यस जिल्लामा जम्मा ३०,१६१ विवाहित महिला मध्ये बच्चा नभएका ४,९२५ जना र बाँकी महिलाले १ देखि ९ वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको देखिन्छ जसमा ९ भन्दा बढी सन्तान जन्माउने २७६ जना देखिएको छ ।

विवाहित महिला ६,३०९ मध्ये ६,३०९ (२०.९२%) महिलाहरूको २ मात्र सन्तान रहेको देखिन्छ । त्यपछि १ मात्र सन्तान हुने ५,०६९ (१६.८१%), ३ सन्तान हुने ४,८७२ (१६.१५%) महिलाहरू रहेका छन् भने ठूलो परिवारको रूपमा धेरै सन्तान, ९ वा सोभन्दा बढी सन्तान हुने पनि २७६ जना रहेका छन् । समग्रमा ४,६६३ अर्थात १५.४६% विवाहिता महिलाका अभै पनि ५ वा सोभन्दा बढी सन्तान रहेको पाइएको छ ।

तालिका नं. ३३: बच्चा जन्माएका आधारमा विवाहिता महिला (१५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका)

क्र.सं.	विवरण	जम्मा	आमाको उमेर समूह (वर्षमा)						
			१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
१	बच्चा नभएका	४,९२५	१,४१७	१,६०६	६७०	३७८	३१४	२४५	२९५
२	१ बच्चा भएका	५,०६९	५४२	२,१५६	१,३५०	४९०	२२२	१५६	१५३
३	२ बच्चा भएका	६,३१०	९२	१,११६	२,०९६	१,४३८	६८७	४९९	३८१
४	३ बच्चा भएका	४,८७१	९	२२६	१,१४५	१,०४२	१,१२६	७८१	५४३
५	४ बच्चा भएका	३,६४२	१	५१	३८१	७७३	९३२	७९५	७०८
६	५ बच्चा भएका	२,०३८	९	१	१०४	२८७	५३३	५५८	५४६
७	६ बच्चा भएका	१,१५५	०	०	१	१३९	२६५	३५२	३९८
८	७ बच्चा भएका	८९९	०	१८	९	३५	१६९	३२८	३३९
९	८ बच्चा भएका	२९७	०	१	०	८	४९	८२	१५६
१०	९ वा सोभन्दा बढी भएका	२७७	०	०	०	८	२१	१०४	१४३
११	नखुलेको	६८२	०	२९०	९४	११७	५०	६९	६२
जम्मा विवाहित महिला		३०,१६५	२,०७०	५,४६५	५,८५०	४,७१५	४,३६८	३,९६९	३,७२४

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

तलको तालिका अनुसार कुल ७५,३५७ बच्चाहरू जन्मेकोमा छोरा ३८,७०५ (५१.३६%) र छोरी ३६,६५२ (४८.६४%) जना रहेका छन् । यसरी सुरुको जन्म हेर्दा छोरा नै बढी जन्मिएको देखिन्छ ।

तालिका नं. ३४: १५-४९ वर्षका विवाहित महिलाले गणनाको दिनसम्म जन्माएका बालबच्चा

क्र.सं.	उमेर समूह	विवाहित महिला	जम्मा बच्चा		छोरा		छोरी	
			संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	१५-१९	२,०७१	८०४	१.०७	४३३	१.१२	३७१	१.०१
२	२०-२४	५,४६५	५,४१०	७.१८	२,८०८	७.२५	२,६०२	७.१०
३	२५-२९	५,८५१	११,०९१	१४.७२	५,४४४	१४.०७	५,६४७	१५.४१
४	३०-३४	४,७१६	१२,२६२	१६.२७	६,२९५	१६.२६	५,९६७	१६.२८
५	३५-३९	४,३६९	१४,७३२	१९.५५	७,४१५	१९.१६	७,३१७	१९.९६
६	४०-४४	३,९६९	१५,५१३	२०.५९	८,१९९	२१.१८	७,३१४	१९.९६
७	४५-४९	३,७२४	१५,५४५	२०.६३	८,१११	२०.९६	७,४३४	२०.२८
जम्मा		३०,१६५	७५,३५७	१००	३८,७०५	१००	३६,६५२	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

यस जनगणनामा बर्तमान जन्मदर (Current Fertility) प्रयोजनार्थ १५ देखि ४९ उमेरका विवाहित महिलाहरूलाई विगत १२ महिनामा कति वटा जीवित सन्तान जन्माउनुभएको छ भनी प्रश्न सोधिएको थियो । सो अनुसार यस जिल्लामा १२ महिनामा कुल २,५५६ बच्चाहरू मध्ये छोरा १,१७७ (४६.०५%) र छोरी १,२१४ (४७.५%) जना जन्मेको देखिन्छ भने १६५ (६.४५%) जनाको छाराछोरी के हो खुलेको छैन । उमेर समूह अनुसार हेर्दा सबैभन्दा बढी २०-२४ वर्षका महिलाहरूले ८९४ जना र सबैभन्दा कम ४५-४९ वर्षका महिलाहरूले ४१ जना बच्चा जन्माएको देखिन्छ ।

तालिका नं. ३५: १५-४९ वर्षका बितेको १२ महिनामा जीवित बच्चा (लिङ्ग अनुसार) जन्मा अनुसार विवाहित महिला

क्र.सं.	उमेर समूह	विवाहित महिला	जम्मा बच्चा		छोरा		छोरी		उल्लेख नभएको	
			संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	१५-१९	२,०७१	२८४	११.११	१२६	१०.७१	११६	९.५६	४२	२५.४५
२	२०-२४	५,४६५	८९४	३४.९८	३८३	३२.५४	४४४	३६.५७	६७	४०.६१
३	२५-२९	५,८५१	६५२	२५.५१	३२३	२७.४४	३०१	२४.७९	२८	१६.९७
४	३०-३४	४,७१६	४०६	१५.८८	१९५	१६.५७	१९६	१६.१४	१५	९.०९
५	३५-३९	४,३६९	१८८	७.३६	५४	४.५९	१२३	१०.१३	११	६.६७
६	४०-४४	३,९६९	९१	३.५६	६४	५.४४	२५	२.०६	२	१.२१
७	४५-४९	३,७२४	४१	१.६०	३२	२.७२	९	०.७४	०	०.००
जम्मा		३०,१६५	२,५५६	१००	१,१७७	१००	१,२१४	१००	१६५	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

पछिल्लो समयमा २ वा सोभन्दा बढी सन्तानको चाहना कम हुँदै गएको तथ्यांकबाट थाहा पाउन सकिन्छ । जस्तो कि तलको तालिका हेर्दा जन गणनाको दिनको विगत १२ महिनामा १ वा २ मात्र सन्तान जन्माउने गरेको तथ्याङ्क तलको तालिकाले देखाउँछ ।

तालिका नं. ३६: १५-४९ बर्षका विगत १२ महिनामा बच्चा (संख्या अनुसार) जन्माए अनुसार विवाहित महिला

क्र.सं.	महिलाको उमेर समूह	विवाहित महिला	बच्चा नभएका	१ बच्चा भएका	२ बच्चा भएका	३ वा सोभन्दा बढी भएका	नखुलेको
१	१५-१९	२,०७१	१,७८७	२८४	०	०	०
२	२०-२४	५,४६५	४,११४	८९२	१	०	४५९
३	२५-२९	५,८५१	४,८८३	६५२	०	०	३१६
४	३०-३४	४,७१६	३,९७०	४०६	०	०	३४०
५	३५-३९	४,३६९	३,९४१	१८८	०	०	२३९
६	४०-४४	३,९६९	३,६१२	९१	०	०	२६६
७	४५-४९	३,७२४	३,३७८	४१	०	०	३०५
जम्मा		३०,१६५	२५,६८५	२,५५४	१	०	१,९२५

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

३.५ बालबालिकाको आश्रित अवस्था

यस जनगणनामा १६ वर्ष मुनिका बालबालिकाको आश्रित अवस्था अनुसार यस जिल्लामा कुल १६ वर्ष मुनिका ६०,६५५ बालबालिका मध्ये ५२,०२३ जना अर्थात् ८५.७७ प्रतिशत आफ्नै आमाबुवासँग बसेका देखिन्छ भने आमासँग मात्र १०.० प्रतिशत, बुवासँग मात्र ०.७५ प्रतिशत, बुवा तथा सौतेनी आमासँग ०.३५ प्रतिशत, आमा तथा सौतेलो बुवासँग ६.१ जना, कामदारको रूपमा १३ जना, अन्य नातेदार सँग ४०५ जना र अन्यसंग १,१०८ जना बसेको देखिन्छ।

तालिका नं. ३७: बालबालिकाको आश्रित अवस्था (१६ वर्ष मुनिका)

क्र.सं.	नाता	जम्मा		बालक		बालिका	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	आमाबुवासँग	५२,०२३	८५.७७	२६,१८३	८६.०२	२५,८४०	८५.५२
२	आमासँग	६,०६८	१०.००	२,९७०	९.७६	३,०९८	१०.२५
३	बुवासँग	४५७	०.७५	२५०	०.८२	२०७	०.६९
४	बुवा र सौतेनी आमासँग	२१३	०.३५	१३७	०.४५	७६	०.२५
५	आमा र सौतेलो बुवासँग	६१	०.१०	२४	०.०८	३७	०.१२
६	कामदारको रूपमा	१३	०.०२	११	०.०४	२	०.०१
७	अन्य नातेदारसँग	४०५	०.६७	१६५	०.५४	२४०	०.७९
८	अन्यसंग	१,१०८	१.८३	५५२	१.८१	५५६	१.८४
९	नखुलेको	३०७	०.५१	१४७	०.४८	१६०	०.५३
	कुल जम्मा	६०,६५५	१००	३०,४३९	१००	३०,२१६	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

तालिका नं. ३८: वालवालिकाको आश्रित अवस्था (१६ बर्ष मुनिका), २०७०/७१

नाता	आमा बुवासँग	आमा सँग	बुवा सँग	बुवा र सौतेनी आमासँग	आमा र सौतेलो बुवासँग	अन्य नाते दारसँग	कामदारको रुपमा	जम्मा
संख्या	६०,४६७	३,२७४	५१०	२७३	२२८	३६२	१९४	६५,३०८
प्रतिशत	९२.५९	५.०१	०.७८	०.४२	०.३५	०.५५	०.३०	१००

श्रोत: महिला तथा वालवालिका कार्यालय, संखुवासभा

३.६ अपाङ्गतासम्बन्धी विवरण

विगतको जनगणनाभन्दा यसपालीको जनगणनामा अपाङ्गतासम्बन्धी विशेष तयारी र वृहत तरिकाले प्रश्नावली तयार गरी तथ्यांक संकलन गरेको देखिन्छ। यस संखुवासभा जिल्लामा जम्मा जनसंख्या १,५८,७४२ मध्ये ४,०४५ अर्थात् २.५५ प्रतिशत कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेको देखिएको छ। विगत २०५८ सालको जनगणनामा अपाङ्गता रहेका व्यक्तिहरू ०.४३ प्रतिशत मात्र थिए। शारीरिक तथा मानसिक अपाङ्गता भएका कुल व्यक्तिहरू मध्ये २,२१७ (५४.६९%) पुरुष र बाँकी १,८३७ (४५.३१%) महिला रहेको देखिन्छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्ये ३५.३ प्रतिशतमा शारीरिक अपाङ्गता, १६.३८ प्रतिशतमा दृष्टिसम्बन्धी अपाङ्गता, १७.२७ प्रतिशतमा सुनाइसम्बन्धी अपाङ्गता, १.५८ प्रतिशतमा श्रवण दृष्टिविहीनता, ११.३७ प्रतिशतमा स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता, ५.८५ प्रतिशतमा मानसिक अपाङ्गता, २.६६ प्रतिशतमा बौद्धिक अपाङ्गता र ९.६ प्रतिशतमा बहुअपाङ्गता भएको पाइएको छ। लैङ्गिकरूपमा हेर्दा पुरुषमा सबैभन्दा बढी शारीरिक अपाङ्गता ३७.४८ र महिलामा पनि ३२.६६ प्रतिशत शारीरिक अपाङ्गता देखिन्छ।

तालिका नं. ३९: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण

क्र.सं.	अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	शारीरिक अपाङ्गता	१,४३१	३५.३०	८३१	३७.४८	६००	३२.६६
२	दृष्टिविहीन अपाङ्गता	६६४	१६.३८	३३७	१५.२०	३२७	१७.८०
३	सुनुवाई सम्बन्धी अपाङ्गता	७००	१७.२७	३८२	१७.२३	३१८	१७.३१
४	श्रवण दुष्टिविहीन अपाङ्गता	६४	१.५८	३२	१.४४	३२	१.७४
५	स्वरबोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता	४६१	११.३७	२६२	११.८२	१९९	१०.८३
६	मानसिक अपाङ्गता	२३७	५.८५	१२०	५.४१	११७	६.३७
७	बौद्धिक अपाङ्गता	१०८	२.६६	५१	२.३०	५७	३.१०
८	बहुअपाङ्गता	३८९	९.६०	२०२	९.११	१८७	१०.१८
जम्मा		४,०५४	१००	२,२१७	१००	१,८३७	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

अपाङ्गता सम्बन्धी न.पा./गा.वि.स.गत विवरण अनुसूची-११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

महिला तथा बालबालिका कार्यालयबाट प्राप्त तथ्यांक अनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तुलनामा निकै थोरै संख्यामा मात्र अपाङ्गता परिचय पत्र बाँडेको देखिन्छ। जिल्लाको ४,०५४ मध्ये ३०.१६ प्रतिशतले मात्र अपाङ्गता परिचय प्राप्त गरेको देखिन्छ। त्यसमा पनि हाल आएर सो परिचय पत्र वितरण कार्य स्थगित गरिएकाले अपाङ्गतासम्बन्धी कडा समस्या भएका व्यक्तिहरूको जीवनयापन अझ कष्टकर बन्दै गइ रहेको अनुभव गर्न सकिन्छ। तालिकाबाट क वर्गका १३१, ख वर्गका २५७, ग वर्गका २९२ र घ वर्गका १९६ जनाले मात्र अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेको देखिन्छ।

तालिका नं. ४०: अपाङ्गता परिचय पत्र लिएकाहरूको विवरण, २०७०/७१

क्र.सं.	वर्ग	जम्मा	महिला	पुरुष	पुरानो ढाँचा
१	क वर्ग	१३१	६१	७०	
२	ख वर्ग	२५७	९९	१५८	
३	ग वर्ग	२९२	९७	१९५	
४	घ वर्ग	१९६	८४	११२	३४७
जम्मा		८७६	३४१	५३५	३४७

श्रोत: महिला तथा बालबालिका कार्यालय, संखुवासभा

३.७ व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धी विवरण

कुनै पनि स्थानको जनसंख्या लगायत त्यस ठाउँको सामाजिक, आर्थिक तथा साँस्कृतिक प्रभाव पार्ने प्रमुख तीन तत्वहरू जन्म, मृत्यु र बसाइसराई हुन्। साथै पारपाचुके पनि अर्को प्रभाव पार्ने तत्व हो। यी चार कुराले भोलिको समाज र सामाजिक विकासलाई प्रतिनिधित्व गरिराखेको हुन्छ। त्यसैले यस कार्यको तथ्यांक संकलन गर्ने स्थानीय निकायहरूले संकलन गरेको तथ्यांक जिल्ला विकास समितिबाट प्राप्त गर्न सकिन्छ। जस अनुसार गत साल पार पाचुकेको घटना अभिलेखीकरण हुन नसकेको देखिन्छ। यसको अर्थ संखुवासभा जिल्लाभा पारपाचुके नभएको भन्न सकिने अवस्था चाहिँ छैन। तलको तालिकामा न.पा. तथा गा.वि.स.गत रूपमा जिल्लामा हुने जन्म, मृत्यु, विवाह दर्ता र बसाइसराई सम्बन्धी विवरण हेर्न सकिन्छ। समग्रमा ५,२६६ जना नवजात शिशु जन्मेको देखिन्छ भने ६७९ व्यक्तिको विभिन्न कारणले मृत्यु भएको देखिन्छ। त्यसैगरी १,२४७ जना जोडी विवाह बन्धनमा बाधिँए भने २,०८१ जना बसाइसराईमा सहभागी भएको देखिन्छ।

तालिका नं. ४१: व्यक्तिगत घटना दर्ताको वार्षिक अभिलेख, २०७१

क्र.सं.	गा.वि.स. न.पा.को नाम	जन्म दर्ता			मृत्यु दर्ता			विवाह दर्ता संख्या	बसाइसराई दर्ता			
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा		दर्ता संख्या	आएको संख्या	गएको संख्या	बसाइ सराई
१	खाँदवारी न.पा.	४०४	४००	८०४	४९	८७	१३६	३०४	१४१	२०१	२१०	४११
२	चैनपुर न.पा.	४६८	५२०	९८८	६९	८४	१५३	३८१	१७७	१००	५४३	६४३
३	मादी न.पा.	६७	५८	१२५	१५	२२	३७	६१	१२	१	३६	३७

क्र. स.	गा.वि.स. न.पा.को नाम	जन्म दर्ता			मृत्यु दर्ता			विवाह दर्ता संख्या	बसाईसराई दर्ता			
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा		दर्ता संख्या	आएको संख्या	गएको संख्या	बसाइ सराइ
४	किमाथांका	३	७	१०	३	६	९	१	१	१	०	१
५	चेपुवा	३७	५६	९३	३	१३	१६	१७	३	०	८	८
६	हटिया	६१	७३	१३४	१	१५	१६	२५	६	२	१३	१५
७	पावाखोला	६९	१२२	१९१	११	१८	२९	२९	७	१	२१	२२
८	पाथिभारा	७८	८६	१६४	५	१३	१८	२६	१५	७	५०	५७
९	मकालु	७९	११६	१९५	५	११	१६	४४	५	०	१५	१५
१०	नुम	४३	४९	९२	९	७	१६	३२	८	८	२६	३४
११	याफु	१२१	९१	२१२	१०	९	१९	३२	१४	०	६०	६०
१२	माडूतेवा	३२	३६	६८	३	४	७	३०	५	०	३७	३७
१३	ताम्कु	७८	८९	१६७	१०	१६	२६	३७	११	०	४८	४८
१४	वाला	७३	१०६	१७९	४	९	१३	५१	८	०	३२	३२
१५	सिसुवाखोला	५९	१०४	१६३	४	१३	१७	३३	१०	२	३८	४०
१६	दिदिङ	१२३	१२८	२५१	१२	१८	३०	७१	१९	१६	७०	८६
१७	मत्स्यपोखरी	८२	८९	१७१	१५	८	२३	७३	११	०	२४	२४
१८	सित्तलपाटी	१२४	१४९	२७३	३६	२०	५६	५९	२१	३५	५६	९१
१९	धुपु	१३४	१३८	२७२	१४	१३	२७	५९	३९	२४	१३४	१५८
२०	बाह्रविसे	१४६	१३४	२८०	७	९	१६	३४	२२	०	८४	८४
२१	सभापोखरी	१५७	१३७	२९४	६	५	११	५०	२०	१५	५३	६८
२२	स्यावुन	१८३	२१२	३९५	२५	३३	५८	८५	५३	१३	१९१	२०४
२३	वाना	९४	९७	१९१	२३	२७	५०	५२	३४	२२	९२	११४
२४	जलजला	१५५	१५५	३१०	१३	१८	३१	९४	४७	७	१८१	१८८
२५	नुनढाकी	७८	६४	१४२	८	१७	२५	३७	२६	१३	४६	५९
२६	माम्लिङ	९५	१०२	१९७	९	३२	४१	४४	३९	१७	९१	१०८
२७	तामाफोक	१३८	१७६	३१४	३०	३५	६५	१०३	५१	१९	१९८	२१७
२८	आँखीभूई	२३०	२७८	५०८	२१	४१	६२	१२९	७६	१०	३०१	३११
कूल जम्मा		२,४७२	२,७९४	५,२६६	२८७	४१०	६९७	१,२४७	५५१	२१२	१,८६९	२,०८१

श्रोत: जिल्ला विकास समिति, संखुवासभा

३.८ सामाजिक सुरक्षासम्बन्धी

गा.वि.स. तथा न.पा. बाट स्थानीय स्तरमा आ.व. २०७१/७२ देखि वितरण गर्न थालिएको औषधी उपचार खर्च पाउने ७० वर्ष पुगेका विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आंशिक अपाङ्गहरूको विवरण र सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आंशिक अपाङ्गहरूको विवरण अनुसूची १२ (क) र (ख) मा राखिएको छ।

खण्ड-४

आर्थिक तथा रोजगारी

४.१ आर्थिक रूपले सक्रिय तथा अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या

आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या (Economically Active Population): दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर का कुल जनसङ्ख्यामध्ये विगत १२ महिना (गणनाको दिनको) मा कम्तिमा एक महिना आर्थिक काम (कृषि/आफ्नै खेतीपाती, तलव/ज्याला, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय, विस्तारित आर्थिक काम र कामको खोजी) मा संलग्न जनसङ्ख्या नै आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या हो ।

अक्सर आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या (Usually Economically Active Population): दश वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका आर्थिकरूपमा सक्रिय कुल जनसङ्ख्या मध्ये विगत १२ महिना (गणनाको दिनको) मा कम्तिमा ६ महिना वा सो भन्दा वढी अवधि आर्थिक काम (कृषि/आफ्नै खेतीपाती, तलव/ज्याला, आफ्नै गैरकृषि व्यावसाय, विस्तारित आर्थिक काम र कामको खोजी) मा संलग्न जनसङ्ख्या नै अक्सर आर्थिकरूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या हो । संखुवासभा जिल्लामा दश वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल जनसङ्ख्या १,२२,५३९ जनामध्ये आर्थिक रूपमा सक्रिय ६७.४४ प्रतिशत देखिन्छ जसमा महिला ३९.९६ प्रतिशत र पुरुष ३६.४८ प्रतिशत रहेका छन् । आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहेको २३.०८ प्रतिशत देखिन्छ जसमा महिला १३.५१ र पुरुष ९.५७ प्रतिशत छन् । आर्थिक रूपले निष्क्रिय रहनुको मुख्य कारणहरूमा अध्ययन, घरधन्दा, बृद्धावस्था, जीर्णरीग मुख्य देखिन्छ जसको प्रतिशत क्रमशः ६७.८६, १५.५१, ८.०५ र १.९३ छ ।

तालिका नं. ४२: अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

उमेर समूह	१० वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसङ्ख्या			आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)			आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या (प्रतिशतमा)			उल्लेख नभएको		
	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष
१०-१४	२०,९६४	१०,५५९	१०,४०५	७.०६	३.३७	३.६९	९.८७	५.१७	४.७१	०.१७	०.०८	०.०९
१५-१९	१८,१५४	९,३४४	८,८१०	९.६३	४.६९	४.९३	५.११	२.८८	२.२३	०.०८	०.०५	०.०२
२०-२४	१२,६६७	७,६५९	५,००८	८.६१	५.१६	३.४४	१.६८	१.०६	०.६२	०.०५	०.०३	०.०२
२५-२९	१०,६६७	६,४९३	४,१७४	८.०२	४.८०	३.२२	०.६६	०.४८	०.१८	०.०३	०.०२	०.०१
३०-३४	८,८१३	५,०१०	३,८०३	६.८१	३.८०	३.०१	०.३५	०.२८	०.०८	०.०२	०.०१	०.०१
३५-३९	८,२६८	४,५८०	३,६८८	६.४७	३.५१	२.९६	०.२६	०.२२	०.०४	०.०२	०.०१	०.००
४०-४४	७,७८८	४,१५४	३,६३४	६.१५	३.२३	२.९२	०.१९	०.१५	०.०४	०.०२	०.०१	०.००
४५-४९	७,३३९	३,८७६	३,४६३	५.७६	२.९९	२.७७	०.२३	०.१८	०.०५	०.००	०.००	०.००
५०-५४	७,२९९	३,७३४	३,५६५	५.५८	२.७४	२.८४	०.३६	०.३०	०.०७	०.०२	०.०१	०.०१
५५-५९	५,६८२	२,८२२	२,८६०	४.२३	२.०१	२.२२	०.४०	०.२९	०.११	०.००	०.००	०.००
६०-६४	४,९९५	२,५५६	२,४३९	३.५५	१.६७	१.८८	०.५१	०.३९	०.११	०.०२	०.०२	०.००
६५-६९	३,५२८	१,८०४	१,७२४	२.२८	१.०६	१.२१	०.५९	०.४०	०.१९	०.०२	०.०१	०.०१
७०-७४	२,६८३	१,३५६	१,३२७	१.२७	०.५०	०.७७	०.९१	०.६०	०.३१	०.०१	०.००	०.०१
७५+	३,६९२	१,९२०	१,७७२	१.०३	०.४१	०.६१	१.९६	१.१२	०.८३	०.०३	०.०३	०.००
जम्मा	१२२,५३९	६५,८६७	५६,६७२	७.४४	३.९९	३.६४	२.३०	१.३१	१.५७	०.४७	०.२८	०.२०

तालिका नं. ४३: अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय नहुनुको प्रमुख कारण अनुसार जनसंख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र. सं.	उमेर समूह	१० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या					
		जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	अध्ययन	३५,१२१	६७.८६	१७,९१४	६०.४०	१७,२०७	७७.८५
२	घरधन्दा	८,०२८	१५.५१	६,९८५	२३.५५	१,०४३	४.७२
३	बृद्धावस्था	४,१६५	८.०५	२,४७७	८.३५	१,६८८	७.६४
४	जीर्ण रोगी	९९७	१.९३	५५३	१.८६	४४४	२.०१
५	अपाङ्गता	९३०	१.८०	४२७	१.४४	५०३	२.२८
६	पेन्सन/आयस्ता	६२४	१.२१	२८५	०.९६	३३९	१.५३
७	अन्य	६१७	१.१९	२७१	०.९१	३४६	१.५७
८	उल्लेख नभएको	१,२७७	२.४७	७४५	२.५१	५३२	२.४१
सबै कारण		५०,४८२	९८	२८,९१२	९७	२१,५७०	९८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.२ उमेर र लिङ्ग अनुसार आर्थिक रूपले सक्रियता

उमेर समूहको आधारमा आर्थिकरूपले सक्रिय जनसंख्यामा १५-१९ वर्षका उच्च संलग्नता रहेको छ, जुन तथ्यांकले यस जिल्लामा कम उमेरमा नै आर्थिक रूपले सक्रिय बन्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ। त्यसपछि २०-२४ वर्ष २५-२९ वर्ष, १०-१४ वर्ष, र ३०-३४ वर्षका व्यक्तिहरूको संलग्नता क्रमशः बढी रहेको छ। उमेरगत समूह अनुसार १०-१४ वर्षका बालबालिकाहरू पनि आर्थिक रूपले सक्रिय हुनेमा अगाडि देखिन्छन्। महिला र पुरुषको तुलना गर्दा आर्थिक रूपले महिलाको नै संलग्नता बढी देखिएको छ, यसले पनि जिल्लामा पुरुषको अनुपस्थितिका कारण महिलाहरू नै बढी सक्रिय हुन बाध्य रहेको बुझ्न सकिन्छ। आर्थिकरूपले निष्क्रिय जनसङ्ख्या हेर्दा समग्रमा महिलाहरू नै बढी (१३.५१%) निष्क्रिय देखिन्छन्। जसमध्ये पनि १४ वर्षमुनि सबैभन्दा बढी (१४.८७%) र त्यसपछि १५-१९ (५.११%) उमेर समूहका बढी देखिन्छन् जुन विधार्थी उमेरका हुन्।

तालिका नं. ४४: उमेर समूह अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय जनसंख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

उमेर समूह	१० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या	आर्थिक रूपले सक्रिय						आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या		उल्लेख नभएको	
		अक्सर सक्रिय				अक्सर निष्क्रिय		निष्क्रिय जनसंख्या			
		रोजगार		बेरोजगार		महिला					
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष			महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१०-१४	२०,९६४	४२९	४९६	१	२६	३,७००	४,००१	६,३३३	५,७६६	९५	११६
१५-१९	१८,१५४	२,४१५	२,२८५	३२	१०७	३,३०४	३,६५५	३,५२८	२,७३५	६६	२७
२०-२४	१२,६६७	५,००४	३,२५०	५	९७	१,३२०	८७४	१,२९९	७५९	३१	२८
२५-२९	१०,६६७	५,०९८	३,६८२	२२	५९	७६१	२०५	५८८	२१९	२४	९

३०-३४	८,८१३	४,०९९	३,५०२	६	२५	५५२	१६७	३३८	९७	१५	१२
३५-३९	८,२६८	३,७८५	३,४४१	२७	३६	४८८	१५३	२६६	५३	१४	५
४०-४४	७,७८८	३,४५७	३,४५७	८	२१	४९१	९७	१८५	५३	१३	६
४५-४९	७,३३९	३,२७०	३,२५५	१६	२५	३७२	११७	२१७	६१	२	४
५०-५४	७,२९९	२,९३९	३,३३७	०	१०	४२३	१२७	३६२	८२	९	१०
५५-५९	५,६८२	२,१०१	२,६०१	१८	९	३४६	११२	३५६	१३६	१	१
६०-६४	४,९९५	१,५३२	२,०५५	१	०	५१४	२४८	४८४	१३६	२५	१
६५-६९	३,५२८	९७३	१,३३८	१७	१	३१५	१४७	४९१	२२८	९	१०
७०-७४	२,६८३	३७२	६९३	१६	१७	२३०	२२९	७३८	३७९	०	९
७५+	३,६९२	२२६	५०४	१	१	२८१	२४५	१,३७५	१,०२१	३७	१
जम्मा	१२२,५३९	३५,७००	३३,८९६	१७०	४३४	१३,०९७	१०,३७७	१६,५६०	११,७२५	३४१	२३९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.३ पेशा अनुसार रोजगारीको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को अनुसार यस संखुवासभा जिल्लामा सबैभन्दा बढी कृषि क्षेत्रका दक्ष तथा अर्धदक्ष जनशक्तिहरूको संख्या ८१.९२ प्रतिशत, सेवा तथा बिक्री कामदार ४.७१, सेवा र बिक्री कामदार ४.७१ प्रतिशत, पेशाकर्मी ३.५६ प्रतिशत, औजार र सम्बन्धित सामानको बिक्री कामदार ३.५३ प्रतिशत र प्राथमिक पेशाकर्मी २.७४ प्रतिशत रहेको छ र बाँकी अन्य रहेका छन्। महिला र पुरुषको संरचना हेर्दा कृषि क्षेत्रमा महिला ७६.४१ र पुरुषको ८७.१७ प्रतिशत संलग्नता रहेको पाइन्छ। कार्यालय सहायकदेखि उच्च वर्गका पदाधिकारीहरूको संख्या कम (१.०८%) देखिन्छ।

तालिका नं. ४५: मुख्य पेशा अनुसार जनसंख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र.सं.	पेशा	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या					
		जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	कृषि, वन र माछापालन सम्बन्धी कामदार	५७,२९९	८१.९२	३१,२०५	८७.७७	२६,०९४	७६.४१
२	सेवा र बिक्री कामदार	३,२९५	४.७१	१,६९१	४.७२	१,६०४	४.७०
३	पेशाविद्	२,४९२	३.५६	७३०	२.०४	१,७६२	५.१६
४	औजार र सम्बन्धित सामानका बिक्री कामदार	२,४६६	३.५३	५७६	१.६१	१,८९०	५.५३
५	प्राथमिक पेशाकर्मी	१,९१७	२.७४	८७६	२.४५	१,०४१	३.०५
६	प्राविधिक र सहायक पेशाविद्	६०८	०.८७	१६४	०.४६	४४४	१.३०
७	व्यवस्थापक	३९९	०.५७	१८२	०.५१	२१७	०.६४
८	कार्यालय सहायक	३५४	०.५१	७६	०.२१	२७८	०.८१
९	यन्त्र र मेशिन सञ्चालक तथा एसेम्ब्लर्स	३४४	०.४९	५२	०.१५	२९२	०.८६
१०	सशस्त्र सैनिक	७०	०.१०	५	०.०१	६५	०.१९
११	उल्लेख नभएको	७०२	१.००	२३९	०.६७	४६३	१.३६
सबै पेशा		६९,९४६	१००	३५,७९६	१००	३४,१५०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.४ आर्थिक काम गर्दाको हैसियत

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजा अनुसार आर्थिक काम गर्दाको हैसियतले हेर्दा सबैभन्दा बढी आफ्नै निजी काम गर्ने ८०.४८ प्रतिशत र त्यसपछिको अंश अरुको काम गर्ने ११.४५ प्रतिशत देखिएको छ । यसैगरी घरमा अरुलाई काम सघाउने मात्र ३.५० प्रतिशत र अरुलाई काममा लगाउने १.९० प्रतिशत रहेका छन् । लैङ्गिक हिसावले हेर्दा निजी काम गर्ने पुरुषभन्दा महिला बढी देखिएको छ भने अरुको काम गर्नेमा पुरुष बढी देखिएको छ ।

तालिका नं. ४६: आर्थिक काम गर्दाको हैसियत (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र.सं.	पेशा	१० वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरको अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या					
		जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	निजी काम गर्ने	५६,२९६	८०.४८	३०,०९६	८४.०८	२६,२००	७६.७२
२	अरुको काम गर्ने	८,००९	११.४५	२,२६९	६.३४	५,७४०	१६.८१
३	काम सघाउने मात्र	२,४४७	३.५०	१,७०२	४.७५	७४५	२.१८
४	अरुलाई काम लगाउने	१,३३०	१.९०	६५३	१.८२	६७७	१.९८
५	उल्लेख नभएको	१,८६६	२.६७	१,०७६	३.०१	७९०	२.३१
जम्मा		६९,९४८	१००	३५,७९६	१००	३४,१५२	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.५ क्षेत्रअनुसार रोजगारीको स्थिति

क्षेत्रगत अर्थात् औद्योगिक वर्गीकरण अनुसार ८३.३७ प्रतिशत रोजगार कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा, औद्योगिक क्षेत्रमा २.२८ प्रतिशत, निर्माण क्षेत्रमा १.३४ प्रतिशत, थोक तथा खुद्रा व्यापारमा ३.९४ प्रतिशत, शैक्षिक कार्यमा ३.९४ प्रतिशत आदि रहेका छन् । अन्य क्षेत्रहरूमा रोजगारीमा संलग्नता न्यून रहेको छ । लैङ्गिक रूपमा हेर्दा कृषि, वन तथा माछापालनमा महिला ८८.४९ प्रतिशत र पुरुष ७८.० र बाँकीको अन्य क्षेत्रमा न्यून सहभागिता रहेको देखिन्छ । क्षेत्र अनुसार रोजगारीको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ४७: क्षेत्र अनुसार अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र.सं.	क्षेत्र	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	कृषि, वन तथा माछापालन	५८,३१२	८३.३७	३१,६७४	८८.४९	२६,६३८	७८.००
२	खानी तथा उत्खनन्	११५	०.१६	५०	०.१४	६५	०.१९
३	औद्योगिक (प्रशोधन उद्योग) उत्पादन कार्य	१,५९५	२.२८	६१७	१.७२	९७८	२.८६
४	विद्युत, ग्यास, वाफ तथा वातानुकूलित आपूर्ति	७४	०.११	०	०.००	७४	०.२२
५	पानीको आपूर्ति, ढल, फोहोर व्यवस्थापन तथा उपचार सम्बन्धी क्रियाकलाप	५३	०.०८	१३	०.०४	४०	०.१२
६	निर्माण	९३५	१.३४	५९	०.१६	८७६	२.५७

क्र.सं.	क्षेत्र	जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
७	थोक तथा खुद्रा व्यापार, सवारी साधन र मोटरसाइकल मर्मत	२,७५३	३.९४	१,३६३	३.८१	१,३९०	४.०७
८	यातायात र गोदाम	३७९	०.५४	८	०.०२	३७१	१.०९
९	बस्न र खानाको सेवा सम्बन्धी क्रियाकलाप	३९४	०.५६	२४०	०.६७	१५४	०.४५
१०	सूचना तथा संचार	८०	०.११	११	०.०३	६९	०.२०
११	आर्थिक तथा बीमा व्यवसाय	१३७	०.२०	३५	०.१०	१०२	०.३०
१२	रियल स्टेट सम्बन्धी क्रियाकलाप	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१३	पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलाप	५४	०.०८	२	०.०१	५२	०.१५
१४	प्रशासनिक तथा सामाजिक सुरक्षा	१९७	०.२८	३४	०.०९	१६३	०.४८
१५	सार्वजनिक प्रशासन, रक्षा र अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा	४०६	०.५८	५८	०.१६	३४८	१.०२
१६	शैक्षिक कार्य	२,५०६	३.५८	७९४	२.२२	१,७१२	५.०१
१७	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	२७७	०.४०	१२२	०.३४	१५५	०.४५
१८	कला, मनोविनोद तथा मनोरञ्जन	२०	०.०३	१३	०.०४	७	०.०२
१९	अन्य सेवा सम्बन्धी क्रियाकलाप	२९७	०.४२	९१	०.२५	२०६	०.६०
२०	घरेलु कामदार सम्बन्धी क्रियाकलाप	६२३	०.८९	३३६	०.९४	२८७	०.८४
२१	अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था र सो अन्तर्गतका निकाय	३१	०.०४	१३	०.०४	१८	०.०५
२२	उल्लेख नभएको	७०७	१.०१	२६१	०.७३	४४६	१.३१
जम्मा		६९,९४५	१००	३५,७९४	१००	३४,१५१	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.६ आर्थिक तथा गैरआर्थिक क्रियाकलाप

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार विगत १२ महिनामा १० वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू १२ महिनामा तल उल्लेखित एक वा सोभन्दा बढी काममा संलग्न भएको रहेको पाइएको छ। एक वा सोभन्दा बढी काममा संलग्न भएकाले सबै क्रियाकलापको जम्मा र १० वा सो भन्दा माथिको उमेरको जम्मा संख्या नमिलेको हो। यसरी हेर्दा संखुवासभा जिल्लामा विगत १२ महिनामा गरेको १० वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूले गरेको आर्थिक तथा गैर आर्थिक क्रियाकलाप हेर्ने हो भने सबभन्दा बढी कृषि/ आफ्नै खेतीपाती गर्ने २८.८९ प्रतिशत रहेका छन् जसमा पुरुष २९.१७ र महिला २८.६६ प्रतिशत छन्। यसैगरी दोस्रो नम्बरमा घरधन्दा गर्नेमा संलग्न २१.५६ प्रतिशत मध्ये महिला २८.६१ र पुरुष १३.१७ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसै गरी विस्तारित आर्थिक काम गर्ने जम्मा ११.३९ प्रतिशत मध्ये पुरुष १२.०४ र महिला १०.८५ प्रतिशत रहेका छन्। त्यस्तै आफ्नै गैर कृषि व्यवसायमा लाग्ने ७.७३ प्रतिशत मध्ये पुरुष ८.४२ र महिला ७.१६ प्रतिशत रहेका छन् भने तलब ज्याला लिई नोकरी गर्ने ६.०६ प्रतिशत छन्।

तालिका नं. ४८: विगत १२ महिनामा गरेको क्रियाकलाप (१० वर्ष वा सोभन्दा माथि)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	संलग्न जनसंख्या					
		जम्मा	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत
१	कृषि/आफ्नै खेतीपाती	८२,४३३	२८.८९	४४,४२३	२८.६६	३८,०१०	२९.१७
२	घरधन्दा	६१,५१९	२१.५६	४४,३५४	२८.६१	१७,१६५	१३.१७
३	अध्ययन	३७,३२०	१३.०८	१८,९२७	१२.२१	१८,३९३	१४.१२
४	विस्तारित आर्थिक काम	३२,५०७	११.३९	१६,८२०	१०.८५	१५,६८७	१२.०४
५	आफ्नै गैर कृषि व्यवसाय	२२,०५८	७.७३	११,०९२	७.१६	१०,९६६	८.४२
६	तलब ज्याला	१७,२९९	६.०६	५,२५२	३.३९	१२,०४७	९.२५
७	नोकरीको खोजी	६,४४०	२.२६	१,८२२	१.१८	४,६१९	३.५५
८	कुनै क्रियाकलाप नगरेको	२५,१३२	८.८१	११,९७३	७.७२	१३,१५९	१०.१०
९	उल्लेख नगरेको	५८२	०.२०	३४३	०.२२	२३९	०.१८
जम्मा		२८५,२९०	१००	१५५,००६	१००	१३०,२८४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, को प्रतिवेदन

४.७ आर्थिक सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरू

Table No. 49: Per Capita Gross National Income

S. N.	Area	Per Capita Gross National Income Rs. in '000		
		Nepal	Est. Dev. Region	Sankhuwasabha
1	Agriculture and Forestry	473,270	126,040	4,569
2	Fishing	4,879	1,592	0
3	Mining and Quarrying	6,956	1,108	29
4	Manufacturing	80,531	15,399	134
5	Electricity, Gas and Water	16,001	3,029	25
6	Construction	89,356	17,291	494
7	Wholesale and Retail Trade	179,306	36,438	659
8	Hotels and Restaurants	21,057	3,935	78
9	Transport, Storage and Communications	105,834	16,086	403
10	Financial Intermediation	50,111	6,600	141
11	Real Estate, Renting and Business Activities	106,236	19,427	936
12	Public Administration and Defense	24,830	4,019	158
13	Education	67,739	7,637	155
14	Health and Social Work	16,992	3,333	80

S. N.	Area	Per Capita Gross National Income Rs. in '000		
		Nepal	Est. Dev. Region	Sankhuwasabha
15	Other Community, Social and Personal Services Activities	46,947	2,267	95
Total Economy Including Financial Intermediation Service Indirectly Measured (Total Value Added)		1,290,047	264,200	7,955
1	Total Economy at Basic Price (Total Value Added)	1248482	256605	7,688
2	GDP at Market Price	1366953	280955	8,417
3	Factor Income	7549	1831	54
4	GNI	1374503	282785	8,471
5	Population	26494504	5811555	158,742
6	Per Capita Income, Rs. at Market Price	51879	48659	53,364
7	Per Capita Income, \$	718	673	738
8	Per Capita Income, PPP\$	1160	1088	1,193

Source: Human Development Report 2014
National Planning Commission

Table No. 50: Labour Productivity

SN	Area	Nepal	Est. Dev. Region	Sankhuwasabha
1	Economically active population	10,570,708	2,406,027.8	89,077
2	GDP (Value Added) Rs. in million	1,248,482	256,604.8	7,688
3	Labour Productivity (in Rs.)	118,108	1,631,012.5	86,305
4	Labour Productivity Relative to National Average	100	1381.1	73.1
5	Labour Productivity Relative to Kathmandu	-	509.6	27

Source: Human Development Report 2014
National Planning Commission

Table No. 51: Ranking of Top 10 Districts by Labour Productivity

SN	Primary	Secondary	Tertiary	Total
1	Manang	Dhanusa	Kathmandu	Kathmandu
2	Taplejung	Bara	Makawanpur	Manang
3	Ilan	Khotang	Rasuwa	Bara
4	Mustang	Mugu	Gorkha	Lalitpur
5	Solukhumbu	Manang	Chitawan	Kaski
6	Bara	Dolpa	Sankhuwasabha	Parsa
7	Kathmandu	Panchthar	Kaski	Chitawan
8	Panchthar	Ilam	Nuwakot	Mustang
9	Kaski	Makawanpur	Parsa	Dhanusa
10	Jhapa	Humla	Jumla	Banke

Source: Human Development Report 2014
National Planning Commission

४.८ मानव विकास सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरू (Human Development Index)

हरेक देश तथा स्थानको जनताको स्वास्थ्य स्थिती, शैक्षिक अवस्था तथा जीवन स्तरको अवस्था मापन गरी स्तर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संयुक्त राष्ट्रसंघको विकास कार्यक्रम (UNDP) ले विकास गरेको शिक्षा, स्वास्थ्य, तथा प्रतिव्यक्ति आयका सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्क नै मानव विकास सूचकाङ्क हो गल्फ ले नेपालका सबै जिल्लाहरूको मानव विकास सूचकाङ्कको मान समेटिएको नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन, २०१४ सार्वजनिक गरेको छ र यो प्रतिवेदन अनुसार संखुवासभा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क ०.४८८ (नेपालको ०.४९) रहेको छ। अर्थात् संखुवासभा जिल्लाको मानव विकास सूचकाङ्क राष्ट्रिय औषतभन्दा अलिकति मात्र कम देखिन्छ। नेपालको ७५ वटा जिल्लाहरू मध्ये संखुवासभा जिल्ला २५ औं स्थानमा रहेको छ। मानव विकास सूचकाङ्कको आधारमा काठमाडौं ०.६३२ मान सहित पहिलो स्थानमा र ०.३६४ मान सहित बाजुरा सबैभन्दा पूछारमा रहेको छ। मानव विकास सूचकाङ्कका अवयवहरू हेर्ने हो भने संखुवासभा जिल्लाको हरेक व्यक्ति बाँच्ने अपेक्षित आयु (Life Expectancy) ६८.४२ वर्ष (मान ०.७२४), पौढ साक्षरता दर (Adult Literacy) ६३.१६ प्रतिशत (मान ०.६३२), शिक्षा आर्जनमा खर्चेको औसत समय (Mean Years of Schooling) ३.६ वर्ष (मान ०.२४) तथा कूल राष्ट्रिय प्रतिव्यक्ति आय (Per Capita Income) १,१९३ अमेरिकी डलर (मान ०.४१४) रहेको छ। नेपाल, पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र र संखुवासभा जिल्लाको तुलनात्मक मानव विकासको अवस्था र मानव विकास निकाल्न प्रयोग गरिने सम्बन्धित सूचकहरूको संयोजन तलको तालिकामा देख्न सकिन्छ।

Table No. 52: Values of the Human Development Index (HDI) and Related Indexes

Area		Nepal		Est. Dev. Region	Sankhu-wasabha
Population		Female	13,645,463	3,021,072	83,517
		Male	12,849,041	2,790,483	75,225
		Total	26,494,504	5,811,555	158,742
Health	Life Expectancy	Value	68.8	69.02	68.42
		Index	0.73	0.734	0.724
Education	Adult Literacy	Value	59.57	60.72	63.16
		Index	0.596	0.607	0.632
	Mean Years of Schooling	Value	3.9	3.99	3.6
		Index	0.26	0.266	0.24
Income	Per Capita Income (PPP \$)	Value	1160	1088	1193
		Index	0.409	0.398	0.414
HDI	Arithmetic mean (Old Methodology)		0.541	0.542	0.546
	Geometric mean (New Methodology)		0.490	0.490	0.488

Source: Human Development Report 2014

National Planning Commission

४.५ मानव गरिबी सूचकाङ्कसम्बन्धी विवरणहरू (Human Poverty Index)

औसत आयु ४० वा सोभन्दा कम भएको जनसंख्याको प्रतिशत, पौढ निरक्षरता, सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्याको प्रतिशत तथा कुपोषित ५ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाको प्रतिशत जस्ता सूचकहरूको संयुक्त सूचकाङ्क रूपमा मानव गरिबी सूचकाङ्क निकाल्ने गरिन्छ। यसको आधारमा संखुवासभा जिल्ला ३३.६४ सहित ३९ औं स्थानमा रहेको छ जबकि नेपालको सूचकाङ्क मान ३१.१२ रहेको छ। १६.५० मान सहित नेपालको सबैभन्दा कम गरिबी भएको जिल्ला कास्की रहेको छ भने २२.४५ मान सहित काठमाण्डौं ५ औं स्थानमा रहेको छ। त्यसैगरी सबैभन्दा बढी गरिबी सूचकाङ्क भएको जिल्ला हुम्ला, ४९.२६ रहेको छ।

मानव गरिबी सूचकाङ्कका अवयव सूचकहरूमा संखुवासभा जिल्लाको ४० वर्षसम्म पनि बाँच्न सक्ने अपेक्षा नगरीएको जनसंख्या (Percentage of people not Expected to Survive to Age 40) ८.४३ प्रतिशत, पौढ निरक्षरता दर (Adult Illiteracy Rate) ३६.८४ प्रतिशत, सुरक्षित खानेपानी नपुगेको जनसंख्या (Percentage Without Safe Water) ३२.४१ प्रतिशत तथा ५ वर्ष मुनिका कुपोषणबाट प्रभावित बालबालिकाको संख्या (Percentage of Children Under Age 5 who are Malnourished) ४७.४ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। मानव गरिबी सूचकाङ्क र यसका अवयवहरूको तुलनात्मक विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

Table No. 53: Human Poverty Index (HPI) Values

SN	Area	Nepal	Est. Dev. Region	Sankhuwasabha
1	% of people not expected to survive to age 40	7.52	7.5	8.43
2	Adult illiteracy rate	40.43	39.28	36.84
3	% without safe water	17.09	11.01	32.41
4	% of children under age 5 who are malnourished	40.5	37	47.4
5	Deprivation in economic provisioning	28.8	24	39.91
6	HPI	31.12	29.22	33.64

Source: Human Development Report 2014
National Planning Commission

तालिका नं. ५४: गरिबीको दर अनुसार समृद्धिस्तर २०५८ र २०६८

क्र.सं.	२०५८							
	उच्च समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र.सं.	मध्यम समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र.सं.	न्यून समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)
१	काठमाडौं	४.४	२६	स्याङ्जा	३५.१	५३	धनकुटा	४६.०
४	कास्की	११.१	३०	सिन्धुपाल्चोक	३७	५६	ताप्लेजुङ	४७.०
८	सुनसरी	२१.२	३४	इलाम	३९.७	५७	बाजुरा	४७.३
१२	सर्लाही	२६.४	३८	डुङ्गेलधुरा	४०.३	६०	संखुवासभा	४८.७
१६	सिरहा	२९	४२	तेच्युम	४२.५	६६	कञ्चनपुर	५१.५
२०	लमजुङ	३१.५	४८	धादिङ	४३.३	६९	उदयपुर	५१.८
२५	म्याग्दी	३४.८	५०	जाजरकोट	४४.१	७५	सिन्धुली	६०.३
५८ वटा नगरपालिकाहरूको तुलनामा (न्यून समृद्धिस्तर भएको नगरपालिका)						५६	खाँदबारी न.पा.	४१.४

क्र.सं.	२०६८							
	उच्च समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र.सं.	मध्यम समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)	क्र.सं.	न्युन समृद्धिस्तर भएका जिल्लाहरू	गरिबीको दर (प्रतिशत)
१	कास्की	४.०	२६	संखुवासभा	२१.०	५१	कञ्चनपुर	३१.४
४	काठमाण्डौं	७.६	३०	भोजपुर	२४.४	५६	सिराहा	३४.६
९	सुनसरी	१२.०	३७	उदयपुर	२५.९	६३	मुस्ताङ	४०.०
१३	तेह्रथुम	१४.६	४२	ताप्लेजुङ	२७.०	७०	जुम्ला	४९.०
१५	धनकुटा	१५.९	५०	सुर्खेत	३०.५	७५	बाजुरा	६४.१
९	खाँदबारी न.पा.	४.६	५८ वटा नगरपालिकाहरूको तुलनामा (उच्च समृद्धिस्तर भएको नगरपालिका)					

श्रोत: नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०५८ र २०६८

तालिका नं. ५५: इलाका अनुसार गरिबीको दर, गरिबीको विषमता र गरिबीको गहनता २०६८

इलाका नं.	गा.वि.स./न.पा.को नाम	गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)	गरिबहरूको संख्या
	संखुवासभा जिल्ला	२०.९६ (३.१)	४.०६ (०.८१)	१.१८ (०.२९)	३३,१४८
	खाँदबारी न.पा.	४.६ (१.६४)	०.६४ (०.२८)	०.१४ (०.०७)	१,२०६
१	पावाखोला, किमाथांका, हटिया, चेपुवा	२०.५८ (६.६)	३.८२ (१.६५)	१.०७ (०.५७)	१,६८५
२	मकालु, नुम, पाथिभारा, याफु	३०.४१ (६.६८)	६.३२ (१.९४)	१.९४ (०.७३)	४,००१
३	माङ्तेवा, ताम्कु, बाला, सिसुवाखोला	२७.०६ (६.३१)	५.३ (१.७१)	१.५४ (०.६२)	२,८७१
४	मत्स्यपोखरी, सितलपाटी, दिदिङ	२२.४७ (६.१८)	४.१९ (१.५२)	१.१८ (०.५२)	२,६८३
५	धुपु, बाह्रविसे, सभापोखरी	३२.४६ (७.४९)	६.९९ (२.२८)	२.१९ (०.८९)	३,४०६
६	खाँदबारी नगरपालिका	४.६ (१.६४)	०.६४ (०.२८)	०.१४ (०.०७)	१,२०६
७	स्याबुन, वाना, जलजला	२८.४४ (६.७६)	५.६८ (१.८३)	१.६८ (०.६६)	४,९८३
८	सिद्धकाली, सिद्धपोखरी, नुनढाकी	२२.३९ (५.२७)	४.१७ (१.३१)	१.१७ (०.४५)	२,६३६
९	मावादिन, मादिराम्बेनी, चैनपुर	१६.५५ (४.७५)	३.०५ (१.१४)	०.८६ (०.३८)	२,३९२
१०	आँखिभुईं, बानेश्वर, खराङ	२८.०२ (५.८१)	५.५७ (१.५८)	१.६४ (०.५७)	४,७७९
११	तामाफोक, मादिमुलखर्क, माम्लिङ	१४.९८ (४.२१)	२.५७ (०.९१)	०.६८ (०.२८)	२,५०६

नोट: प्रतिशतको कोलममा रहेको अंकले सम्बन्धित सूचकको भ्रमांश (प्रतिशत) लाई जनाउँछ।

श्रोत: नेपालमा गरिबीको लघुक्षेत्र अनुमान २०५८ र २०६८

तालिका नं. ५६: गरिबीमापन सम्बन्धी विभिन्न सूचकाङ्क, २००६ (त्यसपछि कुनै सर्वेक्षण नभएको)

क्र.सं.	विवरण	नेपाल	हिमाल	पुर्वाञ्चल	संखुवासभा जिल्ला	खाँदवारी न.पा.	
१	गरिबीको	दर	०.३३५ (०.००९)	०.४२५ (०.०१७)	०.३९६ (०.०११)	०.४८७ (०.०२६)	०.४१४ (०.०४८)
		विषमता	०.०९७ (०.००४)	०.१२५ (०.००७)	०.०९० (०.००४)	०.१५१ (०.०११)	०.१२९ (०.०२१)
		गहनता	०.०३९ (०.००२)	०.०५२ (०.००४)	०.०३६ (०.००२)	०.०६४ (०.००६)	०.०५६ (०.०११)
२	अपर्याप्त क्यालोरी उपभोग	दर	०.३९८ (०.००९)	०.४५२ (०.०१२)	०.३७५ (०.०१३)	०.४०२ (०.०१९)	०.४०१ (०.०४८)
		विषमता	०.०७६ (०.००३)	०.०९४ (०.००५)	०.०७० (०.००४)	०.०८४ (०.००६)	०.०७८ (०.०१४)
		गहनता	०.०२२ (०.००१)	०.०२९ (०.००२)	०.०२० (०.००१)	०.०२६ (०.००३)	०.०२३ (०.००६)
३	पुङ्कोपना	०.५०४ (०.००८)	०.६१४ (०.०१७)	०.४७६ (०.००८)	०.५६४ (०.०१७)	०.४७९ (०.०३५)	
४	सख्त पुङ्कोपना	०.२०६ (०.००६)	०.२९५ (०.०१७)	०.१८५ (०.००६)	०.२५२ (०.०१५)	०.१८४ (०.०२६)	
५	अल्पवजन	०.४५२ (०.००६)	०.४५१ (०.०१३)	०.४३४ (०.००६)	०.३८९ (०.०१६)	०.३५७ (०.०२८)	
६	सख्त अल्पवजन	०.१४६ (०.००४)	०.१४४ (०.००८)	०.१३७ (०.००४)	०.१०८ (०.००८)	०.०९१ (०.०१३)	
७	दुब्लोपना	०.०९६ (०.००३)	०.०५३ (०.००६)	०.०९१ (०.००४)	०.०३८ (०.००५)	०.०३६ (०.००७)	
८	सख्त दुब्लोपना	०.००९ (०.००१)	०.००४ (०.००१)	०.००८ (०.००१)	०.००२ (०.००१)	०.००२ (०.००१)	

Source: Small Area Estimation of Poverty, Caloric Intake and Malnutrition in Nepal, 2006

Central Bureau of Statistics, Nepal

४.१० जिल्लाको वार्षिक बजेटसम्बन्धी विवरणहरू (श्रोत: कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, संखुवासभा)

तालिका नं. ५७: वार्षिक बजेट: निकास र खर्च (चालु खर्च तथा पूँजीगत)

विवरण	२०७०/७१			२०७१/७२		
	चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	जम्मा
आर्थिक बजेट	१६४१४१९०२६	४७४४७६००	२११५८९०६२६	१७२४९३८८३८	८२३०८९०२०	२५४८०२७८५८
निकास	१५६९७८०९१८	४२१८४२५२३	१९९१६२३४४१	१६३८५०९४२९	६४९६०६९६३	२२८८११६३९१
कुल खर्च	१५६९७८०९१८	४२१८४२५२३	१९९१६२३४४१	१६३८५०९४२९	६४९६०६९६३	२२८८११६३९१
पेशकी खर्च						
म्याद नाघेको	१९४८१३५	१४५०००	२०९३१३५	८९४१५९	५००००	९४४१५९
म्याद ननाघेको		५९०६४०८४	५९०६४०८४	६६१०००	२२०१२८८१७	२२०७८९८१७
जम्मा	१९४८१३५	५९२०९०८४	६११५७२१९	१५५५१५९	२२०१७८८१७	२२१७३३९७६
खुद खर्च	१५६७८३२७८३	३६२६३३४३८	१९३०४६६२२१	१६३६९५४२७०	४२९४२८१४५	२०६६३८२४१५
अर्थ बजेट						
निकास	१८४३९३९३		१८४३९३९३	४९३०९३६६		४९३०९३६६
खर्च	१८४३९३९३		१८४३९३९३	४९३०९३६६		४९३०९३६६

तालिका नं. ५८: वार्षिक राजश्व आम्दानी

आ.व.	जिल्लास्थित बैक दाखिला	नगद मौज्जात	जम्मा
गत विगत आ.व.को	-१२९६१.०		
२०७०/७१	१२०२७६३१७.४	०.०	१२०२६३३५६.३
२०७१/७२	१०२४३८१२७.४	१२६७४१.३	१०२५६४८६८.७

तालिका नं. ५९: धरौटी रकमको जिल्लागत अभिलेख र आर्थिक विवरण

आ.व.	धरौटी आम्दानी	खर्च विवरण			श्रेस्ता अनुसार बाँकी	को.ले.नि.का. अनुसार बाँकी	फरक रकम
		सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा			
२०७०/७१	४६४८४५७४	१०१२६२८	१२१२९११६	१३१४१७४३	६९१२७४२९	६९११६२७६	-१११५४
२०७१/७२	३५७८४५९८	१०१२६२८	१२१२९११६	१३१४१७४३	६९१२७४२९	६९११६२७६	-१११५४

४.११ गा.वि.स./न.पा.गत वार्षिक बजेट सम्बन्धी विवरणहरू (श्रोत: जि.वि.स., संखुवासभा)

तालिका नं. ६०: गा.वि.स./न.पा.को तुलनात्मक खर्च बाँडफाँड तथा राजश्व आम्दानीको विवरण (रु. हजारमा)

क्र. सं.	गा.वि.स.	साधारण खर्च			पूँजीगत खर्च			संकलित राजश्व	
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०६९/७०	०७०/७१
१	किमाथांका	४००	४००	४३३	१,०८९.०	१,०८९	१,१२४	६,४४७	३,४८०
२	चेपुवा	४२०	४२०	४५३	१,३५४.२	१,९८०	१,५२४	६५,८८७	८,१८८
३	हटिया	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,८४१	३,४०४	६१,५७९	७९,३९७
४	पावाखोला	४२०	४२०	४५३	१,२९९.२	३,७३२	३,२९४	५८,२४६	४५,६७४
५	पाथीभरा	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,२१८	१,७६४	९,४५६	९,१९२
६	तुम	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,६७३	३,३३४	३७,६५९	५६,७५५
७	मकालु	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	४,१३८	३,८०१	२७,१३१	३०,४७८
८	याफु	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,८८१	२,४३४	२२,१९१	३२,६४६
९	ताम्कु	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,५५४	३,११४	२१,२२२	३१,३०४
१०	बाला	४२०	४२०	४५३	२,४५५.२	२,४५५	२,००४	११,६३०	२५,९१८
११	शिसुवाखोला	४२०	४२०	४५३	२,८९०.८	२,८९१	२,४४४	११,३४०	२०,०००
१२	माङ्गतेवा	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	१,२३८	१,१०४	९,८६७	२०,०००
१३	सित्तलपाटी	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,६५३	२,२०४	४९,३२३	८९,६०२
१४	दिदिङ्ग	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	१,९३१	१,५१५	४०,३५५	९४,५४८
१५	मत्स्यपोखरी	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,४१६	१,९६४	४७,२५८	५६,४९२

क्र. सं.	गा.वि.स.	साधारण खर्च			पूँजीगत खर्च			संकलित राजश्व	
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०६९/७०	०७०/७१
१६	वाना	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,२०८	२,७६४	९१,०००	११०,०००
१७	स्यावुन	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,७४२	३,३०४	१३५,७९४	११२,४७८
१८	जलजला	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,४२५	२,९८४	१२४,९१४	१०९,४४६
१९	वाह्विसे	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,८४१	१,०४७	६८,५२५	८३,२४६
२०	सभापोखरी	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,८९१	२,४४४	१६,२२५	२१,७९१
२१	धुपु	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,२८७	१,८३४	६३,६३५	९३,२४०
२२	नुनढाकी	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	१,८१२	१,४०१	५३,२७४	३३,३५७
२३	आँखिभुई	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	४,१३८	३,७०४	९६,१३८	१७६,४५८
२४	तामाफोक	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	४,१३८	३,२०४	२२,३१२	१५२,६००
२५	माम्लिङ्ग	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	१,९०१	१,५३१	१३६,७३४	११७,७५४
२६	मावादिन	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	१,९५०	१,५३८	७७,५४०	९५,५२२
२७	मादीराम्बेनी	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	२,७६२	२,३१४	२१५,३८६	२२५,११९
२८	मादीमुलखर्क	४२०	४२०	४५३	१,०६९.२	३,४३५	२,९९४	१६३,७०१	१७१,२११
२९	सिद्धपोखरी	४२०	४२०	चैनपुर न.पा.	१,०६९.२	२,४८५	चैनपुर न.पा.	१३६,९८७	NA
३०	सिद्धकाली	४२०	४२०		१,०६९.२	२,८२२		६४,८५२	५८,७५८
३१	चैनपुर	४२०	४२०		१,०६९.२	२,९४०		१३२,९७५	११९,०१५
३२	वानेश्वर	४२०	४२०		१,०६९.२	२,०४९		५५,९१०	११,१८९
३३	खराङ्ग	४२०	४२०		१,०६९.२	३,३८६		६७,९०३	५९,०६६
३४	खाँवारी न.पा.	१३,१३२	१२,७२५	११,७५४	३२,८०१.२	३९,४५४	४८,५९८	४,३१४.४	५,०८१.२
जम्मा		२६,९७२	२६,५६५	२४,४१८	७१,८२७	१३२,३५५	११४,५८९	२,२०७,७१०	२,३५९,००४

४.१२ गा.वि.स./न.पा.गत बार्षिक बजेटसम्बन्धी विवरणहरू

तालिका नं. ६१: जिल्लाबाट निकाशी हुने प्रमुख वस्तुहरू र सोबाट संकलित राजश्वको तुलनात्मक विवरण

वस्तु	आ.व. ०६९/७०	आ.व. ०७०/७१	आ.व. ०७१/७२
अलैची तथा अन्य जडीबुटी	४३३,९१०	४,४७०,२५०	३,५५३,३०५
रुद्राक्ष	१५७,०००	२४४,०००	१,०९२,०००
ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा	२,४७३,४००	१,०२५,४७५	२,७५०,०००
जम्मा	३,०६४,३१०	५,७३९,७२५	७,३९५,३०५

श्रोत: जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा

खण्ड ५ शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई

५.१ संखुवासभा जिल्लाको शैक्षिक स्थिति

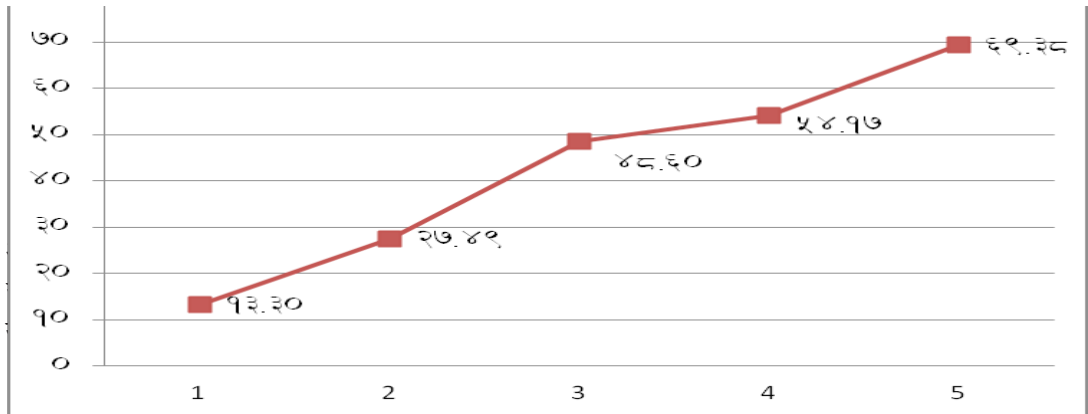
शिक्षा व्यक्ति एवं समाज विकासको लागि मेरुदण्ड हो । शिक्षा विना देश विकासको कल्पना पनि गर्न सकिदैन । व्यक्तिलाई सामाजिकीकरण गर्न शिक्षाले नै ठूलो सहयोग पुऱ्याएको हुन्छ । आजको दिनमा शिक्षा हासिल गर्न विद्यालयमा अध्ययन गर्न जाने बालबालिकाहरु नै भोलिको देशको कर्णाधार हुने हुँदा पनि शिक्षालाई यति धेरै महत्त्व दिनु परेको स्पष्ट हुन्छ । भनिन्छ शिक्षा नै सामाजिक परिवर्तनका वाहक हो । त्यसैले हामीले यो पनि बिर्सनु हुँदैन कि सम्पूर्ण शैक्षिक प्रकृयाको केन्द्र नै विद्यार्थी हुन् ।

यसपटकको जनगणनाले देशका ५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका कूल २ करोड ३९ लाख २६ हजार ५ सय ४१ जनसङ्ख्यामा ६५.९ प्रतिशत व्यक्तिहरू साक्षर रहेको देखाएको छ । पुरुषको साक्षरता दर ७५.१ प्रतिशत छ भने महिलाको साक्षरता दर ५७.४ प्रतिशत रहेको छ । २०५८ सालको जनगणनामा ६ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेर का व्यक्तिहरूको कूल साक्षरता दर ५४.१, पुरुष साक्षरता दर ६५.५ र महिला साक्षरता दर ४२.८ प्रतिशत थियो । देशको साक्षरतासँग संखुवासभाको तुलना गर्दा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कूल जनसङ्ख्यामा ६९.३८ प्रतिशत व्यक्तिहरू साक्षर रहेको पाइन्छ । पुरुष र महिलाको साक्षरता दर क्रमश ७७.४७ र ६२.२ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका नं. ६२: विगत ५ दशकको जिल्लाको साक्षरता स्थिति (प्रतिशत)

गणना वर्ष	२०२८	२०३८	२०४८	२०५८	२०६८
जम्मा	१३.३०	२७.४९	४८.६०	५४.९७	६९.३८
पुरुष	२३.५०	४९.६६	६५.४०	६३.७३	७७.४७
महिला	३.४०	९.०२	३२.६०	४५.०८	६२.२०

श्रोत: विभिन्न जनगणना, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

५.२ शैक्षिक उपलब्धि (उत्तीर्ण गरेको तह)

पाँच वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका साक्षर व्यक्तिहरूले हासिल गरेको शैक्षिक उपलब्धिलाई उनीहरूले उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक तहका आधारमा उल्लेख गरिएको छ। प्राप्त नतिजा अनुसार कुल साक्षर जनसङ्ख्याको सबैभन्दा ठूलो हिस्सा अर्थात् ४६.५९ प्रतिशत व्यक्तिहरूले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) उत्तीर्ण गरेको पाइएको छ। निम्न माध्यमिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म) उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरू २०.८५ प्रतिशत अंश सहित दोस्रो बहुसङ्ख्यामा रहेको देखिन्छ। एस.एल.सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गर्ने व्यक्तिहरू कुल ५ वर्ष माथिको जनसङ्ख्याको ६.९९ प्रतिशत देखिन्छन् भने एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गर्नेहरू ८.२४ प्रतिशत देखिएका छन्। त्यसैगरी स्नातक गर्ने १.०८ प्रतिशत र स्नाकोत्तर गर्ने ३०१ जना अर्थात् ०.३० प्रतिशत मात्र रहेको देखिन्छ भने जम्माजम्मी ५.५४ प्रतिशत व्यक्तिहरूले अनौपचारिक शिक्षा हासिल गरेको देखिएको छ।

तालिका नं. ६३: ५ वा सोभन्दा बढी उमेरका जनसङ्ख्याको शैक्षिक उपलब्धि (उत्तीर्ण गरेको तह)

क्र.सं.	उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	पूर्व प्राथमिक तह	३,५५४	३.४८	१,८९३	३.५४	१,६६१	३.४३
२	प्राथमिक तह (१-५ कक्षा)	४७,५२७	४६.५९	२४,३८०	४५.५६	२३,१४७	४७.७३
३	निम्न माध्यमिक तह (६-८ कक्षा)	२१,२६५	२०.८५	१०,५६०	१९.७३	१०,७०५	२२.०७
४	माध्यमिक तह (९-१० कक्षा)	१०,२४९	१०.०५	५,५३३	१०.३४	४,७१६	९.७२
५	एस.एल.सी. वा सो सरह	८,५१०	८.३४	४,८१५	९.००	३,६९५	७.६२
६	प्रमाणपत्र (+२) वा सो सरह	३,३३६	३.२७	२,०६५	३.८६	१,२७१	२.६२
७	स्नातक वा सो सरह	१,१०२	१.०८	८०८	१.५१	२९४	०.६१
८	स्नातकोत्तर वा सो सरह	३०१	०.३०	२५९	०.४८	४२	०.०९
९	अन्य	८३	०.०८	४७	०.०९	३६	०.०७
१०	अनौपचारिक शिक्षा	५,६५२	५.५४	२,९५१	५.५१	२,७०१	५.५७
११	तह उल्लेख नभएको	४३२	०.४२	२०६	०.३८	२२६	०.४७
	जम्मा	१०२,०११	१००	५३,५१७	१००	४८,४९४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को प्रतिवेदन

लैङ्गिक आधारमा उच्च माध्यमिक तहसम्म करिब करिब बराबरी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ भने उच्च शिक्षामा महिलाहरूको अवस्था कमजोर नै देखिन्छ।

५.३ अध्ययन गरेको विषय र क्षेत्र

यस जनगणनामा एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उत्तीर्ण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको विषय/क्षेत्रको विवरण International Standard Education Classification (ISEC) अनुसारको वर्गीकरणमा आधारित भएर विश्लेषण गरिएको छ। यसअनुसार सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरू अर्थात् २९.३५ प्रतिशतले शिक्षा (Education) क्षेत्रको अध्ययन गरेको देखिएको छ। यसैगरी मानविकी तथा कला (Arts & Humanities) क्षेत्रमा २४.९६ प्रतिशत सहित दोस्रो स्थानमा, व्यापार तथा प्रशासन (Business and Administration) क्षेत्रमा अध्ययन गरेका व्यक्तिहरू ९.९६ प्रतिशत सहित तेस्रो स्थानमा रहेका छन्। सामाजिक तथा व्यवहारिक विज्ञान अध्ययन गर्ने ४.५६, विज्ञान ३.०,

स्वास्थ्य क्षेत्र अध्ययन गरेका १.९२ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी इन्जिनियरिङ तथा उद्योग र निर्माण, कानुन, गणित तथा तथ्याङ्क विषय अध्ययन गर्ने व्यक्तिहरूको सङ्ख्या न्यून रहेको देखिएको छ ।

तालिका नं. ६४: एस.एल.सी. भन्दा माथिल्लो तह उर्तिण गरेका व्यक्तिहरूले अध्ययन गरेको बिषय क्षेत्र (१५ वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेर)

क्र.सं.	उर्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	शिक्षा	१,३९१	२९.३५	८१०	२५.८६	५८१	३६.१५
२	मानविकी तथा कला	१,१८३	२४.९६	८०९	२५.८३	३७४	२३.२७
३	व्यापार तथा प्रशासन	४७२	९.९६	३५९	११.४६	११३	७.०३
४	सामाजिक तथा व्यवहारिक विज्ञान	२१६	४.५६	१६३	५.२०	५३	३.३०
५	विज्ञान	१४२	३.००	१२४	३.९६	१८	१.१२
६	स्वास्थ्य	९१	१.९२	४१	१.३१	५०	३.११
७	कानुन	८४	१.७७	६८	२.१७	१६	१.००
८	गणित तथा तथ्यांक	५५	१.१६	५१	१.६३	४	०.२५
९	कृषि, वन तथा माछापालन	३३	०.७०	२०	०.६४	१३	०.८१
१०	इन्जिनियरिङ्ग, उद्योग र निर्माण	२५	०.५३	२५	०.८०	०	०.००
११	कम्प्युटर	६	०.१३	६	०.१९	०	०.००
१२	पत्रकारिता तथा सूचना	१	०.०२	०	०.००	१	०.०६
१३	अन्य	८	०.१७	६	०.१९	२	०.१२
१४	उल्लेख नभएको	१,०३२	२१.७८	६५०	२०.७५	३८२	२३.७७
जम्मा		४,७३९	१००	३,१३२	१००	१,६०७	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणनाको प्रतिवेदनको प्रतिवेदन, २०६८

समग्रमा एस.एल.सी.भन्दा माथि अध्ययन गरेका जम्मा ४,७३९ जना मध्ये ६६.०९ प्रतिशत त पुरुष नै रहेका छन् भने बाँकी ३३.९१ प्रतिशत मात्र महिला छन् । क्षेत्रगत रूपमा हेर्दा पनि शिक्षामा ३६.१५% र स्वास्थ्य क्षेत्रमा (३.११%) मात्रै महिला विद्यार्थी बढी छन् बाँकी सबै क्षेत्रगत विषय अध्ययन गर्ने पुरुष नै बढी रहेका छन् ।

५.४ गा.वि.स./न.पा.गत रूपमा जनसङ्ख्या र विद्यालय उपस्थिति

तलको तालिकामा गा.वि.स./न.पा.गत रूपमा ५-२५ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या र लैङ्गिक आधारमा विद्यालय गएको जनसङ्ख्या प्रस्तुत गरिएको छ । नव घोषित चैनपुर र मादी नगरपालिकाको पनि वर्तमान परिप्रेक्षमा प्रयोग गर्न सहज होस् भनी गाभिएका गा.वि.स. र तिनीहरूको वडालाई नगरपालिकामा मिलाए गरी तथ्याङ्क पनि सोही अनुसार तयार पारिएको छ । जसअनुसार संखुवासभा जिल्लालाई नै हेर्दा ५-२५ वर्ष उमेर समूहका जम्मा ६८,१३३ मध्ये ३२,२२२ अर्थात् ४७.३ प्रतिशत पुरुष र ३५,९११ जना अर्थात् ५२.७ प्रतिशत महिला रहेका छन् । विद्यालय गएका जम्मा ४८,३२२ जना मध्ये ४९.७ प्रतिशत पुरुष र ५०.३ प्रतिशत महिला छन् । त्यसैगरी विद्यालय नगएका जम्मा १९,८११ मध्ये ४१.२६ प्रतिशत पुरुष छन् भने ५८.७३ प्रतिशत महिलाहरू छन् जुन पुरुषभन्दा १७.४७ प्रतिशत बढी हो । यसबाट उल्लेखित उमेर समूहमा पनि महिलाहरू नै विद्यालय नजाने समूहमा रहेका छन् ।

तालिका नं. ६५: गाविस अनुसार ५-२५ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या र र लैङ्गिक आधारमा विद्यालय उपस्थिति

क्र.सं.	गा.वि.स /न.पा.	५-२५ वर्षको जनसंख्या		जनसंख्या					
		पुरुष	महिला	विद्यालय गएका		विद्यालय नगएका		उल्लेख नभएका	
				पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
	जम्मा	३२,२२२	३५,९११	२४,०१३	२४,३०९	७,६५२	१०,६९१	५५७	७११
१	आँखीभूई	१,४३०	१,७०४	१,०८७	१,१२६	३२७	५५७	१६	२१
२	बाह्रबिसे	७८२	८२०	५२९	५०५	२१०	२६०	४३	५५
३	बाला	५८३	६६७	४६८	४९९	११०	१५८	५	१०
४	वाना	१,०४५	१,१५८	७७८	८१२	२५७	३३३	१०	१३
५	चैनपुर न.पा.	४,८०२	५,४९३	३,६८१	३,७६७	१,०५८	१,६३७	६३	८९
६	चेपुवा	३६६	४०५	२३८	२६९	१२३	१२५	५	११
७	धुपु	८५१	९६७	६६७	६६३	१७१	२८९	१३	१५
८	दिदिङ्ग	६८३	६९३	५०६	४८५	१७२	२००	५	८
९	हटिया	६५२	७४०	४५३	४३३	१९३	३००	६	७
१०	जलजला	१,१८८	१,४२५	९४३	१,०२७	२३५	३९३	१०	५
११	किमाथाका	६८	९५	३७	४३	३१	५२	०	०
१२	खाँदवारी न.पा.	५,०१४	५,४६२	३,९०४	३,८२९	१,००३	१,४९२	१०७	१४१
१३	मादी न.पा.	२,८३७	३,२६७	२,१३६	२,१४०	६८२	१,०८७	१९	४०
१४	मकालु	९२०	९२१	५७६	५२३	३४२	३९८	२	०
१५	माम्लिङ्ग	७५३	८७०	५४२	५७५	१८०	२७०	३१	२५
१६	माङ्तेवा	४८९	४२९	३८३	३११	९९	११३	७	५
१७	मत्स्यपोखरी	७७१	९४०	५८४	६७५	१५४	२२३	३३	४२
१८	नुम	८९३	८५३	६०६	५०४	२३४	२८५	५३	६४
१९	नुनढाकी	४९७	५८१	३४४	३८५	१४८	१८७	५	९
२०	पाथिभरा	६८२	७३२	५१०	५३७	१६६	१८६	६	९
२१	पावाखोला	६६४	७२३	४१५	३८५	२४२	३३५	७	३
२२	सभापोखरी	७०१	७६०	४६९	५०५	२१५	२४६	१७	९
२३	सिसुवाखोला	६६४	७००	४४८	४५६	२१२	२३७	४	७
२४	सितलपाटी	८८५	१,०२२	६९८	६९२	१७४	३०८	१३	२२
२५	स्याबुन	१,३३२	१,५४२	१,०२७	१,०८०	२७८	४१७	२७	४५
२६	तामाफोक	१,४२७	१,६७९	१,११५	१,२१५	२७९	४३०	३३	३४
२७	ताम्कु	६३२	६२९	४८३	४५३	१३४	१५६	१५	२०
२८	याफु	५४७	६२९	३८६	४१५	१५९	२१२	२	२
२९	संस्थागत	६४	५	०	०	६४	५	०	०

५.५ गा.वि.स./न.पा. को साक्षरतासम्बन्धी विवरण

जिल्लाको साक्षरता ६९.३९ रहेको छ भने गा.वि.स./न.पा.गत रूपमा तलको साक्षरता तालिका विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा बढी खाँदबारी न.पा.को ७४.३ प्रतिशत छ भने गा.वि.स.मा धुपु गा.वि.स.७३.१६ प्रतिशत रहेको छ । ७० प्रतिशतभन्दा माथि साक्षरता भएका गा.वि.स./न.पा.को सङ्ख्या १२ वटा रहेका छन् । त्यसैगरी ५५ प्रतिशतभन्दा बढी साक्षरता भएका गा.वि.स./न.पा.को सङ्ख्या २४ वटा रहेका छन् भने चेपुवा, पावाखोला, हटिया र किमाथांका गरी ४ वटा गा.वि.स. ५५ प्रतिशतभन्दा कम साक्षरता भएको गा.वि.स.हरू रहेका छन् । तसर्थ अवको शिक्षा कम साक्षरता भएका क्षेत्रमा केन्द्रित हुनुपर्ने देखिन्छ ।

गा.वि.स./न.पा. तथा लैङ्गिक रूपमा शैक्षिक स्थिति र साक्षरता प्रतिशतसम्बन्धी विवरण अनुसूची-१३ र १४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६६: गा.वि.स./न.पा. को साक्षरता सम्बन्धी विवरण (५ वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेर)

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	साक्षरता प्रतिशत	क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	साक्षरता प्रतिशत	क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	साक्षरता प्रतिशत
	जिल्ला	६९.३९	१०	बाला	७०.८६	२०	नुनढाकी	६३.९८
१	खाँदबारी न.पा.	७४.३०	११	सित्तलपाटी	७०.८५	२१	नुम	६२.२९
२	धुपु	७३.१६	१२	मत्स्यपोखरी	७०.३४	२२	पाथिभरा	६२.०५
३	माम्लिङ्ग	७२.८०	१३	वाना	६९.२६	२३	बाह्रविसे	५९.३९
४	तामाफोक	७२.७७	१४	आँखीभुई	६८.८०	२४	मकालु	५५.६५
५	ताम्कु	७२.३५	१५	जलजला	६८.१७	२५	चेपुवा	४९.७२
६	चैनपुर न.पा.	७२.३४	१६	सभापोखरी	६७.७१	२६	पावाखोला	४८.६९
७	स्याबुन	७२.११	१७	मादी न.पा.	६६.१४	२७	हटिया	४७.५१
८	माङ्तेवा	७२.०१	१८	सिसुवाखोला	६६.०२	२८	किमाथांका	३९.८७
९	दिदिङ्ग	७१.२९	१९	याफु	६५.९४	२९	संस्थागत	९९.६१

५.६ समग्र शिक्षामा संखुवासभा

विवरण	संख्या	विवरण	संख्या
श्रोत केन्द्र	१५	गुम्बा शिक्षा	४
वाल विकास केन्द्र	२५०	गुरुकुल शिक्षा	१
अनौपचारिक प्रौढ (आधारभूत) विद्यालय	१	समाहित शिक्षा कक्षा	२
खुल्ला मा.वि.	१	समुदायद्वारा व्यवस्थित विद्यालय	९१
सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	१९	जम्मा विद्यालय	४११
कल सरकारी विद्यालय	३७७	श्रोत कक्षा: सुस्त श्रवण	१
कुल संस्थागत विद्यालय	३२	श्रोत कक्षा: सुस्त मनस्थिती	१
क्याम्पस	५	आय आर्जन समूह	३०
उच्च मा.वि.	२२		

तालिका नं. ६७: शैक्षिक संस्थासम्बन्धी विवरण, २०७०

विद्यालयको तह	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	कैफियत
प्रा.वि. (१-५)	२५४	१३	२६७	४ गुम्बा र १ गुरुकुल विद्यालयहरू यसमा समावेश गरिएको छैन।
नि.मा.वि. (१-८)	६२	१३	७५	
मा.वि. (१-१०)	४३	६	४९	
उ.मा.वि. (१-१२)	२०	-	२०	
जम्मा	३७९	३२	४११	

तालिका नं. ६८: विद्यालयको तहसम्बन्धी विवरण, २०७०

तह	जम्मा	सामुदायिक	संस्थागत	समुदायद्वारा ब्यवस्थित
बालविकास केन्द्र	३३०			
प्राथमिक	३३३	२६४	१७	५२
निम्न माध्यमिक	८७	६२	७	१८
माध्यमिक	५८	४१	५	१२
उच्च मा.वि.	२०			
क्याम्पस	५			

तालिका नं. ६९: शिक्षक संख्या (स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत मात्र) सम्बन्धी विवरण, २०७०

प्रकार	जिल्लाको जम्मा			सामुदायिक प्रा.वि.			सामुदायिक नि.मा.वि.			सामुदायिक मा.वि.			संस्थागत विद्यालय		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
स्थायी	१३७	७७६	९१३	१२७	६२९	७५६	७	७२	७९	३	७५	७८	०	०	०
अस्थायी	२३२	४९२	७२४	११८	१७६	२९४	६	८४	९०	५	५४	५९	१०३	१७८	२८१
जम्मा	३६९	१२६८	१६३७	२४५	८०५	१०५०	१३	१५६	१६९	८	१२९	१३७	१०३	१७८	२८१

नोट : १५ जना स्रोतव्यक्तिहरू यस विवरणमा समावेश गरिएको छैन।

तालिका नं. ७०: तहगत शिक्षक दरबन्दी विवरण (शिक्षक अनुदान समेत), २०७०

तह	प्रथम	द्वितीय	तृतीय	जम्मा	शिक्षक अनुदान	कूल जम्मा
प्रा.वि.	२१	१८१	८४८	१०५०	१३०	११८०
नि.मा.वि.	३	३०	१३६	१६९	९०	२५९
मा.वि.	२	२३	११२	१३७	६४	२०१
जम्मा	२६	२३४	१०९६	१३५६	२८४	१६४०

तालिका नं. ७१: समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरू

माध्यमिक	निम्न माध्यमिक	प्राथमिक	जम्मा
२१	२२	४८	९१

तालिका नं. ७२: आ.व. २०७०/७१ मा विद्यार्थी संख्या अति न्यून भएका कारण मर्ज गरिएका सामुदायिक विद्यालयहरू

क्र.सं.	कुन	कहाँ
१	खाङ्लुवा प्रा.वि., सिन्तुप, ताम्कु	कालिका नि.मा.वि., याचम्खा
२	मनकामना प्रा.वि., कात्तिके, सित्तलपाटी	हिमालय मा.वि., आङ्ला
३	पञ्चकन्य प्रा.वि., कश्मिरे, सित्तलपाटी	जनता उ.मा.वि., चन्दनपुर, सित्तलपाटी
४	दशरथ प्रा.वि., माभुखर्क, मादीमुलखर्क	विनोद उ.मा.वि., मादिमुलखर्क
५	सिर्जना प्रा.वि., पिप्लेटार, वाना	सिहदेवी प्रा.वि., बोहोराटार

तालिका नं. ७३: आ.व. २०७०/७१ मा न्यून विद्यार्थी संख्या भएका कारण कक्षा घटाइएका विद्यालयहरू

क्र.सं.	विद्यालयको नाम र ठेगाना	सञ्चालित कक्षा	घटाइएको कक्षा
१	वानेश्वर प्रा.वि., दङ्गाली गाउँ, वानेश्वर	५	३
२	जनता प्रा.वि., मगरगाउँ, माम्लिङ्ग	५	३
३	विश्वप्रेमी प्रा.वि., चिरैते, मादिमुलखर्क	५	३
४	धनपोखरी प्रा.वि., सानोआइराङ्ग, मादिमुलखर्क	५	३
५	कालिका प्रा.वि., लेलुवा, खाँदवारी	५	३
६	खुडदेवी प्रा.वि., बयाक, चैनपुर	५	३
	नवज्योति प्रा.वि., पाथिभरा	२०७०/७१ मा खारेज गरिएको	

तालिका नं. ७४: श्रोतकेन्द्रगत रुपमा विद्यालय विवरण

क्र. सं.	श्रोतकेन्द्रको नाम	गा.वि.स.	सामुदायिक विद्यालय						संस्थागत विद्यालय				
			उ.मा.वि.	मा.वि.	नि.मा.वि.	प्रा.वि.	जम्मा	गुरुकुल	गम्बा	प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	जम्मा
१	लिंगम	किमाथाका				१	१			१			१
		चेपुवा	१		१	६	८						०
		हटिया		१	२	६	९						०
२	हेदाङ्गना	पावाखोला			२	१२	१४						०
		पाथिभरा	१		२	८	११		१				०
३	सेदुवा	मकालु		१	१	१०	१२						०
		नुम		१	१	७	९				१		१
४	माङ्तेवा	याफु		१	२	८	११						०
		माङ्तेवा		१	३	५	९						०

क्र. सं.	श्रोतकेन्द्रको नाम	गा.वि.स.	सामुदायिक विद्यालय					गुरुकुल	गुम्बा	संस्थागत विद्यालय			जम्मा
			उ.मा.वि.	मा.वि.	नि.मा.वि.	प्रा.वि.	जम्मा			प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	
५	ताम्कु	ताम्कु	१		१	६	८						०
		बाला		२	२	५	९						०
		सिसुवाखोला		१	२	५	८						०
६	चन्दनपुर	सित्तलपाटी	१	१	१	१०	१३			१			१
		दिदिङ्ग		२	३	७	१२						०
७	धुपु	धुपु	१		१	७	९			१			१
		मत्स्यपोखरी		२	१	६	९						०
८	खाँदबारी न.पा.	खाँदबारी न.पा.	४	७	५	१८	३४	१		४	६	४	१४
९	बाह्रविसे	बाह्रविसे		१	१	९	११						०
		सभापोखरी	१	१	१	७	१०				१		१
		स्याबुन	१	१	४	८	१४						०
१०	वाना	वाना	१	१	३	८	१३			१			१
		जलजला		३	४	८	१५						०
११	चैनपुर न.पा.	खराङ्ग	१	१	३	७	१२			१			१
		वानेश्वर		१	२	७	१०						०
		चैनपुर	१	१	१	९	१२					२	२
		सिद्धकाली	१	१	२	५	९		१		१		१
		सिद्धपोखरी		१	१	६	८			१			१
१२	पोखरी	नुनढाकी		१	१	५	७						०
१३	मादी न.पा.	मावादिन		३	१	२	६						०
		मादीराम्बेनी	१	१	२	७	११				१		१
		मादीमुलखर्क	१	१	२	१२	१६		१				०
१४	माम्लिङ्ग	तामाफोक	१	२	२	९	१४				२		२
		माम्लिङ्ग	१	१	०	५	७		१	१	१		२
१५	आँखीभुईँ	आँखीभुईँ	१	२	२	१३	१८			२			२
जम्मा			२०	४३	६२	२५४	३७९	१	४	१३	१३	६	३२

स्रोत: Flash Report, 2071

तालिका नं. ७५: सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको विवरण

क्र.सं.	सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	परिचालिकाको नाम
१	आदर्श सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खाँदवारी ११	महेश थपलिया	आरती गिरी
२	अरुण उपत्यका सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खाँदवारी ३	मेदिनी घिमिरे	निर्मला घिमिरे
३	कानिम सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खाँदवारी ४	जहरसिंह राई	सरिता राई
४	सिद्धेश्वर सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खाँदवारी ७	शेरबहादुर पुरी	सुशिला पोखेल
५	जनचेतना सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खाँदवारी १०	डम्बरु निरौला	तारा दाहाल
६	खराङ्ग सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	खराङ्ग	उमेश कुमार राउत	सिता गुरागाई
७	आँखीभुईँ सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	आँखीभुईँ	खगेन्द्र श्रेष्ठ	हिमादेवी श्रेष्ठ
८	सिद्धकाली सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	सिद्धकाली	पदमबहादुर अधिकारी	उमा कार्की
९	वानेश्वर सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	वानेश्वर	डम्बरबहादुर अधिकारी	ओमकुमारी श्रेष्ठ
१०	चैनपुर सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	चैनपुर न.पा.	सूर्य दाहाल	सिता शर्मा
११	मुठेशनिश्चरे सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	तामाफोक	गोविन्द थापा	विष्णुमाया खत्री
१२	हाड्ढोड्टेम सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	पाथिभरा	देउमान राई	पवित्रा राई
१३	याफु सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	याफु	गणेश राई	कुमारी पोखेल
१४	सिलिचोङ्ग सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	ताम्कु	नरभुपाल राई	हेमा कुमारी राई
१५	ओखरबोटे सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	मादी न.पा.	दयानन्द दाहाल	पर्मिला दाहाल
१६	हाड्थुम सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	चैनपुर न.पा.	मोहनमणी दाहाल	गंगा देवान
१७	द नर्थ वरुण सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	नुम	पुष्पबहादुर तामाङ्ग	कर्णमाया तामाङ्ग
१८	वाना सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	वाना	भक्तबहादुर श्रेष्ठ	खड्गकुमारी भट्टराई
१९	लोकतन्त्र सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	चैनपुर न.पा.	कुमारबाबु अधिकारी	चन्द्रकला पौडेल

स्रोत: Flash Report, 2071

तालिका नं. ७६: तहगत रुपमा जम्मा विद्यार्थी संख्या

तह	पूर्व प्रा.वि.	प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.	जम्मा
छात्रा	३१०७	१३१६७	६६१२	२७९९	७९३	२६४७८
छात्र	३३५८	१३४३०	५९२९	२५४०	७४०	२५९९७
जम्मा	६४६५	२६५९७	१२५४१	५३३९	१५३३	५२४७५

तालिका नं. ७७: पूर्व प्रा.वि./वालविकास केन्द्रका विद्यार्थीसम्बन्धी विवरण

विवरण	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य
छात्रा	३१०७	३३७	२०४५	७२५
छात्र	३३५८	२८७	२२६४	८०७
जम्मा	६४६५	६२४	४३०९	१५३२

तालिका नं. ७८ : कक्षागत रुपमा जम्मा विद्यार्थी संख्या

कक्षा	पूर्व प्रा.वि.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	जम्मा
छात्रा	३१०७	३१८७	२५९२	२४६८	२५०९	२४११	२४५०	२०७१	२०९१	१६६६	११३३	३४०	४५३	२६४७८
छात्र	३३५८	३३५७	२६९६	२४८८	२५७५	२३१४	२३१९	१७८७	१८२३	१५१६	१०२४	३८४	३५६	२५९९७
जम्मा	६४६५	६५४४	५२८८	४९५६	५०८४	४७२५	४७६९	३८५८	३९१४	३१८२	२१५७	७२४	८०९	५२४७५

तालिका नं. ७९: कक्षागत रुपमा दलित विद्यार्थी संख्या

कक्षा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	जम्मा
छात्रा	३४८	२९७	२५८	२२१	२१६	२२६	१७६	१४८	१२४	६७	१९	२८	२१२८
छात्र	३२६	२४१	२७०	२५३	२१०	१८१	१३७	१४२	१०२	६९	३०	१४	१९७५
जम्मा	६७४	५३८	५२८	४७४	४२६	४०७	३१३	२९०	२२६	१३६	४९	४२	४१०३

तालिका नं. ८०: कक्षागत रुपमा जनजाति विद्यार्थी संख्या

कक्षा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	जम्मा
छात्रा	२३५७	१९१०	१८६६	१८९३	१८१०	१६९४	१३८८	१४२२	१११८	७८७	२०९	२५७	१६७११
छात्र	२५३७	२०४९	१८६२	१९७७	१७३५	१६४७	१२१५	१२२९	९९४	७५४	२३४	२१३	१६४०६
जम्मा	४८९४	३९५९	३७२८	३८७०	३५४५	३३४१	२६०३	२६५१	२११२	१५०१	४४३	४७०	३३११७

तालिका नं. ८१: जातिगत आधारमा विद्यार्थी विवरण

तह	लिङ्ग	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा	लैङ्गिक अनुपात
पूर्व प्रा.वि.	छात्रा	३३७	२०४५	७२५	३१०७	०.९३
	छात्र	२८७	२२६४	८०७	३३५८	
	जम्मा	६२४	४३०९	१५३२	६४६५	
प्रा.वि.	छात्रा	१३६७	९८३६	२५१७	१३७२०	०.९८
	छात्र	१३२६	१०१६०	२५०१	१३९८७	
	जम्मा	२६९३	१९९९६	५०१८	२७७०७	
नि.मा.वि.	छात्रा	५५४	४५०४	१६४०	६६९८	१.१२
	छात्र	४६३	४०९१	१४२४	५९७८	
	जम्मा	१०१७	८५९५	३०६४	१२६७६	
मा.वि.	छात्रा	१९२	१९०५	७५८	२८५५	१.०९
	छात्र	१७३	१७०८	७२८	२६०९	
	जम्मा	३६५	३६१३	१४८६	५४६४	

तह	लिङ्ग	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा	लैङ्गिक अनुपात
उ.मा.वि.	छात्रा	४७	४६६	२८०	७९३	१.०७
	छात्र	४४	४४७	२५०	७४०	
	जम्मा	९१	९१३	५३०	१५३४	
जम्मा	छात्रा	२४९७	१८७५६	५९२०	२७१७३	१.०२
	छात्र	२२९३	१८६७०	५७१०	२६६७२	
	जम्मा	४७९०	३७४२६	११६३०	५३८४६	
प्रतिशत	छात्रा	९.१९	६९.०२	२१.७९	५०.४६	१.०२
	छात्र	८.६	७०	२१.४१	४९.५३	
	जम्मा	८.९	६९.५१	२१.६	१००	

विभिन्न शैक्षिक सूचकहरू (Different Educational Indicators)

तालिका नं. ८२: कक्षागत शैक्षिक सूचकहरू, प्रतिशतमा

क्र.सं.	सूचकहरू	जिल्लाको अवस्था २०१४/१५	कैफियत
१	कक्षा दोहोर्याउने दर		
	कक्षा १	३९.४८%	
	कक्षा २	२२.९१%	
	कक्षा ३	१८.४२%	
	कक्षा ४	१८.२९%	
	कक्षा ५	१३.३७%	
	कक्षा ६	२०.४३%	
	कक्षा ७	१५.०७%	
	कक्षा ८	१८.६७%	
	कक्षा ९	१२.७१%	
	कक्षा १०	१.७९%	
	जिल्लागत	१८.१२%	
२	उत्तीर्णदर		
	एस.एल.सी.	२६.१२%	

तालिका नं. ८३: शैक्षिक सूचकहरू, संख्यामा

तह		भर्ना संख्या			दोहो-न्याउने संख्या			नयाँ भर्ना संख्या			स्थानान्तर संख्या			उत्तीर्ण संख्या		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
प्रा. वि.	जम्मा	१३७२०	१३२८७	२७००७	३१०९	३३८३	६४९२	१७०३	१७१७	३४२०	६८५	७४१	१४२६	९९२६	९८३३	१९७८९
	दलित	१३६७	१३२६	२६९३	३९३	४०४	७९७	१६४	१४९	३१३	५८	५६	११४	९१६	८६६	१७८२
	जनजाति	९८३६	१०१६०	१९९९६	२२९२	२४७५	४८६२	११९९	१२४४	२४४३	४८७	४३२	१०१७	७०५७	७०५३	१४११७
	अन्य	२५१७	२५०१	५०१८	४२४	४१२	८३६	३४०	३२४	६६४	१४०	१४६	२९५	१९५३	१९३३	३८९०
नि. मा. वि.	जम्मा	६६९८	५९७८	१२६७६	११६९	११४१	२३१०	३३५	२७३	६०८	८७५	७९८	१६७३	४६५४	४०३९	८६९३
	दलित	४५४	४६३	९१७	११८	७८	१९६	१७	१७	३४	५२	५३	१०५	३८४	३३२	७५६
	जनजाति	४५०४	४०९१	८५९५	८१३	८६६	१६८०	२४०	१९०	४३०	६४२	६०१	१२४३	३०४९	२६२४	५६७२
	अन्य	१६४०	१४२४	३०६४	२३७	१९७	४३४	७८	६७	१४४	१८१	१४८	३२५	१२२२	१०७९	२३०५
मा. वि.	जम्मा	२८५५	२६०९	५४६४	२४३	२०२	४४५	१६६	१६०	३२६	३८६	३२९	७५५	२२२६	२०७८	४३०४
	दलित	१९२	१७३	३६५	२२	१४	३६	१४	४	१८	३१	२४	५५	१३९	१३५	२७४
	जनजाति	१९०५	१७०८	३६१३	१६१	१४५	३०६	१२६	११५	२४१	२३८	२२९	४६७	१५०६	१३३४	२८४०
	अन्य	७४८	७२८	१४८६	६०	४३	१०३	२६	४१	६७	११७	७६	१९३	५८१	६०९	११९०

तालिका नं. ८४: शैक्षिक सूचकहरू, प्रतिशतमा

तह	विवरण	दोहो-न्याउने प्रतिशत			स्थानान्तर प्रतिशत			उत्तीर्ण प्रतिशत		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
प्रा. वि.	जम्मा	२२.६६	२४.१९	२३.४३	४.९९	५.३०	५.१५	७२.३५	७०.५२	७१.४२
	दलित	२८.७५	३०.४७	२९.६०	४.२४	४.२२	४.२३	६७.०१	६५.३१	६६.१७
	जनजाति	२३.३०	२५.३४	२४.३१	४.९५	५.२४	५.०९	७१.७५	६९.४२	७०.६०
	अन्य	१६.८५	१६.४७	१६.६०	५.५६	६.२४	५.८८	७७.५९	७७.२९	७७.५२
नि. मा. वि.	जम्मा	१७.४५	१९.०९	१८.२२	१३.०६	१३.३५	१३.२०	६९.४८	६७.५६	६८.५८
	दलित	२१.३०	१६.८५	१९.२७	९.३९	११.४५	१०.३२	६९.३१	७१.७१	७०.४०
	जनजाति	१८.०५	२१.१७	१९.५५	१४.२५	१४.६९	१४.४६	६७.७०	६४.१४	६५.९९
	अन्य	१४.४५	१३.८३	१४.१६	११.०४	१०.३९	१०.६१	७४.५१	७५.७७	७५.२३
मा. वि.	जम्मा	८.५१	७.७४	८.१४	१३.५२	१२.६१	१३.०९	७७.९७	७९.६५	७८.७७
	दलित	११.४६	८.०९	९.८६	१६.१५	१३.८७	१५.०७	७२.४०	७८.०३	७५.०७
	जनजाति	८.४५	८.४९	८.४७	१२.४९	१३.४१	१२.९३	७९.०६	७८.१०	७८.६१
	अन्य	७.९२	५.९१	६.९३	१५.४४	१०.४४	१२.९९	७६.६५	८३.६५	८०.०८

तालिका नं. ८५: समष्टिगत शैक्षिक सूचकहरू (Integrated Educational Indicators)

क्र.सं.	विवरण	प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.	जम्मा
१	जम्मा विद्यालय संख्या	२७७	६९	४६	२०	४१६
	सरकारी अनुदानप्राप्त विद्यालय	२६०	६२	४१	२०	३८३
	संस्थागत विद्यालय	१७	७	५	-	२९
२	समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका विद्यालय	९०	३७	१५	-	१४२
३	गुम्बा	४	-	-	-	४
४	आश्रम	१	-	-	-	१
५	समुदायमा आधारित पूर्व प्रा.वि.	२	-	-	-	२
६	विद्यालयमा आधारित पूर्व प्रा.वि.	२४८	-	-	-	२४८
७	जम्मा विद्यार्थी संख्या	२७,७०७	१२,६७६	५,४६४	१,५३४	४७,३८१
	छात्रा	१३,७२०	६,६९८	२,८५५	७९३	२४,०६६
	छात्र	१३,९८७	५,९७८	२,६०९	७५०	२३,३२४
८	छात्रा प्रतिशत	४९.५२	५२.८४	५२.२५	५१.६९	५०.७९
९	जम्मा दलित विद्यार्थी संख्या	२,६९३	१,०१७	३६५	९१	४,१६६
	छात्रा	१,३६७	५५४	१९२	४७	२,१६०
	छात्र	१,३२६	४६३	१७३	४४	२,००६
१६	दलित विद्यार्थी प्रतिशत	९.७२	८.०२	६.६८	५.९३	८.७९
१७	जम्मा जनजाति विद्यार्थी संख्या	१९,९९६	८,५९५	३,६१३	९१३	३३,११७
	छात्रा	९,८३६	४,५०४	१,९०५	४६६	१६,७११
	छात्र	१०,१६०	४,०९१	१,७०८	४४७	१६,४०६
२०	जनजाति विद्यार्थी प्रतिशत	७२.१७	६७.८१	६६.१२	५९.५२	६९.९०
२१	विद्यालय विद्यार्थी अनुपात	०.११	०.१७	०.१२	०.०९	०.१२
२२	जम्मा शिक्षक दरबन्दी संख्या	१,०५०	१६९	१३७	-	१,३५६
२३	राहत शिक्षक संख्या	१३०	९०	६४	-	२८४
२४	जम्मा शिक्षक संख्या	१,१८०	२५९	२०१	-	१,६४०
	शिक्षिका	३२९	३४	-	-	३७४
	शिक्षक	८५१	२२५	-	-	१,२६६
२७	विद्यालय शिक्षक अनुपात	१:२.९	१:१.९	१:३	-	-
२८	शिक्षिकाको प्रतिशत	२८	१३	०	-	६,५६०
२९	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात	२६	७५	४०	-	३५
३०	शिक्षिका प्र.अ. भएको विद्यालय संख्या	२१	१	१	-	२३

तालिका नं. ८६: विद्यालय, विद्यार्थी तथा शिक्षक अनुपात (Flash II, 2070) अनुसार

विद्यालय तह	विद्यालय संख्या	विद्यार्थी संख्या	कूल शिक्षक संख्या	विद्यालय विद्यार्थी अनुपात	विद्यालय शिक्षक अनुपात	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
प्राथमिक	४१६	२७९३१	११८०	६७.१४	२.८४	२३.६७
निम्नमाध्यमिक	१३५	१२५७५	२५९	९३.१५	१.९२	४८.५५
माध्यमिक	६६	५०३७	२०१	७६.३२	३.०५	२५.०६
जम्मा	६१७	४५५४३	१६४०	७३.८१	२.६६	२७.७७

तालिका नं. ८७: विशेष विद्यालय सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम र ठगाना	अपाङ्गताको प्रकार	प्र.अ.को नाम	श्रोत शिक्षकको नाम
१	श्री महेन्द्र उ.मा.वि., मानेभञ्ज्याङ्ग, खाँदवारी	सुस्तश्रवण	हेमराज खड्का	हुमकुमार बुङ्गना
२	श्री सरस्वती मा.वि., चैनपुर	सुस्त मनस्थिती	उज्ज्वल कर्माचार्य	निर्मला शर्मा

संखुवासभा जिल्लाको एस.एल.सी.परीक्षा २०७० र २०७१ को तुलनात्मक नतिजा अनुसूची-१५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ८८: साक्षरता कार्यक्रम सम्बन्धी समष्टिगत विवरण, २०७०/७१

क्र. सं.	न.पा./ गा.वि.स.	संचालित कक्षा संख्या	कूल सहभागी			दलित			आदिवासी/जनजाती			अन्य		
			महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	सिसुवाखोला	५	५८	१८	७६	०	०	०	५८	१८	७६	०	०	०
२	सिद्धकाली	५	८०	८	८८	५	०	५	५०	७	५७	२५	१	२६
३	नुनढाकी	५	७७	०	७७	२	०	२	७३	०	७३	२	०	२
४	सिद्धपोखरी	५	७१	९	८०	५	१	६	३३	५	३८	३३	३	३६
५	आँखीभूई	१०	१८३	१७	२००	१९	१	२०	९०	६	९६	७४	१०	८४
६	तामाफोक	१२	१२०	१२	१३२	१५	१	१६	७२	७	७९	३३	४	३७
७	हटिया	१०	१२४	४३	१६७	१	०	१	१२३	४३	१६६	०	०	०
८	खराङ्ग	९	११०	९	११९	१२	६	१८	४३	२	४५	५५	१	५६
९	मादीमूलखर्क	५	५२	२४	७६	४	०	४	२९	१४	४३	१९	१०	२९
१०	मादीराम्घेनी	८	१३३	२७	१६०	२७	११	३८	४७	१२	५९	५९	४	६३
११	खाँदवारी न.पा.	२७	३९५	६९	४६४	५६	११	६७	१७९	३७	२१६	१६०	२१	१८१
१२	वडा नं	६	८३	१८	१०१	१०	१	११	५४	१४	६८	१९	३	२२
१३	वडा नं	१०	१२७	३२	१५९	१५	५	२०	५५	१६	७१	५७	११	६८
१४	वडा नं	६	९६	१०	१०६	६	१	७	४०	५	४५	५०	४	५४
१५	वडा नं	५	८९	९	९८	२५	४	२९	३०	२	३२	३४	३	३७
जम्मा		१२८	१७९८	३०५	२१०३	२०२	४२	२४४	९७६	१८८	११६४	६२०	७५	६९५

यस संखुवासभा जिल्ला अन्तर्गत खाँदबारी न.पा. वडा नं. ११, १२ र १३ पूर्ण साक्षर घोषणा भैइ सकेको र हालको कार्यक्रम संचालनको अवस्थामा अन्य वडा तथा गा.वि.स.हरूलाई पूर्ण साक्षर वडा तथा गा.वि.स. घोषणा गर्न सकिएको छैन ।

तालिका नं. ८९: संखुवासभा जिल्लामा संचालनमा रहेको उच्च मा.वि. सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	शैक्षिक संस्थाको नाम र ठेगाना	सम्पर्क नं.	विद्यालयको किसिम	सम्बन्धन लिएको वर्ष
१	वरुण क्याम्पस, खाँदबारी	२९-६०१९५	क्याम्पस	२०५१
२	संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस, चैनपुर	२९७०२०८	क्याम्पस	२०५४
३	वाना उ.मा.वि., वाना	२९-६९३९५	सामुदायिक	२०५६
४	रामेश्वर उ.मा.वि., माम्लिङ्ग	२९-६९१००,७०२४०	सामुदायिक	२०५७
५	हिमालय उ.मा.वि., खाँदबारी	२९-५६०२०५	सामुदायिक	२०५७
६	मनकामना उ.मा.वि., तुम्लिङ्गटार		सामुदायिक	२०६०
७	जनज्योति उ.मा.वि., धुपु		सामुदायिक	२०६३
८	जनता उ.मा.वि. चन्द्रनपुर	०२९-६३०२०२	सामुदायिक	२०६४
९	महेन्द्र उ.मा.वि. मानेभञ्ज्याङ्ग	०२९-५६०१२४	सामुदायिक	२०६४
१०	त्रिवेणी उ.मा.वि. ब्राह्मविसे	०२९-६८००३२	सामुदायिक	२०६४
११	वागेश्वरी उ.मा.वि., खाँ.न.पा.-१२, हुंगेधारा	०२९-५६०४९४	सामुदायिक	२०६५
१२	सगरमाथा उ.मा.वि. ताम्कु-१	०२९-६३०२७३	सामुदायिक	२०६५
१३	अमरुवा उ.मा.वि. आँखीभुई	०२९-६८०१४९	सामुदायिक	२०६५
१४	मादी उ.मा.वि. मादि	०२९-६८०७११	सामुदायिक	२०६५
१५	शारदा उ.मा.वि. चैनपुर न.पा.-१६, चाँदेलुङ	०२९-६८०१६८	सामुदायिक	२०६६
१६	सरस्वती उ.मा.वि. चैनपुर-१०, चैनपुर	०२९-५७०२०५	सामुदायिक	२०६६
१७	शारदा उ.मा.वि. चैनपुर न.पा.-६, पोखरी	०२९-६८०३१४	सामुदायिक	२०६६
१८	चामुण्डे उ.मा.वि. तामाफोक-६, तामाफोक	९७४२०१३४३८	सामुदायिक	२०६६
१९	हिमालय उ.मा.वि. पाथीभरा-७, गोलेचौर	९९३२९५९११	सामुदायिक	२०६६
२०	विनोद उ.मा.वि., मादी न.पा.-३	९७४११६८१२३	सामुदायिक	२०६७
२१	अरुणोदय उ.मा.वि., चेपुवा, लिङ्म,	०२९-५६०१५७	सामुदायिक	२०६९
२२	जम्वावती उ.मा.वि., स्याबुन-२, सिबुवा	०२९-६८०००३	सामुदायिक	२०६९

स्रोत : उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्

तालिका नं. ९०: संखुवासभा जिल्लामा संचालित क्याम्पसहरू, २०७१

क्र. सं.	क्याम्पसको		क्याम्पस प्रमुखको	
	नाम	सम्पर्क नं.	नाम	मोबायल नं.
१	श्री वरुण बहुमुखी क्याम्पस, खाँदवारी	०२९५६०१९५	श्री टिकाराम गुरुङ्ग	९८४२०७८६०३
२	श्री हिमालय किरण पब्लिक क्याम्पस, खाँदवारी	०२९५६०३१५	श्री मातृका तिम्सिना	९८५२०५१६५१
३	श्री मादी बहुमुखी क्याम्पस, मादी	०२९६८०३४५	श्री गायत्री प्र. दाहाल	९८५२०५१०७५
४	श्री संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस, चैनपुर	०२९५७०२२८	श्री भरत शाक्य	९८४२१०६७०५
५	श्री माम्लिङ्ग बहुमुखी क्याम्पस, माम्लिङ्ग	०२९६८०७३१	श्री मदन खत्री	९८५११९३३७९

क्याम्पसका विद्यार्थी र प्राध्यापकहरूको दरबन्दीसम्बन्धी तालिका अनुसूची-१६ मा दिइएको छ।

५.७ स्वास्थ्य

आज विश्वमा भएको वैज्ञानिक आविष्कार सँगसँगै मानिसमा लाग्ने रोगहरू पनि दिनानुदिन बृद्धि हुँदै जान थालेको परिप्रेक्ष्यलाई दृष्टिगत गरी ग्रामीण तथा बजार क्षेत्रका जनसमुदायलाई परम्परागत तौर तरिकाको रूपमा आयुर्वेदिक औषधी उपचार र आधुनिक उपचार गरी सरकारले देशका सबै जिल्ला सदरमुकाममा जिल्ला स्वास्थ्य/जन स्वास्थ्य कार्यालय र जिल्ला अस्पताल, हरेक निर्वाचन क्षेत्रमा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, हरेक इलाकामा इलाका स्वास्थ्य चौकी र प्रत्येक गा.वि.स.मा उप-स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने नेपाल सरकारको नीतिअनुसार यस जिल्लामा पनि निम्नानुसारको स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू स्थापना गरी संचालन भैरहेका छन्।

तालिका नं. ९१: आधारभूत स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धीविवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण	संख्या	कैफियत
१	जिल्ला अस्पताल	१	
२	शैया	२५	
३	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	२	
४	स्वास्थ्य चौकी	२३	स्तरान्नी भएका ६ स्वा.चौ. समेत
५	उप स्वास्थ्य चौकी	२३	
६	गाउँ घर क्लिनिक	११७	
७	खोप क्लिनिक	२०६	
८	आयुर्वेद औषधालय	४	जिल्ला १ र इलाका ३ (पाथिभरा, बाला र आँखीभुई)

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य र जिल्ला आयुर्वेद कार्यालय

तालिका नं. ९२: मुख्य मुख्य स्वास्थ्य सूचकहरू, २०७०/७१ (श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, संखुवासभा)

Selected Indicators of Hospital Services

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71	Trend
1	No. of Sanction Bed	15	15	15	
2	NO. of Available Beds	15	25	25	
3	Total no. of OPD Cases	22,880	21,027	18,789	-
4	Total OPD Visits as % of Total Population	11.89	13.16	11	
5	Total no. of Emergency Cases	4,102	4,453	3,636	
6	% of Emergency Visits Among Total OPD Visits	15.2	15.76	14.68	
7	Bed Occupancy Rate	63.65	73.95	88.11	
8	Total No. of Inpatients Discharge	3,420	2,772	2,352	-
9	Total No. of Preventative Services Provided	2,605	2,675	24	-
10	Total No. of Lab Services Provided	28,712	27,989	26,330	-
11	Total No. of Hospital Services Provided	33,232	28,252	28,056	-
12	Tota No. of Delivery Conducted	541	549	778	+
13	Total No. of Referral Cases (In)	0	0	-	
14	Total No. of Referral Cases (Out)	348	323	-	
15	Total No. of Maternal Deaths	0	0	-	
16	Total No. of Hospital Deaths	26	11	-	+
17	No. of Hospital Dev. Com. Meeting Held	4	4	4	
18	Delivery Conducted as a % of Expected Pregnancy	10.61	12.74	19	
19	Proportion of Non-Communicable Disease Among Inpatients	-	-	-	
20	No. of CAC Services Provided	585	407	464	
21	Death Rate Among Surgery (%)	0	0	-	
22	Death Rate Among Inpatients (%)	0.76	0.4	-	
23	Total Surgery Cases	174	125	-	
24	% of Major Surgery Among Total Surgery Cases	10.92	14.4	-	
25	Dotor: In-Patient Ration	1:861	1:554	1:470	
26	Dotor: OPD Ratio	1:5720	1:4205	1:3758	
27	Nurse: In-Patient Ratio	1:574	1:347	1:336	

TREND ANALYSIS OF MAJOR HEALTH INDICATORS

1. Reporting status (%) FY 2068/69 TO 2070/71

Type of Health Facilities	2068/69	2069/70	2070/71	
			No of HF	Reporting Status
1. Hospital (Gov.)	91.67	85.95	1	85.95
2. PHC	95.83	100	2	100
3. Health Post	97.4	99.1	23	100
4. Sub Health Post	90.42	100	23	100
5. PHC/ORC Clinic	82.26	78.91	117	75.21
6. EPI Clinic	84.42	94.43	206	87.09
7. FCHVs	70.65	75.35	324	72.97
8. NGOs	0	89.47	1	90
9. PHI	60.61	89.47	-	67.86

2. Reporting Status (%): FY 2068/69 To 2070/71

S. N.	Types of Health Facilities	2068/69		2069/70		2070/71	
		No. of HF	Status (%)	No. of HF	Status (%)	No. of HF	Status (%)
2	Health Facilities (Government)	1	91.67	1	85.95	1	85.95
3	District Health Office (DHO)	1	100.00	1	100.00	1	100
4	Primary Health Center (PHC)	2	95.83	2	100	2	100
5	Health Post (HP)	16	97.4	17	99.01	23	100
6	Sub Health Post (SHP)	20	90.42	19	100	13	100
10	Out Reach Clinics (ORC)	113	83.26	113	78.91	117	75.21
11	Expanded Program on Immunization Clinics (EPIC)	200	84.42	200	94.43	206	87.09
12	Femal Community Health Volunteers (FCHVs)	324	70.65	324	75.35	324	72.97
13	Non-Government Organization (NGOs)	0	0	1	89.47	1	90
14	Private Health Institutions (PHIs)	6	60.61	6	104.55	1	67.86

HF- Health Facilities

Service Utilization by Types of Health Facilities

1. Average number of people served by level of Health Facilities FY 2068/69–2070/71

Type of Health Facilities	2068/69	2069/70	2070/2071
1. Hospital (Per Month)	3510		
2. PHC (Per Month)	810	840	660
3. Health Post (Per Month)	540	540	450
4. Sub Health Post (Per Month)	390	390	390
5. PHC/ORC Clinic (Per Clinic)	16	15	16
6. EPI Clinic (Per Clinic)	10	9	10
7. FCHV (Reporting Period)	21	21	22
8. NGOs (Per Clinic)		9	8
9. PHI (Per Month)	450	480	270

2. Child Health Related Programme (Performance Status: 2068/69–2070/71)

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
Coverage (%)				
1	BCG	76.97	97.7	100.26
2	DPT	75.73	96.7	99.8
3	Polio3	74.93	96.7	99.8
4	Measles	74.91	91.3	97.9
5	JE	0	0	-
6	TT1	4.87	7.8	13.89
7	TT2	8.93	14.5	21.95
8	TT2+	54.78	68.8	64.69
Drop Out Rate (%)				
1	BCG Vs Measles	2.68	6.6	2.35
2	DPT1 Vs DPT3	3.05	1.9	4.36
3	Polio1 Vs Polio3	2.77	1.9	4.3
Wastage Rage(%)				
1	BCG	89.81	90.5	89.39
2	DPT	3.09	27.6	30.55
3	Polio3	29.82	28.7	31.28
4	Measles	80.4	81.9	80.99
5	JE	0	0	-
6	TT	54.37	48.7	49.42

3. Nutrition Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	New Growth Monitoring Visits as % of U1 yrs. Childrens	74.52	108.96	113.26
2	New Growth Monitoring Visits as % of U5 yrs. Childrens	25.33	36.2	42.79
3	Proportion of Malnourished Children as % of New Growth Monitoring (<5 yrs.)	0.64	0.65	1.31
4	Children Treated for Antihelmenthis as % With Vitamin A	3.38	2.97	2.69
5	% of Pregnant Woman Supplied by Antihelmenthis Tabs	52.87	68.89	77.15
6	% of Pregnant Woman Receiving 180 Iron Tabs as EP	23.13	34.09	42.31
7	% of Postpartum Mothers Receiving Iron Tabs	36.61	45.99	41.38
8	% of Postpartum Mothers Receiving Vitamin A	41.26	47.58	41.81

4. Family Planning

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	Contraceptive Prevalence Rate (CPR), FP New Acceptors as % of MWRA	10.17	14.17	14.38
2	Contraceptive Prevalence Rate (CPR), FP Current Users as % of MWRA	18.78	21.3	21.02
3	Contraceptive Prevalence Rate (CPR) as % of MWRA	26.59	30.34	30.91
4	FP Current Users Target Vs Achievement	87.1	83.1	74.02
5	FP Current Users Target Vs Achievement	27.33	13.33	37

5. Methods of Specific Contraceptive Prevalence (CPR)

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	Method Specific CPR, Condom	2.42	3.44	3.35
2	Method Specific CPR, Pills	1.77	1.93	2.3
3	Method Specific CPR, Depo	8.92	10.28	10.63
4	Method Specific CPR, IUD	2.57	2.24	2.1
5	Method Specific CPR, Implant	3.1	3.41	2.64
6	CPR (Spacing) Total	18.78	21.3	21.02
7	CPR of Limiting Method (VSC)	7.81	9.04	9.89

6. FCHV Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	Proportion of Pills Cycles Distribution by FCHVs Among Total Distribution	50.22	59.39	56.98
2	Proportion of Condoms Distribution by FCHVs Among Total Distribution	15.49	17.37	20.56
3	% of Mother's Group Meeting Conduction	62.1	64.84	66.4
4	Total Loan Mobilized from FCHV Fund	8,042,567	2,057,159	1,231,315

7. Primary Health Care-Out Reach Clinic Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	No. of PHC-Out Reach Clinic Programme Conduction w.r.t. Target	993	1102	1117
2	PHC-Out Reach Clinic Programme Conduction	83.26	80.82	82.37
3	Av. No. of Clients Served per Clinic	164	149	180
4	No. of Women Who Received ANC Services from ORC	983	900	897
5	No. of Women Who Received PNC Services from ORC	277	274	200
6	Total No. of Growth Monitoring Through ORC <5 yrs.	7862	8038	9247

8. Tuberculosis Control Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	No. of New Spear Positive Persons	43	34	43
2	No. of Relapse Spear Positive Persons	6	1	5
3	Case Finding Rate, %	64	59	82
4	Cured Rate, %	89	91	82
5	Treatment Success Rate, %	91	98	100

9. Leprosy Control Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	New Cases Detection	6	-	-
2	New Cases Detection Rate	0.31	0.06	0.2
3	Prevalence Rate	0.21	0.06	0.2
4	MB Proportion	50	100	100
5	Child Proportion	0	0	0
6	Female Proportion	16.67	-	33.3
7	G II Proportion	0	0	0

10. Malaria Control Programme

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	No. of Confirmed Malaria Cases Among Total Malaria Cases	0	0	0
2	Annual Blood Examination Rate (ABER)	1.05	0.65	-
3	% of PF Among Total Positive Cases	0.2	0	-
4	Clinical Malaria Incidence/1,000 Risk Population	0	0	-
5	Reported Death Due to Malaria	0	0	0
6	Target Vs. Achievement of Blood Slide Collection	28.13	43.33	3.17

11. Acute Respiratory Infection

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	ARI Incidence per 1000	782.83	1130.37	1237.18
2	Incidence of Severe Pneumonia per 1000	4.89	10.46	9.61
3	% of Severe Pneumonia Among New ARI Cases	0.63	0.93	0.78
4	% Treated with Antibiotic	49.01	50.8	54.41
5	ARI Case Fatality	0.05	0.01	0.04
6	Proportion of ARI Cases Treated by HF	37.94	37.76	39.19
7	Proportion of ARI Cases Treated by VHW/MCHW	10.89	10.01	8.51
8	Proportion of ARI Cases Treated by FCHV	51.17	52.23	52.3

12. Safe Motherhood

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	ANC 1st Visit as % of Expected Pregnancy	62.04	75.9	80.07
2	4th ANC Visit as % of Expected Pregnancy	30.1	37.28	45.03
3	Delivery Conducted by SBA as % of Expected Life Births	26.92	37.28	47.45
4	Delivery Conducted by Health Worker as % of Exp. Life Births	1.63	2.42	1.62
5	PNC 1st Visit as % of Exp. Life Birth	29.57	37.31	46.38
6	No. of CAC & Surgical Medical Abortion MA)	496	428	492
7	No. of PAC	72	5	3
8	No. of Maternal Death, Proportional to Total Delivery	2 (0.14)	3 (0.18)	3 (0.15)
9	No. of Neonatal Death, Proportional to Total Delivery	20 (1.37)	15 (0.89)	16 (0.81)
10	No. of Still Death	40	45	37

13. Vaccine Doses per Fiscal Year

S.N.	Vaccines	Received Doses			Expenditure Doses		
		2068/69	2069/70	2070/71	2068/69	2069/70	2070/71
1	BCG	36,077	39,854	33,566	32,974	37,646	32,543
2	DPT-Hep B	11,062	15,530	15,460	10,395	14,838	15,007
3	Polio	14,390	15,655	15,596	14,179	15,063	15,165
4	Measles	18,044	20,150	18,962	16,926	18,790	18,682
5	JE	0	0	0	0	0	0
6	TT	8,192	7,880	8,259	7,660	7,570	7,957

14. Out Patient Department (OPD) Services

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
1	Total New OPD Visits as % of Total Population	85.57	115.43	106.71
2	Total New Female OPD Visits as % of Total Population	56.41	55.86	57
3	% of OPD Visits for Communicable Diseases	17.06	15.23	14.74
4	% of OPD Visits for Other Infected Diseases	14.41	14.83	15.47
5	% of OPD Visits for Nutritional & Metabolic Disorder	1.02	0.92	1.11
6	% of OPD Visits for Skin Diseases	9.45	8.14	8.45
7	% of OPD Visits for ENT Infections	7.27	7.97	8.02
8	% of OPD Visits for Oral Health Related Problems	3.06	2.69	2.4

S.N.	Indicators	2068/69	2069/70	2070/71
9	% of OPD Visits for Eye Problems	2.44	2.18	2.5
10	% of OPD Visits for Obstetrics Complications	0.29	0.08	0.05
11	% of OPD Visits for Gyne Problems	1.46	1.18	1.33
12	% of OPD Visits for Mental Health Related Problems	0.17	0.21	0.15
13	% of OPD Visits for Malignancy	0	0	0
14	% of OPD Visits for Cardiovascular Related Problems	1.7	1.37	1.57
15	% of OPD Visits for Other Diseases & Injuries	22.41	23.2	23.31
16	% of OPD Visits for Surgical Problems	19.23	0.18	0.16
17	Not Mentioned Others		21.82	20.74

15. Type of Diseases as per FY

S.N.	Type of Diseases	2068/69	2069/70	2070/71
1	Communicable, Immunizable	1001	924	763
2	Communicable, Vector Borne	66	12	13
3	Communicable, Water/Food Borne	26822	27054	23967
4	Other Communicable Diseases	87	93	136
5	Other Infectious Diseases	23550	27350	26122
6	Nutritional and Metabolic Disorder	1672	1688	1870
7	Skin Diseases	15442	15011	14271
8	ENT Infections & Oral Health Related Problems	11878	14697	13538
9	Oral Health Related Problems	5000	4962	4051
10	Eye Problems	3982	4016	4219
11	Obstetrics Complications	471	149	84
12	Gyne Problems	2383	2168	2249
13	Mental Health Related Problems	275	390	249
14	Malignancy	4	3	1
15	Cardiovascular Related Problems	2777	2529	2655
16	Other Diseases & Injuries	36624	42776	39343
17	Surgical Problems	165	326	270
18	Not Mentioned Others	31263	40220	35006
	Total of the FY	163462	184368	168807

Types of Diseases as per Total OPD Visits & Toal Population, FY 2070/71

S. N.	Types of Diseases	No. of OPD Cases	% Among Total OPD Visits	% as of Total Population
1	Communicable, Immunizable	1001	0.61	0.63
2	Communicable, Vector Borne	66	0.04	0.04
3	Communicable, Water/Food Borne	26822	16.41	16.90
4	Other Communicable	87	0.05	0.05
5	Other Infectious Diseases	23550	14.41	14.84
6	Nutritional and Metabolic Disorder	1672	1.02	1.05
7	Skin Diseases	15442	9.45	9.73
8	ENT Infections & Oral Health Related Problems	11878	7.27	7.48
9	Oral Health Related Problems	5000	3.06	3.15
10	Eye Problems	3982	2.44	2.51
11	Obstetrics Complications	471	0.29	0.30
12	Gyne Problems	2383	1.46	1.50
13	Mental Health Related Problems	275	0.17	0.17
14	Malignancy	4	0.00	0.00
15	Cardiovascular Related Problems	2777	1.70	1.75
16	Other Diseases & Injuries	36624	22.41	23.07
17	Surgical Problems	165	0.10	0.10
18	Not Mentioned Others	31263	19.13	19.69
Total		163462	100	102.97

Diseases as per Total OPD Visits & Toal Population, FY 2070/71

S.N.	Diseases	No. of OPD Cases	% Among Total OPD Visits	% as of Total Population
1	Headache (Migraine)	12629	7.73	7.96
2	Gastritis (APD)	11142	6.82	7.02
3	Upper Respiratory Tract Infection	8192	5.01	5.16
4	Lower Respiratory Tract Infection (ARI)	7714	4.72	4.86
5	Intestinal Worms	7434	4.55	4.68

6	Tonsillitis	6719	4.11	4.23
7	Falls/Injuries/Fractures	6026	3.69	3.80
8	Presumed Non-Infectious Diarrhea	5120	3.13	3.23
9	Pneumonia	4843	2.96	3.05
10	Typhoid (Enteric Fever)	4772	2.92	3.01
11	Conjunctivitis	4086	2.50	2.57
12	Impetigo/Boils/Furunculosis	3933	2.41	2.48
13	Pharyngitis/Sore Throat	3255	1.99	2.05
14	Eczema/Dermatitis	3068	1.88	1.93
15	Abdominal Pain	2968	1.82	1.87
16	Pyrexia of Unknown Origin	2916	1.78	1.84
17	Fungal Infection	2792	1.71	1.76
18	Dental Carries/Toothache	2688	1.64	1.69
19	Acute/Chronic Supportive Otis Media (ASOM)	2675	1.64	1.69
20	Acute Gastro Enteritis	2617	1.60	1.65
	Total	105589	61.36	63.18

Top 10 Morbidity and Mortality Among Inpatients

Top 10 Diseases of Morbidity Among Inpatients			Top 10 Causes of Mortality Among Inpatients		
S.N.	Cases	Number	S.N.	Cases	Number
1	E. Fever	338	1	S. Pneumonia	3
2	Pneumonia	268	2	COPD with APD	2
3	AGE	237	3	S. Anaemia	1
4	UTI	189	4	Sepsis	1
5	COPD	157	5	Seizure	1
6	V. Fever	108	6	LBW	1
7	ADP	105	7	Poisoning	1
8	S. Pneumonia	61	8	CRF	1
9	LRTI	46	9	Meningitis	1
10	Ac. Abdomen Pain	45	10	Premature with Low Birth Weight	1
	Total	1554		Total	13

Service Utilization by types of Health Facilities

Average No. of People served by level of Health Facilities per month

S.N.	Types of Health Facilities	2068/69	2069/70	2070/71
1	District Health Office (DHO)	2,583	2,497	2048
2	Primary Health Center (PHC)	1,261	1,351	1055
3	Health Post (HP)	6,629	7,056	8475
4	Sub Health Post (SHP)	5,593	6,137	3898
5	Out Reach Clinics (ORC)	1,525	1,402	1417
6	Expanded Program on Immunization Clinics (EPIC)	1,662	1,766	1725
7	Female Community Health Volunteers (FCHVs)	4,900	5,139	5135
8	Non-Government Organization (NGOs)	0	601	244
9	Private Health Institutions (PHIs)	1,170	746	218
Total		25,323	26,695	24,216

Other Hospital Services

FY	Health Laboratory Services						Total
	Hema-tology	Virology	Bio-Chem-istry	Immunology/Serology	Parasitology (Bacte-riology)	Other Tests	
2068/69	13,361	702	4,915	2,805	6,929	-	28,712
2069/70	13,250	535	4,710	2,772	6,722	-	27,989
2070/71	11,983	1,699	5,798	2,400	3,635	593	26,108

तालिका नं. ९३: आयुर्वेद स्वास्थ्यसम्बन्धी विवरणहरू

स्वास्थ्य संस्थामा उपचार गरिएका प्रमुख रोगहरू (विरामी संख्याको आधारमा, २०७०/७१)

क्र.सं.	उपचार गरिएको रोगको नाम	जि.आ. स्वा. के.	वाला आ.औ.	हेदाङ्गना आ.औ.	आँखिभूर्ई आ.औ.	जम्मा	कैफियत
१	ज्वर	५१	२७३	५३	२७२	६४९	
२	श्वसन विकार	२६९	७०	७१	७५	४८५	
३	अम्लपित्त	७२१	२९८	१०५	३५४	१४७८	
४	अतिसार/ग्रहणी	३३	४३	३४	८५	१९५	

क्र.सं.	उपचार गरिएको रोगको नाम	जि.आ. स्वा. के.	वाला आ.औ.	हेदाङ्गना आ.औ.	आँखिभूई आ.औ.	जम्मा	कैफियत
५	उदर रोग	३८८	७७	३४	८५	१९५	
६	प्रमेह/मधुमेह	८३	२४	१	३५	१४३	
७	कामला	४४	८५	१४	७५	२१८	
८	पाण्डु	३७	२३	२७	३१	११८	
९	हृदयरोग	१५	२९	०	३५	७९	
१०	रक्तचाप	२२०	७०	१	७३	३६४	
११	शोथ	१०	८६	७	२८	१३१	
१२	कृमी	१०	१०२	६	६०	१७८	
१३	त्वकविकार	१४८	११८	४२	५७	३६५	
१४	व्रण	९०	१७८	४६	१९७	५११	
१५	आघात	४५	४१	३६	१६६	२८८	
१६	वातव्याधि	८४	७९	७५	१००	३३८	
१७	आमवात	२३२	५०	५९	५	३४६	
१८	वातरक्त	२३	३३	४०	०	९६	
१९	रक्तविकार	९	१०५	४२	६०	२१६	
२०	मुत्रविकार	२८	६४	२८	५७	१७७	
२१	प्रसुतिविकार	३१	४२	०	७७	१५०	
२२	स्त्रीरोग	६७	८०	५	७१	२२३	
२३	गुद्विकार	७९	५१	३	१४	१४७	
२४	नेत्ररोग	१२	१००	३१	५७	२००	
२५	कर्ण, नासा, मुख, दन्त, र कण्ठ	१५७	९४	१०५	७८	४३४	
२६	शिरोरोग	५१	३९	६१	५	१५६	
२७	मानसविकार	३	१८	०	२६	४७	
२८	बालरोग	१६८	४८२	१२८	६२	८४०	
२९	जराजन्य	७	१४	०	४	२५	
३०	अन्य/विविध	२७	२१०	६८	२	३०७	
	कुल जम्मा	३१४२	२९७८	११८९	२३८१	९६९०	

श्रोत: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

३. आ.व. २०७०/७१ को उमेरअनुसारको विरामी तथ्याङ्क

उमेर	०-५ वर्ष उमेर			६-१४ वर्षसम्म			१५ वर्ष माथिका			सवै			
	लिङ्ग	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
नयाँ		२१९	१६७	३८६	३२३	२८५	६०८	३८३७	३४७७	७३१४	४३७९	३९२९	८३०८
पुरानो		८३	६४	१४७	११६	९८	२१४	५३८	४५४	९९२	७५१	६३१	१३८२
जम्मा		३०२	२३१	५३३	४३९	३८३	८२२	४३७५	३९३१	८३०६	५१३०	४५६०	९६९०

श्रोत: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

४. आ.व. २०७०/०७१ को जेष्ठ नागरिक तथ्याङ्क

वाला आ.औ.			हेदाङ्गना आ.औ.			आँखिभुई आ.औ.			जि.आ.स्वा.के.			सवै जम्मा		
पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
८१	४२	१२३	२४	२८	५२	४६	३०	७६	२०२	११२	३१४	३५३	२१२	५६५

श्रोत: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

५. आ.व. २०७०/०७१ सालको स्तनपायी आमाहरुको तथ्याङ्क

वाला आ.औ.	हेदाङ्गना आ.औ.	आँखिभुई आ.औ.	जि.आ.स्वा.के.	सवै जम्मा
२३ जना	१० जना	१७ जना	११५ जना	१६५ जना

श्रोत: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

६. आ.व. २०७०/०७१ सालको शिविर संचालन र विरामीको तथ्याङ्क

शिविर संचालन भएको स्थान	बालक	बालिका	पुरुष	महिला	जम्मा	कैफियत
अमरुवा उ.मा.वि., आँखिभुई	३७	४५	१६१	३१२	५५५	नियमित कार्यक्रम
सिंहेश्वरी मा.वि., तामाफोक	५	२	११६	९५	२१८	घुम्ती सेवा शिविर

श्रोत: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र

७. आ.व. २००/०७१ को स्नेहन, स्वेदन सम्बन्धी कार्यक्रम

कार्यालय	पुरुष	महिला	जम्मा	कैफियत
जि.आ.स्वा.केन्द्र	११	४	१५ जना	

८. जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रमा उपलब्ध मुख्य आयुर्वेदिक औषधी र तिनीहरूको प्रयोग

क्र.सं.	औषधीको नाम	प्रयोग हुने रोगको नाम	कैफियत
१	अविपतिकर चूर्ण	ग्याष्ट्रिक, बिबन्ध र पेट सम्बन्धि रोगहरु	
२	त्रिफला चूर्ण	बिबन्ध र नेत्र रोग	
३	सितोपलादी चूर्ण	खोकी, श्वास रोग, हातखुट्टा पोल्ने आदी	
४	योगराज गुग्गुल	वात ब्याधी, सन्धी शूल, आदी	
५	रोहितक्यादी चूर्ण	जण्डीस, कामला आदी	
६	हिंवाष्टक चूर्ण	अरुची, खानापचउन आदी	
७	भुवनेश्वर वृटी	पखाला, ग्रहणी	
८	अश्वगन्धा चूर्ण	चिन्ता, थकान, वातब्याधी, दुर्वता आदी	
९	सतावरी चूर्ण	स्तन्य बर्धक, दुर्वता आदी	

९. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरूको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	स्थान	दरवन्दी संख्या	कार्यरत संख्या	कैफियत
१	जि.आ.स्वा.के.	खाँदवारी	७	५	
२	हेदांना आ.औ.	पाथिभरा	४	४	
३	वाला आ.औ.	वाला	४	४	
४	आँखीभुईँ आ.औ.	आँखीभुईँ	४	४	

तालिका नं. ९४: जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्स सेवासम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	सवारी नं.	सञ्चालन गर्ने निकाय/संस्था	अवस्था	संचालन वर्ष	सम्पर्क नं. हरु	कैफियत
१	को१भ४४८	खाँदवारी अस्पताल	चालु	२००८	०२९५६०१८८	भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त
२		प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, चैनपुर	चालु	२०११	९८५२०५१३३९	भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त
३	को१भ३३८	स्वास्थ्य चौकी, वाना	चालु	२०६८	९८४२३३७८०६	भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त
४	को१भ५११	स्वास्थ्य चौकी, मादी	चालु	२०१५	९८६०६३०११७	भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त
५	वा७च ३७६९	रेडक्रम सोसाइटी, संखुवासभा	चालु	२०६७	९७४२०६१९००	भारतीय राजदुतावासबाट प्राप्त

५.८ जिल्लामा खानेपानीको अवस्था

यस जिल्लामा जनगणना २०६८ बाट प्राप्त नतिजा अनुसार ३४,६१५ घरपरिवार मध्ये करिब ६८ प्रतिशत घरपरिवारले पाइप प्रणालीद्वारा खानेपानी उपलब्ध हुने गरेको पाइएको थियो । जि.वि.स. र अन्य निकायबाट सम्पन्न गरिएका योजनाहरूबाट समेत गरी आ.व. ०६९/७० सम्ममा जनगणना २०६८ को नतिजालाई आधार मान्दा २८,००० (८४.३%) जनसंख्याले व्यवस्थित खानेपानी सुविधा पाएकामा आ.व. ०७०/७१ मा ३३३ थप भैं जम्मा २८,३३३ अर्थात ८४.२७ प्रतिशतले व्यवस्थित खानेपानी सुविधा पाइरहेका छन् ।

नेपाल सरकारको खानेपानी गुणस्तर निर्देशिका २०६२ ले खानेपानी आयोजनाको चाँडोभन्दा चाँडो गुणस्तर सुधार गर्न सम्बन्धित सेवा प्रदायकलाई निर्देशित गरे अनुसार र नेपाल सरकारको ई.सं. २०१७ सम्म निर्दिष्ट गरेका जनतालाई मध्यम तथा उच्चस्तरीय गुणस्तरयुक्त खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने उद्देश्य अनुरूप यस डिभिजन कार्यालय अन्तर्गत आ.व. २०७०/७१ सम्ममा संखुवासभा जिल्लाको विभिन्न स्थानका १५ वटा खानेपानी आयोजना सम्बन्धी कार्य भएको छ ।

तालिका नं. ९५: आ व ०७०/०७१ को अन्तसम्ममा खानेपानीबाट लाभान्वित जनसंख्या

कुल जनसंख्या र घरधुरी	२०६९/७० सम्म लाभान्वित		२०७०/७१ मा थप लाभान्वित		२०७०/७१ सम्म लाभान्वित	
	जनसंख्या र घरधुरी	प्रतिशत	जनसंख्या र घरधुरी	प्रतिशत	जनसंख्या र घरधुरी	प्रतिशत
१,५८,७४२/३३,६२३	२८,०००	८४.३	३३३	१	२८,३३३	८४.२७

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. ९६: वर्षातको पानी संकलन आयोजना प्रतिफल सूचकको प्रगति, २०७०/०७१

आयोजनाको नाम	आयोजना सम्बन्धित तालिम (जना)		पानीपोखरी निर्माण (गोटा)		धारा निर्माण (गोटा)	
	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति	लक्ष्य	प्रगति
जाल्पा स्कूल बर्षातको पानी संकलन	९	९	१	१	१	१
जम्मा	९	९	१	१	१	१

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. ९७: जिल्लामा सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरूको विवरण (आ.व. २०७०/७१)

क्र.सं.	खानेपानी आयोजनाको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक प्रगति			कैफियत
			भौतिक प्रगति	पूँजीगत खर्च	वित्तीय प्रगति	
१	खांदवारी तुम्लिङ्टार खा.पा.आ.	१९६	९०.३	१८४.४	९४.१	साना शहरी विकास आयोजनबाट
२	नुम खा.पा.आ.	२८४६	८०.१	२४५९.४	८६.४	
३	मादीमुलखर्क खा.पा.आ.	१८६६	९३.९	१७३४.५	९३.०	
४	जलजला खा.पा.आ.	११७८	७०.७	७५७.९	६४.३	
५	सित्तलपाटी खा.पा.आ.सुधार विस्तार	२१५६	७७.७	१४२०.०	६५.९	
६	बाह्रविसे खा.पा.आ.	१६७०	८०.७	१०६२.३	६३.६	१०० घरधुरी लाभान्वित
७	चैनपुर खा.पा.आ.सुधार विस्तार	१०८३	९५.८	९४२.६	८७.०	
८	तामाफोक खा.पा.आ.	२१८०	९९.९	२१२८.९	९७.७	
९	जन एकता खा.पा.आ.	४९०	७१.९	३०३.२	६१.९	
१०	गैरी पाङ्गमा खा.पा.आ.	४९५०	८७.६	४४७२.९	९०.४	
११	ताम्कु माङ्तेवा खा.पा.आ.	३९६	९१.१	३६०.८	९१.१	
१२	भुल्के खा.पा.आ.	३९७	९९.३	३७९.७	९५.६	
१३	तल्लो पाङ्गठा खा.पा.आ.	१२००	९९.९	११९७.०	९९.८	५० घरधुरी लाभान्वित
१४	सम्पन्न खा.पा.आ. मर्मत सुधार	१२२०	९२.०	११६६.७	९५.६	
१५	सर्भेक्षण कार्यक्रम	२००	१००.०	२००.०	१००.०	
जम्मा		२२०२८	८८.७	१८७७०.२	८५.८	

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. ९८: जिल्ला विकास समितिमा आ.व.२०७१/७२ सम्ममा मुहान दर्ता भएका आयोजनाहरू

क्र.सं.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
१	२०५१/१/११	कुसुवा काङ्गुवा जल उपभोक्ता संस्था	स्याबुन
२	२०५१/१/११	राजकुलो सिंचाई योजना जल उपभोक्ता संस्था	पाङ्गमा, मनकामना
३	२०५१/६/१०	चैनपुर खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	चैनपुर

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
४	२०५१/६/१०	सिद्धपोखरी खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	सिद्धपोखरी
५	२०५१/६/१०	वानेश्वर खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	वानेश्वर
६	२०५१/६/१०	लकुवा खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	
७	२०५१/६/१०	प्याखाङ्कोट खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	
८	२०५१/८/१२	माल्टा जल उपभोक्ता संस्था	माल्टा
९	२०५१/८/१२	सित्तलपाटी खानेपानी आयोजना	सित्तलपाटी
१०	२०५१/१०/२४	वानेश्वर ग्रामीण खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समिति	वानेश्वर
११	२०५१/१०/२४	मत्स्यपोखरी	मत्स्यपोखरी १, २
१२	२०५२/२/२४	लोहाकोट खानेपानी आयोजना	खराङ्ग ८
१३	२०५३/६/१६	हटिया साना जलविद्युत आयोजना	हटिया १, २, ३
१४	२०५३/९/२६	छहरेखोला सिंचाई जल उपभोक्ता संस्था	सित्तलपाटी ६
१५	२०५३/९/२६	पाथिभरा सिंचाई योजना जल उपभोक्ता संस्था	पाथिभरा ४, ५, ६, ७
१६	२०५३/९/२६	सिक्तिमटार सिंचाई योजना जल उपभोक्ता संख्या	मकालु १, २
१७	२०५३/९/२६	रयाले बेंशी सिंचाई योजना जल उपभोक्ता संस्था	मनकामना ४
१८	२०४३/३/९	सिसुवाखोला सिंचाई योजना	सिसुवाखोला १
१९	२०५५/११/१४	तुपुवा सिंचाई योजना तथा जल उपभोक्ता संस्था	सिद्धकाली ८, ९
२०	२०५५/११/१४	हाडुवा सिंचाई योजना	स्याबुन ८, ९
२१	२०५७/५/११	याङ्लापु सिंचाई योजना तथा जल उपभोक्ता संस्था	सभापोखरी १
२२	२०५७/५/११	सौरिखोला सिंचाई योजना तथा जल उपभोक्ता संस्था	खाँदवारी न.पा. ११
२३	२०५७/५/११	विजुलेखोला सिंचाई योजना तथा जल उपभोक्ता संस्था	मादिराम्बेनी १,२,३,४,६,८
२४	२०५७/५/११	बेतिनीखोला	खाँदवारी न.पा. ११
२५	२०५७/५/११	मान्दे बेपारी कुलो सिंचाई योजना तथा जल उपभोक्ता संस्था	आँखीभुई २
२६	२०५७/५/११	स्याबुन खानेपानी योजना	स्याबुन ७
२७	२०५७/१२/१८	याफु खानेपानी योजना	याफु ६, ७, ८
२८	२०५७/१२/१८	चेवा खानेपानी तथा सरसफाई समिति	खाँदवारी न.पा. २
२९	२०५७/१२/१८	दिदिङ्ग खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	दिदिङ्ग ५

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
३०	२०५७/१२/१८	माम्लिङ्ग खानेपानी तथा सरसफाई योजना	माम्लिङ्ग १, २, ३
३१	२०५७/१२/१८	आँखीभुई खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाई समिति	आँखीभुई ६, ७, ८
३२	२०५७/१२/१८	जोगीडाँडा खानेपानी आयोजना	खाँदबारी न.पा. ८
३३	२०५७/१२/१८	पाङ्मा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	खाँदबारी न.पा. ४, ५
३४	२०५७/१२/१८	लहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	खाँदबारी न.पा. ५
३५	२०५७/१२/१८	आरुबोटे खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	खाँदबारी न.पा. २
३६	२०५७/१२/१८	रातमाटे खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	खाँदबारी न.पा. ११
३७	२०५८/२/१	जोरपानी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना समूह	मादीमुलखर्क ३
३८	२०५८/२/३	मुढेशनिश्चरे खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	तामाफोक ८
३९	२०५७/१२/१८	पावाखोला खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उ. स. (स्किम नं. ४)	पावाखोला १
४०	२०५७/१२/१८	पावाखोला खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उ. स. (स्किम नं. ३)	पावाखोला १
४१	२०५८/२/३	मकालु खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	मकालु ३, ४, ५, ७, ८, ९
४२	२०५८/२/३	ताम्कु खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	ताम्कु १, २, ५, ८
४३	२०५८/३/३/	डाँडाखेत कोकले खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	जलजला ५
४४	२०५८/३/३/	बाबुन खानेपानी तथा सरसफाई योजना	जलजला ३
४५	२०५८/३/३/	गौरीधारा माक्सुवा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	स्याबुन १
४६	२०५८/३/३/	धुपु खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	धुपु १, २, ३, ४, ५, ८
४७	२०५८/३/३/	मुगा तुपुवा सिंचाई योजना	सिद्धकाली १, ९
४८	२०५८/३/३/	दोभानटार सिंचाई योजना	वाना ७
४९	२०६०/११/२८	घुम्साखोला सिंचाई आयोजना	मादीमुलखर्क
५०	२०६१/६/१८	ज्यामिरे खानेपानी आयोजना मुल उपभोक्ता समिति	धुपु ८
५१	२०६१/६/१८	गौरीगाउँ खानेपानी योजना तथा सरसफाई आयोजना	खराङ्ग ८
५२	२०६१/६/१८	तल्लो माल्टा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	खाँदबारी न.पा. ७

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
५३	२०६१/६/१८	तल्लो तुम्लिङ्गटार खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	खाँदवारी न.पा. १३
५४	२०६१/११/२१	स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	स्याबुन ७
५५	२०६१/११/२१	माड्तेवा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता संस्था	माड्तेवा ७
५६	२०६१/१२/५	आँखिभुई खानेपानी संस्था सरसफाई समिति	आँखीभुई ८
५७	२०६२/३/६	मुखियाको धारा निर्माण तथा मर्मत आयोजना उपभोक्ता समिति	
५८	२०६२/३/६	लखुवा खोला लघु जलविद्युत कार्य समुह समिति	
५९	२०६२/३/६	कुसुवा खोला लघु जलविद्युत कार्य समुह समिति	स्याबुन ४
६०	२०६२/३/६	केकुवाखोला लघु जलविद्युत कार्य समुह समिति	
६१	२०६२/३/६	खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता संस्था	
६२	२०६२/३/६	मकालु खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता संस्था	मकालु ३
६३	२०६२/३/६	नाउडखोला लघु जलविद्युत उपभोक्ता समिति	पाथिभरा ६, ७
६४	२०६२/३/६	उवाखोला लघु जलविद्युत उपभोक्ता समिति	पाथिभरा ३
६५	२०६३/७/२२	आहाले लघु जलविद्युत आयोजना समिति	दिदिङ्ग ४
६६	२०६३/७/२२	ठूलो पँधेरा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समुह	खाँदवारी न.पा. १३
६७	२०६३/७/२२	फलामेधारा खानेपानी उपभोक्ता समिति	खाँदवारी न.पा. १३
६८	२०६३/७/२२	स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ९	स्याबुन ६
६९	२०६३/७/२२	पाङ्माखोला सिंचाई जल उपभोक्ता संस्था	माल्टा ६, ७
७०	२०६३/७/२२	स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ४	स्याबुन ४
७१	२०६३/७/२२	माल्टा खानेपानी आयोजना समिति	माल्टा ६, ७
७२	२०६३/७/२२	तुम्लिङ्गटार खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाई समिति	खाँदवारी न.पा. १३
७३	२०६३/१०/१७	तल्लो स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	स्याबुन ९
७४	२०६३/१०/१७	माथिल्लो स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	स्याबुन ८, ९
७५	२०६३/१०/१७	तल्लो सिमुवा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	स्याबुनु १
७६	२०६३/१०/१७	माथिल्लो सिमुवा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	स्याबुनु २
७७	२०६३/१०/१७	जुके धारापानी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	वाना
७८	२०६३/१०/१७	सातटारे खहरे खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	खराङ्ग ९
७९	२०६३/१०/१७	स्याबुन खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ३	स्याबुन ५

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
८०	२०६४/३/२१	माल्टाखोला अम्बरे खोल्सी सिंचाई जल उपभोक्ता समिति	खाँदवारी न.पा. ८
८१	२०६४/३/२१	हैंवाखोला लघु जलविद्युत् परियोजना	जलजला १, सिद्धपोखरी १
८२	२०६४/३/२१	चेंवाखोला जल उपभोक्ता संस्था	खाँदवारी न.पा. २
८३	२०६४/३/२१	काफलबोटे हातिवार खानेपानी तथा सरसफाई समिति समूह	खराङ्ग २
८४	२०६४/३/२१	खराङ्ग खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समूह	खराङ्ग १, ४
८५	२०६४/३/२१	वानेश्वर खानेपानी तथा सरसफाई उपभो समिति	वानेश्वर १, ३, ७
८६	२०६४/३/२१	खाम्लिङ्ग खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	वानेश्वर ६
८७	२०६४/१२/७	निदुवाखोला लघु जलविद्युत् परियोजना	नुनढाकी ८
८८	२०६४/१२/७	देउमाइखोला लघु जलविद्युत् परियोजना	मादीमुलखर्क
८९	२०६४/१२/७	पिरिमा पाङ्माखोला योजना	खाँदवारी न.पा.
९०	२०६६/६/२३	लोक्ताम खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति	मत्स्यपोखारी
९१	२०६६/८/१०	सिसुवाखोला लघु जलविद्युत् कार्य समूह	बाल १-७, सिसुवाखोला १-३
९२	२०६६/१२/१२	महभीर खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति	तामाफोक २
९३	२०६७/१/३०	चेंवाखोला ढोडेनी भालु खण्ड खेत कुलो उपभोक्ता संस्था	सित्तलपाटी १
९४	२०६७/१/३०	खड्गुवाखोला लघु जलविद्युत् कार्य समूह	ताम्कु ७
९५	२०६७/१/३०	मयम खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	सिद्धकाली
९६	२०६७/१/३०	राङ्गाउँ माम्लिङ्गटार खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उ. समिति	सित्तलपाटी ६
९७	२०६७/६/११	कात्तिके बतासे खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	सित्तलपाटी ३
९८	२०६७/६/११	तिखिदुङ्गा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	सिद्धकाली ६
९९	२०६७/६/११	केरावारी खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	सिद्धकाली ९
१००	२०६७/६/११	कोक्सा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	सिद्धपोखरी ६
१०१	२०६७/६/११	केरावारी शिवालय खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	सिद्धपोखरी ९
१०२	२०६७/६/११	नुनढाकी खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. १	नुनढाकी ६
१०३	२०६७/६/११	नुनढाकी खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. २	नुनढाकी ६
१०४	२०६७/६/११	नुनढाकी खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. ३	नुनढाकी २

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
१०५	२०६७/६/११	नुनढाकी खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. ४	नुनढाकी १
१०६	२०६७/११/५	साहुटार कुलो उपभोक्ता संस्था	बानेश्वर १,९ र चैनपुर ७
१०७	२०६७/११/५	जनता कुलो जल उपभोक्ता संस्था	आँखीभूई ८
१०८	२०६७/११/५	खाँदवारी साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई सेवा क्षेत्र उ. समिति	
१०९	२०६८/७/३०	३ नं. वडा वृहत् खानेपानी व्यवस्थापन तथा संचालन समिति	
११०	२०६८/७/३०	वासुवाखोला लघु जलविद्युत् कार्य समूह	
१११	२०६८/७/३०	छुक्सुमखोला लघु जलविद्युत् कार्य समूह	हटिया ४
११२	२०६८/१२/६	याफु खानेपानी तथा सरसफाई समिति	याफु १, ४
११३	२०६८/१२/६	बाह्रविसे खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. १०	बाह्रविसे ४
११४	२०६८/१२/६	नुम खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. ३	नुम ८, ९
११५	२०६८/१२/६	जलजला खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. १	जलजला ४
११६	२०६८/१२/६	वाना खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	वाना १, २
११७	२०६८/१२/६	वाना खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ३	वाना १
११८	२०६९/५/८	जनएकता खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. १	जुरुन्ते र पांगडाँडा
११९	२०६९/५/८	जलजला खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. ८	जलजला ८
१२०	२०६९/५/८	नुम खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. २	नुम ४
१२१	२०६९/९/३	गौरीपाङ्मा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	खाँदवारी न.पा. ४
१२२	२०६९/५/८	जलजला खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. ९	जलजला ९
१२३	२०६९/५/८	ताम्कु माङ्तेवामा खानेपानी तथा सरसफाई उ. स. स्किम नं. १	माङ्तेवा ३,४,५
१२४	२०६९/५/८	गौरीपाङ्मा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. २	खाँदवारी न.पा. ५
१२५	२०६९/५/८	जनएकता खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. २	याफु ६, ७
१२६	२०६९/९/३	भुल्के मुहान खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. २	माम्लिङ्ग ७
१२७	२०६९/९/३	चौरीखर्क खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति	जलजला १
१२८	२०६९/९/३	चौरीखर्क खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. २	बाह्रविसे ५
१२९	२०६९/५/८	जनएकता खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ४	याफु ६, ७, ८
१३०	२०६९/५/८	मादिमुलखर्क खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना स्किम नं. १	माम्लिङ्ग ३, ९

क्र.स.	दर्ता मिति	संस्थाको	
		नाम	ठेगाना
१३१	२०७०/१/९	चिण्डेखोला लघु जलविद्युत आयोजना उपभोक्ता संस्था	सभापोखरी ८, ९
१३२	२०७०/१२/२४	मादिमुलखर्क खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना स्किम नं. २	मादीमुलखर्क ९
१३३	२०७०/१२/२४	ताम्कु-माइतेवा खानेपानी तथा स. आ. स्किम नं. १,२,३,४,५,७	
१३४	२०७०/१२/२४	सित्तलपाटी खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ६	सित्तलपाटी ६, ९
१३५	२०७०/१२/२४	तेल्लेक खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति स्किम नं. १	तामाफोक २, ३
१३६	२०७०/१२/२४	पाङ्मा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना स्किम नं. १	खाँदवारी ४
१३७	२०७०/१२/२४	गौरी पाङ्मा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना स्किम नं. ३	खाँदवारी न.पा. ३
१३८	२०७०/१२/२४	सित्तलपाटी खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ३	सित्तलपाटी १
१३९	२०७०/१२/२४	तल्लो पाङ्ठा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना स्किम नं. १-४	खाँदवारी न.पा. ९
१४०	२०७०/१२/२०	चनौटे खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	मत्स्यापोखरी २
१४१	२०७१/२/२०	सिंगेडाँडा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना उपभोक्ता समिति	मत्स्यापोखरी
१४२	२०७१/२/२०	ढाँडगाउँ खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	मत्स्यापोखरी
१४३	२०७१/२/२०	सित्तलपाटी खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं. ८	सित्तलपाटी ६, ८
१४४	२०७१/२/२०	मैदाने निगाले खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति	नुनढाकी ४
१४५	२०७१/२/२०	नुनढाकी फोडुदुला खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन समिति	नुनढाकी ५
१४६	२०७१/२/२०	माल्टा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	खाँदवारी न.पा. ७
१४७	२०७१/२/२०	बाह्रविसे खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति	बाह्रविसे
१४८	२०७१/१२/५	वाङ्खोला लघु जलविद्युत उपभोक्ता संस्था	हटिया ६
१४९	२०७२/२/२०	बोहोराटार लिफ्ट सिंचाई योजना जल उपभोक्ता समिति	खाँदवारी न.पा. १३
१५०	२०७२/२/२०	दिदिङ्ग खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति स्किम नं १	दिदिङ्ग ८, ९
१५१	२०७२/२/२१	सिसुवाखोला चटेकमा लघु जलविद्युत् संस्था	दिदिङ्ग ८, ९

५.५ सरसफाईको अवस्था

तालिका नं. ९९: वातावरणीय सरसफाई आयोजना प्रतिफल सूचकको प्रगति, २०७०/७१

क्र. सं.	न.पा./ गा.वि.स.का. नाम	जम्मा घरधुरी	संस्थागत/ सार्वजनिक शौचालय निर्माण भएको	प्रारम्भमा निर्माण भई प्रयोगमा आएको शौचालय संख्या	अभियानपछि निर्माण भई प्रयोगमा आएको शौचालय संख्या	हाल शौचालय निर्माण भई प्रयोगमा आएको प्रगति प्रतिशत	खुला दिशा मुक्त घोषणा मिति
१	माम्लिङ्ग	६८५	३३	२७२	४४६	१००	२०७०/०३/०६
२	मादीमुलखर्क	१२५३	१९	२०१	१०७१	१००	२०७०/१२/२३
३	दिदिङ्ग	६८५	३३	२७२	४४६	१००	२०७१/०१/०८
४	बाला	५५८	०	२२०	३६२	१००	२०७१/०१/२२
५	ताम्कु	५६१	०	३६	५४८	१००	२०७१/०१/२२
६	सिसुवाखोला	५८५	०	१४४	४६१	१००	२०७१/०१/२२
७	माङ्तेवा	४४१	०	२४	४३४	१००	२०७१/०१/२२
८	मत्स्यापोखरी	८५६	२४	२८५	५९५	१००	२०७१/०१/२४
९	स्याबुन	११५४	५	१८४	९७५	१००	२०७१/०१/२८
१०	वाना	११२१	२१	३६६	७७६	१००	२०७१/०१/२९
११	सित्तलपाटी	११३६	३४	३९०	७८०	१००	२०७१/०२/२५
१२	आँखिभुईँ	१४५७	३४	५९६.४	८९४.६	१००	२०७१/०२/२८
१३	बाह्रविसे	६२७	-	-	-	१००	२०७१/१२/२२
१४	सभापोखरी	६५३	-	-	-	१००	२०७१/१२/२२
१५	पाथिभरा	६७५	-	-	-	१००	२०७१/१२/२६
	जम्मा	१०४९२	२०३	२९९०.४	७७८८.६	१००	

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. १००: आ व ०७०/७१ को अन्त्यसम्ममा ब्यवस्थित चर्पी भएका घरधुरी

जिल्लाको घरधुरी	२०६९/७० सम्म भएका चर्पी		२०७०/७१ मा थप भएका चर्पी		२०७०/७१ सम्म व्यवस्थित चर्पी भएका	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
32,956	९१५१	२४.९८	१७८३९	५४.१२	२६,९९०	८०.२७

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. १०१: खानेपानी तथा सरसफाईको न.पा./गा.वि.स.गत स्थिति (२०७०/७१)

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.को नाम	जम्मा घरधुरी	व्यवस्थित खानेपानी		व्यवस्थित शौचालय	
			संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	खाँदबारी न.पा.	५,६७४	४,५३९	८०.००	२,९७६	५२.४५
२	चैनपुर न.पा.	४,९६६	४,८४८	९७.६२	३,९७८	८०.१०
३	मादी न.पा.	३,२१०	२,७८४	८६.७३	३,०७०	९५.६४
४	दिविङ्ग	७१८	६२५	८७.०५	७१८	१००.००
५	सित्तलपाटी	१,१७०	१,१२३	९५.९८	१,१७०	१००.००
६	माङ्तेवा	४५८	४०८	८९.०८	४५८	१००.००
७	सिसुवाखोला	६०५	५६३	९३.०६	६०५	१००.००
८	ताम्कु	५८४	५६७	९७.०९	५८४	१००.००
९	बाला	५८२	५४८	९४.१६	५८२	१००.००
१०	मकालु	८५६	७३६	८५.९८	६९७	८१.४३
११	नुम	७७८	६६९	८५.९९	४९३	६३.३७
१२	पाथिभरा	६७५	६१९	९१.७०	३१८	४७.११
१३	याफु	५३९	५०४	९३.५१	५०३	९३.३२
१४	चेपुवा	४४२	३३७	७६.२४	२६७	६०.४१
१५	हटिया	५८६	४१२	७०.३१	१४	२.३९
१६	किमाथाका	७४	५३	७१.६२	६	८.११
१७	पावाखोला	६५२	२८२	४३.२५	१७१	२६.२३
१८	बाह्रविसे	६२७	५६९	९०.७५	६२७	१००.००
१९	धुपु	९८६	८६२	८७.४२	८३१	८४.२८
२०	मत्स्यपोखरी	८८०	८१५	९२.६१	८८०	१००.००
२१	सभापोखरी	६५३	५५४	८४.८४	६३४	९७.०९
२२	जलजला	१,१३८	६८९	६०.५४	१,१२८	९९.१२
२३	वाना	१,१४२	९३६	८१.९६	१,१४२	१००.००
२४	आँखीभुइँ	१,४९१	१,२२५	८२.१६	१,४९१	१००.००
२५	स्यावुन	१,१५९	८१३	७०.१५	१,१५९	१००.००
२६	नुनढाकी	५६०	५३०	९४.६४	४०९	७३.०४
२७	माम्लिङ्ग	७१८	७१८	१००.००	७१८	१००.००
२८	तामाफोक	१,७००	१,७००	१००.००	१,३६१	८०.०६
जम्मा		३३,६२३	२८,३३३	८४.२७	२६,९९०	८०.२७

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. १०२: आ.व.२०७१/७२ सम्ममा घोषित खुल्ला दिशामुक्त गा.वि.स. तथा न.पा.हरु, २०७२/०३/११ सम्मको

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	खुल्ला दिशामुक्त घोषणा भएको मिति	कैफियत
१	माम्लिङ्ग	२०७०/०३/०६	
२	दिदिङ्ग	२०७१/०१/०९	
३	ताम्कु	२०७१/०१/२२	
४	बाला	२०७१/०१/२२	
५	माइतेवा	२०७१/०१/२२	
६	सिसुवाखोला	२०७१/०१/२२	
७	मत्स्यपोखरी	२०७१/०१/२४	
८	स्याबुन	२०७१/०१/२८	
९	वाना	२०७१/०१/२९	
१०	सित्तलपाटी	२०७१/०२/२५	
११	आँखीभुई	२०७१/०२/२८	
१२	सभापोखरी	२०७१/११/२४	
१३	बाह्रविसे	२०७१/११/२४	
१४	पाथीभरा	२०७१/११/२६	
१५	पावाखोला	२०७१/१२/१६	
१६	मकालु	२०७१/१२/२८	
१७	याफु	२०७१/०१/०४	
१८	नुम	२०७१/०१/०९	
१९	जलजला	२०७१/०२/१९	
२०	तामाफोक	२०७१/०२/२९	
२१	नुनढाकी	२०७१/०२/३०	

श्रोत: खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय

तालिका नं. १०३: गा.वि.स./न.पा.अनुसार वायो प्लान्ट र सुधारिएको चुल्होसम्बन्धी विवरण
(आ.व. २०७१/७२)

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	वायोग्यास प्लान्ट, संख्या	सुधारिएको चुल्हो, संख्या	कैफियत
१	खाँदवारी न.पा.	-	९९०	
२	चैनपुर न.पा.	-	३,०५७	
३	मादी न.पा.	-	३,०४६	
४	तामाफोक	९५	१,४५५	
५	सिद्धपोखरी	१४	-	
६	बाह्रविसे	६	३३४	
७	जलजला	-	७०७	
८	आँखीभुईँ	-	१,००९	
९	वाना	-	५५७	
१०	स्याबुन	-	६९४	
११	धुपु	-	३४५	
१२	नुम	-	३१४	
१३	दिदिङ्ग	-	६६३	
१४	मत्स्यपोखरी	-	७०५	
१५	नुनढाकी	-	९१	
१६	सित्तलपाटी	-	३५६	
१७	बाला	-	८६५	
१८	सिसुवाखोला	-	३२९	
१९	सभापोखरी	-	५२२	
२०	मकालु	-	१६९	
२१	पाथिभरा	-	१५७	
२२	पावाखोला	-	९	
२३	ताम्कु	-	१००६	
२४	माङ्तेवा	-	३३०	
२५	याफु	-	५२	
जम्मा		११५	१७,७६२	

श्रोत: जिल्ला विकास समिति, संखुवासभा

खण्ड-६ उद्योग, व्यापार र वाणिज्य

६.१ औद्योगिक गणना २०५५

नेपालको औद्योगिक तथ्याङ्कको इतिहासमा प्रथम औद्योगिक गणना वि.सं. २०२२ सालमा सम्पन्न भएको थियो। त्यसपछि वि.सं. २०३०, २०३४, २०३९, २०४४, २०४९, २०५४, २०५९ र २०६४ मा क्रमशः दोस्रो, तेस्रो, चौथो, पाँचौं, छैटौं, सातौं, आठौं र नवौं औद्योगिक गणना सम्पन्न भएका थिए। नेपाल राष्ट्रको कूल भूभागभरी दश वा दशभन्दा बढी व्यक्तिहरू संलग्न भई चालुअवस्थामा रहेका उद्योगहरूको वर्तमान स्थिति र कृयाकलापहरूको अध्ययन गर्न आ.व. २०६९/७० मा दशौं औद्योगिक गणना (Census of Manufacturing Establishments, CME) सञ्चालन गरिएको थियो। गणनाबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरू समग्रमा नीति निर्माता एवं योजनाकारहरूलाई औद्योगिक क्षेत्रको भावी संरक्षण, सम्वर्द्धन र विकासका नीति योजना तर्जुमा गर्न, सोको कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन गर्न उपयोगी हुनुका साथै यस क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्ने अनुसन्धानकर्ताहरू, उद्योगपतिहरू, विद्यार्थीहरू र यस क्षेत्रमा सामान्य चासो राख्ने व्यक्तिहरूलाई पनि महत्वपूर्ण हुने विश्वास गरिन्छ।

गणनामा पर्ने उद्योग प्रतिष्ठानको परिभाषा

“उद्योग प्रतिष्ठान” भन्नाले एउटै प्रशासनिक नियन्त्रणमा कद्रनै निश्चित स्थानमा रही उत्पादन कार्य गर्ने आर्थिक एकाइलाई बुझाउँछ। “उत्पादन कार्य” भन्नाले निर्जीव वा जैविक वस्तुलाई यान्त्रिक वा रसायनिक वा अन्य कुनै प्रक्रियाद्वारा प्रशोधन वा रूपान्तर गरी नयाँ वस्तुमा परिणत गर्ने कार्यलाई बुझाउँछ। उद्योग प्रतिष्ठानले उत्पादन गर्ने कार्यलाई अन्तराष्ट्रिय औद्योगिक व्यवसाय वर्गीकरण (ISIC Rev. 4) को १० देखि ३३ सम्मका क्रियाकलापहरू समेटेको छ। यस औद्योगिक गणना २०६९ मा पनि विगतमा भैं १० वा सोभन्दा बढी कर्मचारी संलग्न भएका (तलब पाउने वा नपाउने) र सन्दर्भ अवधिमा चालु अवस्थामा रहेका उद्योग प्रतिष्ठानहरू समावेश गरिएका छन्।

औद्योगिक गणना र संखुवासभा जिल्ला

उत्पादनजन्य उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा यो संखुवासभा जिल्लाको उपस्थिती निकै न्यून रहेको छ। हालसम्म ६ वटा मात्र ठूला उद्योगहरू स्थापन हुन सकेका छन्। यस जिल्लामा औद्योगिक गणनाको परिभाषाभित्र पर्ने उद्योग प्रतिष्ठानहरू औद्योगिक गणना २०५९ मा ७ विा रहेकोमा २०६४ घटेर २ वटा थिए भने औद्योगिक गणना २०६९ ताका बढेर ६ वटा ठूला उद्योग प्रतिष्ठानहरू रहेका छन्। उद्योग प्रतिष्ठानले उत्पादनगर्ने कार्यलाई अन्तराष्ट्रिय औद्योगिक व्यवसाय वर्गीकरण (ISIC Rev. 4) को १० देखि ३३ सम्मका क्रियाकलापहरू अनुसार हेर्दा २०६९ मा यस जिल्लामा संचालित उद्योग प्रतिष्ठानहरू देहायअनुसार रहेका छन्।

तालिका नं. १०४: औद्योगिक गणना २०६९ अनुसारका ठूला उद्योग प्रतिष्ठानहरू

NSIC Code	उद्योग प्रतिष्ठानको प्रकार	संख्या	संलग्न जनशक्ति	संलग्न कामदार	निर्गत मूल्य (Value of output)	आगत मूल्य (Value of Input)	मूल्य अभिवृद्धि (Total value added)
संखुवासभा जिल्लाको		६	१४२	९५	६९,८९६	३१,२११	३८,६८५
११	पेय पदार्थ उत्पादन गर्ने	१					
१३	कपडाको उत्पादन गर्ने	२					
१६	काठ तथा काठजन्य सामानहरू (फर्निचर बाहेक) उत्पादन गर्ने	१					
१७	कागज तथा कागतजन्य सामग्री उत्पादन गर्ने	२					

श्रोत: औद्योगिक गणना २०६९, के.त.वि.

औद्योगिक गणना २०६९ को नतिजा अनुसार यस जिल्लामा सञ्चालित कुल ६ वटा ठूला उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा कपडाको उत्पादन गर्ने र कागज तथा कागतजन्य सामग्री उत्पादन गर्ने २/२ वटा तथा पेय पदार्थ उत्पादन गर्ने र काठ तथा काठजन्य सामानहरू (फर्निचर बाहेक) उत्पादन गर्ने १/१ वटा रहेका छन्। उल्लेखित ६ वटा उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा कुल १४२ जना जनशक्ति संलग्न रहेका छन् भने ९५ जना मात्र तलबी कामदारको रूपमा काम गर्दछन्। यसैगरी उल्लेखित उद्योग प्रतिष्ठानहरूको कुल आगत मूल्य (Input) रु. ३,१२,११,००० निर्गत मूल्य (Output) रु. ६,९८,९६,००० र मूल्य अभिवृद्धि रु. ३,८६,८५,००० रहेको छ। साभेदारीका रूपमा ३ र प्रा.लि. कम्पनीमा रूपमा ३ वटा उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् भने १०-१९ जना जनशक्ति संलग्न भएका ३ वटा र २०-४९ जना संलग्न ३ वटा उद्योग प्रतिष्ठानहरू रहेका छन्।

६.२ घरेलु तथा साना उद्योगको अवस्था

यस जिल्लामा साना तथा घरेलु उद्योगको खासै विकास हुन सकेको छैन। पर्याप्त मात्रामा कच्चा पदार्थको उपलब्धता हुँदा हुँदै पनि तिनीहरूको सही सदुपयोग भने हुन सकेको छैन। पर्याप्त शिपको अभाव, उत्पादित वस्तुको बजारको अभाव, सीमित उत्पादनको कारणले यस क्षेत्रको विकास हुन नसकेको देखिन्छ। कृषि, वन, खनिज र जडीबुटीमा आधारित उद्यमहरूको विकास गर्न सकेमा रोजगारी बृद्धि र गरिवी न्यूनीकरणमा सघाउँ पुग्ने देखिन्छ। यस क्षेत्रको विकासको निमित्त जिल्ला तहमा घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको कार्यालय रहेको छ।

तालिका नं. १०५: घरेलु तथा साना उद्योगसम्बन्धी विवरणहरू, ०७०/७१
(श्रोत: घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति)

१. आ.व. अनुसार दर्ता उद्योग संख्या

क्र.सं.	आ.व.	उद्योगको संख्या	क्र.सं.	आ.व.	उद्योगको संख्या
१	२०३५/३६	१	२०	२०५४/५५	१०
२	२०३६/३७	१	२१	२०५५/५६	९
३	२०३७/३८	२	२२	२०५६/५७	११
४	२०३८/३९	०	२३	२०५७/५८	७
५	२०३९/४०	१	२४	२०५८/५९	१३
६	२०४०/४१	२	२५	२०५९/६०	१८
७	२०४१/४२	६	२६	२०६०/६१	१०
८	२०४२/४३	४	२७	२०६१/६२	१६
९	२०४३/४४	०	२८	२०६२/६३	२३
१०	२०४४/४५	४	२९	२०६३/६४	२७
११	२०४५/४६	६	३०	२०६४/६५	३३
१२	२०४६/४७	७	३१	२०६५/६६	५१
१३	२०४७/४८	८	३२	२०६६/६७	५७
१४	२०४८/४९	६	३३	२०६७/६८	५०
१५	२०४९/५०	२	३४	२०६८/६९	४०
१६	२०५०/५१	१३	३५	२०६९/७०	६९
१७	२०५१/५२	१२	३६	२०७०/७१	१०२
१८	२०५२/५३	११	जम्मा		६३९
१९	२०५३/५४	७			

२. किसिमका आधारमा उद्योग संख्या		
क्र.सं.	उद्योगको किसिम	उद्योगको संख्या
१	निजी फर्म	५६०
२	साभेदारी फर्म	६६
३	प्रा.लि.	१३
	जम्मा	६३९

३. स्तरका आधारमा उद्योग संख्या		
क्र.सं.	उद्योगको स्तर	उद्योगको संख्या
१	साना	५३७
२	घरेलु	१०२
३	लघु	०
	जम्मा	६३९

४. जातजातिका आधारमा संलग्न उद्यमी संख्या		
क्र.सं.	जातजाति	संलग्न उद्यमी संख्या
१	दलित	४०
२	आ.ज	४७१
३	मधेसी	३
४	अन्य	२७७
जम्मा		७९१

५. उद्यमी तथा रोजगारीमा संलग्न संख्या			
क्र.सं.	जातजाति	लिङ्ग	संलग्न संख्या
१	उद्यमी	महिला	२३२
		पुरुष	५५९
जम्मा			७९१
२	रोजगारी	महिला	१०५०
		पुरुष	२३९९
जम्मा			३४४९

६. उद्योगको वर्गिकरणका आधारमा उद्योग संख्या		
क्र.सं.	उद्योगको वर्गिकरण	संख्या
१	सेवामूलक	४००
२	उत्पादनमूलक	२११
३	कृषि तथा वनजन्य	१३
४	पर्यटन	१२
५	खनिज	२
६	उर्जा	१
जम्मा		६३९

७. न.पा./गा.वि.स.गत आधारमा उद्योग संख्या

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.को नाम	उद्योगको संख्या	क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.को नाम	उद्योगको संख्या
१	खाँदबारी न.पा.	२९०	१४	धुपु	८
२	चैनपुर न.पा.	१२२	१६	दिदिङ्ग	६
३	तामाफोक	२७	१७	स्याबुन	५
४	मादी न.पा.	२५	१८	नुनढाकी	५
५	वाना	२०	१९	याफु	४
६	नुम	१८	२०	हटिया	४
७	सितलपाटी	१७	२१	माड्तेवा	३
८	मत्स्यपोखरी	१५	२२	ताम्कु	३
९	जलजला	१३	२३	सभापोखरी	२
१०	आँखीभूई	१२	२४	मकालु	२
११	सिसुवाखोला	११	२५	पावाखोला	२
१२	पाथिभारा	९	२६	वाहविसे	१
१३	माभिलङ्ग	८	जम्मा		५८७

८. बजारकेन्द्र, पूर्वाधारको अवस्था र सम्भाव्य उद्यमहरू			९. परम्परागत शिप भएका समुदाय र सम्भाव्य उद्यमहरू			
क्र.सं.	सम्भाव्य स्थान	सम्भावित उद्यमहरू	क्र.सं.	जात जाति	उपलब्ध स्थानहरू	शिप तथा संचालित उद्यमहरू
१	नुम	अल्लो चिराइतो	१	नेवार	चैनपुर	करुवा (धातुका भाँडा)
२	चैनपुर	करुवा	२	सार्की	खाँदवारी	छाता जुता
३	बाह्रविसे	नेपाली कागज	३	राई	ताम्कू, बाला, सिसुवाखोला, तामाफोक	अल्लो
४	मुढेशानिश्चरे	नेपाली कागज	४	कामी	चैनपुर, खराङ्ग, खाँदवारी	कृषि औजार
५	खाँदवारी न.पा.	खुकुरी, रुद्राक्ष दाना, राडीपाखी				

जिल्लाबाट निर्यात हुने वस्तुहरू: अल्लो कपडा, नेपाली कागज, चिराइतो, अम्रिसो, अदुवा, रुद्राक्ष दाना, छुर्पी, माछा, करुवा, खुकुरी, अलैची, राडिपाखी आदि ।

तालिका नं. १०६: निकाशी भएका वस्तुहरूको विवरण

वस्तु	आ.व. ०६९/७०		आ.व. ०७०/७१	
	निकाशी परिमाण	संकलित राजश्व	निकाशी परिमाण	संकलित राजश्व
अलैची तथा अन्य जडीबुटी	-	४,३३,९१०	-	४४,७०,२५०
रुद्राक्ष	-	१,५७,०००	-	२,४४,०००
ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा	-	२४,७३,४००	-	१०,२५,४७५
जम्मा	-	३०,६४,३१०	-	५७,३९,७२५

श्रोत: जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा

६.३ संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका व्यवसाय सम्बन्धी विवरण, २०७० सम्मका
तालिका नं. १०७: संखुवासभा र चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका व्यवसायहरु सम्बन्धी विवरण

न.पा./गा.वि.स. अनुसार व्यवसाय दर्ताको विवरण, वि.सं. २०७० सम्म

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या	क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या	क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या
१	आंखीभूईं	८	११	किमाथांका	१	२१	सभापोखरी	१२
२	बाला	३	१२	मादी न.पा.	९	२२	सिसुवाखोला	३
३	बाह्रविसे	८	१३	माड्तेवा	१	२३	सित्तलपाटी	३४
४	चैनपुर न.पा.	२४	१४	मकालु	११	२४	स्याबुन	९
५	चेपुवा	४	१५	माम्लिङ्ग	२	२५	तामाफोक	६
६	धुपु	८	१६	मत्स्यपोखरी	२१	२६	ताम्कु	१
७	दिदिङ्ग	१६	१७	नुम	४०	२७	वाना	२१
८	हटिया	११	१८	नुनडाकी	१	२८	याफु	४
९	जलजला	८	१९	पाथिभरा	१२	२९	नखुलेको	२०
१०	खाँदवारी न.पा.	१,९१९	२०	पावाखोला	३	जम्मा		२,००९
चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका जम्मा (आ.व.२०७१/७२ सम्म)								७८०

व्यवसायको प्रकार अनुसार व्यवसाय दर्ताको विवरण

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या
१	वाणिज्य	१,५७८
२	निर्माण सेवा	१८
३	उद्योग	३२२
४	होटल	२४४
५	अन्य	३२
६	नखुलेको	२६
जम्मा		२,२२०
चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघमा दर्ता भएका जम्मा (आ.व.२०७१/७२ सम्म)		७८०

६.४ जिल्लाभित्र लाग्ने मुख्य मुख्य हाटबजार सम्बन्धी विवरणहरु

जिल्लाभित्रका विभिन्न गाविसका विभिन्न स्थानमा लाग्ने बजारहरु सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१७ मा राखिएको छ।

६.५ जिल्लामा भएका मुख्य मुख्य होटल तथा लजहरू

तालिका नं. १०८: जिल्लामा भएका मुख्य मुख्य होटल तथा लजहरू सम्बन्धी विवरण

खाँदबारी तथा तुम्लिङ्गटारमा भएका केही होटल तथा लजहरू

क्र.सं.	होटल तथा लज	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कै.
१	सैनिक होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०१२८	
२	होटल मिस यु एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६११३७	
३	यात्री होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०३४७	
४	राजिव होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०१८५	
५	आरती होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०१०७	
६	वरुण होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०१८२	
७	मनकामना होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०६८६	
८	भेनस होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६११०९	
९	प्रतिभा होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०८१०	
१०	इशान इशा होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	५६०४९०	
११	खाँदबारी गेष्ट हाउस	खाँदबारी बजार		
१२	पाण्डे होटल एण्ड लज	खाँदबारी बजार	९८४२०३०२०८	
१३	होटल एभरेष्ट एण्ड लज	खाँदबारी बजार		
१४	आर्शीवाद होटल एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. ३, मानेभञ्ज्याङ्ग	५६०५५४	
१५	होटल एभरेष्ट एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. ३, मानेभञ्ज्याङ्ग	५६०२४९	
१६	सौरभ होटल एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार		
१७	होटल मकालु एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	५७५१०९	
१८	उर्वशी रिसोर्ट	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	९८५२०५१३२८	
१९	होटल न्यू एभरेष्ट एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार		
२०	न्यू मनकामना होटल	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	५७५१०२	
२१	कञ्चनजंघा होटल एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	५७५२२०	
२२	अमित होटल एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार		
२३	गोपाल होटल एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार		
२४	होटल अरुण एण्ड लज	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	५७५१०७	

चैनपुरमा भएका होटल तथा लज सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	होटल तथा लज	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	जीवन होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा. १०	५७०२६१	
२	शुभ होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा. ११		९८५२०५१३२८
३	हरि होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा. १०	५७०१०३	
४	नमस्ते होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा. १०		
५	मिलन होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा.	५७०२७९	
६	कंचनजंघा होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा.	५७०१०१	
७	निशा होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा.	५७००२२	
८	डायमण्ड होटल एण्ड लज	चैनपुर न.पा.		

६.६ उद्योग वाणिज्य संघका हालसम्मका अध्ययक्षहरू

तालिका नं. १०९: संखुवासभा र चैनपुर उद्योग वाणिज्य संघको हालसम्मका अध्ययक्षहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	अध्ययक्षको नाम	ठेगाना	कार्यकाल		कैफियत
			देखि	सम्म	
१	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०४९/१०/७	२०५१/२/५	खाँदवारी शाखा
२	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०५१/२/६	२०५३/२/२७	
३	किरण उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०५३/२/२८	२०५५/२/५	
४	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०५५/२/६	२०५८/१०/१६	
५	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०५८/१०/१७	२०६०/१२/७	
६	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०६०/१२/८	२०६३/१०/९	
७	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदवारी न.पा. १	२०६३/१०/१०	२०६८/४/१८	
८	अनन्त गौली	खाँदवारी न.पा. १	२०६८/४/१९	हालसम्म	
१	गंगा शाक्य	चैनपुर न.पा.	२०५४	२०५७	चैनपुर शाखा
२	आशिष शाक्य	चैनपुर न.पा.	२०५८	हालसम्म	५७०३२८

खण्ड-७

कृषि, पशुपालन र रोजगारीको अवस्था

७.१ राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ परिचय

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले जिल्लास्तरसम्मका कृषि क्रियाकलाप, कृषि उत्पादन तथा संरचनागत विवरण संकलन गरेको छ । वि.सं. २०१८ सालमा पहिलो पटक कृषिगणना भएको थियो भने त्यसपछि प्रत्येक दश-दश वर्षमा कृषिगणना हुँदै आएको छ । राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ छैटौँ कृषिगणना हो । राष्ट्रिय कृषिगणनाले देहाय बमोजिमको परिभाषाभित्र परेका कृषक परिवारलाई समेटि तथ्याङ्क संकलन गर्ने गर्दछ ।

गणना विधि

विगतको कृषिगणनामा जस्तै छनौट विधि अपनाई ७५ वटै जिल्लाबाट कृषक परिवारको प्रतिनिधित्व हुने गरी छानिएका कृषक परिवारहरूसँग अन्तरवार्ता लिई गणना कार्य गरिएको हो । छनौट कार्य दुई चरणमा गरिएको थियो । छनौटको पहिलो चरणमा कृषि विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रमुख नौ वटा बालीहरू (धान, मकै, गहुँ, कोदो, जौ, तेलहन, आलु, उखु र तरकारी) को तीन वर्षको औसत क्षेत्रफलको आधारमा ७५ जिल्लाबाट ५२०० गणना क्षेत्र छनौट गरिएको थियो । यसरी छनौट गर्दा एउटा जिल्लाबाट बढीमा १०७ र कमिमा ५० वटा गणना क्षेत्रहरू छानिएका थिए । तर मनाङ जिल्लामा भने पूर्णगणना गरिएको थियो ।

गणना प्रयोजनको लागि गणना क्षेत्र भन्नाले साधारणतया वडालाई मानिएको थियो । कतिपय अवस्थामा ठूला वडालाई वडा खण्डमा र साना वडालाई २ वा २ भन्दा बढी वडा गाभेर गणना क्षेत्र निर्धारण गरिएको थियो । छनौटको दोस्रो चरणमा छानिएका प्रत्येक गणना क्षेत्रबाट सम्पूर्ण कृषक परिवारको लगत संकलन गरी Systematic Random Sampling विधिबाट सरदर २५ कृषक परिवार छनौट गरिएको थियो । यसरी छनौटमा परेका ५२०० गणना क्षेत्रबाट १,२४,१४४ कृषक परिवारमा गई प्रत्यक्ष अन्तरवार्ता विधिबाट तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्न भएको हो । तथ्याङ्क संकलन कार्यअन्तर्गत कृषकहरूले गरेका कृषि कृयाकलापसम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो ।

कृषि चलन

एउटै व्यक्तिले रेखदेख (व्यवस्थापन) गरेको कृषि उत्पादनको एक इकाइलाई कृषि चलन भनिन्छ । यस्तो कृषि चलनभित्र आफ्नो हकको वा अर्काको हकको भए पनि जुनसुकै सर्तमा लिई आंशिक वा पूर्णरूपमा कृषिको उत्पादनको हेतुले पालिएका पशुपन्छीहरू वा जुनसुकै आकारको भए पनि कृषि हेतुले उपभोग गरिएका सम्पूर्ण जग्गा पर्दछन् । सजिलो अर्थमा भन्दा एक व्यक्तिको जिम्मा वा रेखदेखमा रहेको सामान्यतया एउटा जिल्लाभित्र गरिने सम्पूर्ण कृषि कार्यलाई कृषि चलन भनिन्छ । जग्गाको क्षेत्रफल वा पशुपन्छीको संख्या तल लेखिए वमोजिम कुनै एक मात्र भएमा पनि कृषि चलन मानिने छ ।

राष्ट्रिय कृषि गणना-२०६८ मा जग्गाको क्षेत्रफल वा पशुपंक्षीको संख्या तल लेखिएवमोजिम भएमामात्र कृषि चलन मानिएको छ ।

- (क) हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२ हेक्टर) र तराईका जिल्लामा कम्तीमा ८ धूर (०.०१३५५ हेक्टर) क्षेत्रफलमा बाली लगाएको भएमा वा
- (ख) जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १ वटा गाई-भैंसी जस्ता ठूला चौपाया पालेको भएमा वा

- (ग) कम्तीमा ५ वटा भेडा-बाख्रा जस्ता साना चौपाया पालेको भएमा वा
 (घ) माउ चल्ला गरी कम्तीमा २० वटासम्म पाल्नु चराचुरुञ्जी (कुखुरा, हाँस आदि) पालेको भएमा ।

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ बाट प्राप्त नतिजाहरू

तालिका नं. ११०: कृषिगणना २०५८ र २०६८, संक्षिप्त नतिजा

विवरण	२०५८	२०६८
जम्मा कृषिचलन संख्या	२८,२२७	३६,८३२
कृषक परिवार प्रतिशत	९३.८२	९३.५
कृषक परिवारको औसत आकार	६	५
बाली सधनताको स्थिति	१.५६	१.५३
कृषि ऋण लिएका कृषि परिवार संख्या	१३,१९८	१०,४०५
कृषि ऋण लिन इच्छुक कृषक परिवार	६,३९६	१९,३९४
मुख्य कृषक पुरुष भएका कृषिचलन संख्या		३०,३६०
परिवारको मुली नै मुख्य कृषक भएका कृषि चलन संख्या		३४,८५४
मुख्य कृषक महिला भएका कृषिचलन संख्या		६,४७२
मुख्य आमदानी कृषि हुने कृषक परिवार प्रतिशत		९७.३८
कृषि ऋण आवश्यकता छ, भन्ने कृषक परिवार प्रतिशत	३६	५३
जम्मा घरपरिवार संख्या		३९,३९३

७.२ कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल तथा कित्ताको विवरण

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार संखुवासभा जिल्लामा कुल कृषिचलन २९,९८३ देखिएको छ जसमा जग्गा भएका कृषिचलन २९,८८७ र पशुपक्षीमात्र पालेका ९६ छन् जुन २०५८ सालमा जग्गा भएका २८,१६१ र पशुपक्षीमात्र पालेका ६६ गरी जम्मा २८,२२७ कृषिचलन थिए । यसैगरी यस जिल्लामा कुल कृषिचलनको क्षेत्रफल मध्ये खेत १२,६९८.६० हेक्टर र पाखो १६,२५७ हेक्टर गरी जम्मा २८,९५५.६ हेक्टर रहेको छ जुन गत कृषिगणनामा २५,२००.५० हेक्टर थियो जसमा खेत ११,८९२.१० हेक्टर र पाखो १३,३०८.४० हेक्टर रहेको थियो । यसरी हेर्दा २०६८ सालमा खेत ६.७८ प्रतिशतले र पाखो २२.१६ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ ।

यसैगरी जम्मा कित्ता संख्या २०५८ सालको ८७,९७० बाट बढेर २०६८ सालमा ८५,२२५ मा पुगेको छ जुन ३.१२ प्रतिशत घटी हो । प्रतिकृषक परिवार क्षेत्रफलको हिसाबले ०.९७ हेक्टर र औषत कित्ता २.९ देखिन्छ जुन २०५८ सालको गणना अनुसार क्रमशः ०.८९ हेक्टर र ३.१ थियो भने औषत कित्ताको क्षेत्रफल ०.२९ हे. बाट बढेर ०.३३ हे. पुगेको छ ।

तालिका नं. १११: कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल तथा कित्तासम्बन्धी विवरण

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन जम्मा संख्या	२८,२२७	२९,९८३
कृषि चलनको संख्या (जग्गा भएका)	२८,१६१	२९,८८७
कृषि चलनको संख्या (पशुपंक्षी मात्र भएका)	६६	९६
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)	२५,२००.५०	२८,९५५.६०
खेत	११,८९२.१०	१२,६९८.६०
पाखो	१३,३०८.४०	१६,२५७
कृषिचलनको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	०.८९	०.९७
कित्ता संख्या	८७,९७०	८५,२२५
कृषिचलनमा औषत कित्ता संख्या	३.१	२.९
कित्ताको औषत क्षेत्रफल (हे.)	०.२९	०.३३

तालिका नं. ११२: कित्ता संख्याको आधारमा कृषक परिवारहरूको विवरण

क्र.सं	कित्ता संख्या	२०५८		२०६८	
		कृषक परिवार संख्या	प्रतिशत	कृषक परिवार संख्या	प्रतिशत
१	१ कित्ता	४,८०९	१७.१	४,०४९	१३.६
२	२-३ कित्ता	१४,०९७	५०.१	१९,०८९	६३.९
३	४-५ कित्ता	६,६२७	२३.५	५,०३३	१६.८
४	६-९ कित्ता	२,३४७	८.३३	१,६२०	५.४२
५	१० वा सो भन्दा बढी कित्ता	२८१	१	९६	०.३२
जम्मा		२८,१६१	१००	३६,८३२	१००

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार कृषक परिवारले प्रयोग गरेको क्षेत्रफल तथा कित्ताको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ।

तालिका नं. ११३: कृषिचलनको संख्या, क्षेत्रफल र किताको विस्तृत विवरण

कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको क्षेत्रफल	कृषि चलन				कृषिचलन विभाजन							
	संख्या	क्षेत्रफल (हे.)			किताको कूल संख्या	औषत किता संख्या	किता संख्या समावेश भएका कृषिचलन					
		खेत	पाखो	जम्मा			१	२-३	४-५	६-९	१० वा सो भन्दा बढी	
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	९६		४.९	४.९	९६	१.०	९६					
कृषिचलन (जग्गा भएका)	२९,८८७	१२,६९८.६	१६,२५२.९	२८,९५०.६	८५,२२५	२.९	४,०४९	१९,०८९	५,०३३	१,६२०	९६	
०.१ हे. भन्दा कम	५४०	०.४	२५.५	२५.८	६३६	१.२	४४३	९६				
०.१-०.२ हे. भन्दा कम	१,००३	२४.३	११०.६	१३४.९	१,४६५	१.५	५९८	४०५				
०.२-०.५ हे.भन्दा कम	६,८८४	८३६.९	१,६२७.०	२,४६४.०	१४,१७२	२.१	१,९०९	४,५५०	३४७	७७		
०.५- १ हे. भन्दा कम	१०,४८९	३,४१३.२	४,१८७.१	७,६००.३	२८,८०७	२.७	७३३	८,०४०	१,४२७	२८९		
१- २ हे. भन्दा कम	८,२७२	५,४८४.८	५,७८१.०	११,२६५.८	२७,९५८	३.४	३४७	४,८९८	२,३९१	६१७	१९	
२- ३ हे. भन्दा कम	१,७९३	१,७०७.९	२,४६३.५	४,१७१.४	७,०७६	३.९	१९	९४५	५२१	३०९		
३-४ हे. भन्दा कम	७३३	९५०.१	१,५१६.४	२,४६६.५	३,८३७	५.२		१५४	३०९	२३१	३९	
४- ५ हे. भन्दा कम	१३५	१३१.९	४६७.४	५९९.३	१,०४१	७.७			१९	७७	३९	
५- १० हे. भन्दा कम	३९	१४९.१	७३.६	२२२.७	२३१	६.०			१९	१९		
१० हे. वा सो भन्दा बढी												
जम्मा	२९,९८३	१२,६९८.६	१६,२५७.०	२८,९५५.६	८५,३२१	२.८	४,१४६	१९,०८९	५,०३३	१,६२०	९६	

७.३ जग्गाको उपयोग अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार जग्गाको उपयोग हेर्दा जम्मा कृषिचलनको क्षेत्रफलमध्ये खेतीयोग्य जग्गा ७९.१५ अर्थात् २२,९१७.४ हेक्टर, जसमध्ये पनि २२,१९६.९ हेक्टर जग्गामा अस्थायी बाली लागेको देखिन्छ जुन २०५८ सालताका २२,८६५.८ हेक्टरमा अस्थायी बाली थियो । त्यसैगरी स्थायी बाली लागेको १५.१८ प्रतिशत अर्थात् ४,३९५.७ हेक्टर, निजी वनवनेलोले ढाकेको २.० प्रतिशत, स्थायी चौरचरण ०.३८ प्रतिशत देखिन्छ । तलको तालिका अनुसार २०५८ भन्दा २०६८ को गणना अनुसार कृषिजग्गा र गैरकृषि जग्गा दुवै बढेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ११४: जग्गाको उपयोग अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल (भू-उपयोग)

भू-उपयोग	२०५८		२०६८	
	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
कृषि जग्गा	२३,८८३.५०	९४.७७	२७,४२३.२	९४.७१
खेतीयोग्य जग्गा	२३,२७१.८०	९२.३५	२२,९१७.४०	७९.१५
अस्थायी बाली लागेको जग्गा	२२,८६५.८०	९०.७४	२२,१९६.९०	७६.६६
अन्य खेतीयोग्य जग्गा	४०६	१.६१	७२०.५	२.४९
स्थायी बाली लागेको जग्गा	५४७.६	२.१७	४,३९५.७०	१५.१८
स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	६४.१	०.२५	११०.१	०.३८
पोखरी	०.४०	०.००	४.८	०.०२
गैर कृषि जग्गा	१,३१६.८०	५.२३	१,५२७.६	५.२८
निजी वनवनेलो	२८९	१.१५	५७७.७	२
अन्य जग्गा	१०२७.८	४.०८	९४९.९	३.३३
जम्मा	२५,२००.६०	१००	२८,९५५.६०	१००

७.४ स्वामित्वअनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार स्वामित्वको आधारमा एकल स्वामित्वमा आफ्नै (जग्गा र पशुपंक्षीको आधारमा) कृषि चलन संख्या २४,५६४ वटा, भाडामा कृषि चलन संख्या ८८७ रहेको छ भने एकभन्दा बढी स्वामित्वको आधारमा ४,५१२ वटा कृषिचलन रहेको छ। क्षेत्रफल अनुसार एकल स्वामित्वको आफ्नै २३,२७९.३ हेक्टर, भाडामा लिएको ६३७.७ हेक्टर तथा एकभन्दा बढी स्वामित्वको आफ्नै २,४०१.७ हेक्टर, भाडामा लिएको २,५५६.८ हेक्टर र अन्य ६२.८ हेक्टर देखिएको छ।

तालिका नं. ११५: स्वामित्व अनुसार जग्गाको क्षेत्रफल

कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको क्षेत्रफल	स्वामित्वको प्रकार									
	एकल स्वामित्व						एकभन्दा बढी स्वामित्व			
	आफ्नै		भाडामा लिएको		अन्य		कृषि चलन संख्या	आफ्नै क्षेत्रफल (हे.)	भाडामा लिएको क्षेत्रफल (हे.)	अन्य क्षेत्रफल (हे.)
	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)				
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	९६	४.९								

कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको क्षेत्रफल	स्वामित्वको प्रकार									
	एकल स्वामित्व						एकभन्दा बढी स्वामित्व			
	आफ्नै		भाडामा लिएको		अन्य		कृषि चलन संख्या	आफ्नै क्षेत्रफल (हे.)	भाडामा लिएको क्षेत्रफल (हे.)	अन्य क्षे त्रफल (हे.)
	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	कृषिचलन संख्या	क्षेत्रफल (हे.)				
कृषि चलन (जग्गा भाएका)	२४,४४९	२३,२७४.४	८८७	६३६.७	३९	१८.२	४,५१२	२,४०१.७	२,५५६.८	६२.८
जम्मा	२४,५४६	२३,२७९.३	८८७	६३६.७	३९	१८.२	४,५१२	२,४०१.७	२,५५६.८	६२.८

७.५ सिंचाइको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल

कृषिगणना २०६८ अनुसार जम्मा कृषि चलन गर्ने २९,९८३ परिवारमध्ये १६,२५४ अर्थात् ५४.२१ प्रतिशतले जग्गा सिंचाई गरेका थिए जुन २०५८ को कृषिगणनामा ६५.७५ प्रतिशत रहेको थियो । त्यस्तै जम्मा २८,९५६ हेक्टर क्षेत्रफल मध्ये १०,०१३.४ हेक्टर अर्थात् ३४.५८ प्रतिशत क्षेत्रफल मात्र सिञ्चित भएको थियो जुन २०५८ को कृषिगणनामा ४७.८२ प्रतिशत रहेको थियो । यसरी हेर्दा जग्गा सिंचाई गर्ने कृषक परिवार र सिंचित क्षेत्रफल दुवै घट्दै गैरहेको छ जुन अक्सर कृषिमा निर्भर गर्ने संखुवासभावासीका लागि उत्पादनकत्व घट्दै जाने संकेत हो ।

तालिका नं. ११६: कृषिचलनमा सिंचाईको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल

विवरण	२०५८	२०६८
कृषिचलन		
जम्मा कृषिचलन संख्या	२८,२२७	२९,९८३
जग्गा सिंचाई गरेका कृषक परिवार संख्या	१६,५५९	१६,२५४
जग्गा सिंचाई गरेका कृषक परिवार प्रतिशत	६५.७५	५४.२१
क्षेत्रफल		
जम्मा कृषिचलनको जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	२५,२०१	२८,९५६
सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	१२,०५१.००	१०,०१३.४०
सिंचित क्षेत्रफल प्रतिशत	४७.८२	३४.५८

७.६ कृषि उपजको अप्रयाप्तता तथा अप्रयाप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ को अनुसार आफैले खेती गरेर १ देखि ३ महिना खान नपुग्ने कृषक परिवार १३.८९ प्रतिशत, ४ देखि ६ महिना खान नपुग्ने २४.२४ प्रतिशत, ७ देखि ९ महिना खान नपुग्ने ८.६२ प्रतिशत रहेका छन् भने आफ्नो कृषि उपजले १२ महिना नै खान पुग्ने मात्र १.९९ प्रतिशत कृषक परिवार देखिएको छ । यसरी बर्षेभरि खान

नपुगेको अवस्थामा खाद्यन्न अपर्याप्तताको आपूर्ति सबैभन्दा बढी आफ्नै जिल्लाभित्र आय आर्जन काम गरेर गर्ने ६६.३६ प्रतिशत कृषकहरु रहेका छन् । त्यस्तै आफ्नै गैरकृषि व्यावसायबाट ५.९४ प्रतिशत, सापटी लिएर १३.८५ प्रतिशत, आफ्नो जिल्ला बाहिरको आयबाट २.११ प्रतिशत, नेपाल बाहिरको आयबाट ९.७६ प्रतिशत, पेन्सनबाट १.४५ प्रतिशत र अन्य आयबाट ०.५३ प्रतिशत कृषकहरु रहेका छन् ।

तालिका नं. ११७: कृषि उपजको अपर्याप्तता तथा अपर्याप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम

क्र.सं.	अपर्याप्तताको अवधि	कृषक संख्या	प्रतिशत	क्र.सं.	अपर्याप्तता पूर्ति गर्ने माध्यम	कृषक संख्या	प्रतिशत
१	१-३ महिना	४,१६५	१३.८९	१	आफ्नै गैरकृषि व्यवसाय	८६८	५.९४
२	४-६ महिना	७,२६९	२४.२४	२	आफ्नो जिल्ला भित्रको आय	९,६९९	६६.३६
३	७-९ महिना	२,५८४	८.६२	३	आफ्नो जिल्ला बाहिरको आय	३०९	२.११
४	१०-१२ महिना	५९८	१.९९	४	नेपाल बाहिरको	१,४२७	९.७६
५	१२ महिना पुग्ने	१५,३६७	५१.२५	५	पेन्सन	२१२	१.४५
	जम्मा	२९,९८३	१००	६	सापटी	२,०२५	१३.८५
				७	अन्य	७७	०.५३
				जम्मा		१४,६१६	१००

७.७ कृषि ऋण तथा ऋणको आपूर्ति स्थिती

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार कृषि ऋण लिने परिवारहरु १४.०३ प्रतिशत रहेका छन् । ऋणको श्रोतको रूपमा सबैभन्दा बढी क्रमशः नातेदारबाट ३०.३३ प्रतिशत, त्यसपछि कृषि विकास बैकबाट २७.९७ प्रतिशत, कृषक समूहबाट १७.०६ प्रतिशत, सहकारीबाट ११.३८ प्रतिशत र महिला समूहबाट ९.०१ प्रतिशत कृषक परिवारले ऋण लिएको देखिन्छ । त्यसपछि ऋण लिनेको संख्या ८५.९७ प्रतिशत रहेको छ । कृषकहरुलाई थप कृषि ऋणको आवश्यकता छ कि छैन भन्ने प्रश्न सोधिएकोमा आवश्यक छ भन्ने कृषकहरु ९,२७४ अर्थात् ३१.९८ प्रतिशत देखिन्छ । सो अनुसार उक्त ऋण किन लिने भन्दा सबैभन्दा बढी पशु तथा पंक्षीपालनको लागि ३९.०९ प्रतिशत, मल तथा बीउको लागि ३६.१८ प्रतिशत, सिंचाईको लागि ५.६१ प्रतिशत देखिएको छ ।

तालिका नं. ११८: कृषि ऋणको श्रोत र ऋण लिनुको उदेश्य

क्र. सं.	ऋणको श्रोत	कृषि ऋण लिएका परिवार संख्या	प्रतिशत	क्र. सं.	थप कृषि ऋणको उदेश्य	थप कृषि ऋण आवश्यक भएका परिवार संख्या	प्रतिशत
१	सहकारीबाट	४६३	११.३८	१	मल तथा बिऊ	३,३५५	३६.१८
२	कृषि विकास बैंक	१,१३८	२७.९७	२	सिंचाई	५२१	५.६१
३	वाणिज्य बैंक	१७४	४.२७	३	कृषि औजार	५२१	५.६१
४	कृषक समूह	६९४	१७.०६	४	पशुपंक्षीपालन	३,६२५	३९.०९
५	महिला समूह	३६६	९.०१	५	माछापालन	११६	१.२५
६	नातेदार	१,२३४	३०.३३	६	अन्य	१,१३८	१२.२७
कृषि ऋण लिएका जम्मा		४,०६८	१४.०३	जम्मा		९,२७४	१००
कृषि ऋण नलिएका जम्मा		२४,९२५	८५.९७				
जम्मा		२८,९९३	१००				

तालिका नं. ११९: अस्थायी बाली लगाएका कृषक परिवार संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल

मौसमी बाली	कृषक परिवार संख्या		क्षेत्रफल (हे.)		फरक प्रतिशत (क्षेत्रफलमा)
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
खाद्यान्न बाली	२७,८९६	२९५२०	३०,८०८.४०	३०५६७.२	-२४१.२
धान	२३,३८४	२५६४५	१४,०२३.७०	१४,१०६.२०	८२.५
गहुँ	८,२३०	६५३६	१,४५८.३०	२०५१.४	५९३.१
मकै	२६,४०९	२७५९२	९,५१५.५०	१००८६.४	५७०.९
कोदो	२०,७२४	१८५४९	५,००२.४०	४११९.८	-८८२.६
अन्य	४,१८१	९२६	८०८.५	२०३.५	-६०५
कोसे बाली	४,७९३	८३६८	५०१.२	१५३६.५	१०३५.३
कन्दमुल बाली	८,७४२	१५१५५	९६१.६	२११६.९	११५५.३
तेल बाली	४,१४८	३४९०	५६६.८	५१०.५	-५६.३
मसला बाली	३,५५३	८५०३	१,१५८.३०	२१६.५	-९४१.८
नगदे बाली	२९७	४४३	४४	२५.१	-१८.९
तरकारी	५,३०५	१६१७७	१६१.३	११०८.१	९४६.८

तालिका नं. १२०: स्थायी बाली लगाएका कृषक परिवारको संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल

बाली	कृषक परिवार संख्या		क्षेत्रफल (हे.)		फरक प्रतिशत (क्षेत्रफलमा)	छरिएका रुख संख्या
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०६८	२०६८
सुन्तला	१,३३९	२,८९२	३३.४	२१.३	-१२.१	८,८७०
जुनार	३४७	३२८	३.२	०.२	-३	७७
कागती	२,०००	१,४०८	११.९	०.५	-११.४	१,९६७
आँप	१,८५१	३,२७८	१५.६	३८.५	२२.९	३,४१३
केरा	८,६७६	४,८२०	६२.८	३५	-२७.८	२७,८२३
स्याउ	१३२	५८	-	-	-	१७४
जम्मा	१४,३४५	१२,७८४	१२७	९५.५	-३१.४	४२,३२४

तालिका नं. १२१: नगदे बाली लगाएका कृषक परिवारको संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल

बाली	कृषक परिवार संख्या		लगाएको बालीको क्षेत्रफल (हे.)		छरिएका विरुवा संख्या
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
अलैंची	-	८,०७९	-	३६६४.५	
कफी	-	३२८	-	२.५	३,७६०
चिया	९९	९६	-	१८.६	
अम्रिसो	-	२,१६०	-	२१८.९	

तालिका नं. १२२ : पशुपंछी पालन गर्ने कृषक परिवार तथा पशुपंछीको संख्या

पशुपंछीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपंछीको संख्या		फरक प्रतिशत (पशुपंछीको संख्या)
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०६८
पाल्तु चौपाया	६२,६५१	७१,२६८	२३३,१५३	१३०,५६०	-१४.०७
गाईगोरु	२३,८८१	२३,१५३	९०,४३२	७७,७०४	-१४.०७
चौरी	२१५	२०८	३,७५१	२,३१८	-३८.२
रागाभैसी	८,११४	८,७५१	१८,८४०	१७,०६८	-९.४
खसीबाखा	१८,२७८	२२,८११	९०,२८३	१,२४,७०२	३८.१२
भेडा	१,५०४	१,४१५	११,६६८	९,१७५	-२१.३७
बंगुर	१०,६५९	१४,९३०	१८,१७९	२४,२९५	३३.६४
पाल्तु चराचुरुंगी	२७,८१४	३०,२१४	१३,१७२	५८,८८२	७२.०९
कुखुरा (जम्मा)	२३,९४७	२६,३९७	२,२९,३३६	३,९४,६५७	७२.०९

पशुपंछीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपंछीको संख्या		फरक प्रतिशत (पशुपंक्षीको संख्या)
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	२०६८
कुखुरा (उन्नत)	-	८२९	६६	५६,८२३	८५,९९५.४५
हाँस	१,५०४	४४३	३,२८९	९४५	-७१.२७
परेवा	२,३६३	२,५४५	९,८१७	१,११४	-८८.६५

तालिका नं. १२३: वीडिजन र विषादीको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लगाएको कृषक परिवारको प्रतिशत

बालीको नाम	उन्नत वीडि प्रयोग गरेका परिवार (प्रतिशतमा)			विषादि प्रयोग गरेका परिवार (प्रतिशतमा)	
	२०५८	२०६८		२०५८	२०६८
		उन्नत	हाइब्रिड		
धान	५.३	१.६	०.८	११.८	८.५
गहु	५.५	६.५	-	६.८	१.२
मकै	१२.१	७.२	०.५	१४.७	३.७
आलु	२.९	२.९	-	५.६	१.९
तरकारी	०.८	१४.३	०.२	१.२	२.८
अन्य बाली	०.४	०.८	-	५	०.९
जम्मा	२७	३३.३	१.५	३०.४	१९

तालिका नं. १२४: रासायनिक मलको प्रयोग अनुसार प्रमुख बाली लागेको क्षेत्रफल र मलको परिमाण

बालीको नाम	२०५८		२०६८	
	क्षेत्रफल (हे.)	परिमाण (क्विन्टल)	क्षेत्रफल (हे.)	परिमाण (क्विन्टल)
धान	२,८३२.२०	१,७९,८०७	४३५१.८	४१२९
गहुँ	१४९.८	२१,५३४	२००.७	२८८
मकै	१,५१८.२०	१,१३,९००	४२१२.९	३७६४
आलु	४९	५,७३५	६९.३	१३७
तरकारी	११.७०	१९०१	३०.५	५७
अन्य बाली	४४.७	२८५९	४५.९	६८
जम्मा	४,६०५.६०	३२,०२९	८,९११.१०	८,४४३

७.८ जिल्लामा कृषि विकासको स्थिति

मानवले आफ्नो जीवन बचाउन उपयोग गर्ने वस्तु खाद्यान्न हो, खाद्यान्नको उत्पादन कृषि बालीबाट हुने गर्दछ। कृषि बाली प्रकृतिसँग उत्ति नै नजिक रहने हुँदा यसको उत्पादनका लागि त्यहाँको हावापानी र माटोले प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने गर्दछ। मानिसले कृषिलाई जीविकोपार्जनको रूपमा मात्र नलिईर व्यवसायको रूपमा समेत अपनाउँदै आएका कारणले कृषि बालीको उत्पादनको स्थितिले जनस्तरमा मात्र नभई देशको अर्थतन्त्रमा समेत प्रत्यक्ष असर पर्ने गरेको छ।

संखुवासभा जिल्लाका कृषकहरूलाई हावापानी र माटो सुहाउदो खेती तर्फ उत्प्रेरित गरी जिल्लामा कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाई कृषकहरूको आयस्तर वृद्धि गराई जीवनस्तर उकास्ने मुख्य उद्देश्य लिएर वि.सं. २०२३ सालमा जिल्ला कृषि विकास फाँटको रूपमा सुरु भएको कृषि कार्यालय वि.सं. २०२४ सालदेखि छुट्टै कार्यालयको रूपमा स्थापित भयो। स्थापना कालदेखि नै यस कार्यालयले जिल्लामा खाद्यान्न बाली, वागवानी बाली, बाली संरक्षण, व्यवसायिक किट विकास तथा बजार विकाससम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ। ती कार्यक्रमहरू सञ्चालनार्थ विगतमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय मातहत जिल्लाका १३ वटै इलाकाहरूमा कृषि सेवा केन्द्र/उपकेन्द्रहरू रहेकोमा वि.सं. २०६२ श्रावणदेखि कायम भएका नयाँ संरचनाअनुसार हाल जिल्लामा वागवानी, बाली/कृषि प्रसार, बाली संरक्षण र योजना गरी ४ वटा विषयगत फाँटहरू र गाउँस्तरमा कृषकहरूलाई सेवा पुऱ्याउनको लागि ४ वटा कृषि सेवा केन्द्र र २ वटा कृषि सेवा सम्पर्क स्थलहरू स्थापना गरिएका छन्।

तालिका नं. १२५: खेतीयोग्य जमिनको वर्गीकरण (हेक्टर)

वर्षेभरि सिंचित हुने		वर्षामा मात्र सिंचित हुने		असिंचित		जम्मा
क्षेत्र	प्रतिशत	क्षेत्र	प्रतिशत	क्षेत्र	प्रतिशत	क्षेत्र
४,९५०	१५.६७	९,४२२	२९.८२	१७,२२४	५४.५१	३१,५९६

तालिका नं. १२६: कृषि सेवा केन्द्रहरू तथा यसको कार्यक्षेत्रहरूको विवरण

क्र.सं.	सेवाकेन्द्रको नाम	गा.वि.स./न.पा.संख्या	कार्यक्षेत्र
१	कृषि सेवा केन्द्र, वाना	३	वाना, जलजला, स्याबुन
२	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, बाह्रविसे	३	धुपु, बाह्रविसे, साभापोखरी
३	कृषि सेवा केन्द्र, सित्तलपाटी	७	माङ्तेवा, वाला, ताम्कु, सिसुवाखोला, मत्स्यपोखरी, दिदिङ्ग, सित्तलपाटी
४	कृषि सेवा केन्द्र, पाथीभरा	८	किमाथांका, चेपुवा, हटिया, पावाखोला, माथिभरा, मकालु, याफु, नुम
५	कृषि सेवा केन्द्र, चैनपुर	२ न.पा. र ४ गा.वि.स.	चैनपुर न.पा., मादी न.पा., नुनढाकी, तामाफोक, माम्लिङ्ग, आँखीभुई
६	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, मानेभञ्ज्याङ्ग	१ न.पा.	खाँदवारी नगरपालिका
जम्मा		३ न.पा. र २५ गा.वि.स.	

तालिका नं. १२७: कृषि सेवा केन्द्र अनुसार खेतीयोग्य जमिन

क्र.सं.	सेवाकेन्द्रको नाम	खेतीयोग्य जमिन (हेक्टर)						जम्मा
		वर्षैभरि सिंचित हुने		वर्षामा मात्र सिंचित हुने		असिंचित		
		क्षेत्र	प्रतिशत	क्षेत्र	प्रतिशत	क्षेत्र	प्रतिशत	
१	कृषि सेवा केन्द्र, वाना	९४७	१९.१	१,७४३	१८.५	२,४९५	१४.५	५,१८५
२	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, बाह्रविसे	४२३	८.५	७९०	८.४	१,३५९	७.९	२,५७२
३	कृषि सेवा केन्द्र, सित्तलपाटी	५५७	११.३	१,४७०	१५.६	२,४६३	१४.३	४,४९०
४	कृषि सेवा केन्द्र, पाथीभरा	३७	०.७	८१५	८.६	१,८४९	१०.७	२,७०१
५	कृषि सेवा केन्द्र, चैनपुर	१,५५२	३१.४	३,४२९	३६.४	७,१८७	४१.७	१२,१६८
६	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, मानेभञ्ज्याङ्ग	१,४३४	२९.०	१,१७५	१२.५	१,८७१	१०.९	४,४८०
जम्मा		४,९५०	१००	९,४२२	१००	१७,२२४	१००	३१,५९६

तालिका नं. १२८: गा.वि.स./न.पा. अनुसार खेतीयोग्य जमिनको विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा. नाम	खेतीयोग्य जमिन (हेक्टर)				कैफियत
		वर्षैभरि सिंचित हुने	वर्षामा मात्र सिंचित हुने	असिंचित	जम्मा	
१	किमाथांका			२०	२०	कृषि सेवा केन्द्र, पाथीभरा
२	चेपुवा			६०	६०	
३	हटिया		१०	२०१	२११	
४	पावाखोला		१५	९८	११३	
५	पाथीभरा		३६८	३१४	६८२	
६	मकालु		१०८	५०२	६१०	
७	याफु	१८	११४	२९१	४२३	
८	नुम	१९	२००	३६३	५८२	
जम्मा		३७	८१५	१,८४९	२,७०१	

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा. नाम	खेतीयोग्य जमिन (हेक्टर)				कैफियत
		वर्षेभरि सिंचित हुने	वर्षामा मात्र सिंचित हुने	असिंचित	जम्मा	
९	माङ्तेवा			२०८	२०८	कृषि सेवा केन्द्र, सित्तलपाटी
१०	बाला			२५८	२५८	
११	ताम्कु	१	११३	३६२	४७६	
१२	सिसुवाखोला		४	१९५	१९९	
१३	मत्स्यपोखरी	१२५	५०३	५५१	१,१७९	
१४	दिदिङ्ग	६१	५१४	४३६	१,०११	
१५	सित्तलपाटी	३७०	३३६	४५३	१,१५९	
जम्मा		५५७	१,४७०	२,४६३	४,४९०	
१६	धुपु	३५५	४५६	५९८	१,४०९	कृषि सेवा केन्द्र, बाह्रविसे
१७	बाह्रविसे	४	१९६	३६७	५६७	
१८	सभापोखरी	६४	१३८	३९४	५९६	
जम्मा		४२३	७९०	१,३५९	२,५७२	
१९	वाना	५८०	४०२	९०५	१,८८७	कृषि सेवा केन्द्र, वाना
२०	जलजला	२३०	३७०	६३७	१,२३७	
२१	स्याबुन	१३७	९७१	९५३	२,०६१	
जम्मा		९४७	१,७४३	२,४९५	५,१८५	
२२	चैनपुर न.पा.	६४१	१,९०३	३,५१४	६,०५८	कृषि सेवा केन्द्र, चैनपुर
२३	मादि न.पा.	६८९	५६२	१,४९८	२,७४९	
२४	नुनढाकी		२६	२४३	२६९	
२५	तामाफोक	६२	२३१	५१९	८१२	
२६	माम्लिङ्ग	४०	३६४	५१७	९२१	
२७	आँखीभूर्ई	१२०	३४३	८९६	१,३५९	
जम्मा		१,५५२	३,४२९	७,१८७	१२,१६८	
२८	खाँदवारी न.पा.	१,४३४	१,१७५	१,८७१	४,४८०	
कुल जम्मा		४,९५०	९,४२२	१७,२२४	३१,५९६	

तालिका नं. १२९: खाद्यान्न बाली उत्पादन विवरण (२०७०/७१)

क्र.सं.	सेवाकेन्द्र	बाली	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व (मे.ट./हे.)	बिक्री (मे.ट.)
१	पाथीभरा	धान बर्षे	४४७	६६१.५६	१.४८	३००
		गहुँ उन्नत	१८	४३.५६	२.४२	
		मकै बर्षे	१५८५	२५३६	१.६	
		कोदो	१२८०	१२६७.२	०.९९	
		जौ	१०	७	०.७	
जम्मा			३३४०	४५१५.३२	१.३५	३००
२	सित्तलपाटी	धान चैते	१८२५	२९२०	१.६०	१६५४
		धान बर्षे	४०९	११०४.३	२.७०	५००
		गहुँ उन्नत	५९९	११६२.०६	१.९४	
		मकै बर्षे	१६४०	२३४५.२	१.४३	
		मकै हिउदे	१२४	१६१.२	१.३०	
		कोदो स्थानीय	१०२०	१००९.८	०.९९	
		जौ स्थानीय	२०	१५.२	०.७६	
जम्मा			५६३७	८७१७.७६	१.५५	२१५४
३	बाह्रविसे	धान बर्षे	३९८	७९६	२.००	२९८
		धान चैते	१४५	३७१.२	२.५६	
		गहुँ उन्नत	४१	८७.३३	२.१३	
		मकै बर्षे	१११०	१६०९.५	१.४५	
		मकै हिउदे	१८८	२१०.५६	१.१२	
		कोदो स्थानीय	१००१	९९०.९९	०.९९	
जम्मा			२८८३	४०६५.५८	१.४१	२९८
४	वाना	धान चैते	२८७	७९४.९९	२.७७	४५०
		धान बर्षे	७२३	१०१२.२	१.४	५००
		गहुँ उन्नत	७९	१९१.१८	२.४२	१००
		मकै बर्षे	११००	१४३०	१.३	१०००
		मकै हिउदे	१००	१४०	१.४	३०
		कोदो स्थानीय	१३५०	१३२३	०.९८	७००
		जौ स्थानीय	५	४	०.८	१०४६
जम्मा			३६४४	४८९५.३७	१.३४	३८२६

क्र.सं.	सेवाकेन्द्र	बाली	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व (मे.ट./हे.)	बिक्री (मे.ट.)
५	चैनपुर	धान बर्षे	८१५१	१२७९७.१	१.५७	५०००
		धान चैते	८२०	२००९	२.४५	
		गहुँ उन्नत	१६	३४.२४	२.१४	
		मकै बर्षे	४०९७	६२६८.४१	१.५३	
		कोदो स्थानीय	१३२०	१३०६.८	०.९९	
जम्मा			१४४०४	२२४१५.६	१.५६	५०००
६	मानेभञ्ज्याङ्ग	धान चैते	२७९६	४४७३.६	१.६०	९००
		धान बर्षे	८९९	२०६७.७	२.३०	५०
		गहुँ उन्नत	४५	८७.७५	१.९५	७०
		मकै बर्षे	२५३८	३९५९.२८	१.५६	२००
		मकै हिउदे	१९३	२८३.७१	१.४७	३४
		कोदो स्थानीय	१२००	११६४	०.९७	५००
जम्मा			७६७१	१२०३६	१.५७	१७५४
कुल जम्मा			३७५७९	५६६४५.६	१.५१	१३३३२

तालिका नं. १३०: सम्भावित व्यवसायिक बाली उत्पादन पकेट क्षेत्रको विवरण

क्र.सं.	सेवा केन्द्रको नाम	पकेट संख्या	पकेटले ढाकेको क्षेत्रफल (हे.)	पकेटको किसिम र संख्या
१	कृषि सेवा केन्द्र, वाना	४	६०	मौरी, चिया, च्याउ, कफी
२	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, बाह्रविसे	-	-	-
३	कृषि सेवा केन्द्र, सित्तलपाटी	३	४५०	मौरी, अलैंची, चिया
४	कृषि सेवा केन्द्र, पाथीभरा	५	३५५	अलैंची, तरकारी, लेकाली फलफुल, तरकारी वीड, चिया
५	कृषि सेवा केन्द्र, चैनपुर	४	१,९२५	अलैंची, मौरी, तरकारी, कफी
६	कृषि सेवा सम्पर्क स्थल, मानेभञ्ज्याङ्ग	३	१,५५०	कफी, तरकारी, च्याउ
जम्मा		१९	४,३४०	

तालिका नं. १३१: खाद्यन्न बाली प्रणाली

क्र.सं.	जग्गाको किसिम	बाली प्रणाली	
१	सिंचित (बेंशी)	धान - तोरी - धान, धान - खाली - धान	धान - आलु - धान,
२	अर्ध सिंचित (बेंशी)	धान - खाली - धान, धान - गहुँ - धान	धान - तोरी - मकै,
३	असिंचित पाखोटार	मकै - मकै - खाली, मकै - कोदो - खाली, मकै - तोरी - तरकारी	मकै - मास - खाली, मकै - तोरी,
४	मध्यपहाड खेत	धान - खाली, धान - गहुँ - मकै,	धान - गहुँ - खाली, धान - मकै - धान
५	मध्यपहाड बारी	मकै + भटमास - बोडी,	मकै + भटमास - गहुँ/जौ - खाली
६	उच्च पहाड	धान - खाली,	आलु + मकै - खाली,
		आलु - खाली	

तालिका नं. १३२: उत्पादन पकेट क्षेत्र तथा बाली पात्रो

क्र.सं.	बाली		बीउ/विरुवा छर्ने/रोप्ने समय	बाली भित्र्याउने समय
१	धान	चैते	वैशाख	श्रावण
		बर्षे	आषाढ - श्रावण	कार्तिक - मंसिर
२	मकै	हिउँदे	भाद्र	कार्तिक
		बर्षे	फागुणदेखि जेष्ठ १५ सम्म	श्रावण/भाद्र
		वसन्ते	माघ/फाल्गुण/कार्तिक	चैत्र/वैशाख
३	गहुँ		कार्तिकदेखि पौष १५ सम्म	चैत्र/वैशाख
४	कोदो		श्रावण/भाद्र	मंसिर/पौष
५	जौ		कार्तिक	वैशाख

तालिका नं. १३३: आ.व. ०७०/७१ को खाद्यान्न वासलात

क्र.सं.	बाली	जम्मा उत्पादन (मे.ट.)	खानयोग्य परिमाण (मे.ट.)
१	धान	३८,०००.०	१९,०००.०
२	मकै	१९,३५६.०	१३,५४९.२
३	गहुँ	१,५९६.०	१,११७.२
४	कोदो	७,३१४.४	५,८५१.५

क्र.सं.	बाली	जम्मा उत्पादन (मे.ट.)	खानयोग्य परिमाण (मे.ट.)
५	जौ	११.४	२.१
६	आलु	३३,४७२.२	१६,७३६.१
जम्मा (मे.ट.)		९९,७५०.०	५६,२५६.१
आ.व. ०७१/७२ को लागि प्रक्षेपित जनसंख्या		१५८,२२४	
प्रतिव्यक्ति आवश्यक खाद्यान्न (के.जी.)		१९१	
जम्मा आवश्यक खाद्यान्न (मे.ट.)		३०,२२१	
वचत परिमाण (मे.ट.)		२६,०३५	

तालिका नं. १३४: किराको प्रकोपको अवस्था (जिल्लाभरि)

बाली	रोग/किरा	लागेको समय	प्रभावित क्षेत्र	कैफियत	
धान	रोगहरु				
	१	खैरो थोप्ले	साउन-भदौ	खा.न.पा., वाना लगायत वेंशी क्षेत्र	प्रभावित क्षेत्रमा यी रोगहरुबाट १०% उत्पादनमा ह्रास आएको अनुमान
	२	खैरो थोप्ले	साउन-भदौ	खा.न.पा., धुपु र खराङ्ग	
	३	सिथ ब्लाइट	साउन-भदौ	खा.न.पा.	
	४	खैरो थोप्ले	साउन-भदौ	खा.न.पा., सित्तलपाटी, धुपु र बाह्रविसे	
	५	जिंकको कमी	साउन-भदौ	खा.न.पा., सित्तलपाटी, धुपु र बाह्रविसे	
	किराहरु				प्रभावित क्षेत्रमा यी किराहरुबाट १५-२०% उत्पादनमा कमी आएको अनुमान
	१	गंवारी	वैशाख-भदौ	मध्य पहाडी तथा लेक	
	२	बेरुवा	साउन-भदौ	वेंशी खण्ड	
	३	पंतेरो	असार र असोज	खा.न.पा.को वेंशीखण्ड	
४	फड्के	असार/साउन र असोज/कार्तिक	बाह्रविसे, वाना र चैनपुर		
५	राइस हिस्पा	साउन-भदौ	वाना, जलजला, खा.न.पा. र सित्तलपाटी		
मकै	रोगहरु				
	१	डाँठ कुहिने	वैशाख-असार	खा.न.पा., वाना र बाह्रविसे	यी रोगहरुबाट ५% सम्म क्षती भएको अनुमान
	२	डढुवा	साउन	खा.न.पा., बाह्रविसे, सिद्धकाली, मादिमूलखर्क	
	३	घोगा कुहिने	साउन-भदौ	जिल्लाभरि	
	किराहरु				प्रभावित क्षेत्रमा यी किराहरुबाट १५-२०% उत्पादनमा कमी आएको अनुमान
	१	गंवारी	वैशाख-असार	सित्तलपाटी, खा.न.पा., धुपु, वाना र चैनपुर	
	२	धमिरा	वैशाख-जेष्ठ	खा.न.पा., स्यावुन र धुपु	
३	खुम्ने	वैशाख-जेष्ठ	जिल्लाभरि		

वाली	रोग/किरा	लागेको समय	प्रभावित क्षेत्र	कैफियत	
गहुँ, जौ र उवा	रोगहरु				
	१	सिंदुरे	वैशाख	ताम्कु, वाला, मकालु	१५% जति क्षती पुगेको अनुमान
	२	कालो पोके	चेत	जिल्लाभरि	
	किराहरु				
	१	गंवारी	माघ-चैत्र	खा.न.पा., वाना, धुपु	५% जति क्षती पुगेको अनुमान
दलहन	रोगहरु				
	१	मसुरोको जरा कुहिने	माघ-फागुण	खा.न.पा.	१०% जति क्षती पुगेको अनुमान
	२	मासको छिरबिरे	असोज	जिल्लाभरि	
	किराहरु				
	१	भुसिल्लिकरा	भदौ	जिल्लाभरि	१५% जति क्षती पुगेको अनुमान
	२	कोसा गंवारी	असोज	खा.न.पा., वाना र खराङ्ग	५% जति क्षती पुगेको अनुमान
तेलहन	रोगहरु				
	१	थोप्ले	पुष-माघ	खा.न.पा., वाना, चैनपुर	१०% जति क्षती पुगेको अनुमान
	२	धुले हुंसी	माघ-फागुण	चैनपुर, खराङ्ग, सिद्धपोखरी, माम्लिङ्ग	
	किराहरु				
१	लही	पुष-माघ	जिल्लाभरि	२०-३०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान	
आलु	रोगहरु				
	१	पछौटे डडुवा	मंसिर-माघ	जिल्लाभरि	२०-३०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान
	२	ओइलिने रोग	मंसिर-माघ	जिल्लाभरि	४०-५०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान
	किराहरु				
	१	फेद कटुवा	पुस		
	२	रातो कमिलो	पुष-माघ/चैत्र-वैशाख	जिल्लाभरि हिउँदे र बर्षे दुवै आलुमा	१०% जति क्षती पुगेको अनुमान
	३	खुमे	चैत्र - वैशाख		५% जति क्षती पुगेको अनुमान
४	लाही	माघ-फागुण			

वाली	रोग/किरा	लागेको समय	प्रभावित क्षेत्र	कैफियत		
तरकारी	रोगहरु					
	१	थोप्ले	माघ-फागुण	जिल्लाभरि हिउँद र बर्षे दुवै आलुमा १०-१५% सम्म क्षती पुगेको अनुमान		
	२	कालो सडन	माघ-फागुण			
	३	बोरोनको कमी	माघ-फागुण			
	४	बेर्ना कुहिने	भदौ-असोज			
	किराहरु					
	१	फेद कटुवा	भदौ-असोज	जिल्लाभरि	२०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान	
	२	बन्दाको पुतली	फागुण-चैत्र	खा.न.पा., वाना, चैनपुर		
	३	रातो कमिलो	असोज-असार	जिल्लाभरि		
	४	लाही	मंसिर-पौष	जिल्लाभरि		
गोलभेंडा	रोगहरु					
	१	पछ्यैटे डढुवा	मंसिर-फागुण	जिल्लाभरि	३०-४०% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	२	ओइलने रोग	चैत्र-असार	खा.न.पा., वाना, चैनपुर	२०-२५% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	३	गुजमुजे	जेष्ठ-भदौ	जिल्लाको वेशीखण्ड	२०-३०% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	किराहरु					
	१	गंवारी	असार-कार्तिक	मध्य क्षेत्र	३०-३५% जति क्षती पुगेको अनुमान	
फलफुल	रोगहरु					
	सुन्तला जात	१	क्याङ्कर	वैशाख-असोज	खा.न.पा., सिद्धपोखरी	५०% वगानमा समस्या देखिएको अनुमान
		२	जरा कुहिने	बर्षायाम	माम्बिङ्ग, सित्तलपाटी	
		३	धुले दुसी	असार-साउन	जिल्लाभरि	
		४	पिंक रोग	साउन-भदौ		
	किराहरु					
	१	जुनारको फल कृहाउने औसा	असोज-मंसिर	चैनपुर	५०% जति क्षति भएको अनुमान	
	२	लाहि, कत्ले	चैत्र-वैशाख	सुन्तला जात भएको सबै ठाउँमा	१०-१५% जति क्षती पुगेको अनुमान	

बाली	रोग/किरा	लागेको समय	प्रभावित क्षेत्र	कैफियत	
आँप, लिचि, केरा	किराहरु				
	१	कोया घुन	जेष्ठ-साउन	५०% भन्दा बढी क्षति भएको अनुमान	
	२	लिचिको पतेरो	चैत्र-जेष्ठ	जिल्लाभरि ४०-६०% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	३	केरको घुन	वर्षभरि	३०-३५% जति क्षती पुगेको अनुमान	
हिउँदे फलफुल	रोगहरु				
	१	फेद/जरा कुहिने	जेष्ठ-भदौ	लेक क्षेत्रमा ५०% भन्दा बढी क्षति भएको अनुमान ५०% भन्दा बढी क्षति भएको अनुमान ३०-३५% जति क्षती पुगेको अनुमान १०-१५% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	२	गुजमुजे	चैत्र-असार		
	३	पिंक रोग	असार-भदौ		
	४	धुले दुसी	असार-भदौ		
	किराहरु				
	१	डाँठको गंवारो	बर्षायाम	लेक क्षेत्रमा १५-२०% जति क्षती पुगेको अनुमान १५-२०% जति क्षती पुगेको अनुमान	
	२	लाहि	चैत्र-असार		
	अलैंची	रोगहरु			
		१	फुकें	असोज-कार्तिक	दिदिङ्ग, बाह्रविसे, मादिमुलखर्क ५% जति क्षती पुगेको अनुमान ३०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान
२		छिकें	असोज-कार्तिक		
३		गानो कुहिने	असार-साउन		
४		डदुवा	फागुण-चैत्र		
किराहरु					
१	भुसिल्लिकरा	बर्षायाम	दिदिङ्ग, बाह्रविसे, मादिमुलखर्क १०% सम्म क्षती पुगेको अनुमान		

७.५ संखुवासभा जिल्लाको नदी प्रणाली

तालिका नं. १३५: जिल्लामा भएको नदी प्रणाली र तिनका सहायक नदीहरू

१	सभाखोला प्रणाली	८	ईखु खोला प्रणाली	१७	अरुण नदी प्रणाली
	कुसुवा खोला		लुङ्गसुम्बा खोला		लेगुवा खोला
	धुपु खोला		सानु खोला		केंवा खोला
	याक्सुवा खोला		मजन खोला		पिखुवा खोला
	चिण्डे खोला		चाँवु खोला		वेन्दडाक्सुवा खोला
	गिद्धे खोला		चेरेन खोला		संखुवा खोला
	हाङ्गदुवा खोला		मेङ्खु खोला		राते खोला
२	हेवा खोला प्रणाली		बेल्डा खोला		अप्सुवा खोला
	सेवा खोला	९	मेवा खोला प्रणाली		सापा खोला
	खकृवा खोला		पजुन खोला		बगुवा खोला
३	पिलुवा खोला प्रणाली		फेदी खोला		अंधेरी खोला
	मायाँ खोला		सोना खोला		चन्दुवा खोला
	मसेँ खोला		घट्टे खोला		चिखुवा खोला
	बाघा खोला	१०	सिवा खोला प्रणाली		भालु खोला
	लंखुवा खोला		सजु खोला		खण्डुप्पा खोला
	सिखुवा खोला		काँवा खोला		छहरे खोला
	तुपुवा खोला	११	माया खोला प्रणाली		इर्खुवा खोला
	ताङ्गलेवा खोला		चामरान खोला		चेवा खोला
	भिन्ने खोला	१२	संखुवा खोला प्रणाली		बेतनी खोला
	निडुवा खोला		सन्लाहा खोला		खकृवा खोला
४	पावा खोला प्रणाली		लुङ्गसन खोला		सभा खोला
	लिदिन खोला		कोलुवा खोला		हेवा खोला
	धनुमाने खोला		सिसुवा खोला		सिम्ले खोला
	दिल्कू खोला	१३	इप्सुवा खोला प्रणाली		याङ्खुवा खोला
५	लवारे खोला प्रणाली	१४	हाङ्गराया खोला प्रणाली		छाँगे खोला
६	टप खोला प्रणाली		काली खोला		दालिनी खोला
७	हाङ्गु खोला प्रणाली	१५	बेतनी खोला प्रणाली		राक्से खोला
	सोगोवाल खोला		काली खोला		तांखुवा खोला
	मगन खोला	१६	पाङ्गमा खोला प्रणाली		रावा खोला
	खलमिवा खोला		माल्टा खोला		धोवी खोला
	मुदी खोला		पाङ्गठा खोला		गन्धेपानी खोला
	बेजो खोला		हिङ्गुवा खोला		

७.१० पशुपंक्षी विकास

राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको मेरुदण्डका रुपमा रहेको कृषि क्षेत्रको विकासका लागि राणाशासनकाल देखि नै कृषि अड्डाको स्थापना भई प्रचार-प्रसार कार्यको थालनी भएको भए तापनि यस जिल्लामा पशुसेवा कार्यक्रमको पहिलो प्रयासस्वरूप तत्कालीन जिल्ला सदरमुकाम चैनपुरमा आ.व. ०२८/२९ देखि भेटेरीनरी डिस्पेन्सरीका रुपमा स्थापना गरी यस जिल्लामा पशु स्वास्थ्यसेवा सुरु भएको थियो । आ.व. ०३८/३९ सालमा आएर पशुसेवा विभागको स्थापना भए पश्चात अधिराज्यभर पशुविकास तथा पशुस्वास्थ्य कार्यक्रमहरू जिल्लास्थित पशु चिकित्सालय र अन्तरगतका डिस्पेन्सरी, समन्वयात्मक पशु विकास केन्द्रमार्फत् संचालन भए अनुसार यस जिल्लाको हेर्दांनामा समन्वयात्मक पशु विकास केन्द्र खोलिएको थियो । आ. व. ०३८/३९ सालमा आएरमात्र जिल्लाको सदरमुकाम खाँदवारीमा जिल्लास्तरीय कार्यालय (तत्कालीन पशु चिकित्सालय) को स्थापना भई कार्यक्रम इलाका स्तरसम्म सञ्चालन हुन पुगेको हो ।

२०४९ सालमा आएर एक छानामुनि कृषि सेवा उपलब्ध गराउने तत्कालीन श्री ५ को सरकारको अवधारणा अनुरूप पशुसेवा तथा कृषि विकास कार्यालय एकीकृत भई जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको स्थापना भएर कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आएकोमा पुनः २०५२ सालमा पशुसेवा विभाग र कृषि विभागदेखि जिल्ला र सेवाकेन्द्र स्तरसम्म अलग भई छुट्टाछुट्टै रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिदै आएको छ । हाल यस कार्यालय अन्तर्गत ६ वटा पशुसेवा केन्द्र र ७ वटा पशुसेवा उपकेन्द्रमार्फत् जिल्लाका सबै गा.वि.स.हरूलाई समेटि कार्यक्रम सञ्चालन हुदै आएको छ । यस जिल्लाको उत्तरी क्षेत्रमा चौरी तथा भेडा मध्य तथा तल्लो भागमा गाई, भैंसी, भेडा, बाख्रा, वंगुर, कुखुरा पालन आदि व्यवसाय छन् । साथै जिल्लाको तल्लो भागमा मुर्गा कस भैंसी, जर्सी, होलिष्टिन फ्रिजियन कस गाई तथा पाख्रीबास कृषि केन्द्र, धनकुटाको पाख्रीबास कस वंगुरहरू पाइन्छन् । यी पशुपंक्षीहरू विभिन्न पकेट प्याकेजको रुपमा आयआर्जन, श्रोत विकास, जैविक विविधता संरक्षण, व्यावसायिक तथा गरिवी निवारण, लक्षित वर्ग सशक्तीकरण गर्ने गरी सञ्चालित छन् ।

तालिका नं. १३६: पशु सेवा केन्द्रहरू तथा यसको कार्यक्षेत्रहरूको विवरण

क्र.सं.	सेवाकेन्द्रको नाम	गा.वि.स./ न.पा. संख्या	कार्यक्षेत्र	कार्यरत कर्मचारीहरू	
				कर्मचारी विवरण	संख्या
१	पशु सेवा केन्द्र क, चैनपुर	१	चैनपुर नगरपालिका	प.चि. १, ना.प.से.प्रा. १ र का.स. १	३
२	पशु सेवा केन्द्र क, मादीमुलखर्क	१	मादी ओखरबोटे नगर पालिका	प.वि.अ. १, प.से.प्रा. १	२
३	पशु सेवा केन्द्र ख, हटिया	४	किमाथांका, चेपुवा, हटिया र पावाखोला	का.स. १ करार	१
४	पशु सेवा केन्द्र ख, हेदाङ्ना	३	पाथीभरा, नुम, मकालु	ना.प.स्वा.प्रा. १ का.स. १	२
५	पशु सेवा केन्द्र ख, याफु	१	याफु	ना.प.से.प्रा. १	१
६	पशु सेवा केन्द्र ख, ताम्कु	४	बाला, सिसुवाखोला, ताम्कु र माङ्गतेवा	का.स. १ करार	१

क्र.सं.	सेवाकेन्द्रको नाम	गा.वि.स./ न.पा. संख्या	कार्यक्षेत्र	कार्यरत कर्मचारीहरु	
				कर्मचारी विवरण	संख्या
७	पशु सेवा केन्द्र ख, सित्तलपाटी	३	मत्स्यपोखरी, दिदिङ्ग र सित्तलपाटी	प.से.प्रा. १, का.स. १	२
८	पशु सेवा केन्द्र ख, पाङ्गमा	१	खाँदवारी नगरपालिका	प.से.प्रा. १, का.स. १	२
९	पशु सेवा केन्द्र ख, बाह्रबिसे	३	सभापोखरी, धुपु, बाह्रबिसे	प.स्वा.प्रा. १	१
१०	पशु सेवा केन्द्र ख, वाना	३	स्यावुन, वाना, जलजला	ना.प.स्वा.प्रा. १ का.स. १	२
११	पशु सेवा केन्द्र ख, सिद्धपोखरी	१	नुनढाकी	प.स्वा.प्रा. १ का.स. १	२
१२	पशु सेवा केन्द्र ख, माम्लिङ्ग	३	तामाफोक, माम्लिङ्ग र आँखीभुई	स्वयंसेवक १	१
१३	पशु सेवा केन्द्र ख, खराङ्ग		चैनपुर नगरपालिकामा गाभिएको	का.स. १	१

तालिका नं. १३७: पशुजन्य उत्पादनसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	एकाई	उत्पादन परिमाण
१	गाईको दुध	लिट्र	३६६६.७६
२	भैसिको दुध	लिट्र	७४०४.८३
३	खसि, बोकाको मासु	मे.टन	९१८.८६
४	रांगाको मासु	मे.टन	५४९.४७
५	बंगुरको मासु	मे.टन	१०२४.२
६	कुखुरा, हाँसको फुल उत्पादन	गोटा	१९५९९७३
७	ऊन उत्पादन	मे.टन	१०.५

तालिका नं. १३८: पशु रोगको स्थिति (आ.व. ०७०/०७१)

SN	Diseases	Cattle	Buffalo	Sheep	Goat	Pig	Poultry	Other
1	Liver Fluke	2006	1510	0	0	0		
2	Paramphitomum	164	179	0	20	0		
3	Parasitic Gastroenteritis	1921	1418	114	4631	1466		41
4	Diarrhoea	362	190	4	725	202		1

SN	Diseases	Cattle	Buffalo	Sheep	Goat	Pig	Poultry	Other
5	Wound	109	16	0	199	13		6
6	Respiratory sign	70	30	0	266	2		
7	Skin Lesion	132	106	0	154	55		6
8	Nervous sign	6	0	0	12	0		
9	Mastitis	65	116	0	34	3		
10	Infertility	136	124	0	23	16		
11	Lice/Tick	497	271	9	1399	307		7
12	Ephemeral Fever	163	4	0	0	0		
13	Vaccination (H.S.+B. Q+Rabies)	2514	1231	0	96	0		Dog -281
14	Mange	0	71	0	323	283		
15	Abortion	49	59	0	34	3		
16	Red Water	226	2	0	2	0		
17	Distokia	76	49	0	18	0		
18	Retention of Placenta	80	61	0	9	0		
19	Pyrexia	42	35	0	73	26		
20	Indigestion	20	12	0	40	3		
21	Tick/Lice						1939	
22	Worm						3802	
23	Newcastle disease						47	
24	C.R.D.						1284	
25	Diarrhoea						2124	
26	Pox						129	

तालिका नं. १३९: प्रयोगशाला सेवासम्बन्धी विवरण

सि.नं.	स्याम्पल	संख्या	Percentage coverage out of total cases	अघिल्लो वर्षको तुलनामा
				घटी/बढी प्रतिशत
1	Fecal Test	३४१४	८२.६६	३.४
2	Urine Test	३२७	७.९२	-१९.३
3	Mastitis Test	२६४	६.३९	७.८
4	Postmortum	१२५	३.०३	-३५.२

Table No. 140: Vaccination status

SN	Vaccines	Species	DLSO		Private	
			Last year	This year	Last year	This year
1	HS/BQ	Cow, Buffalo, Sheep, Goat	2368	3841	457	1300
2	FMD	,,	400	441	0	0
3	PPR	Goat	0	0	0	0
4	Swine Fever	Pig	0	0	0	0
5	ARV	Dog	19	82	117	199
6	ND+IBD	Poultry (On farm)	51200	35000	32000	34000

तालिका नं. १४१: उपचारको विवरण

S.N.	Disease	Species treated	No. of animal treated	
			DLSO	Private
1	Medical Treatment	Cattle, Buffalo, Sheep, Goat, Pig, Poultry etc.	29767	2355
2	Minor Surgical Treatment		6905	
3	Gynecological Treatment		791	

तालिका नं. १४२: पशु पंक्षीहरूको तुलनात्मक तथ्यांक (आ.व. ०७०/०७१)

क्र.सं.	पशुको विवरण	पशुको जात	इकाई	२०६९/७०	२०७०/७१
१	गाई	स्थानीय	संख्या	१३२९०३	१३२९०३
		वर्णशंकर	संख्या	२३६२	२३६२
		उन्नत	संख्या	५२७	५२९
		जम्मा	संख्या	१३५७९२	१३५७९४
२	भैसी	स्थानीय	संख्या	३७९७८	३७९७८
		वर्णशंकर	संख्या	९३६४	९३६४
		उन्नत	संख्या	१२३८	१२३८
		जम्मा	संख्या	४८५८०	४८५८०
३	बाखा	स्थानीय	संख्या	१४५९७७	१४५९७७
		वर्णशंकर	संख्या	१३५०३	१३५०३
		उन्नत	संख्या	३२९४	३२९४
		जम्मा	संख्या	१६२७७४	१६२७७४

क्र.सं.	पशुको विवरण	पशुको जात	इकाई	२०६९/७०	२०७०/७१
४	भेडा	स्थानीय	संख्या	३०१८४	३०१८४
		वर्णशंकर	संख्या	०	०
		उन्नत	संख्या	०	०
		जम्मा	संख्या	३०१८४	३०१८४
५	बंगुर	स्थानीय	संख्या	७१८४७	७१८४७
		वर्णशंकर	संख्या	०	०
		उन्नत	संख्या	१६१४	१६१४
		जम्मा	संख्या	७३४६१	७३४६१
६	कुखुरा	स्थानीय	संख्या	३३४९८४	३५१७३३
		वर्णशंकर	संख्या	०	०
		उन्नत	संख्या	८५१००	८८०००
		जम्मा	संख्या	४२००८४	४३९७३३
७	हाँस		संख्या	१४५००	१४५००
८	परेवा		संख्या	१५०९	१५०९
९	याक, नाक चौरी		संख्या	३९४५	३९४५

तालिका नं. १४३: कृषक समुहहरूको सारांश विवरण (आ.व. ०७०/०७१)

क्र.सं.	समूहको विवरण	समूहको किसिम						कुल समूह संख्या	जम्मा सदस्य संख्या			
		महिला		पुरुष		मिश्रित			महिला	पुरुष	जम्मा	
		समूह संख्या	सदस्य संख्या	समूह संख्या	सदस्य संख्या	समूह संख्या	सदस्य संख्या					
१	गाईपालन					६	१८	७६	६	१८	७६	९४
२	भैंसीपालन	-	०	३	४७	६	६	३४	९	६	८१	८७
३	बाखापालन	२२	२३६	८	७४	५३	२०७	३४९	८३	४४३	४२३	८६६
४	बंगुरपालन	४	७२			१९	१३०	१०८	२३	२०२	१०८	३१०
५	अन्य पशु पालन	५	६९	३	१७	११	६३	७५	१९	१३२	९२	२२४
६	गाई/चौरी पालन समूह					३	१०	२१	३	१०	२१	३१
७	कुखुरा पालन	१५	२१४						१५	२१४	०	२१४
जम्मा		४६	५९१	१४	१३८	९८	४३४	६६३	१५८	१०२५	८०१	१८२६

तालिका नं. १४४: अन्य साभेदार संस्थाबाट वितरण भएका पशुहरुको विवरण

१. आर.आर.एन.संगको साभेदारीमा सन्चालित आयआर्जन कार्यक्रम (फलोअप)

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना	बोका/वीर	बाखा	जम्मा	कैफियत
१	प्रगतिशील स्वावलम्बन समूह	दिदिङ्ग- ३	-	५०	५०	०६५।०६६
२	बहुउद्देश्य स्वावलम्बन समूह	मत्स्यपोखरी- ३	-	५०	५०	०६५।०६६
३	नमूना वंगुरपालन समिति	धुपु - १, २, ५	४४		४४	०६७।०६८
जम्मा			४४	१००	१४४	

२. सोडेक संस्थासंगको साभेदारीमा सन्चालित आयआर्जन कार्यक्रमको (फलोअप)

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना	वीर	भुनी	जम्मा	कैफियत
१	मिलन वंगुरपालन समिति	खा.न.पा. १, ३, ४	२	३०	३२	

नोट :- जि.प.से.का. सङ्खुवासभाको प्राविधिक, खोर निर्माण अनुदान तथा परजिवी नियन्त्रणमा सहयोग रहेको ।

तालिका नं. १४५: जिल्लामा पशु आहाराको उपलब्धता (शुष्क पदार्थको आधारमा)

(क) शुष्क पदार्थ उपलब्धताको अनुमानित स्थिति

SN	SOURCR	QTY	UNIT	DM /HA/ MT	TOTAL DM	069/70	070/71
1	FOREST WITH COMMUNITY FOR-EST (Total 150576 ha, useful 20%)	30115	Ha	2	60230	60230	60230
2	PASTURE	38900	Ha	2.5	97250	97250	97250
3	CULTIVATED LAND & KHARBARI	31707	Ha	2	63414	63414	63414
4	OAT	22	Ha	6	132	132	145.2
5	EXOTIC FORAGE PERENNIAL	490	Ha	5	2450	2450	2695
6	AGRICULTURAL BY PRODUCTS						
7	PADDY	37110	MT		37110	37110	40821
8	MAIZE	26600	MT		26600	26600	29260
9	WHEAT	1300	MT		1300	1300	1430
10	OIL SEED CROPS/FRUITS/VEGETA-BLE WASTES	209.5	MT		20.95	20.95	23.045
11	FODDER(DALE GHAS)TREE	72000	MT		10800	10800	11880
12	GRANT TOTAL YEARLY SUPPLY(M.T)				299307	299307	328237.7
13	DEMAND (M.T)					505932.6	505932.6
14	SUPPLY(M.T)					299307	328237.7
15	DEFICIT (Percentage)					40.84	34.92

ख) पशु आहाराको श्रोत : डाले घाँस, भूईँ घाँस, चरन क्षेत्र, वन क्षेत्र तथा अन्य कृषि उप-पदार्थहरू ।

(ग) जिल्लामा उपलब्ध हुने मुख्य मुख्य डालेघाँसको विवरण ।

क्र.सं.	डालेघाँसको नाम	प्रतिबोट हरियो घाँस उत्पादन	घाँसको शुष्क पदार्थ (कि.ग्रा.)	कैफियत
१	बडहर	१५०-२०० किलोग्राम प्रति वर्ष	४२	
२	टाँकी	६०-८० " "	१८-२४	
३	खन्यू	६०-८० " "	३५	
४	कुटमेरो	७५-१०० " "	३७	
५	कोइरालो	१००-१५० " "	२८	
६	काब्रो	१००-१५० " "	३७-५०	
७	पिपल	२००-३०० " "	९०	
८	नेमारो	१००-१५० " "	१६	
९	दुधिलो	१००-१५० " "	३०	

(घ) भूईँ घाँससम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	भूईँ घाँसहरू	तृतीय चौमासिक		वार्षिक	
		लगाएको हे.	उत्पाकत्व मे.ट./हे.	लगाएको हे.	उत्पाकत्व मे.ट./हे.
१	हिउँदे (जै, वर्षिम)		-	२०	२५-३०
२	बहुवर्षे (स्टाइलो)	५	-	५	
३	बहुवर्षे (मोठ नेपियर)	१०	-	१०	

ड) जिल्लामा उत्पादन हटने कृषि उप-पदार्थको विवरण (पराल, ढुटो, मर्कको ढोंड, छुवाली, कुनौरो आदि)

क्र.सं.	कृषि उत्पादन	हजार मे.ट.	क्र.सं.	कृषि उप-पदार्थ उत्पादन	हजार मे.ट.	सुख्खा पदार्थ हजार मे.ट.
१	धान (वर्षे)	३७.११	१	पराल	३७.११	३७.११
२	धान (चैते)	५.७३	२	"	५.७३	४.८७
			३	ढुटो	१६.६४	१४.१४
३	मकै (वर्षे)	२४.८	४	ढोंड	२६.६	२६.६
४	मकै (हिउँदे)	१.८	५	"	३.६	०.९
५	कोदो (हिउँदे)	९.९	६	नल	२९.७	७.४
६	कोदो (वर्षे)	१.७	७	"	५.१	१.२८
७	गहुँ	१.३	८	छुवाली	१.३	१.३
८	जौ	१.३	९	"	२.४	०.६
९	फापर, दलहन, अन्य	३	१०	कुनौरो आदि	९	२.२५

(च) बिउ उत्पादन एवं मागको स्थिति

क्र.सं.	विवरण	बिउको उत्पादन	मागको स्थिति
१	जै घाँस (के.जी.)	२०००-३०००	४०००-६०००
२	स्टाईलो (के.जी.)	१५	१००
३	सेटेरिया (के.जी.)	-	५०
४	क्लोभर (के.जी.)	-	७५
५	बर्षिम (के.जी.)	-	-

तालिका नं. १४६: सक्रिय ग्रामिण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ताको विवरण

क्र.सं.	औषधि पसल सञ्चालकको नाम	पसलको नाम	ठेगाना	वार्षिक बिक्री रु.
१	श्री मुना पोखरेल	व्लु क्रस भेट सेन्टर	खा.न.पा.-१	३,६०,०००
२	श्री भूपाल तामाङ्ग	डुम्जन एगोभेट	खा.न.पा.-१	२,१६,०००
३	श्री नरध्वज भण्डारी	अरुण औषधि पसल	खा.न.पा.- १३	२४,०००
४	श्री गणेश कार्की	पशु औषधि पसल	खा.न.पा. - १	२४,०००
५	श्री गोपाल निरौला	पशु औषधि पसल	सित्तलपाटी-४	१८,०००
६	श्री उदय चन्द्र पौड्याल	पशु औषधि पसल	माम्लिङ्ग- ६	१८,०००
७	श्री महेश तिवारी	पशु औषधि पसल	तामाफोक- ८	२४,०००
८	श्री दिलबहादुर श्रेष्ठ	पशु औषधि पसल	तामाफोक- ८	५४,०००
९	श्री गोपालकृष्ण राई	पशु औषधि पसल	चैनपुर -४	५१,०००
१०	श्री गणेश श्रेष्ठ	पशु औषधि पसल	चैनपुर-४	३०,०००
११	श्री खड्गबहादुर खड्का	भेरेरीनरी औषाधालय	चैनपुर-३	१,८०,०००
१२	श्री द्रोणकुमारी पाण्डे	पशु औषधि पसल	खाँ.न.पा. २	१८,०००
१३	श्री गोपालवीर ब. तामाङ्ग	पशु औषधि पसल	बाह्रविसे- ४	३६,०००
१४	श्री कुलबहादुर श्रेष्ठ	पशु औषधि पसल	वाना - १	१८,०००
१५	श्री बुद्धिमान मास्के	पशु औषधि पसल	जलजला-८	१,३५,०००
१६	श्री जीतबहादुर राई	पशु औषधि पसल	वाना - ४	२४,०००
१७	श्री नरबहादुर राई	पशु औषधि पसल	ताम्कु - ५	१५,०००
१८	श्री बद्धिकुमार राई	पशु औषधि पसल	बाला - ५	१५,०००
१९	श्री टंक दाहाल	टंक एगोभेट	राम्बेनी	२७,०००

क्र.सं.	औषधि पसल सञ्चालकको नाम	पसलको नाम	ठेगाना	वार्षिक बिक्री रु.
२०	श्री रत्नबहादुर राय	पशु औषधि पसल	खराङ्ग-२	६०,०००
२१	दिलबहादुर तामाङ्ग	पशु औषधि पसल	धुपु-२	३९,०००
२२	मदनमोहनमणि राई	पशु औषधि पसल	सित्तलपाटी-६	६,०००
२३	छयाङ्गहोम्बा भोटे	पशु औषधि पसल	चेपुवा-४	१०,५००
२४	कष्णकुमार राई	पशु औषधि पसल	याफु-२	२७,०००
२५	कविराज राई	पशु औषधि पसल	मत्स्यपोखरी-२	६०,०००
२६	जसबहादुर राई	पशु औषधि पसल	सिद्धपोखरी-९	१,५०,०००
२७	ठिलेनज्याजो भोटे	पशु औषधि पसल	हटिया-१	२४,०००
२८	ओमबहादुर कोइराला	पशु औषधि पसल	राम्बेनी-६	१५,०००
२९	टेकेन्द्र अधिकारी	पशु औषधि पसल	मुलखर्क-९	१,५०,०००
३०	मदनकुमार गुरुङ्ग	पशु औषधि पसल	पावाखोला-८	३६,०००
३१	हैकर्मसिं राई	पशु औषधि पसल	माङ्गतेवा-८	२७,०००
३२	लोकबहादुर राई	पशु औषधि पसल	नुम -६	२४,०००
३३	तीलबहादुर गोले	पशु औषधि पसल	धुपु-२	३०,०००
३४	विन्दा मोक्तान	पशु औषधि पसल	स्याबुन -१	६०,०००
३५	होमबहादुर घिमिरे	पशु औषधि पसल	खा.न.पा. - ३	१५,०००
३६	भकडबहादुर कार्की	पशु औषधि पसल	माङ्गतेवा - ४	१५,०००
३७	मानध्वज राई	पशु औषधि पसल	बाला - ५	२४,०००
३८	रमेश राई	पशु औषधि पसल	सिसुवा - ९	२४,०००
३९	विनोद खत्री	पशु औषधि पसल	खा.न.पा. -१३	३०,०००
४०	भेषराज पोखरेल	भेट क्लिनिक	स्याबुन - ९	४५,०००
४१	ऋषिकेश दाहाल	पशु औषधि पसल	स्याबुन -९	३०,०००

खण्ड-८

वन तथा भू-संरक्षण र वातावरण

८.१ वन क्षेत्रको स्थिति

प्राकृतिक सम्पत्ती जल, जमिन र जंगल (वन) को उचित उपयोगको स्थिति कुनैपनि राष्ट्रको सामाजिक उन्नति र विकासको सवालसँग प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले जोडिएको हुन्छ। हाल विश्वमा कार्वनडाइअक्साइडको उच्च उत्पादनको कारण भएको तापमान बृद्धि एवं जलवायु परिवर्तनले गर्दा हिमाल पग्लिरहेको छ जसको असर हामी प्रत्यक्ष अनुभव गर्न थालिसकेका छौ।

हाम्रो देशको कुल क्षेत्रफल मध्ये करिब २० प्रतिशत अर्थात् ३,१७,९,००० हेक्टर जमिन कृषि योग्य छ भने करिब ९ प्रतिशत अर्थात् ४,२६,९,००० हेक्टर जमिन वनले ढाकेको छ। संखुवासभा जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ३,४६८.१७ वर्ग कि.मी. मध्ये करिब ४० प्रतिशत भू-भाग वन तथा भाडीयुक्त क्षेत्रको रूपमा रहेको छ। यस जिल्लाको भू-धरातल समुद्र सतह ३०० मी. (पिलुवा-अरुण दोभान) देखि ८,४६३ मी. (मकालु हिमाल) सम्म रहेकोले यस जिल्लाको हावापानी तथा वन वनस्पतिमा अत्यधिक विविधता पाइन्छ। जिल्लाको जम्मा क्षेत्रफल ३,४६८.१७ वर्ग कि.मी. मध्ये १,४१८.९२ वर्ग कि.मी. (सोलुखुम्बुको बुङ ४५.५५ व.कि.मी. र छेस्काम गा.वि.स. को ३५.५३ व.कि.मी. गरी जम्मा १,५०० व.कि.मी. निकुञ्जमा पर्दछ भन्ने मान्दा बाहेक) अर्थात् ४०.९१ प्रतिशत क्षेत्रफल मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रले ओगटेको छ।

तालिका नं. १४७: जिल्लाको वन क्षेत्रसम्बन्धी प्रमुख तथ्यांकहरू

क्र.सं.	विवरण	मान	कैफियत
१	इलाका वन कार्यालयको संख्या	८	
२	सामुदायिक वन संख्या	२८३	
३	सामुदायिक वनले ओगटेको क्षेत्रफल, हेक्टरमा	३१२३३.७७	
४	सामुदायिक वन भएको गा.वि.स./न.पा.को संख्या	१७ गा.वि.स., ३ न.पा.	
५	सामुदायिक वनको औसत क्षेत्रफल, हेक्टरमा	१०८.९८८	
६	सामुदायिक वनबाट लाभान्वित घरधूरी	२५७४०	
७	कबुलियत वन संख्या	१	
८	कबुलियत वनले ओगटेको क्षेत्रफल, हेक्टरमा	३.०६	
९	कबुलियत वन भएको गा.वि.स./न.पा.को संख्या	१ गा.वि.स.	
१०	दर्ता भएका निजी वन संख्या	१०	
११	निजी वनले ओगटेको क्षेत्रफल, हेक्टरमा	१६.६८	
१२	निजी वनको औषत क्षेत्रफल, हेक्टरमा	१.६६८	
१३	निजी वन भएका गा.वि.स./न.पा.को संख्या	४ गा.वि.स., २ न.पा.	
१४	दर्ता भएका धार्मिक वन संख्या	२	

क्र.सं.	विवरण	मान	कैफियत
१५	धार्मिक वनले ओगटेको क्षेत्रफल, हेक्टरमा	१०.९९४	
१६	धार्मिक वनको औषत क्षेत्रफल, हेक्टरमा	५.४९७	
१७	धार्मिक वन भएका गा.वि.स./न.पा.को संख्या	३ गा.वि.स.	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १४८: प्रजातीको आधारमा वनका प्रकारहरू

क्र.सं.	प्रजातीको आधारमा वनको प्रकार	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
१	साल वन (Sal Forest)	२१९९.४०	२.८५
२	कटुस चिलाउने वन (Sub-tropical Mixed Hard Wood Forest)	३४४२०.६६	४४.६१
३	सल्ला वन (Pinus Spp. Forest)	५९५३.८७	७.७२
४	पतझड वन (Deciduous Forest)	३४५९१.६६	४४.८३
जम्मा		७७१६५.५९	१००

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १४९ : हावापानीका आधारमा वनका प्रकारहरू

क्र.सं.	वनको किसिम	उचाई (मी.)	प्रमुख वनस्पति प्रजातीहरू	वन्यजन्तु
१	उष्ण वन (Tropical Forest)	१००० सम्म	साल, कर्मा, धंगेरो, खयर, सिमल, शिरिस, टाँकी आदि	चितुवा, भालु, दुम्सी, बाँदर, स्याल, गोहोरो, सालक आदि
२	उपोष्ण वन (Sub-Tropical Forest)	१०००-१८००	चिलाउने, पाल्ले, उत्तिस, शिरिस, लाम्पाते, बाँदरे, मल्लातो आदि	चितुवा, भालु, असामी बाँदर, मृग आदि
३	तल्लो समशीतोष्ण वन (Lower Temperate Forest)	१८००-२४००	चिलाउने, चाँप, शिथि, बाँझ, लौठ सल्ला, कालिकाठ आदि	घारेल, मार्टिन, ब्वाँसो, भारल, हिमाली कालो भालु, नाउर आदि
४	माथिल्लो समशीतोष्ण वन (Upper Temperate Forest)	२४००-३०००	लालिगुराँस, गोब्रे सल्ला, कपासे, खसु	कस्तुरी, मृग, हाब्रे, हिउँ चितुवा, रातो भालु, थार आदि
५	लेकाली वन (Sub-Alpine Forest)	३०००-३८००	धुपि सल्ला, ठिंगुरे सल्ला, भोजपत्र, बुँकी, फिरफिरे, स्पुस आदि	कस्तुरी, मृग, हिउँ चितुवा, डाँफे, मुनाल आदि
६	टुन्ड्रा वन (Alpine Forest)	३८०० माथि	जुनिपर, कारागना, घाँसे मैदान, बुँकी	कस्तुरी, मृग, हिउँ चितुवा आदि

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १५०: इलाका वन कार्यालय अन्तर्गतका गा.वि.स./न.पा.को विवरण

क्र.सं.	इ.व.का.को नाम	इ.व.का. अन्तर्गत पर्ने गा.वि.स./न.पा.को नाम	सा.व.को संख्या	सा.व.को क्षेत्रफल, हे.	घरधूरी संख्या
१	पावाखोला	पावाखोला, नुम, हटियाको वडा नं. ८ र ९, चेपुवाको वडा नं. १, ८ र ९	२८	९०१५.६	१७९७
२	पाङ्गमा	दिदिङ्ग, सित्तपाटी, खाँदवारी न.पा.को वडा नं. १ देखि १० सम्म	५०	३८४९.२	४५४४
३	मनकामना	वाना, स्याबुन, खाँदवारी न.पा.को वडा ११, १२ र १३	४३	४१५१.८	४०८५
४	बाह्रविसे	सभापोखरी, मत्स्यपोखरी, बाह्रविसे, धुपु	३८	६०५५.२	३६८३
५	खराङ्ग	खराङ्ग, वानेश्वर, चैनपुर	३७	२२४६.९	२८००
६	सिद्धपोखरी	सिद्धपोखरी, सिद्धकाली, जलजला, नुनढाकी	३२	२१३५.०	२९४५
७	मादीराम्वनी	मादीराम्वनी, मादीमुलखर्क, मावादिन	२४	६४४.३	२२६८
८	माम्लिङ्ग	माम्लिङ्ग, तामाफोक, आँखीभुईँ	३१	३१५५.७	३६१८
जम्मा			२८३	३१२५३.७७	२५७४०

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १५१: गा.वि.स./न.पा. अनुसार सामुदायिक वनको विवरण र वनको किसिम अनुसार क्षेत्रफल (आ.व. ०६९/७० सम्मको)

क्र. सं.	गा.वि.स./न.पा.को नाम	सामुदायिक वनको		लाभान्वित घरधूरी संख्या	वनको प्रकार र क्षेत्रफल (हे.)				जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
		संख्या	क्षेत्रफल (हे.)		कोणधारी वन	साल वन	Tro. Mix. Hardwood and Temp.	पतझड वन	
१	नुम	११	३,६८६.९०	६७९	-	-	४,३३४.३७	३,९१२.५०	८,२४६.८७
२	पावाखोला	१०	३,३७४.९५	६३४	३,७७१.८६	-	५,९४३.७५	-	९,७१५.६१
३	चैनपुर न.पा.	५३	२,८५१.४०	४,४७२	-	-	२,६८५.३०	३,९७८.११	६,६६३.४१
४	बाह्रविसे	९	२,४६७.३३	९१५	-	-	२,०२०.३१	२,७१८.७५	४,७३९.०६
५	खाँदवारी न.पा.	४३	२,३७२.१६	३,७५८	-	८२९.११	-	१,२८४.३६	२,११३.४७
६	वाना	११	१,९५६.७२	१,२४०	-	८४.३७	-	२,२२८.१२	२,३१२.४९
७	दिदिङ्ग	१७	१,८०६.२३	१,२३७	-	-	८८१.२५	१,४९५.३१	२,३७६.५६
८	तामाफोक	१२	१,७५५.८५	१,५२४	-	-	२,६२१.८७	१,३५९.००	३,९८०.८७
९	सभापोखरी	१२	१,५३८.०७	८४१	-	-	३,७७१.८६	२,७६८.७५	६,५४०.६१

क्र. सं.	गा.वि.स./ न.पा.को नाम	सामुदायिक वनको		लाभान्वित घरधूरी संख्या	वनको प्रकार र क्षेत्रफल (हे.)				जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
		संख्या	क्षेत्रफल (हे.)		कोणधारी वन	साल वन	Tro. Mix. Hardwood and Temp.	पतझड वन	
१०	मत्स्यपोखरी	१०	१,२८१.७६	९९६	-	-	१८४.३७	२,२७५.००	२,४५९.३७
११	आँखीभुईं	१२	१,२६१.१७	१,६८६	-	-	२१४.०६	२,४९०.६५	२,७०४.७१
१२	चेपुवा	३	१,२४९.५२	२४८	२,१८२.००	-	७७४.२२	-	२,९५६.२२
१३	जलजला	१३	१,०६४.२८	१,१३९	-	-	२,०१८.७५	१,८०७.८१	३,८२६.५६
१४	स्यावुन	१४	१,०३६.६६	१,२६१	-	७१०.९३	-	२,२३७.५०	२,९४८.४३
१५	सित्तलपाटी	८	८२९.२७	१,१३३	-	३९५.३१	७१.८७	७१०.९६	१,१७८.१४
१६	धुपु	७	७६८.०३	१,०११	-	१७९.६८	-	६७९.६८	८५९.३६
१७	हटिया	४	७०४.२१	२३६	-	-	२,३६९.००	१,८८४.३७	४,२५३.३७
१८	मादी न.पा.	२४	६४४.३२	२,२६८	-	-	३,३५३.१२	१,६८७.३९	५,०४०.५१
१९	नुनढाकी	३	४६६.२८	१३४	-	-	३,११०.९३	-	३,११०.९३
२०	माम्लिङ्ग	७	१३८.६७	४०८	-	-	६५.६२	१,०७३.४३	१,१३९.०५
जम्मा		२८३	३१,२५३.७७	२५,७४०	५,९५३.८६	२,१९९.४०	३४,४२०.६५	३४,५९१.६९	७७,१६५.६०

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

आ.व. २०७०/०७१ सम्म हस्तान्तरित सामुदायिक वनहरूको विवरण अनुसूची-१८ मा दिइएको छ ।
तालिका नं. १५२: जिल्लामा पाइने प्रमुख गैर काष्ठ वनपैदावारको उत्पादन र तिनको क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	गैर काष्ठ वनपैदावारको नाम	पाईने मुख्य क्षेत्र
१	हर्रो, बर्रो, अमला, रिट्ट, पानीअमला, रुद्राक्ष, वन घिरौला, बोभो, नागवेली, बेल, कुरिलो, घ्यूकुमारी, घोडताप्रे, निम, भ्याकुर, सतुवा, सिकाकाई, जामुन, तेजपात, मजिठो, पिप्ला, सुनगाभा आदि ।	समुद्र सतहबाट १,५०० मिटरसम्म
२	चिराइतो, लोक्ता, अर्गेली, पाषणवेद, हडचुर, खोकिम, चिम्फिङ्ग, लौठसल्ला, सुनगाभा, भ्याउ, टिमूर, सुगन्धवाल, मह, चावो, भुतकेस, बोभो, अल्लो, खानक्या, सिस्ने, गुजरगाना, ओखर, नागवेली, चुत्रो, काफल, चिउरी, ऐंसेलु, लप्सी, पाग्रा, निगालो, वन लसुन, भोजपत्र, सुिलटिमुर, तितेपाती आदि ।	समुद्र सतहबाट १,५०० देखि ३,००० मिटरसम्म
३	यासागुम्बा, विषजरा, सुनपाती, भैरुङ्गपाती, बुकी, चिराइतो, लोक्ता, पाँच औंले, जटामसी, पदमचाल, पाषणवेद, हडचुर, खोकिम, चिम्फिङ्ग, लौठसल्ला, सुनगाभा, भ्याउ, टिमूर, सुगन्धवाल, मह, चावो, धुपी, निरमसी, कुठजरा आदि ।	समुद्र सतहबाट ३,००० मिटरमाथि

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १५३: निकासी भएका जडिबुटी तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावारहरु (आ.व.२०६९/७०)

क्र.सं.	जडिबुटी तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावारको नाम	इकाई	परिमाण	संकलित राजश्व रु.	कैफियत
१	रुद्राक्ष	कि.ग्रा.	३४८,६००.०	-	निजी वनबाट संकलन भएको
२	चिराइतो	कि.ग्रा.	७,०००.०	-	निजी वनबाट संकलन भएको
			५,६२०.०	८४,३००	सरकारी वनक्षेत्रबाट संकलन भएको
३	मजिठो	कि.ग्रा.	२,०००.०	१०,०००	सरकारी वनक्षेत्रबाट संकलन भएको
४	सतुवा	कि.ग्रा.	६६०.०	९,९००	सरकारी वनक्षेत्रबाट संकलन भएको
५	यासांगुम्बा	कि.ग्रा.	२.०	२०,०००	सरकारी वनक्षेत्रबाट संकलन भएको
६	लौठसल्लाको पात	कि.ग्रा.	४,३००.०	-	निजी वनबाट संकलन भएको
७	उतिस	क्यु.फि.	२४५,६९८.२७	-	
८	खयर	क्यु.फि.	१७,०६३.५६	-	
जम्मा			६३०,९४४	१२४,२००	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. १५४: विरुवा उत्पादन तथा वितरण

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	विरुवा संख्या	मुख्य प्रजातीहरु
१	०६१/६२	१०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर
२	०६२/६३	१५,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर
३	०६३/६४	१०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर
४	०६४/६५	१०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर
५	०६५/६६	५७,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर, सिमल, सल्ला, शिरिस आदि
६	०६६/६७	५०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर, सिमल, सल्ला, शिरिस आदि
७	०६७/६८	५०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर, सिमल, सल्ला, शिरिस आदि
८	०६८/६९	५०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर, सिमल, सल्ला, शिरिस आदि
९	०६९/७०	९०,०००	रुद्राक्ष, टाँकी, चाँप, बडहर, सल्ला, शिरिस, लप्सी आदि
जम्मा		३४२,०००	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, संखुवासभा

ट.२ राष्ट्रिय निकुञ्ज र संरक्षण क्षेत्र

मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र

वि.सं.२०४० सालमा नेपाली र अमेरिकन वैज्ञानिकहरूको टोलीले रुख भालुको अध्ययन गर्ने क्रममा प्राप्त भएको जानकारीका आधारमा वि.सं.२०४१ सालमा तत्कालीन नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानका सदस्य डा. तीर्थबहादुर श्रेष्ठको टोलीद्वारा यो क्षेत्र अनुपम सुन्दर भू-बनोट र अद्वितीय जैविक विविधताले भरिएको र संरक्षित क्षेत्रको रूपमा संरक्षण विकास गुर्नपर्छ भनी पुष्ट्याई गरी सकेपछि वि.सं.२०४३ सालमा तत्कालीन उडल्याण्डस् माउण्टेन इन्स्टिच्यूटका अध्ययन टोलीद्वारा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनमा मकालु वरुण संरक्षण क्षेत्रको संरक्षण गर्ने कार्य योजना प्रस्तुत गरियो । फलस्वरूप तत्कालिन राज्य प्रमुख राजा वीरेन्द्रको प्रमुख आतिथ्यमा संखुवासभा जिल्लाको हटिया गा.वि.स.को साल्दीमा १० दिने गोष्ठीको आयोजना गरिएकोमा वि.सं.२०४४ को अन्त्यमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र द माउन्टेन इन्स्टिच्यूटद्वारा मकालु वरुण संरक्षण क्षेत्र आयोजना संचालन सहमति भयो । फलस्वरूप वि.सं.२०४५ मा द माउन्टेन इन्स्टिच्यूटले १२ वर्षसम्म संरक्षण सहयोग गर्ने बारे सम्झौता भयो र कार्यदलले ४ वटा विषयगत प्रतिवेदन प्रकाशन पश्चात् स्थानीय जनतालाई संरक्षण र व्यवस्थापन कार्यमा सहभागी गराउने र उनीहरूको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ वि.सं.२०४८ मंसिर ३ गते विधिवत् रूपमा मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्र घोषणा भयो । त्यसैगरी वि.सं.२०५५ माघ २५ मा स्थानीय जनताको वनपैदावारको मागलाई सहज आपूर्ति गर्ने प्रमुख उद्देश्यका साथ मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको रूपमा घोषणा भएको हो ।

पूर्वी हिमाली श्रृंखलामा रहेको विश्वको पाचौं अग्लो हिमाल मकालु र यस क्षेत्रमा रहेको वरुण उपत्यका र वरुण खोलको संयुक्त नामबाट यस निकुञ्जको नामाकरण भएको हो । १,५०० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज र ८३० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको मध्यवर्ती क्षेत्र गरी २,३३० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल भएको यो मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र हावापानी र उचाईमा धेरै विविधता भएकोले वन, वनस्पति र वन्यजन्तुको दृष्टिकोणले अति धनी भएकोले वृहत् सगरमाथा पर्यावरणको एउटा अभिन्न अंगको रूपमा रहेको छ । यसको पश्चिममा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज (१,१४८ वर्ग कि.मि.) र उत्तरमा चीनको स्वाशासित क्षेत्र तिब्बतको चोमोलोङ्गमा प्रकृति संरक्षण क्षेत्र (३५,००० वर्ग कि.मि.) रहेको छ ।

प्रायः जसो भाग दुर्गम र हिउँले ढाकिने निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पर्यटकीय स्थानहरूमा केही होटल लज तथा चिया पसलहरू स्थापना भएका छन् उच्च खर्कहरूमा घुम्ती चरिचरण हुने गरेको यहाँको अपत्यारिलो भिराले भू-बनोट तथा पूर्वी हिमालयको भारी मनसुनी वर्षाले (१,०००-४,००० मि.लि. प्रतिवर्ष) आसाधारण रूपमा विविध जैविक क्षेत्रहरू तथा जडिबुटी र उपयोगी वनस्पतिहरूको भण्डारणको रूपमा रहेको छ ।

सोलुखुम्बुको पूर्वोत्तर २ गा.वि.स.हरू (बुङ र छेस्काम) तथा संखुवासभाको १० गा.वि.स.हरू चेपुवा (वडा नं.८ र ९ बाहेक), किमाथाङ्गा, हटिया (वडा नं. ८ र ९ बाहेक), पाथिभरा, मकालु, याफु, माङ्तेवा, ताम्कु, बाला र शिसुवाखोलाले चर्चेको जम्मा २,३३० वर्ग कि.मि. भू-भाग जुन देशको करिब १.५९ प्रतिशत हुन आउँछ । सोलुखुम्बुमा पर्ने बुङ गा.वि.स.को क्षेत्रफल ४५.५५ व.कि.मी. र छेस्काम गा.वि.स.को क्षेत्रफल ३५.५३ व.कि.मी. भएपनि यी दुई गा.वि.स.को जम्मा क्षेत्रफल ८१.०८ व.कि.मी.मध्ये कति भू-भाग निकुञ्जमा पर्ने भन्ने तथ्यांक चाहिँ एकिन हुन सकेन ।

सक्षिप्त परिचय

स्थापना	२०४८ मंसीर ३ गते
क्षेत्रफल	१५०० वर्ग कि.मी. निकुञ्ज र ८३० वर्ग कि.मी. मध्यवर्ती क्षेत्र गरी जम्मा २,३३० वर्ग कि.मी.
वनको प्रकार	उपोष्ण (Sub-tropical), शितोष्ण तथा हिमाली चौडापाते (Temperate Alpine Broadleaved), शितोष्ण तथा हिमाली कोणधारी (Temperate Alpine), अल्प शितोष्ण हिमाली सहचरी वन (Minor Temperate and Alpine Associates) अन्तर्गत जम्मा २७ किसिमका वन
वन्यजन्तु प्रजाति	स्तनधारी ८८, चरा ४३१, माछा ७८, पुतली ३१५, सरिसृप ४३ र उभयचर १३
धार्मिक स्थल	शिवधारा, वरुण दोभान, पाँच पोखरी, खेम्पालुङ, केन्या गौबित्ता
पर्यटकीय स्थल	मेरा क्षेत्र, मकालु क्षेत्र, साईसिमा
मुख्य नदी	अरुण, वरुण, इप्सुवा, अप्सुवा, संखुवा, कासुवा, होडगु, ईडखु
मुख्य हिमाल	मकालु, मेरा, वरुञ्चे, पिक सेभेन

तालिका नं. १५५: वन, वनस्पति तथा वन्यजन्तुको विविधता सम्बन्धी विवरण

वनस्पति तथा वन्यजन्तुको विविधता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वनस्पतिको वर्ग	प्रजाती संख्या	क्र.सं.	वन्यजन्तुको प्रजाती	प्रजाती संख्या
१	वन	२७	१	माछा	७८
२	फूल फुल्ने विरुवा	३०००	२	स्तनधारी	८८
३	गुराँस	२५	३	उभयचर	१३
४	सुनाखरी	४७	४	सरिसृप	४३
५	जंगली गुलाफ	४८	५	चरा	४२१
६	औषधिजन्य जडीबुटी	८७	६	पुतली	३१५
७	दुर्लभ तथा संकटापन्न वनस्पति	५६			
८	बाँस	१९			
९	डाले घाँस	८६			

वन सम्बन्धी विवरण

S.N.	Forest Types	Elevation
1	Sal Forest	Up to 1000 m.
2	Schima-Castanopsis Forest	1000-2000n m.
3	Oak-Maple-Magnolia	2000-3000 m.
4	Bir-Birch-Rhodoendron	3000-4000 m.
5	Rhododendron-Juniper	4000-5000 m.

ट.३ जिल्लाभित्र रहेका उपजलाधार क्षेत्रहरू

तालिका नं. १५६: उपजलाधार क्षेत्रहरूको विवरण

Summary sheet of Sub-Watershed Prioritization of Sankhuwasbha District

S.N.	Nomenclature	Included VDC	Area (Ha.)	Priority
1	Piluwa Khola-Left Lower	Ankhibhui, Mamling	3651.47	1
2	Kewa Khola	Ankhibhui, Tamaphok	3922.25	3
3	Newa Khola-Left	Bala, Sisuwa	5958.17	35
4	Sankhu Khola-Right	Bala, Sisuwa	7682.23	33
5	Hewa Khola-Left Lower	Baneshwar, Chainpur, Khandbari Municipality, Kharang	4742.66	4
6	Piluwa Khola-Right	Baneshwar, Chainpur, Kharang, Nundhaki, Siddhakali	8775.81	8
7	Induwa Khola	Barhabise, Num	7989.17	27
8	Sabha Khola-Right I	Barhabise, Num, Sabhapokhari	9407.22	16
9	Arun Nadi I-Left	Chepuwa, Hatiya, Pawakhola	4962.01	42
10	Madokache Khola-Lower Left	Chepuwa, Pawakhola	9004.48	23
11	Leksuwa Khola Sub-Watershed	Chepuwa, Pawakhola	8381.96	29
12	Sabha Khola-Right II	Dhupu, Matsyapokhari, Num	6856.73	6
13	Arun IV-Left	Diding, Matsyapokhari, Num, Sitalpati	7506.72	13
14	Arun Khola II-Right	Hatiya, Pathibhara	5535.03	22
15	Hewa Khola-Right Upper	Jaljala	4463.24	15
16	Sabha Khola-Left III	Jaljala, Syabun, Wana	2708.82	12
17	Sabha Khola-Right III	Khandbari Municipality	6232.6	2
18	Arun V	Khandbari Municipality, Sitalpati	4269.59	5
19	Maya Khola-Right	Madi Mulkharka, Madi Rambeni	5403.87	10
20	Piluwa Khola-Left Upper	Madi Rambeni, Mawadin, Nundhaki	9550.78	18
21	Ipsuwa Khola-Right	Makalu	8344.41	25
22	Ipsuwa Khola-Left Upper	Makalu	9177.26	44
23	Ipsuwa Khola-Left Lower	Makalu	1729.33	43
24	Kasuwa Khola-Right	Makalu	7236.16	40

S.N.	Nomenclature	Included VDC	Area (Ha.)	Priority
25	Kasuwa Khola-Left	Makalu, Pathibhara	5107.83	34
26	Apsuwa Khola-Left Upper	Makalu, Yaphu	8331.97	28
27	Apsuwa Khola-Lower left	Makalu, Yaphu	1679.39	36
28	Maya Khola-Left	Mamling, Tamaphok	5699.21	7
29	Arun IV-Right	Mangtewa, Tamku, Yaphu	6495.97	19
30	Arun Khola III-Left	Num	3797.26	37
31	Arun khola II-Left	Num, Pawakhola	1982.44	32
32	Ikuwa Khola-Upper	Pawakhola	1588.67	17
33	Ikuwa Khola-Left	Pawakhola	7665.43	31
34	Ikuwa Khola-Right	Pawakhola	9204.24	30
35	Sabha Khola-Left I	Sabhapokhari, Syabun	8467.24	21
36	Hewa Khola-Left Upper	Siddhapokhari	5171.22	24
37	Newa Khola-Right	Sisuwa	5067.28	38
38	Sabha Khola-Left II	Syabun	5285.87	9
39	Sankhu Khola-Upper Left	Tamku	9883.29	26
40	Sankhu Khola-Lower Left	Tamku	5554.63	39
41	Sabha Khola-Left IV	Wana	1246.26	14
42	Hewa Khola-Right Lower	Wana	2022.43	11
43	Apsuwa Khola-Right Upper	Yaphu	9400.97	20
44	Apsuwa Khola-lower right	Yaphu	2256.37	41
45	Barun Khola-Right Upper	Makalu	10515.16	Lies in Makalu Barun National Park
46	Barun Khola-Left Upper	Makalu	7912.58	
47	Barun Khola-Right Lower	Hatiya	9486.76	
48	Barun Khola-Left Lower	Hatiya, Makalu	8890.54	
49	Saldim Khola-Right	Makalu	3469.38	
50	Saldim Khola-Left	Hatiya	7115.74	
51	Molung Pokhari Sub-Watershed	Hatiya	7035.66	
52	Arun Khola I-Right	Chepuwa, Hatiya	4612.22	
53	Kimthanka Khola Sub-Watershed	Chepuwa, Hatiya, Kimathanka	3830.27	
54	Bakang Khola-Right	Chepuwa	4628.42	
55	Bakang Khola-Left	Chepuwa	6357.3	
56	Madokache Khola-Right	Chepuwa	7476.08	
57	Madokache Khola-Upper Left	Chepuwa	7269.98	
Total Area			259399.94	

श्रोत: जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय

खण्ड ८

संखुवासभा र पर्यटन

८.१ संखुवासभा जिल्लाको पर्यटन स्थिति

संखुवासभा जिल्लामा पर्यटन विकासको क्रम धेरै अगाडि सुरु भए पनि त्यसको आधिकारिक विवरणहरू पाइदैन तर वि.सं. २०४८ साल मंसिर ३ गते विधिवत् रूपमा मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्रको घोषण भए पश्चात भने सोको विवरण निकुञ्जले नै राख्ने गरेकोले पर्यटन र पर्यटकसंग सम्बन्धित जानकारीहरू प्राप्त गर्न सकिन्छ। विश्वकै सबभन्दा गहिरो (४५७ मी.) उपत्यका भनेर चिनिएको अरुण उपत्यकादेखि मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्रमा पाइने जैविक विविधता नै यस जिल्लाको प्रमुख पर्यटकीय दृष्टिकोणले आकर्षणको कारक हुन्। साथै विश्वको पाचौं अग्लो मकालु हिमाल (८,४६३ मी.) आरोहण पनि अर्को पर्यटकीय क्रियाकलाप हो। यसका अलावा तीनजुरे-मिल्के-जलजले लालीगुरास संरक्षण क्षेत्र लगायत उचाइमा रहेका विभिन्न आकर्षक ताल, पोखरी, भञ्ज्याङ्ग आदिको भ्रमण प्याकेज तथा विभिन्न पदमार्गहरूमा पर्यटकलाई भ्रमण गराई यस जिल्लालाई पर्यटनको राम्रो सम्भावना भएको क्षेत्रको रूपमा विकास गर्नुका साथै जल र साहसिक पर्यटनसम्बन्धी गतिविधि सुरुवात गरी दिगो आर्थिक श्रोतको माध्यम बनाउन सकिने प्रसस्त सम्भावना देखिन्छ। यस सम्बन्धमा जिल्ला विकास समिति, संखुवासभाले नेपाल पर्यटन बोर्डको प्राविधिक सहयोगमा संखुवासभा जिल्लाको एकीकृत पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन योजना (२०६९/७०-२०७३/७४) तयार गरी गर्नु पर्ने कार्ययोजना तय गरेको छ।

कति पहिचान भएका स्थलहरू छन् भने अरु कति पहिचान, संरक्षण र संवर्द्धनको पर्खाईमा बसिरहेछन्। यस खण्डमा केही पहिचान भएका र जानकारी भएका स्थलहरूको मात्र चर्चा गरिएको छ र लुकेका र ओभेलेमा परेका त्यस्ता कैयन् पर्यटकीय स्थलहरूको खोजी, पहिचान र प्रवर्द्धन गर्न जरुरी देखिन्छ।

८.२ जिल्लाका पर्यटकीय सम्भावनाका क्षेत्रहरू

संखुवासभा जिल्लाको सबभन्दा होचो भू-भाग अरुण-पिलुवा दोभान (३०० मी.) देखि विश्वकै सबभन्दा होचो अरुण उपत्यका (४५७ मी.) हुँदै विश्वको पाचौं अग्लो मकालु हिमाल (८,४६३ मी.) सम्म पुग्दा ८,१६३ मी. को विशाल उचाइको फरकमा पाइने जैविक विविधताका साथै सांस्कृतिक विविधता तथा होम स्टेलाई समेत यस पर्यटकीय क्रियाकलापभित्र राखेर इको टुरिज्मलाई अर्को सम्भावनाको रूपमा विकास गर्न सकिन्छ। अर्कोतर्फ, काठमाण्डौ-लुक्ला जाने पर्यटकहरूलाई लुक्ला-तुम्लिङ्गटार र काठमाण्डौ-तुम्लिङ्गटार जाने पर्यटकहरूलाई तुम्लिङ्गटार-लुक्ला हुँदै पुनः काठमाण्डौ जाने गरी त्रिकोणत्मक पर्यटकीय विन्दु (Triangular Tourism Transit) को रूपमा विकास गर्न सक्ने सम्भावना पनि प्रशस्त देखिन्छ। यहाँ केही प्रमुख पर्यटकीय स्थल तथा सम्भावनाहरूको छोटकारीमा परिचय दिने प्रयास गरिएको छ।

क) मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्र

पूर्वी हिमाली श्रृंखलामा रहेको विश्वको पाचौं अग्लो हिमाल मकालु र यस क्षेत्रमा रहेको वरुण उपत्यका र वरुण खोलाको संयुक्त नामबाट यस निकुञ्जको नामाकरण भएको हो। १,५०० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज र ८३० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको मध्यवर्ती क्षेत्र गरी २,३३० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल भएको यो मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र हावापानी र उचाईमा धेरै विविधता भएकोले वन, वनस्पति र वन्यजन्तुको दृष्टिकोणले अति धनी भएकोले वृहत सगरमाथा पर्यावरणको एउटा अभिन्न अंगको रूपमा रहेको छ।

यसको पश्चिममा सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज (१,१४८ वर्ग कि.मि.) र उत्तरमा चीनको स्वाशासित क्षेत्र तिब्बतको चोमोलोङ्गमा प्रकृति संरक्षण क्षेत्र (३५,००० वर्ग कि.मि.) रहेको छ।

प्रायः जसो भाग दुर्गम र हिउँले ढाकिने निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको पर्यटकीय स्थानहरूमा केही होटल लज तथा चिया पसलहरू स्थापना भएका छन् उच्च खर्कहरूमा घुम्ती चरिचरण हुने गरेको यहाँको अपत्यारिलो भिराले भू-बनोट तथा पूर्वी हिमालयको भारी मनसुनी बर्षाले (१,०००-४,००० मि.लि. प्रतिवर्ष) आसाधारण रूपमा विविध जैविक क्षेत्रहरू तथा जडीबुटी र उपयोगी वनस्पतिहरूको भण्डारणको रूपमा रहेको छ।

सोलुखुम्बुको पूर्वोत्तर २ गा.वि.स.हरू (बुङ र छेस्काम) तथा संखुवासभाको १० गा.वि.स.हरू चेपुवा (वडा नं.८ र ९ बाहेक), किमाथाङ्गा, हटिया (वडा नं. ८ र ९ बाहेक), पाथिभरा, मकालु, याफु, माङ्तेवा, ताम्कु, बाला र शिसुवाखोलाले चर्चेको जम्मा २,३३० वर्ग कि.मी. भू-भागमा रहेको यो निकुञ्जले देशको करिब १.५९ प्रतिशत क्षेत्रफल ओगटेको छ।

सुन्दर र जैविक विविधताले भरिपूर्ण अरुण उपत्यका लगायत विश्वको पाचौं अग्लो मकालु हिमाल पनि यस क्षेत्रको उल्लेख्य स्थलहरू हुन्।

तालिका नं. १५७: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र भएका प्राकृतिक सम्पदाहरू

क्र.सं.	हिमालको नाम	अवस्थिती	उचाई	कैफियत
१	मकालु प्रथम	मकालु, संखुवासभा	८,४६३ मी.	
२	चाम्लाङ्ग हिमाल	ताम्कु, बाला, संखुवासभा	७,३१९ मी.	
३	वरुणत्से हिमाल	छेस्काम, सोलुखुम्बु	७,१२९ मी.	
४	मेरा पिक	छेस्काम, सोलुखुम्बु	६,४७६ मी.	
५	कुसुम खाङ्ग्री	चौरीखर्क, सोलुखुम्बु	६,४०० मी. (अन्दाजी)	केशर हिमाल अन्तर्गत
६	चारपाटे पिक	चौरीखर्क, सोलुखुम्बु	६,१०० मी. (अन्दाजी)	आरोहण अनुमति नपाएको
७	संखुवा पिक	ताम्कु, बाला, संखुवासभा	६,१३५ मी.	आरोहण अनुमति नपाएको
८	फेताङ्से पिक	मकालु, संखुवासभा	६,७०० मी.	आरोहण अनुमति नपाएको
९	नेपाउ पिक	मकालु, संखुवासभा	७,१०० मी.	आरोहण अनुमति नपाएको
१०	हुँगा ताम्लाङ्ग पिक	छेस्काम, सोलुखुम्बु	६,३५० मी.	आरोहण अनुमति नपाएको

श्रोत: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज

तालिका नं. १५८: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रभिन्न भएका धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरु

क्र.सं.	विवरण	स्थाना	उचाई	कैफियत (दर्शन समय)
१	पाँचपोखरी	छेस्काम, सोलुखुम्बु	४,३३५ मी.	जनैपूर्णमा, नागपञ्चमी, चण्डीपूर्णमा मेलामा
२	धर्मद्वार कोठे	छेस्काम, सोलुखुम्बु	३,६५० मी.	जुनसुकै अवसरमा
३	डुकफुक गुम्बा	हानाक, चौरीखर्क, सोलुखुम्बु	३,९५० मी.	जुनसुकै अवसरमा
४	भूमेथान (तोसलुड)	छेस्काम, सोलुखुम्बु	मध्यवर्ती क्षेत्रमा	बार्षिक उधौली, उधौली र अन्नबाली उठाउँदा ३ पटक
५	बोक्सुवार गुफा	छेस्काम, सोलुखुम्बु	२,००० मी.	चण्डीपूर्णमा
६	खिरौले गुम्बा,बोक्सुवार गुम्बा, चरेम नाजिङ गुम्बा	छेस्काम, बुङ, सोलुखुम्बु	मध्यवर्ती क्षेत्रमा	दशमी, चण्डीपूर्णमा
७	केन्या, कालपोखरी, गौभित्ता महादेव	छेस्काम, बाला		जनैपूर्णमा, नागपञ्चमी, चण्डीपूर्णमा, वैशाखेपूर्णमामा
८	निउरिरी धाम, शिव धाम	बाला, सिसुवा, संखुवासभा	२,७८० मी.	चण्डीपूर्णमा, जनैपूर्णमा, ऋषी तर्पणी, अन्य जुनसुकै बेलामा
९	बकाङ धाम, खेम्पालुङ्ग	सिसुवा, संखुवासभा	मध्यवर्ती क्षेत्रमा	चण्डीपूर्णमा, जनैपूर्णमा, ऋषी तर्पणी, अन्य जुनसुकै बेलामा
१०	फिन्चोक नोर्ली गुम्बा	सिसुवा, संखुवासभा	२,३०० मी.	दशमी तथा अन्य बेलामा
११	खेम्पालुङ्ग गुफा	याफु, संखुवासभा	२,३०० मी.	दशमी, जनैपूर्णमा, वैशाखेपूर्णमा तथा अन्य बेलामा
१२	वरुण पोखरी, शिव पार्वती धारा, आमा भुजुङ्ग	मकालु, संखुवासभा		जनैपूर्णमा, वैशाखेपूर्णमा तथा अन्य बेलामा
१३	वरुण मेला	हटिया, संखुवासभा		माघे संप्रान्ती तथा अन्य विभिन्न अवसरमा
१४	बौद्धधाम, खेम्पालुङ्ग	बाल, संखुवासभा		चण्डीपूर्णमा, धान्यपूर्णमा
१५	खुइसीधाम	सिसुवा, संखुवासभा		चण्डीपूर्णमा, धान्यपूर्णमा
१६	लामपोखरी तथा खेम्पालुङ्ग	मातेला, संखुवासभा		चण्डीपूर्णमा, धान्यपूर्णमा
१७	चावा खेम्पालुङ्ग धाम लगायत अन्य धाम			

श्रोत: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज

ख) तीनजुरे-मिल्के-जलजले लालीगुरास संरक्षण क्षेत्र

संखुवासभा, तेहथुम र ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको सिमावर्ती क्षेत्रमा पर्ने तीनजुरे-मिल्के-जलजले क्षेत्रमा रहेको वानस्पतिक विविधता (Plant Diversity) मा गुरासको महत्वपूर्ण स्थान रहेको पाइन्छ। यस क्षेत्रमा २८ प्रकारका गुरासका प्रजातिहरू (Species) पाइएका छन्। विभिन्न आकार प्रकारका लालीगुरासहरू, सुनपाते, दामपाते, भैरुपाते, नीलो फूलने विशेष प्रकारको गुरास आदि यस क्षेत्रका प्रमुख गुरासहरू हुन्। विश्व संरक्षण संघ नेपाल (IUCN /Nepal) को सहयोगमा विगत २०५५ सालदेखि “काँडे तारले होइन, मनको तारले गुरास संरक्षण गरौं” भन्ने नाराका साथ यस क्षेत्रको संरक्षण गरिदै आएको छ। कूल १६ हजार हेक्टर क्षेत्रफल ओगटेको यो क्षेत्र पूर्वमा कञ्चनजंघा क्षेत्र र पश्चिममा मकालु क्षेत्रको पैदल मार्गमा रहेकाले यस क्षेत्रको संरक्षण कार्यमा अझ जोड दिई प्रचार प्रसार गर्न सकेमा पर्यटक (Tourists) हरूबाट वैदेशिक मुद्रा आर्जन हुनसक्ने सम्भावना रहेको छ।

ग) माउण्टेन भ्लाइट, याम्बिटङ्ग तथा कायाकिङ्ग

कुम्भकर्ण हिमश्रृंखला अन्तर्गत पर्ने विश्वको पाचौं अग्लो मकालु हिमाल (८,४६३ मी.) लगायत कुम्भकर्ण (७,७१० मी.), नेपाक पिक (७,१०० मी.), फेताइसे पिक (६,७०० मी.), मकालु दोश्रो (७,६७८ मी.), चाम्लाङ (७,३१९ मी.), हिमचुली (६,४२४ मी.), एकराते डाँडा (६,३२१ मी.), संखुवा पिक (६,१३५ मी.) लुम्बासुम्बा (५,००० मी.) पाँचपोखरी (५,००० मी.), जलजले (४,८३२ मी.), पिक सेभेन, नेयापाउ, गुरुम्पोचे, गिद्धे, जोरखम्बे जस्ता सुन्दर र मनमोहक हिमाल र चुचुराहरूको दृष्यावलोकन गर्न तुम्लिङ्गटार विमानस्थलबाट माउण्टेन फ्लाइट संचालन गर्न सके जिल्लाको आर्थिक तथा पर्यटकीय उचाइ अझ बढेर जाने निर्विवाद छ। साथसाथै जैविक विविधताले भरिपूर्ण २,३३० वर्ग कि.मी. क्षेत्रमा फैलिएको मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रलाई पनि यस प्याकेजमा थप गर्न सके अझ सुनमा सुगन्ध हुने देखिन्छ।

अरुण नदीको तुम्लिङ्गटारदेखि चतरा सम्मको क्षेत्रमा रापिटङ्ग खुल्ला गरेको थियो तर विगत केही वर्षदेखि सो क्षेत्रमा रापिटङ्ग संचालन भएको छैन। तुम्लिङ्गटारको उतर क्षेत्र तर्फको अरुण नदीमा केही वर्ष अगाडि कायाकिङ्ग संचालन भए तापनि विगत केही वर्षदेखि कायाकिङ्ग पनि संचालन भएको छैन। Water Expedition को लागि अरुण नदी उत्कृष्ट मानिन्छ, तर विगत केही वर्षदेखि यस प्रकारको क्रियाकलाप पनि भएको छैन। त्यसर्थ, अरुण नदीमा यारपिटङ्ग तथा कायाकिङ्ग संचालन गर्न आवश्यक सम्भाव्यता अध्ययन गर्न आवश्यक देखिन्छ।

घ) सांस्कृतिक पर्यटन

यो जिल्ला सांस्कृतिक रूपमा धनी जिल्ला हो। विभिन्न जातजाति, संस्कृति, परम्परा, रीतिरिवाज, धर्म, भेषभुषा र भाषा भएको यो जिल्लामा सांस्कृतिक विविधता पाइन्छ। राई, लिम्बु, बाहुन क्षेत्री, गुरुङ्ग, मगर, शेर्पा, भोटे, तामाङ्ग, नेवार, कुमाल आदि जातजातिका साथै संखुवासभा जिल्लामा मात्रै बसोवास गर्ने कारभोटे भनेर चिनिने ल्होमी जाति पनि यस जिल्लाका जातजातिहरू हुन् र जातिहरूको आफ्नै प्रकारको संस्कृति र नाचगानहरू छन्, जस्तै:

राई: साकेला-सिली, च्याबुङ्ग-सिली, हाड-सिली, पारुहाड-सिली, थोक्लुड-सिली, भुमे-सिली, सेलेवा नागी-सिली, डोकेनी लाक्मा नाच (तामाफोक, याफू; किरात याख्खाको), हाङ्गसिली नाच (बाला, ताम्कू); चण्डीनाच लिम्बु: धान नाच, केलाङ (च्याब्रड नाच), हाक्पारे गीत (मावदिन, नद्रनढाकी, सिद्धकाली, सिद्धपोखरी, जलजला, स्यावद्रन, सभापोखरी, धद्रपू)

बाहुन-क्षेत्री: भजन, सँगिनी, बालन (सिद्धकाली, गुवाबारी, पाइठा, धुपू, बानेश्वर, खराड)

नेवार: लाखे नाच (चैनपुर, खाँदवारी, सिबुवा, स्याबुन, खराड, आँखीभुईं)

शेर्पा/भोटे: मणिरिम्दू, स्याबुनाच, हुर्ला नाच (पाथीभरा), भोटे/स्याब्रे/सेलो नाच (भोटखोला क्षेत्र),

तामाङ: लामानाच (सिद्धपोखरी), डम्फूनाच (सिद्धपोखरी),
 गुरुङ: रोदी/घाटु नाच,
 मगर: सोरठी (आँखीभुई, धुपू), माघेसंक्रान्ति नाच
 कुमाल: गरा, मारुनी, ख्यालीनाच (तुम्लिङ्गटार)
 सिङ्सावा: तोर्च्याको (मुकुण्डो), स्याब्रो (हटिया, चेपुवा, किमाथाङ्गा)

विभिन्न जातिका आआफ्नै भेषभुषा छन्, जस्तै: दौरासुरुवाल, फ्यांगा/जिलेम्मा (अल्लोको परम्परागत कपडा), लुकुनी (भेडाको ऊनको), कितेन, छुवाक तथा बख्खु/डोचा (शेर्पा/भोटे), तागा, मेखला, गुन्यू चोली, छिटको साडी (किराँत राई), भोटो, पटुका, हाकु-पटासी (नेवार), कुलुङ्गे लुगा-भाङ्ग्रो, हेम्बरु (राई), कोगटी (कपासको दौरा सुरुवाल), घलेक/भाङ्ग्रा/कछाड (गुरुङ्ग), खाँडी (दौरा सुरुवाल), फुच्चेक (ल्होमी सिङ्सावा जाति), पाङ्देन, समुडडोङ्ग्, काङ्ग्-साङ्ग्सेन (हटिया, चेपुवा र किमाथाङ्का गाविस), तागा, मेखली-मावादिन, नुनढाकी आदि। यस जिल्लामा मनाइने प्रमुख चाडपर्वहरूमा दशैं, तिहार, तीज, जनैपूर्णिमा, चैतेदशैं, चासोक तडनाम, उधौली उभौली (साकेला), गाईजात्रा/हिलेजात्रा (चैनपुर, खाँदवारी, सिभुवा), कृष्णजन्माष्टमी (चैनपुर), ल्होसार (सोनाम, ग्याल्बो, तमु/तोला), माघेसंक्रान्ति, साउनेसंक्रान्ति (लुतो फ्याँक्ने), धान्यपूर्णिमा, रामनवमी, चाकचाकुर (कुलुङ) आदि हुन्।

यहाँ मनाइने प्रमुख मेलाहरूमा बालाचतुर्दशी मेला (सिद्धकाली मन्दिर, सिद्धकाली), ठूलो एकादशी मेला (मनकामना मन्दिर सतीघाट, बालेश्वर, चैनपुर, नागेश्वर महादेव स्याबुन), माघेसङ्क्रान्ति मेला (बरुण मेला/नुनढाकी तातोपानी), देवीटार मेला (मसिरे पूर्णिमा, मत्स्यपोखरी), राम्बेनीको रामनवमी मेला, ऋषितर्पणी/जनैपूर्णिमा मेला (सभापोखरी, शिवधारा, कालोपोखरी बाला), ढाँडेबजार मेला (खानपा ४; वैशाखे तथा मसिरे गरी २ पटक), फिर्के मेला (बाला १) भाले जुधाउने मेला (नुनढाकी), मत्स्यपोखरी मत्स्य मेला (चण्डीपूर्णिमा), हरेलो मेला/तीजे मेला (जलजला, धुपू खानपा ५), बन्दुके मेला, चण्डी मेला (सिद्धपोखरी बजार), रेवाहाड माडीखिम (ढोलबाजे, खानपा १२), देवीटार मेला (३ दिने) (मत्स्यपोखरी), तातोपानी (वाला), मेला (नुनढाकी), साल्पा मेला (माङ्तेवा ४) आदि हुन्।

(ड) बृहत् हिमाली पदयात्रा मार्ग (The Great Himalaya Trail)

दक्षिण एशियाका मुलकहरू खासगरी भूटान, नेपाल, भारत, पाकिस्तान, अफगानिस्तानका भूभाग भएर जाने यो बृहत् हिमाली पदयात्रामार्ग क्षेत्रीय पर्यटन विकासको लागि पनि महत्वपूर्ण छ। यो मार्ग संसारकै ८,००० मिटर भन्दा माथिका हिमशिखरहरू जस्तै मकालु, सगरमाथा, लगायतका क्षेत्र भई अगाडि वढेको छ। कुल लम्वाई मध्ये नेपालमा करीव १,७०० किलोमिटर पर्ने यस पदयात्रामार्ग ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको कन्चनजंगा क्षेत्रवाट सुरु भई हुम्लामा समाप्त हुन्छ। यस पदयात्रामार्गको १० खण्ड मध्ये मकालु वरुण एउटा खण्ड हो। यस जिल्लाबाट यो मार्गको माथिल्लो भाग मकालु आधार शिविर र तल्लो भाग खाँदवारी र चैनपुर भएर जान्छ।

(च) पर्या-पर्यटन

उच्च जैविक विविधता भएको यो जिल्ला पर्या-पर्यटनको लागि उत्कृष्ट मानिन्छ। यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल मध्ये ४०.३१ प्रतिशत भू-भाग वन क्षेत्र र २७.३९ प्रतिशत हिँउ तथा जलले ढाकेको छ। यस जिल्लाको उतरमा पूर्व-पश्चिम फैलिएको २,३३० वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ढाकेको मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको ९६.५२% प्रतिशत भाग यस जिल्लामा नै पर्दछ। उचाई र हावापानीको धेरै विविधता भएको यस जिल्लामा विश्वको पाँचौ अग्लो मकालु हिमाल (८४६३ मिटर) र अन्य हिम चुचुराहरू, विश्वको सबैभन्दा होचो उपत्यका

अरुण उपत्यका (४५७ मी.), निकुञ्जमा पाइने विभिन्न ४२१ प्रजातिका चराहरू, विभिन्न ३१५ प्रजातिका पुतलीहरू, ८८ प्रजातिका स्तनधारी जनावरहरू, विभिन्न प्रकारका वनस्पतिहरू, जडीबुटीहरू, फूल फुल्ने विरुवाहरू, सुनाखरी, ७८ प्रजातिका माछा, ५६ प्रजातिका लोपोन्मुख विरुवाहरू, ४३ प्रकारका सरिसृप र १३ प्रजातिका उभयचर जन्तुहरू, यस जिल्लाको उतर सिमानाबाट बगी आउने हिम नदीहरू अरुण र वरुण, सभा खोला, संखुवाखोला लगायत थुप्रै खोलाहरू, यस जिल्लामा पाइने उष्ण हावापानीदेखि टुण्ड्रा हावापानी सम्मको विविधता आदिले गर्दा यस जिल्ला पर्या-पर्यटनको लागि अद्वितीय मानिन्छ। यहाँको तीनजुरे-मिल्के-जलजले क्षेत्र नेपालको राष्ट्रिय फूल लालीगुरास र वानस्पतिक विविधताको लागि प्रसिद्ध छ। यहाँ पाइने विभिन्न प्रकारका वन्य जडिवुटीहरू र वन पैदावारहरू जस्तै चिराइतो, कूटकी, विष जरा, चावो, लौठ सल्ला, भीरमह, रुद्राक्षका दाना, निरमसी, यासांगुम्वा, उत्तीस गोलिया काठ, हिमाली रातो भालु, रुखभालु, हिमभालु, पाण्डा, हिमचिचुवा, ध्वाँसे चिचुवा, बाघ, घोरल, भारल, मृग, चित्तल, हरिण, खरायो, काँडे भ्याकुर, भिगे फिस्टो, ब्वाँसो, जंगलीकुकुर, लियस, चरिबाघ, सुनौलो विरालो, जंगली विरालो, माछा मार्ने विरालो, ताडी बिरालो, मारवल्ड विरालो, ओट, सिलु, हाब्रे, आसामी रातो वाँदर, लङ्गुर, अरगेली, जंगली याक, सालक, कस्तुरी मृग, वंदेल, थार, स्याल, दुम्सी, वाँदर आदि दुर्लभ वन्यजन्तुहरू, उष्ण प्रदेशदेखि हिमाली क्षेत्रसम्म पाइने मयुर, मुनाल कालिज, डाँफे, चिलिमे, कोडमो, कालो स्टर्क, सेतो स्टर्क, सारस, ठूलो सारस, कालो कण्ठे गरुड, बाज, गिद्ध, ग्रिफन गिद्ध, शिकारी चराहरू, सिटिसि फरमिस लगायत करिव ४२१ जातका चराहरू र ३१५ जातका पुतलीहरू पर्या-पर्यटनको लागि प्रमुख आकर्षणको रूपमा रहेका छन्। त्यसै गरी यहाँ विभिन्न जातका भ्यागुता, सर्प लगायत लोपोन्मुख सरिसृपहरू अजिगर, सुन गोहोरो, बंगाल गोहोरो पाइन्छ। साथै संसारमा नपाइने रुख भ्यागुतो अरुण उपत्यकामा पाइन्छ।

(छ) बराह क्षेत्र-तुम्लिङ्गटार अरुण नदी जलमार्ग

यातायातको दृष्टिले संखुवासभा जिल्लामा तुम्लिङ्गटार एयरपोर्टमा विमानबाट विराटनगर र काठमाण्डौं तथा विराटनगर नियमित उडान भैरहेको छ। हिलेबाट खाँदवारीसम्म सडक यातायातले पनि जोडिएको भएता पनि सस्तो सिधा मार्गको रूपमा रहेको अरुण नदी जलमार्गमा तस्कालीन सडक मार्गको अभावमा यातायातको वास्तविक आवश्यकता महशुस गरी तत्कालीन श्री ५ को सरकार र इन्टरनेशनल इन्टरप्राइजेजको संयुक्त प्रयासमा यु.एन.डि.पी. को अनुदान सहयोगसमेत लिई आर्थिक वर्ष ०४५/०४६ मा अरुण नदीमा चतरादेखी तुम्लिङ्गटारसम्म वाटरवोट ल्याउन सफल भएको थियो। विविध कारणबाट उक्त कार्यक्रम स्थगित भएको छ। पुन. यस कार्यक्रमलाई सजीवता दिने प्रयास गर्न सके हवाइ यातायात तथा सडक यातायातको चापलाई कम गर्नका साथै जिल्लाको आर्थिक, व्यापारिक र पर्यटन उद्योगमा समेत थप टेवा मिल्न सक्दछ।

(ज) ल्हासा-कलकत्ता हाईवे

चीनको स्वाशासित क्षेत्र तिब्बत पश्चिमी पर्यटकहरूको आकर्षणको केन्द्र रहेको छ। वर्षेनी लाखौं पर्यटकहरू तिब्बत भ्रमणमा जाने गर्दछन्। तिब्बत चीनको मुख्य भूमिबाट धेरै टाढा छ। शीत मरुभूमि भएकोले त्यहाँ खाद्यान्न उत्पादन पनि हुँदैन। त्यहाँको अत्यावश्यक दैनिक उपभोग्य वस्तुहरूको आपूर्ति चीनतर्फबाट गर्दा ज्यादै लामो स्थलमार्ग भएर आउनु पर्छ। यातायातको असुविधाले गर्दा नेपालको सीमा व्यापार नगण्य मात्र रहेको छ।

वंगलादेशको चटगाउँबाट काँकडभिद्रा हुँदै नेपाल आउने मार्ग खुलेको, काँकडभिद्राबाट इटहरी, हिले, बसन्तपुर, चैनपुर हुँदै सदरमुकाम खाँदवारीसम्म सडक आइपुगेको र खाँदवारीबाट तिब्बतको सिमानासम्म सडक निर्माणको कार्य जारी रहेकोले किमाथाङ्का नाका खुल्ला भएको स्थितिमा तिब्बतका लागि यो बैकल्पिक र कम खर्चिलो मार्ग हुन सक्दछ। खाँदवारीबाट किमाथाङ्का लगभग १६२ कि.मी.को दूरीमा रहेको छ। तिब्बत तर्फबाट किमाथाङ्काको केही उत्तरमा रहेको रिउसम्म गाडी आएको छ। त्यसैले खाँदवारी-किमाथाङ्का सडक निर्माण गर्ने हो भने यो सडक चारवटा मुलुकको अन्तर्राष्ट्रिय हाई वे (Highway) बन्न सक्छ।

५.३ जिल्लाको अन्य पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरू

संखुवासभा जिल्लाभित्र पहिचान भएका पर्यटकीय, धार्मिक, ऐतिहासिक तथा प्राकृतिक महत्व भएका स्थान, स्थल तथा क्षेत्रहरूलाई संक्षेपमा अनुसूची-१९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.४ संखुवासभामा पर्यटकको आवागमन (श्रोत: मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज)

तालिका नं. १५९: विगत ५ वर्षको पर्यटकसम्बन्धी विवरण

आर्थिक वर्ष	०६४/६५	०६५/६६	०६६/६७	०६७/६८	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२
पर्यटक संख्या	५४९	१,२९७	१,६७८	१,६६६	१,३२४	१,५१९	१,१०८	१,२७०

तालिका नं. १६०: गत २ आ.व. को मासिक पर्यटकसम्बन्धी विवरण

आ.व.	विवरण	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	असार	जम्मा
०७० /७१	सार्क मुलुक	-	-	८	१	-	-	-	-	४	-	-	९	२२
	अन्य मुलुक	-	११	७०	५५१	४४	८	-	२१	१८५	२४	२४	१२६	१,०६४
जम्मा		-	११	७८	५५२	४४	८	-	२१	१८९	२४	२४	१३५	१,०८६
०७१ /७२	सार्क मुलुक	-	-	१६	६६	१	-	-	-	१	-	-	-	८४
	अन्य मुलुक	-	९	२६२	५२०	४७	७	-	२	१८५	१२३	३१	-	१,१८६
जम्मा		-	९	२७८	५८६	४८	७	-	२	१८६	१२३	३१	-	१,२७०

तालिका नं. १६१: विगत ३ वर्षमा मकालु हिमाल आरोहण गर्न जाने पर्यटकसम्बन्धी विवरण

आर्थिक वर्ष	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२
पर्यटक संख्या	३४	२०	५८

तालिका नं. १६२: निकुञ्जबाट संकलित विगत ६ वर्षको कुल राजश्वसम्बन्धी विवरण

आर्थिक वर्ष	०६६/६७	०६७/६८	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२
राजश्व रकम रु. (हजारमा)	१७२८.७	१८२३.०	४९०२.३	३८२०.८	४४०७.२	३८७७.१

५.५ पर्यटन व्यवसाय र व्यवसायीहरू

संखसवासभा जिल्लालाई मुख्य कार्यथलो बनाई गरिने पर्यटन व्यवसाय र त्यसमा संलग्न व्यवसायीहरू सम्बन्धी यहाँ छोटकारीमा विवरण प्रस्तुत गर्ने प्रसास गरिएको छ ।

तालिका नं. १६३: पर्यटन व्यवसायी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पर्यटन व्यवसायको नाम	व्यवसायीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	वरुण ट्राभल एण्ड टुर्स	सम्राट चापागाईं	खाँदबारी न.पा. १, चाँदनी चौक	०२९५६०४९६
२	अरुण वरुण ट्राभल सर्भिस	श्याम सुन्दर उदाश	खाँदबारी न.पा. १, पोखरी	०२९५६०१७०
३	शाक्य ट्राभल्स	आशिष शाक्य	चैनपुर न.पा. १०, विच टोल	०२९५७०१२८
४	सुसन ट्राभल्स	शेखर श्रेष्ठ	खाँदबारी न.पा. ३, मानेभञ्ज्याङ्ग	०२९५६०२६५
५	सुसांख्य मनी ट्रान्सफर एण्ड ट्राभल्स	नरेश गुरुङ्ग	खाँदबारी न.पा. ३, मानेभञ्ज्याङ्ग	०२९५६०४९१
६	लहरीखर्क ट्राभल्स	सुमन शाक्य	खाँदबारी न.पा. १, पोखरी	०२९५६०२०३
७	कञ्चनजंघा ट्राभल्स	बद्री ठकाल	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	०२९५७५१२०
८	श्री कृष्ण ट्राभल्स	मनिस श्रेष्ठ	खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार	०२९५७५०८०
९	मकालु अरुण सोसियल ट्रेक	तेजनाथ पोखेल	खाँदबारी न.पा. १०, नयाँ बजार	०२९५६०७१६
१०	बोची बोची ट्राभल्स एण्ड टुर्स	मनबहादुर लिम्बु	खाँदबारी	०२९५६०२३९

५.६ संचालनमा आएका पदमार्गहरू

(क) खाँदबारी न.पा. १३, तुम्लिङ्गटार एयरपोर्ट (४५७ मी.) बाट मकालु वेसक्याप (करिब ५,००० मी.) सम्मको करिब ८ दिनको एकोहोरो पैदल यात्रा गर्दा (नुमसम्म जीपमा पनि जान सकिने) मा विदेशी पर्यटकलाई औसतमा २,००० अमेरिकी डलरमा खर्च हुने खाँदबारी निवासी पर्यटक व्यवसायी तेजनाथ पोखेल बताउनु हुन्छ। पदमार्ग भएर जाने पर्यटकलाई लक्षित गरी खाँदबारी नगरपालिका वडा नं. ५, शेकायामा भाङ्गखर्क सामुदायिक होम स्टेपनि दर्ता गरी संचालनमा रहेको छ। त्यसभन्दा अगाडि भने स्तरीय होटल तथा होम स्टे नरहे पनि गन्तव्यसम्म बाटोमा रहेका स्थानीय होटल तथा चिया पसलमा खाना खाँदै र बास बस्दै यो पदमार्गमा यात्रा गर्न सकिन्छ।

संचालनमा पदमार्गहरु:

- (क) तुम्लिङ्गटार - खाँदबारी - नुम - सेदुवा - टाँसीगाउँ - खोङ्मा - दोबाटो - याङ्लेखर्क - लाङ्माले - मकालु बेसक्याम्प
- (ख) बसन्तपुर - गुफापोखरी - सभापोखरी - मांसिमा - नुम - मकालु बेसक्याम्प वा खाँदबारी
- (ग) तुम्लिङ्गटार - खाँदबारी - चिचिला - नुम - मकालु बेसक्याम्प - हटिया - चेपुवा - पाथीभरा - नुम - खाँदबारी
- (घ) मकालु बेसक्याम्प - ख्याम्पालुङ्ग - ताम्कु - सिसुवाटार - बुम्लिङ्गटार - तुम्लिङ्गटार
- (ङ) चैनपुर - पोखरी - तुपुवा - जडबुटे - सभापोखरी
- (छ) तुम्लिङ्गटार - चेवावेशी - हेलुवावेशी - बुधवारे - बकाङ्ग - मेरापिक
- (ज) तुम्लिङ्गटार - खाँदबारी - नुम - पाथीभरा - गोला - टुटिन - याङ्लेखर्क - मकालु बेसक्याम्प

५.७ मकालु हिमाल Expedition सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १६४: मकालु हिमाल Expedition मा सहभागी पर्यटक संख्या

क्र.सं.	आ.व.	पर्यटक संख्या	कैफियत
१	२०६९/७०	३४	विभिन्न एक्स्पेडिसनमा सहभागी सवै पर्यटकहरु
२	२०७०/७१	२०	
३	२०७१/७२	५८	

खण्ड १०

उर्जा तथा विद्युत्

१०.१ जलश्रोत

१०.१.१. उर्जा तथा जलविद्युत्को स्थिती

संखुवासभा जिल्लामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरू मध्ये नदीनाला अर्थात जलश्रोत पनि अग्रपंक्तिमा छ । जिल्लाको भू-बनौटले गर्दा उत्तरपट्टि अनवरत रूपमा हिउँले ढाकिएका पर्वत तथा हिमालहरू भएकाले बाच्नै महिना बहिरहने प्रशस्त ठूला तथा साना नदीहरू रहेका छन् । नेपालकै प्रमुख नदीहरू मध्ये कोशी नदीको सबभन्दा ठूलो सहायक नदीको रूपमा रहेको अरुण नदीपनि यसै जिल्ला भएर बग्ने भएकाले पनि यो जिल्ला लगायत आसपासका जिल्लाहरू ठूला जलविद्युत् आयोजनाको लागि सम्भावना भएको क्षेत्र हो । त्यस्तै अरुण नदीकै प्रमुख सहायक नदीको रूपमा रहेको बरुण नदी यस जिल्लाको दोस्रो ठूलो प्रमुख नदी भएकाले बरुण नदी पनि साना तथा मझौला जलविद्युत् आयोजनाको लागि सम्भावना रहेको छ । त्यसपछिका अन्य प्रमुख खोलानालाहरूमा संखुवा, सभा, माया, पिलुवा, हेंवा, अप्पुवा, पावा, सिसुवा आदि खोलाहरू पनि जलविद्युत्को लागि पनि प्रचुर सम्भावना बोकेका बहावयुक्त नदीहरू हुन् ।

सभापोखरी, पोप्तीपोखरी, लालपोखरी आदि यस जिल्लाका रमणीय हिमपोखरीहरू हुन् भने अन्य पोखरीहरूमा मत्स्यपोखरी, दूधपोखरी, पाँचपोखरी, गुफापोखरी, लामपोखरी, सिद्धपोखरी, थामपोखरी, बन्दुकपोखरी, किपुपोखरी, फेलुङपोखरी, मुलुङपोखरी, चावापोखरी, लक्ष्मीपोखरी आदि यस जिल्लाका पर्यटकीय दृष्टिकोणले रमणीय र मनोरम पोखरीहरू हुन् । यिनीहरूलाई पर्यटकीय दृष्टिकोणले पोखरीमा मात्र सिमित नराखी विद्युत् उत्पादन प्रयोजनार्थ उर्जाको दृष्टिकोणले पनि सदुपयोग गर्न सकिने गरी थप अध्ययन, अनुसन्धान गर्न सके उर्जा संकटमा थप सहयोग पुग्न सक्ने देखिन्छ ।

आ.व. २०७१/७२ सम्ममा देशमा जम्मा ७१८.१ मेघावाट विद्युत् उत्पादन भैरहदा संखुवासभा जिल्लामा हाल अरुणभ्याली हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनीले लगानी गरेको पिलुवाखोला जलविद्युत् आयोजनाबाट ३ मेघावाट अर्थात् देशको ०.४१% अंश मात्र विद्युत् उत्पादन भइरहेको छ ।

जिल्लाभित्र सञ्चालनमा रहेका विभिन्न १० वटा जघु जलविद्युत् परियोजनाबाट २१० किलोवाट विद्युत् उत्पादन भै केही हदसम्म भए पनि स्थानीयको विद्युत् आवश्यकता पुरा भैरहेको अवस्था छ । त्यसै गरी नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको स्वामित्वमा रहेको निगुरे स्थित सामुदायिक शिक्षा विकास जलविद्युत् प्रा.लि., निगुरेले लिजमा संचालन गरेको हेंवाखोलामा रहेको लघु जलविद्युत् परियोजनाबाट २५० किलोवाट विद्युत् उत्पादन हुदै आएको भए पनि गत २०७२ जेठको बाढीको कारण क्षतिग्रस्त भै जीर्ण बन्न पुगेको छ । त्यसैगरी कुसुवाखोला, सभाखोला, शिसुवाखोला र वासुवाखोला लघु जलविद्युत् परियोजनाहरू पनि गत २०७२ वैशाख १२ र १९ गतेको महाभुकम्पका कारण गएको पहिरोमा परी क्षति पुग्न गै नियमित विद्युत् उत्पादनमा अवरोध सिर्जना भएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटारको तथ्यांक अनुसार आ.व. २०७०/७१ सम्ममा यस जिल्लामा कुल २५ गाविस मध्ये १३ गाविस र ३ नगरपालिकामा विद्युत् सेवा पुगेको देखिन्छ भने कुल ३४,६१५ घरपरिवार मध्ये १५,९१८ अर्थात् करिब ४६ प्रतिशतले मात्रै विद्युत् सेवा उपभोग गरिरहेका छन् ।

तालिका नं. १६५: संखुवासभा जिल्लाको विद्युत्को अवस्था

क्र.सं.	विवरण	२०६९/७०	२०७०/७१
१	विद्युत्बाट लाभान्वित घरधूरी परिवार	१४३०१	१५९१८
२	विद्युत् पुगेको गा.वि.स./न.पा.	३ न.पा., ११ गा.वि.स.	३, १३
३	विद्युत् नपुगेको गा.वि.स./न.पा.	१४ गा.वि.स.	११
४	विद्युत् बिक्री रकम रु., हजारमा	४११३७००	४५३३८
	विद्युत् बिक्री रकम (सडक बत्ती बाहेक) रु., हजारमा	४१३०	४५२३९
	विद्युत् बिक्री रकम (सडक बत्ती र अन्य बाहेक) रु., हजारमा		०
५	विद्युत् बिक्रीबाट संकलन रकम रु., हजारमा	३८२७	४७५९५
	आय संकलन (सडक बत्ती सहित), प्रतिशत	९३	९५
	आय संकलन (सडक बत्ती बाहेक), प्रतिशत	९२.५	९४.७५
	आय संकलन (सडक बत्ती, सरकारी कार्यालय, चिस्यान केन्द्र बाहेक), प्रतिशत	९७.५५	९६.६२
६	विद्युत् बिक्री युनिट, हजारमा	५११	५८०
७	चुहावट प्रतिशत, (औषत)	१४	१३.५
८	असामी बाँकी रकम (सडक बत्ती सहित) रु., हजारमा	६४८५	५०३२
	असामी बाँकी रकम (सडक बत्ती बाहेक) रु., हजारमा	६४००	५०३२
९	ग्राहक संख्या, जम्मा	१४३०१	१५९१८
	खाँदबारी न.पा. (शहरी क्षेत्र)	६	६
	गा.वि.स.हरु (ग्रामिण क्षेत्र)	१०	१०
१०	नयाँ मिटर जडान, जम्मा संख्या	-	
	Single Phase	-	
	3 Phase	१५०	१७५
	T O D (.....)	४	६
११	जडान गरेको ट्रान्सफरमर जम्मा संख्या	१६९	१७५
१२	नो लाइट/फ्युज सेवा	५	५
१३	11 K V Line	६० कि.मी.	६५०
१४	33 K V Line	१० कि.मी.	१८
१५	0.4/0.23 K V Line	५५० कि.मी.	७१०

श्रोत: नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

तालिका नं. १६६: विद्युत् ग्राहक संख्या र सरदर खपत

क्र.सं.	ग्राहकको प्रकार/आ.व.	ग्राहक संख्या			मासिक सरदर विद्युत् खपत युनिट		
		०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१
१	औद्योगिक	१३४	१४०	१४५	३०१	३१८	३२४
२	साधारण	-	-	-	-	-	-
३	गैर व्यापारिक	१७२	१७५	१८१	१७१	१८०	१८६
४	व्यापारिक	४५	५२	६०	३८५	४०१	४२७
५	ग्राहस्थ	१२०००	१३५००	१५०००	४५८१	४७२१	४८१३
६	सडक बत्ती	१२	१४	१४	७	८	१०
७	मन्दिर	१८	२०	२१	८	९	११
जम्मा		१२३८१	१३९०१	१५४२१	५४५३	५६३७	५७७१

श्रोत: नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

तालिका नं. १६७: विद्युत् ग्राहकहरु र महशुल असुली सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	ग्राहक संख्या	विद्युत् महशुल असुली रु.हजारमा			असुल हुन बाँकी बक्यौता रु. हजारमा
			०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	
१	ग्राहस्थ	१५०००	२८१५०	२९९४०	३१६९०	२९७०
२	व्यापारिक	६०	४९४५	५५६०	६०८७	४४१
३	गैर व्यापारिक	१८१	१९८०	२१२५	२३२५	६९७
४	उद्योग	१४५	२८४०	३०४५	३४१८	४०८
५	सडक बत्ती	१४	४१	४९	५४	९६
६	मन्दिर	२१	३६	४१	४९	२४
जम्मा		१५४२१	३७९९२	४०७६०	४३६२३	४६३६

श्रोत: नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

तालिका नं. १६८: विगत ५ वर्षको विद्युत् चुहावटको स्थिति

आ.व.	०६६/६७	०६७/६८	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१
चुहावट प्रतिशत	१६.१	१५.३	१८	१३.७	१३.५

श्रोत: नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

जिल्लाको विद्युत् उत्पादन विकाससँग सम्बन्धित विवरणहरु अनुसूची-२० मा राखिएको छ ।

१०.२ लघु जलविद्युत् सम्बन्धी विवरण, श्रोत: जि.वि.स., संखुवासभा

तालिका नं. १६९: संखुवासभा जिल्लामा रहेका लघु जलविद्युत् परियोजनसम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)

क्र.सं.	लघु जलविद्युत् परियो जनाको नाम	स्थान	क्षमता (कि.वा.)	अवस्था	कैफियत
१	कुसुवाखोला ल.ज.वि.प.	स्यावुन	१५	चालु	मिति २०७२ वैशाख १२ र २९ गतेको भुकम्पले क्यानल र फोरवे ट्याङ्ग चर्केको
२	लखुवाखोला ल.ज.वि.प.	मावादिन	१५	चालु	"
३	हेवाखोला ल.ज.वि.प.	जलजला, सिद्धपोखरी	१२	चालु	
४	देउमाईखोला ल.ज.वि.प.	तामाफोक, मादिमुलखर्क	१४	चालु	
५	निदुवाखोला ल.ज.वि.प.	नुनढाकी ८	१२	चालु	
६	सभाखोला ल.ज.वि.प.	नुनढाकी	२५	चालु	मिति २०७२ वैशाख १२ र २९ गतेको भुकम्पले क्यानल र फोरवे ट्याङ्ग चर्केको
७	खङ्गलुवाखोला ल.ज.वि.प.	ताम्कु	१७	चालु	
८	शिसुवाखोला ल.ज.वि.प.	बाला, शिसुवा	६०	चालु	मिति २०७२ वैशाख १२ र २९ गतेको भुकम्पले पहिरो भरेर अन्दाजी १५ मी. क्यानल पुरेको र ढुङ्गा भरेर क्यानल चर्केको
९	वासुवाखोला ल.ज.वि.प.	पावाखोला, पाथीभरा	२५	चालु	मिति २०७२ वैशाख १२ र २९ गतेको भुकम्पले क्यानल र फोरवे ट्याङ्ग चर्केको
१०	छुक्सुमखोला ल.ज.वि.प.	हटिया	१५	चालु	"
जम्मा			२१०		

तालिका नं. १७०: जिल्ला जलश्रोत समितिमा जल विद्युत् उत्पादन प्रयोजनको लागि दर्ता भएका जलश्रोत संस्थाको विवरण र हालको अवस्था (आ.व. २०७१/७२ सम्म)

क्र.सं.	विवरण	ठेगाना	खोला/नदी	क्षमता (कि.वा.)	हालको अवस्था
१	लखुवाखोला ल.ज.वि.आ	मावादिन	लखुवा	१५	उत्पादन भैरहेको
२	कुसुवाखोला ल.ज.वि.आ	स्यावुन ४	कुसुवा	१५	उत्पादन भैरहेको
३	केकुवाखोला ल.ज.वि.आ	तामाफोक २,३,४	केकुवा		
४	नाउङ्गखोला ल.ज.वि.आ	पाथीभरा ६,७	नाउङ्गखोला		
५	उवाखोला ल.ज.वि.आ	पाथीभरा ३	उवाखोला		
६	हेवाखोला ल.ज.वि.आ	जलजला/सिद्धपोखरी	हेवा	१२	उत्पादन भैरहेको
७	निदुवाखोला ल.ज.वि.आ.	नुनढाकी ८	निदुवाखोला	१२	उत्पादन भैरहेको
८	देउमाइखोला ल.ज.वि.प.	तामाफोक १, मादीमुलखर्क ३	देउमाई	१४	उत्पादन भैरहेको
९	शिसुवाखोला ल.ज.वि.प.	बाला, शिसुवा	शिसुवाखोला	६०	उत्पादन भैरहेको
१०	खङ्गलुवाखोला ल.ज.वि.प.	ताम्कु	खङ्गलुवाखोला	१७	उत्पादन भैरहेको
११	वासुवाखोला ल.ज.वि.प.	पावाखोला/पाथीभरा	वासुवाखोला	२५	उत्पादन भैरहेको
१२	छुक्सुमखोला ल.ज.वि.प.	हटिया	छुक्सुमखोला	१४	उत्पादन भैरहेको
१३	चिण्डेखोला ल.ज.वि.प.	सभापोखरी ८, ९	चिण्डेखोला		
१४	वाङ्गखोला ल.ज.वि.प.	हटिया ६	वाङ्गखोला		

खण्ड ११

यातायात, सूचना र सञ्चार

११.१ सडक यातायात

यो जिल्ला मध्य पहाडीदेखि उच्च पहाडी जिल्ला भएको कारणले जिल्लाको अधिकांश भागमा मोटरबाटो अर्थात् सडक निर्माण हुन सकेको छैन। यहाँ निर्माण भएको सडक मध्ये कोशी पहाडी राजमार्गलाई मुख्य रूपमा लिन सकिन्छ भने वसन्तपुरदेखि जिल्लाको सदरमुकाम खाँदबारीसम्मको सडकलाई जिल्लाको प्रमुख सडकको रूपमा मानिएको छ। हालसम्म जिल्लामा कुल ५९२.२५ कि.मी. सडक मात्रै निर्माण भएको छ। जसमध्ये ५०.५८ कि.मी. सडक कालो पत्रे, ३१.२९ कि.मी. सडकमा ग्राभेलमा गरिएको र बाँकी ५१०.६८ कि.मी. सडक कच्ची रहेको छ।

Table No. 171: Total Road Length (KM)

S.N.	Road Class	Total Length	Black Top	Gravel	Earthen
1	Strategic Road	160.75	49.5	25.2	86.05
	Koshi Highway (H1)	142.7	49.5	25.2	68
	Leguwa-Tumling Feeder Raod (H2)	18.05	-	-	18.05
2	Urban Roads	17.45	1.08	-	16.37
	Gidde-Manakamana	3.44	-	-	3.44
	Manebhanjyang-Chewabensi	7.78	-	-	7.78
	Manebhanjyang-Mathillo Malta	2.65	-	-	2.65
	Bhanu Chock-District Post Office, Line Road	0.18	0.18	-	-
	Pokhari Bazar-Kabita Hotel-Municipality Office	0.35	0.35	-	-
	Suman Chock-Pokhari Bazar-DDC-Tundikhel	3.05	0.55	-	2.5
3	District Raod Core Network	252.2	-	-	252.5
4	Village Raods	161.85	-	6.09	155.76
	Total	592.25	50.58	31.29	510.68

श्रोत: जिल्ला यातायात गुरुयोजना २०१२, जि.वि.स. संखुवासभा

तालिका नं. १७२: जिल्लाको अन्य मुख्य सडकको लम्बाई र सतहको अवस्था

क्र.सं.	सडकको कोड नं.	सडकको नाम	सडकको लम्बाई कि.मी.	सडकको अवस्था		
				कालो पत्रे	ग्राभेल	माटे
१	09A001DR	चैनपुर-बाह्रविसे	३६.२	-	-	३६.२
२	09A002DR	चैनपुर-नुनढाकी-गुफापोखरी	२१	-	-	२१.०
३	09A003DR	जलजला-बाह्रविसे-वाना (लिङ्गलिङ्ग)	१२	-	-	१२.०

क्र.सं.	सडकको कोड नं.	सडकको नाम	सडकको लम्बाई कि.मी.	सडकको अवस्था		
				कालो पत्रे	ग्राभेल	माटे
४	09A004DR	मुढे-तामाफोक	९	-	-	९.०
५	09A005DR	ओखरबोटे-मुलखर्क-मंगलबारे	१८	-	-	१८.०
६	09A006DR	फिटिनडाँडा-बिहिवारे (आँखीभूई) -मूलगाउँ	१०	-	-	१०.०
७	09A007DR	चैनपुर-त्रिशुले-बानेश्वर	-	-	-	-
८	09A008DR	आइतबारे-टाइगर चौक (स्याबुन)- मक्सुवा	१०	-	-	१०.०
९	09A009DR	खाँदबारी-राम्चे-लेब्राङ्ग-डके-बाह्रविसे	२७	-	-	२७.०
१०	09A0010DR	खाँदबारी-बद्रेनी-वाना (लिङ्गलिङ्ग)- चैनपुर	२८	-	-	२८.०
११	09A0011DR	मानेभञ्ज्याङ्ग-सित्तलपाटी-हेलुवाबेंशी	१४	-	-	१४.०
१२	09A0012DR	चिचिला-मत्स्यपोखरी	८	-	-	८.०
१३	09A0013DR	हेलुवाबेंशी-बुधबारे-बाला (चिर्खुवा)	४	-	-	४.०
१४	09A0014DR	बुधबारे-शिसुवा (चेप्चेवा)	-	-	-	-
१५	09A0015DR	बुम्लिङ्गटार-सल्लेरी-ताम्कु	-	-	-	-
१६	09A0016DR	सल्लेरी-माङ्तेवा	-	-	-	-
१७	09A0017DR	छ्याङ्कुटी-दिदिङ्ग (डाँडा गाउँ)-याफु (पुखुवा)	-	-	-	-
१८	09A0018DR	नुम-मकालु (सेदुवा)	४	-	-	४.०
१९	09A0019DR	सिम्मा-कर्मारङ्ग (पावाखोला)	-	-	-	-
२०	09A0020DR	पोखरी-प्याङ्गकोट-चौरीखर्क (माथिल्लो)	१४	-	-	१४.०
२१	09A0021DR	रमान्दर-ओखरबोटे- मावादिन-नुनढाकी	२१	-	-	२१.०
२२	09A0022DR	चैनपुर-रातमाटे-तिखिदुङ्गा-मावादिन	७	-	-	७.०
२३	09A0023DR	खाँदबारी-कल्चेबेंशी-पाङ्गा- डके-सभापोखरी	१३	-	-	१३.०
जम्मा			२५६.२	-	-	२५६.२

श्रोत: जिल्ला यातायात गुरुयोजना, २०१२ जि.वि.स., संखुवासभा

तालिका नं. १७३: उत्तर दक्षिण (कोशी) सडक आयोजना, खाँदबारीबाट निर्माणाधिन खाँदबारी किमाथांका सडक सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	मान	कैफियत
१	निर्माणाधीन खाँदबारी-किमाथांका सडक लम्बाई	कि.मी.	१६२	
२	खाँदबारी-कुवापानी (दिदिङ्ग) ग्राभेल भएको लम्बाई	कि.मी.	२४	
३	कुवापानी-उवा गाउँ (पाथीभरा) कच्ची सडक लम्बाई	कि.मी.	३१	
४	किमाथांका बोर्डर-चौकीडाँडा (किमाथांका) कच्ची सडक	कि.मी.	९	
५	निर्माणाधीन पुल, अरुण दोभान (खाँदबारीबाट ५० कि.मी. माथि)	मी.	६०	

श्रोत: उत्तर दक्षिण (कोशी) सडक आयोजना, खाँदबारी

११.२ नागरिक उड्ययन प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

तालिका नं. १७४: तुम्लिङ्गटार विमानस्थल एक भलक

क्र.सं.	विवरण	मान	कैफियत
१	धावन मार्गको कुल लम्बाई, मी.	१४००	१२०० मी. मात्रै प्रयोगमा आएको
२	Terminal Building Capacity/hour, संख्या	४०	
३	विमानस्थलको उचाई, फि.	१३१६	
४	औसत मासिक उडान संख्या	७०	
	औसत वार्षिक उडान संख्या	८४०	
५	औसत मासिक हवाई यात्रु संख्या	१३००	
	औसत वार्षिक हवाई यात्रु संख्या	१५६००	
६	पार्किङ क्षमता, जहाज संख्या	३	
७	औसत वार्षिक स्वदेशी हवाई यात्रु संख्या	१५०७५	
	औसत वार्षिक विदेशी हवाई यात्रु संख्या	५२५	
८	उडान सुरु	वि.सं. २०२८	

श्रोत: नागरिक उड्ययन प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

तालिका नं. १७५: तुम्लिङ्गटार विमानस्थलबाट उडान गर्ने विमान सेवाहरू

यात्रा तथा रुट	कम्पनी	विमान	उडान सेवा	
काठमाडौं - तुम्लिङ्गटार - काठमाडौं	क) बुद्ध एयर ख) यति/तारा एयर ग) गोमा एयर	विच क्राफ्ट (१८ सिट क्षमताको) जेट स्ट्रिम (२७ सिट)/डोर्नियर (१८ सिट क्षमताको) एल. ४१ (१८ सिट क्षमताको)	दैनिक १ उडान दैनिक १ उडान हप्ताको ३ उडान	०२९५७५९३५ ०२९५७५९२० ०२९५७५९०९
तुम्लिङ्गटार - विराटनगर - तुम्लिङ्गटार	क) बुद्ध एयर	विच क्राफ्ट (१८ सिट क्षमताको)	हप्ताको ३ उडान	०२९५७५९३५

श्रोत: नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, तुम्लिङ्गटार

११.३ जिल्लामा निर्माण भएका पक्की तथा भोलुङ्गे पुलसम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १७६: जिल्लामा भएका पक्की पुलको विवरण

क्र.सं.	नदी/खोलाको नाम	लम्बाई (मी.)	प्रकार	कैफियत
१	सभाखोला	१२०	स्टिल ट्रेस	सम्पन्न
२	पिलुवाखोला	९६	स्टिल ट्रेस	सम्पन्न
३	अरुण नदी (लम्सुवा घाटमा)	१६५	स्टिल ट्रेस/आर.सि.सि.	निर्माण जारी

श्रोत: डिभिजन सडक कार्यालय, तुम्लिङ्गटार

संखुवासभा जिल्लाको जिल्ला यातायात गुरुयोजना २०१२ मा संकलन गरिएका तथा दुर्गम क्षेत्र विकास समिति लगायत अन्य निकायबाट निर्माण गरिएका संखुवासभा जिल्लाभित्र भएका १३३ वटा भोलुङ्गे पुलहरू सम्बन्धी विवरण अनुसूची-२१ मा प्रस्तुत गरिएको छ। यो सबै भोलुङ्गे पुलहरूको सूची नहुन सक्दछ, त्यसर्थ आगामी दिनमा यसलाई अद्यावधिक गर्न जरुरी हुनसक्छ।

११.४ यातायात व्यवसायी संस्था र यातायात रुटको विवरण

तालिका नं. १७७: संखुवासभा जिल्लामा यात्रु बाहक सवारी साधन सञ्चालनसम्बन्धी जानकारी

(क) दैनिक बस सेवा

क्र.सं.	देखि	सम्म	समय	दुरी (कि.मी.)	भाडा दर रु.#	कैफियत
१	मानेभञ्ज्याङ्ग	धरान	६ बजे विहान	१८४	७२५	दैनिक १ वटा
२	खाँदबारी	धरान	४, ६ र ७ बजे विहान	१८०.५	७००	दैनिक ३ वटा
३	खाँदबारी	विराटनगर	५ बजे विहान	२२१.५	-	दैनिक १ वटा
४	तुम्लिङ्गटार	धरान	४ बजे विहान	१६८.५	६५०	दैनिक १ वटा

नेपाल यातायात व्यवसायी राष्ट्रिय महासंघ, कोशी अञ्चल समिति, धरानको मिति २०७१/०५/१० गतेबाट लागु भएको भाडा दर

(ख) जीप/ट्याक्सी सेवा

क्र.सं.	देखि	सम्म	समय	दुरी (कि.मी.)	भाडा दर रु.#	कैफियत
१	खाँदबारी	हेलुवावंशी	आवश्यकता अनुसार	१८	२५०	
२	"	नुम हुदै दोभाने	"	५०	७५०	
३	"	खेवाटार	"	२४	३५०	
४	"	धुपु हुदै बाह्रविसे	"	२६	३००	
५	"	लिङ्गलिङ्ग हुदै वाना	"	२८	३५०	
६	"	चैनपुर	"	५४	३५०	
७	"	लेगुवा हुदै हिले	"	५७	६५०	
८	"	कल्लेवंशी, डकेडाँडा हुदै बाह्रविसे	"	२६	३००	
९	"	लेब्राङ्ग हुदै डकेडाँडा	"	१९	२००	
१०	"	भेडेटार हुदै चेवावंशी	"	१५	२००	
११	"	तुम्लिङ्गटार	"	१२	१००	
१२	"	मानेभञ्ज्याङ्ग	"	४	५०	
१३	"	चैनपुर	"	४३	३५०	
१४	"	चिचिला	"	२२	३५०	
१५	"	देउराली	"	२८	४५०	
१६	"	नुम	"	४०	६००	
१७	"	चन्दनपुर (शुक्रबारे)	"	११	१५०	
१८	तुम्लिङ्गटार	चेवावंशी	"	२३	१२०	
१९	"	हिले	"	४५	५८०	
२०	"	चैनपुर	"	४२	३००	

संखुवासभा यातायात व्यवसायी संघको २०६९/१०/०२ गतेबाट लागु भएको भाडा दर/यसमा उल्लेखित दुरी संखुवासभा यातायात व्यवसायी संघ, खाँदबारीले सवारी साधन गुड्ने आधारमा जानकारी गराए अनुसार लेखिएको हुनाले आधिकारिक दुरीसँग मेल नखान सक्दछ ।

११.५ सूचना तथा सञ्चार

टेलिफोन सेवाको स्थिति

संखुवासभा जिल्लाका सम्पूर्ण न.पा. तथा गा.वि.स.हरूमा मोबाईल सेवा उपलब्ध रहेको छ । सञ्चार क्षेत्रमा हालैका दिनहरूमा देशमा भएको तिव्र विकास संगसंगै यस जिल्लाका गाविसहरू मोबाईल/टेलिफोन सम्पर्कमा समेटिन आएको हो । नेपाल टेलिकम र नीजि क्षेत्रबाट सञ्चालित Ncell का मोबाईलहरूबाट देश विदेशमा सिधै सम्पर्क राख्न सकिने भएको छ । टेलिफोनका बाहेक जिल्लाका मुख्य बजारहरू खाँदबारी र चैनपुरमा मात्र नेपाल टेलिकमको एडिएसएल तथा अन्य नीजि ईन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूले सर्वसाधारणका लागि सेवा उपलब्ध गराएका

हुन् । जिल्लाका अन्य स्थानमा सि.डि.एम.ए. मोवाईलबाट समेत ईन्टरनेट सेवा उपयोग गर्ने गरेका छन् । सहज र सस्तो इन्टरनेट सेवाको लागि अप्टिकल फाईबर विच्छ्याउने कार्यको प्रतिक्षामा रहेको छ संखुवासभा जिल्ला ।

तालिका नं. १७८: सञ्चार सुविधा प्रयोगकर्तासम्बन्धी विवरण (२०७२ भाद्र मसान्तसम्म)

विवरण	खाँदबारी	चैनपुर	तुम्लिङ्गटार	सिद्धपोखरी
सिडिएमए पोष्टपेड	१७५			
सिडिएमए प्रिपेड	४९९	४४६		
स्काई रिम प्रिपेड	२२,२१५	४,३१०		
स्काई रिम पोष्ट पेड	९९	९८		
जिएसएम प्रिपेड	३१,४९०	२२,८८०		
जिएसएम पोष्टपेड	५५०	३२२		
ए.डि.एस.एल.	१३७	७७	२०	१६
ल्यान्डलाईन फोन	१,१८३	३६९	१७७	४१
जम्मा	५६,३४८	२८,५०२	१९७	५७

श्रोत: नेपाल टेलिकम, शाखा कार्यालय, खाँदबारी र चैनपुर

११.६ हुलाक सेवाको स्थिति

सञ्चारको अर्को माध्यम हो हुलाक । सुरुमा परेवाको सहयोग लिई चिठी-पत्रको आदान प्रदानबाट सुरु गरिएको हुलाक सेवा आज टेलिफोनको सहायता लिई कम्प्युटर प्रणालीबाट कोठामै बसेर विश्वको समाचार पढ्न र हेर्न मात्र नभई आफ्नो घरबाट बाहिर रहेका आफन्तहरूसँग चाहेकै समयमा आमुन्ने सामुन्ने रहेर बातचित गरे भैं गरी कुराकानी गर्न सक्ने माध्यमको समेत आविस्कार गरेर प्रयोगमा ल्याई सकेको छ । सञ्चारको अर्को अंग मानिएको हुलाक सेवाको विकासक्रममा आमूल परिवर्तन भइसक्दा पनि यस जिल्लामा भने उपयुक्त टेलिफोन सेवा आवश्यक प्रविधिको अभावको कारणले गर्दा यस्तो आधुनिक सेवाबाट बञ्चित हुन परेको छ । हाल यस जिल्लाका पनि विकासको घेराबाट टाढा रहेका अन्य जिल्लाहरूमा जस्तै पुरानै किसिमको हुलाक व्यवस्था कायम रहेको छ ।

११.६.१. जिल्लामा हुलाक सेवा

तालिका नं. १७९: हुलाक सेवासम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाइ	मान	स्थान
१	जिल्ला हुलाक	संख्या	१	खाँदबारी
२	इलाका हुलाक कार्यालय	संख्या	१३	
३	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	संख्या	२४ (कर्मचारी संख्या ९३)	
४	कार्यरत कर्मचारी संख्या	जना	६७	
५	खाली दरबन्दी संख्या	जना	८४	
६	हुलाक वचत बैंक, खाँदबारी	ग्राहक संख्या	३३३	खाँदबारी
७	हुलाक वचत बैंक, चैनपुर	ग्राहक संख्या	१२३	चैनपुर

श्रोत: जिल्ला हुलाक कार्यालय, संखुवासभा

११.६.२. जिल्लामा संचालित केवल नेटवर्कहरू

तालिका नं. १८०: संचालित केवल नेटवर्कसम्बन्धी विवरण

क्र.स.	केवल नेटवर्कको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	ग्राहक संख्या	संचालकको नाम
१	हाम्रो नेटवर्क प्रा.लि.	खाँदबारी - १	९८५२०२३६८०	५५०	कृष्णभगत प्रधान
२	वालेश्वर केवल नेटवर्क प्रा.लि.	चैनपुर न.पा. - ३	०२९५७००७१	१००	कृष्णभगत प्रधान, शिपिरकुमार श्रेष्ठ, जीवन सापकोटा

श्रोत: सम्बन्धित नेटवर्क प्रा.लि.

११.७ संस्वासभाका पत्रपत्रिका, रेडियो तथा केवल नेटवर्कहरू

समाचार पत्र तथा पत्रपत्रिका तथा संचार माध्यमहरूलाई समाज, घटना र प्रवृत्तिको ऐनाको रूपमा पनि लिन सकिन्छ। अझ जिल्लाभित्रैबाट प्रकाशन हुने संचारका साधन/माध्यमले त स्थानीय घटना तथा विचारहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने भएकाले विशेष महत्व रहन्छ। जिल्ला बाहिर प्रकाशन हुने धेरै पत्रपत्रिकाहरू यस जिल्लामा प्राप्त हुने भए पनि हाल जिल्लाभित्रबाट हालसम्म १ वटा दैनिक, ११ वटा साप्ताहिक, ४ वटा पाक्षिक, ५ वटा मासिक, १ वटा द्वैमासिक र १ वटा त्रैमासिक गरी विभिन्न २३ वटा विभिन्न पत्रपत्रिकाहरू जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भए पनि हाल जलजला साप्ताहिक र पाख्रिवास साप्ताहिक मात्र प्रकाशन भैरहेका भए पनि सूचनाको नयाँ प्रविधि र प्रयोगमा आधारित अनलाइन पत्रिकाहरू भने प्रकाशन हुन सकेको छैन।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा आ.व. २०७१/७२ सम्ममा दर्ता भएका पत्रपत्रिकाहरूको वर्गीकरण यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. १८१: पत्रपत्रिकाहरूको वर्गीकरण

क) पत्रपत्रिकाको आधारमा: (१) समाचार पत्र - १९ (२) पत्रपत्रिका - १ (३) अन्य पत्रपत्रिका - ३

ख) प्रकृतिको आधारमा: (१) स्थायी - ३ (२) अस्थायी - २०

ग) भाषाको आधारमा: (१) नेपाली - १९ (२) अंग्रेजी - १ (३) नेपाली/अंग्रेजी - ३

घ) किसिमको आधारमा: (१) दैनिक-१ (२) साप्ताहिक-११ (३) पाक्षिक-४ (४) मासिक-५

(५) द्वै मासिक-१ (६) त्रैमासिक-१

ड) छापिने (प्रकाशित) हुने स्थानको आधारमा: (१) खाँदबारी - १८ (२) चैनपुर - ३ (३) अन्यत्र - २

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा आ.व. २०७१/७२ सम्ममा दर्ता भएका तथा हाल प्रकाशित हुँदै आएका पत्रपत्रिकाहरू सम्बन्धी विवरण अनुसूची - २२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १८२: संखुवासभामा रहेका एफ.एम./रेडियो स्टेशनहरूको विवरण

क्र. सं.	रेडियोको नाम	फ्रिक्वेन्सी (मेगाहर्ज)	प्रसारण मिति	स्टेशन रहेको स्थान	हालको संचालक/प्रमुख	सम्पर्क नं.	इमेल	कैफियत
१	सामुदायिक रेडियो खाँदवारी एफ.एम.	१०५.८	०६४ कार्तिक ११	खाँदवारी	युवराज शाक्य, स्टेशन म्यानेजर	०२९५६०५२०, ५६०५२१	khandbarifm@gmail.com	
२	गुराँस एफ.एम.	१०७.५	०६७ मंसिर	खाँदवारी	गंगा विष्ट, स्टेशन म्यानेजर	०२९५६०९६०	guranshfm@gmail.com	
३	सुनाखरी एफ.एम.	९१.४	०७१ बाट	खाँदवारी	अनिस विष्ट, समाचार संयोजक	९८५२०५१५३२		परिक्षण प्रसारणमा रहेको

तालिका नं. १८३: हाल प्रकाशन भैरहेका पत्रिकाहरूको विवरण

क्र.स	पत्रिकाको नाम	प्रकाशित हुने दिन	सम्पादकको			कैफियत
			नाम	सम्पर्क नं.	इमेल	
१	जलजला साप्ताहिक	आइतबार	छेटु शेर्पा	९८५२०५१८६६	chhetugee@gmail.com	स्थायी दर्ता लिएको
२	पाखीबास साप्ताहिक	सोमबार	प्रेमप्रसाद निरौला	९८५२०२३९३३		क्षेत्रीय स्तर को ग तह

तालिका नं. १८४: नेपाल पत्रकार महासंघ, संखुवासभाको अध्यक्षहरू

क्र.सं.	अध्यक्षको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	कार्यकाल	
				देखि	सम्म
१	मातृका तिमिसना	खाँदवारी न.पा. १२	९८५२०५१६५१	२०६१/१२/२६	२०६४/१२/२४
२	शंकर खनाल	खाँदवारी न.पा. ११		२०६४/१२/२४	२०६७/१२/२०
३	श्यामप्रसाद निरौला	खाँदवारी न.पा. ७	९८५२०२३८८१	२०६७/१२/२०	२०७०/१२/२५
४	इन्द्र गिरी	खाँदवारी न.पा. ११	९८५२०२३८७२	२०७१/०१/१३	२०७२/०६/११
	छेटु शेर्पा	जलजला २	९८५२०५१८६६	२०७२/०६/१२	देखि हालसम्म

खण्ड १२

वित्तीय तथा सहकारी संस्थाहरू

१२.१ बैङ्किङ सेवा

तालिका नं. १८५: जिल्लास्थित 'क' वर्गका वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्था	ठेगाना	ATM सुविधा	सम्पर्क नं.
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६००५५
२	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि., चैनपुर शाखा	चैनपुर	X	०२९५७०१५५
३	नेपाल बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०२८४
४	कृषि विकास बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०१६६
५	कृषि विकास बैंक लि., चैनपुर उप शाखा	चैनपुर	X	०२९५७०१६६
६	सेन्चुरी बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	√	०२९५६१०८६
७	सानिमा विकास बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	√	०२९५६०९८६
८	नविल बैंक लि., खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	√	०२९५६०८७३
९	बैंक अफ काठमाडौं, खाँदवारी शाखा	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०९८२
१०	ग्लोबल आइएमई बैंक, चैनपुर शाखा	चैनपुर	X	०२९५७०३२५

तालिका नं. १८६: जिल्लास्थित 'ख' वर्गका विकास बैंक तथा लघुवित्त बैंकहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विकास बैंक तथा लघुवित्त बैंकको नाम	ठेगाना	ATM सुविधा	कैफियत
१	एस डेभलभमेन्ट बैंक, शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	√	०२९५६०९७२
२	विराटलक्ष्मी विकास बैंक लि., शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०८७०
३	निर्धन उत्थान बैंक लि., शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०९५४
४	निर्धन उत्थान बैंक लि., शाखा चैनपुर	चैनपुर न.पा.	X	०२९५७०३७०
५	नेरुडे लघुवित्त विकास बैंक, शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	९८४२२५१२२८
६	नेरुडे लघुवित्त विकास बैंक, शाखा चैनपुर	चैनपुर न.पा.	X	९८४२३६८४०१
७	फरवाँड लघुवित्त वित्तीय बैंक, शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	९८०२७८८५२७
८	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय बैंक, शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	९८०४७३१८३४
९	सल्भ नेपाल, शाखा खाँदवारी	खाँदवारी न.पा. - १	X	०२९५६०
१०	छिमेक लघुवित्त विकास बैंक, शाखा चैनपुर		X	
११	क्लिन भिलेज माइक्रो फाइनेन्स		X	

१२.२ सहकारी संस्थासम्बन्धी विवरण (२०७०/२/३० सम्मको विवरण), स्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, धनकुटा
तालिका नं. १८७: न.पा./गा.वि.स.का आधारमा सहकारी संस्थाहरु

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या	कैफियत	क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स.	संख्या	कैफियत
१	खाँदवारी न.पा.	३१		१६	धुपु	३	
२	चैनपुर न.पा.	२०		१७	माम्लिङ्ग	३	
३	मादी न.पा.	१३		१८	आँखीभुई	२	
४	वाना	८		१९	बाह्रविसे	२	
५	सित्तलपाटी	७		२०	सिसुवाखोला	२	
६	माडुतेवा	६		२१	याफु	२	
७	तामाफोक	५		२२	स्याबुन	२	
८	ताम्कु	५		२३	मकालु	२	
९	हटिया	५		२४	सभापोखरी	१	
१०	जलजला	५		२५	किमाथांका	१	
११	बाला	४		२६	नुम	१	
१२	मत्स्यपोखरी	४		२७	पावाखोला	१	
१३	दिदिङ्ग	४		२८	चेपुवा	१	
१४	नुनढाकी	३		जम्मा		१४६	
१५	पाथीभरा	३					

तालिका नं.१८८: कार्य प्रकृतिका आधारमा सहकारी संस्थाहरु (रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्य प्रकृतिका आधारमा सहकारी	सहकारी संख्या	सदस्य संख्या		संचालक समिति		कर्मचारी/रोजगारी	
			महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	वचत तथा ऋण	४५	१६८०	२४२६	१५३	१४५	१	२
२	बहुउदेशीय	४२	६३७	१८०२	२८	५९	०	०
३	कृषि	३०	३०४	८६०	४	५	०	०
४	कृषि	१७	३७५	११२०	२९	७५	०	०
५	दुग्ध उत्पादक	४	१८	११५	५	१३	१	२
६	चिया	३	२८	९८	४	१०	०	०
७	विद्युत	२	३५	२१७	३	२३	०	०
८	उपभोक्ता	१	११	१४	०	०	०	०
९	जिल्ला सहकारी	१	६	०	०	०	०	०
१०	अन्य	१	५५	०	७	०	०	०
जम्मा		१४६	३१४९	६६५२	२३३	३३०	२	४

तालिका नं. १८९: दर्ता सालको आधारमा सहकारी संस्थाहरू

क्र.सं.	दर्ता साल	संख्या	कैफियत	क्र.सं.	दर्ता साल	संख्या	कैफियत
१	२०३५	२		१५	२०६१	४	
२	२०३८	२		१६	२०६२	५	
३	२०३९	१		१७	२०६३	१३	
४	२०४१	१		१८	२०६४	१४	
५	२०४५	१		१९	२०६५	६	
६	२०४६	२		२०	२०६६	१७	
७	२०५०	३		२१	२०६७	९	
८	२०५२	२		२२	२०६८	१३	
९	२०५४	२		२३	२०६९	१७	
१०	२०५५	१		२४	२०७०	४	
११	२०५६	१०		२५	७१	५	
१२	२०५८	४		२६	०७२ श्रावणसम्म	२	
१३	२०५९	५		जम्मा		१४६	
१४	२०६०	१					

स्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, धनकुटा

सहकारीहरूको पूर्ण विवरण अनुसूची-२३ मा राखिएको छ ।

खण्ड १३

जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघ संस्थाहरू

१३.१ जिल्लामा कार्यरत विभिन्न गैरसरकारी संघ संस्थाहरू

जिल्लाको समग्र विकासको निमित्त सरकारी क्षेत्रको मात्र प्रयासले सम्भव हुदैन । सरकारको पछिल्लो नीति तथा कार्यक्रमले पनि निजी क्षेत्रको संलग्नता बढाउन जोड दिएको छ । सरकारको अनिवार्य क्षेत्रभित्र पर्ने कार्यबाहेक अन्य कार्यमा निजी क्षेत्रको संलग्नता बढाउन जोड दिएको वर्तमान सन्दर्भमा यस जिल्लामा पनि जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता तथा अनुमति प्राप्त गरी जिल्लाको विकासमा योगदान पुऱ्याउने संघ संस्थाहरू पर्याप्त रहेका छन् । जिल्ला उद्योग वाणिज्य संघ, तथा विभिन्न व्यापारिक संघ संगठनहरू, विभिन्न सामाजिक संस्थाहरू, क्लबहरू, सामुदायिक संस्थाहरू, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरू सम्बन्धी परियोजनाहरूले जिल्लाको शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, सेवा मूलक कार्यहरूमा लगानी बढाई जिल्लाको विकासमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याइरहेका छन् । इको हिमाल, नेपाल, ग्रामिण पुनः निर्माण संस्था, पर्यटन विकास केन्द्र, संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघ, द इष्ट फाउण्डेसन, आस्था पूर्वाधार विकास मञ्च, सामुदायिक विकास मञ्च, नेल्होस, माट्स नेपाल, मार्सिकोर नेपाल, ग्रामिण विकास केन्द्र, सुआहारा आदि गैरसरकारी संस्थाहरू जिल्लास्तरमा अग्रणी संस्थाका रूपमा रहेका छन् ।

यस पुस्तकमा जिल्ला विकास समिति लगायत अन्य कार्यालयसँग समन्वय गरी संखुवासभा जिल्लामा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाहरूको सँक्षिप्त विवरण मात्र प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १९०: जिल्लामा कार्यरत केही संघसंस्थाहरू सम्बन्धी छोटकरी विवरण

१) संस्थाको नाम: द इष्ट फाण्डेशन (TEF)
२) ठेगाना: खाँदबारी न.पा. १, जिल्ला प्रहरी कार्यालय गेटछेउ
३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०१३७, binodgrg11@gmail.com
४) संस्थाको स्थापना वर्ष/दर्ता नं.: वि.सं. २०५४
५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा, इलाम, भोजपुर, तेह्रथुम जिल्ला
६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: नेपाल सरकार, द माण्टेन इन्टिच्युट, क्लब आदी
७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ वर्ष: वि.सं. २०५२
८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: १० पुरुष: १८
९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: २६ जना
१०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु. १ करोड
११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: १ करोड साधारण खर्च:
१२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: १०,४२६ घरपरिवार
१३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
➤ सामुदायिक वन विकास
➤ जडिवुटि नर्सरी, वृक्षारोपण
➤ सामाजिक न्याय

- १) संस्थाको नाम : समाज स्पर्श समिति, चैनपुर
- २) ठेगाना : चैनपुर १० संखुवासभा
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट : ०२९५७००३९, thesocietytouch@yahoo.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५७, ११७/०५६/५७, संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र : संखुवाभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना : एक्सन एड अन्तराष्ट्रिय, नेपाल ।
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष : वि.सं. २०५७
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति : महिला : ८ पुरुष : १०
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह : २९
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट : रु. ८५,५२,५००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च : विकास खर्च : ८०,९५,६०२/- (कर्मचारी तलब समेत) साधारण खर्च :
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या : २४,७३५ (चैनपुर नगरपालिका कार्य क्षेत्र भएकोले चैनपुर नगरपालिकाको जनसंख्या उल्लेख गरिएको)

- १) संस्थाको नाम: एकल महिला समूह, नेपाल
- २) ठेगाना: खाँदबारी न.पा. ३, गुम्बा डाँडा भार थुम्का
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६१०५६
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०६०/८/४, १५५/संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स, आर.आर.एन., सोडेक
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: २०६४
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ७ पुरुष: ०
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: ५२३/१६ समूह
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु. ३,५२,०७१/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: ३,४०,०००/- साधारण खर्च: १,०२,०७१/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ५३० जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - एकल महिलाहरूको स्वास्थ्य, शिक्षा, वातावरण, पर्यटन, महिला अधिकार
 - शीपमूलक तालिम तथा आय आर्जन
 - वचत तथा ऋण परिचालन

- १) संस्थाको नाम: संखुवासभा पर्यटन विकास केन्द्र (STD)
- २) ठेगाना: खाँदबारी न.पा. १, पोखरी
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०२३९, binodgrg11@gmail.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: वि.सं. २०६५
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: TMI, नेपाल सरकार
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०६४
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ५ पुरुष: ९
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १९ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु. ५० लाख
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: ५० लाख साधारण खर्च:
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: २,०७६ घरपरिवार

- १) संस्थाको नाम: नेल्होस, नेपाल (NELHOS- Nepal Lhomi Society, Nepal)
- २) ठेगाना: मुख्य कार्यलय: ललितपुर १३, काठमाडौं, शाखा कार्यलय: खाँदवारी न.पा. १, टुँडिखेल
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०५३०, ०१४८२३५६७, Email: info.nelhos@gmail.com, chhejap.lhomi@gmail.com, Website: www.nelhos.abvalley.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०६३/६/१२, २५२/ललितपुर
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाको हटिया, चेपुवा, किमाथांका, पावाखोला, पाथीभरा र नुम गाबिसहरू
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: Wycliffe Finland, TEAM USA, SIL International Nepal
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: सन् २०१०
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ४ पुरुष: ७
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: २५ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु.८८,२५,०००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.७७,३६५१२/- साधारण खर्च: रु.९,८८,८६४/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ९५०० जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - ल्होमी भाषामा साक्षरता कार्यक्रम
 - तामाङ भाषा साक्षरता कार्यक्रम
 - भ्यूम्बे मेडिकाड स्वास्थ्य केन्द्र

- १) संस्थाको नाम: सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ नेपाल, जिल्ला महासंघ संखुवासभा
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १, पोखरीबजार
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०४६४/fecofunssb@gmail.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५२/१६८
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्ला
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०५२
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति (कर्मचारी): महिला: ५, पुरुष: ७
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: २७ वटा गाँउ महासंघ
- १०) जिल्ला कार्य समिति सदस्य संख्या: महिला १०, पुरुष १२
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु. ४२,७४,०००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: ४२,९५,४२३/- साधारण खर्च:
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ६,५७२ जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम
 - छन्द रुपान्तरण सम्बन्धी कार्यक्रम

- १) संस्थाको नाम: हिमालय एजुकेशन सेन्टर (एच.इ.सी.)
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १०, तिनपोखरी, संखुवासभा,
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०६३९/wang_lama2001@yahoo.com/
Himalayaeducationcenter.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०६६, २४९/संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: मकालु, पाथिभरा, पावाखोला, हटिया, चेपुवा र किमाथांका गा.वि.स.
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: Ten Friends USA
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०६६
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ३, पुरुष: ४
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १५ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु. ११,३९,४४६/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: ८,४५,३२५/- साधारण खर्च: रु.२,९४,१२१/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: २२ जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु
 - आवशीय महिला छात्राबृद्धि कार्यक्रम
 - सुधारिएको चुलो वितरण कार्यक्रम
 - पुस्तकालय स्थापना कार्यक्रम

- १) संस्थाको नाम: सिर्जनशिल सामुदायिक विकास केन्द्र (CCDC)
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १, चाँदनी चौक
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ५६०३०३/www.domesticvoilenceagainstnnetwork.org
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५९, १४२ संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स, संखुवासभा र संसद कोष
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०५९
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: पुरुष:
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १९ समूह
- १०) आ.व.२०७१/७२ को बार्षिक बजेट: रु.२१६०००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.२,१६,०००/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ४०० जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु:
 - हिंसा पिडीतको लागि कानुनी पैरवी
 - लैंगिक हिंसा न्युनीकरण कार्यक्रम
 - बृद्धाश्रम, अनाथालयमा खाद्यान्न सामग्री वितरण

- १) संस्थाको नाम: सामुदायिक विकास मञ्च (CODEF)
- २) ठेगाना: खाँदबारी न.पा. १,
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६००३५/sankhuwabhaodef@gmail.com/
www.codefnepal.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: वि.सं. २०५६, ९५/संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्ला लगायत ७ जिल्ला
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: ADB, GSF, UNICEF
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०६१
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: २ पुरुष: ९
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: २५ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु.२७,४६,७२०/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.१७,४०,७२०/- साधारण खर्च: रु.१०,६०००
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: १०,००० जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - खानेपानी सम्बन्धी कार्यको सामाजिक परिचालनको कार्य
 - खुला दिशामुक्त सम्बन्धी कार्य
 - स्थानीय निकायको कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था पालना सम्बन्धी कार्य
 - युवा साभेदारी सम्बन्धी शिपमूलक कार्यको तालिम

- १) संस्थाको नाम: मानव अधिकार, वातावरण तथा जनजागरण मञ्च (हुरेप)
- २) ठेगाना: खाँदबारी नगरपालिका वडा नं. १, संखुवासभा
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६००२३, hurep2052ss@gmail.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५२/०६/०१, ५०/०५२/५३, संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्ला भरी
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स. संखुवासभा, चैनपुर न.पा., ग्रामिण पहुँच कार्यक्रम (RAP) आदि ।
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०५२
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ९ जनापुरुष: १६ जना
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १९ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु.४,१९,०२३/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: १,८०,५३४/- साधारण खर्च: १०,०००/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ५५,०००
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - सामाजिक परिचालन (एल.जि.सि.डि.पि.कार्यक्रम)
 - पर्यटन प्रवर्धन
 - जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम
 - क्षमता विकास

- १) संस्थाको नाम: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सङ्खुवासभा जिल्ला शाखा
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १, रेडक्रस मार्ग
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०१९०/०२९५६००९०,
sankhuwasabha.nrcs@gmail.com/www.nrcs.org
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०३१/९/२८, ०१/०२१, २०४३/५/१/काठमाण्डौं
- ५) कार्य क्षेत्र: सङ्खुवासभा जिल्ला भर
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स., संखुवासभा, खाँदवारी न.पा., लकजवर्ग रेडक्रस, सेभ द चिल्ड्रेन,
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०३१/९/२८
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: २ पुरुष: ६
- ९) सदस्य संख्या: २,३६५ आजीवन, ५ विशिष्ट र १० यसस्कर, समूह समितिहरु: १३
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु. ८१ लाख
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: ५० लाख साधारण खर्च: ३१ लाख
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ५ हजार भन्दामाथि
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु:
 - राहत तथा उद्धार
 - खोज खबर (ट्रेसिङ सेवा)
 - स्वास्थ्य प्रवर्द्धन एवम सुधार रोगको रोकथाम तथा पीडा न्यूनीकरणका लागि योगदान
 - सामुदायिक विकास तथा जनकल्याण सम्वन्धी अन्य काम
 - जुनियर, युवा रेडक्रस संगठन र सहभागिता प्रवर्द्धन गर्दै गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने
 - रेडक्रस अभियानका आधारभूत सिद्धान्तहरु र अन्तराष्ट्रिय मानवीय कानुनको प्रवर्द्धन गर्ने
 - अन्तराष्ट्रिय मानवीय कानुनको आदर र रेडक्रस चिन्हको संरक्षण गर्ने ।

- १) संस्थाको नाम: ग्रामिण विकास केन्द्र (आरडिसी)
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६००७४, narayankatuwal@rocketmail.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५९, १३८ संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स., खाँदवारी न.पा, संखुवासभा
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०५९
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: १५ पुरुष: २०
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: ४५ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु. २,८९,०००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: साधारण खर्च: रु. २,८९,०००/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ९,०००
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु:
 - सामाजिक परिचालनको सहजकिरण

- १) संस्थाको नाम : शिलिचोड क्लव समाज विकास केन्द्र
- २) ठेगाना : ताम्कू, संखुवासभा (प्रधान कार्यालय : ताम्कू १, सम्पर्क कार्यालय खादवारी न. पा. १ सं. स.)
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट :
(अ) फोन नं. : ०२९५६११०६
(आ) इमेल : shilichongclube@yahoo.com, scsdcssava@gmail.com
(इ) वेबसाइट : www.scsdc.org.np
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं. : बि. सं. २०४१ साल/ दर्ता नं. ४१ (जि. प्र. का. सङ्खुवासभा)
- ५) कार्य क्षेत्र : हाल सङ्खुवासभा जिल्लाको २५ गा. वि. स. र ३ वटा न. पा. हरु (जिल्ला भरी) ।
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना : अमेरिकन अन्तराष्ट्रिय विकास सहयोग नियोग (यु एस ए आइ डी) अमेरिका ।
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष : बि. सं. २०४२ साल देखि निरन्तर ।
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति : महिला : ४ जना र पुरुष : ११ जना गरी जम्मा १५ जना ।
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह : ३४ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट : रु. १,८८,८०,४१७।-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च : विकास खर्च : १,४०,००,३१२।७४ र साधारण खर्च : २७,०२,६२१।२६
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या : १५१५० (महिला र पुरुष)
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु :
 - स्वास्थ्य सुधार (एकीकृत बहुपक्षीय पोषण सुधार कार्यक्रम)
 - अनौपचारिक शिक्षा
 - लैंगिक समविकास कार्यक्रम
 - जिवीकोपार्जन कार्यक्रम (सामाजिक परिचालन, आयआर्जन कार्यक्रम)
 - भौतिक निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम
 - जैविक विविधता तथा पर्यावरणीय संरक्षण कार्यक्रम ।
 - सामाजिक तथा साँस्कृतिक बिकास कार्यक्रम ।

- १) संस्थाको नाम: संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघ
- २) ठेगाना: खाँदवारी न.पा. १
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६०१६१, sscii_khandbari01@yahoo.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०४९, २५
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा जिल्लाभरि
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: जि.वि.स. संखुवासभा र कृषि उद्यम केन्द्र, काठमाण्डौं
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०४९
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: १ पुरुष: ४
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १२६ आजीवन सदस्य/२,३७१ व्यवसायी
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु.
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.३४,३९,०००/- साधारण खर्च: रु.२१,००,०००/-
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या:
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु:
 - अलोची ड्रायर सम्बन्धी तालिम

- १) संस्थाको नाम: समाज विकास केन्द्र (सोडेक)
- २) ठेगाना: खाँदवारी १, संखुवासभा
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ०२९५६००६२, info@sodecnp.org, www.sodecnp.org
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५७/३/१३, ११५/संखुवासभा
- ५) कार्य क्षेत्र: संखुवासभा, जाजरकोट, दैलेख र सुर्खेत
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: चेन्जीड नेपाल, एम.एस.एफ.पी.
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: बि.सं २०५८
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ६ पुरुष: १८
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: २६
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु.१,०६,६५,२२६/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.८१,९७,६८५/- साधारण खर्च: २४,६७,५८१.००
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: २१,००० जना
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - समुदायमा आधारित भोलुङ्गे पुल कार्यक्रम
 - बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम
 - बदाम खेती कार्यक्रम

- १) संस्थाको नाम: त्रियोग युवा समूह
- २) ठेगाना: टोखा नगरपालिका, काठमाडौं
- ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: ९८५११००२०९, ९८६०५५६२२१/Triyogcenter@live.com
- ४) संस्थाको स्थापना बर्ष/दर्ता नं.: २०५८/१०१६, ललितपुर
- ५) कार्य क्षेत्र: विशेषतः संखुवासभा जिल्लाको पश्चिमोत्तर क्षेत्रका गा.वि.स.हरू - (बाला, सिसुवाखोला, ताम्कु र माडतेवा) आवश्यकताको पहिचान र आर्थिक स्रोत भएमा नेपालको कुनै पनि भु-भागमा कार्यक्रम गर्न सकिने खुला प्रावधान रहेको छ।
- ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: विभिन्न देश तथा विदेशमा स्थापित संघ संस्था लगायत नेपाली/विदेशी नागरिकहरूबाट प्राप्त आर्थिक सहयोग, त्रियोग हिमालय ट्रष्ट, न्युजिल्याण्ड।
- ७) संस्थाले जिल्लामा कार्य प्रारम्भ बर्ष: वि.सं. २०६०
- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: ३ पुरुष: ४
- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: ७८ जना
- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु. ३०,००,०००/-
- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु. २५,५०,०००/- साधारण खर्च: ४,५०,०००/- (कुल बजेटको १५%)
- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या: ३०००
- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरू:
 - भो.पु. निर्माण- संखुवासभा जिल्ला स्थित बाला र सिसुवा गा.वि.स. जोड्ने भो. पु. निर्माण सम्पन्न भएको
 - भुकम्प पिडीत राहात वितरण-१६० बण्डल जस्ता पाता संखुवासभा जिल्लाको सिसुवाखोला गा.वि.स. स्थित योडसेम्मा वडा नं. ७ र खाद्यन्न सामाग्री वितरण काठमाडौं जिल्लाको शंकरपुर नगरपालिका-३, पटाप।

- १) संस्थाको नाम: नेपाल स्वास्थ्यको लागि पानी (नेवाह)
 २) ठेगाना: लोहसाल, काठमाडौं ।
 ३) फोन/फ्याक्स/इमेल/वेब साइट: www.newah.org.np,
 फोन नं. ०१४०१५६०८, ४०१५७०७, फ्याक्स: ०१४०१५६७८

- ४) संस्थाको स्थापना वर्ष/दर्ता नं.: २०४९।०४।१५
 जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाण्डौ दर्ता नं.: ३०/२०४९/५०
 समाज कल्याण परिषद, दर्ता नं.: ६४३ (२०४९/०५/११)
 कर कार्यालयमा दर्ता: २०६०/०४/१२, स्थायी लेखा नं.: ३०१४१२१८०

- ५) कार्य क्षेत्र: नेपाल अधिराज्यभर ।
 ६) दातृ संस्थाको नाम र ठेगाना: वाटर एड नेपाल, प्लान नेपाल, यमयस नेपाल, डि.एफ.आइ.डी., च्यारिटी वाटर, सेभ द चिल्ड्रेन, कन्सर्न वर्ल्डवाइड, असएड, सिमाभी नेपाल वाटर इलायन्स रोटीरि इन्टरनेसनल ।

- ८) जिल्लामा संस्थाको जनशक्ति: महिला: १२ पुरुष: ११

- ९) साधारण सदस्य संख्या/समूह: १६ जना

- १०) आ.व.२०७१/७२ को वार्षिक बजेट: रु.१६७,७०,१४६/- (संखुवासभा जिल्लाको मात्र)

- ११) आ.व.२०७१/७२ को खर्च: विकास खर्च: रु.१,६७,०९,१४७/- साधारण खर्च:

- १२) आ.व.२०७१/७२ मा लाभान्वित जनसंख्या:

	खानेपानीको लाभान्वित जनसंख्या	सरसफाइवाट लाभान्वित जनसंख्या	कैफियत
समुदाय	१०७१	१७७३२	
विद्यालय	१३५३	४०१	
जम्मा	२४२४	१८१३३	

- १३) संस्थाको मुख्य कार्यक्रमहरु:

- खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रम
- खानेपानीका लागि पाहाडी योजना निर्माण गरी पाइपलाइनवाट शुद्ध पानीको आपूर्ति
- सरसफाइ प्रवर्धनका लागि गाविस स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिसंगको सहकार्यमा गाविस खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने
- स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि:
 - जोखिमपूर्ण अवस्थामा हातधुने अभ्यास
 - घरायसी फोहर मैलाको सुरक्षित व्यवस्थापन
 - व्यक्तिगत तथा सामुदायिक सरसफाइ प्रवर्धन
 - पानी जन्य रोगको रोकथाम तथा सुरक्षित हुने उपाय
 - स्वच्छ र सफा र समुदायका सुचक तयारी कार्यान्वयन

तालिका नं. १९१: जिल्लामा कार्यरत अन्य केही सक्रिय संघ संस्थाहरू

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	कैफियत
१	सुआहारा	संखुवासभा	
२	मर्सिकोर	संखुवासभा	
३	संखुवासभा अपांग मञ्च	संखुवासभा	
४	समुदायमा आधारित वन सहजकर्ता कार्यक्रम	संखुवासभा	
५	हिमावन्ती	संखुवासभा	
६	उन्नति, नेपालमा समावेशी वृद्धि कार्यक्रम	संखुवासभा	
७	नेपाल क्षयरोग निवारण संस्था	संखुवासभा	
८	महिला मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल	संखुवासभा	
९	महिला सञ्जाल	संखुवासभा	
१०	आस्था पूर्वाधार विकास मञ्च	संखुवासभा	
११	गैर सरकारी संस्था महासंघ	संखुवासभा	

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भई २०७१ आषाढ मसान्तसम्म नवीकरण भएका अन्य सबै संस्थाहरूको नामावली अनुसूची-२४ मा दिइएको छ ।

१३.२ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भएका संघ संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा २०७१ आषाढ मसान्तसम्म दर्ता भएका संघ संस्थाहरूको विवरण अनुसार वि.सं. २०४३ मा १ वटा संस्था दर्ता प्रारम्भ भएकोमा गत २०७१ सालमा ३९ वटा दर्ता भै जम्मा ४१४ वटा संस्थाहरू दर्ता भएको पाइन्छ । संस्थासम्बन्धी अन्य विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १९२ : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भएका संघ संस्थाहरू दर्ता सालको आधारमा संस्थाको विवरण

क्र.सं.	दर्ता साल	संख्या	क्र.सं.	दर्ता साल	संख्या
१	२०४३	१	१५	२०५९	८
२	२०४६	३	१६	२०६०	११
३	२०४७	१	१७	२०६१	२२
४	२०४८	७	१८	२०६२	११
५	२०४९	१३	१९	२०६३	१९
६	२०५०	३	२०	२०६४	१३
७	२०५१	९	२१	२०६५	२१
८	२०५२	१४	२२	२०६६	१४
९	२०५३	८	२३	२०६७	२९
१०	२०५४	११	२४	२०६८	३३
११	२०५५	२१	२५	२०६९	२८
१२	२०५६	१५	२६	२०७०	२४
१३	२०५७	२७	२७	२०७१	३९
१४	२०५८	९	जम्मा		४१४

ठेगानाको आधारमा संस्थाको विवरण

क्र.सं.	ठेगाना	संख्या	कैफियत
१	खाँदवारी न.पा.	१३५	हाल खाँदवारी न.पा. मा जम्मा १५३
२	माल्टा	५	
३	मनकामना	९	
४	पाङ्मा	३	
५	तुम्लिङ्गटार	१	
६	चैनपुर	३३	हाल चैनपुर न.पा. मा जम्मा ५२
७	सभापोखरी-८	३	
८	सिद्धपोखरी	४	
९	सिद्धकाली	६	
१०	खराङ्ग	६	हाल मादी न.पा. मा जम्मा २६
११	मादीराम्बेनी	१३	
१२	मादीमूलखर्क	८	
१३	मावादिन	५	
१४	माम्लिङ्ग	११	
१५	मत्स्यपोखरी	११	
१६	वाना	११	
१७	तामाफोक	१३	
१८	मकालु	१०	
१९	याफू	११	
२०	धुपु	९	
२१	स्याबुन	९	

क्र.सं.	ठेगाना	संख्या	कैफियत
२२	आँखीभूर्ई	८	
२३	हटिया	८	
२४	नुनढाकी	७	
२५	वानेश्वर-५	३	
२६	नुम	८	
२७	चेपुवा	६	
२८	जलजला	५	
२९	पाथिभरा	६	
३०	सित्तलपाटी	४	
३१	दिदिङ्ग	४	
३२	ताम्कु	४	
३३	बाला	७	
३४	बाह्रविसे	३	
३५	किमाथाका	२	
३६	माङ्तेवा	१	
३७	पावाखोला	१	
३८	शिसुवाखोला	१	
३९	संखुवासभा ठेगाना भएका	५	
४०	ठेगाना नखुलेका	१५	
जम्मा		४१४	

उद्देश्यका आधारमा संस्थाको वर्गिकरण र संख्या

क्र.सं.	संस्थाको वर्गिकरण	संख्या
१	स्वास्थ्य	१
२	सामाजिक	१४९
३	व्यवसायिक	७
४	विविध	१
५	विविध	१
६	विविध	२
७	सामाजिक	१
८	सामाजिक	१५
९	विविध	४

क्र.सं.	संस्थाको वर्गिकरण	संख्या
१०	सामाजिक	४
११	विविध	१७०
१२	विविध	३
१३	सामाजिक	१
१४	सामाजिक	५०
१५	विविध	१
१६	विविध	१
१७	धार्मिक	३
जम्मा		४१४

खण्ड १४

संगीत, अभिनय कला र खेलकुद

१४.१ संगीत र गायन

संगीत जीवनको एक अभिन्न अंग बनिसकेको छ। यो एक साधन हुनुको साथै मनोरञ्जन र अभिव्यक्त गर्ने कला र प्रस्तुति पनि हो। धेरै गायकहरू यस जिल्लाले जन्माइसकेको छ। धेरैले संगीतको धुन भरेका छन्। कति गायनमा संलग्न छन्, कति संगीत भर्ने कार्यमा संलग्न छन्। यो आफैमा एक खोजको विषय हो, तथापि यस क्षेत्रमा संलग्न कर्मीहरूको खोजी गर्ने सानो प्रयास गरिएको छ। सांगीतक इतिहास लेखिएको छैन, यो केवल एक टिपोट मात्र हो। आशा छ यो सानो टिपोटले आगामी दिनमा सांगीतक इतिहासको खोज तथा अनसन्धान गर्न सघाउ पुऱ्याउने छ। यो शुरुवात मात्र हो र अपुरो छ, यसलाई क्रमशः आगामी दिनमा थप र संशोधन गर्दै लैजानु पर्ने हुन्छ।

संखुवासभा जिल्लामा जन्म भैं हाल संखुवासभालाई कार्यथलो बनाई सक्रिय र जिल्ला बाहिर रहेर साधना गरिरहेका गायन र संगीतकर्मीहरूको छोटो विवरण अनुसूची-२५ मा प्रस्तुत गरिएको छ। यो विवरण संकलनमा सुनाखरी एफ.एम., खाँदबारीका श्री वीरबहादुर लिम्बूको विशेष सहयोग रहेको छ।

१४.२ अभिनय कला

संखुवासभा जिल्लामा जन्म भैं हाल जिल्लाभित्र तथा बाहिर रहेर अभिनय कलामा रहेका पुरान र नयाँ कलाकारहरू सम्बन्धी विवरण अनुसूची-२६ मा राखिएको छ। यो विवरण संकलनमा खाँदबारीका श्री अर्जुन न्यौपानेको विशेष सहयोग रहेको छ र यो पनि एक शुरुवात मात्र हो, पर्णता दिन अझ धेरै प्रयास गर्न जरुरी छ अनि क्रमशः आगामी दिनमा थप र संशोधन गर्दै लैजानु पर्ने हुन्छ।

१४.३ खेलकुद

यस जिल्लामा खेलकुदको लागि पूर्वाधारको अवस्था सन्तोषजनक रहेको छैन। फुटवल खेलको लागि भारतीय वेलफेयर छेउमा रहेको खाँदबारी खेलमैदान, खाँदबारी न.पा. ३, पाँगामा रहेको भगिबन्त खेलमैदान, चैनपुर न.पा. ९ मा रहेको चैनपुर खेलमैदान र मादी न.पा. ३, मूलखर्कमा रहेको मादीमूलखर्क खेलमैदान गरी ४ वटा खेलमैदानहरू प्रयोगमा आएका छन्। भलिबल खेल मैदान उच्च मा.वि. एवं मा.वि. स्तरीय विद्यालयका प्राङ्गण एवं विभिन्न क्लबहरूद्वारा निर्माण गरिएका प्राङ्गणहरू रहेका छन्। यस जिल्लामा खेलकुद विकास समिति मार्फत् जिल्लामा रहेका प्रतिभावान खेलकुद प्रेमीहरूलाई संगठित गर्दै केही संघहरू गठन गरिएको छ। हाल गठन भएका संघहरूको विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १९३: जिल्लास्थित कृयाशिल विभिन्न खेलकुद समितिहरूको विवरण (आ.व. २०७०/७१)

क्र.सं.	संघको नाम	प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.	कैफियत
१	जिल्ला एथलेटिक्स संघ, संखुवासभा	नारायण कुमार श्रेष्ठ	९८४२३१८२१६	
२	जिल्ला कराँते संघ, संखुवासभा	सञ्जय देवान	९८५२०५११२३	
३	जिल्ला टेबल टेनिस संघ, संखुवासभा	निरञ्जन श्रेष्ठ	९७४२०४८२९७	
४	जिल्ला व्याडमिन्टन संघ, संखुवासभा	छत्रमणी कटुवाल	९७४२०४८३११	
५	जिल्ला तेक्वान्दो संघ, संखुवासभा	रिन्जिन शेर्पा	९८४२३८२१८३	
६	जिल्ला फुटबल संघ, संखुवासभा	भरत घिमिरे	९८४२४०६३१०	
७	जिल्ला भलिबल संघ, संखुवासभा	मेदिनी घिमिरे	९८५२०५१५३७	
८	जिल्ला बुद्धिचाल संघ, संखुवासभा	दण्डपाणी गुरागाई	९८४२३३५८०६	

श्रोत: जिल्ला खेलकुद विकास समिति, संखुवासभा

तालिका नं. १९४: जिल्लाबाट राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलमा सहभागी एवं पदक विजेताहरू

क्र. सं.	खेलाडीको नाम	ठेगाना	खेल विधा	विवरण (√)चिन्ह लगाउने			कैफियत
				सहभागी	पदक विजेता	अन्तराष्ट्रिय	
१	उत्तरकुमार राई	सिसुवा	„	√	√	√	मार्नट म्यराथुन
२	महेश्वरा बज्राचार्य	खाँदवारी-१०	एथलेटिक्स	√	√		खुल्ला
३	मनकुमार गुरुङ्ग	खाँदवारी-३	„	√			खुल्ला
४	संगीता कुमाल	खाँदवारी- १३	„	√			„
५	रामबहादुर विक	खाँदवारी- ७	„	√			„
६	कपुर घिमिरे	खाँदवारी-१३	„	√			„
७	प्रेम ब. राई	स्यावुन	„	√	√		„
८	ताराकुमार राई	धुपु	„	√	√		„
९	विकास राई	खाँदवारी- ४	„	√			„
१०	सुनिता कार्की	खाँदवारी-३	„	√			„
११	अनुषा बज्राचार्य	खाँदवारी-१०	„	√	√		विद्यालय स्तरिय
१२	विन्दीया कुमाल	खाँदवारी-१०	„	√			„
१३	चेतन विक	खाँदवारी-५	„	√			„
१४	अस्मिता राई	वानेश्वर	„	√			„
१५	मेनुका श्रेष्ठ	खाँदवारी-१२	„	√			„
१६	स्व. सुन्दर कृ. बज्राचार्य	खाँदवारी-१०	भलिबल	√			खुल्ला
१७	खगेन्द्र शाक्य	चैनपुर	„	√			„

क्र. सं.	खेलाडीको नाम	ठेगाना	खेल विधा	विवरण (√)चिन्ह लगाउने			कैफियत
				सहभागी	पदक विजेता	अन्तराष्ट्रिय	
१८	नरायण कु. श्रेष्ठ	खाँदवारी- १	„	√			„
१९	थमन गुरुङ्ग	नुनदाकी	„	√			„
२०	सुमन श्रेष्ठ	बाह्रविसे	„	√			„
२१	प्रवेश सिंखडा	सिद्धपोखरी	„	√			„
२२	शारदा गजमेर	वाला	„	√			„
२३	शान्ता राई	वाला	„	√			विद्यालय
२४	गीता राई	ताम्कु	भलिबल	√			विद्यालय स्तरिय
२५	रमन मगर	धुपु	„	√			„
२६	टंकबहादुर तामाङ्ग	स्यावुन	„	√			„
२७	विजयराज शाक्य	खाँदवारी- १	कराँते	√			खुल्ला
२८	दिपेन्द्र कार्की	खाँदवारी- १	„	√			„
२९	बविता कुलुङ्ग	वाला	„	√	√		विद्यालय स्तरिय
३०	विशाल तामाङ्ग	खाँदवारी- १	„	√	√		„
३१	उमाकुमारी राई	सिद्धकाली	उसु	√			खुल्ला
३२	प्रविन धिमाल	सिद्धकाली	„	√	√		„
३४	निशान राई	सिद्धकाली	„	√	√		„
३५	विकास राई	पावाखोला	„	√			विद्यालय स्तरिय
३५	प्रजनिका कुलुङ्ग	खाँदवारी- १०	„	√			„
३६	अनिषा गुरुङ्ग	खाँदवारी- १०	„	√			„
३७	प्रविन धिमाल	सिद्धकाली	„	√			„

तालिका नं. १९५: मुख्य मुख्य खेल मैदान सम्बन्धी विवरणहरू

क्र.सं.	खेल मैदानको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	खाँदवारी खेल मैदान	खाँदवारी न.पा. - १०, वेलफेयर छेउ	
२	भगिबन्त खेल मैदान	खाँदवारी न.पा. - ३, पाँगा	
३	चैनपुर खेल मैदान	चैनपुर न.पा. - ९	
४	मादीमुलखर्क खेल मैदान	मादी न.पा. - ३, मुलखर्क	

खण्ड १५

सार्वजनिक प्रशासन, शान्ति सुरक्षा, न्याय सेवा र मानव

१५.१ सार्वजनिक प्रशासन सेवा

जिल्लामा वसोवास गर्ने सम्पूर्ण व्यक्तिहरूको दैनिक जीवनमा गुणस्तरीयता कायम गर्दै सरकारद्वारा लागू भएका नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तोकिएको समयमा कार्यान्वयनमा ल्याई तोकिएको समयभित्र सम्पन्न गर्न र कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूको दैनिक प्रशासनिक कार्य उचित ढङ्गले सुचारु गर्न गराउन प्रशासनिक सेवाको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ। जिल्लामा विकास प्रशासन र सार्वजनिक प्रशासनलाई ऐन कानूनअनुसार कार्यान्वयन गर्न गराउन विभिन्न संस्थागत र प्रक्रियागत व्यवस्था रहेको छ। विकास निर्माणसंग सम्बन्धित कार्यालय र संघसंस्थाहरूले आफ्नो कार्य प्रकृति अनुसार विकास प्रशासनको माध्यमद्वारा दैनिक प्रशासनलाई गुणस्तरीयता प्रदान गरिरहेका छन्। त्यसैगरी जिल्लामा रहेका प्रशासनिक प्रकृतिका कार्यालय र संघसंस्थाहरूले जनताका दैनिक आवश्यकताहरूको प्रत्याभूति गर्दै मौलिक हक अधिकारको रक्षाको लागि सार्वजनिक प्रशासनको माध्यमद्वारा ऐन कानूनको परिधिभित्र रही प्रशासनिक क्रियाकलापमा आफ्नो पहुँच स्थापित गरेका छन्।

जिल्लामा प्रशासनिक सेवा प्रवाह गर्ने कार्यालयहरू र सोको जनशक्ति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-२७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

त्यसैगरी जिल्ला प्रशासन कार्यालयका प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला विकास समितिका स्थानिय विकास अधिकारी र अन्य कार्यालय प्रमुखले अध्ययक्षता ग्रहण गर्ने जिल्लास्तरीय समितिहरूको नामावली अनुसूची-२८ मा राखिएको छ।

जिल्लामा शान्ति सुरक्षा कायम राखी जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयहरूको काम कारवाही सहज सरल र पारदर्शी ढंगले संचालन गर्न गराउन, समन्वय गर्न, विकास निर्माण कार्यमा सहयोग तथा समन्वय गर्न गराउन, प्राकृतिक प्रकोप उद्धार सम्बन्धी कामहरू गर्न गराउन सार्वजनिक प्रशासनको क्षेत्रमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयको भूमिका अग्रणी रहेको छ। त्यसैगरी जिल्लामा पर्ने विभिन्न समस्याहरूलाई सहज तरिकाबाट समाधान गर्न गराउन जिल्लास्थित विभिन्न राजनैतिक दल, संस्था, नागरिक समाजहरूसंग समन्वय कायम गरी परेका समस्याहरूको निराकरणका लागि सहज वातावरण कायम गर्ने सहजकर्ताको भूमिकालाई गुणस्तरीयता कायम राख्ने कार्यमा समेत जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विशेष सतर्कताका साथ सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ। नागरिकताको प्रमाणपत्र वितरण, राहदानी वितरण र आवश्यकता अनुसार विभिन्न व्यहोरा प्रमाणित गर्ने कार्य समेत जिल्ला प्रशासन कार्यालयले गर्दै आएको छ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट विगत ४ वर्षमा वितरण गरेका नागरिकता तथा राहदानी संख्या विवरण तालिका नं. १९६: नागरिकता तथा राहदानी जारी सम्बन्धी विवरण

आ.व.	नागरिकता प्राप्त गर्ने					राहदानी प्राप्त गर्ने				
	०६७/६८	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०६७/६८	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२
महिला	११८३	१०१३	२६२०	९२९		२०६७/१०/७ देखि २०७०/३/३२ सम्म जम्मा ७,०६८			६३९	६१२
पुरुष	१३९५	१२९६	२५७१	१०९५			४५३५	४६६१		
जम्मा	२५७८	२३०९	५१९१	२०२४	२२१३		५१७४	५२७३		

श्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय

१५.२ शान्ति सुरक्षा सेवा

मानिसको प्रमुख आवश्यकता मध्ये गुणस्तरीय जीवनयापनको लागि सामाजिक सुरक्षा पनि महत्वपूर्ण मानिन्छ । त्यसैले जिल्लामा बसोबास गरेका नागरिकहरूलाई सुरक्षात्मक सेवाको उचित व्यवस्था गरिनु पर्दछ । आगलागी, महामारी, प्राकृतिक प्रकोप एवं विपत्तीका बेला तत्कालै जनतालाई सेवा पुऱ्याउनु पर्ने कुराहरू सुरक्षात्मक सेवामा समेटिएको हुन्छ । त्यस्तो आपद् विपदको अवस्थामा जिल्ला प्रशासन, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाली सेना, स्थानीय निकायहरू, नेपाल रेडक्रस, राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाहरू र स्थानीय व्यक्तिहरूबाट उद्धारको काम गरिँदै आएको छ । जिल्लाका प्रत्येक इलाका प्रहरी कार्यालयहरूमा प्राकृतिक प्रकोपलाई सामना गर्न आवश्यक सामग्री सहितको उद्धार टोली गठन गरिने व्यवस्था रहेको छ । कतिपय बेलामा नेपाली सेनाले दैवी प्रकोपको बेलामा सहयोग गरी उद्धार कार्य गरिरहेका छन् । आगलागी र बाढी पहिरो पीडितलाई जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले राहत सामग्री वितरण गर्दै आएको छ । यी प्रयास बाहेक नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका शाखा तथा प्रशाखाहरूबाट बाढी पीडित, आगलागी तथा अन्य प्राकृतिक प्रकोपमा परेकाहरूका लागि राहत उपलब्ध गराउँदै आएको छ । जिल्ला विकास समितिले पनि पीडित पक्षलाई आर्थिक सहयोग लगायत तारजाली, जस्तापाता, पाइप आदि सामग्रीहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ । जिल्लामा कुनै रोगबाट महामारी प्रकोप परेको बेला जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट उपचारको लागि थप स्वास्थ्य टोलीहरू पठाउने गरेको छ । जिल्लामा अति जरुरी परेका बिरामीहरूको उद्धार कार्यको लागि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा चौविसै घण्टा खुला रहने व्यवस्था मिलाईएको छ । जिल्ला भित्रका स्वास्थ्य संस्था र जिल्ला बाहिर उपचार गर्न लैजानको लागि हाल ५ वटा मात्र एम्बुलेन्स सेवाहरू संचालनमा रहेका छन् । जिल्लामा उपचारको लागि विशेषज्ञ सेवाको अभावमा अन्य ठाउँहरूमा जानु पर्ने बाध्यता रहेकोले ५ वटा एम्बुलेन्सले सेवा प्रवाह गर्न नसकिरहेको अवस्था छ । जिल्लामा रक्त सञ्चार सेवाको अभाव रहेको छ । अर्कातिर ग्रामीण सडकहरूमा ट्राफिक सेवाको कमीले सवारी दुर्घटना बढिरहेको छ । त्यसै गरी संखुवासभा जिल्लामा आगलागी भएको समयमा आगलागी नियन्त्रण गर्न खाँदबारी नगरपालिकामा एउटा मात्र (वारुणयन्त्र) दमकल सेवा रहेको छ । बाँकी चैनपुर नगरपालिका, मादी नगरपालिका लगायत कुनैपनि निकायले हालसम्म वारुणयन्त्र ल्याउन सकेका छैनन् । जिल्लामा रहेका असहाय, बृद्ध तथा अपाङ्गहरूको सुरक्षात्मक सेवालार्इ जिल्ला प्रशासन, जिल्ला विकास समिति, प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाली सेना तथा विभिन्न संघसंस्थाहरू र क्लबहरूबाट विशेष प्राथमिकताका साथ सेवा दिने प्रयास भइरहेको छ । जिल्लामा सुरक्षात्मक सेवाको लागि देहाय अनुसारका संस्थागत व्यवस्था रहेको छ ।

तालिका नं. १९७: सामाजिक सुरक्षाको लागि संस्थागत व्यवस्थासम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र अन्तर्गत	२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, खाँदबारी १ र इलाका प्रशासन कार्यालय, चैनपुर १
२	नेपाली सेना र अन्तर्गत	१	१ गुल्म मात्र खाँदबारीमा
३	नेपाल प्रहरी सेवा र अन्तर्गत	३६	जि.प्र.का. १, इ.प्र.का. ५, प्र.चौ. १६, सिमा प्र.चौ. १, अस्थायी प्र.चौ. ८ र विमानस्थल सुरक्षार्ड १, अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोस्ट १, कारागार सुरक्षा गार्ड १, जि.अ. फैसला कार्यान्वयन इकाई १, प्र.जि.अ. सुरक्षा गार्ड १
४	अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोस्ट	२	खाँदबारी, तुम्लिङ्गटार र चैनपुर
५	सशस्त्र प्रहरी बल र अन्तर्गत	३	चैनपुर, मानेभञ्ज्याङ्ग र तुम्लिङ्गटार
६	जिल्ला विकास समिति	१	
७	गाउँ विकास समिति	२५	
८	नगरपालिका	३	खाँदबारी, चैनपुर र मादी नगरपालिका
९	जिल्ला रेडक्रस र अन्तर्गत	१२	जिल्ला शाखा १ र उपशाखा ११

श्रोत: सम्बन्धित कार्यालयहरू

तालिका नं. १९८: जिल्लामा नेपाली सेनासम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	नेपाली सेना इकाइको नाम	रहेको स्थान	कुल दरबन्दी संख्या	कैफियत
१	श्री दल गुल्म	खाँदवारी	१ गुल्म बराबर	

श्रोत: श्रीदल गुल्म, खाँदवारी

तालिका नं. १९९: जिल्लामा शसस्त्र प्रहरीसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सशस्त्र प्रहरी इकाइको नाम	रहेको स्थान	कार्यरत दरबन्दी संख्या
१	सशस्त्र प्रहरी वल, अरुण गुल्म	चैनपुर	१२५
२	सशस्त्र प्रहरी वेश क्याम्प, मानेभञ्ज्याङ्ग	खाँदवारी ३	३२
३	विमानस्थल सुरक्षा गार्ड, तुम्लिङ्गटार	खाँदवारी	१८

श्रोत: सम्बन्धित कार्यालयहरू

माथि उल्लेखित विभिन्न सुरक्षा प्रदान गर्ने निकाय मध्ये मुख्य जिम्मेवारी पाएको प्रहरी सेवाको बारेमा केही गतिविधिहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय सम्बन्धी विवरण

वर्तमान अवस्थामा यस जिल्लाको समग्र सुरक्षा व्यवस्था सुदृढ हुदै गएको छ । जिल्लाभरिको गाउँ टोल बस्तीमा प्रत्यक्ष पुगी शान्ति सुरक्षा कायम राख्ने कार्यमा नेपाल प्रहरी परिचालित हुदै आएको छ । मुलुकमा द्वन्द्वको गतिविधि समाप्त भए पश्चात पनि समाजमा अन्य अपराधिक गतिविधि बढ्न सक्ने हुँदा त्यस्ता गतिविधिहरू बढ्न नदिई जिल्लाको शान्ति सुरक्षाको अवस्थालाई सामान्य तुल्याई राख्न विगतका असुरक्षाका कारण संयुक्त रुपमा रहेका र गाभिएका प्रहरी इकाईहरूलाई चरणबद्ध रुपमा पुनर्स्थापना गरिदै आएको छ ।

तालिका नं. २००: जिल्लास्थित प्रहरी युनिटहरू

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	प्रमुखको दर्जा
१	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	खाँदवारी	प्रहरी नायब उपरिक्षक
२	इलाका प्रहरी कार्यालय, चैनपुर	चैनपुर	प्रहरी निरिक्षक
३	इलाका प्रहरी कार्यालय, गुफापोखरी	गुफापोखरी	प्रहरी नायब निरिक्षक
४	इलाका प्रहरी कार्यालय, आँखिभूई	आँखिभूई	प्रहरी नायब निरिक्षक
५	इलाका प्रहरी कार्यालय, याफु	याफु	प्रहरी नायब निरिक्षक
६	इलाका प्रहरी कार्यालय, हटियागोला	हटिया	प्रहरी नायब निरिक्षक
७	सिमा प्रहरी चौकी, किमाथांका	किमाथांका	प्रहरी नायब निरिक्षक
८	विमानस्थल सुरक्षा गार्ड, तुम्लिङ्गटार	खाँदवारी न.पा. १३	प्रहरी नायब निरिक्षक
९	प्रहरी चौकी, थुदाम	चेपुवा	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१०	प्रहरी चौकी, श्याक्सिलागोला	हटिया	प्रहरी सहायक निरिक्षक

क्र.सं.	कार्यालयका नाम	ठेगाना	प्रमुखको दर्जा
११	प्रहरी चौकी, मकालु	मकालु	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१२	प्रहरी चौकी, हेदाङ्गना	पाथिभरा	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१३	प्रहरी चौकी, नुम	नुम	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१४	प्रहरी चौकी, बाह्रविसे	बाह्रविसे	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१५	प्रहरी चौकी, चन्दनपुर	सित्तलपाटी	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१६	प्रहरी चौकी, ताम्कु	ताम्कु	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१७	प्रहरी चौकी, खराङ्ग	खराङ्ग	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१८	प्रहरी चौकी, नुनढाकी	नुनढाकी	प्रहरी सहायक निरिक्षक
१९	प्रहरी चौकी, वाना	वाना	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२०	प्रहरी चौकी, मुदेशनिश्चरे	तामाफोक	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२१	प्रहरी चौकी, मादीमूलखर्क	मादी न.पा.	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२२	प्रहरी चौकी, मादिराम्बेनी	मादी न.पा.	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२३	प्रहरी चौकी, सिसुवाटार	सिसुवाखोला	प्रहरी हवलदार
२४	प्रहरी चौकी, चेपुवा	चेपुवा	प्रहरी हवलदार
२५	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, मानेभञ्ज्याङ्ग	खाँदबारी न.पा.	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२६	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, धुपु	धुपु	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२७	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, सिद्धपोखरी	चैनपुर न.पा.	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२८	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, टुटेदेउराली	तामाफोक	प्रहरी सहायक निरिक्षक
२९	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, पिलुवाखोला	चैनपुर न.पा. १५	प्रहरी सहायक निरिक्षक
३०	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, मत्स्यपोखरी	मत्स्यपोखरी	प्रहरी हवलदार
३१	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, सभाखोला	चैनपुर न.पा. १८	प्रहरी हवलदार
३२	अस्थायी प्रहरी पोष्ट, चेवावेशि	खाँदबारी न.पा.	प्रहरी हवलदार
३३	कारागार सुरक्षा गार्ड	खाँदबारी कारागार	प्रहरी सहायक निरिक्षक
३४	अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्ट	खाँदबारी	प्रहरी सहायक निरिक्षक
३५	जिल्ला अदालत फैसला कार्यान्वयन इकाई	चैनपुर	प्रहरी सहायक निरिक्षक
३६	प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरक्षा गार्ड	खाँदबारी	हवलदार

तालिका नं. २०१: जिल्लाको दरबन्दी विवरण

विवरण	प्र.ना.उ.	प्र.नि.	प्र.ना.नि.	प्र.स.नि.	प्र.ह.	प्र.ज.	प्र.प.	जम्मा
कुल दरबन्दी संख्या	१	३	१७	४८	८७	२८३	१४	४५३
कार्यरत संख्या	१	३	८	३३	६४	२४८	१४	३७१
रिक्त संख्या	-	-	९	१५	२३	३५	-	८२

तालिका नं. २०२: कार्यालय तथा मातहत समेतको कूल दरबन्दी संख्या तालिका

क्र.सं.	एकाईको नाम	प्र.ना.उ.	प्र.नि.	प्र.ना.नि.	प्र.स.नि.	प्र.ह.	प्र.ज.	प्र.प.	जम्मा
१	जि.प्र.का., संखुवासभा	१	२	६	१०	१६	२८	२	६५
२	स.प्र.से., संखुवासभा	-	-	१	१	४	२७	२	३५
३	वि.सु.गार्ड, तुम्लिङटार	-	-	१	१	२	१०	१	१५
४	का.सु.गार्ड, संखुवासभा	-	-	-	१	२	१६	१	२०
५	प्र.जि.अ.नि.गार्ड, सं.स.	-	-	-	-	२	४	-	६
६	ई.प्र.का., चैनपुर	-	१	४	६	७	२३	३	४४
७	ई.प्र.का., गुफापोखरी	-	-	१	३	५	१३	१	२३
८	ई.प्र.का., हटियागोला	-	-	१	२	३	११	१	१८
९	ई.प्र.का., याफु	-	-	१	३	५	१३	१	२३
१०	ई.प्र.का., आँखीभुँई	-	-	१	३	५	१३	१	२३
११	सि.प्र.चौ., किमाथांका	-	-	१	२	३	११	१	१८
१२	प्र.चौ., मकालु	-	-	-	१	२	७	-	१०
१३	प्र.चौ., चेपुवा	-	-	-	१	२	७	-	१०
१४	प्र.चौ., चन्दनपुर	-	-	-	१	२	७	-	१०
१५	प्र.चौ., वाना	-	-	-	१	२	७	-	१०
१६	प्र.चौ., बाह्रविसे	-	-	-	१	२	७	-	१०
१७	प्र.चौ., तम्कु	-	-	-	१	२	७	-	१०
१८	प्र.चौ., मुढेशनिश्चरे	-	-	-	१	२	७	-	१०
१९	प्र.चौ., मादीमूलखर्क	-	-	-	१	२	७	-	१०
२०	प्र.चौ., मादीराम्बेनी	-	-	-	१	२	७	-	१०
२१	प्र.चौ., नुनढाकी	-	-	-	१	२	७	-	१०
२२	प्र.चौ., खराड	-	-	-	१	२	७	-	१०
२३	प्र.चौ., हेदाङ्ना	-	-	-	१	२	७	-	१०

क्र.सं.	एकाईको नाम	प्र.ना.उ.	प्र.नि.	प्र.ना.नि.	प्र.स.नि.	प्र.ह.	प्र.ज.	प्र.प.	जम्मा
२४	प्र.चौ., स्याक्सीलागोला	-	-	-	१	२	७	-	१०
२५	प्र.चौ., थुदाम	-	-	-	१	३	९	-	१३
२६	प्र.चौ., सिसुवाटार	-	-	-	१	२	७	-	१०
२७	प्र.चौ., नुम	-	-	-	१	२	७	-	१०
कुल जम्मा संख्या		१	३	१७	४८	८७	२८३	१४	४५३
१	जनपद तर्फ	१	३	१३	३७	६९	२१५	१०	३४८
२	सशस्त्र तर्फ	-	-	२	३	१०	५७	४	७६
३	प्राविधिक तर्फ	-	-	२	८	८	११	-	२९
कुल जम्मा संख्या		१	३	१७	४८	८७	२८३	१४	४५३

जिल्लाको अपराधिक गतिविधि

संखुवासभा जिल्लामा घटित विभिन्न प्रकृतिका अपराधिक घटनाहरूलाई ३ वर्षको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा मुख्यतया: कर्तव्य ज्यान, ज्यान मार्ने उद्योग, करणी, बहुविवाह जस्ता अपराधका घटनाहरूको दर अधिक रहेको छ। यी अपराधका घटनाहरू लगायत अन्य अपराधिक क्रियाकलापहरूको मात्रात्मक दरलाई सुक्ष्म अध्ययन गरी हेर्दा घरेलु हिंसा तथा कलह, बजार तथा मेलापातमा हुने भैँभगडा आदि कारणहरू मुख्य रूपमा अगाडि आउँदछन् भने साँघुरा, कच्ची तथा भल्केका सडकको कारण चालकको लापरवाही, पुराना गाडी, यात्रुहरूमा सवारी नियमको कम जानकारी हुनु तथा भए पनि पालना नगर्ने र सडकको कमजोर अवस्थाबाट सवारी दुर्घटनाका घटनाहरू घट्ने गरेको तथ्य देखा पर्दछन्।

यस्ता खालका अपराधका घटना तथा दुर्घटनाहरूलाई नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्नको लागि प्रहरी प्रशासनले नागरिकहरू तथा विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी समाजमा जनचेतना फैलाउने, नियम कानूनहरूको कडाईका साथ परिपालन गराउने तथा दण्ड हीनताको अन्त्य गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्दै आएको छ। प्रहरी कार्यालययमा दर्ता भएका विभिन्न शीर्षकका अपराधिक गतिविधिहरूको तीन वर्षीय दर्ता तथा फछ्योटको तुलनात्मक विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २०३: कार्यालय तथा मातहत समेतका मुद्दा दर्तासम्बन्धी त्रिवर्षीय अपराध तथ्याङ्क

क्र. सं.	मुद्दा शिर्षक	०६९/०७०			०७०/०७१			०७१/०७२		
		दर्ता	फछ्योट	बाँकी	दर्ता	फछ्योट	बाँकी	दर्ता	फछ्योट	बाँकी
१	कर्तव्य ज्यान	३	२	१	१०	९	१	६	६	-
२	ज्यान मार्ने उद्योग	८	८	-	४	३	१	५	४	१
३	गर्भ पतन	-	-	-	-	-	-	१	१	-

क्र. सं.	मुद्दा शिर्षक	०६९/०७०			०७०/०७१			०७१/०७२		
		दर्ता	फछौट	बाँकी	दर्ता	फछौट	बाँकी	दर्ता	फछौट	बाँकी
४	विष सेवनबाट आत्महत्या	३	३	-	५	-	५	५	-	५
५	आगो लगाई आत्महत्या	-	-	-	-	-	-	१	-	१
६	औजारबाट आत्महत्या	-	-	-	-	-	-	१	-	१
७	भुण्डी आत्महत्या	१८	१८	-	३३	६	२७	२२	-	२२
८	भवितव्य ज्यान	२४	२४	-	३१	६	२५	२८	-	२८
९	जबरजस्ती करणी	९	९	-	११	११	-	१३	१३	-
१०	जबरजस्ती करणी उद्योग	४	४	-	३	३	-	८	८	-
११	डाका	-	-	-	१	१	-	-	-	-
१२	चोरी	१३	१३	-	५	५	-	६	६	-
१३	चन्दा	-	-	-	-	-	-	१	१	-
१४	हातहतियार खरखजाना	१	१	-	२	२	-	३	३	-
१५	केही सार्वजनिक अपराध	१८	१८	-	१५	१५	-	२०	२०	-
१६	बहुविवाह	१०	१०	-	१	१	-	१	१	-
१७	बाल विवाह	-	-	-	-	-	-	१	१	-
१८	सवारी ज्यान	६	६	-	१	१	-	५	५	-
१९	सवारी दुर्घटनाबाट अंगभंग	-	-	-	-	-	-	१	१	-
२०	हाम फालेर आत्महत्या	-	-	-	-	-	-	१	-	१
२१	ठगी	-	-	-	-	-	-	२	२	-
२२	फुटकर ज्यान	-	-	-	-	-	-	२	-	२
२३	मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार	३	२	१	१	१	-	-	-	-
२४	सरकारी छाप दस्तखत कित्ते	-	-	-	-	-	-	१	१	-
२५	नागरिकता सम्बन्धी	-	-	-	१	१	-	-	-	-
२६	आगो लगाएको	-	-	-	१	१	-	१	१	-
जम्मा		१२०	११८	२	१२५	६६	५९	१३५	७४	६१

तालिका नं. २०४: महिला सेलमा दर्ता भएका महिला हिंसासम्बन्धी उजुरीको विवरण

आ.व.	जम्मा दर्ता संख्या	सहमति	मातहतमा सक्कलै पठाएको	मुद्दा चलाएको	काम बाँकी
०७०/७१	२४	२४	-	-	-
०७१/७२	३५	३०	३	२	-

सामुदायिक प्रहरी सेवा

प्रहरी संगठन जनता तथा समाजको अभिन्न अंग भएकोले कुनै पनि अपराध तथा अपराधिक घटनाक्रम समाजमै रहने विभिन्न व्यक्ति तथा समूहबाट हुने गरेको तथा त्यसको रोकथाम एवम् न्युनिकरण पनि समाजमै रहने सचेत वर्ग एवं प्रहरी प्रशासनको संयुक्त प्रयासबाट हुने गरेको तथ्य सर्वविदितै छ। सामान्य मनमुटावका आधारमा हुने भैँभगडा, मादक पदार्थ सेवानका सामान्य घटना लगायत अन्य सामान्य प्रकृतिका घटनाहरूका प्रारम्भिक छलफल गर्ने, मिलाप गर्न मिल्ने खालका भए मिलाप गर्ने, रोकथामका प्रयास गर्ने, जनचेतना जागरण खालका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, ट्राफिक चेतना फैलाउने लगायतका कार्यक्रमहरू गर्दै आइरहेको छ। अपराधको नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्ने प्रक्रिया प्रहरी तथा समाजको संयुक्त प्रयास अन्तर्गत पर्ने र यो कार्य एकलो प्रयास भन्दा बढी प्रभावकारी एवम् परिणाममुखी हुने भएकोले यो अभ्यास नेपाल भन्दा विकसित मुलुकहरू बेलायत, जापान, चीन तथा भारत जस्ता देशहरूमा प्रमाणित भइसकेको छ। यिनै तथ्यलाई हृदयंगम गरी संखुवासभा जिल्लामा पनि सामुदायिक प्रहरी सेवा र महिला सेलको स्थापना गरी क्रियाशिल रहेको छ।

जिल्लामा भएका सवारी दुर्घटना

वि.सं. २०६८ असोजमा स्थापना भएको अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्टमा हाल ६ जना जनशक्तिमात्र कार्यरत छन्। एउटा खाँदबारीमा र एउटा तुम्लिङ्गटारमा रहेको अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्टमा सवै काजमा कार्य गरिरहेका छन्। यसको अर्थ संखुवासभामा ट्राफिक प्रहरी कार्यालय छैन। हाल विकास भैरहेको सडक सञ्जाल बजारको अनुपात र बढ्दो जनमानस र ट्राफिक नियम बारे जनचेतनाको अभाव कम गर्न पनि काजमा कार्यरत जनशक्ति अपुग छ। त्यसर्थ चाडै नै जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय स्थापना गरी पर्याप्त जनशक्ति व्यवस्था गरी कार्य गर्नु पर्ने देखिन्छ।

तालिका नं. २०५: सवारी दुर्घटनासम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)

विवरण	प्रभावित संख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा
मृत्यु संख्या	१	५	६
घाइते संख्या		१८	१८

श्रोत: अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्ट, खाँदबारी

१५.३ न्याय तथा कानूनी सेवा

जिल्लामा न्याय तथा कानूनी सेवाको लागि विभिन्न न्यायिक तथा अर्ध न्यायिक कार्यालय, संघसंस्था र समितिहरू कार्यरत रहेका छन्। कानूनी रूपमा मुख्य दायित्व लिएका कार्यालयहरूमा जिल्ला अदालत र सरकारी वकिलको कार्यालय रहेका छन्। कानूनी सेवालाई व्यवसायिक रूपमा सर्वसुलभ र न्यायमा समान पहुँच पुऱ्याउन जिल्लामा नेपाल वार एशोसियसन जिल्ला एकाईको सक्रिय भूमिका रहेको छ। यसैगरी जिल्लामा रहेका असमर्थ नागरिकहरूलाई कानूनी सहायताको लागि जिल्ला कानूनी सहायता समितिको स्थापना गरिएको छ। कानूनी सेवाको कार्यान्वयन पक्षसंग सम्बन्धित कारागार शाखामा रहेका कैदी तथा थुनुवाहरूको विवरण पनि यहाँ उल्लेख गरिएको छ। जिल्ला अदालत र सरकारी वकिल कार्यालय, संखुवासभा बाट भए गरेका कानूनी सेवाहरू यसप्रकार रहेको छ

१५.३.१ देवानी र फौजदारी मुद्दाहरूको लगत, फछ्यौट र बाँकीको विवरण

आ.व. २०६८/६९ मा यस अदालतमा देवानी मुद्दाको लगत संख्या १६४ रहेकोमा ८८ मुद्दा फछ्यौट भैं ७६ थान बाँकी रहेको थियो भने फौजदारी तर्फ १३० मुद्दाको लगत कायम भएकोमा ९० मुद्दा फछ्यौट भैं ४० थान मुद्दा मात्र बाँकी रहेको थियो। त्यसैगरी सम्बन्ध विच्छेदको १२ मुद्दा लगत कायम भएकोमा १० किनारा लागी २ वाटा बाँकी रहेको थियो। यसरी हेर्दा उक्त आ.व. कुल जम्मा १८८ मुद्दाको जिम्मेवारी आ.व. २०६९/७० सरेको थियो छ। देवानी र फौजदारी मुद्दाको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. २०६: दर्ता तथा फछ्यौट भएका मुद्दा सम्बन्धी विवरण

मुद्दाको प्रकार	०६७/६८			०६८/६९			०६९/७०		
	दर्ता	फछ्यौट	बाँकी	दर्ता	फछ्यौट	बाँकी	दर्ता	फछ्यौट	बाँकी
फौजदारी	१५३	१०१	५२	१३०	९०	४०	१४२	९५	४७
देवानी	१९९	१३७	६२	१६४	८८	७६	१८४	१०८	७६
सम्बन्ध विच्छेद	१३	१२	१	१२	१०	२	१८	१८	-
जम्मा	३६५	२५०	११५	३०६	१८८	११८	३४४	२२१	१२३

श्रोत: संखुवासभा जिल्ला अदालत, चैनपुर

तालिका नं. २०७: कार्यविधिको आधारमा मुद्दाको वर्गीकरण, आ.व. २०७०/७१

कार्यविधि	लगत	फछ्यौट	बाँकी	२ बर्ष नाघेको	कैफियत
साधारण	२९४	१९९	९५	-	
संक्षिप्त	१०	७	३	-	
विशेष	२३	१८	५	-	
जम्मा	३२७	२२४	१०३	-	

श्रोत: संखुवासभा जिल्ला अदालत, चैनपुर

तालिका नं. २०८: जिल्ला अदालतमा परेको मुद्दाहरुको विषयको आधारमा वर्गीकरण, आ.व. २०७०/७१

क्र.सं.	मुद्दाको विषय	लगत	फछ्यौट	बांकी
१	लेनदेन	२४	१८	६
२	जग्गा			
	क) जग्गा खिचोला	२१	१७	४
	ख) दर्ता वदर	१७	१२	५
	ग) हक कायम	२	२	-
	घ) लिखत वदर	२४	१२	१२
	ङ) नामसारी	१	१	-
	च) वाली, विगो	१	१	-
	छ) कृतवाली	१	१	-
	ज) घर भत्काई पाउ	९	८	१
	जम्मा	७६	५४	२२
३	पारिवारिक			
	क) अंश	६३	३०	३३
	ख) जारी	१	१	-
	ग) नाता कायम	१	-	१
	घ) बहुविवाह	४	४	-
	ङ) मानाचामल	४	२	२
	च) सम्बन्धविच्छेद	१५	१३	२
	छ) धनमाल	२	१	१
	जम्मा	९०	५१	३९
४	करणी			
	क) जवरजस्ती करणी	२१	१९	२
	ख) हाडनाता करणी	१	१	-
	जम्मा	२२	२०	२

क्र.सं.	मुद्दाको विषय	लगत	फछ्यौट	बांकी
५	चोरी			
	क) डांका चोरी	१	-	१
	ख) नकवजनी चोरी	६	५	१
	ग) रहजनी चोरी	१	-	१
	जम्मा	८	५	३
६	ज्यान			
	ख) कर्तव्य	१३	७	६
	ग) ज्यानमार्ने उद्योग	४	३	१
	घ) सवारी ज्यान	१	१	-
	जम्मा	१८	११	७
७	कूटपिट			
	क) अंगभंग	१	१	-
	ख) सामान्य कूटपिट	३	२	१
	जम्मा	४	३	१
८	अदालतको अवहेलना	२	२	-
९	करकाप	९	६	३
१०	गालीवेइज्जती	२३	१८	५
११	लूटपिट	१४	११	३
१२	जालसाजी	२६	१६	१०
१३	जीउमास्ने वेच्ने/मानव वेचविखनतथा ओसारपसार	३	३	-
१४	घरेलु हिंसा ऐनसम्बन्धी	१	-	१
१५	आगो लगाएको	१	१	-
१६	नागरिकता	१	१	-
१७	वनसम्बन्धी	२	१	१
१८	भुट्टा बकपत्र	३	३	-
	कूल जम्मा	३२७	२२४	१०३

श्रोत: संखुवासभा जिल्ला अदालत, चैनपुर

जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, चैनपुरबाट भए गरेका कानूनी सेवा सम्बन्धी विवरण अनुसूची-२९ मा राखिएको छ।

कारागार व्यवस्थापन तथा सेवा

विभिन्न अपराधमा संलग्न भै अदालतबाट दोषी ठहर्‍याइएका कैदी र प्रक्रियामा रहेका थुनुवाहरूको लागि खाँदबारी सदरमुकाममा २५ जना क्षमता भएको एउटा कारागार रहेको छ। कारागार व्यवस्थापनको लागि कारागार शाखाबाट थुनुवा तथा कैदीहरूले नियमानुसार पाउने सुविधाको अतिरिक्त अन्य मानवीय सुविधा प्रदान गरिएको छ। त्यसैगरी कारागार सुरक्षाको लागि छुट्टै प्रहरी इकाइलाई विशेष सतर्कताका साथ चौबिसै घण्टा सुरक्षा गर्ने जिम्मेवारी दिइएको छ। कारागारमा रहेका थुनुवा तथा कैदीहरूलाई स्वास्थ्य उपचार, बिजुली, २४ घण्टे खानेपानी सेवा, शौचालय, पत्रपत्रिका पढ्न पाउने, टेलिभिजन हेर्ने सुविधा, आएको फोन प्रयोग गर्न पाउने सुविधाको अतिरिक्त अध्ययन गर्ने मौका र बेलाबेलामा नैतिक शिक्षा दिने गरिन्छ। साथै कैदी तथा थुनुवामा रहेको विशेष शिप तथा कलालाई व्यवसायिक रूप दिन सकिने गरी उनीहरूले उत्पादन गरेको बस्तुलाई बजारसम्म पुर्‍याउने व्यवस्था गरिएको छ। भौतिक पूर्वाधार, मौजुदा सुविधा र कैदी, थुनुवाको संख्या धेरै हुने गरेको तर क्षमता भने २५ जनाको मात्रै भएकाले यथासक्य चाँडो अन्य पूर्वाधार तथा सुविधाहरू थप गरी कारागारको रूपमा भन्दा पनि आधुनिक तौरतरिकाको सुधारगृहको रूपमा विकास गर्न उपर्युक्त हुने देखिन्छ। हाल कारागार शाखामा रहेका थुनुवा तथा कैदीहरूको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं. २०९: कैदी तथा थुनुवाहरू सम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७०/७१)

कैदी					थुनुवा				
क्र.स.	प्रकृति	जम्मा	महिला	पुरुष	क्र.स.	प्रकृति	जम्मा	महिला	पुरुष
१	डाँका	-	-		१	कर्तव्य ज्यान	१५		१५
२	कर्तव्य ज्यान	३९	७	३२	२	जबरजस्ती करणी	३		३
३	जबरजस्ती करणी	२०	-	२०	३	ज्यान मार्ने उद्योग	-	-	-
४	ज्यान मार्ने उद्योग	४	-	४	४	लागूऔषध	-	-	-
५	भवितव्य ज्यान	१	-	१	५	चौपाया चोरी	-	-	-
६	जबरजस्ती करणी उद्योग	२	-	२	६	रहजनी चोरी	२	-	२१
७	चोरी	८	-	८	७	अपहरण शरिर बन्धक	१	-	१
८	गौबध	२	-	२	८	नावालक	-	-	-
९	मानव बेचबिखन	८	५	३	९	ठगी	-	-	-
१०	हातहतियार खरखजना	-	-	-	१०	वन संबन्धी	-	-	-
११	सवारी ज्यान	१	-	१	११	हातहतियार	४	-	४
१२	वन सम्बन्धी	-	-	-	१२	नावालक	१	-	१
१३	वहुविवाह	९	३	६	१३	सवारी ज्यान	१	-	१
जम्मा		९४	१५	७९	जम्मा		२८	-	२८

श्रोत: जिल्ला कारागार शाखा

१५.४ संखुवासभा जिल्लामा मानव अधिकारको अवस्था

मानव अधिकार उल्लंघन, ज्यादती र अपराधिक जस्ता अन्य विभिन्न समयमा भएका मानव अधिकारसंग सम्बन्धित घटनाहरू यस जिल्लामा बढोत्तरी भएको पाइन्छ। जिल्लामा मानव अधिकार हननका घटनाहरू गम्भीर रूपले उल्लंघन भइरहेको अवस्थामा २०४१/४२ सालमा राष्ट्रिय रूपमा मानव अधिकार कर्मीहरूले आवज बुलन्द गर्न थालेका थिए। जिल्लामा मानव अधिकार कर्मीहरूको उपस्थितिले आम नागरीकहरूमा मानव अधिकार को बिश्वब्यापी घोषणा-पत्र २०४८ को बारेमा केही जानकारी भएको पाइन्छ। २०४६ सालको परिवर्तनपछि जिल्लामा मानव अधिकार सम्बन्धी संघसस्थाहरू खुलेर मानवअधिकारका पक्षमा विभिन्न क्रियाकलापहरू संचालन भएका थिए। २०५२ साल फागुण १ गतेबाट सुरु भएको सशस्त्र द्वन्द्वमा भएको मानव अधिकार उल्लंघन र ज्यादतीले हरेक नागरिकलाई मानव अधिकार प्रति चासो बढ्न थाल्यो र जिल्लामा मानव अधिकार कर्मीहरूको सक्रियतामा बृद्धि हुनथाल्यो। जिल्लामा क्रियाशील रहेका मानव अधिकार सम्बन्धी कार्य गर्ने राष्ट्रिय संस्थाहरू अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), एकल महिला समूह, महिला मानवअधिकार रक्षक सञ्जाल, महिला सञ्जाल जस्ता संस्थाहरूले मानवअधिकार बारे जागरण ल्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको थिए।

मानव अधिकारकर्मीहरूको भूमिका हुँदाहुँदै पनि सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा संखुवासभा पनि अछुतो रहन सकेन। नेपालभरिका जम्मा १३,२३६ जनाको हत्या र १,००६ बेपत्ता र ७८५ जना अङ्गभङ्ग मध्ये संखुवासभा जिल्लामा ११४ जनाको हत्या र ४ जना बेपत्ता गरी ११८ जना प्रत्यक्ष द्वन्द्वबाट प्रभावित भए। प्रभावित मध्ये लैगिक आधारमा हेर्दा १०१ पुरुष र १७ महिला रहेका छन्। (द्वन्द्वपीडित पार्श्वचित्र, इन्सेक)

तालिका नं. २१०: विगत ३ आ.व.मा संखुवासभा जिल्लामा तुलनात्मक मानवअधिकारको अवस्था (श्रोत: इन्सेक, क्षेत्रीय कार्यालय, विराटनगर)

आ.व. २०६८/६९

घटनाको किसिम	गैर सरकारी											सरकारी							
	अन्य						एकीकृत नेकपा माओवादी												
	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिङ्गी	अन्य	जम्मा	
घाइते	२	२	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बाल अधिकार	९	१	८	०	०	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अमानवीय व्यवहार	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
आर्थिक/सामाजिक/सांस्कृतिक अधिकार	१	०	१	०	०	१	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०
महिला अधिकार	७	०	७	०	०	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
भौतिक संरचनामा क्षति	२	०	०	०	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जातीय विभेद	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कुटपिट	१	२	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हत्या	६	४	२	०	०	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	३०	११	१८	०	२	३०	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०

आ.व. २०६९७०

घटनाको किसिम	गैर सरकारी										सरकारी							
	अन्य					एकीकृत नेकपा माओवादी												
	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा
घाइते	८	१०	०	०	०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बाल अधिकार	१०	०	१०	०	०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
आर्थिक/सामाजिक/सांस्कृतिक अधिकार	०	०	०	०	०	०	२	२	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०
महिला अधिकार	१२	०	१२	०	०	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कुटपिट	२	३	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
धम्की	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हत्या	२	१	३	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	३५	१५	२५	०	०	४०	२	२	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०

आ.व. २०७०७१

घटनाको किसिम	गैर सरकारी										सरकारी							
	अन्य					एकीकृत नेकपा माओवादी												
	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा	घटनाको संख्या	पुरुष	महिला	तेस्रो लिंगी	अन्य	जम्मा
घाइते	२	२	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बम विस्फोटन	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बाल अधिकार	१६	०	१६	०	०	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
आर्थिक/सामाजिक/सांस्कृतिक अधिकार	२	२	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
अतिरिक्त जानकारी	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
महिला अधिकार	२६	०	२६	०	०	२६	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१
भेला/संगठित हुने अधिकार	३	३	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
भौतिक संरचनामा क्षति	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
कुटपिट	४	४	०	०	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
हत्या	७	३	७	०	०	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	६३	१४	५०	०	३	६७	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१

स्थानीय शान्ति समिति, सङ्खुवासभाको हाल सम्मको अवस्था

तालिका नं. २११: द्वन्द्वपीडितहरुले प्राप्त गरेका राहतको विवरण (आ.व.२०७०/०७१ को)

क्र.सं.	क्षतिको प्रकृति	संख्या	दर	जम्मा राहत	कैफियत
१.	मृतक	११०	३,००,०००।-	३,३०,००,०००।-	
२.	मृतक	१४	१,००,०००।-	१४,००,०००।-	
३.	मृतक	८			राहत पाउन बाँकी
जम्मा		१३२			
४.	बेपत्ता	३	३,००,०००।-	९,००,०००।-	
५.	बेपत्ता	१	१,००,०००।-	१,००,०००।-	
जम्मा		४			
६.	सम्पत्ति क्षति	५१		१०,६५,६९७।-	
७.	अंगभंग	४२		१९,७०,०००।-	
८.	विस्थापित	८३			
जीवन निर्वाह भत्ता पाउने		८			
१.	प्रथम श्रेणी	४	६,२००		मासिक
२.	विशिष्ट श्रेणी	४	१२,४००		मासिक
जम्मा				३,८३,४५,६९७	

२०७१ माघ ११ गते देखि फागुन २० गतेसम्म छुट द्वन्द्वपीडितहरुको नामावली पुनः संकलन गरिएको विवरण

क्र.सं.	द्वन्द्वको प्रकार	संख्या	कैफियत
१.	मृतक	५ जना	
२.	बेपत्ता	३ जना	
३.	अपहरण	१९ जना	
४.	कैद वा हिरासत	८० जना	
५.	टुहुरा	८ जना	
६.	घाइते उपचार गराइरहेका	४१ जना	
७.	अपाङ्ग	१५	
८.	विस्थापित	३६ जना	
९.	सम्पत्ति क्षति	१२८	
जम्मा		३३५ जना	

जिल्ला रेडक्रस शाखा, खाँदवारीको राहत वितरणसम्बन्धी विवरण, २०७०/७१

क्र.स	विपद्को नाम	क्षति भएका घरधुरी संख्या	मृतक संख्या	हराएका	विस्थापित	कैफियत
१	पहिरो	३०	१०	-	३०	
२	आगलागी	१६	-	-	१६	
३	असाहाय	३	-	-	३	

खण्ड १६

जिल्लाका जनप्रतिनिधिहरू र संविधान सभा निर्वाचन परिणाम

१६.१ जिल्लाका जनप्रतिनिधिहरू

तालिका नं. २१२: भु.पु. मन्त्री तथा राज्यमन्त्रीहरू

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	हैसियत	साल
१	स्व. शंकरमानसिंह अधिकारी	चैनपुर न.पा-८	उद्योग वाणिज्य सहायक मन्त्री	२०३७
२	स्व. गोविन्दमान सिंह	चैनपुर न.पा.-८	शिक्षा सहायक मन्त्री	२०३९
३	स्व. धर्मबहादुर गुरुङ	मादिमुलखर्क-५	लताकपडा सहायक मन्त्री	२०४५

स्रोत: प्रेमबहादुर शाक्य, चैनपुर.न.पा.-१०

तालिका नं. २१३: जिल्लाबाट प्रतिनिधित्व गर्ने सांसद/सभासदहरू

क्र.सं.	नाम	दल र क्षेत्र नं.	प्रतिनिधि गरेको निकाय र साल
१	पर्शुराम मेधी गुरुङ्ग	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. १	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०४८
२	घनेन्द्र बस्नेत	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. २	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०४८
३	डेडराज खड्का	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. १	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०५१
४	हरि बैरागी दाहाल	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. २	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०५१
५	टकप्रसाद राई	नेपाली कांग्रेस, क्षेत्र नं. १	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०५६
६	पर्शुराम मेधी गुरुङ्ग	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. २	प्रतिनिधिसभा सदस्य, २०५६
७	पुर्णप्रसाद राई	ने.क.पा. माओवादी, क्षेत्र नं. १	संविधानसभा सदस्य, २०६४
८	डम्बरबहादुर खड्का	ने.क.पा. (ए.मा.ले.), क्षेत्र नं. २	संविधानसभा सदस्य, २०६४
९	पासाङ शेर्पा	नेपाली कांग्रेस	संविधानसभा सदस्य, २०६४ (समानुपातिक)
१०	लक्की शेर्पा	ए.ने.क.पा. माओवादी	संविधानसभा सदस्य, २०६४ (समानुपातिक)
११	तारामान गुरुङ्ग	नेपाली कांग्रेस, क्षेत्र नं. १	दोस्रो संविधानसभा सदस्य, २०७०
१२	दिपक खड्का	नेपाली कांग्रेस, क्षेत्र नं. २	दोस्रो संविधानसभा सदस्य, २०७०
१३	प्रभा देवी बज्राचार्य	ने.क.पा. (ए.मा.ले.)	संविधानसभा सदस्य, २०७० (समानुपातिक)
१४	वेदमाया भण्डारी	ने.क.पा. माओवादी	संविधानसभा सदस्य, २०७० (समानुपातिक)
१५	दिलानाथ गिरी	रा.प्र.पा. (नेपाल)	संविधानसभा सदस्य, २०७० (समानुपातिक)

स्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, संखुवासभा

तालिका नं. २१४: भूतपूर्व जि.वि.स. सभापतिहरू (विघटित जि.पं. तथा मनोनित सहित)

क्र.सं.	नामथर	ठेगाना	कार्य अवधि		कैफियत
			देखी	सम्म	
१	बद्री पहाडी	मादीराम्बेनी	२०१९	२०२१	
२	इन्द्रबहादुर सोम्यहाङ्ग	माम्लिङ्ग	२०२२	२०२४	
३	उत्तरकुमार गुरुङ्ग	माल्टा	२०२४	२०२६	
४	इन्द्रबहादुर सोम्यहाङ्ग	माम्लिङ्ग	२०२७	२०३४	
५	दुर्गामणी देवान	मादीमूलखर्क	२०३५	२०३७	
६	कमानसिंह राई	जलजला	२०३८	२०४३	
७	सुर्यबहादुर श्रेष्ठ	मनकामना	२०४३	२०४४	का.वा.
८	उत्तरकुमार गुरुङ्ग	माल्टा	२०४४	२०४६	
९	शिवकुमार गौली	मनकामना	२०४९	२०५१	
१०	देवेन्द्र जिमी	मादीमूलखर्क	२०५१ असार	२०५३	का.वा.
११	भैरुङ्ग धोर्च भोटे	हटिया	२०५३	२०५४	का.वा.
१२	तुलसीप्रसाद नेउपाने	चैनपुर	२०५४	२०५९	
१३	चन्द्रकुमार घोण्डे गुरुङ्ग	मादीमूलखर्क	२०६०/७/२४	२०६१/३/३१	
१४	पद्मकेशर कार्की	मनकामना	२०६२/४/२		

तालिका नं. २१५: भूतपूर्व जि.वि.स. उपसभापतिहरू (विघटित जि.पं. तथा मनोनित सहित)

क्र.सं.	नामथर	ठेगाना	कार्य अवधि		कैफियत
			देखी	सम्म	
१	उत्तरकुमार गुरुङ्ग	माल्टा	२०१९	२०२१	
२	नरध्वज राई	ताम्कु	२०२२	२०२४	
३	देवीबहादुर कोरङ्गी	मादीमूलखर्क	२०२४	२०२६	
४	मदनकुमार श्रेष्ठ	तामाफोक	२०२७	२०३४	
५	पृथ्वीमान राई	माल्टा	२०३५	२०३७	
६	कमानसिंह राई	जलजला	२०३८	२०४३	
७	सुर्यबहादुर श्रेष्ठ	मनकामना	२०४३	२०४४	
८	ज्ञान उदास	चैनपुर	२०४४	२०४६	
९	देवेन्द्र जिमी	मादीमूलखर्क	२०४९	२०५१	
१०	हेमराज घिमीरे	खा.न.पा. ३	२०५४	२०५९	
११	महेशप्रेमी उदास	चैनपुर	२०६०	२०६१	
१२	ज्ञान उदास	चैनपुर	२०६२	२०६३	

१६.२ संविधान सभा निर्वाचन परिणामहरू

तालिका नं. २१६: संविधानसभा निर्वाचनमा प्रत्यक्ष तर्फ विजयी उम्मेदवारहरूको विवरण

संविधानसभा वर्ष	उम्मेदवार	ठेगाना	पार्टी/दल	मतदाता संख्या	प्राप्त मत
२०६४	पुर्णप्रसाद राई	पाथीभरा-३, संखुवासभा	ने.क.पा. (माओवादी)	६६,६२०	१६,४६६
	डम्बरवहादुर खड्का	जलजला, संखुवासभा	ने.क.पा. (एमाले)	६५,४९८	१०,८७०
२०७०	तारामान गुरुङ्ग	मकालु, संखुवासभा	नेपाली कांग्रेस	४०,२३४	९,४१५
	दिपक खड्का	आँखीभुईँ, संखुवासभा	नेपाली कांग्रेस	४१,००३	११,५५२

तालिका नं. २१७: संविधानसभा निर्वाचनमा समानुपातिक तर्फ विजयी उम्मेदवारको विवरण

संविधानसभा वर्ष	उम्मेदवार	पार्टी/दल
२०६४	पासाङ्ग शेर्पा	नेपाली कांग्रेस
	लक्की शेर्पा	ने.क.पा. माओवादी
२०७०	प्रभा देवी बज्राचार्य	ने.क.पा.(एमाले)
	बेदमाया भण्डारी(शाक्य)	एकीकृत ने.क.पा. (माओवादी)
	दिलानाथ गिरी	रा.प्र.पा. (नेपाल)

१६.२.१ सङ्खुवासभा जिल्लाको संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०६४ सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २१८: निर्वाचन क्षेत्र अनुसार निर्वाचनको संक्षिप्त विवरण

विवरण	निर्वाचन क्षेत्र नं. १	निर्वाचन क्षेत्र नं. २	कैफियत
निर्वाचनमा सहभागी राजनैतिक दल, संख्या	१. ने.क.पा. एमाले २. नेपाली कांग्रेस ३. राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी ४. ने.क.पा. एकीकृत ५. जनमोर्चा नेपाल ६. राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी ७. राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी ८. नेशनल अर्गनाइजेशन	१. ने.क.पा. एमाले २. ने.क.पा. माओवादी ३. नेपाली कांग्रेस ४. ने.क.पा. माले ५. राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी ६. ने.क.पा. एकीकृत ७. राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी ८. जनमोर्चा नेपाल ९. ताम्सालिङ्ग नेपाल राष्ट्रिय दल १०. राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी ११. नेशनल अर्गनाइजेशन	

विवरण	निर्वाचन क्षेत्र नं. १	निर्वाचन क्षेत्र नं. २	कैफियत
निर्वाचनमा विजयी राजनैतिक दल र विजयी उम्मेदवारको नामथर	ने.क.पा. माओवादी, पूर्णप्रसाद राई	ने.क.पा. एमाले, डम्बरबहादुर खडका	
विजयी उम्मेदवारले प्राप्त गरेको मत र %	१२,९४८/४१.४३%	१०,८७०/३४.४४%	
मतदाताको कूल संख्या	६६,६२०	६५,४९८	
खसेको मत	३२,८८२	३३,४४५	
सदर मत	३१,२५५	३१,५६२	
वदर मत	१,६२७	१,८८३	

तालिका नं. २१९: संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०६४ को अन्तिम परिणामसम्बन्धी विवरणहरू

निर्वाचन क्षेत्र नं.- १	कुल मतदाता संख्या:- ६६,६२०	खसेको मत:- ३२,८८२	सदर मत:- ३१,२५५	वदर मत:- १,६२७
-------------------------	----------------------------	-------------------	-----------------	----------------

क्र.सं.	उम्मेदवारको नाम	वर्ष	लिंग	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	प्रतिशत
१	पूर्णप्रसाद राई	४३	पु.	ने.क.पा. माओवादी	१२९४८	४१.४३
२	कवानसेन राई	४५	पु.	ने.क.पा. एमाले	९१४८	२९.२७
३	टंकप्रसाद राई	४५	पु.	नेपाली कांग्रेस	७१०६	२२.७४
४	पदमकेशर कार्की	७२	पु.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	८२५	२.६४
५	भवानीप्रसाद राई	४४	पु.	ने.क.पा. एकीकृत	४२७	१.३७
६	विनोद भण्डारी	४१	पु.	जनमोर्चा नेपाल	३०८	०.९९
७	थीरबहादुर राई	६२	पु.	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	२२८	०.७३
८	काजीलाल श्रेष्ठ	५८	पु.	राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी	१८१	०.५८
९	देवेन्द्रकुमार रिल्ली (घले)	४१	पु.	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेशन	८४	०.२७

निर्वाचन क्षेत्र नं.- २	कुल मतदाता संख्या:- ६५,४९८	खसेको मत:- ३३,४४५	सदर मत:- ३१,५६२	वदर मत:- १,८८३
-------------------------	----------------------------	-------------------	-----------------	----------------

क्र.सं.	उम्मेदवारको नाम	वर्ष	लिंग	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	प्रतिशत
१	डम्बरबहादुर खडका	४२	पु.	ने.क.पा. एमाले	१०८७०	३४.४४
२	राजेन्द्रकुमार किराँती (जिमी)	२६	पु.	ने.क.पा. माओवादी	८४८८	२६.८९
३	गोपालराज पहाडी	५८	पु.	नेपाली कांग्रेस	८३९३	२६.५९
४	कमलराज कार्की	५८	पु.	ने.क.पा. माले	२०४९	६.४९
५	वसन्तमानसिंह अधिकारी	५१	पु.	राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी	४११	१.३०

क्र.सं.	उम्मेदवारको नाम	वर्ष	लिंग	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	प्रतिशत
६	दीपककुमार राई	३०	पु.	ने.क.पा. एकीकृत	३७२	१.१८
७	अम्बरबहादुर ढकाल	६४	पु.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३३४	१.०६
८	लक्ष्मी लिम्बू	३२	पु.	जनमोर्चा नेपाल	३०६	०.९७
९	वुद्धिमान तामाङ्ग	४२	पु.	ताम्सालिङ्ग नेपाल राष्ट्रिय दल	१८०	०.५७
१०	जुद्धप्रसाद इश्वरा राई	५८	पु.	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	१३६	०.४३
११	देवेन्द्रकुमार रिल्ली (घले)	४१	पु.	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेशन	२३	०.०७

१६.६.२ संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०७० को अन्तिम परिणाम

तालिका नं. २२०: संविधान सभा सदस्य निर्वाचन २०७० को अन्तिम परिणामसम्बन्धी विवरणहरू

निर्वाचन क्षेत्र नं.:- १	कुल मतदाता संख्या:- ४०,२३४	खसेको मत:- २८,९८१	सदर मत:- २७,३१३	बदर मत:- १,६६८			
क्र.सं.	उम्मेदवारको नाम	वर्ष	लिंग	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	प्रतिशत	कैफियत
१	तारामान गुरुङ्ग	५०	पु.	नेपाली कांग्रेस	९,४१५	२३.४०	
२	हेमराज घिमिरे	५३	पु.	ने.क.पा. एमाले	८,९४६	२२.२३	
३	इन्द्रहाङ्ग राई	३१	पु.	ए.ने.क.पा. माओवादी	४,४३८	११.०३	
४	नारदकुमार राई	६२	पु.	संघीय समाजवादी पार्टी, नेपाल	१,५२०	३.७८	
५	रोषण रोक्का	३९	पु.	रा.प्र.पा.नेपाल	१,३१५	३.२७	
६	मनिमाया राई	४६	म.	ने.क.पा.माले	६०९	१.५१	
७	राजकुमार घिमिरे	४७	पु.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०९	०.५२	
८	कमला राई	३६	म.	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	२०९	०.५२	
९	मोहनसिं राई	३६	पु.	खम्बुवान राष्ट्रिय मोर्चा, नेपाल	१५६	०.३९	
१०	कुमार शोर्पा	६०	पु.	म. जनअधिकार फोरम, नेपाल (लोकतान्त्रिक)	१३७	०.३४	
११	अर्जुन तामाङ्ग	२७	पु.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१०५	०.२६	
१२	पोषराज कट्टेल	४९	पु.	शान्ति पार्टी नेपाल	६९	०.१७	
१३	लाम्पा इसाक ल्होमी	२५	पु.	राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलन, नेपाल	५०	०.१२	
१४	नरमाया कार्की	५८	म.	खश समावेशी राष्ट्रिय पार्टी	३७	०.९	
१५	कुबेरमान कार्की	३२	पु.	नेपाल परिवार दल	३६	०.९	
१६	देवेन्द्रकुमार घले	४६	पु.	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेशन	२३	०.६	
१७	रूप जं लिम्बु	३२	पु.	संघीय लिम्बुवान राज्य परिषद्	२३	०.६	
१८	रामचन्द्र घिमिरे	४५	पु.	शिवसेना नेपाल	१६	०.४	

निर्वाचन क्षेत्र नं.-२	कुल मतदाता संख्या:- ४१,००३	खसेको मत:- ३,०५६५	सदर मत:- २,८८७८	बदर मत:- १,६६७
------------------------	----------------------------	-------------------	-----------------	----------------

क्र.सं.	उम्मेदवारको नाम	वर्ष	लिंग	राजनैतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	प्रतिशत
१	दिपक खड्का	४२	पु.	नेपाली कांग्रेस	११,५५२	२८.१७
२	राजेन्द्रप्रसाद गौतम	५०	पु.	ने.क.पा. एमाले	१०,९७३	२६.७६
३	राजेन्द्रकुमार किँराती जिमी	२९	पु.	ए.ने.क.पा. माओवादी	४,२९३	१०.४७
४	दिपककुमार राई याख्वा	३६	पु.	संघीय समाजवादी पार्टी, नेपाल	५४५	१.३३
५	टिकाराम शाही	७०	पु.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२९७	०.७२
६	डिल्ली बहादुर जिमी	३७	पु.	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	२८३	०.६९
७	रुद्रबहादुर न्यौपाने	२९	पु.	खस समावेशी राष्ट्रिय पार्टी	२७२	०.६६
८	रोशन थापा	४१	पु.	रा.प्र.पा.नेपाल	२२८	०.५६
९	भुपालप्रसाद नेपाल	६१	पु.	शान्ति पार्टी नेपाल	१५५	०.३८
१०	मोहनसिं राई	३६	पु.	खम्बुवान राष्ट्रिय मोर्चा, नेपाल	१५०	०.३७
११	कुबेरमान कार्की	३२	पु.	नेपाल परिवार दल	६९	०.१७
१२	वेदराज सुवेदी	४७	पु.	तराईपहाड हिमाल समाज पार्टी	३३	०.०८
१३	रुप जं लिम्बु	३२	पु.	संघीय लिम्बुवान राज्य परिषद्	२८	०.०७

१६.२.३. संविधान सभा निर्वाचन २०६४ र २०७० मा जिल्लाका राजनैतिक पार्टीहरूले समानुपातिक तर्फ प्राप्त गरेका मत परिणाम

तालिका नं. २२१: समानुपातिक तर्फ प्राप्त गरेको मत परिणामसम्बन्धी विवरणहरू

संविधान सभा निर्वाचन २०६४

क्र.सं.	निर्वाचन क्षेत्र	जम्मा मतदाता संख्या	मत संख्या					
			खसेको	प्रतिशत	सदर	प्रतिशत	बदर	प्रतिशत
१	१	६६,६२०	३४,१०४	५१.१९	३२,८३१	९६.२७	१,२७३	३.७३
	२	६५,४९८	३४,०९०	५२.०५	३२,७४१	९६.०४	१,३४९	३.९६
जम्मा		१,३२,११८	६८,१९४	५१.६२	६५,५७२	९६.१६	२,६२२	३.८४

संविधान सभा निर्वाचन २०७०

निर्वाचन क्षेत्र नं.	जम्मा मतदाता संख्या	प्राप्त सदर मत सङ्ख्या	प्रतिशत
१	४०,२३०	२८,७७१	७१.५२
२	४१,००१	२९,९१९	७२.९७

खण्ड-१७

विविध

१७.१ मालपोत कार्यालयबाट भएको घरजग्गा रजिष्ट्रेशन संख्या र सोबाट संकलित राजश्व रकम तालिका नं. २२२: घरजग्गा रजिष्ट्रेशन संख्या र सोबाट संकलित राजश्व रकमको तुलनात्मक विवरण

आ.व.	जम्मा		न.पा. भित्र		न.पा. बाहिर	
	रजिष्ट्रेशन संख्या	राजश्व रकम	रजिष्ट्रेशन संख्या	राजश्व रकम	रजिष्ट्रेशन संख्या	राजश्व रकम
२०६६/६७	३,९९५	१,०१,७८,२३८.०	१,६१०	४८,७१,७२१.०	२,३८५	५३,०६,५१७.०
२०६७/६८	५,२६६	१,६६,३२,४१९.५	२,२७१	८८,९१,८७०.०	२,९९५	७७,४०,५४९.५
२०६८/६९	४,८७८	१,५४,६५,६३८.०	१,६४१	७१,२७,०५६.०	३,२३७	८३,३८,५८२.०
२०६९/७०	४,६७७	१,५०,६८,१६९.०	१,५०९	६६,९७,६२३.०	३,१६८	८३,७०,५४६.०
२०७०/७१	४,९२२	१,८६,१०,१२०.०	१,७५९	१,०६,५०,१३८.०	३,१६३	७९,५९,९८२.०

श्रोत: मालपोत कार्यालय, संखुवासभा र चैनपुर

तालिका नं. २२३: लैङ्गिक रूपमा रजिष्ट्रेशन सम्बन्धी तुलनात्मक विवरण

आ.व.	जम्मा रजिष्ट्रेशन संख्या	महिलाको नाममा	पुरुषको नाममा
२०६६/६७	३९९५	६२५	१७९१
२०६७/६८	५२६६	१४१८	१९५८
२०६८/६९	४८७८	१६३४	३२४४
२०६९/७०	४६७७	१५१६	३१६१
२०७०/७१	४९२२	१५४२	३३८०

श्रोत: मालपोत कार्यालय, संखुवासभा र चैनपुर

१७.२ खाँदबारी नगरपालिकाबाट भएको नक्सा पास

तालिका नं. २२४: नक्सा पाससम्बन्धी विवरण, आ.व.२०७०/७१

नक्सा दर्ता संख्या	नयाँ घर संख्या	सम्पन्न भएको	गत सालको पास हुन बाँकी
३०	३०	२०	१०

श्रोत: खाँदबारी नगरपालिका

१७.३ खाद्य संस्थानसम्बन्धी

तालिका नं. २२५: विगत ५ वर्षको आद्यान्न बिक्री परिमाण र आम्दानीको तुलनात्मक विवरण

क्र.सं.	आ.व.	स्थान	वार्षिक कोटा (क्विन्टल)	प्राप्त परिमाण (क्विन्टल)	बिक्री		
					औषत दर प्रति के.जी.	परिमाण (क्विन्टल)	रकम रु.
१	०७०/७१	खाँदवारी	१,५००	२,०६०.५०	३८.२४	१,५८७.३२	६०,७०,४७२.०
		हटियागोला	७००	६३२.१०	४१.७६	६३२.१०	२६,३९,७९०.०
२	०६९/७०	खाँदवारी	१,३००	१,७०५.८५	३७.४८	९८९.१५	३७,०७,३६०.०
		हटियागोला	५००	५००.००	४४.००	५००.००	२२,००,०००.०
		ताम्कु क्षेत्र	५००	५००.००	३३.४६	५००.००	१६,७३,१००.०
३	०६८/६९	खाँदवारी	१,४००	१,४६५.००	३७.८२	६१४.६०	२३,२४,४८५.०
		हटियागोला	६००	५५०.००	४४.००	५५०.००	२४,२०,०००.०
४	०६७/६८	खाँदवारी	१,५००	१,९३२.००	३४.११	१,२७०.१०	४३,३२,५८६.०
		हटियागोला	७००	७००.००	४२.००	७००.००	२९,४०,०००.०
५	०६६/६७	खाँदवारी	२,०००	२,५३०.७६	३२.६०	१,०३९.१५	३३,८७,२२७.५
		हटियागोला	८००	७७५.२७	३६.०८	७७५.२७	२७,९७,२६५.५

श्रोत: खाद्य संस्थान, संखुवासभा

१७.४ ब्रिटिस गोर्खा वेलफेयर स्कीमबाट संचालित योजनाहरू

तालिका नं. २२६: सम्पन्न भएका खानेपानी आयोजनासम्बन्धी विवरण

आ.व. २०६९/७०				
क्र.सं.	नाम	स्थान	लागत रकम रु	लाभान्वित घर परिवार संख्या
१	याफू स्कीम १ खा.पा.आ.	याफू, वार्ड नं. १ र ४	३३,८६,८०८	घर ७८/जनसंख्या ४८०
२	याफू स्कीम २ खा.पा.आ.	याफू, वार्ड नं. १	६,२५,३५४	घर १०/जनसंख्या ७०

आ.व. २०७०/७१ मा कुनैपनि योजना संचालन नभएको ।

आ.व. २०७१/७२				
क्र.स.	नाम	स्थान	लागत र कम रु	लाभान्वित घरपरिवार संख्या
१	मैदाने १ खा.पा.आ.	सिद्धपोखरी वार्ड नं. ३ र ४	३४,२६,८६०	घर ६७/जनसंख्या ४४४
२	मैदाने २ खा.पा.आ.	सिद्धपोखरी वार्ड नं. ३ र ४	१८,२५,७२०	घर ३७/जनसंख्या २३५
३	सल्लेरी खा.पा.आ.	माङ्तेवा वार्ड नं. ४	२,३४,२३७	घर २६/जनसंख्या १८०
४	तेल्लोक खा.पा.आ.	तामाफोक वार्ड नं. २	३०,८१,८२४	घर ७५/जनसंख्या ४४१
५	मैदाने निगाले खा.पा.आ.	नूनढाकी वार्ड नं. ४	२१,७२,८३१	घर ३१/जनसंख्या २१९
६	नूनढाकी फोडूला खा.पा.आ.	नूनढाकी वार्ड नं. ५	२३,२५,७३१	घर ४३/जनसंख्या २५१

तालिका नं. २२७: सम्पन्न भएका भोलुङ्गे पुल आयोजनासम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)

क्र.स.	नाम	लम्बाई (मी.)	जोड्ने स्थान	लागत रकम रु	लाभान्वित जनसंख्या
१	सभाखोला भोलुङ्गे पुल	१००	सभाखोला र बाढविसे	५७,४७,७२०.६६	५०००
२	भालुखोला (I) भोलुङ्गे पुल मर्मत	६०	सित्तलपाटी २	५३,८५३.५५	२०००
३	कागुवाखोला भोलुङ्गे पुल	६६	दिदिङ्ग ४ र ५	३५,८८,६८०.१९	१०००

१७.५ रुद्राक्ष खरिद बिक्रीका लागि वितरण भएको इजाजत पत्र

तालिका नं. २२८: जिल्ला विकास समितिको कार्यालयमा रुद्राक्ष खरिद बिक्रीका लागि वितरण भएको इजाजत पत्रसम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७१/७२)

क्र.सं.	इजाजत लिनेको वर्ग	इजाजत पत्र लिनेको संख्या	कैफियत
१	क	९	इजाजत दस्तुर रु.१०,०००/-
२	ख	१८५	इजाजत दस्तुर रु.५,०००/-
३	ग	७७	इजाजत दस्तुर रु.१,०००/-
जम्मा		२७१	

जिल्ला विकास समिति अन्तर्गत स्थानिय स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक पूर्वाधार विकास अनुदान कार्यक्रम र नागरिक सचेतना केन्द्र सम्बन्धी विवरण अनुसूची ३२ मा प्रस्तुत गरिएको छ। १७.६ बाढी पहिरोबाट भएको क्षति र राहत

१७. ६ बाढी पहिरोबाट भएको क्षति र राहत सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. २२९: मिति २०७२ सालको जेष्ठ र असार महिनामा भएको बाढी पहिरोबाट भएको क्षति र तत्काल बाँडिएको राहतसम्बन्धी विवरण (२०७१/७२ को मात्र)

क्र.सं.	क्षतिको प्रकार	क्षतिको विवरण	राहतको विवरण
१	मृत्यु	२ जना (नुम र पाथिभरा गाविस)	प्रति मृतक रु.४० हजार
२	घाइते	१ जना (पाथिभरा)	
३	बेपत्ता	४ जना (नुम र पाथिभरा गाविस)	
४	पुल (भोलुङ्गे र काठ)	१५ वटा	
५	माइक्रो हाइड्रो पावर	४ वटा	
६	कृषिवाली तथा जग्गा जमिन	करिब १३ करोड	
७	पशुपंक्षी	१५२ वटा (करिब १८ लाख)	
८	विस्थापित	जम्मा २२२ परिवार	नगद, बन्दोवस्ती, खाद्य तथा गैर खाद्य सामग्रीहरु
	मकालु गाविस	६६ घर परिवार	नगद ५ हजारका दरले ५ परिवारलाई
	हटिया गाविस	८ घर परिवार	
	पाथिभरा गाविस	७९ घर परिवार	
	पावाखोला गाविस	६९ घर परिवार	नगद रु.२ हजारमा दरले १६ परिवार र ५ हजारका दरले ५ परिवारलाई
	नुम गाविस		नगद रु.२ हजारमा दरले १३ परिवारलाई
	जलजला	२ घर परिवार	
	चैनपुर न.पा.	२ घर परिवार	

श्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभा

१७.७ महाभुकम्प तथा त्यसपछिका पराकम्पबाट भएको क्षति

तालिका नं. २३०: मिति २०६८/०६/०१ र २०७२/०१/१२ गतेको महाभुकम्प तथा त्यसपछिका पराकम्पबाट भएको क्षतिको विवरण

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स	२०६८/०६/०१				२०७२/१/१२ र २९			कैफियत
		पूर्ण	आंशिक	सामान्य	जम्मा	पूर्ण	आंशिक	जम्मा	
१	खाँदवारी न.पा	२२०	८१२	४२७	१,४५९	१,१११	१,७२५	२,८३६	
२	चैनपुर न.पा.					६४	१६२	२२६	
३	मादी न.पा.					४८	५४५	५९३	
४	बाला	२०	७४	३५	१२९	७१	१४६	२१७	
५	मकालु	१२	१४	१०२	१२८	५९	५७	११६	
६	जलजला	२३	१८५	३३	२४१	५३	१०५	१५८	
७	ताम्कु	१६	८३	०	९९	४२	४३	८५	
८	धुपु	३८	१०२	१०१	२४१	४२	९६	१३८	
९	माङ्तेवा	३७	८९	१८	१४४	४१	१०१	१४२	
१०	मत्स्यपोखरी	२८	४१	४४	११३	४१	३९	८०	
११	सिसुवाखोला	२	१४	३८	५४	४०	३७	७७	
१२	सित्तलपाटी	२८	१८६	२४०	४५४	३४	८१	११५	
१३	स्यावुन	३९	६९	२१०	३१८	३१	१०१	१३२	
१४	आँखीभूर्ई	१२	३९	३६७	४१८	२८	१६८	१९६	
१५	नुम	११	६८	१९९	२७८	२८	९१	११९	
१६	वाना	९	७२	१३५	२१६	२३	१८९	२१२	
१७	माम्लिङ्ग	१६	३८५	१९	४२०	२१	३१२	३३३	
१८	तामाफोक	२४	२०९	२९	२६२	१७	१८४	२०१	
१९	सभापोखरी	५८	६६	४८	१७२	१५	२७	४२	
२०	पाथीभरा	७५	२०८	१३५	४१८	१४	२९	४३	
२१	याफू	२	४६	११४	१६२	१४	७	२१	
२२	हटिया	२	१९	१६	३७	१३	४०	५३	
२३	बाह्रविसे	३५	८१	९८	२१४	१२	३७	४९	
२४	पावाखोला	२७	३१	२६	८४	१२	२०	३२	
२५	दिदिङ्ग	१८	४०	१	५९	१०	४३	५३	
२६	चेपुवा	०	०	११	११	२	१४	१६	

क्र.सं.	न.पा./गा.वि.स	२०६८/०६/०१				२०७२/१/१२ र २९			कैफियत
		पूर्ण	आँशिक	सामान्य	जम्मा	पूर्ण	आँशिक	जम्मा	
२७	नुनढाकी	५	२४	७३	१०२	०	१३	१३	
२८	किमाथाङ्गा	०	१	२	३	०	३१	३१	
२९	मादीमुलखर्क	१०३	४५६	४६०	१,०१९				
३०	मावादिन	३	१७	३८	५८				
३१	मादीराम्वेनी	२२	१४७	४५९	६२८				
३२	खराङ्ग	५	३०	४९	८४				
३३	सिद्धकाली	५९	७६	८६	२२१				
३४	चैनपुर	३१	८८	१०१	२२०				
३५	वानेश्वर	१५	१६८	६०	२४३				
३६	सिद्धपोखरी	१४	२८	१३२	१७४				
	जम्मा	१,००९	३,९६८	३,९०६	८,८८३	१,८८६	४,४४३	६,३२९	

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभा (२०७२/०२/२१ सम्मको तथ्यांकमा आधारित)

१७.८ निर्माणसम्बन्धी जिल्लाको दररेट

तालिका नं.२३१: जिल्ला दररेट निर्धारण समिति, संखुवासभाको २०७१/०४/२८ को बैठकको निर्णयअनुसार

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आ.व. अनुसार दररेट			कैफियत
			२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	
१	ज्याला तर्फ					
१.१	श्रमिक ज्याला तर्फ					
	(क) दक्ष: सिकर्मी, डकर्मी, बज्रकर्मी, नकर्मी, पेन्टर, प्लम्बर, जाली बुन्ने मिस्त्री, इलेक्ट्रिसियन आदि	जना	५००	५५०	६५०	प्रतिदिन ८ घण्टा
	(ख) अदक्ष: चैनमेन, सर्वे हेल्पर, टेप म्यान, ड्रिलर सहायक आदि	जना	४५०	४७०	५५०	प्रतिदिन ८ घण्टा
	(ग) ज्यामी चौकिदार आदि	जना	३७५	४२०	५००	प्रतिदिन ८ घण्टा
	(घ) विजुली वाइरिङ्ग	प्वाइन्ट	४५	५०	५५	
	(ङ) सुपरभाइजर, अ.स.ई. कोर्ष उर्तिण	जना	-	-	५७५	प्रतिदिन ८ घण्टा
	(च) सुपरभाइजर, अ.स.ई. कोर्ष अनुर्तिण	जना	४५०	५३५	६५०	प्रतिदिन ८ घण्टा
	(छ) ड्रिलर प्लाण्टर	जना	६००	६५०	७५०	प्रतिदिन ८ घण्टा
१.२	मेशिन औजार (Dozer, Excavator) आदि					
	(क) नरम माटो र कडा माटो	घ.मी.	४५	४५	५५	
	(ख) साधारण चट्टान र मध्यम चट्टान	घ.मी.	१००	१००	१२०	
	(ग) कडा चट्टान	घ.मी.	४५०	४५०	५००	
	(घ) कडा चट्टान (चिजेलिङ्ग गर्नु पर्ने खालको)	घ.मी.	१०००	१०००	१०००	
	(ङ) विभिन्न किसिमको माटो काटी पुर्ने काम	घ.मी.	३००	५००	५००	

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आ.व. अनुसार दररेट			कैफियत	
			२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२		
१.३	ढुङ्गा, गिट्टी फुटाउने, काठ चिर्ने आदि						
	(क) ढुङ्गा फुटाउने	घ.मी.	५००	५००	५००		
	(ख) गिट्टी फुटाउने	घ.मी.	१२५०	१८००	१८००		
	(ग) च्याप्टो ढुङ्गा फुटाउने (फ्लोरिडमा प्रयोग हुने)	व.मी.	४०	४४	५०		
	(घ) साल तथा अन्य काठ कटिङ्ग, लईङ्ग, सईङ्ग सहित	व.मी.	१७५००	१७५००	१९५००		
१.४	ट्रक, ट्रयाक्टरमा ढुङ्गा, बालुवा, गिट्टी, रोडा, ग्राभेल, लोड, अनलोड	घ.मी.	-	१००	१२०		
२	ढुबानी तर्फ (निर्माण सामग्री र अन्य विविध प्रकारका सामानहरु)						
२.१	भरियाद्वारा						
	(क) ढुङ्गा, गिट्टी र बालुवा	घ.मी.	१२५०	१८००	१९८०	प्रति कोष	
	(ख) साल काठ	घ.मी.	५०००	५०००	५५००	प्रति कोष	
	(ग) अन्य लोकल काठ	घ.मी.	३५००	३८५०	४०००	प्रति कोष	
	(घ) सजिलो भारी (ढाकरमा अटने र नफुटने) खानेपानीका फिटिङ्गका सामानहरु नटबोल्ड, खाद्यान्न आदि	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	१.७ २.०	२.५ २.८	२.७५ ३.०	प्रति कोष प्रति कोष
	(ङ) असजिलो भारी रोलिङ्ग सटर, कोल्याबसिबल गेट, सिसा, औषधीका डब्बाहरु, फिटनाशक विषधी, बुनेका ग्यावियन जाली आदि	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	२.५ २.८	३.० ३.३	३.३० ३.६०	प्रति कोष प्रति कोष
	(च) चुरोटका भारी, डोम र ट्युब लाईटका सामानहरु, स्टेशनरी, स्यानेटरी, तयारी तथा थोक कपडाका सामानहरु आदि	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	१.७५ २.१	२.६० २.९०	२.८५ ३.२०	प्रति कोष प्रति कोष
	(छ) ग्यावियन तार, जि.आइ.पाईप, एच.डि.पि.पाईप, एम.एस. रड, च्यानल, ग्रिल, बारबेड तार, फर्निचर, इलेक्ट्रिकल फिटिङ्ग, कोलटार, इन्धनहरु, सिमेन्ट र रासायनिक मल आदि	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	२.२ २.६	२.७० ३.१०	२.९५ ३.४०	प्रति कोष प्रति कोष
	(ज) जस्तापाता प्लेनसिट, सि.जि.आई. सिट (२४ देखि २८ गोजसम्मका)	८ फिट लामो ८ फिट छोटो मगरा	वण्डल वण्डल र.फि.	१५० १३० १.१	१६५.० १४३.० १.२०	१८०.० १५५.० १.२०	प्रति कोष प्रति कोष प्रति कोष
	(झ) विजुलीका धानुका पोलहरु, कर्नर स्टेल्स, ५० के.जी.भन्दा माथिका इलेक्ट्रिकल पाटपुर्जाहरु (ट्रान्सफर्मर बाहेक) भोलुङ्गे पुलका सामानहरु (नटबोल्ड बाहेक), कन्डक्टर तार (विजुलीको लाइन प्रसारण नाङ्गो तार), विस्फोटक पदार्थ आदि	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	३.७५ ४.३	४.२० ४.७५	४.६० ५.२०	प्रति कोष प्रति कोष
	(ञ) ट्रान्सफर्मर भोलुङ्गे पुलका लट्टा	के.जी.	६.५	७.०	७.७०	प्रति कोष	
	(ट) मौरीको घर	हिउँदमा बर्षामा	के.जी. के.जी.	३.५ ३.८	३.८५ ४.२०	४.२० ४.६०	प्रति कोष प्रति कोष
	(ठ) पशुपंक्षी						
	बंगुर ३-८ हप्ताको	गोटा	२०	२२.०	२४.२०	प्रति कोष	
	बंगुर ९-१५ हप्ताको	गोटा	२६	२९.०	३१.९०	प्रति कोष	
	कुखुराको चल्ला १-५ हप्ताको	गोटा	१.२५	१.५०	१.६५	प्रति कोष	
	कुखुराको चल्ला ६-८ हप्ताको	गोटा	१.६०	१.८०	१.९५	प्रति कोष	
	रांगा, साँढे, गाई, भौसी	गोटा	१०५.०	११६	१२७.६०	प्रति कोष	
	गाई, भौसी (लैनो)	गोटा	१५०.०	१६५	१८१.५०	प्रति कोष	
	बोका, भेडा आदि	गोटा	७०.०	७७	८४.७०	प्रति कोष	

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आ.व. अनुसार दररेट			कैफियत	
			२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२		
२.२.	ट्रक, ट्रयाक्टरद्वारा						
	(क) दुझा, गिट्टी र वालुवा	कच्ची सडक	घ.मी.	-	१००	११०	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	घ.मी.	-	७०	७७	प्रति कि.मी.
	(ख) साल काठ	कच्ची सडक	घ.मी.	४८.०	७०	७७	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	घ.मी.	२४.०	४०	४४	प्रति कि.मी.
	(ग) अन्य लोकल काठ	कच्ची सडक	घ.मी.	-	-	४०	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	घ.मी.	-	-	२५	प्रति कि.मी.
	(घ) निर्माण सामग्री (माथि उल्लेखित भरियाद्वारा ढुवानी हुने सवै)						
	हिउँदमा						
	सजिलो भारी कच्ची सडक	के.जी.	०.०६	०.०६	०.०६	प्रति कि.मी.	
	असजिलो भारी कच्ची सडक	के.जी.	०.०८	०.०८	०.०८	प्रति कि.मी.	
	सजिलो भारी पक्की सडक	के.जी.	०.०३	०.०३	०.०३	प्रति कि.मी.	
	असजिलो भारी पक्की सडक	के.जी.	०.०५	०.०५	०.०५	प्रति कि.मी.	
	वर्षामा						
	सजिलो भारी कच्ची सडक	के.जी.	०.०९	०.०९	०.०९	प्रति कि.मी.	
	असजिलो भारी कच्ची सडक	के.जी.	०.१२	०.१२	०.१२	प्रति कि.मी.	
	सजिलो भारी पक्की सडक	के.जी.	०.०३	०.०३	०.०३	प्रति कि.मी.	
	असजिलो भारी पक्की सडक	के.जी.	०.०५	०.०५	०.०५	प्रति कि.मी.	
	(ङ) कृषि सम्बन्धी मल, बिउ						
	हिउँदमा	कच्ची सडक	के.जी.	०.०६५	०.०६५	०.०६५	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	के.जी.	०.०४५	०.०४५	०.०४५	प्रति कि.मी.
	वर्षामा	कच्ची सडक	के.जी.	०.१०५	०.१०५	०.१०५	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	के.जी.	०.०५५	०.०५५	०.०५५	प्रति कि.मी.
	(च) तराईको १ नं. ईटा						
	हिउँद/वर्षामा	कच्ची सडक	गोटा	-	-	०.१६	प्रति कि.मी.
		पक्की सडक	गोटा	-	-	०.११	प्रति कि.मी.
	(छ) ट्रयाक्टर, ट्रली सहित भाडा (ईन्धन बाहेक)	हाइड्रोलिक	प्रतिदिन	३०००	४०००	५०००	प्रति दिन ८ घण्टा
		ननहाइड्रोलिक	प्रतिदिन	-	३५००	४०००	प्रति दिन ८ घण्टा

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आ.व. अनुसार दररेट			कैफियत
			२०६९/७०	२०७०/७१	२०७१/७२	
३	निर्माण सामग्री तर्फ					
३.१	स्थानीय स्तरका					
	(क) खोलामा चालेको बालुवा	घ.मी.	३२५	४००	४४०	
	(ख) खोलामा नचालेको बालुवा, ग्राभेल	घ.मी.	२५०	२५०	२७५	
	(ग) खोलाको ढुङ्गा	घ.मी.	२४०	२४०	२६४	
	(घ) ढुङ्गा खानी चार्ज					
	खाँदवारी न.पा., चैनपुर न.पा. र मुढेशनिश्चरे	घ.मी.	४००	४२५	४२५	
	यी बाहेक अन्य गा.वि.स.हरूमा	घ.मी.	२२५	२५०	२५०	
	(ङ) कसरको गिट्टी	१० मि.मि. घ.मी.	१८००	१८००	२०००	
		२० मि.मि. घ.मी.	१२५०	१२५०	१४५०	
		३० मि.मि. घ.मी.	५५०	५५०	७५००	
	(च) बाँस (कटिङ्ग, लाइङ्ग, सड्ङ्ग, ट्रान्सपोर्टसन सहित)	गोटा	१३०	१७५	२००	
	(छ) खरको (ट्रान्सपोर्टसन सहित), २५ मुठा	गोटा	६०	९०	१००	
	(ज) चिमनी भट्टाको इटा नं. १	गोटा	२००	२५०	२५०	
	स्थानीय स्तरका ईटा	प्रतिहजार	२२०००	२२०००	२२०००	
३.२	जिल्ला बाहिरबाट आयात हुने निर्माण सामग्रीहरू (मोरङ्ग जिल्लाको स्विकृत दररेटलाई कायम गरी दुबानी जोड्ने)					
४	रोयल्टी तर्फ					
	(क) खोलाबाट निकालिएको ढुङ्गा, बालुवा, गिट्टी, रोडा, ग्राभेल	घ.मी.	७०.५६	७०.५६	७०.५६	
	(ख) साल तथा अन्य स्थानीय काठहरू	घ.मी.	नेपाल सरकारले तोके बमोजिम			
५	विरुवा खरिद					
	(क) काष्ठ प्रजाति पोलिथिन व्यागमा उत्पादित					
	रुद्राक्ष, चाप, हाडे, ओखर, लौठ सल्ला, धुपी सल्ला	प्रतिगोटा	१०	११	१२	
	खयर, चिलाउने, कटुस, बडहर, उत्तीस, टाँकी, इपिल, मसला आदि	प्रतिगोटा	७	७.७०	८.७०	
	(ख) जडीबुटी प्रजाति पोलिथिन व्यागमा उत्पादित					
	चिराइतो लगायत अन्य जडिबुटी	प्रतिगोटा	८	८.८०	९.८०	
	(ग) घाँस प्रजाती					
	अम्रिसो	प्रतिगोटा	२.५०	३	३.३०	
	लेमनग्रास, सिट्रोनेला, पामारोजा, नेपियर	प्रतिगोटा	०.५०	०.६०	०.७०	
	(घ) गैर काष्ठ प्रजाति पोलिथिन व्यागमा उत्पादित					
	लोक्ता, अगैली, सजिवन (कदम)	प्रतिगोटा	६	७	८	

पुनश्चः १. वर्षा यामः आषाढ, श्रावण, भदौ

२. किमाथांका, हटिया, चेपुवा, पावाखोला र मकालु गरी ५ गा.वि.स.मा २०%, पाथिभरा, याफु, ताम्कु, बाला र सिसुवामा दररेटमा ५% थप गर्ने । तर त्यस्तो थप नुम र सित्तलपाटी गा.वि.स.देखि मात्र सुरु गर्ने ।

१७.५ जिल्लामा प्रमुख प्रशासकहरु

तालिका नं. २३२: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा हालसम्म बहाली हुनु भएका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरु

क्र.सं.	नाम, थर	बहाल रहेको अवधी		कैफियत
		देखि	सम्म	
१	श्री जगन्नाथ भक्त श्रेष्ठ	२०२८/१०	२०३१/६/१३	
२	श्री डि.बी.भट्टराई	२०३१/७/१८	२०३१/९/११	का.मु.
३	श्री लक्ष्मणप्रसाद खरेल	२०३१/९/९	२०३३/५/९	
४	श्री किरणकुमार शर्मा	२०३३/५/२५	२०३५/४/१०	
५	श्री कलाधर शर्मा	२०३५/४/११	२०३८/६/४	
६	श्री डि.बी.भट्टराई	२०३८/६/४	२०४०/११/१२	
७	आत्मा शर्मा चापागाई	२०४०/११/२४	२०४२/११/१६	
८	श्री मदनप्रसाद अर्याल	२०४२/११/१९	२०४५/१/१५	
९	श्री जनकराज ढुङ्गाना	२०४५/१/२७	२०४६/३/३	
१०	श्री नारायण प्रसाद ओझा	२०४६/४/३०	२०४७/४/३	
११	श्री देवराज रेग्मी	२०४७/२/१०	२०४८/७/२३	
१२	श्री वैद्यनाथ मल्लिक	२०४८/८/२६	२०४९/९/५	
१३	श्री सुशिल जंग ब. राणा	२०४९/९/१७	२०५१/११/२	
१४	श्री गणेशप्रसाद ढकाल	२०५१/११/१७	२०५२/३/४	
१५	श्री भरतमणि रिसाल	२०५२/३/१८	२०५२/८/१५	
१६	श्री बैकुण्ठबहादुर अधिकारी	२०५२/८/२०	२०५३/६/३०	
१७	श्री विष्णुप्रसाद अर्याल	२०५३/११/२	२०५४/९/१४	
१८	श्री रामेश्वर प्रसाद घिमिरे	२०५४/९/२०	२०५५/६/५	
१९	श्री रामकृष्ण भूर्तेल	२०५५/६/६	२०५६/८/१५	
२०	श्री वसन्तराज भट्टराई	२०५६/८/२१	२०५७/३/२८	
२१	श्री यादवप्रसाद ढुङ्गाना	२०५७/४/३	२०५८/३/३१	
२२	श्री नेत्रप्रसाद शर्मा	२०५८/४/१	२०५८/१०/५	
२३	श्री हरिकृष्ण खतिवडा	२०५८/१०/२४	२०६२/६/१९	
२४	श्री चिरिञ्जीवी अधिकारी	२०६२/६/२३	२०६३/३/२४	
२५	श्री मुकुन्द अधिकारी	२०६३/३/२५	२०६५/७/८	
२६	श्री तुलसीप्रसाद गौतम	२०६५/७/२०	२०६६/८/१०	

क्र.सं.	नाम, थर	बहाल रहेको अवधी		कैफियत
		देखि	सम्म	
२७	श्री शत्रुघ्नप्रसाद पुडासैनी	२०६६/८/२२	२०६६/१२/४	
२८	श्री राजीव पोखेल	२०६६/१२/५	२०६८/३/७	
२९	श्री कैलाशनाथ खरेल	२०६८/३/१७	२०६८/१०/२५	
३०	श्री होमबहादुर खड्का	२०६८/१०/२७	२०६८/१२/२०	
३१	श्री सिताराम कार्की	२०६८/१२/२२	२०६९/५/२२	
३२	श्री विष्णुकुमार कार्की	२०६९/६/१०	२०७१/१/२५	
३३	श्री नन्दीकेशर त्रिपाठी	२०७१/१/२९	२०७१/८/१७	
३४	श्री गंगाबहादुर क्षेत्री	२०७१/८/१८	हालसम्म	

तालिका नं. २३३: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा हालसम्म कार्यरत सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरू

क्र.सं.	नाम, थर	दर्जा	बहाल रहेको अवधी		कैफियत
			देखि	सम्म	
१	श्री टिकादत्त निरौला	प्र.अ.	२०३९/१/९	२०३९/६/२४	
२	श्री शान्तप्रसाद पौडेल	प्र.अ.	२०३९/९/८	२०४१/१०/६	
३	श्री सूर्यप्रसाद भट्टराई	प्र.अ.	२०४१/११/१३	२०४४/६/९	
४	श्री शम्भुप्रसाद घिमिरे	प्र.अ.	२०४४/८/६	२०४७/१/१९	
५	श्री बाबुराम लामिछाने	प्र.अ.	२०४७/२/२०	२०४७/४/३०	
६	श्री दुर्गामणी सापकोटा	प्र.अ.	२०४७/४/३०	२०४८/१०/१०	
७	श्री महेन्द्रलाल श्रेष्ठ	प्र.अ.	२०४८/११/१२	२०५०/६/२९	
८	श्री कमलकान्त रेग्मी	स.प्र.जि.अ.	२०५१/२/२९	२०५१/१२/१६	
९	श्री भिमप्रसाद अधिकारी	स.प्र.जि.अ.	२०५२/९/१६	२०५३/११/२	
१०	श्री कालीप्रसाद पराजुली	स.प्र.जि.अ.	२०५४/१/२४	२०५५/६/२८	
११	श्री महेशकुमार लम्साल	स.प्र.जि.अ.	२०५५/८/१८	२०५६/१२/२९	
१२	श्री राममणी पोखरेल	स.प्र.जि.अ.	२०५७/१/४	२०५८/४/२६	
१३	श्री नन्दीकेशर त्रिपाठी	स.प्र.जि.अ.	२०५८/११/१९	२०६१/७/१७	
१४	श्री पवन सुवेदी	स.प्र.जि.अ.	२०६१/८/२७	२०६३/५/२१	
१५	श्री कुष्णप्रसाद सुवेदी	स.प्र.जि.अ.	२०६३/९/९	२०६५/९/२४	
१६	श्री राजेन्द्र सिग्देल	स.प्र.जि.अ.	२०६५/११/१८	२०६६/११/२५	

क्र.सं.	नाम, थर	दर्जा	बहाल रहेको अवधि		कैफियत
			देखि	सम्म	
१७	श्री काशीनाथ शर्मा	स.प्र.जि.अ.	२०६६/११/१८	२०६९/१२/२७	
१८	श्री चन्द्रकान्त न्यौपाने	स.प्र.जि.अ.	२०६९/२/२८	२०६९/१२/२७	
१९	श्री सतीशकुमार भट्टराई	स.प्र.जि.अ.	२०७०/१/५	२०७०/११/११	
२०	श्री रोहिणी आचार्य	स.प्र.जि.अ.	२०७०/११/२१	२०७१/६/७	
२१	श्री मोहनमणि घिमिरे	स.प्र.जि.अ.	२०७१/६/८	हालसम्म	

तालिका नं. २३४: जिल्लामा हालसम्मका स्थानीय विकास अधिकारीहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	नामथर	कार्य अवधि	
			देखि	सम्म
१	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री ईश्वर श्रेष्ठ		
२	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री कृष्णप्रसाद जोशी		
३	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री नरप्रसाद सुवेदी		
४	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री खेमराज नेपाल		
५	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री चन्द्रकुमार श्रेष्ठ		
६	पंचायत तथा विकास अधिकारी	श्री भकबहादुर रायमाझी		
७	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री लोकनाथ दाहाल	२०३८	
८	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री इन्द्रकुमार श्रेष्ठ	२०३९	
९	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री कमलेशकुमार उपाध्याय	२०४०/२/१	२०४३/११/१२
१०	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री हरिहर शर्मा	२०४४/२/३१	२०४७/२/१४
११	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री महाप्रसाद भण्डारी	२०४७/३/४	२०४७/११/१४
१२	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री ओमप्रसाद गौतम	२०४८/५/१४	२०४९/५/३१
१३	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री बलराम शर्मा	२०४९/५/२९	२०४९/८/५
१४	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री दण्डपाणी बराल	२०४९/८/५	२०४९/८/२४
१५	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री दिलिपकुमार चापागाई	२०४९	२०५०/२/१५
१६	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री नारायणप्रसाद काफ्ले	२०५०/३/६	२०५०/६/१३
१७	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री मुकुन्दराज प्रकाश घिमिरे	२०५०/६/१०	२०५२/१/२२
१८	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री शिवेन्द्र पुरुष ढकाल	२०५२/१/२१	२०५२/१०/५
१९	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री राजेन्द्रप्रसाद पराजुली	२०५२/११/१३	२०५४/११/२०
२०	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री गोपालजी श्रेष्ठ	२०५४/११/११	२०५७/१०/१३
२१	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री दयाराम ठाकुर	२०५७/११/१३	२०५८/१०/०९
२२	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री सुर्यनाथ कोइराला	०५/११/५	२०६०/६/२५

क्र.सं.	पद	नामथर	कार्य अवधि	
			देखि	सम्म
२३	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री मेघनाथ काफ्ले	२०६०/६/५	२०६२/७/१
२४	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री दिलिपकुमार चापागाई	२०६२/७/२	२०६३/३/८
२५	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री विन्दुप्रसाद गुरगाई	२०६३/३/८	२०६३/४/११
२६	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री दिननाथ लम्साल	२०६३/४/२१	२०६३/६/१०
२७	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री विन्दुप्रसाद गुरगाई	२०६३/६/३	२०६४/४/२४
२८	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री शेरबहादुर ढुङ्गाना	२०६४/४/२३	२०६५/८/१५
२९	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री युवराज सुवेदी	२०६५/९/३	२०६६/१०/१७
३०	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री पशुपतिनाथ आचार्य	२०६६/९/१६	२०६७/७/२२
३१	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री भुपालबहादुर निरौला	२०६७/८/२७	२०६८/०९/४
३२	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री मोहन पौडेल	२०६८/१०/०२	२०६९/०९/३०
३३	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री लिला अधिकारी ओझा	२०६९/०२/८	२०७१/२/७
३४	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री कृष्णप्रसाद धिताल	२०७१/०२/७	२०७२/०९/६
३५	स्थानीय विकास अधिकारी	श्री कृष्णप्रसाद सुवेदी	२०७१/१२/२९	

१७.१० जिल्लास्तरीय कार्यालय तथा सम्पर्क नम्बर

तालिका नं. २३५: कार्यालयको नामावली तथा सम्पर्क नम्बरहरु

क्र.सं.	सदरमुकामस्थित जिल्लास्तरीय कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	५६०१३३
२	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय	स्थानीय विकास अधिकारी	५६०१४४
३	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जिल्ला शिक्षा अधिकारी	५६०१०५
४	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	कोष नियन्त्रक	५६०४४०
५	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	जनस्वास्थ्य प्रमुख	५६०१८९
६	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	५६०४८७
७	उत्तर दक्षिण (कोशी) सडक आयोजना	आयोजना प्रमुख	५६०८११
८	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन अधिकृत	५६०१३५
९	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	डिभिजन इन्जिनियर	५६००४५
१०	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	पशु सेवा अधिकृत	५६०१५९
११	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	भू संरक्षण अधिकृत	५६०१२४
१२	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	निर्वाचन अधिकृत	५६०२७३
१३	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	महिला विकास अधिकृत	५६०२००
१४	मालपोत कार्यालय	मालपोत अधिकृत	५६०१९६
१५	खानेपानी तथा सरसफाई सबडिभिजन कार्यालय	सब डिभिजन प्रमुख	५६०११०
१६	जिल्ला हुलाक कार्यालय	हुलाक अधिकृत	५६०१५२
१७	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	कविराज	५६००१
१८	नापी शाखा	नापी अधिकृत	५६०१४५
१९	कारागार शाखा	जेलर	५६०१८०
२०	स्थानिय शान्ति समितिको कार्यालय	सचिव	५६०६९६
२१	खाँदवारी नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	५६०१४१
२२	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज (सम्पर्क कार्यालय)	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	५६०१३६
२३	डिभिजन सडक कार्यालय, तुम्बिङ्गटार	डिभिजन प्रमुख	५७५०८७
२४	नागरिक उड्डयन कार्यालय, तुम्बिङ्गटार	कार्यालय प्रमुख	६३०२३८

क्र.सं.	सदरमुकामस्थित सुरक्षा निकायका जिल्लास्तरीय कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	श्री दल गुल्म	सेनानी	५६०२८३
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रहरी नायव उपरीक्षक	५६०१४०
३	शसस्त्र प्रहरी बल, स.मु.सु. वेसक्याम्प, मानेभञ्ज्याङ्ग	शसस्त्र प्रहरी निरिक्षक	५६१११५
४	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	अनुसन्धान अधिकृत	५६०१५१
क्र.सं.	सदरमुकामस्थित जिल्लास्तरीय सरकारी/अर्धसरकारी/संस्थान/समिति	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि., शाखा कार्यालय	प्रबन्धक	५६००५५
२	नेपाल बैंक लि., शाखा कार्यालय	प्रबन्धक	५६०२८४
३	कृषि विकास बैंक लि., शाखा कार्यालय	प्रबन्धक	५६०१६६
४	नेपाल खाद्य संस्थान, शाखा कार्यालय	शाखा प्रमुख	५६०२०१
५	नेपाल विद्युत प्राधिकरण, खाँदवारी वितरण केन्द्र	शाखा प्रमुख	५६०१७८
६	नेपाल टेलिकम, दूर संचार कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	५६०२२२
७	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको कार्यालय	उद्योग अधिकृत	५६०११३
क्र.सं.	चैनपुरस्थित जिल्लास्तरीय सरकारी कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	संखुवासभा जिल्ला अदालत	जिल्ला न्यायधिस	५७०१९६
२	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	जिल्ला नयायधिवक्ता	५७०११८
३	इलाका प्रशासन कार्यालय	शाखा अधिकृत	५७०१२९
४	नापी शाखा	नापी अधिकृत	५७०२४६
५	मालपोत कार्यालय	मालपोत अधिकृत	५७०१५१
६	चैनपुर नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	५७०१३१
७	मादि नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	५७०
क्र.सं.	चैनपुरस्थित जिल्लास्तरीय सुरक्षा निकायको कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	सशस्त्र प्रहरी बल, अरुण गुल्म, चैनपुर		५७०२४८
क्र.सं.	चैनपुरस्थित जिल्लास्तरीय सरकारी/अर्धसरकारी कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
३	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि., शाखा कार्यालय	प्रबन्धक	५७०१५५
४	कृषि विकास बैंक लि., शाखा कार्यालय	प्रबन्धक	५७०१६६
५	नेपाल टेलिकम, दूर संचार कार्यालय	कार्यालय प्रमुख	५७०२२२
क्र.सं.	अन्य कार्यालयहरु	प्रमुखको पद	फोन नं.
१	वरुण बहुमुखी क्याम्पस	क्याम्पस प्रमुख	५६००९५
२	हिमालय किरण बहुमुखी क्याम्पस	क्याम्पस प्रमुख	५६०३१५
३	उद्योग वाणिज्य संघ, संखुवासभा	अध्यक्ष	५६०१६१
४	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	अध्यक्ष	५६०१९०
५	पत्रकार महासंघ	अध्यक्ष	
६	नागरिक समाज	अध्यक्ष	
७	ब्रिटिस बेलफेयर	प्रमुख	५६०१०१
८	डिभिजन सहकारी कार्यालय, धनकुटा	डिभिजन प्रमुख	२६५२०२९२

तालिका नं. २३६: जिल्लामा क्रियाशील राजनैतिक दल, प्रमुख तथा सम्पर्क नम्बरहरू

तालिका नं. २३०: जिल्लामा क्रियाशील राजनैतिक दल, प्रमुख तथा सम्पर्क नं.

क्र.सं.	राजनैतिक पार्टीको नाम	पार्टी प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.
१	नेपाली काँग्रेस	मुक्तिसिंह राई	९८५२०४८०३७
२	नेकपा एमाले	हेमराज भिमिरे	५६०१०३
३	एनेकपा (माओवादी)		
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी		
५	नेकपा माओवादी		
६	रा.प्र.पा.(नेपाल)		
७	नेकपा माले		
८	राष्ट्रिय जनमोर्चा		
९	संघीय समाजवादी पार्टी		
१०	अखण्ड नेपाल पार्टी		

१७.११ जिल्लाका आदिवासी/जनजातिहरू सम्बन्धी विवरण

संखुवासभा जिल्लामा आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन २०५८ ले अनुसूचित गरेका ५९ वटा आदिवासी/जातजातिहरू मध्ये जनगणना २०६८ बाट प्राप्त नतिजा अनुसार १७ आदिवासी/जातजातिहरू पाइएको छ । तिनीहरू राई, तामाङ्ग, शेर्पा, लिम्बू, गुरुङ्ग, नेवार, याख्खा, मगर, भोटे, कुमाल, ल्होमी, घर्ती/भुजेल, माभी, तोक्पेगोला, बोटे, राजवंशी, दनुवार रहेका छन् । त्यसमध्ये नेवार विकसित वा उन्नत समूहमा पर्दछन् भने लिम्बू, गुरुङ्ग, शेर्पा, मगर, याख्खा र राई सुविधाबाट बञ्चित समूहमा पर्दछन् । त्यसैगरी राजवंशी, तामाङ्ग, तोक्पेगोला, भुजेल, भोटे र कुमाल सीमान्तकृत समूहमा र माभी, बोटे, दनुवार र ल्होमी जातिहरू अति सीमान्तकृत समूहमा पर्दछन् । अन्तिम समूह लोपान्मुख समूहका कुनैपनि जातिहरू भने पाइएको छैन ।

नेपाल आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन २०५८ ले अनुसूचित गरेका ५९ वटा आदिवासी/जातजातिहरूको तालिका अनुसूची-३० मा दिइएको छ ।

१७.१२ तथ्याङ्क कार्यालय एक परिचय

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयअन्तर्गत रहेको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना तथ्याङ्क ऐन २०१५ बमोजिम वि.सं. २०१५ साल मार्ग १५ गते भएको हो । तथ्याङ्क ऐन, २०१५ र नियमावली, २०४१ मा ब्यवस्था भएबमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले भोजपुर र संखुवासभा गरी २ जिल्ला कार्य क्षेत्र हुने गरी तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरको स्थापना वि.सं. २०५० सालमा भएको हो । हाल यो तथ्याङ्क कार्यालय भोजपुर जिल्लाको सदरमुकाम भोजपुर नगरपालिका वडा नं. १० स्थित पाँचघरे टोलमा भाडामा रहेको छ । तथ्याङ्क कार्यालयको कार्यक्रम तथा कर्मचारीहरूको कार्य विवरण केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्यविधि २०६१ मा ब्यवस्था भए अनुसार रहदै आएको छ ।

तथ्याङ्क कार्यालयको स्थापनापछि स्थानीयस्तरमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट सञ्चालन हुने गणना एवं सर्वेक्षणहरूमा सहयोगी भूमिका निभाउनुको अतिरिक्त तथ्याङ्क कार्यालयको आफ्नै वार्षिक कार्यक्रम पनि सञ्चालन हुदै आएको छ । जिल्लास्तरमा यस कार्यालयले सेवाग्राही जनताहरूलाई सर्वसुलभरूपमा निःशुल्क तथ्याङ्क सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । कार्यालय स्थापना पश्चात् स्थानीयस्तरमा तथ्याङ्कीय गतिविधिमा बृद्धि हुदै गएको छ ।

कार्यालयको काम

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको मातहतमा रहेको तथ्याङ्क कार्यालयको कार्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन् ।

क) विभागबाट आफ्नो क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने गणना एवं सर्वेक्षणमा संलग्न हुने ।

ख) विभागबाट जिल्लास्तरमा सञ्चालन हुने तालिम कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने र स्थानीयस्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने तालिम सञ्चालन गर्ने ।

ग) विभागले जिल्लाबाट संकलन गर्न अन्हाएका Secondary तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।

घ) जिल्लाको तथ्याङ्क Profile तयार गर्ने ।

ङ) जिल्ला विकासको निमित्त आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध भए नभएको मूल्यांकन गर्ने ।

च) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम बनाई केन्द्रमा पठाउने ।

छ) वडा र गणना क्षेत्रको सीमाना, धरातल र घरपरिवारको निर्दिष्ट स्थान छुट्याउने गरी नक्सांकन गर्ने ।

ज) जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको समन्वय गर्ने ।

तथ्याङ्क कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कार्यहरू, प्रदान गरिने सेवाहरू र सोको प्रक्रियाहरू

(क) सञ्चालन हुने कार्यहरू

क्र.सं.	सञ्चालन हुने कार्यहरू	सञ्चालन हुने प्रक्रिया
१	तथ्याङ्क संकलन: कृषि, राष्ट्रिय लेखा, मूल्य तथा सूचकांक, उद्योग र विभागले तोकेका अन्य कार्यक्रमहरू ।	विभागबाट छानिएका क्षेत्रमा प्राप्त निर्देशानुसार अन्तर वार्ता/प्रश्नावलीको प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
२	तथ्याङ्क प्रकाशन तथा वितरण गर्ने ।	तथ्याङ्क कार्यालयको प्रकाशन एवं विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरू विभिन्न व्यक्ति, संघसंस्था र कार्यालयहरूलाई उपलब्ध गराउने ।
३	तथ्याङ्क अभिलेखन गर्ने ।	केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र अन्य कार्यालय तथा संघ संस्थाबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरूको अभिलेख र ाख्ने ।
४	जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापको समन्वय गर्ने ।	जिल्लाका सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालय, तथ्याङ्क प्रयोगकर्ताहरूबीच गोष्ठी, बैठक आदि मार्फत् समन्वयको कार्य गर्ने ।

(ख) प्रदान गरिने सेवाहरू

१) वडा तहको: जनसंख्या, घरपरिवार र जिल्ला तहबाट संकलित र प्रक्षेपित विवरण ।

२. गा.वि.स./न.पा. तहको: क्षेत्रफल, जनसंख्या, साक्षरता, जातजाति, धर्म, मातृभाषा, कृषक परिवार, गैरकृषि परिवार र जिल्ला तहबाट संकलित र प्रक्षेपित विवरण ।

३. जिल्ला तहको: जनगणना, कृषिगणना र औद्योगिक गणनाका नतिजाहरू, जिल्ला वस्तुगत विवरण र फोल्डर आदि ।

४. क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय तहको: जनगणना, कृषिगणना, औद्योगिक गणना, नेपाल जीवनस्तर र श्रमशक्ति सर्वेक्षणका नतिजाहरूका आवधिक प्रकाशनहरू, नियमित प्रकाशनहरू र अन्य प्रकाशनहरूको तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने ।

(ग) सेवा उपलब्ध गराउने प्रक्रिया

१. यस कार्यालयको जनसम्पर्क फाँट तथा लाइब्रेरीमा लिखित वा मौखिकरूपमा आवश्यक परेको तथ्याङ्क माग गर्नुपर्दछ ।
२. लाग्ने समय: तयारी अवस्थामा भए निवेदन पेश गर्ने वित्तिकै र तयार गर्नुपर्ने भए परिमाण अनुसार तत्काल ।
३. सेवा तथा अन्य दस्तुर शुल्क: निःशुल्क तर पुस्तक खरिद गरेमा लाग्ने ।
४. गुनासो तथा उजुरी सुन्ने जिम्मेवार ब्यक्ति: कार्यालय प्रमुख ।

तथ्याङ्क कार्यालय, भोजपुरको दरबन्दी तालिका

क्र.सं.	पद	सेवा ,समुह	श्रेणी	दरबन्दी
१	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.तृतीय, प्राविधिक	१
२	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अनं.प्र., प्राविधिक	२
३	गणक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, तथ्याङ्क	रा.प.अनं.द्वि., प्राविधिक	२
४	सह लेखापाल	प्रशासन, लेखा	रा.प.अनं.द्वि., लेखा	१
५	खरिदार	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	रा.प.अनं.द्वि., प्रशासन	२
६	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन, सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहिन	२
जम्मा				१०

अनुसूची-१

राष्ट्रीय जनगणना २०११ र २०११ अनुसार संखुवासभा जिल्लाका गा.वि.स./न.पा.हरु को जनसांख्यिक विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	२०११						२०११					
		जनसंख्या		जनसंख्या		जम्मा	धरपरिवार संख्या	जनसंख्या		जनसंख्या		जम्मा	धरपरिवार संख्या
		जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा			पुरुष	महिला				
१	जिल्लाको जम्मा	३०,७६६	१५,९२०	१४,७३०	३०,६५०	३,११६	३,११६	३,११६	३,११६	३,११६	३,११६	३,११६	३,११६
२	आखिर्भुई	१,४७६	७७६	७७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६	१,४७६
३	बाढिबिसे	६३६	३४४	२९२	६३६	६३६	६३६	६३६	६३६	६३६	६३६	६३६	६३६
४	बाला	५८७	३०६	२८१	५८७	५८७	५८७	५८७	५८७	५८७	५८७	५८७	५८७
५	वाना	१०४६	५६३	४८३	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६	१०४६
६	चैनपुर न.पा.	४८०	२५६	२२४	४८०	४८०	४८०	४८०	४८०	४८०	४८०	४८०	४८०
७	चेषुवा	४०६	२१६	१९०	४०६	४०६	४०६	४०६	४०६	४०६	४०६	४०६	४०६
८	धुपु	६०५	३१३	२९२	६०५	६०५	६०५	६०५	६०५	६०५	६०५	६०५	६०५
९	दिदिङ्ग	६२४	३०६	२९८	६२४	६२४	६२४	६२४	६२४	६२४	६२४	६२४	६२४
१०	जलजला	१०६७	५,७४८	५,९१९	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७	१०,६६७
११	किमाथाका	५३	३१७	३१७	५३	५३	५३	५३	५३	५३	५३	५३	५३
१२	खाँदीबारी न.पा.	४६२४	२,७६९	२,८५५	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३	७,४८३
१३	सदी न.पा.	२,९७५	१,५४९	१,४२६	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५	४,४०५
१४	सकालु	७६८	३,७६८	२,९१६	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२	६,७५२
१५	सांदिङ्ग	८०७	४,१५१	२,९३३	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१	७,०८१
१६	साङ्गेवा	४२४	२,२०७	१,९०९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९	४,१३९
१७	सत्यपोखरी	७६६	४,०७५	३,९७५	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०	८,०४०
१८	नुम	५८७	३,९६९	३,९६९	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३	८,५०३
१९	तुनडाकी	५४७	२,९१०	२,९१०	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७	६,३३७
२०	पाथिमरा	६४०	३,९१०	३,९१०	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७
२१	पावाखोला	५०९	३,९१०	३,९१०	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७
२२	सभापोखरी	५३३	३,९१०	३,९१०	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७
२३	सिन्धुखोला	५६६	३,९१०	३,९१०	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७	८,३३७
२४	सितलपाटी	१०३१	४,९६७	४,९६७	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८	९,९९८
२५	स्याबुन	१,१८६	६,५४३	६,५४३	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२	१३,२७२
२६	तामाकाफ	१,४२५	७,०६९	७,०६९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९	१५,५१९
२७	ताम्कु	५७८	२,६६३	२,६६३	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९
२८	याफु	५४२	२,६६३	२,६६३	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९	३,८४९
	संस्थागत	३	१५	१५	३	३	३	३	३	३	३	३	३

अनुसूची-२: घरको स्वामित्व र जगको प्रकार अनुसार घरपरिवार संख्या, जनगणना २०६८

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	जम्मा	घरको स्वामित्व				घरको जगको प्रकार						उल्लेख नभएको
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य	माटोको जोडाइ भएको ईटा/बुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईटा/बुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठको खम्बा गाडेको	अन्य		
१	जम्मा	३४,६१५	३०,९५९	२,५९६	१८९	८७१	२६,७२९	५४	०	५४	६,७५५	६२४	१८३
२	आखिभुई	१,५५१	१,४७२	५४	३	२२	१,१९०	२२	०	०	३५१	१	१
३	बाह्रबिसे	६२२	५७४	२७	०	२१	३९६	२१	०	०	२१०	०	१४
४	बाला	५६७	५५२	१०	३	२	५४६	२	०	०	१५	३	३
५	बाना	१,१८३	१,११९	३०	४	३०	६८८	३०	२	०	४८५	१	७
६	चैनपुर न.पा.	५,३८५	४,७३२	४७३	२५	१५५	४,५५०	१५५	२	१९	७५८	३१	२५
७	चैपुवा	४०४	३९५	८	०	१	२३६	१	०	०	२४	१४३	१
८	धुपू	९,४६	८७६	३६	१	३३	६३५	३३	१	०	३०१	५	४
९	दिविङ्ग	६४२	६१९	१३	०	१०	३७०	१३	१	१	२६२	७	१
१०	हटिया	६६१	६३५	१८	१	७	४२९	७	०	०	३९	१९१	२
११	जलजला	१,०७५	१,०७५	५८	१	४१	९५५	४१	०	०	२१०	८	२
१२	किमाथाका	७२	६८	२	०	०	१	०	०	०	१	६८	०
१३	खादिबारी न.पा.	६,२९०	४,६३९	१,३०९	८९	२५३	४,६३२	२५३	४५	४५	१,२५२	८०	६६
१४	मादी न.पा.	३,२१६	३,०४६	७०	१६	८४	३,०११	८४	५	१	१४७	३६	१३
१५	मकालु	८४९	८११	१८	११	९	८०४	९	१	१	३५	२	५
१६	मालिङ्ग	८२७	७८६	२९	३	९	७४०	२९	३	३	७५	५	०
१७	माइतेवा	४११	४०८	०	१	२	३४२	२	०	०	६६	१	२
१८	मत्स्यपोखरी	८७६	८२८	२९	३	१६	७९१	१६	१	०	८१	१	२
१९	नुम	७७२	६९६	५१	४	२१	५९४	२१	२	१	१७०	१	४
२०	नुनढाकी	५५३	५०७	३१	०	१५	४९२	३१	१	०	५९	०	१
२१	पापिमरा	७१८	६७७	३५	२	४	६८४	३५	२	०	२७	२	३
२२	पावाखोला	५६६	५५४	६	२	४	४३७	४	०	०	१२८	०	१
२३	सभापोखरी	६२४	५४८	५६	२	१८	४१३	५६	४	०	१९९	१	७
२४	सिसुवाखोला	६०४	५९८	५	०	१	४५०	५	१	०	१४८	०	५
२५	सितलपाटी	१,१५६	१,०६१	३७	४	५४	५९२	३७	३	०	५४३	१४	४
२६	स्याबुन	१,२७६	१,२१०	३६	०	३०	५६१	३६	१	०	७०७	५	२
२७	तामाफोक	१,५८०	१,४०३	१४५	१०	२२	१,४०५	१४५	७	०	१५६	१०	२
२८	ताम्कु	५७०	५५८	५	२	५	४२२	५	०	०	१४०	७	१
२९	याफु	५१९	५१२	५	०	२	३६३	५	४	०	१४६	१	५

अनुसूची ३: घरको बाहिरी गारो र छानाको प्रकार अनुसार घर संख्या, जनगणना २०६८

क्र. सं.	गा.वि.स/न.पा.	जम्मा	बाहिरी गारोको प्रकार				छानाको प्रकार				घरको छाना				उल्लेख नभएको	
			माटोको जोडाइ ईटा/बुङ्गा	सिमेटको जोडाइ ईटा/बुङ्गा	काठ/फल्योक	बासजस्य सामग्री	काँचो ईटा	अन्य	उल्लेख नभएको	जस्ता/दिन/च्यार	टायल/खपटा/फिँगाटी/बुङ्गा	सिमेट/डलान	काठ/फल्योक	माटो		अन्य
१	जम्मा	३४,६१५	४०३	४०३	८९०	७,६२९	५२	५२	५९३	१८८	१	२२	४८५	२१	२,१२९	२०९
२	आखिर्भुई	१,५५१	१०	१०	२५	३५८	१	१	०	१	१	१	०	०	१	१
३	वाह्रबिसे	६२२	५	५	१८	२३७	१	१	०	१	१	५	०	०	५	१
४	वाला	५६७	१	१	२३	१११	१	१	५	३	३	२	०	०	५	३
५	वाना	१,१८३	२	२	६१	४३४	०	०	१	७	७	१	०	०	१	९
६	चैनपुर न.पा.	५,३८५	२६	२६	२१	९३७	५	८	८	२५	२५	१,२२०	१,२२०	४	४७	२७
७	चेपुवा	४०४	०	०	२४	०	०	०	१	१	४	२०	०	१	३	२००
८	धुपू	९४६	२	२	३९	३१५	०	१	०	४	४	५९	५	०	५	७
९	विदिङ्ग	६४२	२	२	५५	२५४	१	२	१	१	४	१६६	३	०	०	१
१०	हटिया	६६१	०	०	२	५२	२	१	१	३	६	५५	१	०	४	२
११	जलजला	१,१७५	९	९	८	२४६	१	२	२	२	९	१५७	४	०	३	२
१२	किमाथोका	७२	१	१	०	०	०	१	०	०	०	८	०	१	०	०
१३	खाँदवारी न.पा.	६,२९०	२८१	२८१	१०४	१,३३७	३८	२३	२३	६८	४५	२,९८२	४५	१	२४	७
१४	माटी न.पा.	३,२१६	१९	१९	२५	२११	०	१	०	१	५	२,०३२	६५	०	१२	५
१५	मकालु	८४९	१३	१३	२३	९०	०	१	०	१	३	१६८	२	५	३	५
१६	मान्दिङ्ग	८२७	९	९	२	८४	०	२	०	०	४	४५७	१३	५	०	१
१७	माइतेवा	४११	३	३	०	०	०	०	०	०	३	२४	०	०	०	३
१८	मत्स्यपोखरी	८७६	१	१	२८	८६	०	४	०	२	७	११७	०	०	१	३
१९	नुम	७७२	५	५	२५	१९५	०	१	०	४	४	२०५	०	३	१६०	४
२०	नुवाकी	५५३	२	२	८	५८	०	०	०	०	३	१६२	७	०	१	२
२१	पाथिभरा	७१८	३	३	४	८६	०	०	०	३	४	१३२	०	०	१	२
२२	पावाखोला	५६६	३	३	२५	१७७	१	५	५	१	२	२२	१	७	५	१
२३	शम्भापोखरी	६२४	३	३	२५	२१९	०	०	०	०	४	१३०	१	३	२	७
२४	सिसवाखोला	६०४	१	१	९९	४०३	०	२	२	५	५	२१	०	०	१	७
२५	सितलपाटी	१,१५६	२	२	३५	५७७	०	०	०	४	१,०११	१२९	२	०	०	४
२६	स्यावुन	१,२७६	१	१	९८	६११	०	२	२	२	१,१७४	८५	७	३	०	६
२७	तामाफोक	१,५८०	१२	१२	४०	१२३	०	३	३	३	४९०	९९४	१९	०	६६	२
२८	ताम्कु	५७०	१	१	४७	१४७	०	२	२	१	४	४२०	४	०	१	२
२९	याफू	५१९	४	४	२४	१८८	०	०	०	५	४४९	३०	०	२	३	६

अनुसूची-४: पिउने पानीको श्रोत र बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको आधार परिवार संख्या

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	जम्मा घरपरिवार संख्या	पिउने पानीको मुख्य श्रोत					अक्सर बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धन						
			धाारा/पाइप	ढाकिएको	खुला	मूल	नदी/खोला	अन्य	उल्लेख	विद्युती	मटितेल	गोबरग्याँस	सोला	अन्य
१	जम्मा	३४,३९५	२३,३९५	४५३	२,०७५	७,०३६	२५	६३८	५२	१३६	१,५५०	५,६७८	१,५५०	१३५
२	आखिभई	१,५५१	१,०७५	१०	२९०	१४७	२५	२५	४	०	३	३	३	०
३	बाह्रविसे	६२२	३५७	९	२४	१७७	४३	१	२	०	३	०	१५७	७९
४	वाला	५६७	५६१	२	०	०	१	०	०	०	३	०	१९८	१६८
५	वाना	१,१८३	६३४	८६	१४४	२९८	१५	१५	०	०	९	०	२१	१३
६	बैनपुर न.पा.	५,३८५	३,७३२	१२४	४७८	९६८	५५	५५	५	२३	४,३३९	१	१३०	५७
७	जेपुरवा	४०४	२४१	०	६	१३१	२४	२४	१	१	६	३७	२९३	०
८	धुपू	९,४६	३२६	४४	२८०	२८९	५	५	०	२	७	३७३	७६	२
९	विदिङ्ग	६४२	४९१	२७	३२	६५	२६	२६	०	१	२	१२८	३९७	११४
१०	हटिया	६६१	३८८	०	१९	२२७	२४	२४	१	२	७	५७	५१९	७४
११	जलजला	१,१७५	५८५	२१	१७६	२७६	११२	११२	२	०	५,२५	०	१४७	१२
१२	किमाथाका	७२	७०	०	०	२	०	०	०	०	३	०	६९	०
१३	खादिबारी	६,२९०	३,५१०	५६	४६७	२,१४८	४८	४८	५	५६	५,३०३	६३८	१	६९
१४	मादी न.पा.	३,२१६	२,४४२	५	४८	६२७	५६	५६	३४	४	२,१३४	९८६	०	२
१५	मकालू	८४९	५४७	१	७३	१४३	७९	७९	०	६	९	७०	०	२१०
१६	मास्विङ्ग	८२७	७८७	४	२८	७	१	१	०	०	७४६	८१	०	०
१७	माइलोवा	४११	४०७	२	०	०	०	०	१	१	०	१४९	०	९२
१८	मत्स्यपोखरी	८७६	७४७	१	३९	८४	३	३	१	१	१२	२७०	०	११३
१९	नुम	७७२	६४१	८	६७	३५	६	६	११	४	१३७	१०६	०	४३२
२०	नुनढाकी	५५३	३४३	१	३	२०४	२	२	०	०	४०९	१२४	०	२०
२१	पाथिमरा	७७	५७२	४	२९	१०५	८	८	०	०	२	१,२५	०	१४८
२२	पानाखोला	५६६	२८०	५	७४	१५५	५१	५१	०	१	२	५०	२	३९९
२३	समापोखरी	६२४	५२४	६	२७	५१	११	११	३	२	१४५	२६८	०	१७७
२४	सिसवाखोला	६०४	५५२	८	१७	७	७	७	८	५	०	३३३	०	१८४
२५	सितलपाटी	१,१५६	४८७	१८	११५	५२७	८	८	०	१	४३७	४४६	१	२४४
२६	स्याबुन	१,२७६	८१४	६	२४७	२०५	२	२	०	२	२०६	६१७	०	४२३
२७	तामाफोक	१,५८०	१,३८५	५	३४	१३०	२२	२२	२	२	१,३८१	१९१	०	४
२८	ताम्कु	५७०	५४३	०	५	१५	३	३	२	२	१,२९	८९	०	३१७
२९	याफू	५१९	३५४	०	१५३	१०	१	१	०	०	२०५	२५२	१	६०

अनुसूची-५: अक्सर खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन र चर्पीको सुविधाको प्रकार अनुसार परिवार संख्या

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	जन्मा घर/परिवार संख्या	अक्सर खाना पकाउन प्रयोग गर्ने इन्धन			चर्पी			चर्पीको सुविधा अनुसार परिवार संख्या				
			काठ/दाउरा	मटितेल	एल.पी.ग्यास	गुईँडा/ गोरहा	गोबरग्यास	विजुली	अन्य	उल्लेख नभएको	नभएको घर परिवार	फ्लस भएको (सेप्टिक टयाँट)	साधारण
१	जम्मा	३४,६१५	३२,७५३	१८१	१,४३१	१	६९	२९	१२	१३९	७,५३४	२१,५६४	१३९
२	आखिर्भुई	१,५४१	१,५४४	४	२	०	१	०	०	०	२४७	१,२२६	०
३	बाह्रबिसे	६२२	६०६	२	३	०	१	०	०	१०	३०४	२४	१०
४	वाला	५६७	५६२	२	०	०	०	०	०	३	४४	४०३	३
५	वाना	१,१८३	१,१६६	८	१	०	२	०	०	६	२५५	१२८	६
६	चैनपुर न.पा.	५,३८५	५,०२९	१६	२९२	०	१७	५	३	२३	८०६	३,९५४	२३
७	चेपुवा	४०४	४००	१	१	०	१	०	०	१	१८१	१०	१
८	धुपु	९,४६	९,३४	६	४	०	०	०	०	२	१४०	८२	२
९	विदिङ्ग	६४२	६४१	०	०	०	०	०	०	१	६६	५७५	१
१०	हटिया	६६१	६५८	०	१	०	०	०	०	२	४९६	१५०	१
११	जलजला	१,१७५	१,१६९	३	१	०	१	१	०	०	१२१	४७३	०
१२	किमाथाका	७२	७१	०	१	०	०	०	०	०	५५	०	०
१३	खाँवारी न.पा.	६,२९०	५,१०३	७७	१,०११	०	१७	१८	७	५७	७१७	१,९०५	५८
१४	मादी न.पा.	३,२१६	३,१६३	२७	१६	०	५	०	०	५	३८५	२,२१३	५
१५	मकालु	८४९	८४०	२	०	०	०	०	१	६	५७३	२४८	६
१६	मान्दिङ्ग	८२७	७९३	१	१९	०	०	०	०	०	६८	५६५	०
१७	माडुतेवा	४११	४१०	०	०	०	०	०	०	१	६३	३३५	१
१८	मत्स्यपोखरी	८७६	८७४	१	०	०	०	०	०	१	१९२	५४४	१
१९	नुम	७७२	७५६	०	११	०	१	०	०	४	३२९	३६३	४
२०	नुढाकी	५५३	५५२	१	०	०	०	०	०	०	५४	२००	०
२१	पाणिभरा	७५६	७५५	३	०	०	०	०	०	०	४११	२७०	०
२२	पावाखोला	५६६	५६२	०	०	०	२	१	०	१	४४३	३	१
२३	शम्भोपोखरी	६२४	६१८	२	२	०	०	०	०	२	२६५	३३४	२
२४	सिसवाखोला	६०४	५८९	१०	०	०	०	०	०	५	१२६	३४०	५
२५	सितलपाटी	१,१४६	१,१४२	४	४	०	१	३	०	२	१८२	९३	२
२६	स्याबुन	१,२९६	१,२६७	७	०	०	०	०	०	२	२८६	७४१	२
२७	तामाफोक	१,५८०	१,५०६	२	६१	१	६	१	१	२	७८	१,१००	२
२८	ताम्कु	५७०	५६७	०	१	०	०	०	०	०	१०३	४	२
२९	याफु	५१९	५१६	२	०	०	०	०	०	१	१४४	३६३	१

अनुसूची-६: घरायसी सुविधा अनुसार परिवार संख्या

क्र. सं.	गा.वि.स./ न.पा.	जम्मा	कृषिपति सुविधा नभाएका	कम्तीमा एउटा सुविधा भएका	सुविधा भएका परिवार										उल्लेख नभाएको		
					रेडियो	टेलिभिजन	केबल टेलिभिजन	कम्प्युटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल फोन	मोटर साइकल	मोटर साइकल	साइकल		अन्य स्वारी साधन	रेफ्रिजरेशन
१	जम्मा	३४,६१५	६,११६	२७,९३७	२१,६६८	५,८०२	२,५४५	७९१	२७०	१,७४८	२१,३९७	७६	३७३	३०९	२५	४३९	५६२
२	आँखिभई	१,५५१	२९१	१,२५१	८७१	१९९	२५	१२	१	३१	१,११०	०	४	१	२	२	९
३	वाह्रविसे	६२२	१४८	४६६	४११	३१	२२	४	१	१४	३११	१	५	१	०	१	८
४	बाला	५६७	८४	४८३	४४४	३	१	१	०	१०	२२६	०	०	०	०	०	१२
५	बाना	१,१८३	२१०	९६९	७५९	१९२	४१	१२	३	११	८२३	०	५	०	०	०	४
६	चैनपुर न.पा.	५,३८५	७५३	४,६३२	३,५३८	१,१७२	४५०	१६८	५०	२८४	३,६३८	९	६०	२९	२	७८	४५
७	चोपुवा	४०४	१३२	२६९	२५७	१९	०	०	०	१	३२	०	१	०	०	०	३
८	धुपू	९४६	१५८	७८८	६७३	३३	१	३	१	२९	५९९	०	३	०	०	०	१०
९	दिदिङ्ग	६४२	१०४	५३८	४७१	२७	६	५	०	३५	२९१	१	८	३	०	१	२६
१०	हटिया	६६१	३३९	३२२	२१५	२	०	०	०	१	२०१	०	१	१	१	०	१
११	जलजला	१,१७५	३०५	८६९	६४४	१४६	१४	१२	२	१२	७३१	०	१२	२	१	४	१
१२	किमाथाका	७२	२२	५०	४८	२	०	०	०	०	२०	०	०	०	०	०	०
१३	खादवारी न.पा.	६,२९०	६३९	५,६५१	३,८९०	१,८०७	१,६९८	४६७	१७८	८७६	४,५४७	५०	१९७	२४६	१२	३४५	१३७
१४	सावी न.पा.	३,२१६	३७३	२,८४३	२,१३०	८३६	१७१	३९	७	१४९	२,३६४	१	९	३	१	१	५१
१५	सकाल	८४९	१६६	६८३	५५८	२५	०	३	०	७	४०९	०	०	०	०	०	२४
१६	साम्बिङ्ग	८२७	९७	७३०	५२४	३१५	४	८	१	१८	५७९	२	६	०	०	२	६
१७	माङ्गुवा	४११	१४६	२६२	२१२	२	०	०	०	३०	१५२	०	०	०	०	०	३
१८	मत्स्यपोखरी	८७५	१९९	६७५	५५६	३०	०	०	०	२४	५२२	२	७	२	०	०	३
१९	नुम	७७२	१२१	६५१	५२२	१५	२	३	०	१०	३८५	४	८	०	०	०	३
२०	नुनढाकी	५५३	१३०	४२३	२८८	४८	२१	३	१	५	२७०	२	०	०	०	१	४४
२१	पाथिमरा	७१८	२३२	४८६	४०६	७	४	०	०	०	३३३	०	०	०	०	०	०
२२	पावाखोला	५६६	१७५	३९१	३५३	४	०	०	०	३	१६३	०	०	०	०	०	०
२३	शामापोखरी	६२४	१४३	४८१	४०७	४८	२३	६	१	६	३१६	०	८	९	१	०	१०
२४	सिसुवाखोला	६०४	२२१	३८३	३२१	१०	०	०	०	५	१६२	०	०	०	१	०	७
२५	सितलपाटी	१,१५६	२३१	९२५	७८८	१२०	०	५	१	३७	६०४	०	९	०	१	०	३४
२६	स्यावन	९९०	२७३	७१७	७६१	१	२	२	०	२२	७६१	०	३	०	०	०	१३
२७	तामाफोक	१,५८०	२२६	१,३५४	९०६	६१	३७	३७	६	१०२	१,१६७	४	२७	९	३	०	२०
२८	ताम्कु	५७०	६७	५०३	४१७	५	०	०	०	४	२५५	०	०	०	०	०	८६
२९	याफु	५१९	१३१	३८८	३५९	८	०	१	०	२२	२२६	०	०	१	०	०	३

अनुसूची-७: उमेर समूह र लिंग अनुसार जनसंख्या

क्र. सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिंग	जम्मा	उमेर समूह														७०-७४	७५+
				००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९		
१	वि.स/न.पा.	दुबै	१५८,७४२	१५,२६४	२०,४२३	२०,९६४	१८,१५७	१२,८१५	१०,९१४	८,८७८	८,३०१	७,८०४	७,३४२	७,२९९	७,१२८	६,९९९	६,५२४	६,१९२	
		पुरुष	७५,२२५	७,७५६	१०,२९१	८,८०५	५,१५३	४,१९९	३,८९७	३,६९७	३,७९१	३,६४९	३,४६६	३,४६६	३,५६५	३,४९५	३,४६९	३,४२७	३,३९२
		महिला	८३,५१७	७,५०८	१०,५५९	९,३५२	७,६६२	६,४७९	५,०११	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९	४,९०९
२	वि.स/न.पा.	दुबै	७,३२३	७३०	९३०	१,००१	८६४	५५१	४८२	३९५	३३८	३३०	३३६	३३८	३३६	३३०	३३६	३३०	
		पुरुष	३,४४०	३६९	४७२	४८८	३९७	१९४	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	१४९	
		महिला	३,९८३	५६१	४५८	५१३	१५४	२४६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	१८६	
३	वि.स/न.पा.	दुबै	३,१५४	२९८	४८७	५१५	३७७	२२३	१८४	१७५	१४४	१२६	१२६	१२६	१२६	१२६	१२६	१२६	
		पुरुष	१,५४९	१४९	२४९	२७७	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	
		महिला	१,६०५	१४९	२४९	१७०	५७	७२	७३	७३	७३	७३	७३	७३	७३	७३	७३	७३	
४	वि.स/न.पा.	दुबै	२,८२८	२७५	३९७	३६३	३४८	२१४	१२३	५८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	
		पुरुष	१,३३१	१२७	२०२	१७०	१३६	५८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	६८	
		महिला	१,४९७	१४८	१९५	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	१७८	
५	वि.स/न.पा.	दुबै	५,३७३	५२०	६६०	७०३	६०३	४१२	३५३	२९०	२६२	२६२	२६२	२६२	२६२	२६२	२६२	२६२	
		पुरुष	२,५३१	२५१	३३५	३४०	२९९	१२४	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	१२३	
		महिला	२,८४२	२६९	३२५	३६३	३०४	२२९	१६७	१६७	१६७	१६७	१६७	१६७	१६७	१६७	१६७		
६	वि.स/न.पा.	दुबै	२४,७३५	३,३७६	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	३,९१३	
		पुरुष	११,४९६	१,२२०	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८	१,६२८		
		महिला	१३,२३९	१,९५६	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५	२,२८५			
७	वि.स/न.पा.	दुबै	१,७३९	१२४	१७५	२८४	१९१	१३३	६४	११०	९१	१०६	१०६	१०६	१०६	१०६	१०६	१०६	
		पुरुष	८४९	५६	८५	१२५	६५	३१	४४	४४	४४	४४	४४	४४	४४	४४	४४		
		महिला	८९०	६८	९०	१५९	१२६	३३	४९	४९	४९	४९	४९	४९	४९	४९			
८	वि.स/न.पा.	दुबै	४,२०२	३२०	४४२	४८७	३३३	२४७	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	२२३	
		पुरुष	१,९८७	१७५	२६३	२४१	१२८	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५		
		महिला	२,२१५	१४९	१७९	२४६	१०९	१४२	१३८	१३८	१३८	१३८	१३८	१३८	१३८	१३८			
९	वि.स/न.पा.	दुबै	३,०३६	२७७	३५४	३७५	२७३	२१६	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	१७२	
		पुरुष	१,५०३	१४२	१८२	१९२	१३४	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५	८५			
		महिला	१,५३३	१३५	१७२	१८३	१४२	१३१	१३१	१३१	१३१	१३१	१३१	१३१	१३१				

अनुसूची-८: गा.वि.स./न.पा.गत जातजाति अनुसार जनसंख्या

क्र.सं.	गा.वि.स./ न.पा./जातजाति	क्षेत्री	राई	तामाङ	कुसुङ	शेर्पा	लिम्बु	गुरुङ	ब्राम्हण (फाडी)	कामी	नेवार	थाक्या	मगर	याम्फु	दमाङ/ ढोली
	जम्मा	२९०८४	१६९१९	१६५५७	९७३०	९२५४	८६३८	८६०४	८४४५	७४०७	७५०३	७५७२	५२६९	४२५२	३४६८
१	आखिर्भुई	२९७९	१४८	७९	०	८४	२६	३८	२४९	३५१	४८२	१८४४	४९८	०	१९०
२	बाह्रविसे	२३६	९५	६३९	०	०	८३१	११८	८०	९०	२५	०	०	०	३२
३	बाला	०	३२२	०	१९४०	३१	०	०	०	७४	०	०	०	०	०
४	बाना	७९६	१४७	११४७	०	२०	११८	०	२९६	५०२	१०५२	१३३	४९०	०	२३०
५	चैनपुर न.पा.	६६८५	२०४७	३९३६	१०१	१९२५	१८४९	१४४	१६५५	१०३६	१६११	९९५	६१४	०	५०५
६	चेपुवा	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	धुपू	६२८	५०१	५०१	०	०	१८५	४२	५८७	२७१	१४४	०	७८६	०	१०१
८	दिदिङ्ग	०	१०६५	१८	१८७	५५१	११	१३२	०	१२१	०	२४	०	६३	५१
९	हटिया	०	२०६	२०३	१७	७२	०	१४८	०	६५	२५	०	०	०	०
१०	जलजला	१६९२	३५०	११३८	०	४१८	६८६	१७७	२१४	४९५	२६	३९०	०	०	१८१
११	किमाथाका	०	०	०	०	३३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	खाँदवारी न.पा.	५२८३	४२४७	१९९४	३८५	७२८	२६३	१७२३	२०७८	१८९५	२४७१	८१	१५९२	४६	७००
१३	मादी न.पा.	३५७४	५२५	१५७०	०	६७८	१३७७	११८३	१८७०	६८१	३०२	९९९	५२	१३	४९६
१४	सकालु	४७७	१२५	६१	४६३	१९२६	०	५४	१७	१३	०	०	०	६७८	३५
१५	साम्बिङ्ग	१७७१	२६	९२	०	११८	२७	३७६	१३४	१११	६७	४८८	३७५	०	१२३
१६	साइतेवा	१९३	८१	०	९६७	०	०	०	०	१७७	०	०	०	०	१५
१७	सत्यपोखरी	१५१	७०९	७०	०	१४८	१३	१६३६	६७	१०४	०	०	१६	६७९	७४
१८	नुम	२०८	३२९	७५३	०	२२५	२५	७००	१४	१७५	०	०	१७९	९६६	३७
१९	नुनढाकी	६७	९०	१७७	६५	९३७	९२६	१३६	१४	४६	५६	०	०	०	४२
२०	पाथिमरा	१५८	१२३	८२	०	४४२	२६	२८६	४६	१७३	०	०	०	१७४०	५९
२१	पावाखोला	०	१५०२	१०००	०	०	०	२१७	०	६५	२२	०	०	६७	०
२२	शम्पापोखरी	५३	५३५	५८०	०	०	१४८०	१४८	८३	१३६	०	०	४९	०	६४
२३	सिसुवाखोला	१५	११	०	२७७६	३३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	सितलपाटी	७६४	१४२२	१७१	३३	२४७	०	६२७	३९०	३३५	३६७	०	६२	०	२१४
२५	स्याबुन	७६९	७०५	११०३	०	९५	६७३	४२२	४२२	३५०	५९२	७६४	२४४	०	१४५
२६	तामाफोक	२३८७	२०८	१००३	०	१३३	१११	७०६	१५२	१७४	२०८	१४५४	२८७	०	१५४
२७	ताम्के	०	३६६	२१७	१८३७	३६	११	०	०	११	०	०	०	०	०
२८	याफु	०	०	०	९५९	७७	०	०	०	५६	०	०	०	०	२०
२९	सत्यागत	१८२	३८	२३	०	०	०	१३	७७	०	५३	०	२५	०	०

अनुसूची-८: गा.वि.स./न.पा.गत जातजाति अनुसार जनसंख्या (क्रमशः)

क्र.सं.	गा.वि.स./ न.पा./जातजाति जम्मा	भोटे	सेवाहाड बाबा	साकी	अन्य	सान्यासी/ दशजाति	लोहारुह	कुमाल	लहामी	घर्ती/भुजेल	शुलुड	खालिङ्ग	चाम्लिङ	कायस्थ	नाछिरिङ	माभी	मारवाडी	ठकुरी
१	आखिर्भुई	३४९६	२२६१	२००२	११४३	१०३५	९५४	८९२	८६८	८१४	६३५	४२९	३००	२००	१७४	१६३	८३	८२
२	वाहविसे	०	०	०	२७	७७	०	०	०	०	०	०	०	६७	०	०	०	०
३	वाला	०	३७४	०	४९	१४	०	०	०	०	०	०	०	०	२६	०	०	०
४	बाना	०	०	१८	४५	३२७	०	१४	०	१७	०	०	०	०	०	०	०	०
५	चैनपुर न.पा.	०	०	५५१	१५९	७८	०	०	०	८४	२११	१७४	१९९	०	०	२२	३७	०
६	चोपुवा	१३८१	०	०	२८	०	०	०	३१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	धुपू	०	०	०	१२	६०	२४६	०	०	०	२१	०	०	०	०	०	०	०
८	विदिङ्ग	१३	०	०	५५	०	४५४	०	०	०	१७८	७०	०	०	०	०	०	०
९	हटिया	१७७०	०	०	३५	०	०	०	५३२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	जलजला	०	०	०	२३	०	०	०	०	४३	०	०	०	०	०	०	०	३३
११	किमाथाका	२७	०	०	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	खाँदवारी न.पा.	२२६	२७	४९६	१४३	२०७	१५१	८७८	२२	८२	०	४१	३५	०	०	१४१	४६	१९
१३	मादी न.पा.	०	०	३९६	६६	१९	०	०	०	४३१	४८	५७	३१	०	०	०	०	०
१४	मकालु	०	०	०	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	माम्लिङ्ग	०	०	८२	१६	०	०	०	०	४८	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	माङ्देवा	०	४२५	०	३१	१३	०	०	०	४०	७०	२३	०	०	०	०	०	०
१७	मत्स्यपाखरी	०	९१	०	२७	०	१०३	०	०	०	९६	२७	०	०	१८	०	०	०
१८	नुम	०	०	०	३९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	नुनढाकी	०	०	०	१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	पाथिभरा	०	३२	०	४३	०	०	०	०	०	०	११	१२	०	०	०	०	०
२१	पावाखोला	४९	०	०	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	शभापाखरी	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	सिसुवाखोला	०	२४	०	३६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	सितलपाटी	०	०	८१	१२	२४०	०	०	०	१०९	०	०	०	०	०	०	०	३०
२५	स्यावुन	०	०	१३६	२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६	तामाफोक	०	०	०	४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	ताम्कु	०	१७४	०	३३	०	०	०	०	०	११	२६	२३	१३३	०	०	०	०
२८	थाफु	०	१११४	०	३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३०	०	०	०
२९	संस्थागत	०	०	०	६२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अनुसूची-८: गा.वि.स./न.पा.गत जातजाति अनुसार जनसंख्या (क्रमशः)

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा./जातजाति जम्मा	भंटे	मेवाहाड बाबा	साकी	अन्य	सान्यासी/दशनामि	लोहारह	कुमाल	लहामी	घाती/भुजेल	थुलुङ	खालिङ	चाम्लिङ	कायस्थ	नाछिरिङ	माभी	मारवाडी	ठकुरी
१	अखिभूई	३४६६	२२६१	२००२	११४३	१०३३	९५४	८९२	८६८	८१४	६३५	४२९	३००	२००	१७४	१६३	८३	८२
२	वाहाविस	०	०	०	३६	७७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	वाला	०	३७४	०	४९	१४	०	०	०	०	०	०	०	६७	०	०	०	०
४	वाना	०	०	१८	४५	३२७	०	१४	०	१७	०	०	०	०	२६	०	०	०
५	चैनपुर न.पा.	०	०	५५१	१५९	७८	०	०	०	८४	२११	१७४	१९९	०	०	२२	३७	०
६	चेपुवा	१३८१	०	०	२८	०	०	०	३१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	धुपु	०	०	०	१२	६०	२४६	०	०	२१	०	०	०	०	०	०	०	०
८	विदिङ्ग	१३	०	०	५५	०	४५४	०	०	१७८	०	७०	०	०	०	०	०	०
९	हटिया	१७७०	०	०	३५	०	०	०	५३२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	जलजला	०	०	०	२३	०	०	०	०	४३	०	०	०	०	०	०	०	३३
११	किमाथांका	२७	०	०	११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	खाँदवारी न.पा.	२२६	२७	४९६	१४३	२०७	१५१	८७८	२२	८२	०	४१	३५	०	०	१४१	४६	१९
१३	मादी न.पा.	०	०	३९६	६६	१९	०	०	०	४३१	४८	५७	३१	०	०	०	०	०
१४	मकालु	०	०	०	१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	मास्विङ्ग	०	०	८२	१६	०	०	०	०	४८	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	माइलेवा	०	४२५	०	३१	१३	०	०	०	७०	७०	२३	०	०	०	०	०	०
१७	मत्थ्यापोखरी	०	९१	०	२७	०	१०३	०	०	०	९६	२७	०	०	१८	०	०	०
१८	नुम	०	०	०	३९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	नुढाकी	०	०	०	१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	पाथिभरा	०	३२	०	४३	०	०	०	०	०	०	११	१२	०	०	०	०	०
२१	पावाखोला	४९	०	०	१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	शभापोखरी	०	०	०	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	सिसुवाखोला	०	२४	०	३६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	सितलपाटी	०	०	८१	१२	२४०	०	०	०	१०९	०	०	०	०	०	०	०	३०
२५	स्याबुन	०	०	१३६	२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६	तामाफोक	०	०	०	४०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	ताम्कु	०	१७४	०	३३	०	०	०	०	०	११	२६	२३	१३३	०	०	०	०
२८	याफु	०	१११४	०	३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१३०	०	०	०
२९	संस्थागत	०	०	०	६२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

अनुसूची-द: गा.वि.स./न.पा.गत जातजाति अनुसार जनसंख्या (क्रमशः)

क्र.सं.	गा.वि.स./ न.पा./जातजाति	शारु	लोकं गोला	बादी	यादव	साङ्गाड	सुनुवार	बाहिङ	बोटे	घले	हजाम/ ठाकुर	वान्तवा	पथरकट्टा/ कुशाडिया	मुसलमान	धान्डी	कथवनीया	माली	खवास	अन्य दलित	अन्य तराई	उल्लेख नभएको
१	जम्मा	७२	६९	६३	६०	५२	४३	४३	३२	३१	२८	२७	२५	२४	२०	१८	१७	१२	५२	२१	१३०
२	आखिर्भूई	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	बाह्रबिस	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	बाला	०	०	०	०	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	बाना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२१	०	०
५	चैनपुर न.पा.	०	०	०	२८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०	०	०	०	१६	०	५३
६	चोपुवा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	धुपू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२१	०
८	विदिङ्ग	०	०	०	०	०	०	४३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	हटिया	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	जलजला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१८	०	०	०	०	०
११	किमाथाका	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	खाँदवारी	४२	०	१७	१८	२५	१४	०	३२	३१	१६	०	२५	२४	०	०	०	०	०	०	५७
१३	मादी न.पा.	०	०	४६	०	१५	०	०	०	०	१२	१२	०	०	०	०	१७	०	०	०	०
१४	मकालु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	मालिङ्ग	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	माडुलेवा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७	मत्स्यपोखरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	नुम	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	नुनढाकी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	पाथिभरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२०
२१	पावाखोला	०	६९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	शामपोखरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	सिसुवाखोला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	सितलपाटी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२	०	०	०
२५	स्यावन	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२६	तामाफोक	१२	०	०	०	०	२९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	ताम्कु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८	थाफु	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९	संस्थागत	१८	०	०	१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	०	०

अनुसूची-९: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	जम्मा	नेपाली	तामाङ्ग	शेर्पा	कुलुङ्ग	सिम्रु	याक्खा	याम्फु/याम्फे	गुरुङ्ग	मगर	राई	नेवारी	लोलुङ्ग	मेवाङ्ग	खालिङ्ग	चार्लिङ्ग	थुलुङ्ग	ल्लामी	भेथिली
१	जम्मा	३१८,७०१	७३२०६	१३९८३	१२६३३	१०५०५	७७९७	६७७७	५०४२	४५७९	३५९७	३४४९	३००९	२७९९	२४८७	१७७१	१३६६	९३५	५९१	४१०
२	आदिवासी	१४,६२०	४७०४	५७	८४		२२	१७११					१०५							
३	बाह्रजिने	६,२७३	१७६६	५३१			६८५		५५											
४	बावा	५,६७२	९६		३१	१९४०									३७२					
५	बागा	१०,६९४	३०७९	८२८	१९		१०८	१२७			२९७	१९	८२१			१५				
६	चैनपुर न.पा.	४९,५४१	१२८७२	३५२८	१९०५	१७९	१७५७	८८१		१३३	४७२	३६७	७२०			४६३		३६२		४३
७	चेपुवा	३,५८९	१०३		१४८३														५८	
८	धुपू	८,३४५	२२६३	४०२			१७२			३७	६५२	१५७	१३०	२४५			११	६०		
९	दिदिङ्ग	६,२०४	५३८	१४	५५१	३२८		६९				७१		६५४	६०	१००	७२	२०१		
१०	हटिया	६,६४४	२९७	१९८	१८३२	१८			१८				२३					१६	५१२	
११	जलजला	११,८४६	३०८१	८८५	४१९		६१३	४१०		१६४							१४७			२१
११	किमाथाका	७४१			३४१															
१२	खाँदबारी न.पा.	५२,९५२	१८३८२	१११५	८४१	६८५	९४	५२	२३६	५१२	८२०	८६३	६६६	८०८	५६		९८	११४	२१	९४
१३	सादी न.पा.	२९,१०२	७९१४	१४७७	६२१	२४	१३६०	९०८	१३	१०८०	१८	१७६	२३७				२०	२०		४५
१४	मकालु	७,७१४	६०२	५९	१९२६	४७१		४८०	६९१	३०१										
१५	साम्बिङ्ग	७,६९९	२४९१	६२	११७		२७			३३७										
१६	साङ्खुवा	४,०५६	४७४			९९०														
१७	सल्यापौखरी	८,०५३	१५४७	२६	१४७	२९		११	७०४	१०३१				१०३			१४	७४		
१८	नुम	७,३०५	७५९	७२५	२३३		२५		१२५५	६००	२२									
१९	नुनढाकी	५,१५८	३३९	१७३	९३१	६२	८४१													
२०	पाथिभरा	६,५२१	७६	८२	४३४	१६	२५		१७८	३९										
२१	पावाखोला	६,०९२	५१६	९९७	९५	१२७			२३८	४७							४८६	१३४	१९	
२२	सभापौखरी	६,२९५	५०३	५६३			१३६२		१४८	४९				७६						
२३	सिसुवाखोला	५,८०३	३२		३३	२७७३									२४					
२४	सितलपाटी	९,८३४	३०९९	१५६	२४६	२२८			२५	६०	१११		२५९	९१३						
२५	स्याबुन	१२,५१८	३०४७	९००	९२	६०१	६७८			१२२	९९		२५९		१९०	१७८				
२६	तामाकोक	१४,१९०	३५०२	९८८	११९	१०५	१४५०			३७५	२५४	७१	११							१७
२७	ताम्कु	६,०५३	७८	२१७	३६	१७०२									४७०	१९		२१		१४१
२८	याफु	४,९६३	१५६		७७	९३३									१०६२					
२९	संस्थागत	१,०९४																		३३

अनुसूची-९: मातृभाषाको आधारमा जनसंख्या (क्रमशः)

क्र. सं.	गा.वि.स/ न.पा.	जम्मा	जम्मा	नाछिरिङ्ग	बान्तवा	भूजेल	दुमी	सिन्धु	बाहिङ्ग	साङ्ग्याङ्ग	जेरो/ जेरोङ्ग	कोची	बेलहारे	कुमाल	माफी	पुमा	राज स्थानी	थारु	बोटे	सुनुवार	भोजपुरी	अन्य	उल्लेख नभएको
१	आबिभुई	७,३४५	७,३४५	३८२	२,५५	१८९	१६०	१४८	१४४	१३३	१११	१०८	६८	५६	५३	३८	३५	२५	२२	१५	१२	१५०४	२५८
२	बाह्रबिसे	३,१५६			२१																	३९	
३	बाला	२,८७०		२७						१२												२९	
४	बाना	५,३७७																				२८	३२
५	चैनपुर न.पा.	२५,०४७	१४	१९			४७				१११					३८	३५					१७७	६९
६	चेपुवा	१,८७१											६८									२७	
७	धुपु	४,२०९																				५८	१५
८	दिदिङ्ग	३,२५९	२६				६१		७०	५८												९९	
९	हटिया	३,५९४	२६																			२१	११
१०	जलजला	५,९७२	२६		३१																	२०	
११	किमाथाका	३,७९																				१७	
१२	खादवारी न.पा.	२६,९२१	५६	५६	५८		३६		२९	३८		१०८		५६	५३			२५	२२	१२	२२५	५७	
१३	मादी न.पा.	१५,७८३			९६	१३४				२५												१६४	
१४	मकालु	३,८७६																				३८	
१५	मान्जङ्ग	३,८६९																				२८	११
१६	माइतेवा	२,०५४	१७		११																	२४	
१७	मत्स्यपोखरी	४,०५८																				६३	
१८	नुम	३,६६८																				३१	
१९	नुनढाकी	२,५९२																				२६	
२०	पाथिमरा	३,२८९																				२९	१२
२१	पावाखोला	३,०९०	१७						४५													२६	
२२	सभापोखरी	३,१५८																				२१	
२३	सिसुवाखोला	२,९१८																				३३	
२४	सितलपाटी	४,९७१																				३७	
२५	स्याबुन	६,३०८			१९																	५१	२८
२६	तामाफोक	७,१७१	५५																१५			४२	२३
२७	ताम्कु	३,१९४						१४८														४६	
२८	याफु	२,५६३	१४४																			१९	
२९	संस्थागत	५,८२२																				३७	

अनुसूची-१०: गा.वि.स./न.पा.का वडा अनुसार घरपरिवार र जनसंख्या (राष्ट्रिय जनगणना, २०६८)

गा.वि.स. : आँखीभुई (१)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१५३	७४१	३५३	३८८
२	२०४	१,०१०	४६४	५४६
३	२३६	१,०९४	४९७	५९७
४	११०	५३६	२५२	२८४
५	१३१	६२६	२७५	३५१
६	१११	५२६	२३०	२९६
७	१६३	७७७	३५६	४२१
८	१९०	९३५	४३४	५०१
९	२५३	१,०७८	४७९	५९९
जम्मा	१,५५१	७,३२३	३,३४०	३,९८३

गा.वि.स. : बाला (३)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	९४	४३१	२०५	२२६
२	६२	३२४	१५२	१७२
३	७५	३९०	१९०	२००
४	६६	३२२	१५०	१७२
५	६३	३०१	१३१	१७०
६	५३	२२३	१०९	११४
७	४१	२५६	११५	१४१
८	५९	२८०	१३६	१४४
९	५४	३०१	१४३	१५८
जम्मा	५६७	२,८२८	१,३३१	१,४९७

न.पा.: चैनपुर न.पा. (५)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	२२०	१,०९९	५३०	५६९
२	२६८	१,२८६	५८२	७०४
३	३२१	१,४९५	६९६	७९९
४	२४५	१,१२२	५३७	५८५
५	३११	१,५०३	७२९	७७४
६	३६०	१,५६१	७२१	८४०
७	२४५	१,१३५	५०३	६३२
८	३४५	१,६३५	७८४	८५१
९	३६०	१,६२१	७६४	८५७
१०	३७०	१,५०४	७१७	७८७
११	२३७	१,०४२	४८७	५५५
१२	१८३	८६०	३९१	४६९
१३	१५०	७५१	३५३	३९८
१४	३३६	१,४५०	६५४	७९६
१५	१९५	९७४	४६०	५१४
१६	३१०	१,३५१	६१८	७३३
१७	३००	१,४२२	६२३	७९९
१८	३५५	१,६०७	७३९	८६८
१९	२७४	१,३१७	६०८	७०९
जम्मा	५,३८५	२४,७३५	११,४९६	१३,२३९

गा.वि.स. : बाह्रबिसे (२)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	४०	२०२	१०५	९७
२	२२	१२२	५८	६४
३	३९	२१०	९५	११५
४	८८	४२२	२१४	२०८
५	१३०	६०८	३०४	३०४
६	९२	४४१	२०९	२३२
७	७६	३८६	१८९	१९७
८	५८	३१९	१५४	१६५
९	७७	४४४	२२१	२२३
जम्मा	६२२	३,१५४	१,५४९	१,६०५

गा.वि.स. : बाना (४)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१७६	८१३	४०७	४०६
२	९२	४३४	१९२	२४२
३	१०८	५१७	२६३	२५४
४	९२	४१६	१८९	२२७
५	११४	५०९	२२३	२८६
६	१२२	५२५	२३८	२८७
७	२०५	९१३	४४७	४६६
८	११२	५६१	२३९	३२२
९	१६२	६८५	३३३	३५२
जम्मा	१,१८३	५,३७३	२,५३१	२,८४२

गा.वि.स. : चेपुवा (६)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	९३	४१७	१९४	२२३
२	५२	१९८	९८	१००
३	३४	१४१	६५	७६
४	४६	१७४	८५	८९
५	४७	१८९	९३	९६
६	२७	१११	५३	५८
७	२०	९९	४८	५१
८	६१	३०६	१५८	१४८
९	२४	१०४	५५	४९
जम्मा	४०४	१,७३९	८४९	८९०

गा.वि.स. : ध्रुपु (७)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१४६	७१०	३३६	३७४
२	१५४	६५७	३०६	३५१
३	१४०	५२४	२४९	२७५
४	८७	३६४	१७०	१९४
५	१२१	५३४	२४५	२८९
६	५६	२६७	१३२	१३५
७	५०	२१६	१०७	१०९
८	८८	४२४	१९७	२२७
९	१०४	५०६	२४५	२६१
जम्मा	९४६	४,२०२	१,९८७	२,२१५

गा.वि.स. : हटिया (९)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	८१	३३१	१५४	१७७
२	४०	१५२	६७	८५
३	७४	३०३	१४३	१६०
४	११२	४५१	२०८	२४३
५	५०	२३३	११७	११६
६	१३६	६६३	३३६	३२७
७	४९	२७६	१३१	१४५
८	६६	३९१	१९०	२०१
९	५३	२७३	१३१	१४२
जम्मा	६६१	३,०७३	१,४७७	१,५९६

गा.वि.स. : किमाथाका (११)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१२	५७	२५	३२
२	८	३७	१९	१८
३	८	४५	१९	२६
४	६	३०	१६	१४
५	७	३२	१८	१४
६	७	३०	१७	१३
७	१४	६५	३४	३१
८	५	४०	१९	२१
९	५	३२	१६	१६
जम्मा	७२	३६८	१८३	१८५

गा.वि.स. : दिदिङ (८)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	८६	३८२	१९१	१९१
२	५६	२७८	१२९	१४९
३	६२	३२३	१५६	१६७
४	५९	२७९	१३४	१४५
५	९१	४६१	२२४	२३७
६	८६	३९२	२०२	१९०
७	५२	२१७	१११	१०६
८	७७	३७४	१९०	१८४
९	७३	३३०	१६६	१६४
जम्मा	६४२	३,०३६	१,५०३	१,५३३

गा.वि.स. : जलजला (१०)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१८६	९६६	४५३	५१३
२	१०६	५१५	२२०	२९५
३	७५	३५१	१६६	१८५
४	१४५	७४८	३६०	३८८
५	१४२	७२३	३४८	३७५
६	११९	५९८	२७२	३२६
७	१५५	८११	३७५	४३६
८	१४६	६९५	३०१	३९४
९	१०१	४७७	२१५	२६२
जम्मा	१,१७५	५,८८४	२,७१०	३,१७४

न. पा. : खाँदवारी नगरपालिका (१२)

बडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१,१८७	४,६२१	२,३३४	२,२८७
२	४०५	१,७३१	७७६	९५५
३	६७१	२,९२१	१,३९१	१,५३०
४	३२१	१,३००	५९८	७०२
५	३७२	१,६४२	७६०	८८२
६	१६१	६८४	३२२	३६२
७	१७४	७४५	३४०	४०५
८	१७५	८२९	३९३	४३६
९	३०४	१,४४४	६६६	७७८
१०	८०४	३,२०५	१,५४०	१,६६५
११	६३०	२,७३०	१,३१५	१,४१५
१२	४२०	१,६८५	७८६	८९९
१३	६६६	२,७६४	१,२५९	१,५०५
जम्मा	६,२९०	२६,३०१	१२,४८०	१३,८२१

न.पा.: मादी न.पा. (१३)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	३२३	१,४९०	६८९	८०१
२	२३९	१,१०१	४९१	६१०
३	२७३	१,१५८	५२७	६३१
४	२५५	१,१०९	४९८	६११
५	२०९	९६२	४३०	५३२
६	४१८	१,७७१	७९५	९७६
७	२१०	९१८	४३४	४८४
८	२८६	१,३५०	६३५	७१५
९	२८२	१,३०८	६०६	७०२
१०	२२९	९८६	४६२	५२४
११	२२८	१,०१०	४६०	५५०
१२	७२	३७२	१७५	१९७
१३	१९२	९३५	४२१	५१४
जम्मा	३,२१६	१४,४७०	६,६२३	७,८४७

गा.वि.स. : माम्लिङ्ग (१५)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	९५	४४३	२१०	२३३
२	४७	२१९	९७	१२२
३	६१	२९४	१३९	१५५
४	४२	१८७	९२	९५
५	१४६	६२०	२८९	३३१
६	१११	४८७	२२३	२६४
७	१४६	७१५	३३३	३८२
८	१०९	५३५	२५१	२८४
९	७०	३५४	१६४	१९०
जम्मा	८२७	३,८५४	१,७९८	२,०५६

गा.वि.स. : मत्स्यपोखरी (१७)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	८२	३५०	१७२	१७८
२	१६३	६९७	३२९	३६८
३	७६	३२७	१४७	१८०
४	९३	३९८	१७८	२२०
५	१२७	५५४	२५८	२९६
६	७७	४२८	२१७	२११
७	४३	२१७	११५	१०२
८	१०३	५२०	२३९	२८१
९	११२	५३८	२५२	२८६
जम्मा	८७६	४,०२९	१,९०७	२,१२२

गा.वि.स. : मकालु (१४)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	२८	१३९	७४	६५
२	५५	२४९	१२१	१२८
३	८४	३९८	२०३	१९५
४	५५	२४३	१२०	१२३
५	१३९	७४७	३९३	३५४
६	१०८	४८५	२५७	२२८
७	१४९	६७३	३३४	३३९
८	११४	४८१	२४३	२३८
९	११७	४४७	२०९	२३८
जम्मा	८४९	३,८६२	१,९५४	१,९०८

गा.वि.स. : माडूतेवा (१६)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	४३	२४९	१३८	१११
२	१२	७६	४४	३२
३	४६	२२१	११२	१०९
४	३७	२०१	९४	१०७
५	४६	१८४	८४	१००
६	६९	३३६	१७६	१६०
७	४२	१७९	८६	९३
८	६९	३२९	१५७	१७२
९	४७	२३५	११७	११८
जम्मा	४११	२,०१०	१,००८	१,००२

गा.वि.स. : नुम (१८)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	७०	३६७	१७९	१८८
२	१६९	८८८	४५४	४३४
३	८६	४९१	२४३	२४८
४	२१३	८९१	४३९	४५२
५	५३	२१७	१०२	११५
६	८०	३४१	१७६	१६५
७	६१	२६८	१३२	१३६
८	२७	१२६	६१	६५
९	१३	६१	३५	२६
जम्मा	७७२	३,६५०	१,८२१	१,८२९

गा.वि.स. : नूनढाकी (१९)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	७२	३०८	१३९	१६९
२	२८	११२	४४	६८
३	६६	३३९	१५८	१८१
४	३९	२१४	१०३	१११
५	४९	२२४	१०९	११५
६	९४	४६८	२०३	२६५
७	३४	१५२	७२	८०
८	११८	५२४	२३५	२८९
९	५३	२३२	१११	१२१
जम्मा	५५३	२,५७३	१,१७४	१,३९९

गा.वि.स. : पावाखोला (२१)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	११३	६०९	२९९	३१०
२	५१	२७३	१३५	१३८
३	७८	५१४	२६१	२५३
४	६९	३८७	२००	१८७
५	६०	२८९	१५४	१३५
६	२९	१५९	७०	८९
७	४८	२२८	११७	१११
८	४८	१८०	८५	९५
९	७०	३६८	१९१	१७७
जम्मा	५६६	३,००७	१,५१२	१,४९५

गा.वि.स. : सिसुवाखोला (२३)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	६२	२८१	१३९	१४२
२	६०	३०४	१४६	१५८
३	३३	१८१	८९	९२
४	८४	४०५	२०६	१९९
५	८४	३७३	१८३	१९०
६	५०	२४४	१२२	१२२
७	६४	२८८	१३४	१५४
८	७१	३६७	१८२	१८५
९	९६	४५२	२२३	२२९
जम्मा	६०४	२,८९५	१,४२४	१,४७१

गा.वि.स. : पाथिभरा (२०)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	७४	३७२	१८२	१९०
२	९६	४४७	२१८	२२९
३	४६	१९८	९५	१०३
४	१७०	७३५	३६९	३६६
५	३२	१५९	७५	८४
६	७७	३२३	१६८	१५५
७	१०१	४८४	२४१	२४३
८	६६	२८१	१३४	१४७
९	५६	२५४	१२७	१२७
जम्मा	७१८	३,२५३	१,६०९	१,६४४

गा.वि.स. : सभापोखरी (२२)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	४९	२४०	११३	१२७
२	९१	४३२	१९७	२३५
३	५१	२४६	९९	१४७
४	१६८	८४१	४०६	४३५
५	३६	१८०	८३	९७
६	५०	२५७	११९	१३८
७	४९	२६०	१३४	१२६
८	५२	३००	१४५	१५५
९	७८	३८०	१९७	१८३
जम्मा	६२४	३,१३६	१,४९३	१,६४३

गा.वि.स. : सितलपाटी (२४)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	११५	५०८	२३०	२७८
२	१२२	५१०	२२८	२८२
३	११६	५०६	२२६	२८०
४	११५	५०७	२४६	२६१
५	१२२	४६३	२०९	२५४
६	२२०	९४५	४५९	४८६
७	११३	५५४	२४४	३१०
८	१३६	५५५	२४०	३१५
९	९७	३२८	१४८	१८०
जम्मा	१,१५६	४,८७६	२,२३०	२,६४६

गा.वि.स. : स्याबुन (२५)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	२७६	१,४३०	६८५	७४५
२	१०३	४७३	२३२	२४१
३	८९	४३८	२१५	२२३
४	१२४	६३९	२८१	३५८
५	८८	४२४	१८०	२४४
६	११६	५५०	२७२	२७८
७	११३	५३९	२४९	२९०
८	१३५	६४६	२९३	३५३
९	२३२	१,१२५	४९५	६३०
जम्मा	१,२७६	६,२६४	२,९०२	३,३६२

गा.वि.स. : ताम्कु (२७)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	५०	२३४	१०९	१२५
२	४८	२१७	११७	१००
३	६१	२९९	१४३	१५६
४	५८	२५३	१२३	१३०
५	९३	४५८	२३१	२२७
६	३१	१३५	७४	६१
७	१०५	५४४	२६८	२७६
८	७१	४०९	१९७	२१२
९	५३	३२९	१६७	१६२
जम्मा	५७०	२,८७८	१,४२९	१,४४९

गा.वि.स. : तामाफोक (२६)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	१७३	७६५	३३८	४२७
२	१४८	६९४	३१२	३८२
३	१२२	५६१	२६५	२९६
४	९३	४१२	२००	२१२
५	१६८	७०३	३३७	३६६
६	२२४	९६१	४३५	५२६
७	१२८	६८१	३२५	३५६
८	३९८	१,७०६	७९३	९१३
९	१२६	५७५	२४९	३२६
जम्मा	१,५८०	७,०५८	३,२५४	३,८०४

गा.वि.स. : याफु (२८)

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
१	५८	२८६	१३७	१४९
२	५७	२८३	१२९	१५४
३	३४	१६६	७३	९३
४	७५	३१२	१४७	१६५
५	६६	२७३	१३५	१३८
६	५३	२७७	१४२	१३५
७	६४	२९०	१४१	१४९
८	७६	३५६	१७१	१८५
९	३६	१४८	६८	८०
जम्मा	५१९	२,३९१	१,१४३	१,२४८

संस्थागत	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
	९	५२०	५०८	१२
जम्मा	९	५२०	५०८	१२

अनुसूची-११: गाविस र लिङ्ग अनुसार अपाङ्गताको प्रकार र जनसंख्या

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिङ्ग	जम्मा	अपाङ्गता नभएको जनसंख्या	शारीरिक सम्बन्धी	दृष्टि सम्बन्धी	सुनाई सम्बन्धी	श्रवण सम्बन्धी	स्वर बोलाई सम्बन्धी	मानसिक	बौद्धिक	बहुअपाङ्गता
१	जिल्ला	दुवै	१५८,७४२	१५४,६८८	१,४३१	६६४	७००	६४	४६१	२३७	१०८	३८९
		पुरुष	७५,२२५	७३,००८	८३१	३३७	३८२	३२	२६२	१२०	५१	२०२
		महिला	८३,५१७	८१,६८०	६००	३२७	३१८	३२	१९९	११७	५७	१८७
२	आखिभूई	दुवै	७,३२३	७,०९२	९०	४९	४४	२	१५	११	५	१५
		पुरुष	३,३४०	३,२२१	४५	२७	२२	२	८	८	१	६
		महिला	३,९८३	३,८७१	४५	२२	२२	०	७	३	४	९
३	बाह्रबिसे	दुवै	३,१५४	३,०५८	३७	१२	७	५	२१	५	१	८
		पुरुष	१,५४९	१,४९७	२०	९	४	४	४	९	२	४
		महिला	१,६०५	१,५६१	१७	३	३	१	१	१२	३	४
४	बाला	दुवै	२,८२८	२,७४९	२५	१४	२३	६	२	५	१	३
		पुरुष	१,३३१	१,२९१	१३	७	१०	३	३	१	४	१
		महिला	१,४९७	१,४५८	१२	७	१३	३	३	१	१	२
५	बाना	दुवै	५,३७३	५,२५८	४५	१२	२३	०	२०	१०	३	२
		पुरुष	२,५३१	२,४७२	३०	५	१०	०	०	९	३	१
		महिला	२,८४२	२,७८६	१५	७	१३	०	०	११	७	२
६	चैनपुर न.पा.	दुवै	२४,७३५	२४,०१९	२३५	१२१	१४०	७	७८	३८	२२	७५
		पुरुष	११,४९६	११,१०३	१२८	६२	७३	४	४	५०	१९	८
		महिला	१३,२३९	१२,९१६	१०७	५९	६७	३	३	२८	१९	२६
७	चेपुवा	दुवै	१,७३९	१,६८८	१३	११	१०	५	५	४	०	०
		पुरुष	८४९	८२२	६	५	८	३	३	४	१	०
		महिला	८९०	८६६	७	६	८	२	२	४	३	०
८	धुपु	दुवै	४,२०२	४,१२४	३३	११	१४	०	९	२	०	९
		पुरुष	१,९८७	१,९३७	२६	४	७	०	०	७	०	६
		महिला	२,२१५	२,१८७	७	७	७	०	०	२	२	३
९	विदिङ्ग	दुवै	३,०३६	२,९३५	३९	११	२२	१	१०	३	१	१४
		पुरुष	१,५०३	१,४४८	२१	९	१०	१	१	६	२	६
		महिला	१,५३३	१,४८७	१८	२	१२	०	०	४	१	८

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	लिंग	जम्मा	अपाङ्गता नभएको जनसंख्या	शारीरिक सम्बन्धी	दृष्टि सम्बन्धी	सुनाई सम्बन्धी	श्रवणा सम्बन्धी	स्वर बोलाई सम्बन्धी	मानसिक	वैदिक	बहुआङ्गता
९	हटिया	दुवै	३,०७३	२,९८९	२३	९	१८	२	१४	६	२	१०
		पुरुष	१,४७७	१,४३८	१२	३	८	०	७	३	१	५
१०	जलजला	महिला	१,५९६	१,५५१	११	६	१०	२	७	३	१	५
		दुवै	५,८८४	५,७८८	५३	३०	३५	०	२५	५	१	१७
१०	जलजला	पुरुष	२,७१०	२,६२६	२८	१४	२१	०	१५	१	०	५
		महिला	३,१७४	३,०६२	२५	१६	१४	०	१०	४	१	१२
११	किमाथांका	दुवै	३६८	३६४	१	२	०	०	०	०	०	०
		पुरुष	१८३	१८३	०	२	०	०	०	०	०	०
११	किमाथांका	महिला	१८५	१८५	०	०	०	०	०	०	०	०
		दुवै	२६,३०१	२५,७७५	१८६	८४	७६	१५	५९	३१	१३	६२
१२	खाद्वारी न.पा.	पुरुष	१२,४८०	१२,१७८	११६	४१	४३	८	३०	२४	७	३३
		महिला	१३,८२१	१३,५९७	७०	४३	३३	७	२९	७	६	२९
१३	मादी न.पा.	दुवै	१४,४७०	१४,१८९	९६	४६	४२	२	३९	२३	१२	२१
		पुरुष	६,६३३	६,४६६	६५	२६	२०	१	२४	५	६	७
१४	मकालु	महिला	७,८४७	७,७२३	३१	१७	२२	१	१५	१८	६	१४
		दुवै	३,८६२	३,७५१	४०	२१	११	२	११	२	१	२३
१४	मकालु	पुरुष	१,९५४	१,८९०	३१	११	६	१	२	१	१	११
		महिला	१,९०८	१,८६१	९	१०	५	१	९	१	०	१२
१५	मान्मिङ्ग	दुवै	३,८५४	३,७४३	३२	११	२४	६	१०	६	७	१५
		पुरुष	१,७९८	१,७४१	१४	४	१७	२	७	४	३	६
१६	माइतेवा	महिला	२,०५६	२,००२	१८	७	७	४	३	२	४	९
		दुवै	२,०१०	१,९८३	११	३	३	०	५	१	१	३
१६	माइतेवा	पुरुष	१,००८	९९०	५	२	३	०	५	०	१	२
		महिला	१,००२	९९३	६	१	०	०	०	१	०	१
१७	मत्स्यपोखरी	दुवै	४,०३९	३,८३०	६४	४०	३९	२	१८	९	१०	१७
		पुरुष	१,९०७	१,७९५	३६	२४	२१	१	१३	५	३	९
१८	नुम	महिला	२,१२२	२,०३५	२८	१६	१८	१	५	४	७	८
		दुवै	३,६५०	३,५६७	४२	९	१४	०	१०	२	३	३
१८	नुम	पुरुष	१,८२१	१,७७५	२५	२	६	०	९	१	२	१
		महिला	१,८२९	१,७९२	१७	७	८	०	१	१	१	२

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिङ्ग	जम्मा	अपाङ्गता नभएको जनसंख्या	अपाङ्गताको प्रकार र जनसंख्या						
					शारीरिक	दृष्टि सम्बन्धी	सुनाइ सम्बन्धी	श्रवण सम्बन्धी	स्वर बोलाई सम्बन्धी	मानसिक	बौद्धिक
१९	तुनढाकी	दुवै	२,५७३	२,५१२	८	९	०	६	१	७	
		पुरुष	१,१७४	१,१४२	४	६	०	३	१	३	
		महिला	१,३९९	१,३७०	४	३	०	३	०	४	
२०	पाधिभरा	दुवै	३,२५३	३,१८३	१८	१३	०	३	५	५	
		पुरुष	१,६०९	१,५७२	४	११	०	१	५	१	
		महिला	१,६४४	१,६११	५	२	०	२	०	४	
२१	पावाखोला	दुवै	३,००७	२,९१५	३२	२५	०	२	०	१६	
		पुरुष	१,५१२	१,४६४	११	६	०	०	०	८	
		महिला	१,४९५	१,४५१	१४	५	०	२	०	८	
२२	सभामोखरी	दुवै	३,०३६	३,००६	१५	१६	२	६	०	४	
		पुरुष	१,४९३	१,४६०	११	७	०	२	०	२	
		महिला	१,६४३	१,६१६	४	५	२	४	०	२	
२३	सिसुवाखोला	दुवै	२,८९५	२,७४५	८८	१७	१८	४	६	१०	
		पुरुष	१,४२४	१,३३९	५३	११	१	१	४	५	
		महिला	१,४७१	१,४०६	३५	७	३	४	१	५	
२४	सितलपाटी	दुवै	४,८७६	४,७२०	२३	३८	१	१	१०	१०	
		पुरुष	२,३२०	२,१४९	२८	११	०	०	६	८	
		महिला	२,५५६	२,५७१	१२	२१	१	४	०	२	
२५	स्याबुन	दुवै	६,२६४	६,१३७	३३	११	२	२	१८	१५	
		पुरुष	२,९०२	२,८३६	१६	१४	१	१	८	८	
		महिला	३,३६२	३,३०१	१७	७	१	१	१०	७	
२६	तामाफोक	दुवै	७,०५८	६,९२४	४८	२५	०	०	१४	१३	
		पुरुष	३,२५४	३,१८०	२४	१३	०	०	७	७	
		महिला	३,८०४	३,७४४	१२	१२	०	०	७	६	
२७	ताम्कू	दुवै	२,८७८	२,७८५	३१	१८	०	०	७	९	
		पुरुष	१,४२९	१,३८२	१३	९	०	०	५	५	
		महिला	१,४४९	१,४०३	१८	३	०	२	४	४	
२८	याकु	दुवै	२,३९१	२,३३९	२५	८	०	०	२	३	
		पुरुष	१,१४३	१,१०७	१७	३	०	०	१	३	
		महिला	१,२४८	१,२३२	८	१	०	०	१	०	

अनुसूची-१२ (क): आ.ब. २०७१/७२ को सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आंशिक अपाङ्गहरूको विवरण

क्र.सं.	गा.वि.सं.	जेष्ठ दलित		जेष्ठ अन्य		पूर्ण अपाङ्ग		आंशिक अपाङ्ग		विधवा	एकल महिला	बालबालिका	कुल जम्मा
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला				
१	किमाथाका	०	०	०	५	०	०	१	०	०	१७	०	१८
२	चेपुवा	१	१	४३	४८	४३	४३	०	०	०	१०६	०	१०६
३	हटिया	०	१	५४	५४	३९	३९	१	०	०	१२०	४	१२४
४	पावाखोला	०	१	६२	६२	३१	३१	५	१	१	६१	१०	७१
५	पाथिभरा	१०	३	८३	८३	४३	४३	१	१	०	१२८	१५	१४३
६	नुम	६	३	६२	६२	६२	६२	०	०	१	४५	२०	१३७
७	मकालु	०	४	१०३	१०३	६५	६५	३	१	१	१४५	१२	२२८
८	याफु	६	१	५३	५३	३०	३०	१	०	१	९०	८	१३६
९	मातेवा	९	३	४८	४८	२४	२४	०	२	१	६६	११	११६
१०	बाला	४	५	६८	६८	२९	२९	१	२	०	७१	९	१२०
११	सिसुवाखोला	०	०	६२	६२	३८	३८	२	१	०	५४	७	१०२
१२	ताम्कु	०	०	५१	५१	३८	३८	५	१	०	९७	०	१४९
१३	सितलपाटी	२०	१५	११२	११२	८५	८५	१	१	०	१५३	३५	३१४
१४	दिदि	१३	४	५८	५८	२४	२४	०	१	१	४८	१६	१०५
१५	मत्स्यपोखरी	६	३	८३	८३	६३	६३	०	०	२	१२८	११	२२०
१६	बाह्रविसे	१	१	४५	४५	४५	४५	२	०	०	६६	११	१२५
१७	सभापोखरी	६	३	६६	६६	६१	६१	०	०	२	८२	२२	१०४
१८	धुपु	१५	१०	११४	११४	६८	६८	३	२	१	११५	२५	२३६
१९	बाना	२४	२५	१२५	१२५	१००	१००	४	१	०	११९	३६	३०५
२०	स्याबन	१३	१०	१०५	१०५	८९	८९	२	३	३	१४५	३३	२८६
२१	जलजला	१८	१६	१३४	१३४	९६	९६	०	४	१	१०९	५८	२६२
२२	नुनढाकी	४	३	६०	६०	३१	३१	१	२	०	६२	५	१०७
२३	अखिभुई	१८	१२	१६५	१६५	१०८	१०८	१	३	१	२०८	८८	३७८
२४	मान्मि	१०	३	८०	८०	६८	६८	१	०	१	११०	८	२००
२५	तामाफोक	१२	७	१३६	१३६	११४	११४	२	०	१	१४७	१६	२९६
२६	चैनपुर	६१	६९	४९७	४९७	४२०	४२०	१९	१०	३	५८९	६८	१२२३
२७	माडी न.पा.	३७	४५	३०२	३०२	२६१	२६१	४	१	५	२७९	३५	६६३
२८	खाँदवारी	७८	८२	४८५	४८५	४८४	४८४	१८	७	११	७३	७८	१४५३
	जम्मा	३७२	३३०	३३०९	३३०९	२५५९	२५५९	८०	४५	१३	४०७३	५५४	७९९३

अनुसूची-१२ (ख): आ.व. २०७१/७२ को औषधी उपचार खर्च पाउने ७० वर्ष पुगेका विधवा, जेष्ठ दलित, पूर्ण अपाङ्ग र आशिक अपाङ्गहरुको विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स.	जेष्ठ दलित		जेष्ठ अन्य		पूर्ण अपाङ्ग		अती सशक्त अपाङ्ग		आशिक अपाङ्ग		विधवा		कुल जम्मा	
		पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
१	किमाथोका	०	०	४	०	४	०	०	१	१	०	०	१	५	१२
२	चेपुवा	०	०	४५	४३	८८	१	१	२	१	०	०	५०	४८	१४२
३	हटिया	०	०	५५	३९	९४	१	१	०	०	०	०	५०	५६	१०६
४	पावाखोला	०	०	६२	३१	९३	०	३	६	३	०	०	१८	७०	१२२
५	पाथिभरा	७	३	७५	६०	१३५	०	३	६	३	०	०	७०	९०	२२६
६	नुम	२	०	५०	५३	१०३	०	०	०	०	०	०	५२	५२	११३
७	मकालु	१	१	९०	६५	१५५	०	०	०	०	०	०	४५	९१	१३६
८	याफु	०	१	४३	२३	६६	०	०	०	०	०	०	२७	४३	७०
९	मातेवा	४	१	४९	२४	७३	०	१	४	५	०	०	२७	५४	१०७
१०	बाला	२	१	६७	३०	९७	०	४	४	५	०	०	२६	७३	१२५
११	सिसुवाखोला	०	०	६४	३६	१००	०	२	१	१	०	०	२८	६६	१२१
१२	ताम्कु	०	०	५०	३७	८७	०	०	३	३	०	०	३७	५०	१२७
१३	सितलपाटी	१०	५	१५	७	२२	१	१	६	३	०	०	३१	१२४	२८२
१४	बिदि	५	४	६८	२६	९४	०	१	१	१	०	०	२३	७४	१२८
१५	मत्स्यपोखरी	१	२	६८	६०	१२८	०	१	०	१	०	०	५२	८९	२०४
१६	वाह्रबिसे	१	०	६७	४३	११०	०	४	४	४	०	०	२७	७३	१४७
१७	सम्भोपोखरी	४	१	४१	३९	८०	०	१	१	१	०	०	३५	४६	१२२
१८	धुपु	७	४	११०	६९	१७९	०	०	०	०	०	०	४७	११७	२३७
१९	वाना	१३	८	२१	९९	१२०	०	०	०	०	०	०	६३	१३३	२०३
२०	स्यावन	७	६	१०७	८१	१८८	०	११	९	९	०	०	५१	१२५	२७२
२१	जलजला	१२	४	१०६	९०	१९६	०	८	५	५	०	०	३७	१२६	२६२
२२	नुमाढी	३	०	५९	३२	९१	०	०	०	०	०	०	६२	५६	११८
२३	आविभई	११	३	१५०	११०	२६०	१	१	४	६	०	०	७३	१६६	३५८
२४	माम्लि	४	१	५	६०	६५	०	०	१	४	४	०	३०	७८	१०३
२५	तामाफोक	९	१	१०	११२	१२२	०	०	०	०	०	०	६७	१४४	२२४
२६	चैनपुर	३०	२२	४७	४०७	४७५	०	०	०	०	०	०	५३	५३२	१२०७
२७	मादी न.पा.	२४	१९	४३	२६०	३०३	१	१	७	०	१	२	७८	३१८	६७६
२८	खादिवाही	४३	३५	७८	४६५	५४३	१	१	७	५	०	०	३४	५१९	१३७२
जम्मा		२००	१२२	३२२	२४७३	३१९७	६	६	९२	७३	२	१	१६६१	३४२४	७३३०

श्रोत: जिल्ला विकास समिति, सखुवासभा

अनुसूची-१३: गाविसगत रुपमा साक्षरता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिंग	५ वा सो माथिको जनसंख्या	जनसंख्या			उल्लेख नभएको	साक्षरता प्रतिशत
				पढ्न र लेख्न जानेका	पढ्न मात्र जानेका	पढ्न, लेख्न नजानेका		
	जिल्ला	दुवै	१४३,४७८	९९,५४२	४,०३८	३९,७४२	१५६	६९.३८
		पुरुष	६७,४६९	५२,२६७	१,९६६	१३,१९०	४६	७७.४७
		महिला	७६,००९	४७,२७५	२,०७२	२६,५५२	११०	६२.२०
१	आंखिभूई	दुवै	६,६०६	४,५४५	१३६	१,९२३	२	६८.८०
		पुरुष	२,९७१	२,३३३	६६	५७२	०	७८.५३
		महिला	३,६३५	२,२१२	७०	१,३५१	२	६०.८५
२	बाह्रविसे	दुवै	२,८५६	१,६९४	१४७	१,०१५	०	५९.३१
		पुरुष	१,३९०	८९४	७६	४२०	०	६४.३२
		महिला	१,४६६	८००	७१	५९५	०	५४.५७
३	बाला	दुवै	२,५५७	१,८१२	१४३	६००	२	७०.८६
		पुरुष	१,२०४	९१२	७०	२२२	०	७५.७५
		महिला	१,३५३	९००	७३	३७८	२	६६.५२
४	वाना	दुवै	४,८५३	३,३६१	११६	१,३७६	०	६९.२६
		पुरुष	२,२८०	१,७६७	५३	४६०	०	७७.५०
		महिला	२,५७३	१,५९४	६३	९१६	०	६१.९५
५	चैनपुर न.पा.	दुवै	२२,३५९	१६,१७४	५२३	५,६५४	८	७२.३४
		पुरुष	१०,२७६	८,३०९	२४०	१,७२४	३	८०.८६
		महिला	१२,०८३	७,८६५	२८३	३,९३०	५	६५.०९
६	चेपुवा	दुवै	१,६१५	८०३	२९	७८०	३	४९.७२
		पुरुष	७९३	४५४	१३	३२४	२	५७.२५
		महिला	८२२	३४९	१६	४५६	१	४२.४६
७	धुपु	दुवै	३,८८२	२,८४०	६६	९६९	७	७३.१६
		पुरुष	१,८१६	१,४५०	२७	३३७	२	७९.८५
		महिला	२,०६६	१,३९०	३९	६३२	५	६७.२८
८	दिदिङ्ग	दुवै	२,७५९	१,९६७	१२४	६६७	१	७१.२९
		पुरुष	१,३६१	१,०३९	६४	२५७	१	७६.३४
		महिला	१,३९८	९२८	६०	४१०	०	६६.३८
९	हटिया	दुवै	२,७५३	१,३०८	७७	१,३६७	१	४७.५१
		पुरुष	१,३१६	७७०	३०	५१६	०	५८.५१
		महिला	१,४३७	५३८	४७	८५१	१	३७.४४
१०	जलजला	दुवै	५,१९९	३,५४४	१९८	१,४५६	१	६८.१७
		पुरुष	२,३७२	१,८२०	१०५	४४७	०	७६.७३
		महिला	२,८२७	१,७२४	९३	१,००९	१	६०.९८
११	किमाथाका	दुवै	३११	१२४	१७	१७०	०	३९.८७
		पुरुष	१५१	८५	६	६०	०	५६.२९
		महिला	१६०	३९	११	११०	०	२४.३८
१२	खाँदवारी न.पा.	दुवै	२३,९८७	१७,८२२	५८३	५,५७१	११	७४.३०
		पुरुष	११,२७६	९,३०८	२७४	१,६९०	४	८२.५५
		महिला	१२,७११	८,५१४	३०९	३,८८१	७	६६.९८
१३	मादी न.पा.	दुवै	७,५५५	४,९९७	५३४	२,०२४	३९८	६६.१४
		पुरुष	५,९४७	४,७२६	१४६	१,०७२	३	७९.४७
		महिला	७,१६२	४,६०४	१४९	२,४५२	५	६४.२८
१४	मकालु	दुवै	३,४३६	१,९१२	६६	१,४५८	०	५५.६५
		पुरुष	१,७२९	१,१३८	४३	५४८	०	६५.८२
		महिला	१,७०७	७७४	२३	९१०	०	४५.३४

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिङ्ग	५ वा सो माथिको जनसंख्या	जनसंख्या			उल्लेख नभएको	साक्षरता प्रतिशत
				पढ्न र लेख्न जानेका	पढ्न मात्र जानेका	पढ्न, लेख्न नजानेका		
१५	माम्लिङ्ग	दुवै	३,४९६	२,५४५	१०४	८४६	१	७२.८०
		पुरुष	१,६१०	१,३१९	४३	२४८	०	८१.९३
		महिला	१,८८६	१,२२६	६१	५९८	१	६५.०१
१६	माङ्तेवा	दुवै	१,८४०	१,३२५	१९	४९६	०	७२.०१
		पुरुष	९२८	७२६	१०	१८२	०	७९.०८
		महिला	९२२	५९९	९	३१४	०	६४.९७
१७	मत्स्यपोखरी	दुवै	३,६६१	२,५७५	९३	९९३	०	७०.३४
		पुरुष	१,७३०	१,३५४	४०	३३६	०	७८.२७
		महिला	१,९३१	१,२२१	५३	६५७	०	६३.२३
१८	नुम	दुवै	३,२६४	२,०३३	२४५	९८६	०	६२.२९
		पुरुष	१,६४८	१,१५७	१२८	३६३	०	७०.२१
		महिला	१,६१६	८७६	११७	६२३	०	५४.२१
१९	नुनढाकी	दुवै	२,२९९	१,४७१	१०३	७२२	३	६३.९८
		पुरुष	१,०४८	७४८	६०	२३८	२	७१.३७
		महिला	१,२५१	७२३	४३	४८४	१	५७.७९
२०	पाथिभरा	दुवै	२,९३०	१,८१८	१४८	९६४	०	६२.०५
		पुरुष	१,४४०	१,०३९	६१	३४०	०	७२.१५
		महिला	१,४९०	७७९	८७	६२४	०	५२.२८
२१	पावाखोला	दुवै	२,५९०	१,२६१	१६७	१,१६२	०	४८.६९
		पुरुष	१,२७८	७४०	८८	४५०	०	५७.९०
		महिला	१,३१२	५२१	७९	७१२	०	३९.७१
२२	सभापोखरी	दुवै	२,७७५	१,८७९	३८	८५८	०	६७.७१
		पुरुष	१,३२५	९७३	१६	३३६	०	७३.४३
		महिला	१,४५०	९०६	२२	५२२	०	६२.४८
२३	सिसुवाखोला	दुवै	२,५४०	१,६७७	३६	८२७	०	६६.०२
		पुरुष	१,२४४	८९३	१४	३३७	०	७१.७८
		महिला	१,२९६	७८४	२२	४९०	०	६०.४९
२४	सितलपाटी	दुवै	४,४३२	३,१४०	१४४	१,१४१	७	७०.८५
		पुरुष	२,०१४	१,५८३	७४	३५४	३	७८.६०
		महिला	२,४१८	१,५५७	७०	७८७	४	६४.३९
२५	स्याबुन	दुवै	५,६५१	४,०७५	१२१	१,४५४	१	७२.११
		पुरुष	२,५९९	२,०७७	६२	४६०	०	७९.९२
		महिला	३,०५२	१,९९८	५९	९९४	१	६५.४७
२६	तामाफोक	दुवै	६,४०९	४,६६४	१५४	१,४९२	९९	७२.७७
		पुरुष	२,९०६	२,३४६	७९	४५५	२६	८०.७३
		महिला	३,५०३	२,३१८	७५	१,०३७	७३	६६.१७
२७	ताम्कू	दुवै	२,६२२	१,८९७	७६	६४८	१	७२.३५
		पुरुष	१,२९१	१,०४१	४०	२१०	०	८०.६४
		महिला	१,३३१	८५६	३६	४३८	१	६४.३१
२८	याफु	दुवै	२,१७०	१,४३१	७६	६६३	०	६५.९४
		पुरुष	१,०३०	७६०	३८	२३२	०	७३.७९
		महिला	१,१४०	६७१	३८	४३१	०	५८.८६
संस्थागत	दुवै	५१७	५१५	२	०	०	९९.६१	
	पुरुष	५०६	५०६	०	०	०	१००.००	
	महिला	११	९	२	०	०	८१.८२	

अनुसूची-१४: ५ वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या र तिनीहरूको लैङ्गिक आधारमा शैक्षिक स्थिती

क्र.सं.	गा.वि.स/न.पा.	लिंग	जम्मा	जनसंख्या र शैक्षिक स्थिती										अनौपचारिक शिक्षा	उल्लेख नमएको
				भर्खर शुरु गरेको	प्राथमिक (५-५)	नि.मा.वि. (६-८)	मा.वि. (८-१०)	एस.एल.सी वा सो सरह	प्र.प.तह वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नाकोत्तर वा सो सरह	अन्य	स्नाकोत्तर वा सो सरह		
१	जिल्ला	दुवै	१०२,०११	३,५५४	४७,५२७	२१,२६५	१०,२४९	५,६१०	३,३३६	१,१०२	३०९	८३२	५,६५२	४३२	
		पुरुष	५३,५१७	२,५३३	२४,३८०	१०,५६०	५,५३३	२,०६५	८७९	२५९	७७	२०६	२,९५१	२०६	
		महिला	४८,४९४	१,०२१	२३,१४७	१०,७०५	४,०७७	१,२७१	२,०६५	२५०	३३०	२२६	२,७०१	२२६	
२	आखिर्भूई	दुवै	४,६१०	१४५	२,०५१	१,०७७	५२४	४२६	१११	३५	९	१७	१७६	१७	
		पुरुष	२,३६८	७९	१,०४९	५१९	२७४	१५	२९	६	५	७	९९	७	
		महिला	२,२४२	६६	१,००२	५५८	२५०	४०	२९	३	४	१०	७७	१०	
३	बाह्रविसे	दुवै	१,८०७	७	१,०२२	३०९	१०९	७२	२८	१	२	११	१८१	११	
		पुरुष	९५७	४२	५२७	१५७	६९	१८	१	१	२	३	९७	३	
		महिला	८५०	२९	४९५	१५२	४०	४०	१	०	०	८	८४	८	
४	बाला	दुवै	१,८६५	२२	९३२	३६१	२४३	१४३	४६	१२	२	७	१५	३२	
		पुरुष	९४०	१५	४८२	१७७	११६	६८	२५	८	२	०	२८	१९	
		महिला	९२५	७	४५०	१८४	१८७	७५	१९	४	०	१	४३	१३	
५	चैनपुर न.पा.	दुवै	३,३८०	४५	१,७००	६९२	३०८	२८८	१०६	३९	८	१३	१८१	१३	
		पुरुष	१,७७७	२६	८६१	३५०	१८१	६७	३०	१५	५	०	९५	७	
		महिला	१,६०३	१९	८३९	३४२	१२७	३९	९	३	३	०	८६	६	
६	चैनपुर न.पा.	दुवै	१६,४६६	५३६	७,५६९	३,३६८	१,६७९	१,३९२	६१५	१९९	४६	४६	१,०००	४६	
		पुरुष	८,४५०	२८२	३,८०८	१,६६९	९०१	३६८	१४९	४१	३	१८	४५५	१८	
		महिला	८,०१६	२५४	३,७६१	१,६९९	१,७७८	२४७	४०	५	१३	५	४५५	२८	
७	चेपुवा	दुवै	८२९	१३	४३४	१२९	११६	५७	२६	१२	०	७	२४	७	
		पुरुष	४६४	८	२१३	७३	७८	१९	१०	०	०	११	१०	२	
		महिला	३६५	५	२२१	५६	३८	७	१७	२	०	०	१४	५	
८	धुपु	दुवै	२,८८०	६१	१,२९५	६२३	२४९	२३७	७२	२४	५	१	२८३	३०	
		पुरुष	१,४७५	४०	६३८	२७८	१५२	४७	२०	५	५	१	१४३	१६	
		महिला	१,४०५	२१	६५७	३४५	९७	२५	४	२	०	०	१४०	१४	
९	दिदिङ्ग	दुवै	२,०३३	४७	१,०३४	४५६	१९५	८२	५२	९	२	३	१४३	३	
		पुरुष	१,०७६	३१	५५४	२३४	१०३	४४	३८	५	२	०	६४	१	
		महिला	९५७	१६	४८०	२२५	९२	४५	४	५	०	०	७९	२	

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	लिंग	जम्मा	जनसंख्या र शैक्षिक स्थिती										अनौपचारिक शिक्षा	उल्लेख नभएको
				भर्खर शुरु गरेको	प्राथमिक (५-५)	नि.मा.वि. (६-८)	मा.वि. (८-१०)	एस.एल.सी वा सो सरह	प्र.प.तह वा सो सरह	स्नातक वा सो सरह	स्नाकोत्तर वा सो सरह	अन्य			
९	हटिया	दुवै	१,४७६	८२०	१९४	९८	८७	३०	९	२	८३	६			
		पुरुष	८५२	४४२	१२३	७६	५६	२३	८	२	४६	३			
		महिला	६२४	३७८	७१	२२	३१	७	१	०	३७	३			
१०	जलजला	दुवै	३,६९१	१,८१९	८११	३६६	२३२	६२	१८	१	२८३	५			
		पुरुष	१,८८९	८८९	४१६	१२६	१२६	३६	१४	३	१६६	५			
		महिला	१,८०२	९३०	३९५	१५७	१०६	२६	४	१	११७	०			
११	किमाथाका	दुवै	१४४	९२	१५	१२	७	७	२	०	१	०			
		पुरुष	९३	५१	१५	७	७	१	१	०	१	०			
		महिला	५१	४१	०	५	०	०	१	०	०	०			
१२	खाँदवारी न.पा.	दुवै	१८,१५४	६,८४१	३,६५८	२,१८८	१,०३६	३७४	१३३	१२	७८८	११९			
		पुरुष	९,४८४	३,४८९	१,७६०	१,२०३	६३२	२५३	११५	६	३७४	६०			
		महिला	८,६७०	३,३५२	१,८९८	९८५	४०४	१२१	१९९	१	३१४	५९			
१३	सादी न.पा.	दुवै	९,५१५	४,३३०	२,२८७	९२८	३०५	१०१	३५	९	३०६	२७			
		पुरुष	४,८२४	२,१७५	१,०९५	४६७	१८६	७९	३०	२	१५२	७			
		महिला	४,६९१	२,१५५	१,१९२	४६१	३७६	११९	२२	७	१५४	२०			
१४	मकालु	दुवै	१,९७१	१,३३९	२७५	६७	७०	२५	५	२	१४४	२			
		पुरुष	१,१७५	७७३	१६७	५१	२०	४	५	१	९७	२			
		महिला	७९६	५६६	१०८	१६	५	१	०	१	४७	०			
१५	साम्बिङ्ग	दुवै	२,५७१	१,१४५	६३०	३१३	२११	८७	१२	२	९९	५			
		पुरुष	१,३३०	५७४	३१०	१७६	१२६	५२	१६	२	३९	३			
		महिला	१,२४१	५७१	३२०	१४०	८५	३५	२	०	६०	२			
१६	माइतेवा	दुवै	१,३२९	५७३	३०९	४०	२७	२	०	२	७३	१०			
		पुरुष	७२९	३१२	१६६	१८	१९	२	२	०	३६	६			
		महिला	६००	२६१	१४३	२२	२१	०	०	०	३७	४			
१७	मत्स्यपोखरी	दुवै	२,७०५	१,२८०	५३७	२११	१४४	७	२	२	२५५	७			
		पुरुष	१,४०९	६२९	२७०	१२७	३४	१०	५	२	१५३	३			
		महिला	१,२९६	६५१	२६७	७७	४०	२०	४	०	१०२	४			
१८	नुम	दुवै	२,१०६	१,०७७	४५५	१३३	४६	२२	२	२	१४१	३			
		पुरुष	१,१९९	५७४	२५८	८४	२९	१६	९	२	९०	२			
		महिला	९०७	५०३	१९७	५२	१७	१०	४	०	५१	१			

क्र.सं.	गा.वि.स./न.पा.	लिंग	जम्मा	भर्खर शुरु गरेका	प्राथमिक (५-५)	नि.मा.वि. (६-८)	मा.वि. (८-१०)	जनसंख्या र शैक्षिक स्थिती				अनौपचारिक शिक्षा	उल्लेख नभएका	
								स्नातक वा सो सहर	प्र.प.ताह वा सो सहर	स्नातकोत्तर वा सो सहर	अन्य			
१९	तुनढाकी	दुवै	१,५५१	३९	८०९	३१३	१३३	१२	५१	८	०	०	९५	६
		पुरुष	७९०	२०	४०९	१५१	६७	५८	२८	४	०	०	५१	२
		महिला	७६१	१९	४००	१६७	६६	३४	२३	४	०	०	४४	४
२०	पाथिभरा	दुवै	१,८८३	६०	९४२	३६७	१३१	१५७	५५	२०	२	२	१३२	१५
		पुरुष	१,०६२	२८	५००	१९०	८५	१००	४३	१७	२	२	८९	६
		महिला	८२१	३२	४४२	१७७	४६	५७	१२	३	०	०	४३	९
२१	पावाखोला	दुवै	१,४११	५९	९२७	२०७	५२	३९	१२	३	२	१	९८	११
		पुरुष	८०६	२५	५०२	१४४	३४	२३	११	३	१	१	५९	६
		महिला	६०५	३४	४२५	६६	१८	१६	१	०	०	०	३९	५
२२	सभापोखरी	दुवै	१,८९५	८८	१,०९४	३२६	१२०	७९	२५	११	३	०	१४८	१
		पुरुष	९८७	५५	५६७	१४१	६०	४२	१५	८	३	०	९६	०
		महिला	९०८	३३	५२७	१८५	६०	३७	१०	३	०	०	५२	१
२३	सिसुवाखोला	दुवै	१,७४८	६५	१,०६५	२४७	१३२	४२	२२	२	०	०	१७३	०
		पुरुष	९३०	२८	५८५	१२२	७२	२७	१७	२	०	०	७७	०
		महिला	८१८	३७	४८०	१२५	६०	१५	५	०	०	०	९६	०
२४	सितलपाटी	दुवै	३,२०२	७४	१,१५७	७६६	४४५	३१८	११२	४९	६	१	२५८	१६
		पुरुष	१,६१४	३१	५८७	३७६	२१२	१७६	५४	३४	५	१	१३१	७
		महिला	१,५८८	४३	५७०	३९०	२३३	१४२	५८	१५	१	०	१२७	९
२५	स्याबुन	दुवै	४,१३५	१७३	२,११८	८४९	३६६	२६३	७८	३७	६	२	२२३	२०
		पुरुष	२,१०८	९२	१,०५०	४१०	१९५	१४७	४१	२७	४	१	१२८	१३
		महिला	२,०२७	८१	१,०६८	४३९	१७१	११६	३७	१०	२	१	९५	७
२६	तामाफोक	दुवै	४,७७९	२२९	२,१६५	१,०७०	५०८	३५७	१६०	४८	५	३	२२३	११
		पुरुष	२,४०९	१२७	१,०७२	४९४	२६४	१८८	८८	३७	५	२	१२९	४
		महिला	२,३७०	१०२	१,०९३	५७६	२४४	१६९	७२	३१	०	२	९४	७
२७	ताम्बू	दुवै	१,९००	३	१,००३	४०८	१७७	१८६	२५	२१	३	०	६७	७
		पुरुष	१,०४२	१	५६१	२०२	९६	९८	२१	१२	३	०	४५	३
		महिला	८५८	२	४४२	२०६	८१	८८	४	९	०	०	२२	४
२८	याफु	दुवै	१,४६०	०	८४८	३७६	१३६	७३	१९	२	१	०	३	२
		पुरुष	७७२	०	४४४	१८५	८२	४३	१३	२	१	०	१	१
		महिला	६८८	०	४०४	१९१	५४	३०	६	०	०	०	२	१
२९	संस्थागत	दुवै	५१५	०	४६	११२	७४	२२४	४२	१४	०	१	०	०
		पुरुष	५०६	०	४३	१११	७१	२२४	४२	१४	०	१	०	०
		महिला	९	०	३	१	३	२	०	०	०	०	०	०

अनुसूची-१५: संखुवासभा जिल्लाको एस.एल.सी. परीक्षा २०७० र २०७१ को तुलनात्मक नतिजा

क्र.सं.	विद्यालयको कोड	विद्यालयको नाम	सहभागी संख्या		विशिष्ट श्रेणी		प्रथम श्रेणी		द्वितीय श्रेणी		तृतीय श्रेणी		जम्मा		उतिर्ण प्रतिशत	
			२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१
१	५००१	हिमालय उ.मा.वि., खाँदवारी	११२	१३१	२	२	२४	२४	२४	२४	१	१	६१	७७	२६.१२	३६.५३
२	५००२	जनज्योति उ.मा.वि., धुपु	५८	४५	०	०	४	१	१३	१३	०	०	१७	१७	२९.३१	३१.११
३	५००३	विनाद उ.मा.वि., मूलबर्क	३८	५२	०	०	०	०	३	३	१	१	३	१	७.८९	४.१७
४	५००४	मनकामना उ.मा.वि., तुल्सीझटार	५०	५२	०	०	९	४	६	६	२१	०	१५	२५	३०.००	४८.०८
५	५००५	बाणिविलास मा.वि., लोहाकोट	३४	३८	०	०	३	०	१२	१२	०	०	१५	१०	४४.१२	२६.३२
६	५००६	शारदा उ.मा.वि., खराङ्ग	६६	४६	०	०	१६	४	४	१०	१७	१	२७	२३	४०.९१	५०.००
७	५००७	विद्योदय संस्कृत मा.वि., पड्टा	१६	२४	०	०	०	२	२	२	६	०	२	८	१२.५०	३३.३३
८	५००८	राधेश्वर उ.मा.वि., माम्लिङ्ग	३६	३१	०	०	९	३	३	१०	१६	०	१९	५२.७८	६१.२९	
९	५००९	सगरमाथा उ.मा.वि., ताम्ङ्ग	५१	६८	०	०	०	१	५	५	०	०	५	१३	९.८०	१९.१२
१०	५०१०	शारदा उ.मा.वि., पोखरी	७०	६८	०	०	२	३	३	१२	१७	०	१४	२१	२०.००	३०.४३
११	५०११	बाना उ.मा.वि., बाना	५६	५८	०	०	६	८	८	६	२४	१	३३	३२	२३.३१	५५.१७
१२	५०१२	सस्वती उ.मा.वि., चैनपुर	६१	७५	०	०	३	६	६	७	२१	०	१०	३०	१६.३९	४०.००
१३	५०१३	अमखा उ.मा.वि., आखिभुई	४२	५५	०	०	०	०	०	५	१७	०	५	२०	११.९०	३६.३६
१४	५०१४	महिन्द्र उ.मा.वि., मानेभञ्ज्याङ्ग	४४	६०	०	०	५	२	२	१४	१४	०	१९	१६	४३.१८	२६.६७
१५	५०१५	त्रिवेणी उ.मा.वि., बाह्रविसे	३७	६०	०	०	४	४	४	४	१२	०	८	१६	२१.६२	२६.६७
१६	५०१६	अरुणोदय उ.मा.वि., लिङ्म	३८	४३	०	०	२	१	१	५	९	०	७	१०	१८.४२	२३.२६
१७	५०१७	सस्वती मा.वि., पाखिवास	१०	३२	०	०	१	०	०	१	८	०	२	१०	२०.००	४५.४५
१८	५०१८	मादी उ.मा.वि., मादी	३०	३८	०	०	५	५	५	७	६	०	११	११	४०.००	२८.९५
१९	५०१९	जनता उ.मा.वि., चन्दनपुर	६३	६७	०	०	११	१	१	१२	५	०	२३	६	३६.५१	८.९६
२०	५०२०	चामुण्डे उ.मा.वि., तामाकोक	३७	३४	०	०	१	३	३	४	४	०	५	७	१३.५१	२०.५९
२१	५०२१	हिमालय उ.मा.वि., हेवाङ्गना	५२	३५	०	०	०	०	५	५	१	०	६	६	११.५४	१७.१४
२२	५०२२	सिंहदही मा.वि., तुपढाकी	२२	१८	०	०	०	०	४	४	१२	०	४	१३	१८.१८	७२.२२
२३	५०२३	हिमालय मा.वि., आङ्ला	२५	२४	०	०	०	०	२	२	३	०	५	५	८.००	१०.८३
२४	५०२४	जम्मावती उ.मा.वि., सिभुवा	३३	२६	०	०	१	०	४	४	२	०	५	५	२१.७४	१९.२३
२५	५०२५	शिव मा.वि., स्याबुन	३२	१९	०	०	०	१	१	४	२	०	४	३	१२.५०	१५.७९
२६	५०२६	बागेश्वरी उ.मा.वि., हुँहेथारा	२७	३१	०	०	३	५	५	८	१३	१	१२	१८	४४.४४	५८.०६
२७	५०२७	जीवनज्योति मा.वि., माइतेवा	३०	३४	०	०	१	०	०	२	३	०	३	३	१०.००	८.८२
२८	५०२८	महेन्द्रज्योति मा.वि., पुपाङ्गना	४२	४८	०	०	२	१	१	७	६	१	१०	८	२३.८१	१६.६७
२९	५०२९	सिंहवरी मा.वि., चुडुखुण्ड	३७	३७	०	०	२	७	७	६	०	२	८	२५	२१.६२	६७.५७
३०	५०३०	उमिङ्ग मा.वि., उमिङ्ग	१८	२८	०	०	४	३	३	१	८	०	५	११	२७.७८	३९.२९
३१	५०३१	खटुवा मा.वि., लिङ्गलिङ	३५	३०	०	०	४	२	२	८	६	०	१२	८	३४.३९	२६.६७
३२	५०३२	सस्वती मा.वि., माल्टा	१५	१५	०	०	२	०	०	३	७	०	५	९	३३.३३	६०.००

क्र.सं.	विद्यालयको कोड	विद्यालयको नाम	सहभागी संख्या		विशिष्ट श्रेणी		प्रथम श्रेणी		द्वितीय श्रेणी		तृतीय श्रेणी		जम्मा		उत्तिर्ण प्रतिशत	
			२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१	२०७०	२०७१
३३	५०३३	माहेश्वरी मा.वि., याफु	२३	३१	०	०	०	०	३	०	०	०	३	०	१३.०४	०.००
३४	५०३४	सरस्वती मा.वि., मावादिन	८	११	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	१२.५०	९.०९
३५	५०३५	सिंहवरी मा.वि., तुम	२४	२१	०	०	०	२	०	६	६	०	२	६	८.३३	२८.५७
३६	५०३६	भावती मा.वि., मूलगाउँ	१४	१६	०	०	१	१	३	३	०	०	४	७	२८.५७	४३.७५
३७	५०३७	शान्ति मा.वि., तैल्लोक	२३	२९	०	०	३	४	५	५	०	१	८	१२	३४.७८	४१.३८
३८	५०३८	सूर्य अंग्रेजी मा.वि., खोँदवारी	११	३५	१	०	१०	३२	०	३	०	०	११	३५	१००.००	१००.००
३९	५०३९	शारदा मा.वि., विशुले	२७	२०	०	०	१	२	५	५	०	१	६	१२	२२.२२	६०.००
४०	५०४०	धर्मदेवी मा.वि., देवटार	१८	१५	०	०	२	१	१	१	०	१	३	४	१६.६७	२६.६७
४१	५०४१	बालायाम्बाइ मा.वि., बाला	३२	२३	०	०	०	१	४	३	०	०	२	८	६.२५	३४.७८
४२	५०४२	आदर्श मा.वि., पिप्ले	२१	२३	०	०	०	४	४	३	३	०	७	१०	३३.३३	४३.४८
४३	५०४३	जनता मा.वि., बाघा	१८	९	०	०	०	०	२	१	०	०	२	१	११.११	११.११
४४	५०४४	सनसाहन अंग्रेजी मा.वि., खोँदवारी	२१	१८	५	२	१६	१६	०	०	०	०	२१	१८	१००.००	१००.००
४५	५०४५	वरुण अंग्रेजी मा.वि., खोँदवारी	१४	२२	१	०	१२	१६	१	३	०	०	१४	१९	१००.००	८६.३६
४६	५०४६	हेमाद्री मा.वि., रोदवा	१५	२४	०	०	१	०	१	२	०	०	२	२	१३.३३	८.३३
४७	५०४७	जालपा मा.वि., दिदिङ्ग	२३	२४	०	०	४	१	१	३	०	०	६	७	२६.०९	२९.१७
४८	५०४८	जालपा मा.वि., चेरुवा	२०	२३	०	०	०	६	५	१	१	०	१३	१३	७५.५२	५६.३६
४९	५०४९	जलजला मा.वि., विदिबारे	२५	२२	०	०	०	०	४	५	०	०	५	८	२०.००	३६.३६
५०	५०५०	बाला मा.वि., बाला	१३	१८	०	०	०	०	०	१	१	०	१	३	७.६९	१६.६७
५१	५०५१	सरस्वती मा.वि., नैदाने	१७	१७	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	५.८८	५.८८
५२	५०५२	कालिका मा.वि., नेवाटार	२२	२९	०	०	०	०	१	०	१	०	१	१	०.००	६.९०
५३	५०५३	हिमालय उ.मा.वि., खोँदवारी (खुला)	१६	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२५.००	२१.८८
५४	५०५४	नारायण मा.वि., खोँदवारी (खुला)	३२	३२	१	०	५	३	३	३	४	०	१२	७	०.००	२१.८८
५५	५०५५	भगवती मा.वि., चित्लाङ्ग	१९	१५	०	०	०	०	०	०	१०	०	१०	७	५२.६३	५२.६३
५६	५०५६	कालिका मा.वि., सेकाहा	२८	३७	०	०	०	०	०	३	५	०	३	६	१०.७१	१६.२२
५७	५०५७	कालिका मा.वि., याङ्गसिजुङ्ग	३०	२२	०	०	१	०	५	५	०	०	६	७	२०.००	३१.८२
५८	५०५८	सरस्वती मा.वि., जैनपुर	३९	४७	०	०	३	५	२	२	१०	०	५	१५	१२.८२	३१.९१
५९	५०५९	प्रभात मा.वि., बडेँउ, विदिङ्ग	१६	११	०	०	०	०	०	२	५	०	५	५	१२.५०	४४.४५
६०	५०६०	सिंहवरी मा.वि., मुढे	२०	२०	०	०	३	३	२	२	७	०	५	५	२०.००	५०.००
६१	५०६१	जैनपुर बोर्डिङ्ग स्कूल, जैनपुर	८	१३	४	१	४	१०	०	०	०	०	८	१३	१००.००	१००.००
६२	५०६२	हाङ्गवाता मा.वि., फाकिङ्ग	७	६	०	०	०	०	१	२	३	०	४	४	२८.५७	६६.६७
६३	५०६३	आदर्श विद्यामन्तिर मा.वि., पाठकगाउँ	२६	२०	०	०	०	१	१	१	६	०	१	७	३.८५	३५.००
६४	५०६४	हिम मा.वि., स्वामी, सभापोखरी	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०.००	०.००
६५	५०६५	कैलाश मा.वि., पावाखोला	८	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०.००	०.००
६६	५०६६	मंगलादेवी मा.वि., तीनपोखरी	१३	१७	०	०	०	०	१	२	६	०	२	७	१५.३८	४१.१८
६७	५०६७	देऊ बोर्डिङ्ग स्कूल, तुमिङ्गटार	५	८	०	०	३	७	०	२	१	०	५	८	१००	१००

अनुसूची-१६: क्याम्पसका विद्यार्थीहरु तथा प्राध्यापक हरको दरवन्दी सम्बन्धी विवरण (स्रोत: सम्बन्धित क्याम्पस)

१. श्री वरुण बहुमुखी क्याम्पस, खाँदवारी

संकाय	तह	कक्षा शुरुवात वर्ष	वर्ष	शैक्षिक सत्र																
				०६८/६९						०६९/७०						०७०/७१				
				भर्ना संख्या	छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण		भर्ना संख्या	छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण		भर्ना संख्या	छाड्नेको संख्या	उत्तिर्ण		भर्ना संख्या	छाड्नेको संख्या			
						संख्या	प्रतिशत			संख्या	प्रतिशत			संख्या	प्रतिशत			संख्या	प्रतिशत	
मानविक	वि.ए.		प्रथम	९	०	३	३३.३३	६	०	१	१६.६७	११	४	३६.३६	४	३६.३६	४			
			द्वितीय	२२	१	१०	४७.६२	१३	०	३	२३.०८	६	५०.००	३	५०.००	३	५०.००			
			तृतीय	९	२	१	१४.२९	१६	१	९	६०.००	४	१	२५.६७	२	२५.६७	५	६६.६७	८	
शिक्षा	वि.एड.		प्रथम	१३०	७	२४	१९.५१	१३२	९	२४	१९.५१	१२४	९	३४	२९.५७					
			द्वितीय	१७८	१७	९	५.५९	१२३	१८	२६	२४.७६	११५	४	२६	२३.४२					
			तृतीय	१९७	३०	२३	१३.७७	१०१	१५	२७	३१.४०	९७	०	२४	२४.७४					
			प्रथम	१८		८	४४.४४	१२	४	७	८७.५०	-	-					२		
व्यवस्थापन	वि.वि.एस.		प्रथम	४२		४	९.५२	२६		३	११.५४	-						१४		
			द्वितीय	३४		१	२.९४	३८		२	५.२६	-								
			तृतीय	-																
			प्रथम	२७		४	१४.८१	३३	३	१	३.३३	१९	०	२	१०.५३			२९		
जम्मा	वि.वि.एस.		द्वितीय	३१		५	१६.१३	१७		६	३५.२९	२४		२	८.३३					
			तृतीय	१८		८	४४.४४	२७		८	२९.६३	११		४	३६.३६					
			जम्मा	७५	५७	१००	१५.२०	५४	५०	११७	२३.६८	४११	१४	१०१	२५.४४					
शिक्षा	वि.एड.		प्रथम	२५	०	६	२४.००	१९	०	४	२१.०५	११	०	०	०	०	०			
			द्वितीय	१२	०	१	८.३३	२४	०	६	२५	१७	०	४	२३.५३					
			तृतीय	२८	०	१२	४२.८६	१४	०	१	७.१४	१९	०	५	२६.३२					
व्यवस्थापन	वि.वि.एस.		प्रथम	-	-	-	-	-	-	-	-	१२	७	-	-	-	-			
			द्वितीय	१९	९	१०	१००	८	५	५०	५०	५८	५०	५८	५८	५८	५८	५८		
			तृतीय			१०	१००													
शिक्षा	वि.एड.		प्रथम	१९	९	१०	१००	८	५	५०	५०	५८	५०	५८	५८	५८	५८	५८		
			द्वितीय			१०	१००													
			तृतीय			१०	१००													

४. श्री हिमालय किरण पब्लिक क्याम्पस, खाँदवारी

संकाय	तह	कक्षा शुरुवात वर्ष	वर्ष	शैक्षिक सत्र						०७०/७१		०७१/७२		
				०६८/६९		०६९/७०		छात्रांचे संख्या	भर्ना संख्या	छात्रांचे संख्या	भर्ना संख्या		उत्तिर्ण संख्या	उत्तिर्ण प्रतिशत
				छात्रांचे संख्या	उत्तिर्ण संख्या	उत्तिर्ण प्रतिशत	उत्तिर्ण प्रतिशत							
शिक्षा	वि.एड.		प्रथम	७६	२०	२८.५७%	६५	७०	५	७०	५	नतिजा आउन		
			द्वितीय	६५	२०	३४.४८%	७२	७५	२	७५	२	नतिजा आउन		
			तृतीय	६०	२७	४०	६०	६५	५	७०	५	९६	२४.६२	
			प्रथम	-	-	-	३०	३०	६	३०	०	६	३७.५०	
	एम.एड.		द्वितीय	-	-	-	-	-	-	-	-	४.३५		
जम्मा				२०१	६७	३६.८१%	२२७	२२७	४५	२१.९५	२२३	९.५०		
५. श्री संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस, चैनपुर														
व्यवस्थापन	वि.वि.एस.		प्रथम	१८	२	११.७६%	२२	२२	६	१	१	७.१४	१९	
			द्वितीय	-	-	-	१४	१०	०	२	१४.२९	१	२	२२.२२
			तृतीय	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	६
			प्रथम	११	१	१२.५	२६	११	०	११	०	२	१८.१८	३
मानविकी	वि.ए.		द्वितीय	९	१	११.११%	३	७	१	०	२	२८.५७	८	
			तृतीय	१०	४	४०	९	१	१	१२.५	६	०	१६.६७	३
			प्रथम	८२	१७	२१.५१%	११३	४७	३४	१०	१२.६६	४७	०.००	४१
शिक्षा	वि.एड.		द्वितीय	३८	१६	४४.४४%	७८	७१	११	१३	१९.४	७	७.०४	
			तृतीय	३३	९	२७.२७%	६०	६०	१	१४	२३.७३	२३	३४.७८	६६

क्याम्पसहरूको दरबन्दी सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	क्याम्पसको नाम	जम्मा		सह प्राध्यापक		उप प्राध्यापक		प्रशिक्षक		शिक्षण सहायक		अन्य	
		पूर्ति	रिक्त	पूर्ति	रिक्त	पूर्ति	रिक्त	पूर्ति	रिक्त	पूर्ति	रिक्त	पूर्ति	रिक्त
१	श्री वरुण बहुमुखी क्याम्पस, खाँदवारी	२९	०			१५	०	१		१३			
२	श्री हिमालय किरण पब्लिक क्याम्पस, खाँदवारी	६	०			६	०					२	
३	श्री मादि बहुमुखी क्याम्पस, मादि	७	४			७	४						
४	श्री संखुवासभा बहुमुखी क्याम्पस, चैनपुर	२२	०	१		४				११		६	
५	श्री माम्लिङ्ग बहुमुखी क्याम्पस, माम्लिङ्ग	७	०			५						२	
जम्मा		६५	४	१	४	३१	४	१	०	२४	०	८	०

अनुसूची-१७: संखवासभा जिल्लाभिन्नका हाट बजारहरू

क्र. सं.	न.पा./गा.वि.स.	हाट बजार लाग्ने स्थान	सदरमुकाम देखिको दूरी (कोष)	हटिया लाग्ने दिन	प्रभाव पार्ने क्षेत्रहरू	खरिद विक्री हुने मुख्य वाली वस्तुहरू	सदर कारोवार परिमाण (मे.ट.)	भौतिक संरचना
१	मकालु	सेदुवा बजार	१८	औंशी र पूर्णिमा	मकालु, नुम, पाथिभरा, याफु, हटिया	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	७	खुल्ला चौर
२	बाला	सिसुवाटार	१७	बुधवार	सित्तलपाटी, ताम्बु, बाला, सिसुवा, माइतेवा, कुलुङ	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	८	खुल्ला चौर
३	सित्तलपाटी	शुक्रबारे	५	शुक्रवार	सित्तलपाटी, ताम्बु, बाला, सिसुवा, माइतेवा, कुलुङ	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, राडिपाबी	१२	खुल्ला चौर
४	ताम्बु	मुलगाउँ		शुक्रवार	ताम्बु, माइतेवा	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	३	खुल्ला चौर
५	बाढेविसे	त्रिवेणी बजार	८	सोमवार	खाँदबारी न.पा., मत्स्यपोखरी, धुपु, सभापोखरी, बाढेविसे, स्याबुन, जलजला, बाना	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, राडिपाबी, अलौची, घिउ, मह	७०	खुल्ला थुले चौर
६	जलजला	विहीवारे बजार	८	विहीवार	जलजला, बाना, स्याबुन, सिद्धपोखरी, चैनपुर, खराङ्ग, बानेश्वर	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	१०	खुल्ला थुले चौर
७	बाना	सिङ्गलिनङ्ग बजार	६	मंगलवार	बाना, जलजला, खराङ्ग, बानेश्वर, चैनपुर	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	७	खुल्ला थुले चौर
८	स्याबुन	स्याबुन	६	मंगलवार	बाना, स्याबुन	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु	५	खुल्ला थुले चौर
९	खराङ्ग	खराङ्ग बजार	१६	मंगलवार	खराङ्ग, चैनपुर, बानेश्वर	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	१७	खुल्ला थुले चौर
१०	आँखिभूई	पञ्चमी डाँडा	९	विहीवार	आँखिभूई, मास्मिङ्ग, तामाकोक, खराङ्ग, मोरेकट्टरे, चान्दा, जरायोटार	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	१५	खुल्ला थुले चौर
११	तामाकोक	मुढे शनिश्चरे		शनिवार	तामाकोक, आँखिभूई, मास्मिङ्ग, मोरेकट्टरे, चान्दा, वसन्तपुर	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, राडिपाबी, घिउ, मह	१५	खुल्ला थुले चौर
१२	चैनपुर	चैनपुर बजार		शुक्रवार	चैनपुर, खराङ्ग, बाना, बानेश्वर, जलजला, स्याबुन, मादिराम्बेनी, मादिमूलखर्क, सिद्धकाली, सिद्धपोखरी	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, राडिपाबी, घिउ, मह	५०	खुल्ला थुले चौर
१३	सिद्धपोखरी	पोखरी बजार		मंगलवार	सिद्धकाली, सिद्धपोखरी	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	२५	खुल्ला थुले चौर
१४	मादिराम्बेनी	ओखरवोट		विहीवार	मादिराम्बेनी, मादिमूलखर्क	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	२२	खुल्ला थुले चौर
१५	तुनढाकी	तुनढाकी		विहीवार	तुनढाकी	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	१८	खुल्ला थुले चौर
१६	नुम	नुम		नुम	मकालु, सिद्धिङ्ग, पाथिभरा	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	१८	खुल्ला थुले चौर
१७	खाँदबारी न.पा.	टुँडिखेल	०	शनिवार र बुधवार	खाँदबारी न.पा., सित्तलपाटी, सिद्धिङ्ग, मत्स्यपोखरी, धुपु, बाढेविसे, सभापोखरी, बाना, स्याबुन, जलजला, खराङ्ग, मूलपानी, केउरीपानी, नेपाले डाँडा, साङ्गुपाङ्ग	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, राडिपाबी, घिउ, मह	१२५	खुल्ला थुले चौर
१८	खाँदबारी न.पा.	मानेभञ्ज्याङ्ग	१	शनिवार	खाँदबारी न.पा., सित्तलपाटी, सिद्धिङ्ग, मत्स्यपोखरी	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	१०	सडकमा
१९	खाँदबारी न.पा.	तुम्भिङ्गटार	३	शुक्रवार	खाँदबारी न.पा., सित्तलपाटी, बाना, जलजला, खडानन्द न.पा., साम्माङ	तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, माछामासु, घिउ, मह	५०	चौर

अनुसूची-१८: सामुदायिक वन सम्बन्धी पूर्ण विवरण

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
१	८	SSB/BB/05/01	भिरखर्क	सभापोखरी	२	३/८/२०५२	९६.६३	१६८
२	२७	SSB/BB/05/02	गडी डांडा गोकूल	सभापोखरी	१,२	३/८/२०५२	११०	५७
३	२९	SSB/BB/05/03	छांगे पाखा	सभापोखरी	४	३/८/२०५२	२४	७९
४	४३	SSB/BB/05/04	उकाली अपूगं पाताल	सभापोखरी	७	३/९/२०५२	४७.२३	४९
५	१०३	SSB/BB/05/05	खानी पाताल	सभापोखरी	८	११/१६/२०५२	३४१.२७	४८
६	११४	SSB/BB/05/06	सिक्दीम	सभापोखरी	८	११/१७/२०५२	८५.६२४	४४
७	१२०	SSB/BB/05/07	भोटीखोला	सभापोखरी	३	११/१६/२०५२	३६.२९६	४८
८	१३४	SSB/BB/05/08	सांगखोला	सभापोखरी	५	२/१०/२०५२	८२.६४	५०
९	१३७	SSB/BB/05/09	कोक्तासिग	सभापोखरी	६	३/३/२०५२	२११.४३	५२
१०	१३९	SSB/BB/05/10	सभा पोखरी	सभापोखरी	९	२/१६/२०५२	३१६.२९	११०
११	१५२	SSB/BB/05/11	तामिग सोरेनी	सभापोखरी	४	३/३१/२०५२	१७३.६२	१०४
१२		SSB/BB/05/12	सिलितीपाखा	सभापोखरी	४	३/३१/२०५१	१३.०३९	३२
१३	४१	SSB/BB/06/01	देउराली	वाह्रविसे	४	३/९/२०५२	१२१.०२	१४२
१४	४२	SSB/BB/06/02	स्वावी सौरनी	वाह्रविसे	५	३/९/२०५२	१६५.५१	७२
१५	९३	SSB/BB/06/03	पिखुवा त्रिवेणी	वाह्रविसे	४,५	५/७/२०५२	३३.७१	६८
१६	१४२	SSB/BB/06/04	गोरुजुर देउराली	वाह्रविसे	९	३/२६/२०५३	२९०.०६	८७
१७	१४७	SSB/BB/06/05	रानी दुङ्गा	वाह्रविसे	१,२	३/३१/२०५४	५१२.१	१२३
१८	१५४	SSB/BB/06/06	फलैचे	वाह्रविसे	६,७	३/३१/२०५४	२०.६२८	१०६
१९	१५६	SSB/BB/06/07	जुके देउराली देउराली	वाह्रविसे	३	३/३१/२०५४	५०६.३७	६२
२०	१७९	SSB/BB/06/08	याक्सूवा भुजे	वाह्रविसे	७	१/२०/२०५६	६२८.८७	१५६
२१	१८६	SSB/BB/06/09	निगाले	वाह्रविसे	८	१/१९/२०५६	१८९.०७	९९
२२	१०४	SSB/BB/07/01	दुङ्गे भाटभटेनी	मत्स्यपोखरी	६	११/१६/२०५२	३८०.२५	११८
२३	१०५	SSB/BB/07/02	सूकेपाले	मत्स्यपोखरी	७	११/१६/२०५२	२४२.१	१२२
२४	११८	SSB/BB/07/03	धुरविसे	मत्स्यपोखरी	२	२/१०/२०५३	७७.५६	६०
२५	१८०	SSB/BB/07/04	ठूलो पहरा	मत्स्यपोखरी	३,४,५,६	१/२०/२०५६	२१०.५१	१६१
२६	१८८	SSB/BB/07/05	किक्वा	मत्स्यपोखरी	१	१/१९/२०५६	३९.५५४	१०९
२७	२१०	SSB/BB/07/06	वैशाखे	मत्स्यपोखरी	४	९/२/२०५७	२८.३९७	५०
२८	२१२	SSB/BB/07/07	खिखिला सालघारी	मत्स्यपोखरी	८,९	१/३०/२०५८	२३५.३१	२२२
२९	२४९	SSB/BB/07/08	खालिग	मत्स्यपोखरी	३,४	१२/३/२०६२	२६.५७८	४०
३०	२५१	SSB/BB/07/09	चनौटे	मत्स्यपोखरी	२	३/२/२०६३	७.९४६	१७
३१		SSB/BB/07/10	चुलिबलु थाम	मत्स्यपोखरी	४	३/२/२०७१	३३.५५९	१७
३२	२८	SSB/BB/12/01	सिंहवाहिनी	धुपु	९	३/८/२०५३	२६.६४	१२७
३३	८१	SSB/BB/12/02	देवीथान	धुपु	१	३/३०/२०५२	७४.८४६	६०
३४	८७	SSB/BB/12/03	देउराली तिन्ने	धुपु	४	३/३०/२०५२	५३.७८३	२६९
३५	११६	SSB/BB/12/04	लेबांग	धुपु	१	११/१६/२०५२	२८१.३	१६०
३६	११९	SSB/BB/12/05	कालिकाथान	धुपु	७	११/१६/२०५२	५८.२९	११९
३७	१६७	SSB/BB/12/06	बालकन्या	धुपु	२	३/३०/२०५५	१६३.०९	१५०
३८	२०३	SSB/BB/12/07	हरेलो जूरे पहरी	धुपु	५	१/३०/२०५७	११०.०९	१२६

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
३९	११	SSB/KH/18/01	रमाइलो	खराङ्ग	६	३/८/२०५२	७४.५५	११३
४०	४६	SSB/KH/18/02	केचुम	खराङ्ग	४	३/११/२०५२	६.०८९	४०
४१	४७	SSB/KH/18/03	छापगाँउ	खराङ्ग	५	३/११/२०५२	१४९.९६	६५
४२	५७	SSB/KH/18/04	सिमपानी	खराङ्ग	५	३/१२/२०५२	१५८.३१	५५
४३	९१	SSB/KH/18/05	घोरेटार	खराङ्ग	८	३/२२/२०५२	१२६.३४	२९
४४	१०८	SSB/KH/18/06	मलाटे	खराङ्ग	९	११/१६/२०५२	३५९.२१	१४२
४५	११०	SSB/KH/18/07	सातटारे	खराङ्ग	९	११/१७/२०५२	१४३.९५	७५
४६	१२६	SSB/KH/18/08	छोटी सालघारी	खराङ्ग	१	१०/१८/२०५२	१०.९१३	२७
४७	१४८	SSB/KH/18/09	आइतबारे सालघारी	खराङ्ग	४	३/३१/२०५४	११	५४
४८	१९२	SSB/KH/18/10	जलपादेवी	खराङ्ग	७,३	१०/१७/२०५६	२१.५	४८
४९	१९८	SSB/KH/18/11	लोहाकोट	खराङ्ग	८	११/२०/२०५६	१११.६	१२६
५०	२०४	SSB/KH/18/12	कालिका	खराङ्ग	८	२/१/२०५७	७४.५१	७६
५१	२३९	SSB/KH/18/13	फर्लाटे	खराङ्ग	७	३/२७/२०६२	३९.१५	५६
५२	२६५	SSB/KH/18/14	हात्तिसार	खराङ्ग	३	३/२६/२०६५	१२९.१२	२२४
५३	२६६	SSB/KH/18/15	कलेरी	खराङ्ग	३	३/२६/२०६५	५१.७१	१०२
५४	२७०	SSB/KH/18/16	प्रतिक्षा	खराङ्ग	१	३/३१/२०६६	०.७६७	१४
५५	२७१	SSB/KH/18/17	हात्तिसुढे सल्लेरी	खराङ्ग	२,३	३/३१/२०६६	६९.२८३	७५
५६		SSB/KH/18/18	अमरुवापानी	खराङ्ग	१	२०६९	२.९४	१३
५७	१०	SSB/KH/19/01	सिद्धिनागी	वानेश्वर	७	३/८/२०५२	६.८	८६
५८	१२	SSB/KH/19/02	भोगटेनी	वानेश्वर	७	३/८/२०५२	१०.८	८२
५९	३४	SSB/KH/19/03	घोर्लेभिन्ने	वानेश्वर	५	३/८/२०५२	४१.३०८	७०
६०	३९	SSB/KH/19/04	पाले	वानेश्वर	२	३/८/२०५२	९.७	६५
६१	१४१	SSB/KH/19/05	चापाभुई	वानेश्वर	८,९	३/२६/२०५३	१२३.२९	१३४
६२	१५७	SSB/KH/19/06	लेखधारा	वानेश्वर	८	२०५४/३/३२	४.६९१	६१
६३	१६९	SSB/KH/19/07	जुर्दे सालघारी	वानेश्वर	३	१/२२/२०५६	६.२	२१
६४	२३५	SSB/KH/19/08	जलेश्वर	वानेश्वर	४	३/२९/२०६०	५.५२४	७०
६५	२४३	SSB/KH/19/09	रमिते	वानेश्वर	३	३/२०/२०६२	८.१७०५	३५
६६	९	SSB/KH/20/01	भिरेश्वर हाडलुंग सल्लेरी	चैनपुर	१	३/८/२०५२	९३.९४८	१०७
६७	४४	SSB/KH/20/02	अहाले सिराने	चैनपुर	८	३/११/२०५२	१२६.९	७८
६८	४५	SSB/KH/20/03	सेरा जगारे	चैनपुर	९	३/११/२०५२	४०.८	८७
६९	८९	SSB/KH/20/04	वाला सल्लेरी	चैनपुर	१	२०५२/३/३२	६१.३१८	१०४
७०	१४०	SSB/KH/20/05	आमबोटे सालघारी	चैनपुर	७	३/२६/२०५३	७०.९२४	८५
७१	१९१	SSB/KH/20/06	आइतबारे	चैनपुर	४	३/१७/२०५६	२०	३६
७२	१९७	SSB/KH/20/07	खलंगा रानीवन	चैनपुर	४,७	१०/२५/२०५६	२८.८१	१५२
७३	२२०	SSB/KH/20/08	सिंहदेवी	चैनपुर	६	२०५९/३/३२	१५.५१	७३
७४	२३८	SSB/KH/20/09	वालेश्वर महादेव	चैनपुर	५	३/३०/२०६१	३०.६७	८९
७५	२४१	SSB/KH/20/10	जोरधारा पाताल	चैनपुर	९	३/३०/२०६१	०.६७	३१
७६	३०	SSB/MA/25/01	जूरी थुम्की	मास्तीग	१	३/८/२०५२	७३.७२	९४

सि. नं.	दर्ता नं.	कोड	सा. व. उ. स. को नाम	गा. वि. स. / न. पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
७७	३८	SSB/MA/25/02	वनपाला	मास्लीग	२	३/८/२०५२	१.१५	४१
७८	१२४	SSB/MA/25/03	जंगारे सल्लेरी	मास्लीग	१,२	१/१६/२०५३	१६.६१९	९३
७९	१२५	SSB/MA/25/04	कामी डांडा	मास्लीग	१,३	३/३१/२०५३	२१.४४५	६४
८०	२१५	SSB/MA/25/05	हरियाली	मास्लीग	३	३/२४/२०५८	११.५७७	२५
८१	२२८	SSB/MA/25/06	चिसापानी	मास्लीग	३	२०५९/३/३२	४	३३
८२	२३०	SSB/MA/25/07	भण्डारे भोलावन	मास्लीग	९	३/२९/२०६०	१०.१५६	५८
८३	८४	SSB/MA/26/01	मांग विरांग	आंखीभुई	३	३/३०/२०५२	१४.९३	११७
८४	९०	SSB/MA/26/02	ओदाने निगाले	आंखीभुई	२,८	३/२२/२०५२	७.३२४	१०८
८५	१८४	SSB/MA/26/03	मूलूवा केवा	आंखीभुई	९	१/१९/२०५६	६२.६९	१६०
८६	१८७	SSB/MA/26/04	बांसघारी गोपेनी	आंखीभुई	९	१/१९/२०५६	२४८.३५	२३३
८७	१९५	SSB/MA/26/05	सालघारी	आंखीभुई	७	१०/१७/२०५६	५.२८३	६१
८८	२३३	SSB/MA/26/06	रमाइलो डांडा	आंखीभुई	६	३/२९/२०६०	५.३७५	११३
८९	२३७	SSB/MA/26/07	अरुण पिलूवा	आंखीभुई	५	३/३/२०६१	२८७.७५	२४४
९०	२६१	SSB/MA/26/08	कांडे	आंखीभुई	२	३/२६/२०६४	९.५	५९
९१	२६८	SSB/MA/26/09	पोखरी रुपने	आंखीभुई	८	३/३०/२०६६	१३	५१
९२	२६९	SSB/MA/26/10	सिरुवानी कसेरी	आंखीभुई	९	३/३१/२०६६	१८.७७७	५९
९३		SSB/MA/26/11	मेगुवाज्यामिरे	आंखीभुई	३	२०६९	३५७.६३	२८२
९४		SSB/MA/26/12	यांगलीखाम	आंखीभुई	१	३/२३/२०७२	१६६.५७	१९९
९५	१२३	SSB/MA/28/01	कालीका	तामाफोक	९	१२/१९/२०५२	२८३.४२	१४३
९६	१२९	SSB/MA/28/02	ओखे	तामाफोक	९	१/१६/२०५३	७५.६९	८५
९७	१२८	SSB/MA/28/03	ज्यावले	तामाफोक	९	१/१६/२०५३	७७.७८	७५
९८	१५०	SSB/MA/28/04	सानो पाताल	तामाफोक	३,४	३/३१/२०५४	११.७	७७
९९	१७१	SSB/MA/28/05	अहाले	तामाफोक	९	३/३१/२०५५	१४८.६३	२२९
१००	१९९	SSB/MA/28/06	तिनजुरे हात्तीसार	तामाफोक	१	११/२०/२०५६	१६३.२६	११५
१०१	२००	SSB/MA/28/07	सिद्ध देउराली	तामाफोक	१	११/२०/२०५६	१००	४६
१०२	२१४	SSB/MA/28/08	पाथीभरा	तामाफोक	२	३/२४/२०५८	१९७.९८	१६१
१०३	२५२	SSB/MA/28/09	देवीथान	तामाफोक	९	३/२/२०६३	५६.१७	४७
१०४	२५९	SSB/MA/28/10	जालपा देवी	तामाफोक	३	१२/२८/२०६३	२८२.१५	२१६
१०५	२६०	SSB/MA/28/11	भञ्ज्यांग सन्सारी	तामाफोक	६	३/२६/२०६४	९३.४३	९१
१०६	२६३	SSB/MA/28/12	एकमभिर	तामाफोक	६	२०६४/३/३२	२६५.६३	२३९
१०७	५	SSB/MK/13/01	देवीथान सितले	स्यावुन	१	३/८/२०५२	१३०.२२	१२३
१०८	६	SSB/MK/13/02	अधेरी भोगटेनी	स्यावुन	८	३/८/२०५२	३६.९४	१००
१०९	६२	SSB/MK/13/03	सिसूवा सालघारी	स्यावुन	२	३/१५/२०५२	१०७.५६	११७
११०	८३	SSB/MK/13/04	खहरे चौडण्डी	स्यावुन	६	३/३०/२०५२	८९.६०२	५३
१११	९६	SSB/MK/13/05	माकसूवा	स्यावुन	१	९/११/२०५२	९४.९४६	११४
११२	९७	SSB/MK/13/06	नौ घरे पाक्तीवेका	स्यावुन	९	९/११/२०५२	५२.६२६	१४४
११३	९९	SSB/MK/13/07	कात्रे अमले	स्यावुन	९	११/१६/२०५२	२५.९७३	७२
११४	१००	SSB/MK/13/08	टोपा खानी कोलेपाखा	स्यावुन	९	११/१६/२०५२	७.९	६२

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
११५	१०१	SSB/MK/13/09	एकावुंग भूसूने	स्यावुन	१	११/१६/२०५२	१०६.६२	९८
११६	१०२	SSB/MK/13/10	ढूगे	स्यावुन	६	११/१६/२०५२	१२३.४८	७८
११७	१३८	SSB/MK/13/11	आइतवारे ढांडवारी	स्यावुन	९	३/१५/२०५३	२.९५३	२६
११८	१५५	SSB/MK/13/12	थाला गाउं	स्यावुन	१	३/३१/२०५४	७५	११४
११९	१७५	SSB/MK/13/13	नागेश्वरी	स्यावुन	३	३/३१/२०५५	९५.२९४	१०१
१२०		SSB/MK/13/14	ओक्तेन	स्यावुन	७	३/३०/२०७२	२३.५५	५९
१२१	२	SSB/MK/16/01	खट्टुवा	वाना	७	३/८/२०५२	१९७	११६
१२२	३	SSB/MK/16/02	वायूधान	वाना	७	३/८/२०५२	४८.४३	७७
१२३	४	SSB/MK/16/03	अर्चले	वाना	६	३/८/२०५२	१२५.७६	५०
१२४	७	SSB/MK/16/04	गूप्तेश्वर	वाना	८	३/८/२०५२	५३४.९४	१९४
१२५	३२	SSB/MK/16/05	माल्टे जामुने	वाना	३,६,७	३/८/२०५२	१५९.८२	१५०
१२६	५३	SSB/MK/16/06	गढी सिरुवानी	वाना	१,२	३/११/२०५२	१२६	१७३
१२७	५४	SSB/MK/16/07	चन्डेश्वरी	वाना	३	३/११/२०५२	६९.२९	१०५
१२८	६१	SSB/MK/16/08	सिमले ढूगे	वाना	५	३/१६/२०५२	५०.४६५	१२४
१२९	६६	SSB/MK/16/09	होक्से पिप्ले	वाना	९	३/२२/२०५२	४४०.४८	११५
१३०	६८	SSB/MK/16/10	कात्तिके अम्फे	वाना	४,५	३/१९/२०५२	२४.४९७	९९
१३१	२७३	SSB/MK/16/11	हुम्लिंग पिप्ले	वाना	९	१२/२०/२०६६	१८०.०३	३७
१३२	१	SSB/MK/17/01	मकर	खा.न.पा.	१	३/८/२०५२	२.३	२१
१३३	५९	SSB/MK/17/02	पांगे दमखोरिया	खा.न.पा.	११	३/१३/२०५२	३९.६६२	१२७
१३४	६०	SSB/MK/17/03	सेरे सूनखानी	खा.न.पा.	११	३/१९/२०५२	१३०.९	२०१
१३५	६३	SSB/MK/17/04	मालथूमकी	खा.न.पा.	१	३/१४/२०५२	४३.६२७	७३
१३६	७२	SSB/MK/17/05	ढूगेधारा ठूलोपाखा	खा.न.पा.	१२	३/२६/२०५२	२१८.६९	१८८
१३७	७३	SSB/MK/17/06	रामचे सूनखानी	खा.न.पा.	१०	३/२७/२०५२	१२९.०७	१४३
१३८	७४	SSB/MK/17/07	ठूलोपाखा धूसूने	खा.न.पा.	१	३/२८/२०५२	१८.८५	३७
१३९	७५	SSB/MK/17/08	मनकामना	खा.न.पा.	१२	३/२९/२०५२	१३१.८५	१५८
१४०	७६	SSB/MK/17/09	अर्चले	खा.न.पा.	११	३/२९/२०५२	३९.८३१	८८
१४१	१३२	SSB/MK/17/10	गडीटार	खा.न.पा.	१३	२/४/२०५३	३५.५९३	११
१४२	१५८	SSB/MK/17/11	सिंहदेवी	खा.न.पा.	१३	३/३१/२०५४	४९.९८६	८७
१४३	१६०	SSB/MK/17/12	अरुणसभा	खा.न.पा.	१३	३/३१/२०५४	१९१.९५	१०३
१४४	१६२	SSB/MK/17/13	हरिसिद्धी	खा.न.पा.	१३	३/३१/२०५४	३४.८२	४६
१४५	१६३	SSB/MK/17/14	अरुण सांगूरी	खा.न.पा.	१३	३/३१/२०५४	७९.७	८६
१४६	२४०	SSB/MK/17/15	दर्शने पाखा	खा.न.पा.	१	३/३०/२०६१	०.९६४	२७
१४७	२४८	SSB/MK/17/16	ढोलबाजे	खा.न.पा.	१, ११	१०/२८/२०६२	४.०१८	४९
१४८	२७२	SSB/MK/17/17	पिप्ले सिरान ढोलबाजे	खा.न.पा.	११	९/१२/२०६६	६	११३
१४९	२७४	SSB/MK/17/18	जनकल्याण	खा.न.पा.	१२	२/३/२०६७	०.६६	२६
१५०	१०६	SSB/MR/23/01	खरवारी	मावादीन	१	११/१७/२०५२	३२.९२	३७
१५१	१७०	SSB/MR/23/02	लकतक	मावादीन	२	३/३१/२०५५	२६.०५९	५४
१५२	१७७	SSB/MR/23/03	लिंगवारी	मावादीन	५	१/२२/२०५६	१.७०६	२९

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
१५३	१८५	SSB/MR/23/04	गढी डांडा	मावादीन	४	१/१९/२०५६	५.८९५	२७
१५४	१९०	SSB/MR/23/05	निगुरे घुडे	मावादीन	४	३/१७/२०५६	१६१.८	७०८
१५५	३३	SSB/MR/24/01	वागाखोला	मादी राम्बेनी	३	३/८/२०५२	१९	१०८
१५६	१५	SSB/MR/24/02	ताप्रे	मादी राम्बेनी	३	३/८/२०५२	६	३१
१५७	३५	SSB/MR/24/03	माईथुम्की	मादी राम्बेनी	१,५,७,८	३/८/२०५२	४२.५	११३
१५८	३७	SSB/MR/24/04	खमारे	मादी राम्बेनी	१	३/८/२०५२	१२.११६	७३
१५९	६९	SSB/MR/24/05	नमूना	मादी राम्बेनी	७	३/८/२०५२	३.८	३७
१६०	८२	SSB/MR/24/06	पूलंग राम्बेनी	मादी राम्बेनी	८	३/२०/२०५२	५१.८५	११४
१६१	७८	SSB/MR/24/07	सोती	मादी राम्बेनी	१	३/३०/२०५२	१०.५६९	८५
१६२	८२	SSB/MR/24/08	उमरिंग	मादी राम्बेनी	७	३/३०/२०५२	२०.३५३	७७
१६३	१११	SSB/MR/24/09	खापेढुंगा	मादी राम्बेनी	३	११/१७/२०५२	१५	७८
१६४	१४	SSB/MR/27/01	तिनतले	मादी मुलखर्क	७	२/२१/२०५२	३.६७	३३
१६५	१३६	SSB/MR/27/02	रणगढी	मादी मुलखर्क	१	३/२२/२०५३	१५.६६	४३
१६६	१५३	SSB/MR/27/03	अहालटारे	मादी मुलखर्क	३	३/३१/२०५४	४१.४८	७५
१६७	१८१	SSB/MR/27/04	छांगे खोला	मादी मुलखर्क	३	६/६/२०५५	२३.६४	४५
१६८	२१९	SSB/MR/27/05	लामालुंग	मादी मुलखर्क	८	३/२६/२०५८	२९.६१	७८
१६९	२२६	SSB/MR/27/06	वालिंग खोला	मादी मुलखर्क	५	२०५३/३/३२	६.३१२	२१
१७०	२३४	SSB/MR/27/07	हांगथुंग डांडा	मादी मुलखर्क	५	३/२९/२०६०	५.७३	१९
१७१	२५६	SSB/MR/27/08	सल्लेरी च्यूरी ढाड	मादी मुलखर्क	८	३/५/२०६३	३	२१
१७२	२६७	SSB/MR/27/09	देवी छांगो	मादी मुलखर्क	१	३/२६/२०६५	५.२७५	४६
१७३		SSB/MR/27/10	धनसिंगे ठूलोभोर	मादी मुलखर्क	३,९	३/२४/२०७२	१००.३७	३१६
१७४	१८	SSB/PA/08/01	खोपखर्क	दिदिंग	२	३/८/२०५२	११६	८०
१७५	२१	SSB/PA/08/02	महाभिर	दिदिंग	२	३/८/२०५२	३५.५५	१७
१७६	२२	SSB/PA/08/03	अलैची वारी	दिदिंग	२	३/८/२०५२	८.५९	३४
१७७	४९	SSB/PA/08/04	हिके डांडा अरुण	दिदिंग	१	३/११/२०५२	२७४.१७	१४२
१७८	१५१	SSB/PA/08/05	हात्ती खर्क सन्या	दिदिंग	८,९	३/३१/२०५४	१२५.९४	९८
१७९	१६५	SSB/PA/08/06	मुलखर्क पाप्ला	दिदिंग	३	३/३१/२०५४	२३३.९८	९५
१८०	१८३	SSB/PA/08/07	हाडीखोप पाताल	दिदिंग	९	१/१९/२०५६	१६६.२	२८
१८१	१९६	SSB/PA/08/08	चिचिला वेतवारी	दिदिंग	५	१०/२५/२०५६	१६८.१७	२०४
१८२	२०५	SSB/PA/08/09	महाभिर	दिदिंग	५	२/५/२०५७	१३.८०७	३२
१८३	२११	SSB/PA/08/10	तोरी काली खोला	दिदिंग	७	१/३०/२०५८	१३८.१	१२२
१८४	२२२	SSB/PA/08/11	गैरीखोप	दिदिंग	४	२०५९/३/३२	४५.५५४	६५
१८५	२२३	SSB/PA/08/12	सिंहदेवी काफलडाडा	दिदिंग	५	२०५९/३/३२	६५.४८८	१०५
१८६	२२५	SSB/PA/08/13	अरुण किनार	दिदिंग	८	२०५९/३/३२	१२९.३५	५१
१८७	२३६	SSB/PA/08/14	डढेली	दिदिंग	८	३/२७/२०६१	१२.३८	३०
१८८	२५७	SSB/PA/08/15	पूरुम खोला	दिदिंग	९	३/५/२०६३	१८६.६	४०
१८९	२६२	SSB/PA/08/16	दारेढुंगा	दिदिंग	७	२०६४/३/३२	४१.२३	४९
१९०		SSB/PA/08/17	तामाखानी	दिदिङ्ग	९	२०६९	४५.१२	४५
१९१	७९	SSB/PA/09/01	अधेरी राले	सित्तलपाटी	५	३/३०/२०५२	७८.०३१	१९६

सि. नं.	दर्ता नं.	कोड	सा. व. उ. स. को नाम	गा. वि. स. / न. पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
१९२	८०	SSB/PA/09/02	अधेरी काभ्रे	सित्तलपाटी	४	३/३०/२०५२	९०.७५	१०४
१९३	९२	SSB/PA/09/03	मंगला देवीथान	सित्तलपाटी	२	३/२२/२०५२	२२.७४५	११६
१९४	११७	SSB/PA/09/04	चिलाउने खर्क सिमले	सित्तलपाटी	७,८	१/१६/२०५३	१९९.७	१५६
१९५	१२२	SSB/PA/09/05	कात्तिके बतासे	सित्तलपाटी	३	११/१८/२०५२	१६०.८२	१२९
१९६	१८२	SSB/PA/09/06	छहरे खोला	सित्तलपाटी	६,७,८	११/६/२०५५	१९८.१८	२७९
१९७	२१३	SSB/PA/09/07	निगाले ढाडेभिर	सित्तलपाटी	८,९	२/१४/२०५८	६७.७२२	११७
१९८	२६४	SSB/PA/09/08	पहिरे	सित्तलपाटी	१	४/८/२०६५	११.३३	३६
१९९	१९	SSB/PA/10/01	मालबासे जनकल्याण	खा. न. पा.	३	३/८/२०५२	३.२५	२८
२००	२०	SSB/PA/10/02	मालबासे	खा. न. पा.	४	३/८/२०५२	१२.५	८८
२०१	४०	SSB/PA/10/03	च्यानडांडा	खा. न. पा.	३	३/८/२०५२	२४.४३	९९
२०२	५२	SSB/PA/10/04	लहरी गुफा दोर्जे डांडा	खा. न. पा.	५	३/११/२०५२	४१.०६५	१७४
२०३	५८	SSB/PA/10/05	चेवा वेतिनी	खा. न. पा.	२	३/१२/२०५२	१३४.१४	२२९
२०४	६४	SSB/PA/10/06	पहिरे	खा. न. पा.	५	३/२९/२०५२	६.४४४	४८
२०५	६५	SSB/PA/10/07	धर्मदेवी	खा. न. पा.	५	३/१८/२०५२	९.८५६	५९
२०६	८५	SSB/PA/10/08	बडहरे मुजरे	खा. न. पा.	२	३/३०/२०५२	८२.२९३	१३९
२०७	२५३	SSB/PA/10/09	रमिते	खा. न. पा.	४	३/२/२०६३	५०.५	१३७
२०८	२५४	SSB/PA/10/10	फिरफिरे ढाडेभिर	खा. न. पा.	५	३/५/२०६३	३०.७७	३७
२०९	३१	SSB/PA/11/01	कालिका थान	खा. न. पा.	८	३/८/२०५२	७.६२	६१
२१०	८८	SSB/PA/11/02	अधेरी भजना	खा. न. पा.	९	३/३०/२०५२	११३.९८	१३८
२११	९४	SSB/PA/11/03	थालेडांडा	खा. न. पा.	८,९	९/७/२०५२	१०.७६३	६५
२१२	९५	SSB/PA/11/04	भस्मे	खा. न. पा.	८	९/७/२०५२	४०.७२३	६४
२१३	९८	SSB/PA/11/05	मालबासे खोप	खा. न. पा.	८	११/१६/२०५२	२३८.९८	१११
२१४	१०७	SSB/PA/11/06	डांडापारी पाखा	खा. न. पा.	७	१०/१५/२०५२	२०.३३५	५८
२१५	१०९	SSB/PA/11/07	सातविसे आले भञ्ज्याङ्ग	खा. न. पा.	८	११/१७/२०५२	२३.८३९	९४
२१६	११५	SSB/PA/11/08	ओडारे सिंह देवी	खा. न. पा.	७	११/१६/२०५२	७.४३	४९
२१७	१६६	SSB/PA/11/09	लेलुवा	खा. न. पा.	६	४/१०/२०५४	१६८.७	९९
२१८	१७३	SSB/PA/11/10	मंगला देवी	खा. न. पा.	६	३/३१/२०५५	८३.९३	१२०
२१९	१७४	SSB/PA/11/11	पिरिमा	खा. न. पा.	६	३/३१/२०५५	१८.९	७७
२२०	२२१	SSB/PA/11/12	देवीथान	खा. न. पा.	८	२०५९/३/३२	४.०२३	६१
२२१	२२७	SSB/PA/11/13	तारे ढुंगा	खा. न. पा.	९	२०५९/३/३२	२४.४९	५७
२२२	२२९	SSB/PA/11/14	धारेढुंगा	खा. न. पा.	९	३/२९/२०६०	४५.१४२	५१
२२३	२३१	SSB/PA/11/15	टुरे भन्ज्यांग	खा. न. पा.	९	३/२९/२०६०	९.५९८	३१
२२४	१६१	SSB/PK/01/01	नाम्दोग	चेपुवा	८	३/३१/२०५४	४२८.४	४८
२२५	१६४	SSB/PK/01/02	माक पालुंग	चेपुवा	१,२	३/३१/२०५४	७३१.१३	८९
२२६	१८९	SSB/PK/01/03	छुलुंगमा	चेपुवा	४,५,६	३/१७/२०५६	९०	१११
२२७	१६	SSB/PK/02/01	राप्साली	हटिया	८	३/८/२०५२	३.४८	३२
२२८	१३५	SSB/PK/02/02	नमासे	हटिया	९	१/१६/२०५३	४८०.१२	८९
२२९		SSB/PK/02/03	पारीपाखा	हटिया	८	३/२३/२०७२	३.८६	५०

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
२३०		SSB/PK/02/04	घुक्मु	हटिया	३	३/२३/२०७२	२१६.७५	६५
२३१	१७	SSB/PK/03/01	पिप्ले पाखा	पावाखोला	५	३/८/२०५२	१४.४७	२८
२३२	१३०	SSB/PK/03/02	पोंग तोक्मा	पावाखोला	३	३/३१/२०५२	२८६.३४	९१
२३३	१३३	SSB/PK/03/03	महाभिर थांगसिंग	पावाखोला	४	३/३१/२०५२	५००	९०
२३४	१४४	SSB/PK/03/04	गोरुजुरे विन्दयोग	पावाखोला	१,२	३/३१/२०५३	३२२.२३	१४३
२३५	१६८	SSB/PK/03/05	मालिगेनी थुम्की	पावाखोला	८	१/२२/२०५६	४४.५९३	५१
२३६	१७८	SSB/PK/03/06	पांच कन्या देवी	पावाखोला	९	१/२२/२०५६	५४२.५५	६३
२३७	२१७	SSB/PK/03/07	सेलसेले	पावाखोला	७	३/२४/२०५८	६७९.०६	४२
२३८	२१८	SSB/PK/03/08	भुसपाते डांफेडांडा	पावाखोला	६	३/२८/२०५८	५३०.२९	२६
२३९	२५८	SSB/PK/03/09	देउराली	पावाखोला	५	१२/२८/२०६३	४३३.४२	२८
२४०		SSB/PK/03/10	छिरविरे	पावाखोला	४	२०६९	२२.००	७२
२४१	४८	SSB/PK/04/01	उरिवा फेलिंग	नुम	७	३/११/२०५२	१३६.०२	१७
२४२	५०	SSB/PK/04/02	अमरांग	नुम	७	३/११/२०५२	१९९.२९	५८
२४३	५१	SSB/PK/04/03	सालवोटे सिमले	नुम	५	३/११/२०५२	१०३.८७	४१
२४४	५५	SSB/PK/04/04	सूकेपाताल	नुम	४	३/११/२०५२	१०३.९	७५
२४५	५६	SSB/PK/04/05	गोरुजुरे	नुम	६	३/११/२०५२	१५९.५६	७७
२४६	८६	SSB/PK/04/06	बाराने	नुम	३	३/३०/२०५२	३६९.७८	५९
२४७	१४३	SSB/PK/04/07	सोलाखानी	नुम	८,९	३/२६/२०५३	४९१.८७	४४
२४८	१४५	SSB/PK/04/08	गुन्यांग	नुम	२	३/३१/२०५४	५५१.३४	८५
२४९	१५९	SSB/PK/04/09	गुन्यांग कल्याण	नुम	२	३/२७/२०५७	६०२.०६	५४
२५०	२०६	SSB/PK/04/10	लागलिंग	नुम	४	२/१३/२०५७	२३१	८८
२५१	२०९	SSB/PK/04/11	तिनथुम	नुम	१	३/१४/२०५७	७३८.२२	८१
२५२	२५	SSB/SP/14/01	बाबुन	जलजला	९	३/८/२०५२	४३.६४	१२३
२५३	२६	SSB/SP/14/02	माहादूंगा	जलजला	२	३/८/२०५२	२३.६१	५२
२५४	६७	SSB/SP/14/03	भालू खोप सुन्तले	जलजला	१	३/९/२०५२	३३६.३९	१०४
२५५	१२१	SSB/SP/14/04	चिनकूवा कूभिर	जलजला	७,८	११/१७/२०५२	५७.३९६	१०१
२५६	१२७	SSB/SP/14/05	सानो आहाल	जलजला	४	१/१६/२०५३	११.७०४	५६
२५७	१३१	SSB/SP/14/06	हात्ती दूगे कात्तिके	जलजला	३,४	२/४/२०५३	४३.५५५	११९
२५८	१४६	SSB/SP/14/07	जूकेवनपाला	जलजला	१	३/३१/२०५४	४३२.७५	९५
२५९	१४९	SSB/SP/14/08	वैसरी	जलजला	५	३/३१/२०५४	१९	६८
२६०	१७६	SSB/SP/14/09	गैरी तोरीवारी	जलजला	२,३,४	३/३१/२०५५	३७.४५	१२७
२६१	१९३	SSB/SP/14/10	सिह देवीथान	जलजला	७	१०/१४/२०५६	९.७५	६२
२६२	१९४	SSB/SP/14/11	भालू दूगें मालवासे	जलजला	३	१०/१४/२०५६	७.८२४	९४
२६३	२०१	SSB/SP/14/12	चिखूवा सल्लेरी	जलजला	६	१/१८/२०५७	२९.६४	९१
२६४	२०२	SSB/SP/14/13	कालीमाटी	जलजला	५	१/३०/२०५७	११.५७	४७
२६५	२४	SSB/SP/15/01	पाले सालघारी	सिद्धकाली	१,२	३/८/२०५२	७३.०४९	१८०
२६६	७७	SSB/SP/15/02	सल्लेरी	सिद्धकाली	६	३/३०/२०५२	४७.७३	१०३
२६७	२०७	SSB/SP/15/03	छंगोडांडा धापेघारी	सिद्धकाली	७	३/१६/२०५७	३६	८९

सि.नं.	दर्ता नं.	कोड	सा.व.उ.स.को नाम	गा.वि.स./न.पा.	वार्ड नं.	कार्ययोजना स्वीकृत मिति	क्षेत्रफल (हे.)	घरधुरी
२६८	२०८	SSB/SP/15/04	च्यानडांडा	सिद्धकाली	४	३/२७/२०५७	४.२२	६२
२६९	२२४	SSB/SP/15/05	च्यानडांडा	सिद्धकाली	३,४	२०५९/३/३२	१५	१२८
२७०	२३२	SSB/SP/15/06	ताफ्कातुपुवा	सिद्धकाली	९	३/२६/२०६०	२२.२९४	९८
२७१	२५०	SSB/SP/15/07	श्रीभूतारा	सिद्धकाली	८	१२/३/२०६२	१५०.६१	११८
२७२	२५५	SSB/SP/22/01	मिल्के मेन्छोम	नुनढाकी	१	३/५/२०६३	४१६.५४	५४
२७३	२७५	SSB/SP/22/02	गिद्रे	नुनढाकी	९	३/२८/२०६८	३१.९४	४२
२७४	२७६	SSB/SP/22/03	महामेन्छेम	नुनढाकी	९	३/२८/२०६८	१७.८	३८
२७५	१३	SSB/SP/21/01	सुकुवारे	सिद्धपोखरी	९	३/८/२०५२	१२.२	७७
२७६	२३	SSB/SP/21/02	केरावारी	सिद्धपोखरी	८,९	३/८/२०५२	१८.२३	१४०
२७७	७०	SSB/SP/21/03	आइतवारे आमबूंग	सिद्धपोखरी	३	३/२१/२०५२	२८.८५३	१०७
२७८	७१	SSB/SP/21/04	रातमाटे कटूसेनी	सिद्धपोखरी	५,६	३/२३/२०५२	२३.५७६	७०
२७९	११२	SSB/SP/21/05	किर्वांनी खोप	सिद्धपोखरी	९	११/१७/२०५२	२.१८५	७१
२८०	११३	SSB/SP/21/06	महादेव	सिद्धपोखरी	८	११/१७/२०५२	२२.८३३	१०४
२८१	१७२	SSB/SP/21/07	ओरिंगा देवीटार	सिद्धपोखरी	२	३/३१/२०५५	२४.६९	७८
२८२	२१६	SSB/SP/21/08	फाल्गुण देउराली	सिद्धपोखरी	३	३/२४/२०५८	९३	१६७
२८३	२४२	SSB/SP/21/09	जरीबुटे	सिद्धपोखरी	१	३/३०/२०६१	३०	८०

अनुसूची-१९: जिल्लाभित्रका धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरूको संक्षिप्त विवरण

क्र.सं.	स्थान	पर्यटकिय स्थलहरू	धार्मिक स्थलहरू	ऐतिहासिक स्थलहरू	अन्य विवरण
१	स्याबुन	शिव पार्वती गुफा, नागेश्वर गुफा	जौबारी महादेव गुफा		
२	सभापोखरी	हिमाली ताल (४,२४० मीटर उचाई), पाँचपोखरी (४,००० मी.), लाम पोखरी, बौलाला पोखरी	लुम्बा सुम्बा हिमालको काखमा रहेको मन्दिर, चाम्पिङ्गटार मन्दिर		
३	वाला	धामडाँडा, सखुवा शीर, डल्लो डाँडा	धर्मशाला		
४	बाह्रविसे	बान्निसे बजार, सभाखोला	महादेव थान		
५	आखिभूई	महादेव ओडार	धर्मदेवी मन्दिर		
६	माइतेवा	सेके डाँडा, साल्यापोखरी			
७	मावादिन	लामपोखरी, बाधा भरना			
८	मादिराम्बेनी	डुडखर्क जंगल	राम्बेनी मन्दिर, रामालय, शिवालय मन्दिर		उबु खेतीको लागि प्रसिद्ध
९	मादिमूलखर्क	मिहङ्ग, भुवन डाँडा, मूलखर्क बजार, धनपोखरी, मंगलबारे चौकी बजार			
१०	माम्निङ्ग		सम्बोहलुङ्ग गुम्बा, हुमुङ्माई मन्दिर		
११	मकालु	विश्वको पाँचौँ उच्च शिखर (८,४६३ मी. अग्लो), मकालु दोश्रो (७६७८ मी.), मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज, दूधकुण्ड	खेम्मालुङ्ग शिवधारा, गौरीधारा		वरुण उपत्यका (तल्लो उचाई ४३५ मि.) देखि मकालु हिमाल (८,४६३ मि.) सम्म फैलिएको, नेपालका ३५ मध्ये २७ प्रकारका वन पाइने
१२	मकालु वरुण रा.नि.	एक्रेपोखरी, तीनपोखरी, नुब्रिरी पोखरी, खुइसी पोखरी			
१३	मत्स्यपोखरी	मत्स्यपोखरी, कन्ददाने पोखरी	भर्मदेवी मन्दिर, गुरुङ्ग गाउँ गुम्बा		
१४	नुम	नुम डाँडा, भाटभटेनी डाँडा, गुन्याइ डाँडा, माझसमा डाँडा			
१५	नुनढकी	मिल्के डाँडा, गुफापोखरी, मेन्छायाम डाँडा	सिंहदेवी मन्दिर, तातोपानी, गौमुखी गंगा	थक्लुङ्ग (लिम्बु उत्पत्ती स्थान)	
१६	जलजला		सिंहदेवी मन्दिर		
१७	वानेश्वर	वानेश्वर नागी कैलाश मन्दिर	महादेव थान		

क्र.सं.	स्थान	पर्यटकिय स्थलहरु	धार्मिक स्थलहरु	ऐतिहासिक स्थलहरु	अन्य विवरण
१८	बाना		गुप्तेश्वर महादेव, महादेव मन्दिर, लिङ्गलिङ्ग		
१९	पावाखोला		सिंहदेवी, जय मंगला, सेतीकन्या, जाल्योदेवी मन्दिर		
२०	पाथिभरा	वरुण पोखरी, हेवाङ्गना		हेदाङ्गना गढी	
२१	सिसुवाखोला	खेम्बालुङ्ग शिवधारा, चित्रे डाँडा, केन्या गोविता	खुरी थान, काली खोला, जलकन्या देवी		
२२	सिद्धपोखरी		शिवालय मन्दिर		
२३	सिद्धकाली	ताललेवा भरना	सिद्धकाली मन्दिर, साङ्गाहुलुङ्ग गुम्बा, चर्च मण्डल		
२४	सित्तलपाटी	फिरफिर डाँडा	शिवालय मन्दिर		पुरानो संस्कृत शिक्षा केन्द्र
२५	दिदिङ्ग	चिचिला डाँडा			
२६	चिचिला	हिमालय श्रृङ्खलाको दृष्यावलोकन	हिमालय श्रृङ्खलाको दृष्यावलोकन		
२७	किमाथाका	किमाथाका गाउँ	टाँसी छोलिङ्ग गुम्बा		
२८	याफु	खेम्बालुङ्ग गुफा	खेम्बालुङ्ग गुम्बा		
२९	चेपुवा	खुबुङ्गमा रहेको तातोपानीको मूल	याङ्गुडी गुम्बा, हेलिङ्ग गुम्बा		
३०	चैनपुर	तामा र पित्तलका भाडा सामग्रीहरुको लागि प्रसिद्ध, विशेष गरी चैनपुरको करवा	बालेश्वर मन्दिर, भीमसेन थान, सरस्वती मन्दिर, वानेश्वर मन्दिर	मेजरपाटी (राणकालीना	व्यापारिक केन्द्र
३१	तामाफोक	मिल्के जलजले, लालीगुराँस संरक्षण क्षेत्र, हिल स्टेशन			५,००० मी. माथि पाइने गुराँसका साथै लालीगुराँसको राजधानी (२८ प्रजातीका)
३२	ताम्कु			याङ्गलपा दरवार	
३३	तुमिङ्गटार	विषवकै होचो उपत्यका (४५७ मीटर) प्राकृतिक एवं जैविक विविधताको लागि प्रसिद्ध	मनकामना मन्दिर		हवाई मैदान, माटाका भाँडाबुँडाको लागि प्रसिद्ध
३४	खराङ्ग	केचुम डाँडा, लुवा कोट	बराह क्षेत्रको मन्दिर		
३५	खाँदवारी	गुफाथान, लहरी, पाइठो पाखिवास, छयाङ्कुटी	सतीदुश्वा	रेवाहाङ्ग दरवार गढी	जिल्ला सदरमुकाम, व्यापारिक केन्द्र
३६	धुपु	हेरेतो डाँडा	महादेव मन्दिर		
३७	हँटिया	पोपटी भञ्ज्याङ्ग र ताल, तातो छौंजु, बन्दुके पोखरी, अठार हँटिया गाउँको छुपुसाङ्ग तातोपानी मूल, वरुण हिमनदी दोभान	वरुण नदी, तातो पानी गुम्बा	रेवाहाङ्ग दरवार	

अनुसूची-२०: संखुवासभा जिल्लाको विद्युत उत्पादन सम्बन्धी थप विवरणहरू, श्रोत: विद्युत विकास विभाग, Updated on - 2072 Ashadh 16 (July 1, 2015)

Operating Projects

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Promoter	Remarks
1	Piluwa Khola	3	Piluwa	057/58 BU 009	5/5/2057	Arun Valley Hydropower Development Company Pvt. Ltd.	COD 2003-09-18

List of Issued Generation Licenses

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Address	VDC	Remarks
1	Maya Khola Hydropower Project	14.9	Maya	123	2/26/2071	2/25/2106	Maya Khola Hydropower Company pvt Ltd	126 Milap Marg, Bisalnagar, Kathmandu P.O.Box: 8975, Tel: 4417947, Fax: 977-1-4433610	Mamling, Madi Rambeni, Baneswor	
2	Down Piluwa	9.5	Piluwa	113	11/4/2070	11/3/2105	River Falls Hydropower Development P. Ltd.	P.O.Box, 14165, Anamnagar, Kathmandu, Phone 01-4238159, Fax 01-4102651	Baneswor, Ankhibhui, Mamling	
3	Upper Hewa HPP	8.5	Hewa	133	1/15/2072	1/14/2107	Upper Hewa Khola Hydropower Company Pvt Ltd	GPO Box: 14165, Kathmandu Tel: 4102757	Jajjala, Siddhapokhari	Survey Lic No: 066/67 BUS 520 Date: 2066-05-14
4	Sabha Khola A	8.3	Sabha	128	6/28/2071	6/27/2106	Deepsabha Hydropower Pvt. Ltd.	Old Baneswor, Kathmandu	Sankhuwasabha	Survey Lic No: 333 Date: 2065-02-09
5	Sabha Khola	3.3	Sabha	81	10/4/2069	10/3/2104	Dibyaswari Hydropower P Ltd	Purano Baneswor, Kathmandu, Phone 014461326	Dhupu	

Applications for Generation License

SN	Project	Capacity (MW)	River	Appn No	Appn Date	Promoter	Address	VDC/District	Remarks
1	Upper Piluwa	10	Piluwa	41	4/4/2069	Upper PiluwaKhola Hydropower Company	GPO Box: 11039, Kathmandu Tel: 4475234, 4474209, Fax 4474895	Mawadin, Siddhakali, Chainpur, Madi Rambeni	
2	Upper Piluwa Khola-2 SHP	4.72	Piluwa	3653	1/8/2071	Menchhiyam Hydropower P Ltd. Itahari, Sunsari, 9841521159	Mawadin VDC-1, Sankhuwasabha/ Change VDC-4, Taplejung, Tel: 9841521159	Mawadin, Siddhakali	Survey Lic No: 550 Date: 2067-01-10

List of Issued Survey Licenses (1 to 25 MW)

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Address	VDC
1	Sabha Khola-B HPP	9.86	Sabha	617	10/15/2068	10/14/2071	Pokhari Hydropower Co. P Ltd	Mahankal-6, Kathmandu, PO Box 9635, Ph No. 4823030, 9742076956	Sabha Pokhari
2	Isuwa Khola Hydropower Project	9.752	Isuwa	697	11/4/2071	11/3/2073	Dolakha Nirman Company Pvt. Ltd.	Biratnagar-13, Morang, 021472227	Makalu
3	Lower Barun Khola HPP	9.6	Barun Khola	681	3/12/2071	3/11/2073	Ampik Energy Pvt Ltd	Sinamangal, Kathmandu, Tel: 5010505, 016211581	Hatiya
4	Kasuwa Khola HPP	9.2	Kasuwa	629	4/3/2069	4/2/2071	CEDB Hydrofund Limited	Thapathali, Kathmandu, Tel: 4252216, 4261827, Fax 4260266	Makalu, Pathibhara
5	Lankhuwa Khola	5	Lankhuwa	664	3/13/2070	3/12/2072	Sabhapokhari Hydropower Pvt Ltd	P.O.Box. 13901, Kusanti, Lalitpur, Tel: 9849447747	Dhupu
6	Upper Piluwa Hills	4.99	Piluwa	659	2/27/2070	2/26/2072	Mike Jajale Hydropower Pvt.Ltd.	P.O.Box. 21363, Koteswor, Kathmandu	Sankhuwasabha
7	Upper Piluwa 3 HPP	4	Piluwa	702	1/15/2072	1/14/2074	Mabilung Energy Pvt.Ltd	Kathmandu-34, Sachetanmarg, New Baneshower, House No. 162, 016922762, 9843142092, 9851150167, mabilungenergy@gmail.com	Mawadin, Siddhakali

List of Issued Survey Licenses (Above 100 MW)

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Address	VDC/District
1	Arun 3	900	Arun	375	4/3/2065	10/2/2068	Satiuj Jal Vidyut Nigam Limited	Saket, New Delhi, India, 110017, Phone +91-11-41659207	Sankhuwasabha

Applications for Survey License (Below 1 MW)

SN	Project	Capacity (MW)	River	Appn No	Appn Date	Promoter	Address	VDC
1	Maya Khola Hydropower Project	0.988	Maya	4116	12/21/2067	Pragya Power Company Pvt Ltd	Kathmandu Municipality-32, Anamnagar, Gautam Budha Marg, House No. 171/16, Tel:4221070	Madi Mulkharka, Tamfok
2	Maya-Ghumsa SHP	0.9	Ghumsa	4118	12/21/2067	Anu Bhandari	Dhapani-7, Kathmandu, Tel:9841828642	Tamfok
3	Ghumsa Khola SHP	0.495	Ghumsa	4117	12/21/2067	Pragya Power Company Pvt Ltd	Kathmandu Municipality-32, Anamnagar, Gautam Budha Marg, House No. 171/16, Tel:4221070	Madi Mulkharka, Tamfok

Applications for Survey License (1 to 25 MW)

SN	Project	Capacity (MW)	River	Appn No	Appn Date	Promoter	Address	VDC
1	Lower Isuwa Khola HPP	3.311	Isuwa Khola	3759	12/13/2071	Sonam Lama Shrestha	Bouddha-6, Kathmandu P.O. 2534, 9818785021	Makalu

Status of Survey Licenses

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Status
1	Arun 3	900	Arun	375	4/3/2065	10/2/2068	Satluj Jal Vidyut Nigam Limited	PDA Concluded
2	Sabha Khola-B HPP	9.86	Sabha	617	10/15/2068	10/14/2071	Pokhari Hydropower Co. P Ltd	Survey License Running on 3rd year; Applied for Renewal on 2071/10/11
3	Isuwa Khola Hydropower Project	9.752	Isuwa	697	11/4/2071	11/3/2073	Dolakha Nirman Company Pvt. Ltd.	License Running on 1st year
4	Lower Barun Khola HPP	9.6	Barun Khola	681	3/12/2071	3/11/2073	Ampik Energy Pvt Ltd	Survey License Running on 1st year
5	Kasuwa Khola HPP	9.2	Kasuwa	629	4/3/2069	4/2/2071	CEDB Hydrofund Limited	File Moved for Necessary Action
6	Lankhuwa Khola	5	Lankhuwa	664	3/13/2070	3/12/2072	Sabhapokhri Hydropower Pvt Ltd	Survey License Running on 2nd year
7	Upper Piliwa Hills	4.99	Piliwa	659	2/27/2070	2/26/2072	Milke Jaljale Hydropower Pvt.Ltd.	Survey License Running on 2nd year

Status of Generation Licenses

SN	Project	Capacity (MW)	River	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Status
1	Maya Khola Hydropower Project	14.9	Maya	123	2/26/2071	2/25/2106	Maya Khola Hydropower Company pvt Ltd	PPA concluded; FC by 2072/02/25
2	Down Piliwa	9.5	Piliwa	113	11/4/2070	11/3/2105	River Falls Hydropower Development P. Ltd.	FC on 2071/11/1; Under Construction
3	Sabha Khola A	8.3	Sabha	128	6/28/2071	6/27/2106	Deepsabha Hydropower Pvt. Ltd.	Under Construction
4	Sabha Khola	3.3	Sabha	81	10/4/2069	10/3/2104	Dibyaswari Hydropower P Ltd	Conditions Fulfilled

GON Reserved Projects

SN	Project	Capacity (MW)	River	Latitude N	Longitude E	VDC/District
1	Lower Arun	400	Arun	27° 22' 30"	87° 07' 30"	Sankhuwasabha
2	Sankhuwa Khola	32	Sankhuwa	27° 25' 56"	87° 05' 00"	Sankhuwasabha
3	Sabha A	9	Sabha	27° 24' 13"	87° 17' 17"	Sankhuwasabha
4	Apsuwa Khola	8.4	Apsuwa	27° 32' 32"	87° 10' 00"	Sankhuwasabha
5	Ikhuwa Khola	8.1	Ikhuwa	27° 35' 07"	87° 21' 16"	Sankhuwasabha
6	Sabha Khola HPP	2.4	Sabha	27° 21' 11"	87° 13' 45"	Syabun, Dhupu, Sankhuwasabha

List of Issued Transmission Survey Licenses

SN	Project	Voltage (kV)	Line Length (km)	Capacity (MW)	License No	Issue Date	Validity	Promoter	Address	Start Point	End Point
1	Lower Arun HEP Transmission Line	200	207	400	182	5/2/2070	5/1/2072	Lower Arun Hydroelectric Pvt Ltd	42/43 Kabil Marg, Thapathali, Kathmandu, Tel: 01-4222202	Sankhuwasabha	Mahottari

अनुसूची- २१: संखुवासभा जिल्लामा भएका झोलुङ्गेपुलहरूको सूची

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
1	Maguwa	N	36	Shankhuwa Khola	Sankhuwasabha	Bhojpur	1/28/2070	SDC
2	Gangate	D	35.5	Pangtha khola	Dupu-1	Khadbari-7	2000/2001	DDC
3	Jangahre Malta	D	67	Malta khola	Khandbari-7	Khadbari-7	2006/2007	DDC
4	Changuwapedi	D	69	Maya khola	Mamling-6	Mulkharka-2		
5	Dhusune	D	67.2	Maya khola	Mamling-1	Mulkhark-4		
6	Dangbuwa dovan	D	68	Sisuwa khola	Sisuwa-7	Bala-8	2000/2001	
7	Tewatar	D	6	Sisuwa khola	Sisuwa-4	Bala-3		
8	Odare	D	58.4	Pangma khola	Khandbari-7	Khadbari-3		
9	Khipring	D	55	malta khola	Khandbari-8	Khadbari-7		
10	Amale	D	4	Panma khola	Khandbari-7	Khadbari-8		
11	Pangma pangtha	D	7	Panma khola	Dupu-1	Khandbari-10	1988/1999	
12	Bumlig	N	107	Arun	Sitalpati-6	Kulung-3	1987/1988	
13	Shankhuwa Khola	D	61.5	Shankhuwa Khola	Tamku-3	Sisuwa-1		
14	Sendak	D	71	Shankhuwa Khola	Tamku-4	Sisuwa-6	2011	
15	Budabare	D	45	Sisuwa khola	Bala-1	Sisuwa-4		
16	Mahabir	D	52	Kusuwa khola	Sayabun-4	Sayabun-5	2012	
17	Orang	D	36	Orangla khola	Matseyapokhari-	Dupu	2005/2006	
18	Balai puchhar	D	44	Langkhuwa khola	Bahrabese-	Matseyapokhari	1999/2000	
19	Hansdha	D	55	Sava khola	Sayabun-7	Dupu-3	1990/1991	

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
20	Chokchebung	D	76	Maya khola	Tamaphok-5	Mulkhrika-3	2001/2002	
21	Barhabese Bazzer	D	68	Sava khola	Savapokhari-2	Bhrabese-4	2009	
22	Sngkhola(N)	N	42	Sang khola	Savapokhari-4	Bhrabese-3	2013	
23	Savakhola(LD)	D	32	Sava khola	Savapokhari-4	Bhrabese-3	2013	
24	Chinde	D	96	Chinde khola	Savapokhari-8	Savapokhari-9	2012	
25	Tokesing	D	52	Langkhuwa khola	Bhrabese-4	Dupu-7	2008	
26	Muwane khola	D	46	Kusuwa khola	Sayabun-9	Sayabun-7	2000/2001	
27	Kusuwa khola	D	60	Kusuwa khola	Sayabun-9	Sayabun-7	2001/2002	
28	Sampati	D	51	Kusuwa khola	Sayabun-4	Sayabun-5	2004/2005	
29	Handuwa Dovan	D	72	Kusuwa khola	Sayabun-9	Sayabun-7	2004/2005	
30	Jagare phedhi	D	58	Hewa khola	Chainpur -5	Jajala-3	2003/2004	
31	Malta	D	35	Pagtha khola	Khandbari-7	Khadbari-10	1990/1991	
32	Saksen	D	52.3	Valu khola	Jajjala-1	jajjala-1	2012	
33	Hanuman Bindi	D	90	Hewa khola	Chainpur	Jajala	2008	
34	Chanoute phedi	D	71	Hewa khola	Siddhapokhari-5	jajjala-3	1998/1999	
35	Chatekma	D	83.8	Sisuwa khola	Bala-4	Sisuwa-9	2003/2004	
36	Bhurkhumahir	D	36.4	Sewa khola	Siddhapokhari-2	Siddhapokhari-1	2000/2001	
37	Khekuwa	D	58.5	Khekuwa khola	Siddhapokhari-5	Siddhapokhari-6		KAABGN
38	Amliseni bhir	D	38.5	Khekuwa khola	Siddhapokhari-5	Siddhapokhari-4		DDC
39	Beteni Dovan	D	40.9	Niduwa khola	Nundhaki-1	Mawain-7	1998/1999	SDC

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
40	Bihibare Bajar	D	40.6	Piluwa khola	Nundhaki-3	Nundhaki-3	2002/2003	DDC
41	Sekhuwa khola	D	86	Sekhuwa khola	Nundhaki-1	Nundhaki-8	2003/2004	KAABGN
42	khamphe	D	65.5	Piluwa khola	Nundhaki-5	Nundhaki-3	2004/2005	DDC
43	Chayanghari	D	98.5	Piluwa khola	Mawadin-6	Sidhakali-9	2001/2002	SDC
44	Tanglewa Dovan	D	79.6	Piluwa khola	Sidhakali-8	Mawadin-2	2006/2007	DDC
45	Ratmate puchhar	D	46.3	Piluwa khola	Madhirambeni-1	Sidhakali-5	1998/1999	SDC
46	Lampate	D	72.4	Piluwa khola	Madhirambeni-4	Chainpur-3	2009	DDC
47	Arun Tombe	D	117	Arun	Diding-1	Yafu-1	2012	DDC
48	Tame	D	56	Baguw khola	Yafu-1	Mangtewa-6	2001/2002	DDC
49	Chanduwa	D	42	Chanduwa khola	Mangtewa-6	Mangtewa-9	2002/2003	DDC
50	Pukuwa	D	34.6	Pukuwa khola	Yafu-2	yafu-2		SDC
51	Cyangpedhe	D	120	Arun	Num-9	yafu-5	2009/2010	DDC
52	Niring	D	39.6	Shankhuwa Khola	Tamku-7	Bala-6	1998/1999	SDC
53	Sikidemphe	D	48	Shankhuwa Khola	Tamku-9	Bala-9		DDC
54	kochip	D	47	Shankhuwa Khola	Tamku9	Bala-9		SDC
55	Dewa khala	D	49	Dewakhola	Diding-3	Diding-4		SDC
56	Tupuwa khola	D	46	Tupuwa khola	Nundhaki-3	Sidhakali-9	1998/1999	SDC
57	Dhulodunga	D	117	Kekuwa khola	siddhapokhari-5	Siddhapokhari-6	2012	DDC
58	Pekla	D	39.5	Shankhuwa Khola	Tamku-3	Bala-1		
59	Bukultum	D	50	Sisuwa khola	Bala-1	sisuwa-3		SDC
60	Sarbola	D	56.5	Sisuwa khola	Sisuwa-5	Sisuwa-4	2002/2003	ECO HIMAL

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
61	Newatar	N	32	Newa khola	Sisuwa-6	Sisuwa-5	2/26/2070	
62	Voti khola	D	46	Voti khola	Sabhapokhari-2	Sabhapokhari-2		DDC
63	Henguwa besi	D	68	Pangtha khola	Dypy-1	Khandbari-8	2012/2013	KAABGN
64	Khanikhola Dovan	D	65	Hewa khola	Banesawer-6	Wana-3		
65	Kolbote	D	84	Maya khola	Mamling-6	Mulkharka-2		
66	katuseni puchhar	D	88	Yaksuwa khola	Bharabese-4	Bhrabese-3	2001/2002	
67	Danabari	D	71.2	Langkhuwa khola	Bharabese-4	Dupu-		
68	Odare	D	65	Dinglakhola	Savapokhari-8	Savapokhari-9		
69	Cheapchebuwa	D	60.3	Sisuwa khola	Bala-1	Sisuwa-4		
70	Ghate	D	36.1	Kusuwa khola	Sayabun-9	Sayabun-8		
71	Sabaya Bridg(Sikri)	D	101.5	Sava khola	Sayabun-9	Dupu-2		
72	Shankhuwa	D	90	Shankhuwa Khola	Shankhuwa Sava	Bujpur		
73	Bhusune	D	93	Maya khola	Mamling-5	Madirambeni-7		
74	Lameduwali	D	72.3	Piluwa khola	Ankhibhui-1	Baneswor-6	10/25/2070	
75	khamling phedi	D	54	Piluwa khola	Ankhibhui-1	Baneswor-6		
76	Piluwa ghat	N	142	Piluwa khola	Ankhibhui-5	Kharang-3		
77	Piluwa jagara	D	45.5	Piluwa khola	Madirambeni-8	Chainpur-1		
78	Ikwa	ST	2	Ikwa khola	Pathibhara-1	Pathibhara-1		
79	Thado khola	D	105.5	Thado khola	Pathibhara-1	Hatiya-7		
80	Kasuwa	D	58	Kasuwa khola	Makalu-7	Pathibhara	2/16/2068	
81	Sirutar	N	80	Arun	Pawakhola-8	Pathibhara-3		
82	Khuwaphedi	D	54	Arun	Num-1	Pathibhara-4		
83	Awaphedi	D	81	Arun	Num-1	Pathibhara-4		
84	Hemuwaphedi	D	72	Arun	Num-1	Pathibhara-4		
85	Thogam	ST	16.7	Thogam khola	Hatiya-4	Hatiya-4		
86	Anderi dovan	D	63	Hewakhola	Siddhepokhari-3	Jajjala-3	10/15/2070	

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
87	Wang	D	88.2	Wangkholā	Hatiya-6	Hatiya-7		
88	Sheraphedi	D	56.2	Walungkhola	Mulkharka-4	Mulkharka-4	10/20/2070	
89	Chokang	D	18	Chokangkholā	Kimathanka	Chapuwa		
90	Tijang(Ridak)	D	118	Arun	Chapuwa-8	Chapuwa-7		
91	Chhokrang	N	90	Arun	Hatiya-8	Hatiya-6		
92	Taju	D	43	Tajukholā	Hatiya-3	Hatiya-4		
93	Handuwa	ST	32	Handuwakhola	Hatiya-3	Hatiya-3		
94	Pewa	N	28	Pewakhola	Pawakhola-7	Pawakhola-5		
95	Linkhing	D	40	Ekhuwakhola	Pawakhola-8	Pawakhola-5		
96	Ekhuwa	N	53	Ekhuwakhola	Pawakhola-8	Pawakhola-5		
97	Khanguwa	N	40	Ekhuwakhola	Pawakhola-6	Pawakhola-5		
98	Rukumaphedi	D	123	Arun	Chapuwa-1	Chapuwa-2		
99	Sabha	N	115	Sabhakhola	Kharang	Khandbari-13		
100	Apsuwa	N	57.60	Apsuwakhola	Makalu-8	Yafu-6		
101	Apsuwa	N	74	Apsuwakhola	Makalu-7	Makalu-8		
102	Leksuwa	D	72	Leksuwakhola	Pawakhola-1	Hatiya-8		
103	Mudha	D	66	Naguwakhola	Num-4	Num-3		
104	Naguwa	D	55	Naguwakhola	Num-4	Num-3		
105	Naguwadovan	D	21	Naguwakhola	Num-5	Num-3		
106	Pangma	D	26	Pangmakhola	Pangma	Pangma		
107	Fakindadovan	N	50	Enduwakhola	NUM-3	Num-1		
108	Fakindadovan	D	123	Arun	Num-5	Pathibhara-4		
109	Piplatar	D	97	Sabhakhola	Wana-9	Khandbari-13		
110	Ranitar	D	68	Hewakhola	Kharang-8	Wana-9		
111	Lameduwali	D	74	Sabhakhola	Wana-9	Khandbari-12		
112	Sabha	D	55	Sabhakhola	Syabun-1	Khandbari-11		

SN	Bridge name	Type	Span in Meters	River Name	VDC/Municipality		Year of Competition	Supporting Agencies
					Left Bank	Right Bank		
113	Khokdak	D	63	Khokdak khola	Num-3	Num-3		
114	Khokdakdovan	N	30	Khokdak khola	Num-3	Num-3		
115	Lulamba	D	75	Arun	Makalu-7	Num-6		
116	Dhand gau	D	26	Ipsuwakhola	Makalu-5	Makalu-9		
117	Chimchima	D	60	Enduwakhola	Num-2	Num-1		
118	Simali(ganesa)	D	80	Simalikhola	Num-2	Num-2		
119	Chiure	D	76	Sabhakhola	Wana-9	Khandbari-12	2061/062	
120	Khekuwa	ST	30	Khekuwakhola	Wana-7	Syabun-1		
121	Dharmedovan	D	65	Simalikhola	Num-2	Num-2		
122	Goring	D	93	Arun	Hatiya-9	Hatiya-5		
123	Barun	D	35.2	Barunkhola	Hatiya	Hatiya		
124	Amrangphedi	D	75	Arun	Num-7	Makalu-8		
125	Kapasha	D	67	Arun	Pawakhola-1	Hatiya-6		
126	Bhalu khola	D	68	Bhalu khola	Sitalpati-6	Sitalpati-7		
127	Bhalu	D	60	Bhalu khola	Sitalpati-6	Sitalpati-7		
128	Dibdang	ST	28	Dibdang khola	Sitalpati-7	Sitalpati-7		
129	Chawabese	D	53	Chawakhola	Chawabese	Sitalpati-3		
130	Aluwa dovan	D	84	Sankhuwa khola	Tamku-8	Bala-8		
131	Pikhuwa	ST	28	Pikhuwa khola	Bala-6	Bala-5		
132	Bajipa	D	61	Sankhuwa khola	Tamku-3	Bala-1		
133	Besku	D	49	Besku khola	Bala	Bala-5		
134	Khanduwa dovan	D	80	Sankhuwa khola	Tamku-7	Bala-8		
135	Shakhuwa	N	30	Shakhuwa khola	Diding-9	Diding		

अनुसूची - २२: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा आ.ब. २०७१/७२ सम्ममा दर्ता भएका पत्रपत्रिकाहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.स	दर्ता नं. र मिति	पत्रिकाको नाम	किसिम	भाषा	पृष्ठ संख्या	छापिने संख्या	प्रकाशित हुने स्थान	प्रकाशित हुने दिन	प्रकाशकको		सम्पादकको		कैफियत
									नाम	ठेगाना	नाम	ठेगाना	
१	१/२०६१।१।२२	नयाँ खबर कागज	साप्ताहिक	नेपाली			मंगलबार				जान उदास	चैनपुर-४	
२	१/२०५२।१।१५	जनधारणा	साप्ताहिक	नेपाली							महेश थपलीया	मनकामना-५	
३	२/२०५२।१।२०	नयाँ देउराली	पाक्षिक	नेपाली							जान उदास	चैनपुर-४	
४	३/२०५६।५।२८	अरुण सन्देश	साप्ताहिक	नेपाली							मातृका लिम्पिना	खाँदवारी-१२	
५	४/२०५८।१।१७	चौतारी टाईम्स	साप्ताहिक	नेपाली							पशुराम दाहाल	खराङ-७	
६	५/२०५८।५।१७	नव भुक्तो साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली					गोकुल कुमार खत्री	चैनपुर	उमेश कुमार झाँगी	चैनपुर-९	स्थायी
७	६/२०६०।१।४	गाउँ बेसी	मासिक	नेपाली र अंग्रेजी							मातृका प्रसाद लिम्पिना	खाँदवारी-१२	
८	७/२०६१।५।३१	संखुवा-सभा पोष्ट	दैनिक	नेपाली र अंग्रेजी			खाँदवारी	दैनिक	सं.स. मिडिया हाउस	खाँदवारी	कृष्ण राज शाक्य	खाँदवारी	स्थायी
९	८/२०६१।८।१२	बाल उद्यान	मासिक	नेपाली र अंग्रेजी							तारा बहादुर बुढाथोकी	मत्स्यपोखरी-२	
१०	९/२०६१।८।२	द इष्टन होराईजन	पाक्षिक	अंग्रेजी							कुवेर प्रसाद भेटवाल	धुपु-२	
११	१०/२०६२।३।२८	शुभ गन्तव्य	पाक्षिक	नेपाली	१२	५०० प्रति				जान उदास	चैनपुर-१	चैपुवा-५	स्थायी
१२	११/२०६३।५।१२	हाम्रो स्वाभिमान	मासिक	नेपाली	१६	५०० प्रति	खाँदवारी	प्रत्येक महिनाको १ गते	राजधन राई	मकालु-८	गोविन्द तामाङ्ग	पावाखोला-९	
१३	१३/२०६३।१।२३	मकालु सन्देश	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	शुक्रबार	गंगा विष्ट	मत्स्यपोखरी-९	कुवेर प्रसाद भेटवाल	धुपु-३	

क्र. स	दर्ता नं. र मिति	पत्रिकाको नाम	क्रिसिम	भाषा	पृष्ठ संख्या	छापिने संख्या	प्रकाशित हुने स्थान	प्रकाशित हुने दिन	प्रकाशकको		सम्पादकको	
									नाम	ठेगाना	नाम	ठेगाना
१४	१४/२०६४६१२८	लाविगुरास	साप्ताहिक	नेपाली	६	८०० प्रति	चैनपुर	प्रत्येक विहिवार	प्रकाश चन्द्र मट्टराई	-	पदम बहादुर अधिकारी	सिद्धकाली-१
१५	१५/२०६४११२६	अरुण सुसेली	साहित्यिक/द्वैमासिक	नेपाली	८	५०० प्रति	विदिङ्ग-२	आइतबार	गणेश कुमार राई	विदिङ्ग-२	तारा बहादुर बुढाथोकी	मत्स्यपोखरी-२
१६	१६/२०६४११३१	संखुवासभा शैक्षिक दर्पण	मासिक	नेपाली	१२	५०० प्रति	खाँदवारी	प्रत्येक १ गते	शालिग्राम धिमिरे	खा. न. पा. ३	विमला नेपाल (कट्टेल)	खाँ. न. पा. १२
१७	१७/२०६४१३१	अरुण उपत्यका आवाज	साप्ताहिक	नेपाली	६-८	५००-१००० प्रति	खाँदवारी १	शुक्रवार	भरत धिमिरे	खाँदवारी-३	मोदिनी धिमिरे	खाँदवारी-३
१८	१८/२०६४१३८	श्रीपाल शान्ति साहित्यिक	त्रैमासिक	नेपाली	१०	३०० प्रति	स्यावुन-२	प्रत्येक त्रैमासिक	नुच्छराज श्रेष्ठ	स्यावुन-२	नुच्छराज श्रेष्ठ	स्यावुन-२
१९	१९/२०६४१२८	तेस्रो पाइला	मासिक	नेपाली	८	१००० प्रति	सित्तलपाटी-६	प्रत्येक महिनाको १ गते	विशवास राई	सित्तलपाटी-६	भीष्मराज राई	विदिङ्ग-७
२०	२०/२०६४१२५	खाँदवारी टाईम्स	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	शुक्रवार	विनोद गुरुङ्ग	खाँदवारी-५	छिरेड भोटे	हटिया-३
२१	२१/२०६४१२९	बालापन	पक्षिक	नेपाली	१२	५०० प्रति	खाँदवारी	१ गते र १५ गते	सुजन अधिकारी	खाँदवारी-१	मिनकुमार आले मगर	खाँदवारी-११
२२	२२/२०६४१२३	संखुवासभा साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली	६	२५०० प्रति	खाँदवारी	आइतबार	दिपेन्द्र शाक्य	खाँदवारी-१	कृष्णराज शाक्य	खाँदवारी-१
२३	२३/२०६४१५५	बाल तारा	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	मंगलबार	कमला शर्मा	चैनपुर-५	राजेन्द्र थापा	सित्तलपाटी-१
२४	२४/२०६४११९	चैनपुर साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली	६	३०० प्रति	चैनपुर	विहिवार	कुमार अधिकारी	सिद्धपोखरी-९	भवानीप्रसाद शर्मा	चैनपुर-१
२५	२५/२०६४११३	चेहरा	त्रैमासिक	नेपाली	३२+४	५०० प्रति	धरान	प्रत्येक ३ महिना	जयराम कोइराला	बाना-१	मनकुमार सुब्बा	बाना-३
२६	२६/२०६४१३१	समावेशी मकालु आवाज	द्वैमासिक	नेपाली	२०	५०० प्रति	खाँदवारी	दोश्रो महिनाको पहिलो हप्ता	ज्ञानिक्रम राई	मकालु-७	ज्ञानेन्द्र राई	मकालु-६
२७	२७/२०६४१०१७	जलजला साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	आइतबार	छेटु शेर्पा	जलजला-२	छेटु शेर्पा	जलजला-२

क्र. स	दर्ता नं. र मिति	पत्रिकाको नाम	किसिम	भाषा	पृष्ठ संख्या	छापिने संख्या	प्रकाशित हुने स्थान	प्रकाशित हुने दिन	प्रकाशकको		सम्पादकको	
									नाम	ठेगाना	नाम	ठेगाना
२८	२८/२०६८/०११८	असल शासन आवाज	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	सोमवार	असल शासन क्लब	खाँदवारी	त्रोणप्रसाद त्रिपाल	ठेगाना
२९	२९/२०६८/१२०	पाउला	मासिक	नेपाली	८	५०० प्रति	खाँदवारी	मासिक	मिनकुमार आले	खाँदवारी-११	मिनकुमार आले	खाँदवारी-११
३०	३०/२०६८/१२१	कोशी दर्पण	साप्ताहिक	नेपाली	६	३०० प्रति	खाँदवारी	सोमवार	श्यामप्रसाद निरौला	खाँदवारी-७	श्यामप्रसाद निरौला	खाँदवारी-७
३१	३१/२०६९/११३	पूर्वेली गर्जन	साप्ताहिक	नेपाली	६	५०० प्रति	खाँदवारी	शुक्रवार	दिव्यराज बराल	ध्रुव-५	पुष्पबहादुर कोइराला	स्यावुन-३
३२	३२/२०६९/१८७	माइसुक-खामाड (कुल देवता)	त्रैमासिक साहित्यिक	लोहोरेडु किराती र नेपाली	२४	५०० प्रति	खाँदवारी	दोश्रा महिनाको मसान्त	विशवास राई	सित्तलपाटी-६, सं. सं.	विशवास राई	सित्तलपाटी-६
३३	३३/२०६९/१२२०	मुढे साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली	६	१००० प्रति	खाँदवारी	शनिवार	देवराज बुढेदी	माम्बिङ्ग-८	सलवहादुर पौडेल	तामाफोक-८
३४	३४/२०७०/३१२	पाखीवास साप्ताहिक	साप्ताहिक	नेपाली	६	५००	खाँदवारी	सोमवार	प्रेमप्रसाद निरौला	मत्स्यपोखरी-४	प्रेमप्रसाद निरौला	मत्स्यपोखरी-४
३५	३५/२०७१/५१९	IT Info Weekly	साप्ताहिक	नेपाली	६	५००	खाँदवारी	सोमवार	वेमलिङ्ग मकालु बरुण प्रा.लि. खाँदवारी	खाँदवारी १	रुद्रनाथ दाहाल	स्यावुन ९
३६	३६/२०७१/१३०	पूर्वी मंगोलियन आवाज	साप्ताहिक	नेपाली	६	५००	खाँदवारी	शुक्रवार	विरेन्द्र कुमार राई	पाथिभरा	वीरेन्द्र कुमार राई	पाथिभरा
३७	३७/२०७१/६१०	अनलाइन टाइम्स	साप्ताहिक	नेपाली	६	१०००	खाँदवारी	शनिवार	विपिन तामाङ्ग	वाह्रविसे ५	विपिन तामाङ्ग	वाह्रविसे
३८	३८/२०७१/८२	मकालु दर्पण	साप्ताहिक	नेपाली	६	१०००	खाँदवारी	बुधवार	मकालु वचत तथा ऋण सहकारी संस्था	खाँदवारी न.पा. १	मनोजकुमार श्रेष्ठ	खाँदवारी १२

अनुसूची २३: सहकारी डिभिजन सहकारी कार्यालय, धनकुटामा दर्ता भएका सहकारी संस्थाहरुको पूर्ण विवरण

क्र.सं.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	सहकारी संस्था लि.को नाम	ठेगाना	कार्य प्रकृति	सदस्य संख्या	
						महिला	पुरुष
संखुवासभा जिल्लाको जम्मा						२८९४	६२०९
१	७४१/०३४/३५	०३५/३/३०	श्री राम्वेनी स.सं.लि.	ओखरबोटे	बहुउद्देश्यीय	४	४०
२	७४२/०३४/३५	०३५/३/३०	श्री मंगला देवी स.सं.लि.	खादवारी १	बहुउद्देश्यीय	५०	
३	७४३/०३७/३८	०३८/२/१३	श्री हेदाना स.सं.लि.	पाथिभरा २	बहुउद्देश्यीय	१३	१९०
४	७४४/०३८/३९	०३८/६/९	श्री चैनपुर स.सं.लि.	चैनपुर	बहुउद्देश्यीय	१	९३
५	७४५/०३८/४०	०३९/९/११	श्री त्रिवेणी स.सं.लि.	बाह्रबिसे	बहुउद्देश्यीय	१०	८१
६	४७४/०४१/४२	०४१/१०/१५	श्री वाना स.सं.लि.	वाना १	बहुउद्देश्यीय	६	१२६
७	६८७/०४५/४६	०४५/११/१५	श्री अरुण स.सं.लि.	ताम्कु	बहुउद्देश्यीय	२	३५
८	९७६/०४५/४६	०४६/२/१	श्री वरुण स.सं.लि.	हटिया	बहुउद्देश्यीय	२	५०
९	१११०/०४५/४६	०४६/३/१	श्री सिद्धकाली स.सं.लि.	सिद्धकाली	बहुउद्देश्यीय	३९	३५
१०	२१२/०५०/५१	०५०/१०/२०	श्री जिल्ला सहकारी संघ लि.	खादवारी १	बहुउद्देश्यीय	६	
११	१२/०५०/५१	०५०/१०/२१	श्री सीताबाग नन्दि स.सं.लि.	धुपु ९	बहुउद्देश्यीय	१	३१
१२	२१९/०५०/५१	०५०/८/१४	श्री मादी मूलखर्क स.सं.लि.	मादीमूलखर्क	बहुउद्देश्यीय	५	२४
१३	१३/०५१/५२	०५२/२/१३	श्री बुकुरचुड स.सं.लि.	वाना	बहुउद्देश्यीय	८	३६
१४	३८७/०५२/५३	०५२/६/१	श्री बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	माम्लिङ	बहुउद्देश्यीय	६	४१
१५	४१९/०५३/५४	०५४/३/९	श्री सूर्योदय स.सं.लि.	वाना १	वचत तथा ऋण	५	२३
१६	८१/०५४/५५	०५४/६/१५	श्री मनकामना स.सं.लि.	खादवारी १	बहुउद्देश्यीय	४	२९
१७	५६/०५५/५६	०५५/४/१	श्री देविथान स.सं.लि.	ताम्कु ९	बहुउद्देश्यीय	२	४२
१८	७२/०५५/५६	०५६/१/९	श्री देउराली स.सं.लि.	माडतेवा	बहुउद्देश्यीय	२६	८३
१९	७३/०५५/५६	०५६/१/९	श्री लालीगुराँस स.सं.लि.	ताम्कु ८	बहुउद्देश्यीय	६	३५
२०	७४/०५५/५६	०५६/१/९	श्री ग्रामिण एकिकृत स.सं.लि.	ताम्कु ७	बहुउद्देश्यीय	९	५१
२१	७६/०५५/५६	०५६/२/१६	श्री हिमालय महिला स.सं.लि.	खादवारी १०	बहुउद्देश्यीय	२५	
२२	७८/०५५/५६	०५६/२/१६	श्री सभापोखरी महिला स.सं.लि.	खादवारी ११	बहुउद्देश्यीय	२५	
२३	७७/०५५/५६	०५६/२/१६	श्री सहयोगी महिला स.सं.लि.	खादवारी १२	बहुउद्देश्यीय	२९	
२४	७९/०५५/५६	०५६/२०/१६	श्री अन्नपुर्ण महिला स.सं.लि.	खादवारी १३	बहुउद्देश्यीय	४०	
२५	८३/०५५/५६	०५६/३/२२	श्री संखुवासभा स.सं.लि.	खादवारी	बहुउद्देश्यीय	८	१७
२६	८४/०५६/५७	०५६/४/२२	श्री अरुण स.सं.लि.	खादवारी	बहुउद्देश्यीय	१९	४८
२७	८९/०५६/५७	०५६/८/२७	श्री खादवारी स.सं.लि.	खादवारी	वचत तथा ऋण	२५७	२२९
२८	८६/०५८/५९	०५८/४/११	श्री निनामरीदम स.सं.लि.	वाला ८	बहुउद्देश्यीय	७	५०
२९	८४/०५८/५९	०५८/४/१८	श्री मिरमिरे स.सं.लि.	माडतेवा १	बहुउद्देश्यीय	१६	२६
३०	८५/०५८/५९	०५८/४/१८	श्री सृजना स.सं.लि.	माडतेवा ५	बहुउद्देश्यीय	१०	६४
३१	८७/०५८/५९	०५८/४/२४	श्री काली पोखरी स.सं.लि.	सिद्धपोखरी ८	बहुउद्देश्यीय	३७	१२७
३२	११३/०५८/५९	०५९/१/४	श्री अरुण भ्याली स.सं.लि.	हटिया ४	बहुउद्देश्यीय	६	१९
३३	२१५/०५९/६०	०५९/११/१२	श्री शिवशक्ति स.सं.लि.	खादवारी १	बहुउद्देश्यीय	१	२५
३४	२१२/०५९/६०	०५९/१२/१४	श्री तातोपानी स.सं.लि.	नुनढाकी २	बहुउद्देश्यीय	४०	१५०
३५	१४०/०५९/६०	०५९/४/६	श्री जनमुखी स.सं.लि.	पाथीभरा ४	बहुउद्देश्यीय	७	१८
३६	१४१/०५९/६०	०५९/४/६	श्री जनहित स.सं.लि.	हटिया ४	बहुउद्देश्यीय	३	२२
३७	२२७/०६०/६१	०६०/५/७	श्री खराड	खराड १	कृषि	८	९२

क्र.सं.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	सहकारी संस्था लि.को नाम	ठेगाना	कार्य प्रकृति	सदस्य संख्या	
						महिला	पुरुष
३८	३१/०६१/६२	०६१/११/३	श्री समाज विकास स.सं.लि.	खादवरी १	वचत तथा ऋण	१०	१९
३९	२०/०६०/६१	०६१/३/२८	श्री अरुण उवपत्यका स.सं.लि.	खादवरी ३	बहुउदेशीय	८	१८
४०	२६/०६१/६२	०६१/९/६	श्री त्रिवेणी	मावादिन ४	कृषि	७	१८
४१	२५/०६१/६२	०६१/९/६	श्री हेवागंगा	जलजला ८	कृषि		२५
४२	१/०६२/६३	०६२/९/१४	श्री शिवालय महिला स.सं.लि.	मादीराम्बेनी २	वचत तथा ऋण	२०९	
४३	४/०६२/६३	०६२/९/१४	श्री मत्स्यपोखरी स.सं.लि.	मत्स्यपोखरी ३	कृषि	५१	११८
४४	३/०६२/६३	०६२/९/१४	श्री जलेश्वरी महिला स.सं.लि.	सितलपाटि ४	वचत तथा ऋण	२२२	
४५	२/०६२/६३	०६२/९/१४	श्री फुलवारी महिला स.सं.लि.	दिदिङ् ३	वचत तथा ऋण	२५	
४६	५/०६२/६३	०६२/९/१४	श्री दिदिङ् कृषक जागरण स.सं.लि.	दिदिङ् ४	कृषि	८	१७
४७	१०६/०६२/६३	०६३/२/१४	श्री पशुपती महिला स.सं.लि.	मत्स्यपोखरी ३	वचत तथा ऋण	२६	
४८	१०३/०६२/६३	०६३/२/१४	श्री सयपत्री महिला स.सं.लि.	जलजला ७	वचत तथा ऋण	८२	
४९	१०५/०६२/६३	०६३/२/१४	श्री सगरमाथा महिला स.सं.लि.	वाना ३	वचत तथा ऋण	२५	
५०	१०४/०६२/६३	०६३/२/१४	श्री चेतनशिल महिला स.सं.लि.	धुपु ४	वचत तथा ऋण	९८	
५१	१२४००६२/६३	०६३/३/१	श्री जनसेवा स.सं.लि.	याफू ३	वचत तथा ऋण	१२	१३
५२	१२३/०६२/६३	०६३/३/१	श्री जनकल्याण स.सं.लि.	याकु ३	वचत तथा ऋण	१६	१००
५३	१५५/०६२/६३	०६३/३/३२	श्री चेपुवा स.सं.लि.	चेपुवा ३	वचत तथा ऋण	३	२२
५४	१५४/०६२/६३	०६३/३/३२	श्री पोप्ती भञ्ज्याङ स.सं.लि.	हटिया २	वचत तथा ऋण	१०	४०
५५	१३४/०६२/६३	०६३/३/९	श्री नवज्योती स.सं.लि.	माङ्तेवा ६	वचत तथा ऋण	३९	२००
५६	१३३/०६२/६३	०६३/३/९	श्री पावाखोला स.सं.लि.	पावाखोला ७	वचत तथा ऋण	८	१७
५७	७०/०६३/६४	०६३/९/१३	श्री त्रिशक्ति स.सं.लि.	मावादिन ४	वचत तथा ऋण	४६	५००
५८	६९/०६३/६४	०६३/९/१३	श्री समाजस्पर्श स.सं.लि.	चैनपुर २	वचत तथा ऋण	६७	३००
५९	७१/०६३/६४	०६३/९/१४	श्री दिपज्योती ग्रामिण स.सं.लि.	मावादिन ४	विद्युत	९	१७
६०	२३/०६४/६५	०६४/१०/५	श्री सिद्धिविनायक महिला स.सं.लि.	मादीमूलखर्क६	वचत तथा ऋण	२५	
६१	२२/०६४/६५	०६४/१०/५	श्री अरुणथान महिला स.सं.लि.	खादवारी ५	वचत तथा ऋण	२५	
६२	२५/०६४/६५	०६४/१०/६	श्री मंगलादेवी दुग्ध स.सं.लि.	खादवारी १	दुग्ध उत्पादक	५	३९
६३	२४/०६४/६५	०६४/१०/६	श्री राष्ट्रसेवक स.सं.लि.	खादवारी १	वचत तथा ऋण	४	७२
६४	२६/०६४/६५	०६४/१०/७	श्री ग्रामिण स.सं.लि.	खादवारी १	बहुउदेशीय	१२	२१
६५	२७/०६४/६५	०६४/१०/८	श्री तुम्बिङटार स.सं.लि.	खादवारी १३	बहुउदेशीय	४	२२
६६	२४/०६३०/६४	०६४/२/९	श्री निमनगडी स.सं.लि.	जलजला ८	कृषि	१९७	२०२
६७	७/०६४/६५	०६४/४/१०	श्री पाचपोखरी स.सं.लि.	नुम ४	वचत तथा ऋण	२२	३
६८	५/०६४/६५	०६४/४/१०	श्री लालुपाते स.सं.लि.	सितलपाटि ८	बहुउदेशीय	९५	७५
६९	६/०६४/६५	०६४/४/१०	श्री मकालु स.सं.लि.	धुपु २	बहुउदेशीय	२०	९
७०	११/०६४/६५	०६४/६/२८	श्री मादीराम्बेनी स.सं.लि.	मादीराम्बेनी५	वचत तथा ऋण	३	२८
७१	१५/०६४/६५	०६४/९/१३	श्री नागेश्वरी स.सं.लि.	त्याबुन ८	बहुउदेशीय	७	१८
७२	१६/६४/६५	०६४/९/१३	श्री संगम स.सं.लि.	बाह्रबिस ५	बहुउदेशीय	१२	१३
७३	१७/०६४/६५	०६४/९/१३	श्री गुप्तेश्वर	वाना ६	कृषि	७४	४८०
७४	२६/६५/६६	०६५/१०/२३	श्री चापे स.सं.लि.	तामाफोक ८	वचत तथा ऋण	१५	१३१
७५	१४/०६५/६६	०६५/८/२२	श्री महिला उद्यम (अल्लो)	वाला १	अन्य	५५	
७६	८/०६५/६६	०६५/८/४	श्री चापे स.सं.लि.	तामाफोक ८	दुग्ध उत्पादक	५	२०

क्र.सं.	दर्ता नं.	दर्ता मिति	सहकारी संस्था लि.को नाम	ठेगाना	कार्य प्रकृति	सदस्य संख्या	
						महिला	पुरुष
७७	१०/०६५/६६	०६५/८/८	श्री मकालु स.सं.लि.	तामाफोक ८	चिया	३	२३
७८	१७/०६५/६६	०६५/९/११	श्री पारुहाड स.सं.लि.	वाला ५	कृषि	३१	४४३
७९	१८/०६५/६६	०६५/९/११	श्री सिसुवाखोला स.सं.लि.	सिसुवाखोला ५	कृषि	१०	१६
८०	२३/०६६/६७	०६६/१०/४	श्री जनजागरण स.सं.लि.	सिद्धपोखरी ८	वचत तथा ऋण	८९	१६४
८१	३०/०६६/६७	०६६/११/२५	श्री तनिजुरे स.सं.लि.	मादीमुलखर्क १	वचत तथा ऋण	८	२२
८२	२५/०६६/६७	०६६/११/३	श्री जनमैत्री स.सं.लि.	खादवारी १	वचत तथा ऋण	५०	७
८३	७५/०६५/६६	०६६/२/१	श्री मिलिजुली स.सं.लि.	तामाफोक ६	कृषि	४	२७
८४	१/०६७/६८	०६७/४/१८	श्री मकालु स.सं.लि.	खादवारी १	वचत तथा ऋण	३९	८७
८५	५३/०६८/६९	०६८/१/१०	श्री वचत तथा ऋण स.सं.लि.	खादवारी १	वचत तथा ऋण	१०	
८६	४०/०६८/६९	०६८/१२/१६	श्री गाउँविकास स.सं.लि.	चेनपुर ४	वचत तथा ऋण	१७	२३
८७	४१/०६८/६९	०६८/१२/१७	श्री माम्लिङ स.सं.लि.	माम्लिङ ६	वचत तथा ऋण	१६	१४०
८८	५३/०६८/६९	०६८/१२/३०	श्री ताम्फू एकता स.सं.लि.	ताम्फू ४	वचत तथा ऋण	२७	१७
८९	७३/०६८/६९	०६८/२/८	श्री सामादायिक विकास स.सं.लि.	सितलपाति ४	वचत तथा ऋण	९	८०
९०	७/०६८/६९	०६८/४/२७	श्री नवज्योती महिला स.सं.लि.	खादवारी १	वचत तथा ऋण	४७	
९१	८/०६८/६९	०६८/५/२१	श्री लोहरुड स.सं.लि.	सितलपाटि ६	वचत तथा ऋण	१०	१७
९२	११/०६८/६९	०६८/५/२८	श्री निदुवाखोला लघु स.सं.लि.	नुनढाकी १	विद्युत	२६	२००
९३	१७/०६८/६९	०६८/८/७	श्री अरुणोदय स.सं.लि.	माइतेवा ४	बहुउद्देश्यीय	३	२२
९४	६९/०६८/६९	०६९/१/२७	श्री लालिगुरास स.सं.लि.	नुनढाकी ३	वचत तथा ऋण	१४	३०
९५	७०/०६८/६९	०६९/१/२७	श्री सिद्धपोखरी स.सं.लि.	सिद्धपोखरी ८	वचत तथा ऋण	७	२०
९६	२२००६९/७०	०६९/१०/१९	श्री सेदवा स.सं.लि.	मकालु ७	वचत तथा ऋण	६	१९
९७	२१/०६९/७०	०६९/१०/१९	श्री पाथिभरा स.सं.लि.	पाथिभरा २	वचत तथा ऋण	१४	१४
९८	२८/०६९/७०	०६९/१०/२८	श्री वाला स.सं.लि.	वाला ५	वचत तथा ऋण	१६	९
९९	२७/०६९/७०	०६९/१०/२८	श्री साखेल्वा स.सं.लि.	सिसुवाखोला ४	वचत तथा ऋण	४	२१
१००	४५/०६९/७०	०६९/१२/२७	श्री जनकल्याण स.सं.लि.	वानेश्वर ९	कृषि	७	२२
१०१	४४/०६९/७०	०६९/१२/२७	श्री जालपादेवी स.सं.लि.	चैनपुर ९	कृषि	७	१९
१०२	४६/०६९/७०	०६९/१२/२९	श्री मनकामना स.सं.लि.	खादवारी १२	कृषि	१०	१५
१०३	४०/०६९/७०	०६९/१२/४	श्री सिर्जनशिल स.सं.लि.	खराङ्ग १	वचत तथा ऋण	३	२२
१०४	७६/०६८/६९	०६९/२/२३	श्री मातेवा महिला स.सं.लि.	मातेवा ५	वचत तथा ऋण	२५	
१०५	७७/०६८/६९	०६९/२/२३	श्री चिचिला स.सं.लि.	मत्स्यपोखरी २	वचत तथा ऋण	१३	१४
१०६	७४/०६८/६९	०६९/२/८	श्री हाम्रो स.सं.लि.	तामाफोक ८	वचत तथा ऋण	२	२३
१०७	२/०६९/७०	०६९/४/२४	श्री वरुण स.सं.लि.	खादवारी ११	कृषि	१४	१५
१०८	१/०६९/७०	०६९/४/२४	श्री रयालेवेसी स.सं.लि.	खादवारी ११	कृषि	३	३३
१०९	५/०६९/७०	०६९/४/२४	श्री हिमालयन स.सं.लि.	खादवारी ३	कृषि	२	२४
११०	१३/०६९/७०	०६९/७/२६	श्री उद्यमशिल स.सं.लि.	खादवारी	कृषि	९	१६
१११	४७/०६९/७०	०७०/१/१२	श्री मकालु स.सं.लि.	वाना १	चिया	७	१८
११२	५०/०६९/७०	०७०/१/१५	श्री लालुपाते स.सं.लि.	खराङ्ग १	दुग्ध उत्पादक	३	२३
११३	६५/०६९/७०	०७०/२/२७	श्री मिन्चिवा स.सं.लि.	सितलपाति ७	कृषि	७	१८
११४	७१/०६९/७०	०७०/२/३०	श्री हिमालयन किसान अर्थोडम्स स.सं.लि.	दिदिङ्ग ५	चिया	१८	५७

अनुसूची-२४ जिल्ला प्रशासन कार्यालय, संखुवासभामा दर्ता भई २०७१ आषाढ मसान्तसम्म नविकरण भएका संस्थाहरूको नामावली

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	दर्ता नम्बर र मिति
१	कप्ताने पोखरी संरक्षण संस्था	मत्स्यपोखरी-५	२५०/२०६६/०५/२८
२	पाखीबास सक्रिय युवा परिवार संस्था		७२/२०५४/१०२७
३	द नर्थ वरुण युथ क्लव	नुम-४	२६६/२०६७/०२/१२
४	शान्ति युथ क्लव	तामाफोक-३	२९५/२०६८/०२/२०
५	मकालु वरुण बुद्ध गुम्बा	खाँदवारी न.पा. ५	१०६/२०५६/१२/२१
६	खेम्पालुङ सामुदायिक सेवा केन्द्र	याफु	२५३/२०६६/१०/१८
७	कर्मचारी मिलन केन्द्र	संखुवासभा	३५/२०५१/०४/०८
८	पासाङ ल्हामु युवा क्लव		३०७/२०६८/१०/०३
९	मिमिरे युवा क्लव		२३१/२०६५/०३/०६
१०	श्री नवज्योती युवा क्लव	मादीराम्वनी	२५६/२०६/११/१३
११	हाडथुम क्लव	मादीमुलखर्क	१८/२०४९/०२/२७
१२	देउराली सामाजिक युवा क्लव	दिदिङ्ग	२०९/२०६३/११/१०
१३	छेयासालिङ्ग गुम्बा	खाँदवारी न.पा.	१३५/२०५८/३/१०
१४	असल शासन क्लव		२३५/२०६५/०६/०२
१५	संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघ		२५/०४९/१०
१६	संखुवासभा जिल्ला खाँदवारी छात्रवृत्ति प्रतिष्ठान		७९/२०५५/०२/२१
१७	मानव अधिकार वातावरण तथा जनजागरण मञ्च		५०/०५२/०५३
१८	मकालु त्रिशक्ति समुह (माट्स)	खाँदवारी	१०३/२०५६/०७/१९
१९	दिगो सामुदायिक विकास अक्षया कोष		१४८/२०५६/०७/१९
२०	द इष्ट फाउण्डेसन	खाँदवारी	७०/२०५४/१०/०२
२१	अल्लो कपडा उत्पादन क्लव	वाला-१	६/०४६/३/२१
२२	समाज विकास केन्द्र (सोडेक)	खा.न.पा.-१	११५/०५६/०५७
२३	ग्रामिण पुर्वाधार विकास संस्था	खाँदवारी	१९०/०६२/०९/२०
२४	सामुदायिक विकास केन्द्र	खाँदवारी	९५/२०५६/१/२०
२५	हिमालय एजुकेशन सेन्टर	खा.न.पा-१०	२४९/०६६/५/१७
२६	हेवाखोला समाज सेवा युवा क्लव	जलजला	२७६/२०६७/०८/१३
२७	ग्रामिण विकास केन्द्र		१३३/०५८/०१/१९

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	दर्ता नम्बर र मिति
२८	गुन्याहाड तमु (गुरुङ्ग) समाज	नुम-३	२४५/२०६५/१२/२७
२९	शिलिचोड क्लब समाज विकास केन्द्र		४१/०५१/१२/०८
३०	स्वास्थ्य शिक्षा, कृषि तथा वातावरण विकास केन्द्र		२१८/२०६४/०८/१७
३१	संखुवासभा हस्तकला उद्योग संघ		११३/०५७/४/२०
३२	एकल महिला समुह नेपाल		१५५/२०६०/०८/०४
३३	संखुवासभा यातायात व्यवसायी संघ		१९१/०६२/१०/१०
३४	सामुहिक समाज सेवा युवा क्लव	माम्लिङ्ग-८	१२९/२०५७/८/१२
३५	श्रृजनशिल सामुदायिक विकास केन्द्र	खाँदवारी	१४२/०५९/०७/१५
३६	याफु सामुदायिक पुस्तकालय सुचना तथा श्रोत केन्द्र	याफु ४	२१५/२०६४/२/१५
३७	पुर्णेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण समिति		७५/२०५४/१२/२०
३८	जन जागरण समाज विकास केन्द्र	ताम्कु-१	३१५/२०६८/११/१४
३९	राम्चे समाज सेवा क्लव		२७४/२०६७/७/१७
४०	आस्था पुर्वाधार विकास मञ्च	खाँदवारी १	३११/२०६८/१०/२४
४१	संखुवासभा अपाङ्ग संघ	खाँदवारी	१७५/०६१/९/१३
४२	राष्ट्रिय मानव सेवा संघ	धुपु-५	१६३/०६१/०२/२९
४३	नेपाल निर्माण व्यवसायी संघ	खाँदवारी	१४३/२०५९/०८/१२
४४	पांमा सामुदायिक सेवा कन्द्र	खाँदवारी न.पा. ४	२६८/२०६७/०३/०८
४५	नमुना समाज सेवा युवा क्लव	खराड-८	१६९/२०६/०६/०३
४६	समाज सेवा आमा समुह	खाँदावारी न.पा. ५	१९४/२०६३/०१/१९
४७	नाईन स्टार युवा क्लव	तामाफोक-९	२५१/२०६६/०८/०१
४८	जनचेतना क्लव	खाँदवारी ११	५८/२०५३/०४/०१
४९	जागृती समाज नेपाल	खाँदवारी	१००/२०५६/०६/४
५०	बाशु शाक्य स्मृति प्रतिष्ठान		२४७/२०६६/०१/३१
५१	कृष्ण प्रणामी मन्दिर	मादीराम्वेनी-२	३११/२०६/८/१२/१७
५२	प्राचिन ब्रम्हा चैतन्य सनातन साधना मन्दिर (शिवालय)	माम्लिङ्ग-६	३२५/२०६९/०२/१८
५३	हिमालय समाज विकास केन्द्र		१७९/२०६७/९/४

अनुसूची-२५: संखुवासभा जिल्लाका संगित तथा गायनसंग सम्बन्धित कर्महरू

क्र.सं.	विद्या	नाम	ठेगाना	हालको कार्यक्षेत्र	शुरुवात काल	योगदान	क्षेत्र	कैफियत
१	गायन/संगीत	खेमराज गुरुङ्ग	खाँदवारी न.पा. ३	काठमाण्डौ	२०४६	एल्बम	लोक/आधुनिक	अरुण उपत्यका सांस्कृतिक समूहमा आवद्ध
२	गायन/संकलन	नविन खड्का	खाँदवारी न.पा. ३	काठमाण्डौ	२०५५	एल्बम	लोकभाका	संगीतमा स्नाकोत्तर
३	गायन/संगीत	भविन ढुङ्गाना	खाँदवारी न.पा. ३	काठमाण्डौ	२०५५	फुटकर गायन	आधुनिक	
४	गायन/संकलन	कर्मलिकान्त भेटवाल	धुपु ३	काठमाण्डौ		एल्बम	लोकभाका	
५	गायन	उमग लामा	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा	२०४९	एल्बम	ओक/आधुनिक	
६	बाद्यवाद्यक	अर्जुन चैनपुरे	चैनपुर	काठमाण्डौ	२०३०	एल्बम	लोकगीत	
७	गायन	पर्वत श्रेष्ठ	चैनपुर	चैनपुर	२०२४	फुटकर गायन	लोक गायन	
८	गायन/संगीत	वीर बहादुर लिम्बु	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा	२०५५	एल्बम	आधुनिक	
९	गायन	आङ्गदावा शेर्पा	खाँदवारी न.पा. १	काठमाण्डौ	२०६९	एल्बम	आधुनिक	
१०	गायन	पवित्रा गुरुङ्ग	मत्स्यपोखरी	काठमाण्डौ	२०६८	एल्बम	आधुनिक	
११	गायन/संकलन	हरि खड्का	जलजला	विराटनगर	२०५५	एल्बम	लोकभाका	
१२	गायन/संकलन	पुस्तका खड्का	खाँदवारी न.पा. ३	काठमाण्डौ	२०५५	एल्बम	ओक/आधुनिक	अरुण उपत्यका सांस्कृतिक समूहमा आवद्ध
१३	गायन	संयोगाल्त कुलुङ्ग	वाला	काठमाण्डौ	२०६३	एल्बम	आधुनिक	
१४	गायन	सुजना बयलकोठी	खाँदवारी न.पा. ४	काठमाण्डौ	२०६३	फुटकर गायन	आधुनिक	
१५	गायन/संगीत	धुब खड्का	खाँदवारी न.पा. १०	काठमाण्डौ	२०६३	एल्बम	रक	
१६	गायन	पूजा दियाली	धुपु ३	संखुवासभा	२०६३	फुटकर गायन	आधुनिक	
१७	गायन	पवित्रा राई	खाँदवारी न.पा. ८	संखुवासभा	२०६३	फुटकर गायन	आधुनिक	
१८	गायन/रचना	खुसेनिच्छे चाम्लिङ्ग	धुपु २	काठमाण्डौ	२०६३	एल्बम	ओक/आधुनिक	
१९	गायन	डिजे मेवाहाङ्ग	याफु	संखुवासभा		एल्बम		
२०	गायन	अशोक राई	याफु			एल्बम	लोक गायन	
२१	गायन	दखिन राई	वाह्रविसे ३	काठमाण्डौ	२०६४	फुटकर गायन		
२२	गायन	विक्रम कुलुङ्ग				एल्बम	लोक गायन	
२३	गायन	कमल राई	खाँदवारी न.पा. ४			एल्बम	लोक गायन	
२४	गायन	प्रकाश प्रतिक्षा कान्छा	चैनपुर		२०७१	एल्बम	ओक/आधुनिक	टंक बहादुर भण्डारी

क्र.सं.	विद्या	नाम	ठेगाना	हालको कार्यक्षेत्र	शुरुवात काल	योगदान	क्षेत्र	कैफियत
२५	गायन	कुशल राई	चैनपुर			एल्बम	आधुनिक	
२६	गायन	अमन श्रेष्ठ	खाँदवारी न.पा. १		२०६९	एल्बम	लोक गायन	
२७	गायन	नेरेन कुलुङ्ग	माइतेवा			एल्बम	ओक/आधुनिक	
२८	गायन	तुलबहादुर तामाङ्ग	सितलपाटी	काठमाण्डौ		फुटकर गायन	आधुनिक	
२९	गायन	मणि गुरुङ्ग	खाँदवारी न.पा. ४			एल्बम	ओक/आधुनिक	
३०	गायन	कल्याण घले	बाह्रविसे	संखुवासभा	२०६८	एल्बम	लोक गायन	
३१	गायन	रोशन थापा मगर	खाँदवारी न.पा. ११		२०६६	फुटकर गायन	आधुनिक	
३२	गायन	छिरीङ्ग भोटे	हटिया	काठमाण्डौ		फुटकर गायन	आधुनिक	
३३	रचना	गुरु भोटे	हटिया	काठमाण्डौ				
३४	गायन	भुवन श्रेष्ठ	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा		फुटकर गायन	आधुनिक	
३५	गायन	छत्रबहादुर तामाङ्ग	स्याबुन			एल्बम	लोक गायन	
३६	गायन	बिन श्रेष्ठ	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा	२०६५	एल्बम	लोक/आधुनिक	
३७	गायन	गणेश गुरुङ्ग	सितलपाटी	संखुवासभा		एल्बम	लोक गायन	
३८	गायन	सवल कर्माचार्य	चैनपुर	संखुवासभा		फुटकर गायन	पप गायन	
३९	गायन	हेमराज खड्का	खाँदवारी न.पा. ३	संखुवासभा	२०३२	फुटकर गायन	लोक गायन	
४०	गायन	राजकुमार श्रेष्ठ	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा	२०३५	फुटकर गायन	लोक आधुनिक	
४१	गायन	जनेश कर्माचार्य	चैनपुर	काठमाण्डौ		फुटकर गायन	संखुवासभा आइडल टप ३	
४२	संगीत	जयन्द्र शाक्य	खाँदवारी न.पा. १	संखुवासभा	२०४८	संगीतकार	लोक, बालगीत	
	न्यापर समूह							
१	Gonkhali King		चैनपुर					
२	Rising Starz		खाँदवारी					
३	Bikkibi		खाँदवारी					

संकलन सहयोगी: वीर बहादुर लिम्बू, सुनाखरी एफ.एम., खाँदवारी

अनुसूची-२६: संखुवासभा जिल्लाको कलाकार र कलाकारिता सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	क्षेत्र	नाम	टेगाना	हालको कार्यक्षेत्र	शुरुवात काल	योगदान	कैफियत
१	अभिनय	पदम प्रसाद पौडेल	चैनपुर	काठमाण्डौ	२०५९	चलचित्र कलाकार संघको जिल्ला सदस्य, विभिन्न चलचित्र तथा टेलिफिल्म	
२	अभिनय	देवकुमारी पौडेल	चैनपुर	काठमाण्डौ	२०६५	विभिन्न चलचित्र तथा टेलिफिल्म	
३	अभिनय	सागर राई	दिदिङ्ग	संखुवासभा	२०६५	नायक (इमान्दार)	
४	अभिनय, नृत्य	ज्योती तामाङ्ग	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०६८	म्युजिक भिडियो	
५	अभिनय, नृत्य	सुजन तिरवा	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०६५	खलनायक (इमान्दार)	
६	अभिनय	अर्जुन न्यौपाने	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०६३	डर, इमान्दार, मायाको जलन, म्युजिक भिडियो	
७	नृत्य	कशियस राई	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०७१	पूर्वी पहाडी डान्स स्टार २०७१	
८	नृत्य	सुस्मिता श्रेष्ठ	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०७२	पूर्वी पहाडी डान्स स्टार २०७१, टप ५	
९	नृत्य	रिन्की तामाकार	खाँदवारी न.पा.	संखुवासभा	२०७३	पूर्वी पहाडी डान्स स्टार २०७१, टप ५	
१०	निर्देशक	विज्ञान राई					
११	अभिनय, निर्माता	दिपक भट्टराई	तामाकोक ८, मुढे		२०६१	नायक (राजनिति), अन्य टेलिफिल्म	
१२	अभिनय	जनक पौडेली	खाँदवारी न.पा.			अभिनेता	
१३	नाटक	माधव कर्माचार्य	चैनपुर	चैनपुर	२०१३	नाट्यकर्मी	
१४	नाटक	सुरेन श्रेष्ठ	चैनपुर	चैनपुर		नाट्यकर्मी	
१५	नाटक	केशवबाल शाक्य	चैनपुर	चैनपुर		नाट्यकर्मी	
१६	नाटक	पर्वत श्रेष्ठ	चैनपुर	चैनपुर		नाट्यकर्मी र नायक	
१७	नाटक	जगमन शाक्य	चैनपुर	चैनपुर		नाट्यकर्मी	
१८	नाटक	महेशप्रेमी उदाश	चैनपुर	काठ		नाट्यकर्मी	
१९	नाटक	भरत कुमार शाक्य	चैनपुर	चैनपुर		नाट्यकर्मी	

संकलन सहयोगी: अर्जुन न्यौपाने, खाँदवारी

(पूनाशच: संखुवासभा जिल्लाको प्रस्तुत विवरणहरू कला र कलाकारिता सम्बन्धी लिखित दस्तावेज नभेटिएकाले कतै देखिएका, भेटिएका, सुनिएका अनि सम्पर्कमा आएकाहरू को हो । प्रस्तुत सम्पूर्ण विवरणहरू विशुद्ध व्यक्तिगत सम्पर्क र सोधपुछमा आधारित भएकाले खोज र अन्वेषणको कारण नअटाएका होलान्, थप जानकारीहरू छुटेका पनि होलान् भन्ने लागेको छ । यो पूर्णता होइन र एउटा थालनी मात्र हो । यसले आगामी दिनमा थप अध्ययन, अनुसन्धान, अन्वेषण गर्न आधार प्रदान गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यस कार्यमा सघाउनु हुने मित्रहरू श्री वीरबहादुर लिम्बु र श्री अर्जुन न्यौपाने र सुरेन श्रेष्ठलाई विशेष धन्यवाद छ ।)

अनुसूची-२७: जिल्लामा सार्वजनिक प्रशासन सेवा प्रवाह गर्ने कार्यालय तथा तिनमा रहेका जनशक्ति सम्बन्धी विवरण (संख्यामा)

अनुसूची-२७ (क): जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयको निजामति कर्मचारीको श्रेणीगत दरबन्दी विवरण (संख्यामा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	प्रमुखको पद	फोन नं.	स्थापना वि.सं.	अन्य	राजपत्रांकित				राजपत्र अनंकित				श्रेणी विहित करार समेत)	जम्मा		
						द्वितीय		तृतीय		प्रथम		द्वितीय				तृतीय	
						अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.			अप्रा.	प्रा.
१	जिल्ला अदालत, चैनपुर	न्यायाधिस	५७०११५	२०२१	न्यायाधिस १		१		६	२	१				३४		
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	५६०१३३			१		५	१	४	१			८	२१		
३	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय	स्थानीय विकास अधिकारी	५६०१४४			१		२							४		
४	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	जिल्ला ईन्जिनियर	५६००४५														
५	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	कोष नियन्त्रक	५६०१४०	२०३८		१		३		३				३	११		
६	डिभिजन सडक कार्यालय, तुम्लिङ्टार	डिभिजन प्रमुख	५७५०८७	२०६६		१	४	३	८	१				६	२४		
७	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	पशु सेवा अधिकृत	५६०१५९	२०२८		१		४	२	५				५	३९		
८	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जिल्ला शिक्षा अधिकारी	५६०१०५	२०३०		२	७	२	६	२	१			४	२५		
९	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	कृषि विकास अधिकृत	५६०१३०	२०३२		१		५	१	९	३			११	३१		
१०	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	जनस्वास्थ्य प्रमुख	५६०१८९				१		२	२				४	१०		
११	जिल्ला अस्पताल, खाँदवारी	मोडकल सुपरिटेन्डेंट							२					१	१४		
१२	जिल्ला सरकारी बकिल कार्यालय, चैनपुर	जिल्ला न्यायिकता	५७०११८			१		१	१	१	१			३	८		
१३	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन अधिकृत	५६०१३५	२०३४		१		८	२	३	१	९		३८	६२		
१४	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	भू संरक्षण अधिकृत	५६०१२४	२०५२				१	१	४	१			२	९		
१५	जिल्ला हुलाक कार्यालय	हुलाक अधिकृत	५६०१५२	२०४९			१		३	१९				१२८	१५१		
१६	नापी कार्यालय, खाँदवारी	नापी अधिकृत	५६०१४५	२०५१				१		३	१	४		३	१२		
१७	नापी कार्यालय, चैनपुर	नापी अधिकृत	५७०२४६					१		२	१	५		३	१२		
१८	मालपोत कार्यालय, खाँदवारी	मालपोत अधिकृत	५६०१९६	२०३१			१		३	३	१	१		४	१३		
१९	मालपोत कार्यालय, चैनपुर	मालपोत अधिकृत	५७०१५१	२०३१			१		२	४		१		४	१२		
२०	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	महिला विकास अधिकृत	५६०२००	२०४९			१		४					२	१३		
२१	कारागार शाखा, खाँदवारी	कारागार प्रमुख	५६०१८०				१		१	१	२			४	९		
२२	खानेपानी तथा सरसफाई सडि. कार्यालय	सब डिभिजन प्रमुख	५६०११०	२०५८				१	३	५	४			३	१६		

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	प्रमुखको पद	फोन न.	स्थापना वि.सं.	अन्य	राजपत्रांकित						श्रेणी विहित (करार समेत)	जम्मा	
						द्वितीय		प्रथम		द्वितीय				तृतीय
						अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.			
२३	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	जिल्ला निर्वाचन अधिकारी		५६०२७३	२०६१			१	२	१		३	७	
२४	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज			५६०१३६	२०४८			१	५	३	१२	१	४७	
२५	उत्तर दक्षिण कोशी सडक आयोजना	डिभिजन प्रमुख		५६०८११				१	३	१	२		३	
२६	स्थानिय शान्ति समिति	सचिव		५६०६९६	२०६५			१		१			१	
२७	इलाका प्रशासन कार्यालय, चैनपुर	शाखा अधिकृत		५७०१२९	२०४९			१	३				२	
२८	खाँदवारी नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत		५६०१४१	२०५३			१					१	
२९	चैनपुर नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत		५७०१३१	२०७१			१					१	
३०	मादी नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत		०२९५७०	२०७१			१					१	

अनुसूची-२७ (ख): जिल्ला स्थित कार्यालयमा कार्यरत तहगत कर्मचारीहरूको विवरण (संख्यामा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	प्रमुखको पद	फोन न.	स्थापना वि.सं.	आठौं	सातौं	छैटौं	पाचौं	चौथो	तेश्रो तह						श्रेणी विहित (करार समेत)	जम्मा
										द्वितीय तह		प्रथम तह					
										अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.		
१	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	जनस्वास्थ्य प्रमुख		०२९५६०१८९						विभिन्न तहका							१०
२	जिल्ला अस्पताल, खाँदवारी	मेडिकल सुपरिटेन्डेंट								विभिन्न तहका							१८
३	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय	स्थानिय विकास अधिकारी		०२९५६०१४४			३	१	७	५	७	२	१	२	७	३५	

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	प्रमुखको पद	फोन नं.	स्थापना वि.सं.	आठौँ		सातौँ		छैटौँ		पाचौँ		चौथो		तेस्रो तह		द्वितीय तह		प्रथम तह	श्रेणी विहित (करार समेत)	जम्मा	
					अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.				अप्रा.
४	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	उद्योग अधिकृत	०२९५६०१३	२०४९																२	६	
५	नेपाल विद्युत प्राधिकरण		०२९५६०१७८, ०२९५६०२८				१													३	३८	
६	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र		०२९५६००१	२०५७																	२	७
७	नेपाल खाद्य संस्थान, शाखा खैरवारी	शाखा प्रमुख	०२९५६०२०१	-					१											२	४	
८	नेपाल टेलिकम, खैरवारी		०२९५६०२२२, ०२९५६०१०८	२०३५																१	५	
९	नेपाल टेलिकम, चैनपुर		०२९५७०२२२	२०१८																२	९	
१०	नागरिक उड्यान प्राधिकरण		०२९५७०७५	२०५५																	१	५
११	खैरवारी नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	०२९५६०१४१	२०५३																	०	४८
१२	चैनपुर नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	०२९५७०३१	२०७१																	०	०
१३	मादी नगरपालिका	कार्यकारी अधिकृत	०२९५७०	२०७१																	०	०

अनुसूची-२७ (ग): जिल्लास्थित सरकारी स्थापित्वमा रहेका बैकहरुमा कार्यरत कर्मचारी विवरण (संख्यामा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	पद	फोन नं.	स्थापना वि.सं.	सातौं	छैटौं		पाचौं		चौथो		तेस्रो तह		द्वितीय तह		प्रथम तह		का.स.	जम्मा
						अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.	अप्रा.	प्रा.		
१	राष्ट्रिय वाणिज्य बैक, खाँदवारी	प्रबन्धक	०२९५६००५५	२०३३	१		४	१										२	११
२	राष्ट्रिय वाणिज्य बैक, चैनपुर	प्रबन्धक	०२९५७०१५५	२०२४			२											१	६
३	कृषि विकास बैक लि., खाँदवारी	प्रबन्धक	०२९५६०१६६	२०३३	१		२											१	७
४	कृषि विकास बैक लि., चैनपुर	प्रबन्धक	०२९५७०१६६	२०३३	१		१											१	५
५	नेपाल बैक लि., खाँदवारी	प्रबन्धक	०२९५६०२८४	२०५८	१		३											२	९

अनुसूची-२८: प्रमुख जिल्ला अधिकारी, स्थानिय विकास अधिकारी र अन्य कार्यालय प्रमुखहरुले अध्यक्षाता गर्ने जिल्लास्तरीय समितिहरु

अनुसूची-२८ (क): प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीले अध्यक्षाता गर्ने समितिहरु सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	समिति तथा उपसमितिको नाम	विषयगत कार्यालयको नाम	कैफियत
१	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	जिल्ला विकास समिति	प्र.जि.अ.
२	न्यूनतम मूल्य निर्धारण समिति	मालपोत कार्यालय	प्र.जि.अ.
३	सरकारी जग्गाको दर्ता, श्रेस्ता अद्यावधिक तथा शिफारिस समिति	मालपोत कार्यालय	प्र.जि.अ.
४	लैंगिक हिंसा निवारण जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
५	लैंगिक हिंसा अन्त्य तथा महिला शसक्तिकरण जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
६	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
७	लैंगिक हिंसा निवारण जिल्ला राहत समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
८	UNSCRS १३२५, १८२० राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
९	जिल्ला बाल कल्याण समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	प्र.जि.अ.
१०	जिल्ला निर्वाचन व्यवस्थापन समिति	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	प्र.जि.अ.
११	अपांगता भएका व्यक्तिहरुको लागि समुदायमा आधारित पुनःस्थापना (सि.वि.आर.) कार्यक्रम जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	स.प्र.जि.अ.
१२	अपांगता परिचय पत्र शिफारिस समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	स.प्र.जि.अ.
१३	सूर्तिजन्य पदार्थ नियन्त्रण तथा नियमन उपसमिति	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	स.प्र.जि.अ.

अनुसूची-२८ (ख): स्थानिय विकास अधिकारीले अध्यक्षता गर्ने जिल्लास्तरिय समितिहरु सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	समिति तथा उपसमितिको नाम	विषयगत कार्यालयको नाम
१	कार्यक्रम समिक्षा तथा योजना तजुमा गोष्ठी	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति
२	जिल्लास्तरिय उद्योग प्रवर्द्धन समन्वय समिति	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति
३	बाल अधिकार तथा लैंगिक मुलप्रवाहिकरण जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय
४	जिल्ला जेष्ठ नागरिक कल्याण समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय
५	जिल्ला स्वास्थ्य समिति	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
६	जिल्ला जनसंख्या समन्वय समिति	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
७	जिल्ला खोप समन्वय समिति	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
८	जिल्ला एड्स समन्वय समिति	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय
९	जिल्ला वन समन्वय समिति (DFCC)	जिल्ला वन कार्यालय
१०	जिल्ला पुनः निर्माण समिति	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
११	जिल्ला दररेट समिति	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
१२	जिल्ला विकास समिति	जिल्ला विकास समिति
१३	जिविस स्थानिय विकास कोष सञ्चालन समिति	जिल्ला विकास समिति
१४	जिल्ला परिषद	जिल्ला विकास समिति
१५	जिल्ला शिक्षा समिति	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
१६	जिल्ला अनौपचारिक शिक्षा समिति	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
१७	जिल्ला कृषि समिति	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
१८	जिल्ला पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशन समिति	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
१९	जिल्ला सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति (D-WASH-CC)	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई डि.का.
२०	आदिवासी/जनजाती जिल्ला समन्वय समिति	
२१	जिल्ला महिला समन्वय समिति	
२२	जिल्ला अपाङ्ग समन्वय समिति	
२३	जिल्ला दलित समन्वय समिति	
२४	भाडा दररेट निर्धारण समिति	
२५	वालमैत्री स्थानिय शासन, जिल्ला समन्वय समिति	
२६	वातावरण संरक्षण व्यवस्थापन विशेष कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति	
२७	विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा दैवी प्रकोप विशेष कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति	

क्र.सं.	समिति तथा उपसमितिको नाम	विषयगत कार्यालयको नाम
२८	जिल्ला सामाजिक परिचालन समन्वय समिति	
२९	वातावरण स्थानिय शासन जिल्ला समन्वय समिति	
३०	जिल्लास्तरीय समानत तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति	
३१	लौगिक उत्तरदायी बजेट समिति	
३२	जिल्ला उर्जा तथा वातावरण व्यवस्थापन समिति	
३३	घ बर्गको इजाजत प्रमाण पत्र दिने समिति	
३४	मानव संशाधन विकास समिति	
३५	जिल्ला सूचना तथा अभिलेख केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति	जिल्ला विकास समिति
३६	वेवारिसे वा दरियाबुर्दी काठको व्यवस्थापन समिति	
३७	जिल्ला जनगणना समन्वय समिति	तथ्यांक कार्यालय
३८	जिल्ला कृषिगणना समन्वय समिति	तथ्यांक कार्यालय
३९	बाल अधिकार तथा लैगिक मुलप्रवाहिकरण जिल्ला समन्वय समिति	महिला तथा बालबालिका कार्यालय

अनुसूची-२८ (ग): जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयका कार्यालय प्रमुखले अध्यक्षता गर्ने जिल्लास्तरीय समितिहरु सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	समिति तथा उपसमितिको नाम	कार्यालयको नाम	जिम्मेवारी	कै
१	प्रशिक्षार्थी छनोट समिति	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	संयोजक	
२	उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	संयोजक	
३	हाल आवादी समिति	मालपोत कार्यालय	अध्ययक्ष	
४	लगत कट्टा समिति	मालपोत कार्यालय	अध्ययक्ष	
५	जग्गा दर्ता शिफारिस समिति	मालपोत कार्यालय	अध्ययक्ष	
६	पशु विकास कार्यदल	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	संयोजक	
७	जिल्ला कानुनी सहायत समिति	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय	अध्ययक्ष	
८	जिल्ला खाद्य व्यवस्था समिति	नेपाल खाद्य संस्थान		
९	मूल्याङ्कन समिति	नेपाल खाद्य संस्थान	संयोजक	
१०	लिलाम, बिक्री, अपलेखन समिति	नेपाल खाद्य संस्थान	संयोजक	

अनुसूची २९: बहस पैरवी र प्रतिरक्षा गरिने अनुसूची भित्र/बाहिरका मुद्दाको कारवाही विवरण (२०७०/७१)

मूद्दा तथा रिट निवेदनको विवरण	अदालत/कार्यालय	गत वर्षको बाकी	यस वर्षको		जम्मा	फछ्यौट					बाकी		
			यस वर्ष सम्मको	यस महिनाको		कसुर वा दावी खारेज	कसुरमा सफाई, दावी नपुग्ने वा रिट जारी	मुद्दा फिर्ता	मिलापत्र	मुलतवी		अन्य	जम्मा
कुल जम्मा (अनुसूची भित्रकाको)	अदालत तर्फ	३९	४३	०	८२	४१	१६			२		५९	२३
	जिल्ला प्र.का.तर्फ	५	१७	०	२२	८	१					९	१३
	अन्य निकाय तर्फ												
	जम्मा	४४	६०	०	१०४	४९	१७			२		६८	३६
कुल जम्मा (अनुसूची भित्र र बाहिर दुवैको)	अदालत तर्फ												
	जिल्ला प्र.का.तर्फ												
	अन्य निकाय तर्फ	१	२	३									३
	जम्मा	१	२	३									३
कुल जम्मा (अनुसूची भित्र र बाहिर दुवैको)	अनुसूची भित्र	४५	६२	०	१०७	४९	१७					६८	३९
	बाहिर												
	जम्मा												
कुल जम्मा (मुद्दा र रिट निवेदन दुवैको)	अनुसूची भित्र	४५	६२	०	१०७	४९	१७					६८	३९
	बाहिर												
कुल जम्मा	जम्मा												

अनुसूची-३०: आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन २०५८ ले अनुसूचित गरेका आदिवासी/जातजातिहरु

क्र.सं.	जातजातिको नाम	क्र.सं.	जातजातिको नाम	क्र.सं.	जातजातिको नाम
१	किसान	२१	थुदाम	४१	याखा
२	कुमाल	२२	दनुवार	४२	राई
३	कुसवाडिया	२३	दराई	४३	राउटे
४	कुसुण्डा	२४	दुरा	४४	राजवंशी (कोच)
५	गन्गाई	२५	धानुक (राजवैशी)	४५	राजी
६	गुरुङ्ग	२६	धिमाल	४६	लाके
७	चेपाङ	२७	नेवार	४७	लिम्बु
८	छन्त्याल	२८	पहरी	४८	लेच्चा
९	छैरोतन	२९	फ्री	४९	ल्लोपा
१०	जिरेल	३०	वनकरिया	५०	ल्लोमी (शिङ्सवा)
११	भाँगड	३१	बरामो	५१	वालुङ
१२	डोल्पो	३२	बाह्र गाउँले	५२	व्यासी
१३	ताङ्खे	३३	बोटे	५३	शोर्पा
१४	ताजपुरिया	३४	भुजेल	५४	सियार
१५	तामाङ्ग	३५	भोटे	५५	सतार (सन्थाल)
१६	तीन गाउँले थकाली	३६	मगर	५६	सुनुवार
१७	तोक्पेगोला	३७	माझी	५७	सुरेल
१८	थकाली	३८	माफाली थकाली	५८	हायु
१९	थामी	३९	मुगाली	५९	हचोल्मो
२०	थारु	४०	मेचे (बोडो)		

अनुसूची ३२ (क): सामुदायिक पूर्वाधार विकास अनुदान सम्बन्धी विवरण (आ.व.२०७१/७२ सम्म)

क्र.सं.	आयोजना तथा कार्यक्रमको नाम	क्रियाकलापहरु	आयोजना वा कार्यक्रम स्थल	सामान्जित जनसंख्या	यस कार्यक्रम बाट प्राप्त अनुदान रकम रु.	ना.स.के.को लागत सहभाषिता	जम्मा अनुदान	कैफियत
१	खानेपानी आयोजना	खानेपानी आयोजना	विदिङ्ग-३		५,००,०००	१,००,०००	५,००,०००	सम्पन्न भएको
२	खानेपानी आयोजना	खानेपानी आयोजना	सितलपाटी-३		५,००,०००	७५,००,०००	५,००,०००	सम्पन्न भएको
३	खानेपानी आयोजना	खानेपानी आयोजना	बाना-४		३३९,०००	८५,००,०००	३३९,०००	सम्पन्न भएको
४	खानेपानी आयोजना	खानेपानी आयोजना	तामाफोक-६		५,००,०००	९५,००,०००	५,००,०००	सम्पन्न भएको
५	खानेपानी आयोजना	खानेपानी आयोजना	मकालु-७		५,००,०००	९५,००,०००	५,००,०००	सम्पन्न भएको
६	बायो ग्यास निर्माण	बायो ग्यास पलान्ट	अखिर्भुई-५		४५,००,०००	१,००,०००	४५,००,०००	सम्पन्न भएको
७	सिंचाई तथा फलफुल कार्यक्रम	ईलाहाचि, तरकारी र फलफुल बाँस र काठको भवन निर्माण, कालो प्लास्टीकको गरिने, ब्याउ खेतीको लागि आवश्यक सामग्रीहरु खरिद गर्ने	वाह्रविसे-४		५,००,०००	८५,००,०००	५,००,०००	सम्पन्न भएको
८	सामूहिक च्याउ खेती गर्ने भवन निर्माण (३ बटा)	सामूहिक च्याउ खेती गर्ने भवन निर्माण, कालो प्लास्टीकको गरिने, ब्याउ खेतीको लागि आवश्यक सामग्रीहरु खरिद गर्ने	पाथिभरा गाविस गोलबौर ७	१५०	३१५,०००	११८,७५४	४३३,७५४	निर्माणक्षिन
९	कुटानी पिसानी मिल निर्माण १ बटा	मिलको सामग्री खरिद, मिलका लागि काठको घर निर्माण, मिल सेटीङ गरि संभालन गर्ने	नुम ७ आसाङ	३१०	३१५,०००	७८,७५०	३९३,७५०	
१०	पिसानी कुटानी मिल	मिलको सामग्री खरिद, मिलका लागि काठको घर निर्माण, मिल सेटीङ र इलेक्ट्रिक वारिङ्ग गर्ने	बाला ४ पेनुम्बा	२१५	३१५,०००	९,४५,०००	४,०९,५००	सामान खरिद तथा ढुवानी गरिसकेको
११	साना सिंचाई आयोजना	इन्टेक, रिसरभोइर टंकी, पाईप लाईन विस्तार, पानी स्रोत गर्ने संशोधन	ताम्कु ४ मानेटार	१२२	३१५,०००	७८,७५०	३९३,७५०	सम्पन्न भएको
१२	बाछा खोर व्यवस्थापन	सुधारिएको बाछा खोर व्यवस्थापन	माङतेवा ६, बेसिखेत	१०५	३१५,०००	७८,७५०	३९३,७५०	सम्पन्न भएको
१३	पिसानी कुटानी मिल तथा पेलानी (मत्स्यपोखरी ४)	मिलको सामग्री खरिद, मिलका लागि काठको घर निर्माण, मिल सेटीङ र इलेक्ट्रिक वारिङ्ग गर्ने	मत्स्यपोखरी	२०५	३१५,०००	८५,०५०	४,००,०५०	सामान खरिद तथा ढुवानी गरिसकेको
१४	बाछाको आधुनिक खोर निर्माण	सुधारिएको बाछा खोर व्यवस्थापन	मामिल्ङ ६	२७	३१५,०००	१,००,०००	४१५,०००	काम सम्पन्न भएको
१५	साना सिंचाई आयोजना	इन्टेक, रिसरभोइर टंकी, पाईप लाईन विस्तार, पानी स्रोत गर्ने संशोधन	जलजाला ७	२७	३१५,०००	५९,०००	३,७४,०००	काम सम्पन्न भएको
१६	साना सिंचाई आयोजना	इन्टेक, रिसरभोइर टंकी, पाईप लाईन विस्तार, पानी स्रोत गर्ने संशोधन	स्वायुन ८ र ९	३०	३१५,०००	५,००,०००	३,६५,०००	काम सम्पन्न भएको
१७	आकाशो पानी संकलन	प्लास्टिक पोखरी निर्माण, पाईप लाइन योछराउन, पानी स्रोत गर्ने संशोधन	सभापोखरी ३	२०	३१५,०००	६५,०००	३,८०,०००	काम सम्पन्न भएको
१८	नर्सरी व्यवस्थापनको लागि सेड घर निर्माण र सिंचाई व्यवस्थापन	नर्सरी सेड घर निर्माण, इन्टेक, रिसरभोइर टंकी, पाईप लाईन विस्तार, पानी स्रोत गर्ने संशोधन	नुनडडाकी ६	२१	३१५,०००	५,००,०००	३,६५,०००	५० प्रतिशत काम सम्पन्न
		जम्मा		१,२३२	३,४६५,०००	८५,८५,६४	४,३२३,६४	

अनुसूची ३२ (ख): नागरिक सचेतना केन्द्र सम्बन्धी विवरण २०७१/७२ सम्मको

क्र.सं.	गा.वि.स.न.पा.	वडा नं.	नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम	सलगन जनसंख्या			जम्मा रकम प्राप्त रु.	ऋण अवधी (महिना)	व्याज दर % मा	चालु रहेको/नरहेको
				दलित	जनजाति	अन्य				
१	किमाथांका	१	थोन्मे	०	२६		१०००००	१२	६	Y
२	हटिया	१	डान्गोक		२५		१०००००			N
३	चेपुवा	४,५,६	चेपुवा		३०		१०००००	१२	६	Y
४	मकालु	७	मूलागाउँ	१०	१०	१०	१०००००	१२	६	Y
५	नुम	७	सिहदेवी	११	१२	०	१०००००	१२	१२	Y
६	शिशुवाखोला	७	लालीगुराँस	०	२९		१०००००	१२	६	Y
७	बाला	७	बाला		२१		१०००००	१२	१२	Y
८	दिदिङ्ग	३	जागृती		२८		१०००००	६	६	Y
९	याफु	४	हिमालफेदी	५	२०		१०००००	२६	६	Y
१०	ताम्कु	२	मनाटार		२९		१०००००	६	१२	Y
११	सित्तलपाटी	३	सित्तलपाटी				१०००००	१२	६	Y
१२	माङ्खुतेवा	८	जिवनज्याती	३	२१	२	१०००००	६	६	Y
१३	धुपु	६	धुपु	०			१०००००	१२	६	Y
१४	तामाफोक	६	लंछुमला	१	१५	१४	१०००००	१२	१२	Y
१५	माम्लिङ्ग	६	खत्री टोल	६	७	१४	१०००००	१२	१२	Y
१६	वाना	४	खमारे	२	९		१०००००	१२	६	Y
१७	स्याबुन	९	स्याबुन	८	१४		१०००००	१२	१२	Y
१८	सभापोखरी	३	सभापोखरी				१०००००	१२	१२	Y
१९	वाह्रविसे	४	नागरिक सचेतना केन्द्र				१०००००	१२	६	Y
२०	पाथिभरा	७	पाथिभरा		२५		१०००००	१२	१२	Y
२१	पावाखोला	२	लुम्सुम		२९		१०००००	१२	१२	Y
२२	मत्स्यपोखरी	२	नागरिक सचेतना केन्द्र	१	२७	२	१०००००	१२	१२	Y
२३	आर्बिभूई	५	पिपलटार	८	१४	८	१०००००	१२	६	Y
२४	जलजला	७	चिखुवा	१६	९	२	१०००००	१२	६	Y
२५	नुनढाकी	६	सित्री		२८		१०००००	१८	१८	Y
जम्मा				७१	४२८	५२	५५१			
							२५०००००			

सन्दर्भ सामग्रीहरू

- १ संखुवासभा जिल्लाको वस्तुगत विवरण, २०५८, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, संखुवासभा
- २ जिल्ला वस्तुगत विवरण, संखुवासभा २०६३, शाखा तथ्यांक कार्यालय, भोजपुर
- ३ संखुवासभा जिल्लास्थित विभिन्न कार्यालयहरू र तिनका वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनहरू
- ४ संखुवासभा जिल्लाको एकिकृत पर्यटन विकास तथा व्यवस्थापन योजना (२०६९/७०-२०७३/७४) अन्तिम प्रतिवेदन
- ५ जिल्ला विकास योजना, २०७०/७१, जिल्ला विकास समिति, संखुवासभा
- ६ District Transportation Master Plan 2012, DDC Sankhuwasabha
- ७ Flash I and II, 2070/71, District Education Office, Sankhuwasabha
- ८ विजनेश डाइरेक्ट्री, संखुवासभा उद्योग वाणिज्य संघ, संखुवासभा
- ९ सहकारी डिभिजन कार्यालय, धनकुटा
- १० पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय हावापानी कार्यालय, धरान, सुनसरी
- ११ इन्सेक, क्षेत्रीय कार्यालय, विराटनगर
- 12 Conflict Profile, INSEC, Nepal
- 13 Annual Reports, Department of Health Services, Nepal
- 14 National population and Housing Census 2001/2011 (National Report), CBS, Nepal
- 15 National population and Housing Census 2001/2011 (VDC and Municipalities), CBS, Nepal
- 16 National population and Housing Census 2001/2011 (ward wise), CBS, Nepal
- 17 National population and Housing Census 2001/2011 (Caste/Ethnicity & Language), CBS, Nepal
- 18 National Sample Census of Agriculture Nepal 2011/12 (National Report), CBS, Nepal
- 19 National Sample Census of Agriculture Nepal 2001/02 (National Report), CBS, Nepal
- 20 Small Area Estimation 2011 & Calorie Intake 2006, CBS, Kathmandu, Nepal.
- 21 Nepal Human Development Report 2014, National Planning Commission and UNDP, Kathmandu, Nepal
- 22 www.hsebnepal.gov.np
- 23 www.landdepartment.gov.np
- 24 www.ddcsankhuwasabha.gov.np